

Qubad Süleymanov

DÖVLƏT QULLUĞU VƏZİFƏLƏRİNƏ MÜSABİQƏ YOLU İLƏ QƏBUL

(Son əlavə və dəyişikliklər nəzərə alınmaqla)

- *Test imtahan proqramları*
- *Qanunvericilik proqramına daxil olan normativ aktlar*
- *Qanunvericilik proqramı üzrə test tapşırıqları*
- *Dövlət qulluğu proqramı üzrə sınaq testi*
- *Müsaibələrə hazırlaşmaq üçün vəsaitlər*
- *Tarix və coğrafiyaya aid plan konspektlər*
- *Müsaibə zamanı təqdim olunan dünyagörüşünə aid suallar*

- 21303 -

BAKI – 2016

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

*Kitab Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətçiliyinin daha da güclənməsi uğrunda aparılan mübarizədə daim öndə olmuş, böyük ürəyi və xeyirxah əməlləri ilə insanlıq nümunələri yaratmış, onu tanıyanların qəlbində əbədi bir abidə ucaltmış mərhum qardaşımız **Vüqar Səhrad oğlunun** əziz xatirəsinə ithaf olunur.*

Elmi redaktor: Nizami Novruzov

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu

Rəyçi: Mahir Məmmədov

Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi

Qubad Süleymanov. DÖVLƏT QULLUĞU VƏZİFƏLƏRİNƏ MÜSABİQƏ YOLU İLƏ QƏBUL

(müsabiqə və müsahibələrə hazırlaşanlar üçün əyani vəsait)

Bakı, SkyG, 2016, 598 səhifə

Kitab dövlət qulluğuna qəbul imtahanlarına hazırlaşan namizədlər üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kitabda qəbul proqramlarında edilmiş ən son dəyişikliklər də nəzərə alınmışdır.

Kitabdan eyni zamanda dövlət qulluğunun xüsusi növləri (**vergi, gömrük, ədliyyə, miqrasiya xidməti, hakimlər, vəkillər və s.**) üzrə qəbul imtahanlarına hazırlaşan şəxslər istifadə edə bilərlər.

Diqqət: Qanunvericilik sistemində edilən əlavə və dəyişikliklər nəzərə alınmaqla, hər il ərzində bu kitabın yeni nəşri çap olunur.

ISBN 978-9952-440-44-7

© Q.S.Süleymanov, 2016

MÜNDƏRİCAT

Müəllifdən.....	6
Azərbaycan dövlətinin rəmzləri	9
Xocalı soyqırımı	13
Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları	15
Müsabiqənin test mərhələsinin proqramları haqqında	16
Dövlət qulluğuna qəbul imtahanlarının qanunvericilik proqramı üzrə tələb olunan normativ-hüquqi aktların siyahısı	17
1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası	19
1.1 Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına aid test tapşırıqları	64
2. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	144
2.1 “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	174
3. “Dövlətqulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	188
3.1 “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları ...	196
4. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	207
4.1 “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	215
5. “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	230
5.1 “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	234
6. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	238
6.1 “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	249
7. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	265
7.1 “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	288

8. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu	293
8.1 “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa aid test tapşırıqları ..	300
9. “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ..	309
9.1 “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	328
10. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi	356
10.1 Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə aid test tapşırıqları	386
11. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	416
11.1 “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları ...	422
12. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu	426
12.1 “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları ..	427
13. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında” Əsasnamə	428
13.1 “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında” Əsasnaməyə aid test tapşırıqları	431
14. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” Əsasnamə	433
14.1 “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” Əsasnaməyə aid test tapşırıqları	435
15. Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat ...	437
15.1 Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimata aid test tapşırıqları	454
16. Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları ..	458

16.1 Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydalarına aid test tapşırıqları	460
17. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları	463
17.1 Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydalarına aid test tapşırıqları	467
18. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ..	473
18.1 “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları	478
19. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Topplusu	484
19.1 İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Topplusuna aid test tapşırıqları.....	498
Azərbaycan tarixindən plan-konspekt	503
Coğrafiyaya aid plan-konspekt	538
Müsahibələr zamanı namizədlərin cavablandırılmalı olduğu dünya görüşünə aid sual nümunələri	557
Sınaq testi	561
Vəzifələr, təsnifatlar, kateqoriyalar	579
Dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcələri	586
Cavablar	587

Müəllifdən

Əziz və hörmətli oxucular!

2016-cı ildə bu bizim ikinci görüşümüzdür. Bu formatda kitablar əvvəllər olduğu kimi, bu gün də Sizlərin maraq dairəsindədir. Bunu Sizdən aldığımız onlarla elektron məktublar da bir daha təsdiq edir. Sizin təkliflərinizi nəzərə alaraq, hazırladığımız bu yeni kitabla da əsaslı əlavələr və dəyişikliklər etmişik. **“Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu və “Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat”da daxili olmaqla bütün normativ hüquqi aktlarda edilmiş son əlavə və düzəlişlərdə nəzərə alınmışdır.**

İlk növbədə qeyd edim ki, bu kitab Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətçiliyinin daha da güclənməsi uğrunda aparılan mübarizədə daim öndə olmuş, böyük ürəyi və xeyirxah əməlləri ilə insanlıq nümunələri yaradaraq onu tanıyanların qəlbində əbədi bir abidə ucaltmış mərhum qardaşımız **Vüqar Səhrad oğlunun** əziz xatirəsinə ithaf olunur. Vüqar elə bir insanlıq zirvəsinə ucalmışdır ki, onun xatirəsinə bir an unutmamaq mümkün deyildir.

Müəllif olaraq bildirirəm ki, məhz bu nurlu insanın əziz xatirəsinə ithaf olunduğu üçün kitab olduqca diqqətli işlənmiş, test tapşırıqlarının sayı isə mümkün olduğu qədər çoxaldılmışdır. Əslində heç bir kommersiya maraqları daşımayan nəşrimizdə əsas məqsədimiz yalnız və yalnız oxucu rəğbətini qazanaraq, ithaf olunduğu şəxsə – Vüqarın ruhuna rəhmət oxutdurmaqdır.

Dövlət qulluğu sahəsində pedaqoji təcrübəsi olan **İsmayıl Rəhmanovla** birlikdə bu nəşrdə də bir çox əlavə və dəyişikliklər etdik. Sonda təqdim edilən sınaq testi kifayət qədər çətinliyi artırılmışdır. Bu testləri etməklə Siz gələcək imtahanlara hazırlıq səviyyəsini daha da yüksəltmiş olacaqsınız. Kitab bütün bölmələr üzrə yenidən işlənmişdir. Burada təqdim edilən test tapşırıqlarını tam həll etməklə Siz imtahanlara daha yüksək səviyyədə hazırlaşmaq imkanı əldə edəcəksiniz.

Qeyd etmək istərdim ki, müsabiqə prosesinin mənim üçün olduqca müqəddəsdir, əzizdir. Bu proseslərə hər hansı bir kənar müdaxilələrin olmasını qətiyyənlə qəbul etmirəm. Şükülər olsun ki, bu gün Respublikamızda işə qəbul prosesində yeni mərhələ başlamışdır. Artıq əksər işəgötürənlər, işə qəbul prosesinin müsabiqə əsasında həyata keçirilməsində maraqlıdırlar. Bu maraq bir tərəfdən qanunvericiliyin sərt tələblərindən irəli gəlirsə, digər tərəfdən isə işəgötürənlərin öz mənafeələrinə

xidmət edir. Nəzərdən qaçırmaq olmaz ki, hər bir təşkilatın uğuru birbaşa onun kadr potensialı ilə əlaqədardır. Savadlı, bilikli, təcrübəli və vicdanlı işçilər olmadan hər hansı uğurdan söhbət gedə bilməz.

Biz bu işlərdən ilklərdən olaraq, Sizləri də öz sıralarımızda görməkdən olduqca şadiq. İnanın ki, Sizde uğurun bir addımındasınız. Artıq günbəgün bu sahədə görülən işlər öz müsbət nəticələrini göstərməkdədir. 2007-ci ilə 2015-cü ilə müqayisə etdikdə nə qədər böyük dəyişikliklərin şahidi olarıq.

Sevinirəm ki, bu gün müsabiqə və müsahibələrdən uğurla keçmiş yüzlərlə namizəd məhz bu kitabdən istifadə etməklə öz məqsədlərinə nail olmuşlar. Bir daha təşəkkür edirəm ki, həmin insanlar öz rəy və təkliflərində bu məqamları xüsusi olaraq vurğulayırlar. Sizlərin sevinci mənim sevincimdir.

Dövlət qulluğunda insan resurslarının idarə edilməsi istiqamətində siyasətin inkişaf etdirilməsi və bu siyasətə ictimai etimadın artırılması dövlətin əsas məqsədlərindən biridir. Dövlət qulluğunda insan resurslarının səmərəli idarə edilməsi, ilk növbədə, bu sahəyə vətənpərvər, yüksək ixtisaslı, müasir dünyagörüşlü və yeniliklərə meyilli kadrların seçilməsi və yerləşdirilməsi son beş il ərzində də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyanın fəaliyyətində xüsusi yer tutmuşdur. Sevindirici haldır ki, Komissiya qarşısına qoyduğu məqsədlər istiqamətində xeyli iş görmüşdür. İlk növbədə qeyd etməliyik ki, dövlət qulluğuna qəbulda şəffaflığın təmin edilməsi sahəsində görülən işlər böyük ictimai etimad qazanmışdır. Bütün obyektiv və subyektiv çətinliklərə baxmayaraq, artıq dövlət qulluğuna qəbul istiqamətində müəyyən ənənələr yaranmaqdadır.

Test imtahanı proqramları Komissiyanın internet sahifəsində yerləşdirilmişdir ki, bu da namizədlərin test imtahanına daha yaxşı hazırlaşmalarına imkan verir və bütün namizədlər üçün eyni başlanğıc vəziyyətini yaradaraq şəffaflığın təmin edilməsi məqsədi daşıyır. Azərbaycanda ilk dəfə olaraq 2010-cu ildən Komissiya tərəfindən vakant dövlət qulluğu vəzifələrinin tutulması üçün test imtahanının kompyuterlər vasitəsilə keçirilməsi, elektron-hökumət layihəsi çərçivəsində həyata keçirilən mühüm tədbirlərdən hesab oluna bilər.

2000-ci ildə qəbul edilmiş "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu yeni ictimai münasibətlər sahəsini tənzimlədiyindən qanunun tətbiqi zamanı bir sıra problemlər meydana çıxmışdır. Bu problemlərin əksəriyyəti dövlət qulluğu sahəsinə məsul olan müvafiq icra orqanının mövcud olmamağında irəli gəlirdi. Bunu nəzərə alaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 19 yanvar tarixli 180 nömrəli Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya yaradılmışdır. Fəaliyyəti

dövründə Komissiya dövlət qulluğu sahəsində qəbul edilmiş normativ hüquqi aktların tətbiqinin təşkil edilməsində, dövlət qulluğu üçün kadrların müsabiqə əsasında seçilməsində, yerləşdirilməsində, dövlət qulluqçularının ixtisas hazırlığının artırılmasında, həmçinin dövlət qulluğu ilə bağlı digər məsələlər barədə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş siyasətin həyata keçirilməsində mühüm işlərə imza atmışdır.

Qarşısına qoyduğu məqsədlərin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Komissiya dövlət qulluğu və digər kadr məsələləri sahəsində vahid dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında fəal iştirak edir və bu siyasəti layiqli həyata keçirir, dövlət qulluğunun kadr təminatının proqnozlaşdırılması sahəsində mühüm təkliflər hazırlayır, bu sahədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurasının tapşırıqlarını yerinə yetirir. Komissiya eləcə də, dövlət qulluğu və kadr məsələləri sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi üçün tələb olunan normativ hüquqi aktların layihəsini hazırlayır, dövlət qulluqçularının peşə hazırlığı, təkrar hazırlığı və ixtisasının artırılması sahəsində dövlət orqanlarının fəaliyyətini əlaqələndirir, bu sahədə işlərin vəziyyətini təhlil edir və təkliflər hazırlayır.

Sizə təqdim edilən bu kitab müsabiqənin test mərhələsinə hazırlaşmaq üçün daha geniş imkanlar yaratmaqla bərabər, müsahibə mərhələsində lazım olan digər zəruri məlumatlar da daxil edilmişdir. Qeyd etməliyik ki, ötən müddət ərzində qanunvericilikdə edilmiş bir sıra mühüm dəyişikliklər təqdim edilən test tapşırıqlarında öz əksini tapmışdır. Bundan əlavə, öz real bilik və bacarığınızı əvvəlcədən yoxlamaq üçün sınaq testləri əlavə edilmişdir ki, bu da Sizin bilik səviyyənizi yoxlamaq üçün olduqca əlverişlidir.

Əvvəlcədən ötən kitabda getmiş texniki və digər səhvlərə görə üzr istəyir, bu kitabla bağlı da hər hansı fikir və mülahizələrinizi sərbəzsizliklə gözləyirik.

Əlavə olaraq bildiririk ki, bu kitabla yanaşı, İsmayıl Rəhmanovla həmmüəllif olduğum digər kitablar da xüsusi əhəmiyyət daşıyır və imtahanda daha yüksək nəticə əldə edilməsinə imkan yaradır.

Hər biriniz tam əmin ola bilərsiniz ki, sistemli hazırlaşmaqla dövlət qulluğuna qəbul üçün elan edilmiş müsabiqələrdə qalib ola bilərsiniz.

Yekun olaraq bir daha Sizlərə, dövlət qulluğuna qəbul olmaq istəyən hər bir namizədə yeni-yeni müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİNİN RƏMZLƏRİ

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından çıxarış

Maddə 23. Azərbaycan dövlətinin rəmzləri

I. Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnidir.

II. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı bərabər enli üç üfüqi zolaqdan ibarətdir. Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir və qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir. Bayrağın eninin uzunluğuna nisbəti 1:2-dir.

III. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının və Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsviri, Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin musiqisi və mətni Konstitusiya qanunu ilə müəyyən edilir.

DÖVLƏT BAYRAĞI

Azərbaycanda üçrəngli dövlət bayrağı 1918-ci il noyabr ayının 9-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin qərarı ilə qəbul edilmişdir. 1920-ci il aprelin 28-də Xalq Cümhuriyyəti süqut etdikdən və Sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra Azərbaycanda bu bayraqdan imtina edilmişdir.

Bu bayraq ikinci dəfə 1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qərarı ilə bərpa edilmiş və Muxtar Respublikanın dövlət bayrağı kimi qəbul edilmişdir. Eyni zamanda Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Azərbaycan SSR Ali Soveti qarşısında üçrəngli bayrağın Azərbaycanın rəsmi dövlət rəmzi kimi tanınması haqqında vəsatət qaldırmışdır.

1991-ci il fevral ayının 5-də Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsatətinə baxmış və üçrəngli bayrağın Azərbaycanın dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi haqqında qərar vermişdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağı bərabər enli üç üfüqi zolaqdan ibarətdir. Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir. Mavi rəng – Azərbaycan xalqının türk mənşəli olmasını, qırmızı rəng – müasir cəmiyyət qurmaq, demokratiyanı inkişaf etdirmək istəyini, yaşıl rəng – islam sivilizasiyasına mənsubluğunu ifadə edir. Qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir. Bayrağın eninin uzunluğuna nisbəti 1:2-dir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT GERBİ

Azərbaycanın dövlət gerbi haqqında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti 1920-ci il yanvarın 30-da müsabiqə elan etmiş və müsabiqədən keçəcək gerb nümunəsinin həmin ilin mayın 28-də qəbul ediləcəyi haqqında qərar çıxarmışdır. Lakin 1920-ci il aprel ayının 28-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi nəticəsində gerb qəbul edilməmişdir.

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Dövlət gerbi ilə bağlı məsələni müzakirə edərək, Azərbaycan SSR Ali Soveti qarşısında Azərbaycanın Dövlət gerbinin hazırlanması üçün yeni müsabiqənin elan olunması haqqında vəsatət qaldırmışdır.

Müsabiqə 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin qərarı ilə elan olunmuşdur. 1991-1992-ci illər ərzində müsabiqəyə Dövlət gerbinin onlarla layihəsi təqdim olunmuş, müzakirələr zamanı 1919-1920-ci illərdə hazırlanmış layihələrdən birinin qəbul edilməsi ilə bağlı təkliflər də səsələnmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti 1993-cü il yanvarın 19-da qəbul etdiyi Konstitusiyaya qanunu ilə 1919-1920-ci illərdə hazırlanmış Dövlət gerbi layihələrindən birini müəyyən dəyişikliklərlə Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi kimi təsdiq etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi rəmzidir. Dövlət gerbi palıd budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən şərq qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağının rəngləri fonunda səkkizguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır.

Dövlət gerbinin qabarıq təsviri:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqamətgahına və xidməti kabinetinə; Azərbaycan Respublikası parlamentinin binasına, iclas salonuna və parlament sədrinin xidməti kabinetinə; Azərbaycan Respublikasının bütün məhkəmələrinin, hərbi tribunallarının binalarına, məhkəmə iclaslarının salonlarına, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi və Ali Məhkəməsi sədrlərinin xidməti kabinetlərinə; Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət orqanlarının binalarına; Azərbaycan Respublikasının diplomatik və ticarət nümayəndəliklərinin, konsulluq idarələrinin binalarına vurulur.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT HİMNİ

1920-ci il yanvarın 30-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurası Cümhuriyyətin milli himninin hazırlanması haqqında qərar qəbul etdi və bu məqsədlə Xalq Maarif Nazirliyi tərəfindən müsabiqə elan edildi. Lakin 1920-ci il aprelin 28-də Xalq Cümhuriyyətinin süqutu Azərbaycanın milli himnini qəbul etməyə imkan vermədi.

1992-ci il mayın 27-də parlament "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında" Qanun qəbul etdi. Qanuna əsasən, 1919-cu ildə böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov və şair Əhməd Cavad tərəfindən tərtib edilmiş "Azərbaycan marşı" Azərbaycanın Dövlət himni kimi təsdiq edildi.

Musiqisi: Üzeyir Hacıbəyovun

Sözləri: Əhməd Cavadındır

*Azərbaycan, Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadiriz!
Üç rəngli bayrağınla məsud yaşa!
Minlərlə can qurban oldu,
Sinən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hərə bir qəhrəman oldu!
Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət
Sinəmdə tutmuş məkan!
Namusunu hiş etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə,
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən, şanlı Vətən!
Azərbaycan, Azərbaycan!*

"Xocalı faciəsi erməni millətçilərinin yuzilliklər boyu Türk və Azərbaycan xalqlarına qarşı apardığı soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsi idi"

**İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Xocalı soyqırımı

Azərbaycan Respublikasının əsas ərazisi ilə əlaqəsi kəsilmiş, 50-60 ədəd avtomat silah və ov tüfəngi ilə silahlanmış özünümüdafiə dəstəsi Xocalı şəhəri ətrafında ən müasir texnika ilə təpədən-dırnağa qədər silahlanmış erməni-rus birliyi şəhərin mühasirə halqasını günü gündən daha da sıxırmış və 1992-ci il fevralın 25-də gecə saat 22 radələrində Xocalı şəhərinə Rusiyanın 366-cı motoatıcı alayının komanda heyəti və hərbi texnikası ilə birgə hücumu keçmişdir. Hücumda ermənilər tərəfindən mayor Ohanyan Seyran Muşeqoviçin komandası altında 366-cı alayın 2-ci batalyonu, Yevgeni Nabokixin komandası altında 3-cü batalyonu, 1-ci batalyonun qərargah rəisi Çitçyan Valeriy İsayeviç və alayda xidmət edən 50-dən artıq erməni millətindən olan zabit və praporşiklər, tanklar, piyadaların döyüş maşınları, toplar, D-30 qaubitsası və digər müasir hərbi texnika iştirak etmişdir.

1988-ci ildən başlayan Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tarixində ən müdhiş hadisələrdən biri Xocalıda baş vermiş soyqırımı oldu. Bu hadisə XX əsrin ən dəhşətli və qəddar faciələrindən biri hesab edilə bilər. Xocalı faciəsi tarixdə bizə məlum olan Babiyar, Xatın, Liditse, Sonqmi faciələrindən daha dəhşətlidir.

Xocalı faciəsi iki yüz ilə yaxın bir müddətdə erməni şovinist-millətçiləri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı müntəzəm olaraq həyata keçirilən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamı və ən qanlı səhifəsidir. Öz miqyasına və dəhşətlərinə görə dünya tarixində analoqu az olan Xocalı soyqırımını törətməkdə erməni şovinistləri və ideoloqları uzağadən məqsəd güdürdülər. Məqsəd Dağlıq Qarabağı və digər Azərbaycan torpaqlarını ələ keçirmək, xalqımızın müstəqillik və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əzmini qırmaq idi. Bu faciə bütün Azərbaycan xalqını sarsıtmış, Xocalı sakinlərinə sağalmaz yaralar, mənəvi zərbələr vurmuşdur. Əliyalın xocalılar amansız soyqırımı günündə heç bir yerdən yardım ala bilməmişlər.

Cinayətkar erməni hərbi birləşmələrinin, eləcə də Rusiyanın Qarabağdakı 366-cı alayının döyüşçülərinin vəhşiliyi nəticəsində 613 nəfər şəhid və 487 nəfər şikəst olmuş, 1275 nəfər dinc sakin – qocalar, uşaqlar və qadınlar əsir götürülərək ağılasıgmaz erməni zülmünə, təhqirlərə və həqarətlərə məruz qalmışlar. 150 nəfərin taleyi hələ də məlum deyildir. Şəhid olanların 106 nəfəri qadın, 63 nəfəri azyaşlı uşaq olmuşdur, şikəstlərin 76 nəfəri yetkinlik dövrünə çatmamış oğlan və qızlardır. 8 ailə bütövlükdə məhv edilmiş, 24 uşaq hər iki valideynini, 130 azyaşlı uşaq isə valideynlərindən birini itirmişdi. Şəhid olanların yalnız 335 nəfəri dəfn olunmuşdur. 200 nəfərin ayaqları soyuqdan qanqrena olmuş, 1000 nəfərdən artıq şəhər sakini müxtəlif dərəcəli bədən xəsarəti almışdır.

Bu cinayətdə 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla və amansızlıqla qətlə yetirilmişdir. Onlar diri-diri yandırılmış, başları kəsilmiş, qafalarının dərisi soyulmuş, körpə uşaqların gözləri çıxarılmış, süngü ilə hamilə qadınların qarınları yarılmışdı. Meyitlər üzərində dilə gətirilməsi mümkün olmayan təhqiramiz hərəkətlər edilmişdir.

Mənbə: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix İnstitutunun rəsmi internet sahifəsi.

Azərbaycan Respublikası Xocalı soyqırımının tanındılması istiqamətində məqsədyönlü işlər aparır. Bu məqsədlə Azərbaycanın diplomatik korpusu xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarımızla birlikdə məqsədyönlü işlər aparmaqdadır. Meksika və Pakistan parlamentlərinin Xocalı soyqırımı haqqında qəbul etdiyi qərarları, İslam Konfransı Təşkilatının qətnaməsi bu istiqamətdə aparılan işlərin ilkin nəticəsidir. Ümid edirik ki, bu il Xocalı soyqırımının tanındılması istiqamətində görülən işlər daha da intensivləşəcəkdir.

Yaddan çıxartamayaq ki, bu gün Azərbaycan öz düşmənləri ilə bütün sahələrdə, o cümlədən informasiya sahəsində müharibə aparır. Bu müharibə tək dövlətin deyil, bütün vətəndaşların, eləcə də dünya azərbaycanlılarının müqəddəs vəzifəsi olmalıdır.

AZƏRBAYCANIN MİLLİ QƏHRƏMANLARI

"Bizim gənclərimiz bizim ümidimizdir, gələcəkdə onlar ölkəmizi idarə edəcəklər və mən çox şadam ki, Orduda xidmət edən gənclər vətənə bağlı olan insanlardır. Biz müharibə zamanı və atəşkəs zamanında itkilər vermişik, şəhidlərimiz olub. Vətən uğrunda, torpaq uğrunda həlak olmuş bütün şəhidlərin ruhu qarşısında biz baş əyirik. Allah onlara rəhmət eləsin! Onların qanı yerdə qalmayacaq və yerdə qalmır. Şəhidlər ölmür, onlar bizim qəlbimizdə əbədi yaşayır".

İlham Əliyev – Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı.

Azərbaycan Respublikasının ən yüksək fərqlənmə dərəcəsi olan "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adının müəyyən olunması haqqında" Azərbaycan Respublikasının 25 mart 1992-ci il tarixli, 331-XII nömrəli Qanunu ilə müəyyən olunmuşdur.

"Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi və tərəqqisi naminə xalq qarşısında müstəsna xidmətlərə və rəşadətə görə verilir. "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən onun öz təşəbbüsü ilə və ya irəli sürülmüş vəsatətlərə əsasən verilir.

"Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adı eyni şəxsə bir dəfə verilir.

Hal-hazırda Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı adını **211** nəfər vətən övladı daşıyır. Bu qəhrəmanlardan əksəriyyəti düşmənlərə qarşı aparılan döyüşlər zamanı şəhid olmuşlar. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına şəhid olmuş iki qadın döyüşçümüzdə layiq görülmüşdür: Salatın Əsgərova və Gültəkin Əsgərova.

Son vaxtlar Milli Qəhrəmanlarımız haqqında bir çox kitablar işıq üzünə görmüş, bir çox internet sahifələrində onların şanlı həyat yolu barədə geniş materiallar yerləşdirilmişdir. Bu gün xalqımız, vətənimiz və dövlətimiz öz varlığı ilə həmin qəhrəman övladlarına bələddir. Vətən, millət deyib şəhid oldu onlar. ALLAH bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. **Unutmayaq ki, Azərbaycan uğrunda şəhid olan hər bir şəxsin xatirəsini əziz tutmaq, uca saxlamaq bizim vətəndaşlıq borcumuzdur.**

Müsabiqənin test mərhələsinin proqramları haqqında

Hörmətli oxucular!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya yaradılması ilə başlayan dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə və müsahibə əsasında aparılması işi artıq 7 ildir ki, uğurla davam etməkdədir. Həqiqətən ötən müddətə nəzər saldıqda keçilən yolun nə qədər qiymətli, əhəmiyyətli olduğunu görürük. Bütün çətinliklərə baxmayaraq bu gün dövlət qulluğuna qəbul prosesi müəyyən müsbət nəticələrə imza atmışdır. Qətiyyətlə demək olar ki, dövlət qulluğuna qəbulda müsabiqə və müsahibələrin tətbiq edilməsi şəffaflığın təmin edilməsində ən böyük uğurlardan biridir. Məhz bu uğurların nəticəsi kimi minlərlə vətəndaş öz bilik və bacarığını nümayiş etdirirək dövlət qulluğunda müəyyən inzibati vəzifələrə təyin olunmuşlar.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 24 iyun tarixli 108 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"nda dövlət qulluğuna qəbulla bağlı test nümunələrinin hazırlanması, ekspertizası, təsdiqi, test imtahanının təşkili, keçirilməsi, qiymətləndirilmənin aparılması qaydalarının və inzibati vəzifələrin təsnifatı nəzərə alınmaqla keçid ballarının müəyyən edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyaya həvalə edilmişdir. Bununla bağlı Komissiya sədrinin 2009-cu il 1 oktyabr tarixli 250 nömrəli əmri ilə "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna qəbul ilə bağlı keçirilən test imtahanları üçün test nümunələrinin hazırlanması və ekspertizası Qaydaları" təsdiq edilmişdir. Bu Qaydalara uyğun olaraq Komissiya tərəfindən test imtahanı zamanı namizədlərin müəyyən sahələr üzrə biliklərinin yoxlanılması məqsədi ilə ümumiləşdirilmiş proqramlar və metodiki vəsait hazırlanır.

Test proqramları aşağıdakı sahələr üzrə müəyyənləşdirilmişdir:

1. Dünyagörüşü, Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti və müasir beynəlxalq münasibətlər, coğrafiya, və Azərbaycan dili üzrə proqramlar;
2. Qanunvericilik üzrə proqram;
3. İnformasiya texnologiyaları üzrə proqram;
4. Məntiq üzrə proqram.

Proqramlar barədə ətraflı məlumatı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyanın rəsmi internet sahifəsindən (www.dwmk.gov.az) ala bilərsiniz.

Namizədlər birinci proqram üzrə əsasən TQDK-nin müxtəlif illərdə nəşr etdirdiyi vəsaitlərdən istifadə etməklə hazırlaşmaları daha əlverişlidir.

Dövlət qulluğuna qəbul imtahanlarının qanunvericilik proqramı üzrə tələb olunan normativ-hüquqi aktların SİYAHISI

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. 12 noyabr 1995-ci il.
2. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 21 iyul 2000-ci il, № 926-IQ
3. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 22 dekabr tarixli 497 nömrəli Fərmanı – 2-ci bənd.
4. "Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2006-cı il 3 mart tarixli, 78-III QD nömrəli Qanununun tətbiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 may tarixli 407 nömrəli Fərmanı –2-ci bənd.
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 3 oktyabr tarixli 830 nömrəli Fərmanı – 2-ci bənd.
6. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2012-ci il 20 aprel tarixli 345-IVQD nömrəli Qanununun tətbiqi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 8 may tarixli 624 nömrəli Fərmanı
7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 28 yanvar tarixli 665 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları".
8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 24 iyun tarixli 108 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları".
9. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 31 may 2007-ci il, № 352-IIIQ.
10. "Məlumat azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 19 iyun 1998-ci il. №505-IQ.
11. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 30 sentyabr 2015-ci il, №1308-IVQ
12. "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 30 sentyabr 2005-ci il, №1024-IQ

13. “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 7 sentyabr 2004-cü il, №733-IIQ
14. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanunu. 21 dekabr 2010-cu il, №21-IVKQ.
15. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 30 sentyabr 2002-ci il, №365-IIQ
16. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi. 1 fevral 1999-cu il.
17. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 27 sentyabr tarixli 935 Nəli Fərman ilə təsdiq edilmiş Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat.
18. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 8 iyun 2004-cü il № 683-IIQ
19. Azərbaycan Respublikasının 1993-cü il 23 fevral tarixli 516 nömrəli Qanun ilə təsdiq edilmiş “Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə”.
20. Azərbaycan Respublikasının 1991-ci il 5 fevral tarixli 17—XII nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş “Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamə”.
21. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1993-cü il 2 mart tarixli 525 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”.

I. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYASI

Azərbaycan xalqı özünün çoxəsrlik dövlətçilik ənənələrini davam etdirərək, «Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında» Konstitusiyada əks olunan prinsipləri əsas götürərək, bütün cəmiyyətin və hər kəsin firavanlığının təmin edilməsini arzulayaraq, ədalətin, azadlığın və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsini istəyərək, keçmiş, indiki və gələcək nəsillər qarşısında öz məsuliyyətini anlayaraq, suveren hüququndan istifadə edərək, təntənəli surətdə aşağıdakı niyyətlərini bəyan edir:

- Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyini, suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq;
- Konstitusiyaya çərçivəsində demokratik quruluşa təminat vermək;
- vətəndaş cəmiyyətinin bərqərar edilməsinə nail olmaq;
- xalqın iradəsinin ifadəsi kimi qanunların aliliyini təmin edən hüquqi, dünyəvi dövlət qurmaq;
- ədalətli iqtisadi və sosial qaydalara uyğun olaraq hamının layiqli həyat səviyyəsini təmin etmək;
- ümumbəşəri dəyərlərə sadiq olaraq bütün dünya xalqları ilə dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq və bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək.

Yuxarıda sadalanan ülv niyyətlərlə ümumxalq səsverməsi — referendum yolu ilə bu Konstitusiyaya qəbul edilir.

Birinci bölmə. Ümumi müddəalar **1-ci fəsil. Xalq hakimiyyəti**

Maddə 1. Hakimiyyətin mənbəyi

I. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyi Azərbaycan xalqıdır.

II. Azərbaycan xalqı Azərbaycan Respublikası ərazisində və ondan kənarında yaşayan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarından ibarətdir; bu isə beynəlxalq hüquqla müəyyənləşdirilmiş normaları istisna etmir.

Maddə 2. Xalqın suverenliyi

I. Sərbəst və müstəqil öz müqəddəratını həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək Azərbaycan xalqının suveren hüququdur.

II. Azərbaycan xalqı öz suveren hüququnu bilavasitə ümumxalq səsverməsi — referendum və ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, gizli və şəxsi səsvermə yolu ilə seçilmiş nümayəndələri vasitəsilə həyata keçirir.

Maddə 3. Ümumxalq səsverməsi — referendum yolu ilə həll edilən məsələlər

I. Azərbaycan xalqı öz hüquqları və mənafeləri ilə bağlı olan hər bir məsələni referendumla həll edə bilər.

II. Aşağıdakı məsələlər yalnız referendumla həll oluna bilər:

1) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi və ona dəyişikliklər edilməsi;

2) Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin dəyişdirilməsi.

III. Aşağıdakı məsələlər üzrə referendum keçirilə bilməz:

1) vergilər və dövlət büdcəsi;

2) amnistiya və əfvetmə;

3) seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi müvafiq olaraq qanunvericilik və (və ya) icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş vəzifəli şəxslərin seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi. (1) (2002-ci il dəyişiklikləri)

Maddə 4. Xalqı təmsil etmək hüququ

Xalqın seçdiyi səlahiyyətli nümayəndələrindən başqa heç kəsin xalqı təmsil etmək, xalqın adından danışmaq və xalqın adından müraciət etmək hüququ yoxdur.

Maddə 5. Xalqın vahidliyi

I. Azərbaycan xalqı vahiddir.

II. Azərbaycan xalqının vahidliyi Azərbaycan dövlətinin təməlini təşkil edir. Azərbaycan Respublikası bütün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının ümumi və bölünməz vətənidir.

Maddə 6. Hakimiyyətin mənimsənilməsinə yol verilməməsi.

I. Azərbaycan xalqının heç bir hissəsi, sosial qrup, təşkilat və ya heç bir şəxs hakimiyyətin həyata keçirilməsi səlahiyyətini mənimsəyə bilməz.

II. Hakimiyyətin mənimsənilməsi xalqa qarşı ən ağır cinayətdir.

2-ci fəsil. Dövlətin əsasları**Maddə 7. Azərbaycan dövləti**

I. Azərbaycan dövləti demokratik, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır.

II. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti daxili məsələlərdə yalnız hüquqla, xarici məsələlərdə isə yalnız Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn müddəalarla məhdudlaşır.

III. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti hakimiyyətlərin bölünməsi prinsipi əsasında təşkil edilir:

- qanunvericilik hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi həyata keçirir;
- icra hakimiyyəti Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə mənsubdur;

- məhkəmə hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri həyata keçirir.

IV. Bu Konstitusiyanın müddələrinə əsasən qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri qarşılıqlı fəaliyyət göstərir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində müstəqildirlər.

Maddə 8. Azərbaycan dövlətinin başçısı

I. Azərbaycan dövlətinin başçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidentidir. O, ölkənin daxilində və xarici münasibətlərdə Azərbaycan dövlətini təmsil edir.

II. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan xalqının vahidliyini təcəssüm etdirir və Azərbaycan dövlətçiliyinin varisliyini təmin edir.

III. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə riayət olunmasının təminatçısıdır.

IV. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin təminatçısıdır.

Maddə 9. Silahlı Qüvvələr

I. Azərbaycan Respublikası öz təhlükəsizliyini və müdafiəsini təmin etmək məqsədi ilə Silahlı Qüvvələr və başqa silahlı birləşmələr yaradır.

II. Azərbaycan Respublikası başqa dövlətlərin müstəqilliyinə qəsd vasitəsi kimi və beynəlxalq münaqişələrin həlli üsulu kimi müharibəni rədd edir.

III. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanıdır.

Maddə 10. Beynəlxalq münasibətlərin prinsipləri

Azərbaycan Respublikası başqa dövlətlərlə münasibətlərini hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulan prinsiplər əsasında qurur.

Maddə 11. Ərazi

I. Azərbaycan Respublikasının ərazisi vahiddir, toxunulmazdır və bölünməzdir.

II. Azərbaycan Respublikasının daxili suları, Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsi, Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı Azərbaycan Respublikası ərazisinin tərkib hissəsidir.

III. Azərbaycan Respublikasının ərazisi özgəninkiləşdirilə bilməz. Azərbaycan Respublikası öz ərazisinin heç bir hissəsini heç bir şəkildə kimsəyə vermir; yalnız Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə Azərbaycanın bütün əhalisi arasında referendum keçirmək yolu ilə Azərbaycan xalqının iradəsi əsasında dövlət sərhədləri dəyişdirilə bilər.

Maddə 12. Dövlətin ali məqsədi

I. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, *Azərbaycan Respublikasının*

vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir.

II. Bu Konstitusiyada sadalanan insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun tətbiq edilir. (2) (2009-cu il əlavə və dəyişiklikləri)

Maddə 13. Mülkiyyət

I. Azərbaycan Respublikasında mülkiyyət toxunulmazdır və dövlət tərəfindən müdafiə olunur.

II. Mülkiyyət dövlət mülkiyyəti, xüsusi mülkiyyət və bələdiyyə mülkiyyəti növündə ola bilər.

III. Mülkiyyətdən insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları, cəmiyyətin və dövlətin mənafeləri, şəxsiyyətin ləyaqəti əleyhinə istifadə edilə bilməz.

Maddə 14. Təbii ehtiyatlar

Təbii ehtiyatlar hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafeələrinə xələl gətirmədən Azərbaycan Respublikasına mənsubdur.

Maddə 15. İqtisadi inkişaf və dövlət

I. Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın inkişafı müxtəlif mülkiyyət növlərinə əsaslanaraq xalqın rifahının yüksəldilməsinə xidmət edir.

II. Azərbaycan dövləti bazar münasibətləri əsasında *sosial yönümlü* iqtisadiyyatın inkişafına şərait yaradır, azad sahibkarlığa təminat verir, iqtisadi münasibətlərdə inhisarçılığa və haqsız rəqabətə yol vermir. (2)

Maddə 16. Sosial inkişaf və dövlət

I. Azərbaycan dövləti xalqın və hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsi qayğısına qalır.

II. Azərbaycan dövləti mədəniyyətin, təhsilin, səhiyyənin, elmin, incəsənətin inkişafına yardım göstərir, ölkənin təbiətini, xalqın tarixi, maddi və mənəvi irsini qoruyur.

Maddə 17. Ailə, uşaqlar və dövlət

I. Cəmiyyətin əsas özəyi kimi ailə dövlətin xüsusi himayəsindədir.

II. Uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur. Bu borcun yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarət edir.

III. *Valideynləri və ya qəyyumları olmayan, valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar dövlətin himayəsindədirlər.*

IV. *Uşaqları onların həyatına, sağlamlığına və ya mənəviyyətinə təhlükə törədə bilən fəaliyyətə cəlb etmək qadağandır.*

V. *15 yaşına çatmamış uşaqlar işə götürülə bilməzlər.*

VI. *Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarət edir. (2)*

Maddə 18. Din və dövlət

I. Azərbaycan Respublikasında din dövlətdən ayrındır. Bütün dini etiqadlar qanun qarşısında bərabərdir.

II. İnsan ləyaqətini alçaldan və ya insanpərvərlik prinsiplərinə zidd olan dinlərin (*dini cərəyanların*) yayılması və təbliği qadağandır.

III. Dövlət təhsil sistemi dünyəvi xarakter daşıyır. (2)

Maddə 19. Pul vahidi

I. Azərbaycan Respublikasının pul vahidi manatdır.

II. Pul nişanlarının tədaviyə buraxılması və tədaviyeden çıxarılması hüququ yalnız *Mərkəzi* Banka mənsubdur. Azərbaycan Respublikasının *Mərkəzi* Bankı dövlətin müstəsna mülkiyyətindədir.

III. Azərbaycan Respublikasının ərazisində manatdan başqa pul vahidlərinin ödəniş vasitəsi kimi işlədilməsi qadağandır. (2)

Maddə 20. Dövlətin borclarına qoyulan məhdudiyətlər

Azərbaycan dövlətinə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə kömək məqsədi ilə alınmış borclar Azərbaycan Respublikası tərəfindən öhdəlik kimi qəbul edilə və ödənilə bilməz.

Maddə 21. Dövlət dili

I. Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azərbaycan dilidir. Azərbaycan Respublikası Azərbaycan dilinin inkişafını təmin edir.

II. Azərbaycan Respublikası əhalinin danışdığı başqa dillərin sərbəst işlədilməsini və inkişafını təmin edir.

Maddə 22. Paytaxt

Azərbaycan Respublikasının paytaxtı Bakı şəhəridir.

Maddə 23. Azərbaycan dövlətinin rəmzləri

I. Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı, Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnidir.

II. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı bərabər enli üç üfqi zolaqdan ibarətdir. Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir və qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir. Bayrağın eninin uzunluğuna nisbəti 1:2-dir.

III. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının və Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsviri, Azərbaycan Respublikası Dövlət Himninin musiqisi və mətni Konstitusiyaya Qanunu ilə müəyyən edilir.

İkinci bölmə. Əsas hüquqlar, azadlıqlar və vəzifələr**3-cü fəsil. Əsas insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları****Maddə 24. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının əsas prinsipi**

I.Hər kəsin doğulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır.

II.Hüquqlar və azadlıqlar hər kəsin cəmiyyət və başqa şəxslər qarşısında məsuliyyətini və vəzifələrini də əhatə edir.

Maddə 25. Bərabərlik hüququ

I.Hamı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir.

II.Kişi ilə qadının eyni hüquqları və azadlıqları vardır.

III.Dövlət irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir. İnsan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını irqi, milli, dini, dil, cinsi, mənşəyi, əqidə, siyasi və sosial mənsubiyyətə görə məhdudlaşdırmaq qadağandır.

IV.Heç kəsə bu maddənin III hissəsində göstərilən əsaslara görə zərər vurula bilməz, güzəştlər və ya imtiyazlar verilməz, yaxud güzəştlərin və ya imtiyazların verilməsindən imtina oluna bilməz.

V.Hüquq və vəzifələrlə bağlı qərarlar qəbul edən dövlət orqanları və dövlət hakimiyyəti səlahiyyətlərinin daşıyıcıları ilə münasibətlərdə hər kəsin bərabər hüquqları təmin edilir. (2)

Maddə 26. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsi

I.Hər kəsin qanunla qadağan olunmayan üsul və vasitələrlə öz hüquqlarını və azadlıqlarını müdafiə etmək hüququ vardır.

II.Dövlət hər kəsin hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsinə təminat verir.

Maddə 27. Yaşamaq hüququ

I.Hər kəsin yaşamaq hüququ vardır.

II.Dövlətə silahlı basqın zamanı düşmən əsgərlərinin öldürülməsi, məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünə əsasən ölüm cəzasının tətbiqi və qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallar istisna olmaqla hər bir şəxsin yaşamaq hüququ toxunulmazdır.

III.Müstəsna cəza tədbiri kimi ölüm cəzası, tam ləğv edilənədək, yalnız dövlətə, insan həyatına və sağlamlığına qarşı xüsusilə ağır cinayətlərə görə qanunla müəyyən edilə bilər.

IV.Qanunla nəzərdə tutulmuş zəruri müdafiə, son zərurət, cinayətkarın yaxalanması və tutulması, həbsdə olanın həbs yerindən qaçmasının qarşısının alınması, dövlətə qarşı qiyamın yatırılması və ya dövlət çevrilişinin qarşısının alınması, ölkəyə silahlı basqın edilməsi halları istisna olmaqla insana qarşı silah işlədilməsinə yol verilmir. (1)

Maddə 28. Azadlıq hüququ

I.Hər kəsin azadlıq hüququ vardır.

II.Azadlıq hüququ yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada tutulma, həbsəalma və ya azadlıqdan məhrum etmə yolu ilə məhdudlaşdırıla bilər.

III.Qanuni surətdə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan hər kəs sərbəst hərəkət edə bilər, özünə yaşayış yeri seçə bilər və Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənara gedə bilər.

IV.Azərbaycan Respublikası vətəndaşının hər zaman maneəsiz öz ölkəsinə qayıtmaq hüququ vardır.

Maddə 29. Mülkiyyət hüququ

I.Hər kəsin mülkiyyət hüququ vardır.

II.Mülkiyyətin heç bir növünə üstünlük verilmir. Mülkiyyət hüququ, o cümlədən xüsusi mülkiyyət hüququ qanunla qorunur.

III.Hər kəsin mülkiyyətində daşınar və daşınmaz əmlak ola bilər. Mülkiyyət hüququ mülkiyyətinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

IV.Heç kəs məhkəmənin qərarı olmadan mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz. Əmlakın tam müsadirəsinə yol verilmir. Dövlət ehtiyacları və ya ictimai ehtiyaclar üçün mülkiyyətin özgəninkiləşdirilməsinə yalnız qabaqcadan onun dəyərini ədalətli ödəmək şərti ilə yol verilə bilər.

V.Dövlət vərəsəlik hüququna təminat verir. (2)

Maddə 30. Əqli mülkiyyət hüququ

I.Hər kəsin əqli mülkiyyət hüququ vardır.

II.Müəlliflik hüququ, ixtiraçılıq hüququ və əqli mülkiyyət hüququnun başqa növləri qanunla qorunur.

Maddə 31. Təhlükəsiz yaşamaq hüququ

I.Hər kəsin təhlükəsiz yaşamaq hüququ vardır.

II.Qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, şəxsin həyatına, fiziki və mənəvi sağlamlığına, mülkiyyətinə, mənzilinə qəsd etmək, ona qarşı zor işlətmək qadağandır.

Maddə 32. Şəxsi toxunulmazlıq hüququ

I.Hər kəsin şəxsi toxunulmazlıq hüququ vardır.

II.Hər kəsin şəxsi və ailə həyatının sirlərini saxlamaq hüququ vardır. Qanunla nəzərdə tutulan hallardan başqa şəxsi və ailə həyatına müdaxilə etmək qadağandır. *Hər kəsin şəxsi və ailə həyatına qanunsuz müdaxilədən müdafiə hüququ vardır.*

III.Öz razılığı olmadan kimsənin şəxsi həyatı haqqında məlumatın toplanılmasına,

saxlanılmasına, istifadəsinə və yayılmasına yol verilmir. *Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmadan izlənilə bilməz, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qoyula bilməz.*

IV.Hər kəsin yazışma, telefon danışqları, poçt, teleqraf və digər rabitə vasitələri ilə ötürülən məlumatın sirrini saxlamaq hüququna dövlət təminat verir. Bu hüquq qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada cinayətin qarşısını almaqdan və ya cinayət işinin istintaqı zamanı həqiqəti üzə çıxarmaqdan ötrü məhdudlaşdırıla bilər.

V.Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, hər kəs onun haqqında toplanmış məlumatlarla tanış ola bilər. Hər kəsin onun barəsində toplanmış və həqiqətə uyğun olmayan, tam olmayan, habelə qanunun tələbləri pozulmaqla əldə edilmiş məlumatların düzəldilməsini və ya çıxarılmasını (ləğv edilməsini) tələb etmək hüququ vardır. (2)

Maddə 33. Mənzil toxunulmazlığı hüququ

I.Hər kəsin mənzil toxunulmazlığı hüququ vardır.

II.Qanunla müəyyən edilmiş hallar və ya məhkəmə qərarı istisna olmaqla mənzildə yaşayanların iradəsi ziddinə heç kəs mənzilə daxil ola bilməz.

Maddə 34. Nikah hüququ

I.Hər kəsin qanunla nəzərdə tutulmuş yaşa çatdıqda ailə qurmaq hüququ vardır.

II.Nikah könüllü razılıq əsasında bağlanılır. Heç kəs zorla evləndirilə (ərə verilə) bilməz.

III.Nikah və ailə dövlətin himayəsindədir. Analıq, atalıq, uşaqlıq qanunla mühafizə edilir. Dövlət çoxuşaqlı ailələrə yardım göstərir.

IV.Ər ilə arvadın hüquqları bərabərdir. Uşaqlara qayğı göstərmək, onları tərbiyə etmək valideynlərin həm hüququ, həm də borcudur.

V.Valideynlərə hörmət etmək, onların qayğısına qalmaq uşaqların borcudur. 18 yaşına çatmış əmək qabiliyyətli uşaqlar əmək qabiliyyəti olmayan valideynlərini saxlamağa borcludurlar.

Maddə 35. Əmək hüququ

I.Əmək fərdi və ictimai rifahın əsasıdır.

II.Hər kəsin əməyə olan qabiliyyəti əsasında sərbəst surətdə özünə fəaliyyət növü, peşə, məşğuliyyət və iş yeri seçmək hüququ vardır.

III.Heç kəs zorla işlənilə bilməz.

IV.Əmək müqavilələri sərbəst bağlanılır. Heç kəs əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz.

V.Məhkəmə qərarı əsasında şərtləri və müddətləri qanunla nəzərdə tutulan məcburi əməyə cəlb etmək, hərbi xidmət zamanı səlahiyyətli şəxslərin əmələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar işlətmək, fəvqəladə vəziyyət və hərbi vəziyyət zamanı

vətəndaşlara tələb olunan işləri gördürmək hallarına yol verilir.

VI.Hər kəsin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə işləmək, heç bir ayrı-seçkilik qoyulmadan öz işinə görə dövlətin müəyyənləşdirdiyi minimum əmək haqqı miqdarından az olmayan haqq almaq hüququ vardır.

VI.İşsizlərin dövlətdən sosial müavinət almaq hüququ vardır.

VII.Dövlət işsizliyin aradan qaldırılması üçün bütün imkanlarından istifadə edir.

Maddə 36. Tətil hüququ

I.Hər kəsin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə tətil etmək hüququ vardır.

II.Əmək müqaviləsi əsasında işləyənlərin tətil etmək hüququ yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda məhdudlaşdırıla bilər. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində və digər silahlı birləşmələrdə xidmət edən hərbi qulluqçular və mülki şəxslər tətil edə bilməzlər.

III.Fərdi və kollektiv əmək mübahisələri qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada həll edilir.

Maddə 37. İstirahət hüququ

I.Hər kəsin istirahət hüququ vardır.

II.Əmək müqaviləsi ilə işləyənlərə qanunla müəyyən edilmiş, lakin gündə 8 saatdan artıq olmayan iş günü, istirahət və bayram günləri, ildə azı bir dəfə 21 təqvim günündən az olmayan ödənişli məzuniyyət verilməsi təmin edilir.

Maddə 38. Sosial təminat hüququ

I.Hər kəsin sosial təminat hüququ vardır.

II.Yardıma möhtac olanlara kömək etmək, ilk növbədə, onların ailə üzvlərinin borcudur.

III.Hər kəs qanunla müəyyən edilmiş yaş həddinə çatdıqda, xəstəliyinə, əlilliyinə, ailə başçısını itirdiyinə, əmək qabiliyyətini itirdiyinə, işsizliyə görə və qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallarda sosial təminat almaq hüququna malikdir.

IV.Təqaüdlərin və sosial müavinətlərin minimum məbləği qanunla müəyyən edilir.

VI.Dövlət xeyriyyəçilik fəaliyyətinin, könüllü sosial sığortanın və sosial təminatın başqa növlərinin inkişafı üçün imkanlar yaradır.

Maddə 39. Sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ

I.Hər kəsin sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ vardır.

II.Hər kəsin ətraf mühitin əsl vəziyyəti haqqında məlumat toplamaq və ekoloji hüquqpozma ilə əlaqədar onun sağlamlığına və əmlakına vurulmuş zərərin əvəzini almaq hüququ vardır.

III.Heç kəs ətraf mühitə, təbii ehtiyatlara qanunla müəyyən edilmiş hədlərdən artıq təhlükə törədə və ya zərər vura bilməz.

IV.Dövlət ekoloji tarazlığın saxlanılmasına, yabanı bitkilərin və vəhşi heyvanların qanunla müəyyən edilmiş növlərinin qorunmasına təminat verir. (2)

Maddə 40. Mədəniyyət hüququ

I.Hər kəsin mədəni həyatda iştirak etmək, mədəniyyət təsisatlarından və mədəni sərəvlərdən istifadə etmək hüququ vardır.

II.Hər kəs tarixi, mədəni və mənəvi irsə hörmətlə yanaşmalı, ona qayğı göstərməli, tarix və mədəniyyət abidələrini qorumaqdadır.

Maddə 41. Sağlamlığın qorunması hüququ

I.Hər kəsin sağlamlığını qorumaq və tibbi yardım almaq hüququ vardır.

II.Dövlət müxtəlif mülkiyyət növləri əsasında fəaliyyət göstərən səhiyyənin bütün növlərinin inkişafı üçün zəruri tədbirlər görür, sanitariya-epidemiologiya salamatlığına təminat verir, tibbi sığortanın müxtəlif növləri üçün imkanlar yaradır.

III.İnsanların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə törədən faktları və halları gizlədən vəzifəli şəxslər qanun əsasında məsuliyyətə cəlb edirlər.

Maddə 42. Təhsil hüququ

I.Hər bir vətəndaşın təhsil almaq hüququ vardır.

II.Dövlət pulsuz icbari ümumi orta təhsil almaq hüququnu təmin edir.

III.Təhsil sisteminə dövlət tərəfindən nəzarət edilir.

IV.Maddi vəziyyətindən asılı olmayaraq istedadlı şəxslərin təhsili davam etdirməsinə dövlət zəmanət verir.

V.Dövlət minimum təhsil standartlarını müəyyən edir.

Maddə 43. Mənzil hüququ

I.Heç kəs yaşadığı mənzildən qanunsuz məhrum edilə bilməz.

II.Dövlət yaşayış binalarının və evlərin tikintisinə rəvac verir, insanların mənzil hüququnu gerçəkləşdirmək üçün xüsusi tədbirlər görür.

Maddə 44. Milli mənsubiyyət hüququ

I.Hər kəsin milli mənsubiyyətini qoruyub saxlamaq hüququ vardır.

II.Heç kəs milli mənsubiyyətini dəyişdirməyə məcbur edilə bilməz.

Maddə 45. Ana dilindən istifadə hüququ

I.Hər kəsin ana dilindən istifadə etmək hüququ vardır. Hər kəsin istədiyi dildə tərbiyə və təhsil almaq, yaradıcılıqla məşğul olmaq hüququ vardır.

II.Heç kəs ana dilindən istifadə hüququndan məhrum edilə bilməz.

Maddə 46. Şərəf və ləyaqətin müdafiəsi hüququ

I.Hər kəsin öz şərəf və ləyaqətini müdafiə etmək hüququ vardır.

II.Şəxsiyyətin ləyaqəti dövlət tərəfindən qorunur. Heç bir hal şəxsiyyətin ləyaqətinin alçaldılmasına əsas verə bilməz.

III.Heç kəsə işgəncə və əzab verilə bilməz. Heç kəs insan ləyaqətini alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qala bilməz. Özünün könüllü razılığı olmadan heç kəsin üzərində tibbi, elmi və başqa təcrübələr aparıla bilməz.

Maddə 47. Fikir və söz azadlığı

I.Hər kəsin fikir və söz azadlığı vardır.

II.Heç kəs öz fikir və əqidəsini açıqlamağa və ya fikir və əqidəsindən dönməyə məcbur edilə bilməz.

III.İrqi, milli, dini, sosial ədavət və düşmənçilik oyadan təşviqat və təbliğata yol verilmir.

Maddə 48. Vicdan azadlığı

I.Hər kəsin vicdan azadlığı vardır.

II.Hər kəsin dinə münasibətini müstəqil müəyyənləşdirmək, hər hansı dinə təkbəşinə və ya başqaları ilə birlikdə etiqad etmək, yaxud heç bir dinə etiqad etməmək, dinə münasibəti ilə bağlı əqidəsini ifadə etmək və yaymaq hüququ vardır.

III.Dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi, ictimai qaydanı pozursa və ya ictimai əxlaqa zidd deyildirsə, sərbəstdir.

IV.Dini etiqad və ya əqidə hüquq pozuntusuna bəraət qazandırmır.

V.*Heç kəs öz dini etiqadını və əqidəsini ifadə etməyə (nümayiş etdirməyə), dini mərasimləri yerinə yetirməyə və ya dini mərasimlərdə iştirak etməyə məcbur edilə bilməz. (2)*

Maddə 49. Sərbəst toplaşmaq azadlığı

I.Hər kəsin başqaları ilə birlikdə sərbəst toplaşmaq azadlığı vardır.

II.Hər kəsin başqaları ilə birlikdə müvafiq dövlət orqanlarını qabaqcadan xəbərdar etməklə dinc, silahsız yığışmaq, yığıncaqlar, mitinqlər, nümayişlər, küçə yürüşləri keçirmək, piketlər düzəltmək hüququ vardır.

Maddə 50. Məlumat azadlığı

I.Hər kəsin qanuni yolla istədiyi məlumatı axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır.

II.Kütləvi informasiyanın azadlığına təminat verilir. Kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurası qadağandır.

III.*Hər kəsin kütləvi informasiya vasitələrində dərc edilən və onun hüquqlarını pozan və ya mənafeələrinə xələl gətirən məlumatı təkzib etmək və ya ona cavab vermək hüququna təminat verilir. (2)*

Maddə 51. Yaradıcılıq azadlığı

I.Hər kəsin yaradıcılıq azadlığı vardır.

II.Dövlət ədəbi-bədii, elmi-texniki və başqa yaradıcılıq növlərinin azad həyata keçirilməsinə təminat verir.

Maddə 52. Vətəndaşlıq hüququ

Azərbaycan dövlətinə mənsub olan, onunla siyasi və hüquqi bağlılığı, habelə qarşılıqlı hüquq və vəzifələri olan şəxs Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində və ya Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarından doğulmuş şəxs Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır. Valideynlərindən biri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan şəxs Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır.

Maddə 53. Vətəndaşlıq hüququnun təminatı

I.Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı heç bir halda Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından məhrum edilə bilməz.

II.Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı heç bir halda Azərbaycan Respublikasından qovula və ya xarici dövlətə verilə bilməz.

III.Azərbaycan Respublikası onun ərazisindən kənarında müvəqqəti və ya daimi yaşayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının hüquqi müdafiəsinə təminat verir və onlara hamilik edir.

Maddə 54. Cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında iştirak hüququ

I.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında maneəsiz iştirak etmək hüququ vardır.

II.Dövlətə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə müstəqil müqavimət göstərmək Azərbaycan Respublikasının hər bir vətəndaşının hüququdur.

Maddə 55. Dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ

I.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ vardır. Bu hüququ onlar bilavasitə və ya nümayəndələr vasitəsilə həyata keçirə bilərlər.

II.Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları dövlət orqanlarında qulluq etmək imkanına malikdirlər. Dövlət orqanlarının vəzifəli şəxsləri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları sırasından təyin edirlər. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər dövlət qulluğuna qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada qəbul edilə bilərlər.

Maddə 56. Seçki hüququ

I.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına seçmək və seçilmək, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır.

II.Məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyətsizliyi təsdiq olunmuş şəxslərin seçkilərdə, habelə referendumda iştirak etmək hüququ yoxdur.

III.Hərbi qulluqçuların, hakimlərin, dövlət məmurlarının, din xadimlərinin, məhkəmənin hökümü ilə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin bu Konstitusiyada və qanunda nəzərdə tutulan digər şəxslərin seçkilərdə iştirak etmək hüququ qanunla məhdudlaşdırıla bilər.

Maddə 57. Müraciət etmək hüququ

I.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına şəxsən müraciət etmək, habelə fərdi və kollektiv yazılı müraciətlər göndərmək hüququ vardır. Hər bir müraciətə qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə yazılı cavab verilməlidir.

II.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, habelə ayrı-ayrı vətəndaşların fəaliyyətini və ya işini tənqid etmək hüququ vardır. Tənqiddə görə təqib qadağandır. Təhqir və böhtan tənqid sayıla bilməz.

Maddə 58. Birləşmək hüququ

I.Hər kəsin başqaları ilə birləşmək hüququ vardır.

II.Hər kəs istənilən birlik, o cümlədən siyasi partiya, həmkarlar ittifaqı və digər ictimai birlik yaratmaq və ya mövcud birliyə daxil olmaq hüququna malikdir. Bütün birliklərin sərbəst fəaliyyətinə təminat verilir.

III.Heç kəs hər hansı birliyə daxil olmağa və ya onun üzvlüyündə qalmağa məcbur edilə bilməz.

IV.Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində və ya hər hansı hissəsində qanuni dövlət hakimiyyətini zorla devirmək məqsədi güdən birliklər qadağandır. Konstitusiyam və qanunları pozan birliklərin fəaliyyətinə yalnız məhkəmə qaydasında xitam verilə bilər.

Maddə 59. Azad sahibkarlıq hüququ

Hər kəs qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada öz imkanlarından, qabiliyyətindən və əmlakından sərbəst istifadə edərək təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə azad sahibkarlıq fəaliyyəti və ya qanunla qadağan edilməmiş digər iqtisadi fəaliyyət növü ilə məşğul ola bilər.

Maddə 60. Hüquq və azadlıqların məhkəmə təminatı

I.Hər kəsin hüquq və azadlıqlarının məhkəmədə müdafiəsinə təminat verilir.

II.Hər kəs dövlət orqanlarının, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, vəzifəli şəxslərin qərar və hərəkətlərindən (yaxud hərəkətsizliyindən) məhkəməyə şikayət edə bilər.

Maddə 61. Hüquqi yardım almaq hüququ

I.Hər kəsin yüksək keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququ vardır.

II.Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda hüquqi yardım ödənişsiz, dövlət hesabına göstərilir.

III.Hər bir şəxsin səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən tutulduğu, həbsə alındığı, cinayət törədilməsində ittiham olunduğu andan müdafiəçinin köməyindən istifadə etmək hüququ vardır.

Maddə 62. Məhkəmə aidiyyətinin dəyişdirilməsinə yol verilməməsi

Hər kəsin onun işinə qanunla müəyyən edilmiş məhkəmədə baxılması hüququ vardır. Şəxsin razılığı olmadan onun işinə başqa məhkəmədə baxılmasına yol verilmir.

Maddə 63. Təqsirsizlik prezumpsiyası

I.Hər kəsin təqsirsizlik prezumpsiyası hüququ vardır. Cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs, onun təqsiri qanunla nəzərdə tutulan qaydada sübuta yetirilməyibsə və bu barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü yoxdursa, təqsirsiz sayılır.

II.Şəxsin təqsirli olduğuna əsaslı şübhələr varsa, onun təqsirli bilinməsinə yol verilmir.

III.Cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən şəxs özünün təqsirsizliyini sübuta yetirməyə borclu deyildir.

IV.Ədalət mühakiməsi həyata keçirilərkən qanunu pozmaqla əldə edilmiş sübutlardan istifadə olunma bilməz.

V.Məhkəmənin hökmü olmasa kimsə cinayətdə təqsirli sayıla bilməz.

Maddə 64. Bir cinayətə görə təkrarən məhkum etməyə yol verilməməsi

Heç kəs bir cinayətə görə təkrarən məhkum edilə bilməz.

Maddə 65. Məhkəməyə təkrar müraciət hüququ

Məhkəmənin məhkum etdiyi hər bir şəxsin öz barəsində çıxarılmış hökmə qanunla nəzərdə tutulan qaydada yuxarı məhkəmədə yenidən baxılması, habelə özünün əfv edilməsi və cəzasının yüngülləşdirilməsi haqqında müraciət etmək hüququ vardır.

Maddə 66. Qohumların əleyhinə ifadə verməyə məcbur etməyə yol verilməməsi

Heç kəs özünə, arvadına (ərinə), övladlarına, valideynlərinə, qardaşına, bacısına qarşı ifadə verməyə məcbur edilə bilməz. Əleyhinə ifadə verilməsi məcburi olmayan qohumların tam siyahısı qanunla müəyyən edilir.

Maddə 67. Tutulan, həbsə alınan və cinayət törədilməsində təqsirləndirilən şəxslərin hüquqları

I.Səlahiyyətli dövlət orqanlarının tutduğu, həbsə aldığı, cinayət törədilməsində təqsirləndirdiyi hər bir şəxsə dərhal onun hüquqları bildirilir və tutulmasının, həbsə alınmasının və cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsinin səbəbləri izah edilir.

II.Cinayət törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs məhkum edilməzdən əvvəl dinlənilməlidir. (2)

Maddə 68. Zərərin ödənilməsinə tələb etmək hüququ

I.Cinayət, habelə hakimiyyətdən sui-istifadə nəticəsində zərər çəkmiş şəxsin hüquqları qanunla qorunur. Zərər çəkmiş şəxsin ədalət mühakiməsində iştirak etmək və ona vurulmuş zərərin ödənilməsinə tələb etmək hüququ vardır.

II.Hər kəsin dövlət orqanlarının, yaxud onların vəzifəli şəxslərinin qanuna zidd hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi nəticəsində vurulmuş zərərin dövlət tərəfindən ödənilməsi hüququ vardır.

Maddə 69. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquqları

I.Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasında olarkən, qanunla və ya Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə edə bilər və bütün vəzifələri yerinə yetirməlidirlər.

II.Azərbaycan Respublikası ərazisində daimi yaşayan və ya müvəqqəti qalan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquq və azadlıqları yalnız beynəlxalq hüquq normalarına və Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq məhdudlaşdırıla bilər.

Maddə 70. Siyasi sığınacaq hüququ

I.Hamilə qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə siyasi sığınacaq verir.

II.Siyasi əqidəsinə görə, habelə Azərbaycan Respublikasında cinayət sayılmayan əmələ görə təqib edilən şəxslərin başqa dövlətə verilməsinə yol verilmir.

Maddə 71. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təminatı

Ə.Konstitusiyada təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını gözləmək və qorumaq qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının borcudur.

II.İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının həyata keçirilməsini heç kəs məhdudlaşdırıla bilməz. *Hər kəsin hüquq və azadlıqları bu Konstitusiyada və qanunlarda müəyyən edilmiş əsaslarla, habelə digərlərinin hüquq və azadlıqları ilə məhdudlaşır.*

III.Müharibə, hərbi vəziyyət və fəvqəladə vəziyyət, habelə səfərbərlik elan edilərkən insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının həyata keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklərini nəzərə almaq şərti ilə qismən və müvəqqəti məhdudlaşdırıla bilər. Həyata keçirilməsi məhdudlaşdırılan hüquq və azadlıqlar haqqında əhaliyə qabaqcadan məlumat verilir.

IV.Heç bir halda heç kəs din, vicdan, fikir və əqidəsini açıqlamağa məcbur edilə bilməz və bunlara görə təqsirləndirilə bilməz.

V.Bu Konstitusiyanın heç bir müddəəsi insan və vətəndaş hüquqlarının və

azadlıqlarının ləğvinə yönəldilmiş müddəə kimi təfsir edilə bilməz.

VI.Azərbaycan Respublikası ərazisində insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları birbaşa qüvvədədir.

VII.İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının pozulması ilə əlaqədar mübahisələri məhkəmələr həll edir.

VIII.Heç kəs törədildiyi zaman hüquq pozuntusu sayılmayan əmələ görə məsuliyyət daşımır. Hüquq pozuntusu törədildikdən sonra yeni qanunla bu cür hərəkətlərə görə məsuliyyət aradan qaldırılmışsa və ya yüngülləşdirilmişsə, yeni qanun tətbiq edilir.

IX.Hər kəs qanunla qadağan olunmayan hərəkətləri edə bilər və heç kəs qanunla nəzərdə tutulmayan hərəkətləri etməyə məcbur edilə bilməz.

X.Dövlət orqanları yalnız bu Konstitusiyaya əsasında, qanunla müəyyən edilmiş qaydada və hədudlarda fəaliyyət göstərə bilərlər. (1, 2)

3-cü fəsil. Vətəndaşların əsas vəzifələri

Maddə 72. Vətəndaşların vəzifələrinin əsası

I.Dövlət və cəmiyyət qarşısında hər bir şəxs onun hüquq və azadlıqlarından bilavasitə irəli gələn vəzifələr daşıyır. *Hər kəsin üzərinə vəzifələr yalnız bu Konstitusiyaya ilə və ya qanunla qoyula bilər.*

II.Hər bir şəxs Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına əməl etməli, başqa şəxslərin hüquq və azadlıqlarına hörmət bəsləməli, qanunla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirməlidir.

III.Qanunu bilməmək məsuliyyətdən azad etmir. (2)

Maddə 73. Vergilər və başqa dövlət ödənişləri

I.Qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

II.Heç kəs qanunla nəzərdə tutulmuş əsaslar olmadan və qanunda göstərilmiş həcmdən əlavə vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini ödəməyə məcbur edilə bilməz.

Maddə 74. Vətənə sədaqət

I.Vətənə sədaqət müqəddəsdir.

II.Vəzifəyə seçilmə və ya təyinat yolu ilə qanunvericilik, icra və ya məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında işləyən şəxslər öz vəzifələrini dürüst və layiqincə yerinə yetirməməyə görə məsuliyyət daşıyırlar və qanunla müəyyən edilmiş hallarda and içirlər.

III.Vəzifəyə seçilmə və ya təyinat yolu ilə qanunvericilik, icra və ya məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında işləyən, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına sadıq qalacağına and içmiş şəxs dövlətə qarşı cinayətdə, o cümlədən dövlətə qarşı qiyamda və ya dövlət çevrilişində ittiham edilibsə və bu ittiham əsasında məhkum olunubsa, həmin vəzifədən getmiş sayılır və bir daha bu vəzifəni tuta bilməz.

Maddə 75. Dövlət rəmzlərinə hörmət

I.Hər bir vətəndaş Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzlərinə — bayrağına, gerbinə və himninə hörmət etməlidir.

II.Dövlət rəmzlərinə hörmətsizliyin nümayiş etdirilməsi qanunla müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur. (2)

Maddə 76. Vətəni müdafiə

I.Vətəni müdafiə hər bir vətəndaşın borcudur. Qanunla müəyyən edilmiş qaydada vətəndaşlar hərbi xidmət keçirlər.

II.Vətəndaşların əqidəsi həqiqi hərbi xidmət keçməyə ziddirsə, qanunla müəyyən edilmiş hallarda həqiqi hərbi xidmətin *alternativ xidmətlə* əvəz olunmasına yol verilir. (1)

Maddə 77. Tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması

Tarix və mədəniyyət abidələrini qorumaq hər bir şəxsin borcudur.

Maddə 78. Ətraf mühitin qorunması

Ətraf mühitin qorunması hər bir şəxsin borcudur.

Maddə 79. Qanuna zidd vəzifələrin icrasına yol verilməməsi

Heç kəs Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və ya qanunlarına zidd vəzifələrin icrasına məcbur edilə bilməz.

Maddə 80. Məsuliyyət

Konstitusiyanın və qanunların pozulması, o cümlədən Konstitusiyada və qanunlarda nəzərdə tutulan hüquqlardan sui-istifadə və ya vəzifələrin yerinə yetirilməməsi qanunla müəyyən edilən məsuliyyətə səbəb olur.

Üçüncü bölmə. Dövlət hakimiyyəti

3-ci fəsil. Qanunvericilik hakimiyyəti

Maddə 81. Qanunvericilik hakimiyyətinin həyata keçirilməsi

Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi həyata keçirir.

Maddə 82. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin say tərkibi

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 125 deputatdan ibarətdir.

Maddə 83. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının seçkilərinin əsasları

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları majoritar *seçki sistemi* ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, şəxsi və gizli səsvermə yolu ilə seçilirlər. (1)

Maddə 84. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi çağırışının səlahiyyət müddəti

I. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti 5 ildir. *Müharibə şəraitində hərbi əməliyyatların aparılması Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərin keçirilməsini mümkün etmədikdə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti hərbi əməliyyatların sonunadək uzadılır. Bu barədə qərar seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müiraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir.*

II. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hər çağırışının seçkiləri hər beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir.

III. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının səlahiyyət müddəti Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti ilə məhdudlaşır.

IV. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlığından çıxanların yerinə yeni seçkilər keçirilərsə, yeni seçilən deputatın səlahiyyət müddəti deputatlıqdan çıxanın qalan səlahiyyət müddəti ilə məhdudlaşır. (2)

Maddə 85. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlığına namizədlərə aid tələblər

I. Azərbaycan Respublikasının yaşı 25-dən aşağı olmayan hər bir vətəndaşı qanunla müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı seçilə bilər.

II. İkili vətəndaşlığı olan, başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olan, icra və ya məhkəmə hakimiyyəti sistemlərində qulluq edən, elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər, din xadimləri, fəaliyyət qabiliyyətsizliyi məhkəmə tərəfindən təsdiq edilən, ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslər, məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum etmə yerlərində cəza çəkən şəxslər Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə deputat seçilə bilməzlər.

Maddə 86. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının seçkilərinin nəticələrinin yoxlanılması və təsdiqi

Seçkilərin nəticələrinin düzgünlüyünü Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi yoxlayır və təsdiq edir.

Maddə 87. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının səlahiyyətinin bitməsi

I. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin yeni çağırışının ilk iclas günü bitir.

II. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlığından çıxanların yerinə seçkilər

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyət müddətinin bitməsinə 120 gündən az müddət qalarsa, keçirilmir.

III. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 83 deputatının səlahiyyətləri təsdiq olunduqda səlahiyyətlidir.

Maddə 88. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyaları

I. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi hər il *iki növbəti yaz və payız sessiyalarına* yığılır. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdən sonra *martın 10-dək* onun 83 deputatının səlahiyyətləri təsdiq edilməzsə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclasının keçirilmə vaxtını Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi müəyyən edir.

II. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbədənənar sessiyalarını Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və ya Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 42 deputatının tələbi əsasında çağırır.

III. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbədənənar sessiyasının gündəliyini müvafiq olaraq onun çağırılmasını tələb edənlər müəyyənləşdirir. Bu gündəlikdəki məsələlərə baxıldıqdan sonra növbədənənar sessiyanın işi bitir.

IV. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyalarının iclasları açıq keçirilir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatının tələbi ilə və ya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təklifi ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyasının qapalı iclası keçirilə bilər. (1, 2)

Maddə 89. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlığından məhrum etmə və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının səlahiyyətlərinin itirilməsi

I. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı aşağıdakı hallarda mandatdan məhrum edilir:

- 1) seçkilər zamanı səsərin düzgün hesablanmadığı aşkar olunduqda;
- 2) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxdıqda və ya başqa dövlətin vətəndaşlığını qəbul etdikdə;
- 3) cinayət törətdikdə və məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü olduqda;
- 4) dövlət orqanlarında vəzifə tutduqda, din xadimi olduqda, sahibkarlıq, kommersiya və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olduqda (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla);
- 5) özü imtina etdikdə.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlığından məhrum etmə haqqında qərar qanunla müəyyən edilmiş qaydada qəbul edilir.

II. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları öz səlahiyyətlərini daimi icra edə bilmədikdə və qanunda nəzərdə tutulmuş digər hallarda onların səlahiyyətləri itirilir. Müvafiq qərarın qəbul edilmə qaydası qanunla müəyyən edilir. (1)

Maddə 90. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının toxunulmazlığı

I.Səlahiyyət müddəti ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının şəxsiyyəti toxunulmazdır. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı səlahiyyət müddəti ərzində cinayət başında yaxalanma hallarından başqa, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz, tutula bilməz, onun barəsində məhkəmə qaydasında inzibati tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilməz, axtarışa məruz qala bilməz, şəxsi müayinə edilə bilməz. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı cinayət başında yaxalanarsa tutula bilər. Belə olduqda Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatını tutan orqan bu barədə dərhal Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroruna xəbər verməlidir.

II.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatının toxunulmazlığına yalnız Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə xitam verilə bilər.

Maddə 91. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının məsuliyyətə cəlb olunmasına qoyulan qadağanlar

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları Azərbaycan Respublikası Milli Məclisindəki fəaliyyətinə, sesverməyə və söylədiyi fikrə görə məsuliyyətə cəlb oluna bilməzlər. Razılığı olmadan onlardan bu hallarla əlaqədar izahat, ifadə tələb edilə bilməz.

Maddə 92. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi öz iş qaydasını müəyyən edir və Milli Məclisin müvafiq orqanlarını yaradır, o cümlədən öz sədrini və onun müavinlərini seçir, *komitələr* və komissiyalar təşkil edir, hesablama palatası yaradır. (2)

Maddə 93. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin aktları

I.Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi öz səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə Konstitusiyaya qanunlar, qanunlar və qərarlar qəbul edir.

II.Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Konstitusiyaya qanunları, qanunlar və qərarlar, bu Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulmuş qaydada qəbul edilir.

III.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları səsvermə hüququnu şəxsən həyata keçirirlər.

IV.Qanunlarda və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarlarında icra hakimiyyəti və məhkəmə orqanlarına konkret tapşırıqlar nəzərdə tutula bilməz.

Maddə 94. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalar

I.Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı məsələlərə dair ümumi qaydalar müəyyən edir:

- 1)bu Konstitusiyada təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquqlarından və azadlıqlarından istifadə, bu hüquqların və azadlıqların dövlət təminatı;
- 2)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri;
- 3)Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə seçkilər və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının statusu;
- 4)referendum;
- 5)məhkəmə quruluşu və hakimlərin statusu; prokurorluq; vəkillik və notariat;
- 5)məhkəmə icraatı, məhkəmə qərarlarının icrası;
- 7)bələdiyyələrə seçkilər və bələdiyyələrin statusu;
- 8)fövqəladə vəziyyət rejimi; hərbi vəziyyət rejimi;
- 9)dövlət təltifləri;
- 10)fiziki və hüquqi şəxslərin statusu;
- 11)mülki hüquq obyektləri;
- 12)əqdlər, mülki müqavilələr, nümayəndəlik və vərəsəlik;
- 13)mülkiyyət hüququ, o cümlədən dövlət, xüsusi və bələdiyyə mülkiyyətinin hüquqi rejimi, əqli mülkiyyət hüququ; digər əşya hüquqları; öhdəlik hüququ;
- 14)ailə münasibətləri, o cümlədən himayəçilik və qəyyumluq;
- 15)maliyyə fəaliyyətinin əsasları, vergilər, rüsumlar və ödənişlər; gömrük işi;
- 16)əmək münasibətləri və sosial təminat;
- 17)cinayətlərin və başqa hüquq pozuntularının müəyyən edilməsi, onların törədilməsinə görə məsuliyyətin təyin edilməsi;
- 18)müdafiə və hərbi qulluq;
- 19)dövlət qulluğu;
- 20)təhlükəsizliyin əsasları;
- 21)ərazi quruluşu; dövlət sərhədi rejimi;
- 22)beynəlxalq müqavilələrin təsdiqi və ləğvi;
- 23)rabitə və nəqliyyat işi;
- 24)statistika, metrologiya və standartlar;
- 25)gömrük işi;
- 26)ticarət işi və birja fəaliyyəti;
- 27)bank işi, mühasibat, sığorta.

II.Bu maddənin 2, 3, 4-cü bəndlərində göstərilən məsələlərə dair qanunlar 83 səs çoxluğu ilə, qalan məsələlərə dair qanunlar isə 63 səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

III.Bu maddənin birinci hissəsinə Konstitusiyaya qanunu ilə əlavələr edilə bilər.

Maddə 95. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin həll etdiyi məsələlər

I.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətinə aşağıdakı məsələlərin

həlli aiddir:

- 1) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili;
- 2) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikası diplomatik nümayəndəliklərinin təsis edilməsi;
- 3) inzibati ərazi bölgüsü;
- 4) dövlətlərarası və Azərbaycan Respublikasının qanunlarından fərqli qaydalar nəzərdə tutan hökumətlərarası müqavilələrin təsdiq və ləğv edilməsi;
- 5) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin təsdiq edilməsi və onun icrasına nəzarət;
- 6) Azərbaycan Respublikası prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin seçilməsi;
- 7) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının hərbi doktrinasının təsdiqi;
- 8) bu Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş hallarda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarının təsdiqi;
- 9) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin vəzifəyə təyin edilməsinə razılıq verilməsi;
- 10) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin təyin edilməsi;
- 11) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsinə razılıq verilməsi;
- 12) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin impiçment qaydasında vəzifədən kənarlaşdırılması;
- 13) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması;
- 14) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad məsələsinin həll edilməsi;
- 15) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyəti üzvlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi;
- 16) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin təyinatı ilə bağlı olmayan vəzifələrin icrasına cəlb edilməsinə razılıq verilməsi;
- 17) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müraciətinə əsasən müharibə elan edilməsinə və sülh bağlanmasına icazə verilməsi;
- 18) referendum təyin edilməsi;
- 19) amnistiya;

20) bələdiyyələrin hesabatlarının dinlənilməsi.

II. Bu maddənin 1-5-ci bəndlərində göstərilən məsələlərə dair 63 səs çoxluğu ilə qanunlar, qalan məsələlərə dair isə bu Konstitusiyada başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, eyni qaydada qərarlar qəbul edilir.

III. Bu Konstitusiyada Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətlərinə aid edilən digər məsələlərə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili ilə əlaqədar məsələlərə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin münasibətinin bildirilməsi zəruri olan məsələlərə dair də qərarlar qəbul edilir.

IV. Bu maddənin birinci hissəsinə Konstitusiyaya qanunu ilə əlavələr edilə bilər. (1, 2)

Maddə 96. Qanunvericilik təşəbbüsü hüququ

I. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində qanunvericilik təşəbbüsü hüququ (qanun layihələrini və başqa məsələləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə təqdim etmək hüququ) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarına, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə, Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşına, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğuna və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə mənsubdur.

II. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə verdiyi qanun və ya qərar layihələri müzakirəyə təqdim olunmuş şəkildə çıxarılır və səsə qoyulur.

III. Belə qanun və ya qərar layihələrində dəyişikliklər qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə edən subyektin razılığı ilə edilə bilər.

IV. Qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun və ya Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdim etdiyi qanun və ya qərar layihələri iki ay ərzində səsə qoyulur.

V. Qanun və ya qərar layihəsini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi və ya Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi təcili elan edibsə, bu müddət 20 gün təşkil edir.

V. Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası qanunla müəyyən edilir.

VI. Qanun və qərar layihələri əsaslandırılmalı və onların qəbul edilməsinin məqsədləri göstəriləlidir. (1, 2)

Maddə 97. Qanunların imzalanmaq üçün təqdim olunması müddəti

I. Qanunlar qəbul edildiyi gündən 14 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə imzalanmaq üçün təqdim edilir.

II. Təcili elan olunan qanun layihəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə imzalanmaq üçün qəbul edildiyi gündən 24 saat ərzində təqdim edilir.

Maddə 98. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin aktlarının qüvvəyə minməsi

Qanunun və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarının özündə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, qanun və qərar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

4-cü fəsil. İcra hakimiyyəti**Maddə 99. İcra hakimiyyətinin mənsubiyyət**

Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinə mənsubdur.

Maddə 100. Azərbaycan Respublikasının Prezidentliyinə namizədlərə aid tələblər

Yaşı otuz beşdən aşağı olmayan, Azərbaycan Respublikasının ərazisində 10 ildən artıq daimi yaşayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olan, o cümlədən ağır cinayətə görə məhkum olunmayan, başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olmayan, ali təhsilli, ikili vətəndaşlığı olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilə bilər. (KMI)

Maddə 101. Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin əsasları

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında, sərbəst, şəxsi və gizli səsvermə yolu ilə 5 il müddətinə seçilir.

II. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti səsvermədə iştirak edənlərin yarısından çoxunun səs çoxluğu ilə seçilir.

III. Bu səs çoxluğu səsvermənin birinci dövrəsində toplanmayıbsa, səsvermə günündən sonra ikinci bazar günü səsvermənin ikinci dövrəsi keçirilir. İkinci dövrdə ancaq birinci dövrdə ən çox səs toplamış iki namizəd, yaxud ən çox səs toplamış və öz namizədliyini geri götürmüş namizədlərdən sonra gələn iki namizəd iştirak edir.

IV. Səsvermənin ikinci dövrəsində səs çoxluğu toplayan namizəd Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş sayılır.

V. Mühərribə şəraitində hərbi əməliyyatların aparılması Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin keçirilməsini mümkün etmədikdə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyət müddəti hərbi əməliyyatların sonunadək uzadılır. Bu barədə qərar seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının

müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir.

VI. Bu maddənin tətbiqi qaydası qanunla müəyyən edilir. (1, 2)

Maddə 102. Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yekunları

Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yekunları haqqında məlumatı səsvermə günündən sonra 14 gün ərzində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi rəsmən elan edir. (1)

Maddə 103. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxsin andı

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxs Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yekunları haqqında məlumatın elan olunduğu gündən başlayaraq 3 gün ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə belə bir and içir:

«Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirərkən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əməl edəcəyimə, dövlətin müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyacağımı, xalqa ləyaqətlə xidmət edəcəyimə and içirəm».

II. And içdiyi gündən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti öz səlahiyyətlərinin icrasına başlamış sayılır.

Maddə 104. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin öz səlahiyyətlərini daimi icra edə bilməməsi

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti istefa verdikdə, səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdikdə, bu Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada vəzifəsindən kənarlaşdırıldıqda vaxtından əvvəl vəzifədən getmiş sayılır.

II. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti istefa verdikdə onun istefa ərizəsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə təqdim olunur. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi istefa ərizəsini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin özünün verdiyinə əmin olduğu təqdirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin istefasının qəbul olunması haqqında qərar qəbul edir. Həmin andan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti istefa verdiyinə görə vəzifədən getmiş sayılır.

III. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdiyi barədə məlumat verildikdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bu faktın aydınlaşdırılması üçün Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə müraciət edir. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi bu barədə qərarı hakimlərin 6 səs çoxluğu ilə qəbul edir. Əgər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi bu faktı təsdiq etməzsə, məsələ bununla bitmiş sayılır.

Maddə 105. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifədən getdikdə onun səlahiyyətlərinin icrası

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vaxtından əvvəl vəzifədən getdikdə üç ay ərzində növbədən kənar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkiləri keçirilir. Bu halda Azərbaycan Respublikasının yeni Prezidenti seçilənədək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti səlahiyyətlərini *Azərbaycan Respublikasının baş naziri* icra edir.

II. Bu müddət ərzində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini icra edən *Azərbaycan Respublikasının baş naziri istefa verdikdə*, səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdikdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini *Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri icra edir*.

III. Bu maddənin ikinci hissəsində göstərilən səbəblərə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini *Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin* icra etməsi mümkün olmadıqda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinin başqa vəzifəli şəxs tərəfindən icrası haqqında qərar qəbul edir. (1)

Maddə 106. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin toxunulmazlığı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti toxunulmazlıq hüququna malikdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin şərəf və ləyaqəti qanunla qorunur.

Maddə 107. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması

I. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ağır cinayət törətdikdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin 30 gün müddətində verilən rəyi əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında irəli sürülə bilər.

II. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının 95 səs çoxluğu ilə qəbul olunmuş qərar əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifədən kənarlaşdırıla bilər. Bu qərarı Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri imzalayır. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi həmin qərarın imzalanmasına bir həftə ərzində tərəfdar çıxmazsa, qərar qüvvəyə minmir.

III. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə müraciət etdiyi gündən başlayaraq 2 ay ərzində qəbul olunmalıdır. Bu müddətdə göstərilən qərar qəbul edilməyə, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə qarşı irəli sürülmüş ittiham rədd edilmiş sayılır.

Maddə 108. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təminatı

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və onun ailəsi dövlət hesabına təmin edilir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və onun ailəsinin təhlükəsizliyini xüsusi mühafizə xidmətləri təmin edir.

II. Əvvəllər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxsin təminatı qaydaları Konstitusiyaya qanunu ilə müəyyən edilir. (2)

Maddə 109. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətləri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti:

1) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkiləri təyin edir;

2) Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə təqdim edir;

3) dövlət iqtisadi və sosial proqramlarını təsdiq edir;

4) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini vəzifəyə təyin edir; Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini vəzifədən azad edir;

5) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlərini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir; zəruri hallarda Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclaslarına sədrlik edir;

6) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin istefası haqqında qərar qəbul edir;

7) Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində icra hakimiyyəti üçün nəzərdə tutulmuş xərclər çərçivəsində mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları yaradır;

8) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarını ləğv edir;

9) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikasının *apellyasiya məhkəmələri* hakimlərinin vəzifəyə təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdimatlar verir; Azərbaycan Respublikasının digər məhkəmələrinin hakimlərini vəzifəyə təyin edir; Azərbaycan Respublikasının Baş prokurorunu Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir;

10) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyəti üzvlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdimat verir; *Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin üzvləri sırasından Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının sədrini təyin edir*;

11) Azərbaycan Respublikasının hərbi doktrinasını Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə verir;

12) Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin ali komanda heyətini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir;

13) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin *Administrasiyasını* təşkil edir və onun

rəhbərini təyin edir;

14) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin seçilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdimat verir;

15) Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda diplomatik nümayəndəliklərinin təsis edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdimat verir, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda diplomatik nümayəndələrini təyin edir və geri çağırır;

16) xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndələrinin etimadnamə və övdətnamələrini qəbul edir;

17) hökumətlərarası beynəlxalq müqavilələr bağlayır, *dövlətlərarası və Azərbaycan Respublikasının qanunlarından fərqli qaydalar nəzərdə tutan hökumətlərarası müqavilələri təsdiq və ləğv olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edir; təsdiqnamələri imzalayır;*

18) referendum təyin edir;

19) qanunları imzalayır və dərc edir;

20) vətəndaşlıq məsələlərini həll edir;

21) siyasi sığınacaq verilməsi məsələlərini həll edir;

22) əfv edir;

23) dövlət təltifləri ilə təltif edir;

24) ali hərbi və ali xüsusi rütbələr verir;

25) ümumi və qismən səfərbərlik elan edir, habelə səfərbərlik üzrə çağırılanları tərxis edir;

26) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müddətli hərbi xidmətə çağırılması və müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçuların ehtiyata buraxılması barədə qərarlar qəbul edir;

27) Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasını yaradır;

28) Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin təyinatı ilə bağlı olmayan vəzifələrin icrasına cəlb edilməsinə razılıq verilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdimat verir;

29) fəvqəladə və hərbi vəziyyət elan edir;

30) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə müharibə elan edir və sülh bağlayır;

31) Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş xərclər çərçivəsində xüsusi mühafizə xidmətləri yaradır;

32) Bu Konstitusiya ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və məhkəmə orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilməyən digər məsələləri icra qaydasında həll edir. (1, 2)

Maddə 110. Qanunların imzalanması

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti qanunları ona təqdim olunmuş gündən başlayaraq 56 gün ərzində imzalayır. Qanun Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin etirazını doğurursa, o, qanunu imzalamayıb öz etirazları ilə birlikdə göstərilən müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə qaytara bilər.

II. Konstitusiya qanunları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalanmazsa, qüvvəyə minmir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 83 səs çoxluğu ilə qəbul edilən qanunları 95 səs çoxluğu ilə, 63 səs çoxluğu ilə qəbul edilən qanunları isə 83 səs çoxluğu ilə yenidən qəbul edərsə, belə qanunlar təkrar səsvermədən sonra qüvvəyə minir.

Maddə 111. Hərbi vəziyyət elan edilməsi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası ərazisinin müəyyən hissəsi faktik işğal olunduqda, xarici dövlət və ya dövlətlər Azərbaycan Respublikasına müharibə elan etdikdə, Azərbaycan Respublikasına qarşı real silahlı hücum təhlükəsi yarandıqda, Azərbaycan Respublikasının ərazisi blokadaya alındıqda, habelə belə blokada üçün real təhlükə olduqda Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində və ya ayrı-ayrı yerlərində hərbi vəziyyət elan edir və bu barədə fərmanı 24 saat müddətində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə verir.

Maddə 112. Fəvqəladə vəziyyət tətbiq edilməsi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təbii fəlakətlər, epidemiyalar, epizootiyalar, böyük ekoloji və başqa qəzalar baş verdikdə, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün pozulmasına, dövlətə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə yönəldilən hərəkətlər edildikdə, zorakılıqla müşayiət olunan kütləvi iğtişələr yarandıqda, vətəndaşların həyatı və təhlükəsizliyi, yaxud dövlət təsisatlarının normal fəaliyyəti üçün qorxu törədən digər münaqişələr meydana gəldikdə Azərbaycan Respublikasının ayrı-ayrı yerlərində fəvqəladə vəziyyət tətbiq edir və bu barədə qəbul etdiyi fərmanı 24 saat müddətində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə verir.

Maddə 113. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları

I. Ümumi qaydalar müəyyən etdikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti fərmanlar, başqa məsələlər barəsində isə sərəncamlar qəbul edir.

II. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarında başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, onlar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Maddə 114. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin statusu

I. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti icra səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin təşkili məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini yaradır.

II. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası

Prezidentinin yuxarı icra orqanıdır.

III.Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə tabedir və onun qarşısında cavabdehdir.

IV.Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iş qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti müəyyənləşdirir.

Maddə 115. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin tərkibi

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin tərkibinə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, onun müavinləri, nazirlər və başqa mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri daxildir.

Maddə 116. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin istefası

Yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsini tutduğu və səlahiyyətlərini icra etməyə başladığı gün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Prezidentinə istefa verir.

Maddə 117. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclasları

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclaslarına, bir qayda olaraq, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri sədrlik edir.

Maddə 118. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin təyin edilməsi qaydası

I.Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təyin edir.

II.Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında təklifi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti onun öz vəzifələrinin icrasına başladığı gündən bir ay və ya Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin istefa verdiyi gündən iki həftə müddətindən gec olmayaraq Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə təqdim edir.

III.Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında qərarı həmin namizədlərin təqdim edildiyi gündən bir həftədən gec olmayaraq qəbul edir. Göstərilən qayda pozularsa və ya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdim etdiyi namizədlərin Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə təyin olunmasına üç dəfə razılıq verilməzsə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı olmadan təyin edə bilər.

Maddə 119. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətləri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

- Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edir;
- Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin icrasını təmin edir;

- maliyyə-kredit və pul siyasətinin həyata keçirilməsini təmin edir;
- dövlət iqtisadi proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir;
- dövlət sosial təminat proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir;
- nazirliklərə və digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına rəhbərlik edir, onların aktlarını ləğv edir;
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin onun səlahiyyətlərinə aid etdiyi digər məsələləri həll edir.

Maddə 120. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aktları

I.Ümumi qaydalar müəyyən etdikdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarlar, başqa məsələlər üzrə sərəncamlar qəbul edir.

II.Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarında başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, onlar dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Maddə 121. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlüyünə namizədlərə dair tələblər

I.Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə yaşı 30-dan aşağı olmayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik, ali təhsilli, başqa dövlət qarşısında öhdəliyi olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı təyin edilir.

II.Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, nazir, digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri vəzifəsinə yaşı 25-dən aşağı olmayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik, ali təhsilli, başqa dövlət qarşısında öhdəliyi olmayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı təyin edilir.

Maddə 122. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlərinə aid tələblər

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, onun müavinləri, nazirlər, digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri heç bir başqa seçkili və ya təyinatlı vəzifə tuta bilməzlər, elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa heç bir sahibkarlıq, kommersiya və digər ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməzlər, vəzifə maaşından, habelə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətinə görə aldığı vəsaitdən başqa məvacib ala bilməzlər.

Maddə 123. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin toxunulmazlığı

I.Səlahiyyət müddəti ərzində Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin şəxsiyyəti toxunulmazdır.

II.Azərbaycan Respublikasının Baş naziri cinayət başında yaxalanma hallarından başqa tutula bilməz, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz, onun barəsində məhkəmə qaydasında inzibati tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilməz, axtarısa məruz qala bilməz, şəxsi müayinə edilə bilməz.

III. Azərbaycan Respublikasının Baş naziri cinayət başında yaxalanarsa tutula bilər. Belə olduqda onu tutan orqan bu barədə dərhal Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroruna xəbər verməlidir.

IV. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin toxunulmazlığına yalnız Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən xitam verilə bilər.

Maddə 124. Yerlərdə icra hakimiyyəti

I. Yerlərdə icra hakimiyyətini yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları həyata keçirirlər.

II. İcra hakimiyyəti başçılarını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

III. Yerli icra hakimiyyətlərinin səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti müəyyən edir.

4-ci fəsil. Məhkəmə hakimiyyəti

Maddə 125. Məhkəmə hakimiyyətinin həyata keçirilməsi

I. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyətini ədalət mühakiməsi yolu ilə yalnız məhkəmələr həyata keçirirlər.

II. Məhkəmə hakimiyyətini Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının *apellyasiya məhkəmələri*, Azərbaycan Respublikasının ümumi məhkəmələri və digər ixtisaslaşdırılmış məhkəmələri həyata keçirirlər.

III. Məhkəmə hakimiyyəti Konstitusiyaya, mülki və cinayət məhkəmə icraatı vasitəsilə və qanunla nəzərdə tutulmuş digər vasitələrlə həyata keçirilir.

IV. *Cinayət məhkəmə icraatında* Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu və müdafiə tərəfi iştirak edir.

V. Məhkəmə quruluşu və məhkəmə icraatı qaydası qanunla müəyyən olunur.

VI. Məhkəmələrin səlahiyyətlərinin dəyişdirilməsi məqsədilə müəyyən olunmamış hüquqi üsulların tətbiq edilməsi və fəvqəladə məhkəmələrin yaradılması qadağandır.

VII. *Məhkəmə icraatı həqiqətin müəyyən edilməsini təmin etməlidir.* (1, 2)

Maddə 126. Hakimliyə namizədlərə aid tələblər

I. Yaşı 30-dan aşağı olmayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olan, ali hüquq təhsilli və hüquqşünas ixtisası üzrə 5 ildən artıq işləyən Azərbaycan Respublikası vətəndaşları hakim ola bilərlər.

II. Hakimlər heç bir başqa seçkili və təyinatlı vəzifə tuta bilməzlər, elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa heç bir sahibkarlıq, kommersiya və digər ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməzlər, siyasi fəaliyyətlə məşğul ola bilməz və siyasi partiyalara üzv ola bilməzlər, vəzifə maaşından, habelə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətinə görə aldığı vəsaitdən başqa məvacib ala bilməzlər.

Maddə 127. Hakimlərin müstəqilliyi, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri və şərtləri

I. Hakimlər müstəqildir, yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına tabedirlər və səlahiyyətləri müddətində dəyişilməzdir.

II. Hakimlər işlərə qərəzsiz, ədalətlə, tərəflərin hüquq bərabərliyinə, faktlara əsasən və qanuna müvafiq baxırlar.

III. Hər hansı bir şəxs tərəfindən və hər hansı bir səbəbdən bilavasitə, yaxud dolay yolla məhkəmə icraatına məhdudiyət qoyulması, qanuna zidd təsir, hədə və müdaxilə edilməsi yolverilməzdir.

IV. Ədalət mühakiməsi vətəndaşların qanun və məhkəmə qarşısında bərabərliyi əsasında həyata keçirilir.

V. Bütün məhkəmələrdə işlərin icraatı açıq aparılır.

İşə qapalı iclasda baxılmasına yalnız o halda icazə verilir ki, məhkəmə açıq icraatın dövlət, peşə və kommersiya sirrinin açılmasına səbəb olacağını güman edir, ya da vətəndaşların şəxsi və ya ailə həyatının məxfiliyini qorumaq zərurətinin mövcudluğunu müəyyən edir.

VI. Qanunda nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, cinayət işlərinin qiyabi məhkəmə icraatına yol verilmir.

VII. Məhkəmə icraatı çəkişmə prinsipi əsasında həyata keçirilir.

VIII. Məhkəmə icraatının istənilən mərhələsində hər kəsin müdafiə hüququ təmin olunur.

IX. Ədalət mühakiməsi təqsirsizlik prezumpsiyasına əsaslanır.

X. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə icraatı Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində və ya müvafiq yerin əhalisinin çoxluq təşkil edən hissəsinin dilində aparılır. İşin iştirakçısı olub məhkəmə icraatının aparıldığı dili bilməyən şəxslərin işin materialları ilə tam tanış olmaq, məhkəmədə tərcüməçi vasitəsi ilə iştirak etmək və məhkəmədə ana dilində çıxış etmək hüququ təmin edilir.

Maddə 128. Hakimlərin toxunulmazlığı

I. Hakimlər toxunulmazdırlar.

II. Hakim cinayət məsuliyyətinə yalnız qanunda nəzərdə tutulan qaydada cəlb oluna bilər.

III. Hakimlərin səlahiyyətlərinə yalnız qanunda nəzərdə tutulmuş əsaslara və qaydalara müvafiq surətdə xitam verilə bilər.

IV. Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsünü hakimlər cinayət törətdikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin rəyi əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında irəli sürə bilər. Müvafiq rəyi Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sorgusundan sonra 30 gün müddətində təqdim etməlidir.

V. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respubli-

kası Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikası *apellyasiya məhkəmələri* hakimlərinin işdən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində 83 səs çoxluğu ilə qəbul edilir; başqa hakimlərin işdən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində 63 səs çoxluğu ilə qəbul edilir. (1)

Maddə 129. Məhkəmə qərarları və onların icrası

I.Məhkəmənin qəbul etdiyi qərarlar dövlətin adından çıxarılır və onların icrası məcburidir.

II.*Məhkəmə qərarının icra olunmaması qanunla müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.*

III.*Məhkəmə qərarı qanuna və sübutlara əsaslanmalıdır.* (2)

Maddə 130. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi

I.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi 9 hakimdən ibarətdir.

II.Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin hakimlərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi təyin edir.

III.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sorğusu əsasında aşağıdakı məsələləri həll edir:

1)Azərbaycan Respublikası qanunlarının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarının, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarlarının, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarının, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu;

2)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarının, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası qanunlarına uyğunluğu;

3)Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına uyğunluğu;

4)Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin qərarlarının qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğu;

5)bələdiyyə aktlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına, Azərbaycan Respublikası qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına (Naxçıvan Muxtar Respublikasında həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına,

qanunlarına və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına) uyğunluğu;

6)Azərbaycan Respublikasının qüvvəyə minməmiş dövlətlərarası müqavilələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu; Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqavilələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğu;

7)Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının, qanunlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qərarlarının və Nazirlər Kabinetinin qərarlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu; Naxçıvan Muxtar Respublikası qanunlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının, Azərbaycan Respublikası qanunlarına uyğunluğu; Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına uyğunluğu;

8)qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri arasında səlahiyyətlər bölgüsü ilə bağlı mübahisələr.

II.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sorğusu əsasında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını və qanunlarını şərh edir.

III.*Hər kəs onun hüquq və azadlıqlarını pozan qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktlarından, bələdiyyə və məhkəmə aktlarından qanunla müəyyən edilmiş qaydada bu maddənin III hissəsinin 1—7-ci bəndlərində göstərilən məsələlərin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən həll edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə pozulmuş insan hüquq və azadlıqlarının bərpa edilməsi məqsədi ilə şikayət verə bilər.*

IV.*Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada məhkəmələr insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi məsələləri ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və qanunlarının şərh edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə müraciət edə bilərlər.*

V.*Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili insan hüquq və azadlıqlarını pozan qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktlarından, bələdiyyə və məhkəmə aktlarından qanunla müəyyən edilmiş qaydada bu maddənin III hissəsinin 1—7-ci bəndlərində göstərilən məsələlərin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən həll edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə sorğu verə bilər.*

VI.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi bu Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş digər səlahiyyətləri də həyata keçirir.

VII.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi öz səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərə dair qərarlar qəbul edir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı Azərbaycan Respublikası ərazisində məcburi qüvvəyə malikdir. *Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarları dərc edilməlidir.*

VIII.Qanunlar və digər aktlar, yaxud onların ayrı-ayrı müddəaları, Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqavilələri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarında müəyyən edilmiş müddətdə qüvvədən düşür; Azərbaycan Respublikasının dövlətlərarası müqavilələri qüvvəyə minmir. (1, 2)

Maddə 131. Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi

I.Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi ümumi və ixtisaslaşdırılmış məhkəmələrin icraatına aid edilən mülki, cinayət və digər işlər üzrə ali məhkəmə orqanıdır; *o, kassasiya qaydasında ədalət mühakiməsini həyata keçirir*; məhkəmələrin praktikasına aid məsələlər üzrə izahatlar verir.

II.Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin hakimlərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi təyin edir.

III. *Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin qərarları dərc edilməlidir.* (1, 2)

Maddə 132. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri

I.*Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri qanunla onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş işlər üzrə yuxarı instansiya məhkəmələridir.*

II.*Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələrinin hakimlərini Azərbaycan Respublikası prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi təyin edir.* (1)

Maddə 133. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu

I.Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada və *hallarda* qanunların icra və tətbiq olunmasına nəzarət edir; qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda cinayət işləri başlayır və istintaq aparır; məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə edir; məhkəmədə iddia qaldırır; məhkəmə qərarlarından protest verir.

II.Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu ərazi və ixtisaslaşdırılmış prokurorların Azərbaycan Respublikası Baş prokuroruna tabeliyinə əsaslanan vahid mərkəzləşdirilmiş orqandır.

III.Azərbaycan Respublikasının Baş prokurorunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

IV.Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun müavinlərini, respublika ixtisaslaşdırılmış prokurorluqlara rəhbərlik edən prokurorları, Naxçıvan Muxtar Respub-

likasının Prokurorunu Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

V.Ərazi və ixtisaslaşdırılmış prokurorları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir. (1)

5-ci fəsil. Naxçıvan Muxtar Respublikası

Maddə 134. Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu

I.Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan Respublikasının tərkibində muxtar dövlətdir.

II.Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu bu Konstitusiyaya ilə müəyyən edilir.

III.Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

IV.Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, qanunları, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində məcburidir.

V.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qəbul etdiyi Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası və qanunları müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına; Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qəbul etdiyi qərarlar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına, qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına zidd olmamalıdır.

VI.*Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Azərbaycan Respublikasının prezidenti tərəfindən təqdim edilir və Konstitusiyaya Qanunu ilə təsdiq edilir.* (1)

Maddə 135. Naxçıvan Muxtar Respublikasında hakimiyyətlərin bölünməsi

I.Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericilik hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi, icra hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, məhkəmə hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının məhkəmələri həyata keçirir.

II.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, qanunları və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları ilə onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının məhkəmələri isə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və qanunları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində müstəqildir.

Maddə 136. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsi

Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsi Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədridir.

Maddə 137. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi

I.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi 45 üzvdən ibarətdir.

II.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səlahiyyət müddəti 5 ildir.

III.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədrini və onun müavinlərini seçir, daimi və digər komissiyalar təşkil edir.

Maddə 138. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalar

I.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi aşağıdakılara dair ümumi qaydalar müəyyən edir:

1)Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə seçkilər;

2)vergilər;

3)Naxçıvan Muxtar Respublikası iqtisadiyyatının inkişafı istiqamətləri;

4)sosial təminat;

5)ətraf mühitin qorunması;

6)turizm;

7)səhiyyə, elm, mədəniyyət.

II.Bu maddədə göstərilən məsələlərə dair Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi qanunlar qəbul edir.

Maddə 139. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin həll etdiyi məsələlər

I.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi aşağıdakı məsələləri həll edir:

1)Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin işinin təşkili;

2)Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin təsdiqi;

3)Naxçıvan Muxtar Respublikasının iqtisadi və sosial proqramlarının təsdiqi;

4)Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi;

5)Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərkibinin təsdiqi;

6)Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad.

II.Bu maddədə göstərilən məsələlərə dair Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi qərarlar qəbul edir.

Maddə 140. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti

I.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin tərkibini Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin təklifi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali

Məclisi təsdiq edir.

II.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş nazirini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi təyin edir.

II.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti:

- muxtar respublika büdcəsinin layihəsini hazırlayıb Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə təqdim edir;
- muxtar respublikanın büdcəsini icra edir;
- muxtar respublikanın iqtisadi proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir;
- muxtar respublikanın sosial proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir;
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin onun səlahiyyətlərinə aid etdiyi digər məsələləri həll edir.

III.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti qərar və sərəncamlar qəbul edir.

Maddə 141. Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerli icra hakimiyyəti

Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təyin edir.

Dördüncü bölmə. Yerli özünüidarəetmə***6-cı fəsil. Bələdiyyələr*****Maddə 142. Yerlərdə özünüidarənin təşkili**

I.Yerli özünüidarəni bələdiyyələr həyata keçirir.

II.Bələdiyyələr seçkilər əsasında yaradılır.

III. *Bələdiyyələrin statusunun əsasları bu Konstitusiya ilə, bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları isə qanunla müəyyən edilir. (1)*

Maddə 143. Bələdiyyələrin işinin təşkili

I.Bələdiyyə öz fəaliyyətini iclaslar, daimi və başqa komissiyalar vasitəsi ilə həyata keçirir.

II.Bələdiyyənin iclaslarını bələdiyyənin sədri çağırır.

Maddə 144. Bələdiyyələrin səlahiyyətləri

I.Bələdiyyələrin iclaslarında aşağıdakı məsələlər həll edilir:

- 1)bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin tanınması, qanunla müəyyən edilmiş hallarda onların səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi;
- 2)bələdiyyənin rəqlamentinin təsdiq edilməsi;
- 3)bələdiyyənin sədrinin və onun müavinlərinin, daimi və başqa komissiyaların seçilməsi;

- 4) yerli vergilərin və ödənişlərin müəyyən edilməsi;
- 5) yerli büdcənin və onun icrası haqqında hesabatların təsdiq edilməsi;
- 6) bələdiyyə mülkiyyətinə sahiblik, ondan istifadə və onun barəsində sərəncam;
- 7) yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
- 8) yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
- 9) yerli ekoloji proqramların qəbul və icra edilməsi.

II. Bələdiyyələrə qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən əlavə səlahiyyətlər də verilə bilər. Bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün bələdiyyə üzrə müvafiq zəruri maliyyə vəsaiti də ayrılmalıdır. Belə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsinə müvafiq olaraq qanunvericilik və icra hakimiyyətləri nəzarət edirlər.

Maddə 145. Bələdiyyələrin qərarları

- I. Bələdiyyənin iclaslarında baxılan məsələlərə dair qərarlar qəbul edilir.
- II. Bələdiyyənin qərarları bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.
- III. Yerli vergilər və ödənişlər ilə bağlı qərarlar bələdiyyə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Maddə 146. Bələdiyyələrin müstəqilliyinin təminatı

I. Bələdiyyələr öz səlahiyyətlərini həyata keçirməkdə müstəqildirlər, bu isə bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşlar qarşısında onların məsuliyyətini istisna etmir. Bələdiyyə üzvlərinin seçilməsi, səlahiyyətlərinin dayandırılması və ya səlahiyyətlərinə xitam verilməsi, bələdiyyələrin vaxtından əvvəl buraxılması halları və qaydası qanunla müəyyən edilir.

II. Bələdiyyələrin öz səlahiyyətlərini müstəqil həyata keçirməsi Azərbaycan dövlətinin suverenliyinə xələl gətirə bilməz.

III. Dövlət bələdiyyələrin fəaliyyətinə nəzarət edir.

IV. Qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada bələdiyyələr öz fəaliyyətləri barəsində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə hesabat təqdim edirlər.

V. Bələdiyyələrin məhkəmə tərəfindən müdafiəsinə, dövlət hakimiyyəti orqanlarının qərarları nəticəsində yaranan əlavə xərclərinin ödənilməsinə təminat verilir. (2)

Beşinci bölmə. Hüquq və qanun **6-cı fəsil. Qanunvericilik sistemi**

Maddə 147. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsi

I. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasında ən yüksək hüquqi qüvvəyə malikdir.

II. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası birbaşa hüquqi qüvvəyə malikdir.

III. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin əsasıdır.

Maddə 148. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminə daxil olan aktlar

I. Qanunvericilik sistemi aşağıdakı normativ hüquqi aktlardan ibarətdir:

- 1) Konstitusiya;
- 2) referendumla qəbul edilmiş aktlar;
- 3) qanunlar;
- 4) fərmanlar;
- 5) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları;
- 6) mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktları.

II. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr Azərbaycan Respublikasının hüquq sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsidir.

II. Naxçıvan Muxtar Respublikasında həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası və qanunları, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları hüquqi qüvvəyə malikdir.

III. Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericilik sistemi Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminə uyğun olmalıdır.

IV. Öz səlahiyyətləri daxilində yerli icra hakimiyyəti orqanları qanunvericilik sisteminə daxil olan aktlara zidd gəlməyən normativ xarakterli aktlar qəbul edə bilərlər.

Maddə 149. Normativ hüquqi aktlar

I. Normativ hüquqi aktlar hüquqa və haqq-ədalətə (bərabər mənafeələrə bərabər münasibətə) əsaslanmalıdır.

II. Referendumla qəbul olunmuş aktlar yalnız dərc edildikdə onların tətbiqi və icrası vətəndaşlar, qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti, hüquqi şəxslər və bələdiyyələr üçün məcburidir.

III. Qanunlar Konstitusiyaya zidd olmamalıdır. Yalnız dərc edilmiş qanunların tətbiqi və icrası bütün vətəndaşlar, *qanunvericilik, icra* və məhkəmə hakimiyyəti, hüquqi şəxslər və bələdiyyələr üçün məcburidir.

IV. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına zidd olmamalıdır. Yalnız dərc edilmiş fərmanların

tətbiqi və icrası bütün vətəndaşlar, icra hakimiyyəti orqanları, hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

V. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına zidd olmamalıdır. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları yalnız dərc edildikdə onların tətbiqi və icrası vətəndaşlar, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

VI. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının aktları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına zidd olmamalıdır.

VII. Fiziki və hüquqi şəxslərin hüquqi vəziyyətini yaxşılaşdıran, hüquq məsuliyyətini aradan qaldıran və ya yüngülləşdirən normativ hüquqi aktların qüvvəsi geriyyə şamil edilir. Başqa normativ hüquqi aktların qüvvəsi geriyyə şamil edilmir.

VIII. *Normativ hüquqi aktlar dərc edilməlidir. Heç kəs dərc edilməmiş normativ hüquqi aktın icrasına (ona riayət olunmasına) məcbur edilə bilməz və belə aktın icra olunmamasına (ona riayət olunmamasına) görə məsuliyyətə cəlb edilə bilməz. Normativ hüquqi aktların dərc edilməsi qaydası Konstitusiyaya qanunu ilə müəyyən edilir. (1, 2)*

Maddə 150. Bələdiyyə aktları

I. Bələdiyyələrin qəbul etdikləri aktlar hüquqa və haqq-ədalətə (bərabər mənafeələrə bərabər münasibətə) əsaslanmalı, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərmanlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına (Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyasına, qanunlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına) zidd olmamalıdır.

II. Bələdiyyənin qəbul etdiyi aktın icrası onun ərazisində yaşayan vətəndaşlar və onun ərazisində yerləşən hüquqi şəxslər üçün məcburidir.

Maddə 151. Beynəlxalq aktların hüquqi qüvvəsi

Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemində daxil olan normativ hüquqi aktlar ilə (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və referendumla qəbul edilən aktlar istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa, beynəlxalq müqavilələr tətbiq edilir.

6-cı fəsil. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər

Maddə 152. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklərin qəbul edilməsi qaydası

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklər yalnız referendumla qəbul edilə bilər.

Maddə 153. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklərin təklif edilməsi qaydası

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişiklikləri Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi və ya Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təklif etdikdə, təklif olunan dəyişikliklərə dair əvvəlcədən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin rəyi alınır.

Maddə 154. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılması

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi referendumla qəbul olunmuş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklərə dair qərar qəbul edə bilməz.

Maddə 155. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında dəyişikliklər təklif edilməsi təşəbbüsünün məhdudlaşdırılması

Bu Konstitusiyanın 1-ci, 2-ci, 6-cı, 7-ci, 8-ci və 21-ci maddələrində dəyişikliklər və ya onların ləğv edilməsi haqqında, 3-cü fəslində nəzərdə tutulmuş insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqlarının ləğvi və ya Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulduğundan daha artıq dərəcədə məhdudlaşdırılması haqqında təkliflər referendumla çıxarıla bilməz. (1)

6-cı fəsil. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr

Maddə 156. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələrin qəbul edilməsi qaydası

I. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələr Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində 95 səs çoxluğu ilə Konstitusiyaya qanunları şəklində qəbul edilir.

II. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr haqqında Konstitusiyaya qanunları Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində iki dəfə səsə qoyulur. İkinci səsvermə birincidən 6 ay sonra keçirilir.

III. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr haqqında Konstitusiyaya qanunları həm birinci, həm də ikinci səsvermədən sonra bu Konstitusiyada qanunlar üçün nəzərdə tutulmuş qaydada Azərbaycan Respublikası Prezidentinə imzalanmaq üçün təqdim olunur.

IV.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr haqqında Konstitusiya qanunları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən ikinci səsvermədən sonra imzalandıqda qüvvəyə minir.

VI.Konstitusiya qanunları Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının ayrılmaz hissəsidir və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının əsas mətninə zidd olmamalıdır.

Maddə 157. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələrin təklif edilməsi təşəbbüsü

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və ya Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 63 deputatı təklif edə bilər.

Maddə 158. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələrin təklif edilməsi təşəbbüsünün məhdudlaşdırılması

Bu Konstitusiyanın birinci bölməsində əks etdirilmiş müddəalarla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələr təklif edilə bilməz. (1)

Keçid müddəaları

1.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası referendumla qəbul edildikdən sonra rəsmən dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir. Bu Konstitusiyanın qüvvəyə mindiyi gündən 1978-ci il aprelin 21-də qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (Əsas Qanunu) qüvvədən düşür.

2.Bu Konstitusiyanın qüvvəyə minməsinə qədər seçilmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti bu Konstitusiya ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə aid edilmiş səlahiyyətləri həyata keçirir.

3.Bu Konstitusiyanın 101-ci maddəsinin 5-ci hissəsi bu Konstitusiya qəbul edildikdən sonra seçilən Azərbaycan Respublikası Prezidentinə şamil edilir.

4.Azərbaycan Respublikası xalq deputatlarının və Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin yaratdığı Milli Məclisin səlahiyyətləri yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclas günü başa çatır.

Yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclası Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 83 deputatının seçildiyi gündən bir həftə sonra keçirilir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk sessiyası 1996-cı il mayın 31-dək davam edir.

1995-ci il avqustun 15-də qəbul edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilər haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 85-ci maddəsi bu Qanun əsasında seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin birinci çağırışının səlahiyyətləri bitənədək qüvvədədir.

5.Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Konstitusiyanın qüvvəyə

mindiyi gündən bu Konstitusiyada müəyyən edilən səlahiyyətləri həyata keçirir.

6.Bu Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən Azərbaycan Respublikası yerli Xalq Deputatları Sovetlərinin səlahiyyətlərinə xitam verilir.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə Azərbaycan Respublikasının yerli Xalq Deputatları Sovetlərinə aid edilmiş səlahiyyətləri yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirir.

7.Bu Konstitusiya qüvvəyə mindikdən sonra iki il müddətində yerli özünüidare haqqında qanun qəbul edilməli və bələdiyyələrə seçkilər keçirilməlidir.

8.Bu Konstitusiyanın qəbul edildiyi günədək Azərbaycan Respublikasının ərazisində qüvvədə olan qanunlar və başqa normativ hüquqi aktlar bu Konstitusiyaya zidd olmayan hissədə qüvvəsini saxlayır.

9.Bu Konstitusiya qüvvəyə minənədək fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri ədalət mühakiməsini bu Konstitusiyada müəyyən edilən səlahiyyətlərə və prinsiplərə uyğun həyata keçirir.

10.Bu Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən bir il ərzində hakimlərin statusu, məhkəmə quruluşu və məhkəmə islahatı ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bu Konstitusiyaya uyğun olan qanunvericiliyi qəbul edilməlidir və Azərbaycan Respublikası məhkəmələrinin hakimləri yenidən təyin edilməlidir.

Həmin qanunvericilik qəbul edilənədək hakimlərin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi bu Konstitusiya qüvvəyə minənədək qüvvədə olan qanunvericilik əsasında həyata keçirilir.

11.Bu Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən bir il müddətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilməli və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi yaradılmalıdır. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi yaradılanədək bu Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin səlahiyyətləri həyata keçirilmir. Bu Konstitusiyanın 130-cu maddəsinin üçüncü hissəsinin 7-ci bəndində nəzərdə tutulmuş məsələni Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi həll edir.

12.Azərbaycan Respublikasının Ali Arbitraj Məhkəməsi bu Konstitusiyanın qüvvəyə mindiyi gündən Azərbaycan Respublikasının İqtisad Məhkəməsi adlanır və qüvvədə olan qanunvericiliklə müəyyən olunmuş səlahiyyətləri həyata keçirir.

№ 00.

12 noyabr 1995-ci il.

Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Topplusunda dərc edilmişdir (31 iyul 1997- ci il, № 1) («VneshExpertService»).

1.1 AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYASINA AİD TEST TAPŞIRIQLARI

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının ilk hissəsi hansıdır?

- A) I fəsil B) Preambula C) Giriş hissəsi D) I bölmə

2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında təntənəli surətdə niyyətlərini bəyan edən aşağıdakılardan hansıdır?

- A) Azərbaycan Respublikası
B) Azərbaycan Prezidenti
C) Azərbaycan xalqı
D) Azərbaycan dövləti

3. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında Azərbaycan xalqı təntənəli surətdə neçə niyyəti bəyan edilmişdir?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında Azərbaycan xalqı hansı istəklərinin bərqərar edilməsini istəyərək öz niyyətlərini bəyan etmişdir?

- A) Suverenliyinin, müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün bərqərar edilməsini
B) Ədalətin, azadlığın və təhlükəsizliyin bərqərar edilməsini
C) Beynəlxalq birliyin tam hüquqlu üzv olmaq istəyini
D) Demokratik, hüquqi, dünyəvi və unitar Respublikanın bərqərar edilməsini

5. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında Azərbaycan xalqı kimlərin qarşısında öz məsuliyyətini anlayaraq öz niyyətlərini bəyan edir?

- A) Beynəlxalq birlik qarşısında
B) Keçmiş, indiki və gələcək nəsillər qarşısında
C) Dünya ölkələri qarşısında
D) Birləşmiş Millətlər Təşkilatı qarşısında

6. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında Azərbaycan xalqı hansı hüququndan istifadə edərək öz niyyətlərini bəyan edir?

- A) Beynəlxalq hüququndan B) Konstitusiya hüququndan
C) Suveren hüququndan D) Xalqın verdiyi hüquqdan

7. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının preambulasında Azərbaycan xalqı nəyin təmin edilməsini arzulayaraq öz niyyətlərini bəyan edir?

- A) Müstəqil dövlət olmaq istəyini
B) Müstəqil, demokratik və hüquqi dövlət qurmaq istəyini
C) Dünya birliyinin layiqli üzvü olmaq istəyini
D) Bütün cəmiyyətin və hər kəsin firavanlığının təmin edilməsini

BİRİNCİ BÖLMƏ ÜMUMİ MÜDDƏALAR I fəsil XALQ HAKİMİYYƏTİ

8. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyidir?

- A) Azərbaycan vətəndaşları
B) Azərbaycan xalqı
C) Azərbaycan dövləti
D) Xalqın səlahiyyətli nümayəndələrinin seçdiyi orqanlar

9. Azərbaycan xalqı ibarətdir?

- A) Azərbaycan Respublikası ərazisində yaşayan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarından
B) Azərbaycan Respublikası ərazisində və ondan kənarında yaşayan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan şəxslərdən
C) Azərbaycan Respublikası ərazisində və ondan kənarında yaşayan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarından
D) Azərbaycan Respublikası ərazisində və ondan kənarında yaşayan, Azərbaycan dövlətinə və onun qanunlarına tabe sayılan bütün azərbaycan əsilli şəxslərdən

10. Azərbaycan xalqının suveren hüququdur?

- A) Sərbəst və müstəqil öz müqəddəratını həll edərək Konstitusiyasını qəbul etmək
B) Sərbəst və müstəqil şəkildə öz idarəetmə formasını müəyyənləşdirmək, milli dövlətçiliyin əsaslarını müəyyən etmək
C) Sərbəst və müstəqil öz müqəddəratını həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etmək
D) Öz gələcəyini müəyyən etmək üçün bütün hüquqlardan istifadə etmək

11. Azərbaycan xalqı öz suveren hüququnu bilavasitə hansı səsvermə yolu ilə həyata keçirir?

- A) Ümumi B) Bərabər C) Birbaşa D) Ümumxalq səsverməsi

12. Azərbaycan xalqı öz suveren hüququnu bilavasitə hansı seçki hüquqları əsasında seçilmiş nümayəndələri vasitəsi ilə həyata keçirir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Sərbəst, gizli və şəxsi seçki hüququ əsasında
 B) Ümumi və birbaşa seçki hüququ əsasında
 C) Ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında
 D) Ümumi, sərbəst, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında

13. Azərbaycan xalqı hansı məsələləri referendumla həll edə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi və ona dəyişikliklər edilməsi
 B) Öz hüquqları və mənafeləri ilə bağlı olan hər bir məsələni
 C) Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin dəyişdirilməsi
 D) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi və ona dəyişikliklər edilməsi və Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin dəyişdirilməsi

14. Hansı məsələlər yalnız referendumla həll oluna bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi və ona dəyişikliklər edilməsi
 2. Vergilər və dövlət büdcəsi
 3. Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin dəyişdirilməsi
 4. Amnistiya və əfv etmə;
 5. Seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi müvafiq olaraq qanunvericilik və (və ya) icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş vəzifəli şəxslərin seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 3 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3

15. Hansı məsələlər referendumla çıxarıla bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi və ona dəyişikliklər edilməsi
 2. Vergilər və dövlət büdcəsi
 3. Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərinin dəyişdirilməsi
 4. Amnistiya və əfv etmə;
 5. Seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi müvafiq olaraq qanunvericilik və (və ya) icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş vəzifəli şəxslərin seçilməsi, təyin edilməsi və ya təsdiq edilməsi
 A) 1, 3, 4 B) 1, 3, 5
 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3

16. Kimlərin xalqı təmsil etmək, xalqın adından danışmaq və xalqın adından müraciət etmək hüququ vardır?

- A) Dövlət vəzifəli şəxslərin
 B) Seçili orqanlarda işləyən şəxslərin
 C) Xalqın seçdiyi səlahiyyətli nümayəndələrin
 D) Dövlət tərəfindən səlahiyyətləndirilmiş nümayəndələrin

17. Azərbaycan dövlətinin təməlini nə təşkil edir?

- A) Azərbaycan xalqının suverenliyi
 B) Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyi
 C) Azərbaycan Respublikasının dünyəviliyi
 D) Azərbaycan xalqının vahidliyi

18. Azərbaycan Respublikası kimlərin ümumi və bölünməz vətənidir?

- A) Azərbaycanda yaşayan və işləyən bütün şəxslərin
 B) Azərbaycan doğulmuş və yaşayan bütün şəxslərin
 C) Bütün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının
 D) Azərbaycan Respublikasında yaşayan bütün şəxslərin

19. Xalqa qarşı ən ağır cinayətdir?

- A) Azərbaycan dövlətinə qarşı xəyanət B) Dövlət sərhədlərinin pozulması
 C) Dövlət çevrilişinə cəhd və qiyam D) Hakimiyyətin mənimsənilməsi

20. Kimlər hakimiyyətin həyata keçirilməsi səlahiyyətini mənimsəyə bilərlər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan xalqının heç bir hissəsi
 2. Sosial qrup
 3. Təşkilat
 4. Heç bir şəxs
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 3 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3

II fəsil DÖVLƏTİN ƏSASLARI

21. Azərbaycan dövlətinin quruluşunu tam və düzgün variantının göstərdiyi sıranı müəyyən edin.

- A) Beynəlmiləl, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır
 B) Qanuni, regional, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır
 C) Demokratik, hüquqi, dünyəvi, unitar respublikadır
 D) Demokratik, hüquqi, milli, unitar respublikadır

22. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti daxili məsələlərdə məhdudlaşır?

- A) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn müddəalarla
B) Yalnız qanunlarla C) Konstitusiya ilə D) Yalnız hüquqla

23. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti xarici məsələlərdə məhdudlaşır?

- A) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn müddəalarla
B) Hamılıqla qəbul olunmuş beynəlxalq hüquq normalarının müddəaları ilə
C) Konstitusiya ilə D) Yalnız hüquqla

24. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti hansı prinsip əsasında təşkil edilir?

- A) Dövlət hakimiyyətinin bölünməzliyi
B) Hakimiyyətin idarəedilməsinin müstəqilliyi
C) Hakimiyyətlərin bölünməsi
D) Hakimiyyətin seçki əsasında formalaşdırılması

25. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyətini həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
B) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi
D) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

26. Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyətinə kimə mənsubdur?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə
B) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə
D) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə

27. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyətini həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
B) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
C) Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri
D) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

28. Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri....

- A) Müstəqil fəaliyyət göstərir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində toxunulmazdırlar

- B) Tabeçilik əsasında göstərir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində normativlər qəbul edirlər
C) Qarşılıqlı fəaliyyət göstərir və öz səlahiyyətləri çərçivəsində müstəqildirlər
D) Öz səlahiyyətləri çərçivəsində müstəqildirlər və yalnız qanuna tabedirlər

29. Azərbaycan dövlətinin başçısıdır?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin sədri
B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinin sədri
C) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

30. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti... Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Ölkənin daxilində və xarici münasibətlərdə Azərbaycan dövlətini təmsil edir
2. Azərbaycan xalqının vahidliyini təcəssüm etdirir
3. Azərbaycan dövlətçiliyinin varisliyini təmin edir
4. Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə riayət olunmasının təminatçısıdır
5. Məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin təminatçısıdır
6. Qanunvericilik hakimiyyətinin normal fəaliyyətinin təminatçısıdır
A) 1, 2, 3, 4, 5, 6 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 5, 6 D) 1, 2, 5, 6

31. Azərbaycan Respublikası hansı məqsədlə Silahlı Qüvvələr və başqa silahlı birləşmələr yaradır?

- A) Beynəlxalq və regional sülhün təmin edilməsi məqsədi ilə
B) Milli munaqişələrin həllinin və daxili sabitliyinin qorunması məqsədi ilə
C) Öz təhlükəsizliyini və müdafiəsini təmin etmək məqsədi ilə
D) Dövlətin təhlükəsizliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq məqsədi ilə

32. Azərbaycan Respublikası hansı müharibələri rədd edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- A) İstənilən dövlətə qarşı müharibəni
B) Milli təhlükəsizliyinin qorunması məqsədilə müharibəni
C) İstənilən bir məsələnin həlli üsulu kimi müharibəni
D) Başqa dövlətlərin müstəqilliyinə qəsd vasitəsi kimi və beynəlxalq munaqişələrin həlli üsulu kimi müharibələri

33. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali baş komandanı....

- A) Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziridir
B) Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisidir

- C) Azərbaycan Respublikasının Prezidentidir
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin hərbi məsələlər üzrə müşaviridir

34. Azərbaycan Respublikası başqa dövlətlərlə münasibətlərini hansı prinsiplər əsasında qurur?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında müəyyən edilmiş prinsiplər əsasında
B) Hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulan prinsiplər əsasında
C) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilərdən nəzərdə tutulan prinsiplər əsasında
D) Birləşmiş Millətlər Təşkilatının qəbul etdiyi Konvensiyalar əsasında

35. Azərbaycan Respublikasının ərazisinin statusu necə müəyyən edilmişdir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- A) Vahiddir və bölünməzdir
B) Vahiddir, toxunulmazdır, dəyişilməzdir və bölünməzdir
C) Vahiddir, toxunulmazdır və bölünməzdir
D) Mərkəzləşdirilmişdir, toxunulmazdır və bölünməzdir

36. Azərbaycan Respublikası ərazisinin tərkib hissəsidir?

1. Azərbaycan Respublikasının daxili suları
2. Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsi
3. Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı
4. Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə yerləşən səfirliklərinin ərazisi
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 2, 3, 4 D) 1, 2

37. Azərbaycanın ərazisi ilə bağlı aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının ərazisi özgəninkiləşdirilə bilməz.
B) Azərbaycan Respublikası öz ərazisinin heç bir hissəsini heç bir şəkildə kimsəyə verməz
C) Yalnız Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə Azərbaycanın bütün əhalisi arasında referendum keçirmək yolu ilə Azərbaycan xalqının iradəsi əsasında ərazisinin bir hissəsi verilə bilər
D) Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı ərazisinin tərkib hissəsidir

38. Aşağıdakılardan hansı biri dövlətin ali məqsədlərindən deyildir?

- A) İnsan və vətəndaş hüquqlarının təmin edilməsi
B) İnsan və vətəndaş azadlıqlarının təmin edilməsi

- C) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi
D) İnsan və vətəndaşların azad sahibkarlıq hüququnun təmin edilməsi

39. Konstitusiyada sadalanan insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları hansı sənədlərə uyğun tətbiq edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına
B) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına
D) Hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarına

40. Mülkiyyətə bağlı aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasında mülkiyyət toxunulmazdır və bütün hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən mühafizə olunur.
B) Mülkiyyət dövlət mülkiyyəti, xüsusi mülkiyyət və bələdiyyə mülkiyyəti növündə ola bilər.
C) Mülkiyyətdən insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları əleyhinə istifadə edilə bilməz.
D) Mülkiyyətdən cəmiyyətin və dövlətin mənafelei, şəxsiyyətin ləyaqəti əleyhinə istifadə edilə bilməz.

41. Təbii ehtiyatlar hansı şərtlərlə və hansı subyektə mənsubdur?

- A) İqtisadi inkişafın sabitliyini təmin edilməklə Azərbaycan Respublikasına
B) Ekoloji tarazlığın qorunmaqla və insanların rahat həyat şəraitinin təmin edilməklə Azərbaycan dövlətinə
C) Hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafeleiinə xələl gətirmədən Azərbaycan Respublikasına
D) Azərbaycan Respublikası vətəndaşların qanunu hüquqlarına xələl gətirmədən Azərbaycan Respublikasına

42. Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın inkişafı mülkiyyətin hansı növünə və ya növlərinə əsaslanır?

- A) Xüsusi mülkiyyət növünə B) Bələdiyyə və dövlət mülkiyyətinə
C) Dövlət mülkiyyətinə D) Mülkiyyətin müxtəlif növlərinə

43. Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın inkişafı nəyə xidmət edir?

- A) İnsan və vətəndaş hüquqlarının təmin edilməsinə və onların rifahının yaxşılaşdırılmasına
B) İnsan və vətəndaş azadlıqlarının təmin edilməsinə
C) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi
D) Xalqın rifahının yüksəldilməsinə

44.İqtisadi inkişaf və dövlətlə bağlı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A)Azərbaycan dövləti bazar münasibətləri əsasında sosial yönümlü iqtisadiyyatın inkişafına şərait yaradır
 B)Azərbaycan dövləti azad sahibkarlığa təminat verir
 C)Azərbaycan dövləti xarici sərmayələrin etibarlı qorunmasına təminat verir
 D)Azərbaycan dövləti iqtisadi münasibətlərdə inhisarçılığa və haqsız rəqabətə yol vermir.

45.Aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A)Azərbaycan dövləti xalqın və hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsi qayğısına qalır.
 B)Azərbaycan dövləti mədəniyyətin, təhsilin, səhiyyənin, elmin, incəsənətin inkişafına yardım göstərir, ölkənin təbiətini, xalqın tarixi, maddi və mənəvi irsini qoruyur.
 C)Cəmiyyətin əsas özəyi kimi insanlar dövlətin xüsusi himayəsindədir.
 D)Uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərin borcudur. Bu borcun yerinə yetirilməsinə dövlət nəzarət edir.

46.Aşağıdakı mülahizələrdən hansıları Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında təsbit olunmuşdur?

- 1.Valideynləri və ya qəyyumları olmayan, valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar dövlətin himayəsindədirlər.
 2.Uşaqları onların həyatına, sağlamlığına və ya mənəviyyətinə təhlükə törədə bilən fəaliyyətə cəlb etmək qadağandır.
 3.15 yaşına çatmış uşaqlar işə götürülə bilməzlər.
 4.Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarət edir.
 5.Vətəndaşlığı olmayan şəxslərin övladlarının ölkədə yaşaması qadağandır
 A) 1, 2, 3 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 4 D) 1, 2, 4

47.Din və dövlətlə bağlı mülahizələrdən hansıları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasında din dövlətdən ayrılır.
 2. Bütün dini etiqadlar dövlət qarşısında bərabərdir
 3. İnsan ləyaqətini alçaldan və ya insanpərvərlik prinsiplərinə zidd olan dinlərin (dini cərəyanların) yayılması və təbliği qadağandır
 4. Dövlət təhsil sistemi tərbiyəvi xarakter daşıyır
 5. Dövlət dini təhsilinin inkişafına dəstək verir
 A) 1, 3, 5 B) 2, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 3, 4, 5

48.Pul vahidi ilə bağlı mülahizələrdən hansıları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmuşdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Azərbaycan Respublikasının pul vahidi manatdır.
 2.Pul nişanlarının tədaviyə buraxılması və tədaviyədən çıxarılması hüququ yalnız Mərkəzi Banka mənsubdur.
 3.Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı Respublikamızın müstəsna mülkiyyətindədir.
 4. Azərbaycan Respublikasının ərazisində manatdan başqa pul vahidlərinin ödəniş vasitəsi kimi işlədilməsi qadağandır.
 A) 1, 2, 3 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 2, 3, 4

49.Hansı borclar Azərbaycan Respublikası tərəfindən öhdəlik kimi qəbul edilə və ödənilə bilməz?

- A)Azərbaycan Respublikasının siyasi həyatında baş verən dəyişikləri dəstəklənməsi üçün alınmış borclar
 B)Azərbaycan dövlətinə qarşı qiyama və dövlət çevrilişinə kömək məqsədi ilə alınmış borclar
 C)Dinlərin və dini cərəyanların təbliği məqsədilə alınmış borclar
 D)Beynəlxalq tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün alınmış borclar

50.Aşağıdakı subyektlərdən hansı Azərbaycan dilinin inkişafını və Azərbaycan Respublikası əhalinin danışdığı başqa dillərin sərbəst işlədilməsini və inkişafını təmin edir?

- A) Azərbaycan dövləti
 B) Milli Məclis
 C) Azərbaycan Prezidenti
 D) Azərbaycan Respublikası

51. Azərbaycan Respublikasının paytaxtı hansı şəhər müəyyən edilmişdir?

- A) Paytaxt şəhəri statusu Milli Məclis tərəfindən qəbul olunur
 B) Paytaxt şəhəri Azərbaycan Prezidenti tərəfindən müəyyən olunur
 C) Bakı şəhəri müəyyən olunmuşdur
 D) Gəncə şəhəri müəyyən olunmuşdur

52.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında dövlət rəmzlərinin ardıcılığı hansı qaydada verilmişdir?

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi
 2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı
 3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni
 A) 3, 2, 1 B) 2, 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 3, 1, 2

53. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağının təsviri ilə hansı mülahizə doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı bərabər enli üç üfüqi zolaqdan ibarətdir.
B) Yuxarı zolaq göy, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir və qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir.
C) Bayrağın eninin uzunluğuna nisbəti 1:2-dir.
D) Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir və qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir.

54. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının və Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsviri, Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin musiqisi və mətni hansı normativ hüquqi aktla müəyyən edilir?

- A) Konstitusiyaya ilə B) Qanunla C) Konstitusiyaya qanunu ilə D) Əsasnamə ilə

55. Xalqın və hər bir vətəndaşın rifahının yüksəldilməsi, onun sosial müdafiəsi və layiqli həyat səviyyəsi qayğısına qalır?

- A) Azərbaycan xalqı
B) Azərbaycan Respublikası
C) Azərbaycan Prezidenti
D) Azərbaycan dövləti

56. Mədəniyyətin, təhsilin, səhiyyənin, elmin, incəsənətin inkişafına yardım göstərir, ölkənin təbiətini, xalqın tarixi, maddi və mənəvi irsini qoruyur?

- A) Azərbaycan xalqı B) Azərbaycan Respublikası
C) Azərbaycan Prezidenti D) Azərbaycan dövləti

57. Cəmiyyətin əsas özəyidir?

- A) Dövlət B) Ailə C) Mülkiyyət D) Hüquq

58. Dövlətin xüsusi himayəsindədir?

- A) Mülkiyyət B) Aztəminatlı insanlar C) İstedadlı insanlar D) Ailə

59. Uşaqların qayğısına qalmaq və onları tərbiyə etmək valideynlərinin...

- A) Hüququdur B) Vəzifəsidir C) Borcudur D) İşidir

60. Aşağıdakı müddəalardan hansı bir doğru deyildir?

- A) Valideynlik borcun yerinə yetirilməsinə cəmiyyət nəzarət edir.

- B) Valideynləri və ya qayyumları olmayan, valideyn qayğısından məhrum olan uşaqlar dövlətin himayəsindədirlər.
C) Uşaqları onların həyatına, sağlamlığına və ya mənəviyyəsinə təhlükə törədə bilən fəaliyyətə cəlb etmək qadağandır.
D) 15 yaşına çatmamış uşaqlar işə götürülə bilməzlər.

61. Müddəalardan hansı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Dövlət təhsil sistemi dünyəvi xarakter daşıyır.
B) Azərbaycan Respublikasında din dövlətdən ayrındır.
C) Bütün dini etiqadlar dövlət qarşısında bərabərdir.
D) İnsan ləyaqətini alçaldan və ya insanpərvərlik prinsiplərinə zidd olan dinlərin (dini cərəyanların) yayılması və təbliği qadağandır.

62. Müddəalardan hansı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Azərbaycan Respublikasının pul vahidi manatdır.
B) Pul nişanlarının tədaviyə buraxılması və tədaviyədən çıxarılması hüququ yalnız Mərkəzi Banka mənsubdur.
C) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı xalqın müstəsna mülkiyyətidir.
D) Azərbaycan Respublikasının ərazisində manatdan başqa pul vahidlərinin ödəniş vasitəsi kimi işlədilməsi qadağandır.

İKİNCİ BÖLMƏ

ƏSAS HÜQUQLAR, AZADLIQLAR VƏ VƏZİFƏLƏR

III fəsil

ƏSAS İNSAN VƏ VƏTƏNDAŞ HÜQUQLARI VƏ AZADLIQLARI

63. İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının əsas prinsipidir?

- A) Hamı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir.
B) Hər kəsin qanunla qadağan olunmayan üsul və vasitələrlə öz hüquqlarını və azadlıqlarını müdafiə etmək hüququ vardır.
C) Hər kəsin doğrulduğu andan toxunulmaz, pozulmaz və ayrılmaz hüquqları və azadlıqları vardır.
D) Kişi ilə qadının eyni hüquqları və azadlıqları vardır

64. Hüquqlar və azadlıqlar hər kəsin kimlər qarşısında məsuliyyətini və vəzifələrini də əhatə edir.

- A) Dövlət və vətəndaş B) Cəmiyyət və başqa şəxslər
C) Başqa şəxslər və insanlar D) Ailə və cəmiyyət

65."Dövlət, irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, qulluq mövqeyindən, əqidəsindən, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir. İnsan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını irqi, milli, dini, dil, cinsi, mənşəyi, əqidə, siyasi və sosial mənsubiyyətə görə məhdudlaşdırmaq qadağandır" müddəası Konstitusiyanın hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Azadlıq hüququ B) Bərabərlik hüququ
C) Yaşamaq hüququ D) Əqli mülkiyyət hüququ

66.Bərabərlik hüququ ilə bağlı aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Hamı qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir.
B) Kişi ilə qadının eyni hüquqları və vəzifələri vardır.
C) Heç kəsə irqi əsaslara görə zərər vurula bilməz, güzəştlər və ya imtiyazlar verilə bilməz, yaxud güzəştlərin və ya imtiyazların verilməsindən imtina oluna bilməz.
D) Hüquq və vəzifələrlə bağlı qərarlar qəbul edən dövlət orqanları və dövlət hakimiyyəti səlahiyyətlərinin daşıyıcıları ilə münasibətlərdə hər kəsin bərabər hüquqları təmin edilir.

67.Kimlərin və hansı qaydada öz hüquqlarını və azadlıqlarını müdafiə etmək hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada
B) Hər bir kəsin, beynəlxalq hüquqda nəzərdə tutulmuş qaydada
C) Hər kəsin qanunla qadağan olunmayan üsul və vasitələrlə
D) Hər bir vətəndaşın bu Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş qaydada

68.Dövlət kimlərin hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiəsinə təminat verir?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Bütün hüquqi və fiziki şəxslərin C) Hər kəsin
D) Etnik mənşə etibarilə azərbaycanlı olan hər bir kəsin

69.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında kimlərin yaşamaq hüququ təsbit olunmuşdur?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər bir kəsin

70.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hansı hallar istisna olmaqla hər bir şəxsin yaşamaq hüququ toxunulmazdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Dövlətə silahlı basqın zamanı düşmən əsgərlərinin öldürülməsi
2.Məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmünə əsasən ölüm cəzasının tətbiqi
3.Kütləvi ixtişaşlar, mitinqlər və digər tədbirlər zamanı zorakılığın qarşısının alınması məqsədilə
4.Qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallar
A) 1, 2, 4 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 3, 4

71.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən müstəsna cəza tədbiri kimi ölüm cəzası, tam ləğv edilənədək, hansı cinayətlərə görə qanunla müəyyən edilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Yalnız dövlətə qarşı xüsusilə ağır cinayətlərə
2.İnsan həyatına qarşı xüsusilə ağır cinayətlərə
3.Mülkiyyət əleyhinə xüsusilə ağır cinayətlərə
4.İnsan sağlamlığına qarşı xüsusilə ağır cinayətlərə
A) 1, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 4

72.Aşağıdakı hallardan hansıları istisna olmaqla insana qarşı silah işlədilməsinə yol verilmir. Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Qanunla nəzərdə tutulmuş zəruri müdafiə
2.Qanunla nəzərdə tutulmuş son zərurət
3.Təqsirləndirilən şəxsin tutulması
4.Cinayətkarın yaxalanması və tutulması
5.Həbsdə olanın həbs yerindən qaçmasının qarşısının alınması
A) 1, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 4

73.Aşağıdakı hallardan hansıları istisna olmaqla insana qarşı silah işlədilməsinə yol verilmir. Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Dövlətə qarşı qiyamın yatırılması
2.Kütləvi ixtişaşlarının yatırılması
3.Dövlət çevrilişinin qarşısının alınması
4.Ölkəyə silahlı basqın edilməsi
A) 1, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 4

74.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin azadlıq hüququ müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

75.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən azadlıq hüququ aşağıda göstərilən hansı müddəalarla qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məhdudlaşdırıla bilər?

- 1.Tutulma 2.Girov götürmə 3.Həbsəalma 4.Azadlıqdan məhrumetmə yolu ilə
5.Təcrid etmə
A) 1, 3, 4, 5 B) 1, 3, 4 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 4

76. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında azadlıq hüququ ilə bağlı müddəa aşağıdakı mülahizələrdən hansı təsbit olunmamışdır?

- A) Qanuni surətdə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan hər kəs sərbəst hərəkət edə bilər
 B) Qanuni surətdə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan hər kəs özünə yaşayış yeri seçə bilər
 C) Qanuni surətdə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan hər kəs Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənara gedə bilər.
 D) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının hər zaman yalnız qanunla müəyyən edilmiş qaydada öz ölkəsinə qayıtmaq hüququ vardır.

77. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin mülkiyyət hüququ müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Hər bir vətəndaşın
 B) Hər bir şəxsin
 C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
 D) Hər kəsin

78. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında mülkiyyət hüququ ilə bağlı müddəa aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri təsbit olunmamışdır?

- A) Ülküyyətin heç bir növünə üstünlük verilmir. Mülkiyyət hüququ, o cümlədən xüsusi mülkiyyət hüququ qanunla qorunur.
 B) Hər kəsin mülkiyyətində daşınar və daşınmaz əmlak ola bilər.
 C) Heç kəs məhkəmənin qərarı olmadan mülkiyyətindən məhrum edilə bilməz. Əmlakın tam müsadirəsinə yol verilmir.
 D) Dövlət ehtiyacları üçün mülkiyyətin özgəninkiləşdirilməsinə yalnız onun dəyərinin sonradan ödəmək şərti ilə yol verilə bilər.

79. Aşağıdakılardan hansı vərəsəlik hüququna təminat verir?

- A) Azərbaycan Respublikası
 B) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi
 C) Dövlət D) Müvafiq icra orqanları

80. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən mülkiyyət hüququ anlayışı aşağıdakı bəndlərin hansında tam və düzgün göstərilmişdir?

- A) Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.
 B) Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq, əmlakdan istifadə etmək və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.
 C) Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına əmlaka sahib olmaq və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

D) Mülkiyyət hüququ mülkiyyətçinin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə əmlaka sahib olmaq və onun barəsində sərəncam vermək hüquqlarından ibarətdir.

81. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin əqli mülkiyyət hüququ müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Hər bir vətəndaşın
 B) Hər bir şəxsin
 C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
 D) Hər kəsin

82. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən müəlliflik hüququ, ixtiraçılıq hüququ və əqli mülkiyyət hüququnun başqa növləri hansı normativ sənədlə qorunur?

- A) Konstitusiya ilə B) Qərarla C) Qanunla D) Normativ sənədlərlə

83. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin təhlükəsiz yaşamaq hüququ müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Hər bir vətəndaşın
 B) Hər kəsin
 C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
 D) Hər bir şəxsin

84. Qanunda nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, şəxsə qarşı hansı hərəkətlər etmək qadağandır?

1. Şəxsin həyatına qəsd etmək
 2. Şəxsin fiziki və mənəvi sağlamlığına qəsd etmək
 3. Şəxsin mülkiyyətinə qəsd etmək
 4. Şəxsin mənzilinə qəsd etmək
 5. Şəxsə qarşı zor işlətmək
- A) 1, 3, 4, 5 B) 1, 3, 4 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 4, 5

85. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin şəxsi toxunulmazlıq hüququ müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Hər bir vətəndaşın
 B) Hər kəsin
 C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
 D) Hər bir şəxsin

86. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən şəxsi toxunulmazlıq hüququ ilə bağlı müddələrdən hansı müəyyənləşdirilməmişdir?

- A) Ancaq hər bir vətəndaşa şəxsi və ailə həyatının sirrini saxlamaq hüququ təmin edilir.
 B) Qanunla nəzərdə tutulan hallardan başqa, şəxsi və ailə həyatına müdaxilə etmək qadağandır.
 C) Hər kəsin şəxsi və ailə həyatına qanunsuz müdaxilədən müdafiə hüququ vardır.
 D) Öz razılığı olmadan kimsənin şəxsi həyatı haqqında məlumatın toplanılmasına, saxlanılmasına, istifadəsinə və yayılmasına yol verilmir.

87. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən şəxsi toxunulmazlıq hüququ ilə bağlı müddəalardan hansı müəyyənləşdirilməmişdir?

A) Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, heç kəs onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmadan izlənilə bilməz, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qoyula bilməz.

B) Hər kəsin yazışma, telefon danışıqları, poçt, teleqraf və digər rabitə vasitələri ilə ötürülən məlumatın sirtini saxlamaq hüququna dövlət təminat verir. Bu hüquq qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada cinayətin qarşısını almaqdan və ya cinayət işinin istintaqı zamanı həqiqəti üzə çıxarmaqdan ötrü məhdudlaşdırıla bilər.

C) Qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, yalnız hər bir vətəndaş onun haqqında toplanmış məlumatlarla tanış ola bilər.

D) Hər kəsin onun barəsində toplanmış və həqiqətə uyğun olmayan, tam olmayan, habelə qanunun tələbləri pozulmaqla əldə edilmiş məlumatların düzəldilməsini və ya çıxarılmasını (ləğv edilməsini) tələb etmək hüququ vardır.

88. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin mənzil toxunulmazlığı hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər kəsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər bir şəxsin

89. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən “Qanunla müəyyən edilmiş hallar və ya məhkəmə qərarı istisna olmaqla, mənzildə yaşayanların iradəsi ziddinə heç kəs mənzilə daxil ola bilməz” ifadəsi bu Konstitusiyanın hansı maddəsində təsbit edilmişdir.

- A) Mülkiyyət hüququ
B) Mənzil hüququ
C) Mənzil toxunulmazlığı hüququ
D) Əmlak hüququ

90. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında “Ər ilə arvadın hüquqları bərabərdir” ifadəsi bu konstitusiyasının hansı maddəsinə aiddir?

- A) Bərabərlik hüququ
B) Azadlıq hüququ
C) Şəxsi toxunulmazlıq hüququ
D) Nikah hüququ

91. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hər kəsin ailə qurmaq hüququ nə vaxt yaranır?

- A) Ailə qurmaq üçün maddi imkanlar təmin edildikdə
B) 18 yaşına çatdıqda
C) Qanunla nəzərdə tutulmuş yaşa çatdıqda
D) Valideynlərin razılığı olduqda

92. Aşağıda bəndlərin hansı nikah hüququ ilə bağlı maddədə əks olunmamışdır?

- A) Nikah könüllü razılıq əsasında bağlanılır. Heç kəs zorla evləndirilə (ərə verilə) bilməz.

B) Nikah və ailə dövlətin himayəsindədir. Analıq, atalıq, uşaqlıq qanunla mühafizə edilir. Dövlət çoxuşaqlı ailələrə yardım göstərir.

C) Ər ilə arvadın hüquqları müxtəlifdir. Uşaqlara qayğı göstərmək, onları tərbiyə etmək ataların hüququ, anaların isə borcudur.

D) Valideynlərə hörmət etmək, onların qayğısına qalmaq uşaqların borcudur. 18 yaşına çatmış əmək qabiliyyətli uşaqlar əmək qabiliyyəti olmayan valideynlərini saxlamağa borcludurlar.

93. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən fərdi və ictimai rifahın əsası kimi müəyyənləşdirilmişdir?

- A) Mülkiyyət
B) Təhsil
C) Əmək
D) İstirahət

94. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hansı hallarda məcburi işlətmək hallarına yol verilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Məhkəmə qərarı əsasında şərtləri və müddətləri qanunla nəzərdə tutulan məcburi əməyə cəlb etmək

2. İctimai ehtiyacaların ödənilməsi məqsədilə həyata keçirilən işləri

3. Hərbi xidmət zamanı səlahiyyətli şəxslərin əmrlərinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar işlətmək

4. Fövqəladə vəziyyət zamanı tələb olunan işləri

5. Hərbi vəziyyət zamanı tələb olunan işləri

- A) 1, 2, 3, 4, 5
B) 1, 2, 3, 4
C) 1, 2, 3, 5
D) 1, 3, 4, 5

95. Aşağıdakı müddəalardan hansı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının “əmək hüququ” maddəsində təsbit olunmuşdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Hər kəsin təhlükəsiz və sağlam şəraitdə işləmək, heç bir ayrı-seçkilik qoyulmadan öz işinə görə dövlətin müəyyənləşdirdiyi minimum əmək haqqı miqdarından az olmayan haqq almaq hüququ vardır.

2. Hər kəsin əməyə olan qabiliyyəti əsasında sərbəst surətdə özünə fəaliyyət növü, peşə, məşğuliyyət və iş yeri seçmək hüququ vardır.

3. Heç kəs zorla işlədilər bilməz.

4. Əmək müqavilələri sərbəst bağlanılır. Heç kəs əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz.

5. İşsizlərin dövlətdən sosial müavinət almaq hüququ yoxdur.

6. Dövlət işsizliyin aradan qaldırılması üçün bütün imkanlarından istifadə edir.

- A) 1, 2, 3, 4, 5
B) 1, 2, 4, 6
C) 1, 2, 3, 5, 6
D) 1, 2, 3, 4, 6

96. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin təkbaşına və ya başqaları ilə birlikdə tətillik hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər kəsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər bir şəxsin

97.Əmək müqaviləsi əsasında işləyənlərin tətillik hüququ hansı halda məhdudlaşdırıla bilər?

- A) İşgötürənin müəyyən etdiyi qaydada
B) Müvafiq icra orqanının müəyyən etdiyi qaydada
C) Yalnız kütləvi tədbirlər keçildiyi vaxtlarda
D) Yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda

98.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlər tətillik edə bilərlər?

- A) Dövlət qulluqçuları
B) Məcburi əməyə gəlb edilmiş şəxslər
C) Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində və digər silahlı birləşmələrdə xidmət edən hərbi qulluqçular və mülki şəxslər
D) Konstitusiyada belə məhdudiyət nəzərdə tutulmamışdır

99.Fərdi və kollektiv əmək mübahisələri hansı qaydada həll edilir?

- A) İcra orqanlarının müəyyən etdiyi qaydada
B) Həmkarlar ittifaqlarının müəyyən etdiyi qaydada
C) Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada
D) Əmək müqaviləsində müəyyən edilmiş qaydada

100.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin istirahət hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər kəsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər bir şəxsin

101.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında əmək müqaviləsi ilə işləyənlərə aşağıdakılardan hansı təmin edilməsi nəzərdə tutulmamışdır?

- A) Qanunla müəyyən edilmiş, lakin gündə 8 saatdan artıq olmayan iş günü
B) İstirahət və bayram günləri
C) İldə azı bir dəfə 21 təqvim günündən az olmayan ödənişli məzuniyyət
D) İldə azı iki dəfədən az olmayaraq pulsuz tibbi xidmət

102.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin sosial təminat hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər kəsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər bir şəxsin

103.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən yardıma məhtac olanlara kömək etmək ilk növbədə kimin borcudur?

- A) Valideynlərin
B) Dövlətin
C) Onların ailə üzvlərinin
D) Yerli özünüidaretmə orqanlarının

104.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hər kəs sosial təminat hüququna malikdir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Qanunla müəyyən edilmiş yaş həddinə çatdıqda 2.Xəstəliyinə
3.Əlilliyinə 4.Ailə üzvünü itirdiyinə 5.Əmək qabiliyyətini itirdiyinə
6.İşsizliyə görə 7.Qanunla nəzərdə tutulmuş digər hallarda
A) 1, 2, 3, 4, 5, 7 B) 1, 2, 4, 6 C) 1, 2, 3, 5, 6, 7 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

105.Təqaüdlərin və sosial müavinətlərin minimum məbləği hansı normativ hüquqi aktla müəyyən edilir?

- A) Fərmanla B) Qərarla C) Sərəncamla D) Qanunla

106.Xeyriyyəçilik fəaliyyətinin, könüllü sosial sığortanın və sosial təminatın başqa növlərinin inkişafı üçün imkanlar yaradır?

- A) Azərbaycan Prezidenti B) Dövlət
C) Nazirlər Kabineti D) Bələdiyyələr

107.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

108.Aşağıdakı müddəalardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının "sağlam ətraf mühitdə yaşamaq hüququ" maddəsinə təsbit edilmişdir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Hər kəsin ətraf mühitin əsl vəziyyəti haqqında məlumat toplamaq və ekoloji hüquqpozma ilə əlaqədar onun sağlamlığına və əmlakına vurulmuş zərərin əvəzini almaq hüququ vardır.
2.Heç kəs ətraf mühitə, təbii ehtiyatlara qanunla müəyyən edilmiş hədlərdən artıq təhlükə törədə və ya zərər vura bilməz.
3.Dövlət ekoloji tarazlığın saxlanılmasına, yabani bitkilərin və vəhşi heyvanların qanunla müəyyən edilmiş növlərinin qorunmasına təminat verir.
A) 1, 3 B) 1, 2 C) 2, 3 D) 1, 2, 3

109.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin mədəni həyatda iştirak etmək, mədəniyyət təsisatlarından və mədəni sərvətlərdən istifadə etmək hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

110. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlər tarixi, mədəni və mənəvi irsə hörmətlə yanaşmalı, ona qayğı göstərməli, tarix və mədəniyyət abidələrini qorumaqdadır?

- A) Hər bir vətəndaş
B) Hər bir şəxs
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəs
D) Hər kəs

111. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin sağlamlığını qorumaq və tibbi yardım almaq hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər kəsin

112. Dövlət hansı mülkiyyət növü və ya növləri əsasında fəaliyyət göstərən səhiyyənin bütün növlərinin inkişafı üçün zəruri tədbirlər görür, sanitariya-epidemiologiya salamatlığına təminat verir, tibbi sığortanın müxtəlif növləri üçün imkanlar yaradır?

- A) Bələdiyyə
B) Dövlət
C) Müxtəlif
D) Dövlət və bələdiyyə

113. İnsanların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə törədən faktları və halları gizlədən vəzifəli şəxslər hansı məsuliyyətə cəlb edilirlər?

- A) İnzibati məsuliyyətə
B) Mülki məsuliyyətə
C) Cinayət məsuliyyətinə
D) Qanun əsasında məsuliyyətə

114. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlərin təhsil almaq hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın
B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin
D) Hər kəsin

115. Aşağıdakı müddəalardan hansı biri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Dövlət pulsuz ali təhsil almaq hüququnu təmin edir.
B) Təhsil sistemində dövlət tərəfindən nəzarət edilir.
C) Maddi vəziyyətdən asılı olmayaraq istedadlı şəxslərin təhsili davam etdirməsinə dövlət zəmanət verir.
D) Dövlət minimum təhsil standartlarını müəyyən edir.

116. "Hər kəs yaşadığı mənəvi qanunsuz məhrum edilə bilməz" ifadəsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Mənzil toxunulmazlığı hüququ
B) Mülkiyyət hüququ
C) Mənzili hüququ
D) Şəxsi toxunulmazlıq hüququ

117. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakılardan hansı biri yaşayış binalarının və evlərin tikintisinə rəvac verir, insanların mənzil hüququnu gərəkləşdirmək üçün xüsusi tədbirlər görür?

- A) Bələdiyyələr
B) Dövlət
C) Təşkilatlar
D) Yerli icra hakimiyyəti orqanları

118. Aşağıdakı müddələrdən hansı biri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Hər kəsin milli mənsubiyyətini qoruyub saxlamaq hüququ vardır.
B) Heç kəs milli mənsubiyyətini dəyişdirməyə məcbur edilə bilməz.
C) Şəxsiyyətin ləyaqəti qanun tərəfindən qorunur.
D) Hər kəsin istədiyi dildə tərbiyə və təhsil almaq, yaradıcılıqla məşğul olmaq hüququ vardır.

119. Aşağıdakı müddələrdən hansı biri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Hər kəsin ana dilindən istifadə etmək hüququ vardır.
B) Heç kəs ana dilindən istifadə hüququndan məhrum edilə bilməz.
C) Hər kəsin öz şərafət və ləyaqətini müdafiə etmək hüququ vardır.
D) Qanunla nəzərdə tutulmuş hallardan başqa heç bir hal şəxsiyyətin ləyaqətinin alçaldılmasına əsas verə bilməz.

120. Aşağıdakı müddələrdən hansı biri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında təsbit olunmamışdır?

- A) Heç kəsə işgəncə və əzab verilə bilməz.
B) Heç kəs insan ləyaqətini alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qala bilməz.
C) Özünün könüllü razılığı olmadan heç kəsin üzərində tibbi, elmi və başqa təcrübələr aparılma bilməz.
D) Qanunla nəzərdə tutulan qaydalar istisna olmaqla heç kəs insan ləyaqətini alçaldan rəftara və ya cəzaya məruz qala bilməz.

121. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən kimlər öz fikirlər və əqidəsini açıqlamağa və ya fikir və əqidəsindən dönməyə məcbur edilə bilməz?

- A) Hər bir vətəndaş
B) Hər bir şəxs
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəs
D) Heç kəs

122. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hansı təşviqata və təbliğata yol verilmir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. İrqi ədavət
2. Milli ədavət
3. Siyasi
4. Sosial ədavət
5. Düşmənçilik oyadan
A) 1, 2, 3, 4, 5
B) 1, 2, 3
C) 2, 3, 4
D) 1, 2, 4, 5

123. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddəalardan hansılar bu Konstitusiyanın vicdan azadlığı maddəsində təsbit olunmuşdur?

1. Hər kəsin vicdan azadlığı vardır.
 2. Hər kəsin dinə münasibətini müstəqil müəyyənləşdirmək, hər hansı dinə təkbəşinə və ya başqaları ilə birlikdə etiqad etmək, yaxud heç bir dinə etiqad etməmək, dinə münasibəti ilə bağlı əqidəsini ifadə etmək və yaymaq hüququ vardır.
 3. Dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi, ictimai qaydanı pozursa və ya ictimai əxlaqa zidd deyildirsə, sərbəstdir.
 4. Dini etiqad və əqidə ilə bağlı hüquq pozuntusu məsuliyyət yaratmır.
 5. Heç kəs öz dini etiqadını və əqidəsini ifadə etməyə (nümayiş etdirməyə), dini mərasimləri yerinə yetirməyə və ya dini mərasimlərdə iştirak etməyə məcbur edilməz.
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 4, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 2, 3, 5

124. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hər kəsin başqaları ilə birlikdə hansı qaydaya əməl etməklə dinc, silahsız yığılmaq, yığıncaqlar, mitinqlər, nümayişlər, küçə yürüşləri keçirmək, piketlər düzəltmək hüququ vardır?

- A) Müvafiq dövlət orqanından icazə almaqla
- B) Müvafiq dövlət orqanlarını qabaqcadan xəbərdar etməklə
- C) Kütləvi informasiya vasitələrində xəbərdar etməklə
- D) Yerli İcra Hakimiyyətinin icazəsini almaqla

125. Kimlərin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
- C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

126. Aşağıdakı mülahizələrdən hansılar məlumat azadlığı maddəsində təsbit olunmamışdır?

- A) Kütləvi informasiyanın azadlığına təminat verilir.
- B) Kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurası qadağandır.
- C) Dövlət xarici kütləvi informasiya vasitələrinin ölkədə fəaliyyətinin təhlükəsizliyinə təminat verir.
- D) Hər kəsin kütləvi informasiya vasitələrində dərc edilən və onun hüquqlarını pozan və ya mənaflərinə xələf gətirən məlumatı təkzib etmək və ya ona cavab vermək hüququna təminat verilir.

127. Kimlərin yaradıcılıq azadlığı vardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
- C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

128. Aşağıda göstərilən subyektlərdən hansı ədəbi-bədii, elmi-texniki və başqa yaradıcılıq növlərinin azad həyata keçirilməsinə təminat verir?

- A) Bələdiyyələr B) Dövlət
- C) Təşkilatlar D) Yerli icra hakimiyyəti orqanları

129. "Valideynlərindən biri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı olan şəxs Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır" müddəası Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Vətəndaşlıq hüququnun təminatı
- B) Vətəndaşlıq hüququ
- C) Cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında iştirak etmək hüququ
- D) Dövlətin idarə edilməsində iştirak etmək hüququ

130. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan dövlətinə mənsub olan, onunla siyasi və hüquqi bağlılığı, habelə qarşılıqlı hüquq və vəzifələri olan şəxs
 2. Azərbaycan Respublikasının ərazisində doğulmuş şəxs
 3. Azərbaycan Respublikasında 5 ildən artıq daimi yaşamış şəxs
 4. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarından doğulmuş şəxs
 5. Etnik mənşə etibarı ilə azərbaycanlı olan şəxs
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 4 D) 1, 2, 3

131. Aşağıdakılardan hansılar vətəndaşlıq hüququnun təminatı ilə bağlı mülahizələrdəndir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı heç bir halda Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından məhrum edilə bilməz.
 2. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı ikili vətəndaş ola bilməz.
 3. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı heç bir halda Azərbaycan Respublikasından qovula və ya xarici dövlətə verilməz.
 4. Azərbaycan Respublikası onun ərazisindən kənarında müvəqqəti və ya daimi yaşayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının hüquqi müdafiəsinə təminat verir və onlara hamilik edir.
 5. Azərbaycan Respublikasında 5 ildən artıq daimi yaşayan hər bir şəxs Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır.
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 3, 4 D) 1, 2, 3

132."Dövlətə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə müstəqil müqavimət göstərmək Azərbaycan Respublikasının hər bir vətəndaşının hüququdur" müddəası hansı maddədə təsbit olunmuşdur?

- A) Dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ
B) Cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında iştirak hüququ
C) Vətəndaşlıq hüququ D) Vətəndaşlıq hüququnun təminatı

133.Aşağıdakı müddələrdən hansı "Dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ" maddəsinə aid deyildir?

- A)Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlətin idarə olunmasında iştirak etmək hüququ vardır. Bu hüququ onlar bilavasitə və ya nümayəndələri vasitəsi ilə həyata keçirə bilirlər.
B)Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının cəmiyyətin və dövlətin siyasi həyatında maneəsiz iştirak etmək hüququ vardır.
C)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları dövlət orqanlarında qulluq etmək imkanına malikdirlər.
D) Dövlət orqanlarının vəzifəli şəxsləri Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları sırasından təyin edirlər. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər dövlət qulluğuna qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada qəbul edilə bilirlər.

134.Hərbi qulluqçuların, hakimlərin, dövlət məmurlarının, din xadimlərinin, məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrum edilmiş şəxslərin, bu Konstitusiyada və qanunda nəzərdə tutulan digər şəxslərin seçkilərdə iştirak etmək hüququ....

- A) Qanunla məhdudlaşdırılır. B) Qanunla məhdudlaşdırılmalıdır.
C) Qanunla məhdudlaşdırıla bilər. D) Qanunla məhdudlaşdırılmamalıdır.

135.Aşağıdakılardan hansı yanlıştır?

- A)Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına seçmək və seçilmək, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır.
B)Məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyətsizliyi təsdiq olunmuş şəxslərin seçkilərdə, habelə referendumda iştirak etmək hüququ vardır.
C)Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına şəxsən müraciət etmək, habelə fərdi və kollektiv yazılı müraciətlər göndərmək hüququ vardır.
D)Hər bir müraciətə qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə yazılı cavab verilməlidir.

136.Aşağıdakılardan hansı doğru deyildir?

- A)Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, habelə ayrı-ayrı vətəndaşların fəaliyyətini və ya işini tənqid etmək hüququ vardır.

- B)Tənqiddə görə təqib qadağandır.
C)Təhqir və böhtan məsuliyyət yarada bilməz.
D)Hər kəsin başqaları ilə birləşmək hüququ vardır.

137.Aşağıdakılardan hansı "birləşmək hüququ" maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A)Hər kəs istənilən birlik, o cümlədən siyasi partiya, həmkarlar ittifaqı və digər ictimai birlik yaratmaq və ya mövcud birliyə daxil olmaq hüququna malikdir.
B) Yalnız ictimai birliklərin sərbəst fəaliyyətinə təminat verilir.
C)Heç kəs hər hansı birliyə daxil olmağa və onun üzvlüyündə qalmağa məcbur edilə bilməz.
D)Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində və ya hər hansı hissəsində qanuni dövlət hakimiyyətini zorla devirmək məqsədi güdən birliklər qadağandır.

138.Hansı birliklərin fəaliyyətinə yalnız məhkəmə qaydasında xitam verilə bilər?

- A) İctimai-siyasi fəaliyyətlə bağlı olmayan
B) Milli, dini, irqi təbliğat apararı
C) Gəlir əldə etdiyi halda, vergi ödəyicisi olmayan
D) Konstitusiyam və qanunları pozarı

139."Hər kəs qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada öz imkanlarından, qabiliyyətindən və əmlakından sərbəst istifadə edərək təkbəşinə və ya başqaları ilə birlikdə azad sahibkarlıq fəaliyyəti və ya qanunla qadağan edilməmiş digər iqtisadi fəaliyyət növü ilə məşğul ola bilər." müddəası hansı maddədə əks olunmuşdur?

- A) Vətəndaşlıq hüququ
B) İqtisadi inkişaf və dövlət
C) Azad sahibkarlıq hüququ
D) Mülkiyyət hüququ

140.Hər kəsin hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə təminat verilir?

- A) Qanunla B) Məhkəmədə
C) İcra orqanlarında D) Qanunverici orqanlarda

141.Kimlər dövlət orqanlarının, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, vəzifəli şəxslərin qərar və hərəkətlərindən (yaxud hərəkətsizliyindən) məhkəməyə şikayət edə bilər?

- A) Hər bir vətəndaş B) Hər bir şəxs
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəs D) Hər kəs

142. Kimlərin yüksək keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

143. Hansı hallarda hüquqi yardım ödənişsiz, dövlət hesabına göstərilir?

- A) Bütün hallarda B) Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda
C) Tutulduğu anda D) Cinayət təqibinə məruz qaldıqda

144. Kimlərin səlahiyyətli dövlət orqanları tərəfindən tutulduğu, həbsə alındığı, cinayət törədilməsində ittiham olunduğu andan müdafiəçinin köməyindən istifadə etmək hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

145. "Hər kəsin onun işinə qanunla müəyyən edilmiş məhkəmədə baxılması hüququ vardır" müddəası hansı maddədə əks olunmuşdur?

- A) Məhkəmə aidiyyətinin dəyişdirilməsinə yol verilməməsi
B) Bir cinayətə görə təkrarən məhkum etməyə yol verilməməsi
C) Təqsirsizlik prezumpsiyası
D) Məhkəməyə təkrar müraciət hüququ

146. Hansı halda şəxsin işinə başqa məhkəmədə baxılmasına yol verilir?

- A) Məhkəmə qərar verdikdə B) Şəxsin razılığı olduqda
C) Yaşayış yerini dəyişdikdə D) Hakim dəyişdirildikdə

147. Aşağıdakı müddəalardan hansılar "təqsirsizlik prezumpsiyası" maddəsində əks olunmuşdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- Hər kəsin təqsirsizlik prezumpsiyası hüququ vardır.
 - Cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs, onun təqsiri qanunla nəzərdə tutulan qaydada sübuta yetirilməyibsə və bu barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü yoxdursa, təqsirsiz sayılır.
 - Şəxsin təqsirli olduğuna əsaslı şübhələr varsa, onun təqsirli bilinməsinə yol verilmir.
 - Cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən şəxs özünün təqsirsizliyini sübuta yetirməyə borcludur.
 - Ədalət mühakiməsi həyata keçirilərkən bütün sübutlardan istifadə oluna bilər.
 - Məhkəmənin hökmü olmasa, kimsə cinayətdə təqsirli sayıla bilməz.
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 6 C) 1, 2, 3, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

148. "Heç kəs bir cinayətə görə təkrarən məhkum edilə bilməz" müddəası hansı maddədə əks olunmuşdur?

- A) Məhkəmə aidiyyətinin dəyişdirilməsinə yol verilməməsi
B) Bir cinayətə görə təkrarən məhkum etməyə yol verilməməsi
C) Təqsirsizlik prezumpsiyası
D) Məhkəməyə təkrar müraciət hüququ

149. Kimlərin məhkəmənin məhkum etdiyi və öz barəsində çıxarılmış hökmə qanunla nəzərdə tutulan qaydada yuxarı məhkəmədə yenidən baxılması, habelə özünün əfv edilməsi və cəzasının yüngülləşdirilməsi haqqında müraciət etmək hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin D) Hər kəsin

150. Heç kəs kimlərə qarşı ifadə verməyə məcbur edilə bilməz. Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. özünə 2. arvadına (ərinə) 3. övladlarına
4. valideynlərinə 5. qardaşına 6. bacısına
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 6 C) 1, 2, 3, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

151. Əleyhinə ifadə verilməsi məcburi olmayan qohumların tam siyahısı müəyyən edilir?

- A) Konstitusiyaya ilə B) Konstitusiyaya Qanunu ilə
C) Qanunla D) Qərarla

152. Aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Səlahiyyətli dövlət orqanlarının tutduğu, həbsə aldığı, cinayət törədilməsində təqsirləndirdiyi hər bir şəxsə dərhal onun hüquqları bildirilir və tutulmasının, həbsə alınmasının və cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsinin səbəbləri izah edilir.
B) Cinayət törədilməsində təqsirləndirilən hər şəxs məhkum edilməzdən əvvəl dinlənilməlidir.
C) Cinayət, habelə hakimiyyətdən sui-istifadə nəticəsində zərər çəkmiş şəxsin hüquqları cavabdeh tərəfindən qorunur.
D) Zərər çəkmiş şəxsin ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində iştirak etmək və ona vurulmuş zərərin ödənilməsinə tələb etmək hüququ vardır.

153. Kimlərin dövlət orqanlarının yaxud onların vəzifəli şəxslərinin qanuna zidd hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi nəticəsində vurulmuş zərərin dövlət tərəfindən ödənilməsi hüququ vardır?

- A) Hər bir vətəndaşın B) Hər bir şəxsin
C) Hər kəsin D) Azərbaycan xalqının üzvü olan hər bir kəsin

154.Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasında olarkən, qanunla və ya Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa onlar....

- A)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə etməsə də, bütün vəzifələri yerinə yetirməlidirlər.
B)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə edə bilər və bütün vəzifələri yerinə yetirməlidirlər.
C)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə edə bilər və bütün vəzifələri yerinə yetirmirlər.
D)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları ilə bərabər bütün hüquqlardan istifadə edə bilər və heç bir vəzifə daşmırlar
E)Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarının müəyyən hüquqlarından istifadə edir.

155.Azərbaycan Respublikası ərazisində daimi yaşayan və ya müvəqqəti qalan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin hüquq və azadlıqları hansı normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq məhdudlaşdırıla bilər?

- A)Yalnız beynəlxalq hüquq normalarına
B)Yalnız Azərbaycan Respublikasının qanunlarına
C)Yalnız beynəlxalq hüquq normalarına və Azərbaycan Respublikasının qanunlarına
D)Yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına
E)Yalnız Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq hüquq normalarına

156.Aşağıdakılardan hansılara uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə siyasi sığınacaq verir?

- A) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq hüquq normalarına
B) Hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarına
C) Azərbaycan Respublikasının qanunlarına
D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına
E) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarına

157.Hansı şəxslərin başqa dövlətə verilməsinə yol verilmir? Tam və doğru cavabı tapın.

- 1.Başqa ölkə ərazisində cinayət törədən şəxslərin
2.Azərbaycan Respublikasında cinayət törədən şəxslərin
3.Siyasi əqidəsinə təqib edilən şəxslərin
4.Azərbaycan Respublikasında cinayət sayılmayan əmələ görə təqib edilən şəxslərin
A) 1, 2 B) 2, 4 C) 1, 4 D) 3, 4 E) 2, 3

158.Aşağıdakılardan hansı "İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təminatı" ilə bağlı maddədə təsbit olunmamışdır?

- A) Konstitusiyada təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquqlarını və azadlıqlarını gözləmək və qorumaq qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının borcudur.
B) İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının həyata keçirilməsini heç kəs məhdudlaşdırıla bilməz.
C) Hər kəsin hüquq və azadlıqları bu Konstitusiyada və qanunlarda müəyyən edilmiş əsaslarla, habelə digərlərinin hüquq və azadlıqları ilə məhdudlaşır.
D) İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının pozulması ilə əlaqədar mübahisələri müvafiq icra orqanları həll edir.

159.Müharibə, hərbi vəziyyət və fəvqəladə vəziyyət, habelə səfərbərlik elan edilərkən insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının həyata keçirilməsi hansı şərtlə qismən və müvəqqəti məhdudlaşdırıla bilər?

- A) Beynəlxalq ictimai-siyasi vəziyyət nəzərə alınmaqla
B) Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklərini nəzərə almaq şərti ilə
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin rəyi nəzərə alınmaqla
D) Avropa Şurasının təklif və tövsiyələri əsas götürülməklə

160.Aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A Həyata keçirilməsi məhdudlaşdırılan hüquq və azadlıqlar haqqında əhaliyə məhdudlaşdırıldığı andan məlumat verilir.
B) Heç bir halda heç kəs din, vicdan, fikir və əqidəsini açıqlamağa məcbur edilə bilməz və bunlara görə təqsirləndirilə bilməz.
C) Bu Konstitusiyanın heç bir müddəəsi insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının ləğvinə yönəldilmiş müddəə kimi təfsir edilə bilməz.
D) Azərbaycan Respublikası ərazisində insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları birbaşa qüvvədədir.

161.Aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Hər kəs qanunla qadağan olunmayan hərəkətləri edə bilər və heç kəs qanunla nəzərdə tutulmayan hərəkətləri etməyə məcbur edilə bilməz.
B)Hüquq pozuntusu törədildikdən sonra yeni qanunla bu cür hərəkətlərə görə məsuliyyət aradan qaldırılmışsa və ya yüngülləşdirilmişsə, yeni qanun tətbiq edilir.
C)Heç kəs törədildiyi zaman hüquq pozuntusu sayılmayan, amma sonradan məsuliyyət müəyyən edilən əmələ görə məsuliyyət daşıyır.
D)Dövlət orqanları yalnız bu Konstitusiyaya əsasında, qanunla müəyyən edilmiş qaydada və hədudlarda fəaliyyət göstərə bilirlər.

162.Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının ikinci bölməsi necə adlanır?

- A) Məhkəmə hakimiyyəti B) Əsas hüquqlar, azadlıqlar və vəzifələr
C) Qanunvericilik hakimiyyəti D) İcra hakimiyyəti

163. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının üçüncü fəslə necə adlanır?

- A) Məhkəmə hakimiyyəti B) Əsas insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları
C) Qanunvericilik hakimiyyəti D) İcra hakimiyyəti

IV fəsil

VƏTƏNDAŞLARIN ƏSAS VƏZİFƏLƏRİ

164. Dövlət və cəmiyyət qarşısında hər bir şəxsbilavasitə irəli gələn vəzifələr daşıyır?

- A) Onun vəzifələrindən B) Onun hüquq və azadlıqlarından
C) Onun məsuliyyətindən D) Onun cavabdehliyindən

165. Hər kəsin üzərinə vəzifələr hansı normativ aktlara uyğun qoyula bilər?

- A) Beynəlxalq hüquq normaları ilə
B) Yalnız bu Konstitusiya ilə və ya qanunla
C) Yalnız Konstitusiya ilə
D) Beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələnə öhdəliklərlə

166. Hər bir şəxs ..

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əməl etməli
 2. Azərbaycan Respublikasının qanunlarına əməl etməli
 3. başqa şəxslərin hüquqlarına hörmət bəsləməli
 4. başqa şəxslərin azadlıqlarına hörmət bəsləməli
 5. qanunla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirməli
- A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4

167. Qanunu bilməmək..

- A) Məsuliyyətdən azad edir B) Əlavə məsuliyyət yaradır
C) Hüquq pozuntusudur D) Məsuliyyətdən azad etmir

168. Aşağıdakılardan hansı biri yanlıştır?

- A) Qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər bir kəsin borcudur.
B) Vətənə sədaqət toxunulmazdır.
C) Heç kəs qanunla nəzərdə tutulmuş əsaslar olmadan və qanunda göstərilmiş həcmdən əlavə vergiləri və başqa dövlət ödənişləri ödəməyə məcbur edilə bilməz.
D) Vəzifəyə seçilmə və ya təyinat yolu ilə qanunvericilik, icra və ya məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında işləyən şəxslər öz vəzifələrini dürüst və layiqincə yerinə yetirməyə görə məsuliyyət daşıyırlar və qanunla müəyyən edilmiş hallarda and içirlər.

169. Vəzifəyə seçilmə və ya təyinat yolu ilə qanunvericilik, icra və ya məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında işləyən, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına sadıq qalacağına and içmiş şəxs dövlətə qarşı cinayətdə, o cümlədən dövlətə qarşı qiyamda və ya dövlət çevrilişində ittiham edilibsə və bu ittiham əsasında məhkum olunubsa, bu halda o,

- A) Həmin vəzifədən getmiş sayılır və hər hansı bir vəzifə tuta bilməz.
B) Həmin vəzifədən getmiş sayılır və bir daha bu vəzifəni tuta bilməz.
C) Ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməz
D) Həmin vəzifədən getmiş sayılır və bir daha dövlət qulluqçusu ola bilməz.

170. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Hər bir vətəndaş Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzlərinə - bayrağına, gerbinə və himninə hörmət etməlidir.
B) Dövlət rəmzlərinə hörmətsizliyin nümayiş etdirilməsi qanunla müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.
C) Vətəni müdafiə hər bir vətəndaşın borcudur.
D) Vətəndaşların əqidəsi həqiqi hərbi xidmət keçməyə ziddirsə, qanunla müəyyən edilmiş hallarda həqiqi hərbi xidmətin alternativ xidmətlə əvəz olunmasına yol verilmir.

171. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Tarix və mədəniyyət abidələrini qorumaq hər bir şəxsin borcudur.
B) Ətraf mühitin qorunması hər bir şəxsin borcudur.
C) Heç kəs Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və ya qanunlarına zidd vəzifələrin icrasına məcbur edilə bilməz.
D) Konstitusiyanın və qanunların pozulması, o cümlədən Konstitusiyada və qanunlarda nəzərdə tutulan hüquqlardan sui-istifadə və ya vəzifələrin yerinə yetirilməməsi qanunla müəyyən edilən məsuliyyətə səbəb olmur.

ÜÇÜNCÜ BÖLMƏ.

DÖVLƏT HAKİMİYYƏTİ

V fəsil

QANUNVERİCİLİK HAKİMİYYƏTİ

172. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik hakimiyyətini hansı orqan həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti
B) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

173.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Milli Məclis kimlərdən ibarətdir?

- A) 125 millət vəkildən B) 125 üzvdən
C) 125 deputatdan D) 125 səlahiyyətli nümayəndədən

174.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin seçkiləri hansı seçki sistemində əsaslanır?

- A) Qarışıq B) Proporsional C) Ümumi D)Majoritar

175.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə seçkilər hansı seçki hüquqları əsasında keçirilir?

- 1.Ümumi 2.Bərabər 3.Birbaşa 4.Sərbəst
A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3 C) 1, 3 D) 1, 2, 3

176.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə deputatlar səsvermə yolu ilə seçilir?

- A) Ümumi, bərabər, birbaşa B) Sərbəst, şəxsi və gizli
B) Majoritar C) Qarışıq

177.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hər çağırışının səlahiyyət müddətini müəyyən edin.

- A) 10 il B) 3 il C) 5 il D) 2 il

178.Müharibə şəraitində hərbi əməliyyatların aparılması Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərin keçirilməsini mümkün etmədikdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti hansı müddətədək uzadılır? Tam və doğru cavabı tapın.

- A) Növbəti seçkilərin vaxtınadək B) Hərbi əməliyyatların sonunadək
C) 1 il müddətinədək D) Sülh müqaviləsi bağlananadək

179.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddətinin uzadılması barədə qərar hansı qaydada qəbul edilir?

- A)Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir.
B)Seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilir.
C)Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilir.
D)Seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir.

180.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hər çağırışının seçkiləri nə vaxt keçirilir?

- A) Hər beş ildən bir noyabr ayının ikinci bazar günü keçirilir.
B) Hər beş ildən bir noyabr ayının üçüncü bazar günü keçirilir.
C) Hər beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir.
D) Hər beş ildən bir noyabr ayının birinci iş günü keçirilir.

181.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının səlahiyyət müddəti hansı müddətlə məhdudlaşır?

- A) 5 il müddətlə
B) Yeni çağırışın səlahiyyət müddəti ilə
C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti ilə
D) Növbəti çağırışın seçkilərinin keçirilən gününədək

182.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlığından çıxanların yerinə yeni seçkilər keçirilərsə, yeni seçilən deputatın səlahiyyət müddəti hansı müddətlə məhdudlaşır?

- A) 5 il müddətlə
B) Yeni çağırışın səlahiyyət müddəti ilə
C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin çağırışının səlahiyyət müddəti ilə
D) Deputatlıqdan çıxanın qalan səlahiyyət müddəti ilə

183.Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə deputat seçilə bilməzlər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Azərbaycan Respublikasının yaşı 25-dən aşağı olmayan şəxslər
2.İkili vətəndaşlığı olan, başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olan şəxslər
3.icra və ya məhkəmə hakimiyyəti sistemlərində qulluq edən şəxslər
4.elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər
5.din xadimləri, fəaliyyət qabiliyyətsizliyi məhkəmə tərəfindən təsdiq edilən, ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslər
6.məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə azadlıqdan məhrumetmə yerlərində cəza çəkən şəxslər
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4, 5, 6 C) 1, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 4, 5, 6

184.Seçkilərin nəticələrinin düzgünlüyünü qanunla müəyyən olunmuş qayda-da hansı yoxlayır və təsdiq edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi
C) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası
D) Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti

185. Aşağıdakılardan hansı biri yanlıştır?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin yeni çağırışının ilk iclas günü bitir.
 B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlığından çıxanların yerinə seçkilər Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyət müddətinin bitməsinə 120 gündən az müddət qalarsa, keçirilmir.
 C) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 83 deputatının səlahiyyətləri təsdiq olunduqda səlahiyyətlidir.
 D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi hər il iki növbəti yay və qış sessiyalarına yığılır.

186. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatının səlahiyyətləri təsdiq edildikdən sonra Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclası nə vaxt çağırılır?

- A) Həmin gündən başlayaraq on gündən gec olmayaraq
 B) Həmin gündən başlayaraq üç gündən gec olmayaraq
 C) Həmin gündən başlayaraq bir həftədən gec olmayaraq
 D) Həmin gündən başlayaraq beş gündən gec olmayaraq

187. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdən sonra martın 10-dək onun 83 deputatının səlahiyyətləri təsdiq edilməzsə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclasının keçirilmə vaxtını aşağıdakılardan hansı müəyyən edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
 B) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
 C) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası
 D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi

188. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbədənənar sessiyalarını kim çağırır?

- A) Azərbaycan Respublikası Prezidenti
 B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 42 deputatı
 C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri
 D) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatı

189. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbədənənar sessiyalarını kimlərin tələbi əsasında çağırılır. Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri
 2. Azərbaycan Respublikası Prezidenti
 3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 42 deputatı
 4. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatı
 5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
 A) 1, 3 B) 4, 5 C) 1, 2 D) 2, 3

190. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin növbədənənar sessiyasının gündəliyini kim müəyyənləşdirir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi
 B) Müvafiq olaraq onun çağırılmasını tələb edənlər
 C) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
 D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi

191. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyalarının iclasları hansı qaydada keçirilir?

- A) Qapalı keçirilir B) Açıq keçirilir C) Gizli keçirilir D) Sərbəst keçirilir

192. Hansı hallarda Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyasının qapalı iclası keçirilə bilər?

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatının tələbi ilə
 2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tələbi ilə
 3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 43 deputatının tələbi ilə
 4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təklifi ilə
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2 C) 1, 4 E) 3, 4

193. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı aşağıdakı hallardan hansılarda mandatından məhrum edilir?

- 1) seçkilər zamanı səsərin düzgün hesablanmadığı aşkar olunduqda
 2) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxdıqda və ya başqa dövlətin vətəndaşlığını qəbul etdikdə
 3) cinayət törətdikdə və məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü olduqda
 4) dövlət orqanlarında vəzifə tutduqda, din xadimi olduqda, sahibkarlıq, kommersiya və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olduqda (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla)
 5) özü imtina etdikdə
 6) pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olduqda
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

194. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlığından məhrumetmə haqqında qərar hansı qaydada qəbul edilir?

- A) Konstitusiyada müəyyən edilmiş B) Qanunla müəyyən edilmiş
 C) Ümumi D) Fərdi

195. Aşağıdakılardan hansı biri yanlıştır?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları öz səlahiyyətlərini daimi icra edə bilmədikdə və qanunda nəzərdə tutulmuş digər hallarda onların səlahiyyətləri itirilir. Müvafiq qərarın qəbul edilmə qaydası qanunla müəyyən edilir.

B) Səlahiyyət müddəti ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatının şəxsiyyəti toxunulmazdır. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı səlahiyyət müddəti ərzində cinayət başında yaxalanma hallarından başqa, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz, tutula bilməz, onun barəsində məhkəmə qaydasında inzibati tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilməz, axtarışa məruz qala bilməz, şəxsi müayinə edilə bilməz.

C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı cinayət başında yaxalanarsa, tutula bilər. Belə olduqda Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatın tutan orqan bu barədə dərhal Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin sədrinə xəbər verməlidir.

D) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatının toxunulmazlığına yalnız Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə xitam verilə bilər.

196. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları aşağıdakı hallardan hansılarda məsuliyyətə cəlb oluna və razılığı olmadan onlardan bu hallarla əlaqədar izahat, ifadə tələb edilə bilməz? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisindəki fəaliyyətinə görə

2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisindəki səsverməyə görə

3. Hər hansı sahədəki fəaliyyətinə görə

4. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisindəki söylədiyi fikrə görə

A) 1, 2 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 4

197. Aşağıdakı mülahizələrdən hansılar “Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili” maddəsində təsbit olunmuşdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi öz iş qaydasını müəyyən edir

2. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi müvafiq orqanlarını yaradır

3. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi öz sədrini və onun müavinlərini seçir

4. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi komitələr və komissiyalar təşkil edir

5. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Hesablama Palatası yaradır.

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 5

198. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi öz səlahiyyətlərinə aid məsələlər üzrə aşağıda göstərilənlərdən hansıları qəbul edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Konstitusiyaya qanunlarını 2. Konstitusiyamı 3. Qanunları

4. Qərarları 5. Sərəncamları

A) 1, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 4, 5

199. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Konstitusiyaya qanunları, qanunlar və qərarlar hansı qaydada qəbul edilir?

A) Müvafiq qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada

B) Bu Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulmuş qaydada

C) “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununda nəzərdə tutulmuş qaydada

D) Beynəlxalq hüquqda nəzərdə tutulmuş qaydada

200. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları səsvermə hüququnu hansı qaydada həyata keçirirlər?

A) Bilavasitə B) Rəsmi C) Şəxsən D) Gizli

201. Qanunlarda və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarlarında aşağıdakılardan hansı biri nəzərdə tutula bilməz?

A) Konstitusiyaya Qanununa əlavə və dəyişikliklər

B) İcra hakimiyyəti və məhkəmə orqanlarına konkret tapşırıqlar

C) Ayrı ayrı şəxslərin vəzifələrə təyinatına razılıq verilməsi

D) Beynəlxalq müqavilələrin təsdiqi

202. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi müəyyən etdiyi ümumi qaydalara dair qəbul edir?

A) Qərarlar B) Sərəncamlar C) Aktlar D) Qanunlar

203. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı məsələlərdən hansı üzrə 83 səs çoxluğu ilə qanunlar qəbul edir?

A) Referendum

B) Məhkəmə quruluşu və hakimlərin statusu

C) Məhkəmə icraatı, məhkəmə qərarlarının icrası

D) Bələdiyyələrə seçkilər və bələdiyyələrin statusu

204. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı məsələlərdən hansı üzrə 83 səs çoxluğu ilə qanunlar qəbul edir?

A) bu Konstitusiyada təsbit edilmiş insan və vətəndaş hüquqlarından və azadlıqlarından istifadə, bu hüquqların və azadlıqların dövlət təminatı

B) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin seçkiləri

C) Dövlət qulluğu

D) Təhlükəsizliyin əsasları

205. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı məsələlərdən hansı üzrə 83 səs çoxluğu ilə qanunlar qəbul edir?

A) Fövqəladə vəziyyət rejimi

- B) Dövlət təltifləri
C) Fiziki və hüquqi şəxslərin statusu
D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilər və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının statusu

206. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı məsələlərdən hansılar üzrə 63 səs çoxluğu ilə qanunlar qəbul edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Referendum təyin edilməsi
 2. Əqdlər, mülki müqavilələr, nümayəndəlik və vərəsəlik
 3. Mülkiyyət hüququ, o cümlədən dövlət, xüsusi və bələdiyyə mülkiyyətinin hüquqi rejimi, əqli mülkiyyət hüququ
 4. Ailə münasibətləri, o cümlədən himayəçilik və qəyyumluq
 5. Maliyyə fəaliyyətinin əsasları, vergilər, rüsumlar və ödənişlər
 6. Amnistiya
- A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3, 4, 5, 6 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

207. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Cinayətlərin və başqa hüquq pozuntularının müəyyən edilməsi, onların törədilməsinə görə məsuliyyətin təyin edilməsi
 2. Müdafiə və hərbi qulluq
 3. Ərazi quruluşu
 4. Beynəlxalq müqavilələrin təsdiqi və ləğvi
 5. Rabitə və nəqliyyat işi
 6. İnzibati ərazi bölgüsü
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

208. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Statistika, metrologiya və standartlar
 2. Gömrük işi
 3. Ticarət işi və birja fəaliyyəti
 4. Bank işi, mühasibat, sığorta
 5. Referendum təyin edilməsi
 6. Amnistiya
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

209. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalar siyahısında əlavələr hansı normativ hüquqi aktla edilə bilər?

- A) Qanunla B) Konstitusiyaya Qanunu ilə
C) Konstitusiyaya ilə D) Referendumla qəbul edilmiş aktla

210. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətinə aşağıdakı məsələlərdən hansılar aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili
 2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikası diplomatik nümayəndəliklərinin təsis edilməsi
 3. İnzibati ərazi bölgüsü
 4. Dövlətlərarası və Azərbaycan Respublikasının qanunlarından fərqli qaydalar nəzərdə tutan hökumətlərarası müqavilələrin təsdiq və ləğv edilməsi
 5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin təsdiq edilməsi və onun icrasına nəzarət
 6. Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin seçilməsi üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinə təqdimatın verilməsi
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

211. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətinə aşağıdakı məsələlərdən hansıların həlli aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının hərbi doktrinasının təsdiqi
 2. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyada nəzərdə tutulmuş hallarda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarının təsdiqi;
 3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin razılığına əsasən Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinin vəzifəyə təyin edilməsi
 4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikası Apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin təyin edilməsi
 5. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin razılığına əsasən Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi
 6. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin impiçment qaydasında vəzifədən kənarlaşdırılması
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

212. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətinə aşağıdakı məsələlərdən hansıların həlli aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad məsələsinin həll edilməsi

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyəti üzvlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin təyinatı ilə bağlı olmayan vəzifələrin icrasına cəlb edilməsinə razılıq verilməsi;

5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin razılığına əsasən müharibə elan edilməsinə və sülh bağlanması

6. Referendum təyin edilməsi

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

213. Amnistiya hansı subyektin səlahiyyətindədir?

- A) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
C) İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilin (ombudsman)
D) Konstitusiyaya Məhkəməsinin

214. Bələdiyyələrin hesabatlarının dinlənilməsi hansı subyektin səlahiyyətindədir?

- A) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin
C) İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilin (ombudsman)
D) Konstitusiyaya Məhkəməsinin

215. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi səlahiyyətinə aid olan məsələlərdən hansılara dair qanunlar qəbul edir?

- 1) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili
2) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikası diplomatik nümayəndəliklərinin təsis edilməsi
3) İnzibati ərazi bölgüsü
4) Dövlətlərarası və Azərbaycan Respublikasının qanunlarından fərqli qaydalar nəzərdə tutan hökumətlərarası müqavilələrin təsdiq və ləğv edilməsi
5) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin təsdiq edilməsi və onun icrasına nəzarət
6) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin seçilməsi
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

216. Aşağıdakılardan hansı birinə aid Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi qərarlar qəbul etmir?

A) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətlərinə aid edilən digər məsələlərə

B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin işinin təşkili ilə əlaqədar məsələlərə

C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin münasibətinin bildirilməsi zəruri olan məsələlərə

D) Rabitə və nəqliyyat işi

217. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin həll etdiyi məsələlər siyahısında əlavələr hansı normativ hüquqi aktla edilə bilər?

- A) Qanunla B) Konstitusiyaya ilə
C) Konstitusiyaya Qanunu ilə D) Referendumla qəbul edilmiş aktla

218. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində qanunvericilik təşəbbüsü hüququ aşağıdakılardan hansıdır?

- A) Qanun layihələrini və başqa məsələləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə göndərmək hüququ
B) Qanun layihələrini və başqa məsələləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində təsdiq etmək hüququ
C) Qanun layihələrini və başqa məsələləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə təqdim etmək hüququ
D) Qanun layihələrini və başqa məsələləri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisindən tələb etmək hüququ

219. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində qanunvericilik təşəbbüsü hüququ aşağıdakılardan hansılara mənsubdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarına
2. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə
3. Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə
4. Azərbaycan Respublikasının 40 min vətəndaşına
5. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğuna
6. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

220. Aşağıdakılardan hansılarının qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə verdiyi qanun və ya qərar layihələri müzakirəyə təqdim olunmuş şəkildə çıxarılır və səsə qoyulur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2. Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
3. Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının

4. Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun
5. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin
6. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

221. Aşağıdakılardan hansılarının qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə verdiyi qanun və ya qərar layihələri dəyişikliklər hansı qaydada edilə bilər?

- A) Milli Məclisin müvafiq komitələrinin razılığı ilə
B) Qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə edən subyektin razılığı ilə
C) Heç bir halda dəyişikliklər edilə bilməz
D) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin razılığı ilə

222. Qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında aşağıdakılardan hansılarının etdiyi qanun və ya qərar layihələri iki ay ərzində səsə qoyulur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2. Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
3. Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının
4. Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun
5. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin
6. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5

223. Qanun və ya qərar layihəsi aşağıdakılardan hansılar tərəfindən təcili elan edilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti
2. Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
3. Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşı
4. Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu
5. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi
6. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 1, 2, 4, 5

224. Qanun və ya qərar layihəsi təcili elan edilsə, bu müddət nə qədər təşkil edir?

- A) 14 gün B) 20 gün C) 1 ay D) 2 ay

225. Azərbaycan Respublikasının seçki hüququ olan 40 min vətəndaşının qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə etməsi qaydası hansı normativ hüquqi aktla müəyyən edilir?

- A) Qanunla B) Konstitusiya Qanunu ilə

- C) Konstitusiya ilə D) Referendumla qəbul edilmiş aktla

226. Qanun və qərar layihələri təqdim edilərkən aşağıdakılardan hansılar göstərilməlidir?

- A) Onlar əsaslandırılmalı və onların qəbul edilməsinin məqsədləri göstərilməli
B) Onlar ictimai müzakirəyə verilməli və nəticələr göstərilməli
C) Onların qəbul edilməsinin qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olduğu göstərilməli
D) Onlar haqqında icra orqanında müvafiq rəy alınmalı

227. Qanunlar qəbul edildiyi gündən hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə imzalanmaq üçün təqdim edilir?

- A) 56 gün müddətində B) İki ay müddətində
C) 14 gün müddətində D) 24 saat müddətində

228. Təcili elan olunan qanun layihəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə imzalanmaq üçün qəbul edildiyi gündən hansı müddət ərzində təqdim edilir?

- A) 56 gün müddətində B) İki ay müddətində
C) 14 gün müddətində D) 24 saat müddətində

229. Qanunun və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarının özündə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, nə vaxt qüvvəyə minir?

- A) Qanun və qərar imzalandığı gündən B) Qanun və qərar dərc edildiyi gündən
C) Qanun və qərar qəbul edildiyi gündən D) Qanun və qərar göndərildiyi gündən

VI fəsil

İCRA HAKİMİYYƏTİ

230. Azərbaycan Respublikasında icra hakimiyyəti kimə mənsubdur?

- A) Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinə
B) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə
C) Azərbaycan Respublikasının İcra Hakimiyyətlərinə
D) Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra orqanlarına

231. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Prezidentliyinə namizədlərə aid tələblərdəndir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Yaşı otuz beşdən aşağı olmalı
2. Azərbaycan Respublikasının ərazisində 10 ildən artıq daimi yaşayan
3. Seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olan
4. Ağır cinayətə görə məhkum olunmayan
5. Başqa dövlətlər qarşısında öhdəliyi olmayan

6. Ali təhsilli, ikili vətəndaşlığı olmayan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı

- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 2, 3, 4, 5, 6

232. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ümumi, bərabər və birbaşa seçki hüququ əsasında sərbəst, şəxsi və gizli səsvermə yolu ilə hansı müddətə seçilir?

- A) 10 il müddətinə B) 5 il müddətinə
C) Ömürlük D) Hərbi əməliyyatlarının sonunadək

233. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti hansı səs çoxluğu ilə seçilir?

- A) Səsvermədə iştirak edənlərin üçdə ikisinin
B) Səsvermədə iştirak edənlərin ən çox səs qazanan
C) Səsvermədə iştirak edənlərin yarısından çoxunun
D) Səsvermədə iştirak edənlərin mütləq əksəriyyətinin

234. Lazım olan səs çoxluğu səsvermənin birinci dövrəsində toplanmayıbsa, səsvermənin ikinci dövrəsi nə vaxt keçirilir?

- A) Səsvermə günündən 10 gün sonra
B) Səsvermə günündən 14 gün sonra
C) Səsvermə günündən sonra birinci bazar günü
D) Səsvermə günündən sonra ikinci bazar günü

235. Səsvermənin ikinci dövrəsində hansı namizədlər iştirak edir?

- A) Birinci dövrdə səsvermədə iştirak edənlərin üçdə ikisinin səsini qazanmışlar
B) Birinci dövrdə səsvermədə iştirak edənlərin ən çox səs qazananlar
C) Ən çox səs toplamış iki namizəd yaxud ən çox səs toplamış və öz namizədliyini geri götürmüş namizədlərdən sonra gələn iki namizəd
D) Birin dövrdə səsvermədə iştirak edənlərdən ilk dörd namizəd

236. Səsvermənin ikinci dövrəsində aşağıdakılardan hansı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş sayılır?

- A) Sadə səs çoxluğu toplayan namizəd
B) Səs çoxluğu toplayan namizəd
C) Səslərin yarısından çoxunu toplayan namizəd
D) Səslərin mütləq əksəriyyətini toplayan namizəd

237. Mühərribə şəraitində hərbi əməliyyatların aparılması Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin keçirilməsini mümkün etmədikdə bu zaman...

- A) Səsvermə növbəti prezident seçkilərində təxirə salınır

B) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyət müddəti hərbi əməliyyatların sonunadək uzadılır

C) Səlahiyyət müddəti 3 ay müddətinə uzadılır

D) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyət müddəti növbəti prezident seçkilərində təxirə salınır

238. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyət müddətinin uzadılması haqqında qərar hansı qaydada qəbul edilir?

A) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir

B) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müraciətinə əsasən seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanı tərəfindən qəbul edilir

C) Seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilir

D) Seçkilərin (referendumun) keçirilməsini təmin edən dövlət orqanının müraciətinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilir

239. "Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin əsasları" maddəsinin tətbiqi qaydası hansı normativ aktla müəyyən edilir?

- A) Qərarla B) Konstitusiyaya ilə
C) Referendumla qəbul olunmuş akt ilə D) Qanunla

240. Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yekunları haqqında məlumat hansı müddət ərzində rəsmən elan edilir?

- A) Səsvermə günündən sonra 3 gün ərzində
B) Səsvermə günündən sonra 7 gün ərzində
C) Səsvermə günündən sonra 14 gün ərzində
D) Səsvermə günündən sonra 5 gün ərzində

241. Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinin yekunları haqqında məlumatı rəsmən elan edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası
B) Azərbaycan Respublikasında seçkilərin keçirilməsini təmin edən dövlət orqanı
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya məhkəməsi
D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi

242. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxs Azərbaycan Respublikası Prezidenti nə vaxt and içir?

- A) Seçkilərinin yekunları haqqında məlumatın elan olunduğu gündən başlayaraq 14 gün ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə

- B) Seçkilərinin keçirildiyi gündən başlayaraq 3 gün ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə
 C) Seçkilərinin yekunları haqqında məlumatın elan olunduğu gündən başlayaraq 5 gün ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə
 D) Seçkilərinin yekunları haqqında məlumatın elan olunduğu gündən başlayaraq 3 gün ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə

243. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxs Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirərkən aşağıdakılardan hansılara riayət edəcəyinə and içir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əməl edəcəyimə
 2. Dövlətin müstəqilliyini qoruyacağıma
 3. Ərazi bütövlüyünü qoruyacağıma
 4. Xalqa ləyaqətlə xidmət edəcəyimə
 5. İqtisadi inkişafı təmin edəcəyimə
 6. Sosial rifahı təmin edəcəyimə
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 6 D) 2, 3, 4, 5, 6

244. Hansı vaxtdan etibarən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti öz səlahiyyətlərinin icrasına başlamış sayılır?

- A) And içdiyi andan B) And içdiyi gündən
 C) Rəsmi məlumat elan edilən andan
 D) Seçkinin nəticələri rəsmiləşdirildiyi gündən

245. Azərbaycan Respublikası Prezidenti hansı hallarda vaxtından əvvəl vəzifədən getmiş sayılır?

1. İstefa verdikdə
 2. Səhhətinə görə öz səlahiyyətlərinin icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdikdə
 3. Qanunla müəyyən edilmiş pensiya yaşına çatdıqda
 4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və qayda-da vəzifəsindən kənarlaşdırıldıqda
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 2, 3, 4

246. Aşağıdakılardan hansı biri yanlıştır?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti istefa verdikdə onun istefa ərizəsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə təqdim olunur.
 B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi istefa ərizəsini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin özünün verdiyinə əmin olduğu təqdirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin istefasının qəbul olunması haqqında qərar qəbul edir. Həmin andan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti istefa verdiyinə görə vəzifədən getmiş sayılır.

- C) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdiyi barədə məlumat verildikdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi bu faktın aydınlaşdırılması üçün Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə müraciət edir.
 D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi bu barədə qərarı hakimlərin 6 səs çoxluğu ilə qəbul edir. Əgər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi bu faktı təsdiq etməzsə, məsələ bununla bitmiş sayılır.

247. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vaxtından əvvəl vəzifədən getdikdə növbədən kənar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkiləri hansı müddət ərzində keçirilir?

- A) İki ay ərzində B) Bir ay ərzində C) Altı ay ərzində D) Üç ay ərzində

248. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vaxtından əvvəl vəzifədən getdikdə növbədən kənar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilənədək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti səlahiyyətlərini kim icra edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisin sədri
 B) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
 C) Azərbaycan Respublikasının Administrasiyasının rəhbəri
 D) Azərbaycan Respublikasının yüksək vəzifəli şəxsi

249. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini icra edən Azərbaycan Respublikasının Baş naziri istefa verdikdə, səhhətinə görə öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini tamamilə itirdikdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini kim icra edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisin sədri
 B) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
 C) Azərbaycan Respublikasının Administrasiyasının rəhbəri
 D) Azərbaycan Respublikasının yüksək vəzifəli şəxsi

250. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin icra etməsi mümkün olmadıqda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinin kim tərəfindən icrası haqqında qərar qəbul edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisin sədri
 B) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
 C) Azərbaycan Respublikasının Administrasiyasının rəhbəri
 D) Azərbaycan Respublikasının başqa vəzifəli şəxsi

251. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti toxunulmazlıq hüququna malikdir.

- B) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin şərəf və ləyaqəti qanunla qorunur.
 C) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ağır cinayət törətdikdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin 30 gün müddətində verilən rəyi əsasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında irəli sürülə bilər.
 D) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarının 95 səs çoxluğu ilə qəbul olunmuş qərar əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifədən kənarlaşdırıla bilər. Bu qərarı Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri imzalayır.

252. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifədən kənarlaşdırılması haqqında qərarın imzalanmasına hansı müddət ərzində tərəfdar çıxmazsa, qərar qüvvəyə minmir?

- A) On gün ərzində B) Bir həftə ərzində
 C) İki ay ərzində D) Üç gün ərzində

253. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə müraciət etdiyi gündən başlayaraq hansı müddət ərzində qəbul olunmalıdır?

- A) On gün ərzində B) Bir həftə ərzində
 C) İki ay ərzində D) Üç gün ərzində

254. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin vəzifədən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə müraciət etdiyi gündən başlayaraq hansı müddət ərzində qərar qəbul edilməsə, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə qarşı irəli sürülmüş ittiham rədd edilmiş sayılır?

- A) On gün ərzində B) Bir həftə ərzində
 C) İki ay ərzində D) Üç gün ərzində

255. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti dövlət hesabına təmin edilir.
 B) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və onun ailəsinin təhlükəsizliyini xüsusi mühafizə xidmətləri təmin edir.
 C) Əvvəllər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş şəxsin təminatı qaydaları qanunla müəyyən edilir.
 D) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin ailəsi dövlət hesabına təmin edilir.

256. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkiləri təyin edir
 B) Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə təqdim edir
 C) Amnistiya
 D) Dövlət iqtisadi və sosial proqramlarını təsdiq edir

257. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini vəzifəyə təyin edir, Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini vəzifədən azad edir
 B) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlərini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir; zəruri hallarda Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclaslarına sədrlik edir
 C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin istefası haqqında qərar qəbul edir
 D) Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində icra hakimiyyəti üçün nəzərdə tutulmuş xərclər çərçivəsində yerli özünüidarəetmə orqanları yaradır

258. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının aktlarını qəbul edir
 B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin vəzifəyə təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdimatlar verir
 C) referendum təyin edir
 D) dövlət təltifləri ilə təltif edir

259. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının digər məhkəmələrinin hakimlərini vəzifəyə təyin edir, Azərbaycan Respublikasının Baş prokurorunu Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir
 B) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyəti üzvlərinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə

təqdimat verir, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə Heyətinin üzvləri sırasından Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının sədrini təyin edir

C) Azərbaycan Respublikasının hərbi doktrinasını təsdiq edir

D) Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin ali komanda heyətini vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir

260. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasını təşkil edir və onun rəhbərini təyin edir

B) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin seçir

C) Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda diplomatik nümayəndəliklərinin təsis edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə təqdimat verir, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdə və beynəlxalq təşkilatlarda diplomatik nümayəndələrini təyin edir və geri çağırır

D) Xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndələrinin etimadnamə və övdətnamələrini qəbul edir

261. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) Dövlətlərarası və hökumətlərarası beynəlxalq müqavilələri bağlayır, dövlətlərarası və Azərbaycan Respublikasının qanunlarından fərqli qaydalar nəzərdə tutan hökumətlərarası müqavilələri təsdiq və ləğv olunmaq üçün Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edir

B) Təsdiqnamələri imzalayır

C) Referendum

D) Qanunları imzalayır və dərc edir

262. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) vətəndaşlıq məsələlərini həll edir

B) siyasi sığınacaq verilməsi məsələlərini həll edir

C) əfv edir

D) amnistiya

263. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) dövlət təltifləri ilə təltif edir B) ali hərbi və ali xüsusi rütbələr verir

C) ümumi və qismən səfərbərlik elan edir, habelə səfərbərlik üzrə çağırılanları tərxis edir

D) müharibə elan edir və sülh bağlayır

264. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müddətli hərbi xidmətdə çağırılması və müddətli hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçuların ehtiyata buraxılması barədə qərarlar qəbul edir

B) Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurasını yaradır

C) Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin təyinatı ilə bağlı olmayan vəzifələrin icrasına cəlb edilməsinə razılıq verilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinə təqdimat verir

D) Fövqəladə və hərbi vəziyyət elan edir

265. Aşağıdakılardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid deyildir?

A) Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş xərclər çərçivəsində xüsusi mühafizə xidmətləri yaradır

B) Konstitusiyaya ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və məhkəmə orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilməyən digər məsələləri icra qaydasında həll edir.

C) əfv edir

D) amnistiya

266. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ona təqdim olunmuş qanunları hansı müddət ərzində imzalayır?

A) Qəbul olunduğu gündən başlayaraq 56 gün ərzində

B) Ona təqdim olunmuş gündən başlayaraq 14 gün ərzində

C) Ona təqdim olunmuş gündən başlayaraq 56 gün ərzində

D) Qəbul olunduğu gündən başlayaraq 56 gün ərzində

267. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ona təqdim olunmuş qanun etirazını doğurursa, o, qanunu imzalamayıb öz etirazları ilə birlikdə hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə qaytara bilər?

A) Qəbul olunduğu gündən başlayaraq 56 gün ərzində

B) Ona təqdim olunmuş gündən başlayaraq 14 gün ərzində

C) Ona təqdim olunmuş gündən başlayaraq 56 gün ərzində

D) Qəbul olunduğu gündən başlayaraq 56 gün ərzində

268. Aşağıdakılardan hansı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalanmazsa, qüvvəyə minmir?

A) Konstitusiyaya qanunları

B) Qanunlar

C) Qərarlar

D) Konstitusiyaya

269. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 83 səs çoxluğu ilə qəbul edilən qanunları neçə səs çoxluğu təkrar səsvermədən sonra qüvvəyə minir?

A) 95 səs çoxluğu

B) 63 səs çoxluğu

C) 83 səs çoxluğu ilə

D) Mütləq səs çoxluğu ilə

270. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 63 səs çoxluğu ilə qəbul edilən qanunları neçə səs çoxluğu təkrar səsvermədən sonra qüvvəyə minir?

- A) 95 səs çoxluğu
B) 63 səs çoxluğu
C) 83 səs çoxluğu ilə
D) Mütləq səs çoxluğu ilə

271. Aşağıdakı hallardan hansılarda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində və ayrı-ayrı yerlərində hərbi vəziyyət elan edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası ərazisinin müəyyən hissəsi faktik işğal olunduqda
 2. xarici dövlət və ya dövlətlər Azərbaycan Respublikasına müharibə elan etdikdə
 3. Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün pozulmasına, dövlətə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə yönəldilən hərəkətlər edildikdə
 4. Azərbaycan Respublikasına qarşı real silahlı hücum təhlükəsi yarandıqda.
 5. Azərbaycan Respublikasının ərazisi blokada alındıqda, habelə blokada üçün real təhlükə olduqda
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 4, 5 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 4

272. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində və ayrı-ayrı yerlərində hərbi vəziyyət elan edir və bu barədə qəbul etdiyi fərmanı hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə verir?

- A) Dərhal
B) 24 saat müddətində
C) 3 gün müddətində
D) İki gün müddətində

273. Aşağıdakı hallardan hansılarda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının ayrı-ayrı yerlərində fəvqəladə vəziyyət tətbiq edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Təbii fəlakətlər, epidemiyalar, epizootiyalar, böyük ekoloji və başqa qəzalar baş verdikdə
 2. Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün pozulmasına, dövlətə qarşı qiyama və ya dövlət çevrilişinə yönəldilən hərəkətlər edildikdə
 3. Zorakılıqla müşayiət olunan kütləvi iğtişaşlar yarandıqda
 4. Vətəndaşların həyatı və təhlükəsizliyi yaxud dövlət təsisatlarının normal fəaliyyəti üçün qorxu törədən digər münaqişələr meydana gəldikdə
 5. Azərbaycan Respublikasının ərazisi blokada alındıqda, habelə blokada üçün real təhlükə olduqda
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 4, 5 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 4

274. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının ayrı-ayrı yerlərində fəvqəladə vəziyyət tətbiq edir və bu barədə qəbul etdiyi fərmanı hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təsdiqinə verir?

- A) Dərhal
B) 24 saat müddətində
C) 3 gün müddətində
D) İki gün müddətində

275. Ümumi qaydalar müəyyən etdikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti hansı normativ hüquqi aktlar qəbul edir?

- A) Sərəncamlar B) Qərarlar C) Fərmanlar D) Qanunlar

276. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarıdır?

- A) Qanunlar və fərmanlar
B) Fərmanlar və sərəncamlar
C) Fərmanlar və qaydalar
D) Qanunlar və sərəncamlar

277. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarında başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, onlar nə vaxt qüvvəyə minir?

- A) Dərc edildiyi andan
B) Dərc edildiyi gündən
C) İmzalandığı gündən
D) Qeydiyyatı alındığı gündən

278. Hansı məqsədlərlə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini yaradır?

- A) Mərkəzi icra orqanlarının səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin təşkili məqsədi ilə
B) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti aktlarının həyata keçirilməsinin təşkili məqsədi ilə
C) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti icra səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinin təşkili məqsədi ilə
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tapşırıqlarının və dövlət proqramlarının həyata keçirilməsinin təşkili məqsədi ilə

279. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yuxarı icra orqanıdır.
B) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə tabedir və onun qarşısında cavabdehdir.
C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iş qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti müəyyənləşdirir.

D) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin tərkibinə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, onun müavinləri, nazirlər və başqa mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri daxildirlər.

280. Aşağıdakılardan hansı biri doğrudur?

A) Yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəsini tutduğu və səlahiyyətlərini icra etməyə başladığı gündən bir həftə ərzində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Prezidentinə istefa verir.

B) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclaslarına, bir qayda olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti sədrlik edir.

C) Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təyin edir.

D) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin iclaslarına, bir qayda olaraq, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin sədri sədrlik edir.

281. Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında təklifi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti onun öz vəzifələrinin icrasına başladığı gündən hansı müddətdən gec olmayaraq Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə təqdim edir?

A) İki ay B) Üç ay C) İki həftə D) Bir ay

282. Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında təklifi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin istefa verdiyi gündən hansı müddətdən gec olmayaraq Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müzakirəsinə təqdim edir?

A) İki ay B) Üç ay C) İki həftə D) Bir ay

283. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında qərarı həmin namizədlərin təqdim edildiyi gündən hansı müddətdən gec olmayaraq qəbul edir?

A) İki aydan B) Üç aydan C) Bir həftə D) Bir aydan

284. Hansı hallarda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikasının Baş nazirini Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı olmadan təyin edə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə namizədlik haqqında qərarı həmin namizədlərin təqdim edildiyi gündən bir həftədən artıq uzatdıqda

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdim etdiyi namizədlərin Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə təyin olunmasına üç dəfə razılıq verilməzsə

3. Təqdim edilmiş namizədlər əvvəllər bu vəzifəni tutmuşdursa

A) 1, 2, 3 B) 2, 3 C) 1, 2 D) 1, 3

285. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətləri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edir

2. Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin icrasını təmin edir

3. maliyyə-kredit və pul siyasətinin həyata keçirilməsini təmin edir

4. dövlət iqtisadi proqramlarını təsdiq edir

5. dövlət sosial təminat proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir

6. Nazirliklərə və digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına rəhbərlik edir, onların aktlarını ləğv edir

7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin onun səlahiyyətlərinə aid etdiyi digər məsələləri həll edir

A) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 B) 1, 2, 3, 4, 5, 6 C) 1, 2, 3, 5, 6, 7 D) 1, 2, 3, 4, 5

286. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti ümumi qaydalar müəyyən etdikdə aşağıdakı aktlardan hansı birini qəbul edir?

A) Sərəncamlar B) Qanunlar C) Əmrlər D) Qərarlar

287. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti başqa məsələlər üzrə aşağıdakı aktlardan hansı birini qəbul edir?

A) Sərəncamlar B) Qanunlar C) Əmrlər D) Qərarlar

288. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarında başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, onlar hansı vaxtdan qüvvəyə minir?

A) Dərc edildiyi andan B) Dərc edildiyi gündən
C) İmzalandığı gündən D) Reyestrə daxil olduğu gündən

289. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlüyünə namizədlərə dair tələblərdən deyildir?

A) Yaşı 30-dan aşağı olmamalı
B) Seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olmalı
C) Ali təhsilli, başqa dövlət qarşısında öhdəliyi olmayan Azərbaycan Respublikası vətəndaşı olmalı
D) Heç bir siyasi partiyanın üzvü olmamalı

290. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini, nazir, digər mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri vəzifəsinə aid tələblərdən deyildir?

A) Yaşı 30-dan aşağı olmamalı

- B) Seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik, ali təhsilli olmalı
 C) Başqa dövlət qarşısında öhdəliyi olmamalı
 D) Azərbaycan Respublikası vətəndaşı olmalı

291. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlərinə aid tələblərdəndir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Heç bir başqa seçkili və ya təyinatlı vəzifə tuta bilməzlər
 2. Elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa heç bir sahibkarlıq, kommersiya və digər ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməzlər
 3. Vəzifə maaşından, habelə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətinə görə aldığı vəsaitdən başqa məvacib ala bilməzlər
 4. Hər hansı siyasi partiyanın üzvü ola bilməzlər
 5. Hər hansı bir ictimai əsaslarla vəzifə tuta bilməzlər
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 4, 5

292. Aşağıdakı müddəalardan hansı biri Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin toxunulmazlığı maddəsində təsbit olunmamışdır?

- A) Səlahiyyət müddəti ərzində Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin şəxsiyyəti toxunulmazdır.
 B) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, cinayət başında yaxalanma hallarından başqa tutula bilməz, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilməz, onun barəsində məhkəmə qaydasında inzibati tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilməz, axtarışa məruz qala bilməz, şəxsi müayinə edilə bilməz.
 C) Azərbaycan Respublikasının Baş naziri cinayət başında yaxalanarsa, tutula bilər. Belə olduqda onu tutan orqan bu barədə dərhal Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroruna xəbər verməlidir.
 D) Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin toxunulmazlığına yalnız Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən xitam verilə bilər.

293. Aşağıdakı müddəalardan hansı biri yerlərdə icra hakimiyyəti maddəsində təsbit olunmamışdır?

- A) Yerlərdə icra hakimiyyətini yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları həyata keçirirlər.
 B) İcra hakimiyyəti başçılarını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 C) Yerli icra hakimiyyətlərinin səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti müəyyən edir.
 D) İcra hakimiyyəti başçılarını Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

VII fəsil MƏHKƏMƏ HAKİMİYYƏTİ

294. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyətini hansı yolla və kimlər həyata keçirirlər?

- A) Qanunun aliliyinin təmin olunması yolu ilə yalnız məhkəmələr
 B) Ədalət mühakiməsi yolu ilə yalnız məhkəmələr
 C) Ədalət mühakiməsi yolu ilə yalnız hakimlər
 D) Ədalət mühakiməsi yolu ilə yalnız məhkəmələr və hakimlər

295. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyətini aşağıdakılardan hansılar daxildir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi
 2. Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi
 3. Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri
 4. Azərbaycan Respublikasının ümumi məhkəmələri
 5. İxtisaslaşdırılmış məhkəmələri
 6. Fövqəladə məhkəmələr
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 6

296. Məhkəmə hakimiyyəti hansı məhkəmə icraatı vasitələri ilə həyata keçirilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Konstitusiyaya məhkəmə icraatı
 2. Mülki məhkəmə icraatı
 3. Cinayət məhkəmə icraatı
 4. Qanunla nəzərdə tutulmuş digər vasitələr ilə
 5. İnzibati məhkəmə icraatı
 6. Prosessual məhkəmə icraatı
 A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 6

297. Cinayət məhkəmə icraatında hansı tərəflər iştirak edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu və məhkəmə
 B) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu, iddiaçı, vəkil və müdafiə tərəfi
 C) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu və müdafiə tərəfi
 D) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu və zərərçəkən

298. Məhkəmə quruluşu və məhkəmə icraatı qaydası hansı normativ hüquqi aktla müəyyən olunur?

- A) Konstitusiyaya ilə B) Konstitusiyaya qanunu ilə
 C) Məhkəmə qərarları ilə D) Qanunla

299. Aşağıdakı mülahizələrdən hansılardır doğrudur?

1. Məhkəmələrin səlahiyyətlərinin dəyişdirilməsi məqsədi ilə müəyyən olunmuş hüquqi üsulların tətbiq edilməsi və fəvqəladə məhkəmələrin yaradılması qadağandır.

2. Məhkəmə icraatı həqiqətin müəyyən edilməsini təmin etməlidir.

3. Yaşı 25-dən aşağı olmayan, seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olan, **ali** hüquq təhsilli və hüquqsünas ixtisası üzrə 5 ildən artıq işləyən Azərbaycan Respublikası vətəndaşları hakim ola bilərlər.

4. Hakimler müstəqildir, yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına tabedirlər və səlahiyyətləri müddətində dəyişilməzdir.

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4

300. Aşağıdakılardan hansıları hakimler edə bilməz? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Heç bir başqa seçkili və təyinatlı vəzifə tuta bilməzlər

2. Elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa heç bir sahibkarlıq, kommersiya və digər ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməzlər

3. Siyasi fəaliyyətlə məşğul ola bilməz və siyasi partiyalara üzv ola bilməzlər

4. Vəzifə maaşından, habelə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətinə görə aldığı vəsaitdən başqa məvacib ala bilməzlər

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4

301. Hakimler işlərə aşağıdakılardan hansılara əsasən baxırlar? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Qərəzsiz baxmalı

2. Ədalətlə baxmalı

3. Tərəflərin hüquq bərabərliyinə əsasən baxmalı

4. Faktlara əsasən baxmalı

5. Mülahizələrə əsasən baxmalı

6. Şahid ifadələrinə əsasən baxmalı

7. Qanuna müvafiq qaydada baxmalı

A) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 B) 1, 2, 3, 4, 5, 6 C) 1, 2, 3, 4, 7 D) 1, 2, 3, 4, 6, 7

302. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

A) Hər hansı bir şəxs tərəfindən və hər hansı bir səbəbdən bilavasitə, yaxud dolaylı yolla məhkəmə icraatına məhdudiyət qoyulması, qanunla zidd təsir, hədə və müdaxilə edilməsi yolverilməzdir.

B) Ədalət mühakiməsi vətəndaşların qanun və hakimiyyət qarşısında bərabərliyi əsasında həyata keçirilir.

C) Bütün məhkəmələrdə işlərin icraatı açıq aparılır.

D) İşə qapalı iclasda baxılmasına yalnız o halda icazə verilir ki, məhkəmə açıq icraatın dövlət, peşə və kommersiya sirrinin açılmasına səbəb olacağını güman edir, ya da vətəndaşların şəxsi və ya ailə həyatının məxfiliyini qorumaq zərurətini mövcudluğunu müəyyən edir.

303. Aşağıdakı hallardan hansı birində cinayət işlərinin qiyabi məhkəmə icraatına yol verilir?

A) Qanunda nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla

B) Ağır və az ağır cinayət işlərinin məhkəmə icraatlarında

C) Az ağır cinayət işlərinin məhkəmə icraatlarında

D) Qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda

304. Məhkəmə icraatı hansı prinsip əsasında həyata keçirilir?

A) Üzləşmə

B) Şəffaflıq

C) Qanunçuluk

D) Çəkişmə

305. Məhkəmə icraatının hansı mərhələsində hər kəsin müdafiə hüququ təmin olunur?

A) İlkin

B) İbtidadi istintaq

C) İstənilən

D) Son

306. Ədalət mühakiməsi əsaslanır?

A) Təqsirlilik prezumpsiyasına

B) Qanunun aliliyinə

C) Hakimlərin müstəqilliyinə

D) Çəkişmə prinsipinə

307. İşin iştirakçısı olub məhkəmə icraatının aparıldığı dili bilməyən şəxslərin hansı hüquqları təmin edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. İşin materialları ilə tam tanış olmaq

2. Məhkəmədə tərcüməçi vasitəsi ilə iştirak etmək

3. Məhkəmədə ana dilində çıxış etmək

4. Məhkəmə aidiyyətinin dəyişdirilməsini tələb etmək hüququ

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 1, 2, 3

308. "Hakim cinayət məsuliyyətinə yalnız qanunda nəzərdə tutulan qaydada cəlb oluna bilər" müddəası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

A) Məhkəmə qərarları və onların icrası

B) Hakimlərin toxunulmazlığı

C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi

D) Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi

309. Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsünü kim irəli sürə bilər?

A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

- B) Azərbaycan Respublikasının Məhkəmə Hüquq Şurasının sədri
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri
D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin sədri

310.Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü hansı halda irəli sürülə bilər?

- A) Hakimlər qanunla nəzərdə tutulmuş yaş həddinə çatdıq
B) Hakimlər vəzifəsini icrasını müvəqqəti cəra edə bilmədikdə
C) Hakimlər cinayət törətdikdə
D) Hakimlər qanunda nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl etmədikdə

311.Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü hansı orqanın rəyi əsasında irəli sürülə bilər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin
B) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
C) Azərbaycan Respublikasının Məhkəmə Hüquq Şurasının
D) Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinin

312.Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü hansı orqanın qarşısında irəli sürülə bilər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi
B) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
C) Azərbaycan Respublikasının Məhkəmə Hüquq Şurası
D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi

313.Hakimlərin vəzifədən kənarlaşdırılması təşəbbüsü ilə bağlı müvafiq rəyi Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sorğusundan sonra hansı müddət ərzində təqdim etməlidir?

- A) 2 ay müddətində B) 30 gün müddətində
C) 7 gün müddətində D) 14 gün müddətində

314.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri hakimlərinin işdən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində neçə səs çoxluğu ilə qəbul edilir?

- A) 42 səs çoxluğu B) 95 səs çoxluğu
C) 63 səs çoxluğu D) 83 səs çoxluğu

315.Birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinin işdən kənarlaşdırılması haqqında qərar Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində neçə səs çoxluğu ilə qəbul edilir?

- A) 42 səs çoxluğu B) 95 səs çoxluğu
C) 63 səs çoxluğu D) 83 səs çoxluğu

316.Məhkəmənin qəbul etdiyi qərarlar hansı subyektin adından çıxarılır və onların icrası məcburidir?

- A) Məhkəmənin B) Dövlətin C) Respublikanın D) Ədalətin

317.Məhkəmə qərarının icra olunmaması hansı məsuliyyətə səbəb olur?

- A) Qanunla müəyyən edilmiş məsuliyyətə B) Mülki məsuliyyətə
C) Cinayət məsuliyyətinə D) İntizam məsuliyyətinə

318.Məhkəmə qərarı əsaslanmalıdır?

- A) Fakta və dəlillərə B) Konstitusiyaya və qanuna
C) Qanuna və sübutlara D) Qanuna və ədalətə

319.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi neçə hakimdən ibarətdir?

- A) 12 hakimdən B) 6 hakimdən C) 8 hakimdən D) 9 hakimdən

320.Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin hakimlərini təyin edir?

- A) Azərbaycan Respublikası Prezidenti
B) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi
C) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi
D) Azərbaycan Respublikası Məhkəmə Hüquq Şurası

321.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinə aşağıdakılardan hansılar sorğu verə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Azərbaycan Respublikası Prezidenti
2.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi
3.Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti
4.Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
5.Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu
6.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

322.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi verilmiş sorğular əsasında aşağıdakı məsələlərdən hansılara baxır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.Azərbaycan Respublikası qanunlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu
3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarlarının, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu
4. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu
5. Azərbaycan Respublikasının qüvvəyə minməmiş dövlətlərarası müqavilələrinin qanuna uyğunluğu
- A) 1, 2, 3, 5 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

323. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi verilmiş sorğular əsasında aşağıdakı məsələlərdən hansılara baxır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarının Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına uyğunluğu
2. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası qanunlarına uyğunluğu
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarına uyğunluğu
4. Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin qərarlarının qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğu
5. Bələdiyyə aktlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına, Azərbaycan Respublikası qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına uyğunluğu
- A) 1, 2, 3, 5 B) 1, 2, 3 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

324. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi verilmiş sorğular əsasında aşağıdakı məsələlərdən hansılara baxır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının qüvvəyə minmiş dövlətlərarası müqavilələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu
2. Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqavilələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğu
3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının, qanunlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qərarlarının və Nazirlər Kabinetinin qərarlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu
4. Naxçıvan Muxtar Respublikası qanunlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarının Azərbaycan Respublikası qanunlarına uyğunluğu

5. Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri arasında səlahiyyətlər bölgüsü ilə bağlı mübahisələr
- A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

325. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sorğusu əsasında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi aşağıdakı normativ hüquqi aktlardan hansıları şərh edir?

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını
2. Azərbaycan Respublikasının qanunlarını
3. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərmanlarını
4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarlarını
- A) 3, 4 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2 D) 1, 2, 3

326. Kimlər onun hüquq və azadlıqlarını pozan qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktlarından, bələdiyyə və məhkəmə aktlarından qanunla müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə pozulmuş insan hüquq və azadlıqlarının bərpa edilməsi məqsədi ilə şikayət verə bilər?

- A) Hər bir vətəndaş B) Hər bir dövlət orqanı
- C) Hər bir kəs D) Hər bir hüquqi şəxs

327. Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada aşağıdakılardan hansı biri insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi məsələləri ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və qanunlarının şərh edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət edə bilərlər?

- A) Hər bir kəs B) Məhkəmələr C) Dövlət orqanları D) Hüquqi şəxslər

328. Aşağıdakılardan hansı biri insan hüquq və azadlıqlarını pozan qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktlarından, bələdiyyə və məhkəmə aktlarından qanunla müəyyən edilmiş qaydada göstərilən məsələlərin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən həll edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə sorğu verə bilər?

- A) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkil
- B) Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri
- C) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
- D) Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi

329. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi öz səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərə dair qəbul edir?

- A) Qanun B) Konstitusiyaya Qanunu C) Qətnamə D) Qərar

330. Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı Azərbaycan Respublikası ərazisində məcburi qüvvəyə malikdir.
 B) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarları dərc edilməlidir.
 C) Qanunlar və digər aktlar yaxud onların ayrı-ayrı müddəaları, Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqavilələri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarında müəyyən edilmiş müddətdə qüvvədən düşür.
 D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi öz səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərə dair qətnamələr qəbul edir

331. Aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Ümumi və ixtisaslaşdırılmış məhkəmələrin icraatına aid edilən mülki, cinayət və digər işlər üzrə ali məhkəmə orqanıdır
 2. O, kassasiya qaydasında ədalət mühakiməsini həyata keçirir
 3. Məhkəmələrin praktikasına aid məsələlər üzrə izahatlar verir
 4. Qanunları şərh edir
 5. Qərarları dərc edilməlidir
 A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

332. Qanunla onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş işlər üzrə yuxarı instansiya məhkəmələridir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi
 B) Azərbaycan Respublikasının ixtisaslaşmış məhkəmələri
 C) Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri
 D) Azərbaycan Respublikasının ümumi məhkəmələri

333. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğunun səlahiyyətlərinə aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada və hallarda qanunların icra və tətbiq olunmasına nəzarət edir
 2. Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda cinayət işləri başlayır və istintaq aparır
 3. Məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə edir
 4. Məhkəmədə iddia qaldırır
 5. Məhkəmə qərarlarından protest verir
 6. Məhkəmə qərarlarının icrasına nəzarət edir
 A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 2, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6

334. Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun müavinləri, respublika ixtisaslaşdırılmış prokurorluqlarına rəhbərlik edən prokurorlar, Naxçıvan Muxtar Respublikasının prokuroru hansı qaydada vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilirlər?

- A) Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 B) Birbaşa Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 C) Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 D) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

335. Aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu ərazi və ixtisaslaşdırılmış prokurorların Azərbaycan Respublikası Baş prokuroruna tabeliyinə əsaslanan vahid mərkəzləşdirilmiş orqandır.
 B) Azərbaycan Respublikasının Baş prokurorunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin razılığı ilə vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 C) Ərazi və ixtisaslaşdırılmış prokurorları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin razılığı ilə Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.
 D) Azərbaycan Respublikasının Baş prokurorunu Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin təqdimatı ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edir.

VIII fəsil

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI

336. "Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası, qanunları, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində məcburidir" müddəası Konstitusiyanın hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Normativ hüquqi aktlar
 B) Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu
 C) Naxçıvan Muxtar Respublikasında hakimiyyətlərin bölünməsi
 D) Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalar

337. "Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu" ilə bağlı aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğrudur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan Respublikasının tərkibində muxtar dövlətdir.
 2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının statusu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə müəyyən edilir.
 3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan Respublikasının ayrılmaz tərkib hissəsidir.
 4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qəbul etdiyi Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası və qanunları müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına zidd olmamalıdır.
 5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qəbul etdiyi qərarlar Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının qərarlarına zidd olmamalıdır.
- A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

338. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası hansı qaydada təsdiq olunur?

- A) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsi tərəfindən təqdim edilir və Konstitusiyaya qanunu ilə təsdiq edilir.
- B) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi tərəfindən təqdim edilir və Konstitusiyaya qanunu ilə təsdiq edilir.
- C) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təqdim edilir və Konstitusiyaya qanunu ilə təsdiq edilir.
- D) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təqdim edilir və qanun ilə təsdiq edilir.

339. "Naxçıvan Muxtar Respublikasında hakimiyyətlərin bölünməsi" ilə bağlı aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

1. Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericilik hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi həyata keçirir.
2. İcra hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir.
3. Məhkəmə hakimiyyətini Naxçıvan Muxtar Respublikasının məhkəmələri həyata keçirir.

4. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində müstəqildirlər.
 5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, qanunları və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları ilə onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində müstəqildirlər.
 6. Naxçıvan Muxtar Respublikasının məhkəmələri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və qanunlar ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlərin həllində müstəqildirlər.
- A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 5, 6 C) 2, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6

340. Naxçıvan Muxtar Respublikasının ali vəzifəli şəxsi kimdir?

- A) Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin sədri
- B) Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri
- C) Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri
- D) Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri

341. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi neçə üzvdən ibarətdir?

- A) 63 B) 95 C) 83 D) 45

342. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səlahiyyət müddətini müəyyən edin.

- A) 3 il B) 5 il C) 7 il D) 10 il

343. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi.....

1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədrini seçir
 2. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədrinin müavinlərini seçir
 3. Daimi komissiyalar təşkil edir
 4. Digər komissiyalar təşkil edir
 5. Yerli icra hakimiyyətlərini təyin edir.
- A) 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

344. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalara aşağıdakılardan hansılar aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə seçkilər
 - 2) Vergilər
 - 3) Naxçıvan Muxtar Respublikası iqtisadiyyatının inkişafı istiqamətləri
 - 4) Müdafiə və təhlükəsizlik
 - 5) Sosial təminat
 - 6) Mülki hüquqi müqavilələr
- A) 2, 3, 4, 6 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4

345.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalara aşağıdakılardan hansılar aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1) Ətraf mühitin qorunması 2) Ekologiya 3) Kənd təsərrüfatı
4) Turizm 5) Səhiyyə, elm 6) Mədəniyyət
A) 2, 3, 4, 6 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4

346.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalara dair aşağıdakılardan hansı birini qəbul edir?

- A) Konstitusiyaya qanunları və qanunlar
B) Konstitusiyaya , Konstitusiyaya qanunları və qanunlar
C) Qərarlar
D) Qanunlar

347.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin həll etdiyi məsələlərə aşağıdakılardan hansılar aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin işinin təşkili
2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin təsdiqi
3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət proqramlarının təsdiqi
4. Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş Nazirinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilməsi
5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərkibinin təsdiqi
6. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad
A) 2, 3, 4, 6 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 4, 5, 6 D) 1, 2, 4, 5, 6

348.Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin həll etdiyi məsələlərə dair aşağıdakılardan hansı birini qəbul edir?

- A) Konstitusiyaya qanunları və qanunlar
B) Konstitusiyaya , Konstitusiyaya qanunları və qanunlar
C) Qərarlar
D) Qanunlar

349.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin tərkibini təsdiq edir?

- A)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təklifi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
B)Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin təklifi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
C)Naxçıvan Muxtar Respublikası ali vəzifəli şəxsinin təklifi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi

D)Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin təklifi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidenti

350.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri hansı qaydada təyin edilir?

- A)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi təyin edir.
B)Naxçıvan Muxtar Respublikası ali vəzifəli şəxsinin təqdimatına əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi təyin edir.
C)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikası ali vəzifəli şəxsi təyin edir.
D)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi təyin edir.

351.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətlərinə aiddir?

- 1.Muxtar respublika büdcəsinin layihəsini hazırlayıb Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə təqdim edir
2.Muxtar respublikanın büdcəsini icra edir
3.Muxtar respublikanın iqtisadi proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir
4.Muxtar respublikanın sosial proqramlarının həyata keçirilməsini təmin edir
5.Azərbaycan Respublikası Prezidentinin onun səlahiyyətlərinə aid etdiyi digər məsələləri həll edir
A) 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

352.Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti hansı normativ hüquqi aktlar qəbul edir?

- A) Qərar və sərəncamlar B) Qərarlar
C) Sərəncamlar D) Qanunlar

353.Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerli icra hakimiyyətlərinin başçılarını kim təyin edir?

- A)Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin təqdimatı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi təyin edir.
B)Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təyin edir.
C)Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin təqdimatı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi təyin edir.
D)Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təyin edir.

DÖRDÜNCÜ BÖLMƏ
YERLİ ÖZÜNÜDARƏETMƏ
IX fəsil
BƏLƏDİYYƏLƏR

354.Yerli özünüidarəni kimlər həyata keçirir?

- A) Yerli icra hakimiyyəti orqanları B) İcra nümayəndələri
C) Yerli idarə və təşkilatlar D) Bələdiyyələr

355.Bələdiyyələr nə əsasında yaradılır?

- A) Təyinat B) Seçkilər C) Təşkilatlanma D) Komissiyalar

356.Bələdiyyələrin statusunun əsasları hansı normativ hüquqi aktla müəyyən edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə
B) Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə
D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr ilə

357.Bələdiyyələrə seçkilərin qaydaları hansı normativ hüquqi aktla müəyyən edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə
B) Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktı ilə
C) Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə
D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr ilə

358.Aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Bələdiyyə öz fəaliyyətini iclaslar, daimi və başqa komissiyalar vasitəsi ilə həyata keçirir.
B) Bələdiyyənin iclaslarını bələdiyyənin sədri çağırır.
C) Bələdiyyənin iclaslarında baxılan məsələlərə dair sərəncamlar qəbul edilir.
D) Bələdiyyənin qərarları bələdiyyə üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir

359.Hansı qərarlar bələdiyyə üzvlərinin üçdə iki səs çoxluğu ilə qəbul edilir?

- A) Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin tanınması, qanunla müəyyən edilmiş hallarda onların səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi ilə bağlı
B) Bələdiyyənin rəqlamentinin təsdiq edilməsi ilə bağlı
C) Bələdiyyənin sədrinin və onun müavinlərinin, daimi və başqa komissiyaların seçilməsi ilə bağlı
D) Yerli vergilər və ödənişlər ilə bağlı

360.Bələdiyyələrin iclaslarında aşağıdakı məsələlərdən hansılar həll edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Bələdiyyə üzvlərinin səlahiyyətlərinin tanınması, qanunla müəyyən edilmiş hallarda onların səlahiyyətlərinin itirilməsi və səlahiyyətlərinə xitam verilməsi
2. Bələdiyyənin rəqlamentinin təsdiq edilməsi
3. Bələdiyyənin sədrinin və onun müavinlərinin, daimi və başqa komissiyaların seçilməsi
4. Bələdiyyə ərazisində fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi
5. Yerli vergilərin və ödənişlərin müəyyən edilməsi
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3

361.Bələdiyyələrin iclaslarında aşağıdakı məsələlərdən hansılar həll edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Yerli büdcənin və onun icrası haqqında hesabatların təsdiq edilməsi
2. Bələdiyyə mülkiyyətinə sahiblik, ondan istifadə və onun barəsində sərəncam
3. Yerli sosial müdafiə və sosial inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi
4. Yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi
5. Yerli ekoloji proqramların qəbul və icra edilməsi
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3

362.Bələdiyyələrlə bağlı aşağıdakı müddələrdən hansılar doğrudur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Bələdiyyələrə qanunvericilik və icra hakimiyyətləri tərəfindən əlavə səlahiyyətlər də verilə bilər.
2. Bələdiyyələrin məhkəmə tərəfindən müdafiəsinə, dövlət orqanlarının qərarları nəticəsində yaranan əlavə xərclərinin ödənilməsinə təminat verilir.
3. Bələdiyyələr öz səlahiyyətlərini həyata keçirməkdə müstəqildirlər, bu isə bələdiyyə ərazisində yaşayan vətəndaşlar qarşısında onların məsuliyyətini istisna etmir.
4. Bələdiyyə üzvlərinin seçilməsi, səlahiyyətlərinin dayandırılması və ya səlahiyyətlərinə xitam verilməsi, bələdiyyələrin vaxtından əvvəl buraxılması halları və qaydası qanunla müəyyən edilir.
5. Bələdiyyələrin öz səlahiyyətlərini müstəqil həyata keçirməsi Azərbaycan dövlətinin suverenliyinə xələl gətirə bilməz.
6. Yerli icra hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrin fəaliyyətinə nəzarət edir.
A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

363.Qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada bələdiyyələr öz fəaliyyətləri barəsində hara hesabat təqdim edirlər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Administrasiyasına

- B) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə
C) Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyini
D) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə

**BEŞİNCİ BÖLMƏ
HÜQUQ VƏ QANUN**

X f ə s i l

QANUNVERİCİLİK SİSTEMİ

364. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən ən yüksək hüquqi qüvvəyə malik olan normativ hüquqi akt aşağıdakılardan hansıdır?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası;
B) qanunlar;
C) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları;
D) mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktları.

365. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının hüquqi qüvvəsi ilə bağlı aşağıdakılardan hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasında ən yüksək hüquqi qüvvəyə malikdir;
B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin əsasıdır;
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası birbaşa hüquqi qüvvəyə malikdir;
D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Azərbaycan Respublikasında yeganə normativ hüquqi aktdır.

366. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminə daxil olan aktlara aiddir?

1. Konstitusiya
2. qanunlar
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları
4. referendumla qəbul edilmiş aktlar
5. Konstitusiya Məhkəməsinin qərarları
6. Konstitusiya qanunları
7. Milli Məclisin qərarları
A) 1, 2, 3, 5, 7; B) 1, 2, 3, 4, 5; C) 1, 2, 3, 4, 6; D) 1, 2, 3, 4, 7.

367. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakılardan hansı normativ hüquqi aktdır?

- A) Konstitusiya qanunları;
B) yerli icra hakimiyyəti orqanlarının qərarları;

- C) Konstitusiya Məhkəməsinin qərarları;
D) yerli özünüidarəetmə orqanlarının qərarları.

368. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminin ayrılmaz tərkib hissəsidir;
B) Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericilik sistemi Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sisteminə uyğun olmalıdır;
C) Naxçıvan Muxtar Respublikasında həm də Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyası və qanunları, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları və Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının qərarlar hüquqi qüvvəyə malikdir;
D) Öz səlahiyyətləri daxilində Məhkəmə Hüquq Şurası qanunvericilik sisteminə daxil olan aktlara zidd gəlməyən normativ hüquqi aktlar qəbul edə bilərlər.

369. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Normativ hüquqi aktlar nəyə əsaslanmamalıdır?

- A) hüquqa; B) beynəlxalq hüquq prinsiplərinə;
C) haqq-ədalətə; D) bərabər mənafeərə bərabər münasibətə.

370. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) Yalnız dərc edilmiş fərmanların tətbiqi və icrası bütün vətəndaşlar üçün məcburidir;
B) Yalnız dərc edilmiş fərmanların tətbiqi və icrası hüquqi şəxslər üçün məcburidir;
C) Yalnız dərc edilmiş fərmanların tətbiqi və icrası qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti şəxslər üçün məcburidir;
D) Yalnız dərc edilmiş fərmanların tətbiqi və icrası icra hakimiyyəti orqanları üçün məcburidir.

371. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən normativ hüquqi aktların dərc edilməsi qaydası nə ilə müəyyən edilir?

- A) konstitusiya qanunu ilə; B) qanun ilə;
C) fərman ilə; D) milli məclisin qərarı ilə.

372. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən hansı normativ hüquqi aktların qüvvəsi geriyə şamil edilmir?

- A) fiziki şəxslərin hüquqi vəziyyətini yaxşılaşdıran;
B) hüquqi şəxslərin hüquq məsuliyyətini aradan qaldıran;

- C) fiziki şəxslərin hüquq məsuliyyətini ağırlaşdıran;
D) hüquqi şəxslərin hüquq məsuliyyətini yüngülləşdirən.

373. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemində daxil olan aktların ardıcılığı hansı bənddə düzgün göstərilmişdir?

1. fərmanlar
2. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktları
3. Konstitusiya
4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları
5. qanunlar
6. referendumla qəbul edilmiş aktlar

A) 3, 6, 1, 4, 5, 2; B) 3, 6, 5, 4, 1, 2; C) 3, 6, 5, 1, 4, 2; D) 3, 6, 5, 2, 5, 1.

374. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən bələdiyyələrin qəbul etdikləri aktlar aşağıda göstərilən hansı akta zidd ola bilər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına;
B) Azərbaycan Respublikasının qanunlarına;
C) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi İcra Hakimiyyəti orqanlarının qərarlarına;
D) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına.

375. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemində daxil olan normativ hüquqi aktlar ilə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranması ilə bağlı aşağıda göstərilənlərdən hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına ilə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası tətbiq edilir;
B) "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa dövlətlərarası müqavilələr tətbiq olunur;
C) Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi İcra Hakimiyyəti orqanlarının qərarları ilə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa dövlətlərarası müqavilələr tətbiq olunur;
D) referendumla qəbul edilən aktlar ilə dövlətlərarası müqavilələr arasında ziddiyyət yaranarsa dövlətlərarası müqavilələr tətbiq olunur.

XI fəsil
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYASINDA
DƏYİŞİKLİKLƏR

376. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişiklər yalnız...?

- A) referendumla qəbul edilə bilər;
B) Milli Məclisin qərarı ilə qəbul edilə bilər;
C) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin fərmanı ilə qəbul edilə bilər;
D) Konstitusiya qanunu şəklində qəbul edilə bilər.

377. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklərin təklif edərkən kimin rəyi alınır?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti; B) Milli Məclis;
C) Konstitusiya Məhkəməsi; D) Ali Məhkəmə.

378. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklərə bağlı kimin səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılıb?

- A) Ali Məhkəmənin;
B) Konstitusiya Məhkəməsinin;
C) Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun;
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin.

379. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı maddələri ilə bağlı təkliflər referendumla çıxarıla bilməz. Tam doğru cavabı göstərin?

- A) 1, 2, 7, 9; B) 2, 5, 6, 7; C) 1, 2, 4, 5; D) 2, 6, 7, 8.

380. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı fəslinin ləğvi ilə bağlı təkliflər referendumla çıxarıla bilməz?

- A) III fəsil; B) IV fəsil; C) V fəsil; D) VI fəsil.

381. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı fəslə ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulduğundan daha artıq dərəcədə məhdudlaşdırılması haqqında təkliflər referendumla çıxarıla bilməz?

- A) Əsas hüquq və azadlıqlar; B) Vətəndaşların əsas vəzifələri;
C) Qanunvericilik Hakimiyyəti; D) Naxçıvan Muxtar Respublikası.

XII fəsil**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYASINA ƏLAVƏLƏR**

382. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələr hansı şəkildə qəbul edilir?

- A) Qərar şəklində; B) Qanun şəklində;
C) Konstitusiya qanunları şəklində; D) Fərman şəklində.

383. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələr neçə səs çoqluğu ilə qəbul olunur?

- A) 42 səs çoqluğu ilə; B) 63 səs çoqluğu ilə;
C) 83 səs çoqluğu ilə; D) 95 səs çoqluğu ilə.

384. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələr Milli Məclisdə neçə dəfə səsə qoyulur?

- A) 1 dəfə; B) 2 dəfə; C) 3 dəfə; D) 4 dəfə.

385. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına əlavələrin qəbul edilməsi qaydasında ikinci səsvermə birinci səsvermədən sonra hansı müddət ərzində səsə qoyulur?

- A) 1 il sonra; B) 6 ay sonra; C) 1 ay sonra; D) 14 gün sonra.

386. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələr haqqında Konstitusiya qanunları qüvvəyə minir?

- A) dərc olunduğu gündən;
B) Azərbaycan Respublikası Prezidenti imzaladığı gündən;
C) qəbul olunduğu gündən;
D) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən ikinci səsvermədən sonra imzaladığı gündən.

387. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti təklif edə bilər;
B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 63 deputatı təklif edə bilər;
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 42 deputatı təklif edə bilər;

D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavələri Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 83 deputatı təklif edə bilər.

388. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı bölməsinə əlavələr təklif edilə bilməz?

- A) Ümumi müddəalar;
B) Əsas hüquqlar, azadlıqlar və vəzifələr;
C) Dövlət hakimiyyəti;
D) Hüquq və qanun.

KEÇİD MÜDDƏALARI

389. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası qüvvəyə mindiyi gündən Azərbaycan SSR-in neçənci konstitusiyası qüvvədən düşüb?

- A) I Konstitusiyası; B) II Konstitusiyası;
C) III Konstitusiyası; D) IV Konstitusiyası.

390. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası nə vaxt qüvvəyə minib?

- A) 12 noyabr 1995-ci il; B) 27 noyabr 1995-ci il;
C) 29 noyabr 1995-ci il; D) 31 dekabr 1995-ci il.

391. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası xalq deputatlarının və Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin yaratdığı Milli Məclisin səlahiyyətləri nə vaxt başa çatır?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə seçkilərin keçirildiyi gün;
B) yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk sessiyasının bitdiyi gün;
C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə seçkilərin yekunlarının elan olunduğu gün;
D) yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclas günü.

392. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən yeni seçilmiş Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclası nə vaxt keçirilir?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 83 deputatının seçildiyi gündən bir həftə sonra;
B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 95 deputatının seçildiyi gündən bir həftə sonra;
C) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 83 deputatının seçildiyi gündən iki həftə sonra;

D) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin azı 83 deputatının seçildiyi gündən bir ay sonra.

393. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk sessiyası nə vaxtadək davam edir?

- A) 1996-cı il martın 31-dək; B) 1996-cı il mayın 15-dək;
C) 1996-cı il mayın 31-dək; D) 1996-cı il iyun 21-dək.

394. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası yerli xalq Deputatları Sovetlərinin səlahiyyətlərinə nə vaxt xitam verilir?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk sessiyasının bitdiyi gün;
B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin ilk iclas günü;
C) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası qüvvəyə mindiyi gündən;
D) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası qəbul edildiyi gündən.

395. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi yerli xalq deputatları sovetlərinə aid edilmiş səlahiyyətləri kim həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi;
B) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;
C) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi;
D) yerli icra hakimiyyəti orqanları.

396. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qüvvəyə mindikdən sonra hansı müddətdə yerli özünüidarə haqqında qanun qəbul edilməli və bələdiyyələrə seçkilər keçirilməlidir?

- A) altı ay müddətində; B) bir il müddətində;
C) iki il müddətində; D) üç il müddətində.

397. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən hansı müddət ərzində məhkəmə islahatı ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya uyğun olan qanunvericiliyi qəbul edilməlidir?

- A) üç ay müddətində; B) altı ay müddətində;
C) bir il müddətində; D) iki il müddətində.

398. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Konstitusiya qüvvəyə mindiyi gündən hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

qəbul edilməli və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi yaradılmalıdır?

- A) doqquz ay müddətində; B) bir il müddətində;
C) iki il müddətində; D) üç il müddətində.

399. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi yaradılanadək Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğunluğu məsələsini kim həll edir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;
B) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti;
C) Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu;
D) Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi.

400. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əlavə və dəyişikliklərlə bağlı referendum hansı illərdə keçirilmişdir?

- A) 1995-ci və 2002-ci illərdə
B) 2001-ci və 2005-ci illərdə
C) 1995-ci və 2009-cu illərdə
D) 2002-ci və 2009-cu illərdə

2. “DÖVLƏT QULLUĞU HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

I fəsil.

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun məqsədi

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğu sahəsində dövlətlə dövlət qulluqçuları arasında yaranan münasibətləri və dövlət qulluqçularının hüquqi vəziyyəti ilə bağlı məsələləri tənzimləyir.

Maddə 2. Dövlət qulluğu

2.1. Dövlət qulluğu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq dövlətin məqsədlərinin və funksiyalarının həyata keçirilməsi sahəsində dövlət qulluqçularının öz vəzifə səlahiyyətlərini yerinə yetirməsidir.

2.2. Bu Qanun icra, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyətləri orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən qulluqçulara şamil edilir.

2.3. Prokurorluq, ədliyyə, milli təhlükəsizlik, müdafiə, fəvqəladə hallar, sərhəd xidməti, xüsusi dövlət mühafizə xidməti, miqrasiya xidməti, daxili işlər, gömrük, vergi, xarici işlər və feldyeger rabitəsi orqanlarında, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında dövlət qulluğunda çalışan şəxslərin dövlət qulluğu keçməsi bu Qanunun Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququna, dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə və şəffaflıq əsasında həyata keçirilməsinə, dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə aid müddəaları nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının başqa qanunları ilə tənzimlənir və bu orqanlarda qulluq dövlət qulluğunun xüsusi növüdür.

Bu orqanların (Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı istisna olmaqla) aparatlarında çalışan və hərbi və ya xüsusi rütbəsi olmayan şəxslərə (dövlət qulluqçusu olmayan işçilər — xadimə, dalandar, bağban, gözətçi, ocaqçı, ixtisas dərəcəsi olmayan fəhlə və s. istisna olmaqla) bu qanun şamil edilir.

2.4. Bu Qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanun Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarına, Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinə və onun müavinlərinə, Azərbaycan Respublikası məhkəmələrinin hakimlərinə, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (Ombudsmana), Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə və onların müavinlərinə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədrinə, sədr müavinlərinə, katibinə və üzvlərinə, Azərbaycan Respublikası Hesablama

Palatasının sədrinə, sədr müavininə və auditorlarına, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə (başçalarına), Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş nazirinə və onun müavinlərinə, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə, habelə hərbi qulluqçulara şamil olunmur.

2.5. Bu Qanun müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan müəssisələrin işçilərinə şamil edilmir. Bu işçilərin əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Maddə 3. Dövlət qulluğunun əsas vəzifələri

3.1. Dövlət qulluğunun əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

3.0.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və digər qanunvericilik aktları əsasında vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi;

3.0.2. dövlət orqanlarının səlahiyyəti hüdudlarında qərarların hazırlanması, qəbul edilməsi, icrası və icraya nəzarət edilməsi;

3.0.3. dövlət orqanlarının səmərəli fəaliyyətinin və dövlət qulluqçuları tərəfindən vəzifə səlahiyyətlərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi.

Maddə 4. Dövlət qulluğunun prinsipləri

4.1. Dövlət qulluğu aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

4.1.1. qanunçuluq;

4.1.2. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyət hüdudlarının müəyyən edilməsi;

4.1.3. dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına nəzarət və onların hesabat verməsi;

4.1.4. yuxarı dövlət orqanlarının və vəzifəli şəxslərin öz səlahiyyətləri hüdudlarında qəbul etdikləri qərarların aşağı dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər tərəfindən mütləq yerinə yetirilməsi;

4.1.5. bütün vətəndaşların və vəzifəli şəxslərin dövlət qulluqçularının qanuni tələblərini icra etməyə və qanuni hərəkətlərini müdafiə etməyə borclu olması;

4.1.6. dövlət qulluğuna qəbulun şəffaflığı;

4.1.7. vətəndaşların dövlət qulluğuna müsabiqə və müsahibə əsasında qəbul edilməsi;

4.1.8. vətəndaşların öz qabiliyyətlərinə, xidməti nailiyyətlərinə və peşə hazırlığına uyğun olaraq dövlət qulluğunun hər hansı vəzifəsini tutmaqda hüquq bərabərliyi;

4.1.9. irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənsəyindən, ailə, əmlak və qulluq vəziyyətindən, yaşayış yerindən, əqidəsindən, ictimai birliklərə mənsubiyyətindən, habelə qulluqçuların işgüzarlıq keyfiyyətlərinə daxil olmayan başqa səbəblərdən asılı olmayaraq dövlət qulluqçularının hüquq bərabərliyi;

4.1.10. dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə onların rotasiyası;

4.1.11. dövlət qulluqçularının sosial və hüquqi müdafiəsi, onların özləri və ailələri üçün ləyaqətli yaşayış səviyyəsinin təmin edilməsi;

4.1.12. qulluq borcunun yerinə yetirilməsi üçün dövlət qulluqçusunun cavabdehlik daşması, eləcə də dövlət qulluqçusunun hərəkətlərinə görə dövlət orqanının cavabdehlik daşması.

4.2. Dövlət orqanlarında siyasi partiyaların və ictimai birliklərin strukturları yaradılmır.

4.3. Dövlət qulluqçuları vəzifə borclarını yerinə yetirərkən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasını, qanunlarını və onlara müvafiq olaraq qəbul edilmiş digər qanunvericilik aktlarını rəhbər tuturlar və siyasi partiyaların və ictimai birliklərin qərarlarının onlara daxil yoxdur.

Maddə 5. Dövlət qulluğunu idarəetmə orqanları

5.1. Azərbaycan Respublikasında bu Qanunun tətbiqinə nəzarəti, dövlət qulluğunun normativ-metodik təminatını, Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluqçuları kateqoriyasına aid edilən şəxslərin siyahısını müəyyən etməyi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası həyata keçirir (bundan sonra—Şura). Şura 18 nəfər üzvdən ibarətdir. Şuranın 6 üzvü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən, 6 üzvü Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri tərəfindən, 6 üzvü isə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri tərəfindən təyin edilir. Şuranın səlahiyyətləri qanunla təsdiq edilən Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

5.2. Şura dövlət orqanı deyil və onun üzvləri öz səlahiyyətlərini ictimai əsaslarla həyata keçirirlər.

5.3. Şuranın qəbul etdiyi qərarların məcburiliyi müvafiq dövlət qulluqçuları üçün müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədri tərəfindən təmin edilir.

Maddə 6. Dövlət qulluğu haqqında qanunvericilik

Dövlət qulluğu haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr, Azərbaycan Respublikasının dövlət qulluğunu hüquqi cəhətdən tənzim edən və dövlət qulluqçularının hüquqi vəziyyətinin xüsusiyyətlərini müəyyən edən digər qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

II fəsil.

Dövlət orqanları

Maddə 7. Dövlət orqanı anlayışı

7.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş hədudlarda Azərbaycan Respublikasının məqsəd və funksiyalarını həyata keçirən, qanunvericiliyə uyğun olaraq yaradılmış və dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən dövlət qulluqçularının qurumu dövlət orqanıdır.

7.2. Dövlət orqanının bölməsi bu orqanın qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulmuş, yaxud müəyyən edilmiş qaydada təsis olunan elə struktur hissəsidir ki, özünə həvalə edilmiş funksiyalar çərçivəsində həmin orqanın səlahiyyətlərinin bir hissəsini həyata keçirir.

Maddə 8. Dövlət orqanlarının təsnifatı

8.1. Dövlət orqanları onların statusu, iyerarxiyası və yurisdiksiyası (ölkə, regional və yerli səviyyədə) nəzərə alınmaqla aşağıdakı kateqoriyalar üzrə təsnifatlaşdırılır:

8.1.1. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 7-ci maddəsinin III hissəsinə əsasən müəyyən edilən Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətinin ən yüksək dövlət orqanları, habelə yuxarı icra orqanı – Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən və icra səlahiyyətlərini həyata keçirən orqanlar, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, Ali konstitusiyaya ədalət mühakiməsi səlahiyyətlərini həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi, ümumi və ixtisaslaşdırılmış məhkəmələrin icraatına aid edilən işlər üzrə ali məhkəmə orqanı olan Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi (Ali kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.2. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunları və Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilən dövlət orqanları – Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu, Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası, Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatı, Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) Aparatı (1-ci kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.3. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunları, Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 113-cü maddəsi ilə müəyyən edilən dövlət orqanları – Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğu, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) Aparatı, Azərbaycan Respublikasının apelyasiya məhkəmələri, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatı, Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi, müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, Milli Televiziya və Radio Şurasının Aparatı (2-ci kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.4. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü və 124-cü maddələri ilə və qanunla müəyyən edilən dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) regional mərkəzləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra

hakimiyyəti orqanları, Naxçıvan Muxtar Respublikası Televiziya və Radio Şurasının Aparatı, ağır cinayətlər məhkəmələri, inzibati-iqtisadi məhkəmələr, hərbi məhkəmələr, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Prokurorluğu, Bakı şəhər prokurorluğu (3-cü kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.5. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü, 120-ci və 124-cü maddələri ilə və qanunla müəyyən edilən dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanlar, rayon (şəhər) məhkəmələri, rayon (şəhər) prokurorluqları və hərbi prokurorluqları (4-cü kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.6. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü və 124-cü maddələri ilə müəyyən edilən dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəlikləri (5-ci kateqoriya dövlət orqanları).

8.3. Konkret dövlət orqanlarının və onların bölmələrinin müvafiq kateqoriyalara aidiyyəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə bu qanun əsasında müəyyən edilir.

III fəsil.

Dövlət qulluğu vəzifəsi

Maddə 9. Dövlət qulluğu vəzifəsinin anlayışı

Dövlət qulluğu vəzifəsi dövlət orqanının normativ aktları ilə müəyyən edilən struktur quruluşu və ştat cədvəlinə uyğun olan ştat vahididir. Həmin vəzifəni tutan şəxsin səlahiyyət və funksiyalarının hüdudları həmin orqanın səlahiyyətindən asılı olaraq müəyyən edilir.

Maddə 10. Dövlət orqanlarında vəzifələrin təsnifatı

10.1. Dövlət orqanlarında vəzifələr həmin vəzifələrin funksiyalarının məzmunundan, səlahiyyətlərinin mənbəyindən və tutulması üsullarından asılı olaraq inzibati və yardımçı vəzifələrə bölünür.

10.4. Siyasi vəzifələri tutan şəxslərin hüquqi statusu başqa qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur və bu Qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunun qüvvəsi onlara şamil edilmir.

10.5. İnzibati vəzifələr Ali - 5-ci kateqoriya dövlət orqanları aparatları və bölmələri rəhbərlərinin, onların müavinlərinin, habelə dövlət qulluğunda çalışan mütəxəssislərin vəzifələridir. İnzibati vəzifə tutan şəxsin hüquqi statusu müvafiq orqanın səlahiyyətlərini müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə, habelə vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

10.6. Yardımçı vəzifələr Ali - 5-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki işləri həyata keçirən dövlət qulluqçularının (kargüzar, makinaçı, kuryer, arxiv qeydiyyatçısı, liftçi, sürücü və sair işçilərin) vəzifələridir. Yardımçı vəzifə tutan şəxsin hüquqi statusu müvafiq orqanın səlahiyyətlərini müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə, habelə vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

Maddə 11. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifatı

11.1. İnzibati vəzifələrin aşağıdakı təsnifatları vardır:

11.1.1. inzibati vəzifələrin ali təsnifatı:

11.1.1.1. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında Administrasiya rəhbərinin vəzifəsi, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparat rəhbərinin vəzifəsi, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Aparat rəhbərinin vəzifəsi, Azərbaycan dövlətinin başçısının icra səlahiyyətlərini həyata keçirən orqanın Aparat rəhbərinin vəzifəsi, Azərbaycan Respublikası Dövlət müşavirlərinin vəzifəsi, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Aparat rəhbərinin vəzifəsi.

11.1.2. inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı:

11.1.2.1. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında Administrasiya rəhbərinin müavini, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin aparat rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri, Azərbaycan dövlətinin başçısının icra səlahiyyətlərini həyata keçirən orqanın Aparat rəhbərinin müavini vəzifəsi, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Aparat rəhbərinin müavini vəzifəsi, habelə həmin dövlət orqanlarında bölmə rəhbərlərinin vəzifələri;

11.1.2.2. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanların rəhbərlərinin və onların birinci müavinlərinin vəzifələri;

11.1.2.3. 1-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin vəzifələri.

11.1.3. inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı:

11.1.3.1. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında bölmə rəhbərinin müavini vəzifəsi, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında bölmə rəhbərinin müavini vəzifəsi;

11.1.3.2. Azərbaycan dövlətinin başçısının icra səlahiyyətlərini həyata keçirən orqanın Aparatında bölmə rəhbərinin müavini vəzifəsi;

11.1.3.3. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanların rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri;

11.1.3.4. 1-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin müavinlərinin, bölmə rəhbərlərinin vəzifələri;

- 11.1.3.5. Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin vəzifələri;
- 11.1.3.6. müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərlərinin vəzifələri;
- 11.1.3.7. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı rəhbərinin müavinlərinin vəzifələri.
- 11.1.4. inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı:
- 11.1.4.1. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatlarında mütəxəssislərin vəzifələri;
- 11.1.4.2. Azərbaycan dövlətinin başçısının fəaliyyətini bilavasitə təmin edən digər orqanların bölmə rəhbərlərinin, onların müavinlərinin və mütəxəssislərinin vəzifələri;
- 11.1.4.3. Azərbaycan dövlətinin başçısının icra səlahiyyətlərini həyata keçirən orqanın Aparatında mütəxəssislərin vəzifələri;
- 11.1.4.4. 1-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.4.5. 2-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.4.6. Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin müavinlərinin və bölmə rəhbərlərinin vəzifələri;
- 11.1.4.7. müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri.
- 11.1.5. inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı:
- 11.1.5.1. 1-ci kateqoriya dövlət orqanlarının aparatlarında mütəxəssislərin vəzifələri;
- 11.1.5.2. 2-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.5.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasında 2-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.5.4. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı rəhbərinin müavinlərinin vəzifələri.
- 11.1.6. inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı:
- 11.1.6.1. 2-ci kateqoriya dövlət orqanlarının mütəxəssislərinin vəzifələri;
- 11.1.6.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasında 3-cü kateqoriya müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aparat rəhbərlərinin vəzifələri;
- 11.1.6.3. 3-cü kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.6.4. 4-cü kateqoriya dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində

- olan orqanların, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin vəzifələri;
- 11.1.7. inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı:
- 11.1.7.1. 3-cü kateqoriya dövlət orqanlarının mütəxəssislərinin vəzifələri;
- 11.1.7.2. 4-cü kateqoriya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının bölmə rəhbərinin və onun müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.7.3. 4-cü kateqoriya dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələri;
- 11.1.7.4. 5-ci kateqoriya dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, onların yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrinin rəhbərləri və onların müavinlərinin vəzifələri.
- 11.1.8. inzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı:
- 11.1.8.1. 4-cü və 5-ci kateqoriya dövlət orqanları – müvafiq icra hakimiyyəti orqanının, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında, tabeliyində olan orqanların, rayon (şəhər) məhkəmələrinin, rayon (şəhər) prokurorluqlarının və hərbi prokurorluqlarının, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tabeliyində olan orqanların, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, onların yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrinin mütəxəssislərinin vəzifələri;
- 11.1.8.2. müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndələrinin, onların müavinlərinin və mütəxəssislərin vəzifələri.
- 11.2. Yardımçı vəzifələrin aşağıdakı təsnifatları vardır:
- 11.2.1. yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatı – Ali kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;
- 11.2.2. yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatı – 1-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;
- 11.2.3. yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatı – 2-ci və 3-cü kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;
- 11.2.4. yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatı – 4-cü və 5-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr.
- 11.4. Dövlət orqanlarının aparatları (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumlar) və onların bölmələri Ali - 5-ci kateqoriya dövlət orqanlarının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş funksiya və səlahiyyətləri, habelə onların həyata keçirilməsi xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq, təmin edici və yardımçı kimi təsnifləşdirilir.

Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Qeyd:

11-ci maddədə «dövlət orqanlarının aparatı (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumlar)» dedikdə, dövlət orqanının vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini təmin edən dövlət qulluqçularından ibarət ixtisaslaşdırılmış bölmələrini özündə birləşdirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

Maddə 12. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu

12.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusuna vəzifələrin təsnifatları və adları, ixtisas dərəcələri və vəzifələrin tutulması şərtləri haqqında məlumatlar daxil edilir.

12.2. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu dövlət orqanlarının ştat cədvəllərinin yaradılması və dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatlarının hazırlanması üçün əsasdır. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 13. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri

13.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri vəzifə iddiasında olan şəxsin həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün kifayət qədər səriştəsinin olmasını təmin edir.

13.2. İnzibati vəzifə iddiasında olan şəxsin müvafiq ali təhsili olmalıdır. Həmin şəxsin başqa ali təhsili olduqda, o, ixtisasını dəyişdirib iddiasında olduğu inzibati vəzifənin profilini öyrənməlidir.

13.3. Yardımçı vəzifə iddiasında olan şəxsin tam orta təhsili olmalıdır.

13.4. İnzibati və yardımçı vəzifələri tutmaq üçün əlavə tələblər qanunvericiliklə və vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

IV fəsil.

Dövlət qulluqçusu

Maddə 14. Dövlət qulluqçusu

14.1. Dövlət qulluqçusu bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada maaşlı (maaş yalnız dövlət büdcəsi vəsaitindən verilə bilər) dövlət qulluğu vəzifəsini tutan və inzibati vəzifə üzrə dövlət qulluğuna qəbul edilərkən Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağına and içən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşıdır.

14.2. İnzibati vəzifə tutan və hakimiyyət səlahiyyətləri alan dövlət qulluqçusu dövlət vəzifəli şəxsdir.

Maddə 15. Dövlət qulluqçusunun andı

15.1. And Azərbaycan Respublikası ilə dövlət qulluqçusu arasında açıq hüquqi borc və sədaqət münasibətlərini təsdiq edir.

15.2. İlk dəfə daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş vətəndaş vəzifəsinin icrasına başlamamışdan əvvəl aşağıdakı məzmununda and içir:

«Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağıma, onun Konstitusiyasına dönmədən əməl edəcəyimə, dövlət sirrini və xidməti sirri qoruyacağıma, dövlət qulluğunun mənə verdiyi hüquqları və üzərimə qoyduğu vəzifələri qərəzsiz, vicdanla, ancaq qanunauyğun surətdə, var gücümlə və vətənin mənafeyi naminə həyata keçirəcəyimə and içirəm».

15.3. And içmə təntəli şəraitdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı altında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əl basmaqla həyata keçirilir.

15.4. And içmə bir dəfə olur. And içən dövlət qulluqçusu andın mətnini imzalayır və bu sənəd onun şəxsi işində saxlanılır.

15.5. Dövlət qulluğunun ayrı-ayrı növlərində andın status xüsusiyyətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında müəyyən edilir.

15.6. Yardımçı dövlət qulluğu vəzifəsinə qəbul edilənlər and içmirlər.

Maddə 16. Dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcələri

16.1. Dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsi onun ixtisas səviyyəsini göstərir, dövlət qulluqçusuna inzibati vəzifə tutmaq, vəzifə maaşına əlavə haqq almaq və sosial təminatlardan istifadə etmək hüququ verir.

16.2. İnzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun olaraq aşağıdakı ixtisas dərəcələri verilir:

16.2.1. inzibati vəzifələrin ali təsnifatı üzrə – həqiqi dövlət müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət müşaviri və 2-ci dərəcə dövlət müşaviri;

16.2.2. inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı üzrə – 1-ci dərəcə dövlət müşaviri, 2-ci dərəcə dövlət müşaviri və 3-cü dərəcə dövlət müşaviri;

16.2.3. inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı üzrə – 2-ci dərəcə dövlət müşaviri, 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və dövlət qulluğunun baş müşaviri;

16.2.4. inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun baş müşaviri, dövlət qulluğunun müşaviri və dövlət qulluğunun kiçik müşaviri;

16.2.5. inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun müşaviri, dövlət qulluğunun kiçik müşaviri və 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.6. inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.7. inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı üzrə – 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.8. inzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı üzrə – 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu və kiçik dövlət qulluqçusu.

Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Qeyd:

11-ci maddədə «dövlət orqanlarının aparatı (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumlar)» dedikdə, dövlət orqanının vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini təmin edən dövlət qulluqçularından ibarət ixtisaslaşdırılmış bölmələrini özündə birləşdirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

Maddə 12. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu

12.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusuna vəzifələrin təsnifatları və adları, ixtisas dərəcələri və vəzifələrin tutulması şərtləri haqqında məlumatlar daxil edilir.

12.2. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu dövlət orqanlarının ştat cədvəllərinin yaradılması və dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatlarının hazırlanması üçün əsasdır. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 13. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri

13.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri vəzifə iddiasında olan şəxsin həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün kifayət qədər səriştəsinin olmasını təmin edir.

13.2. İnzibati vəzifə iddiasında olan şəxsin müvafiq ali təhsili olmalıdır. Həmin şəxsin başqa ali təhsili olduqda, o, ixtisasını dəyişdirib iddiasında olduğu inzibati vəzifənin profilini öyrənməlidir.

13.3. Yardımçı vəzifə iddiasında olan şəxsin tam orta təhsili olmalıdır.

13.4. İnzibati və yardımçı vəzifələri tutmaq üçün əlavə tələblər qanunvericiliklə və vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

**IV fəsil.
Dövlət qulluqçusu**

Maddə 14. Dövlət qulluqçusu

14.1. Dövlət qulluqçusu bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada maaşlı (maaş yalnız dövlət büdcəsi vəsaitindən verilə bilər) dövlət qulluğu vəzifəsini tutan və inzibati vəzifə üzrə dövlət qulluğuna qəbul edilərkən Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağına and içən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşdır.

14.2. İnzibati vəzifə tutan və hakimiyyət səlahiyyətləri alan dövlət qulluqçusu dövlət vəzifəli şəxsdir.

Maddə 15. Dövlət qulluqçusunun andı

15.1. And Azərbaycan Respublikası ilə dövlət qulluqçusu arasında açıq hüquqi borc və sədaqət münasibətlərini təsdiq edir.

15.2. İlk dəfə daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş vətəndaş vəzifəsinin icrasına başlamamışdan əvvəl aşağıdakı məzmununda and içir:

«Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağıma, onun Konstitusiyasına dönmədən əməl edəcəyimə, dövlət sirrini və xidməti sirri qoruyacağıma, dövlət qulluğunun mənə verdiyi hüquqları və üzərimə qoyduğu vəzifələri qərəzsiz, vicdanla, ancaq qanunauyğun surətdə, var gücüm ilə və vətənin mənafeyi naminə həyata keçirəcəyimə and içirəm».

15.3. And içmə təntəli şəraitdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı altında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əl basmaqla həyata keçirilir.

15.4. And içmə bir dəfə olur. And içən dövlət qulluqçusu andın mətnini imzalayır və bu sənəd onun şəxsi işində saxlanılır.

15.5. Dövlət qulluğunun ayrı-ayrı növlərində andın status xüsusiyyətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında müəyyən edilir.

15.6. Yardımçı dövlət qulluğu vəzifəsinə qəbul edilənlər and içmirlər.

Maddə 16. Dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcələri

16.1. Dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsi onun ixtisas səviyyəsini göstərir, dövlət qulluqçusuna inzibati vəzifə tutmaq, vəzifə maaşına əlavə haqq almaq və sosial təminatlardan istifadə etmək hüququ verir.

16.2. İnzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun olaraq aşağıdakı ixtisas dərəcələri verilir:

16.2.1. inzibati vəzifələrin ali təsnifatı üzrə – həqiqi dövlət müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət müşaviri və 2-ci dərəcə dövlət müşaviri;

16.2.2. inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı üzrə – 1-ci dərəcə dövlət müşaviri, 2-ci dərəcə dövlət müşaviri və 3-cü dərəcə dövlət müşaviri;

16.2.3. inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı üzrə – 2-ci dərəcə dövlət müşaviri, 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və dövlət qulluğunun baş müşaviri;

16.2.4. inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun baş müşaviri, dövlət qulluğunun müşaviri və dövlət qulluğunun kiçik müşaviri;

16.2.5. inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun müşaviri, dövlət qulluğunun kiçik müşaviri və 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.6. inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.7. inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı üzrə – 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.8. inzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı üzrə – 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu və kiçik dövlət qulluqçusu.

16.3. Yardımcı vəzifələrin təsnifatına uyğun olaraq aşağıdakı ixtisas dərəcələri verilir:

16.3.1. yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun baş referenti, dövlət qulluğunun böyük referenti və dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti;

16.3.2. yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun böyük referenti, dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti və dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti;

16.3.3. yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti və dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti;

16.3.4. yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə – dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti və dövlət qulluğunun kiçik referenti.

Maddə 17. İxtisas dərəcələrinin verilməsi və onlardan məhrum edilməsi

17.1. İxtisas dərəcələri bu qanunun 16-cı maddəsinə müvafiq olaraq dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə, qulluq stajına və ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinə uyğun olaraq, habelə əvvəllər verilmiş ixtisas dərəcəsi nəzərə alınmaqla ardıcıl verilir. Dövlət qulluqçusunun qulluq stajına 1991-ci il oktyabrın 18-dək dövlət, sovet və partiya orqanlarında iş müddəti də daxil edilir.

İlk dəfə daimi dövlət qulluğuna qəbul olunmuş şəxsə tutduğu vəzifənin inzibati təsnifatı üçün müəyyən edilmiş ən kiçik ixtisas dərəcəsi verilir.

17.2. 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü və 32-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada verilir. Bu ixtisas dərəcələri alan dövlət qulluqçusuna müvafiq hüquqi akt və vəsiqə verilir.

Dövlət qulluğunun baş müşaviri və ondan aşağı olan ixtisas dərəcələri müvafiq dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən verilir.

17.3. İnzibati vəzifələrin ali təsnifatı istisna olmaqla, birinci-ikinci təsnifat inzibati vəzifələri tutan dövlət qulluqçusunun həmin təsnifat üzrə ixtisas dərəcəsi alması üçün dövlət qulluğunda azı 10 il qulluq stajı, həmin təsnifatlara daxil olan vəzifələrdə azı 3 il qulluq stajı olmalıdır.

İnzibati vəzifələrin üçüncü-altıncı təsnifat vəzifələri tutan dövlət qulluqçusunun həmin təsnifat üzrə daha yüksək (növbəti) ixtisas dərəcəsi alması üçün müvafiq vəzifə də daxil olmaqla, həmin təsnifata daxil olan vəzifələrdə azı 4 il qulluq stajı olmalıdır.

Bu maddənin birinci və ikinci hissələrində müəyyən edilmiş hər hansı tələbə cavab verməyən dövlət qulluqçusuna tutduğu vəzifənin inzibati təsnifatı üçün müəyyən edilmiş ən kiçik ixtisas dərəcəsi verilir.

İxtisas dərəcəsi verilməkdən dövlət qulluqçusunun peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi nəzərə alınır.

Bu qanunun 17.3-cü maddəsinin ikinci hissəsində «müvafiq vəzifə» və «müvafiq vəzifədə» dedikdə, dövlət qulluqçusunun hazırda dövlət qulluğu keçdiyi dövlət orqanında tutduğu dövlət qulluğu vəzifəsi nəzərdə tutulur.

17.4. Müvafiq inzibati vəzifələr üçün müəyyən edilmiş ixtisas dərəcələri çərçivəsində növbəti ixtisas dərəcəsi almaq üçün aşağıdakılar vacibdir:

§ üçüncü-beşinci təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti 3 il təşkil etməlidir;

§ altıncı-yeddinci təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti 2 il təşkil etməlidir.

Müvafiq yardımçı vəzifələr üçün müəyyən edilmiş ixtisas dərəcələri çərçivəsində növbəti ixtisas dərəcəsi almaq üçün aşağıdakılar vacibdir:

§ birinci-ikinci təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti ardıcıl olaraq 2 il təşkil etməlidir;

§ üçüncü-dördüncü təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti ardıcıl olaraq 1 il təşkil etməlidir.

17.5. Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

17.6. Bu qanunun 33.1.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət qulluqçusu ona verilmiş ixtisas dərəcəsinə məhrum edilir və bu barədə şəxsin əmək kitabçasında müvafiq qeyd aparılır.

Maddə 18. Dövlət qulluqçusunun əsas vəzifələri

18.0. Dövlət qulluqçuları vəzifədə olaraq aşağıdakıları etməlidirlər:

18.0.1. qanunvericiliyi və dövlət orqanlarının qəbul etdikləri başqa normativ hüquqi aktları həyata keçirməli;

18.0.2. rəhbərlərin öz səlahiyyəti hüddudunda verdikləri əmrləri, sərəncamları və göstərişləri yerinə yetirməli;

18.0.3. dövlət orqanında müəyyən edilmiş qulluq rəqlamentinə riayət etməli;

18.0.4. başqa dövlət qulluqçularının işini çətinləşdirən, yaxud qulluq keçdiyi dövlət orqanının nüfuzunu aşağı sala biləcək hərəkətlərə yol verməməli;

18.0.5. vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların müraciətlərinə vaxtında baxmalı və öz səlahiyyətləri hüddudunda onları qərəzsiz həll etməli;

18.0.6. lazım gəldikdə öz ixtisası hüddudunda rəhbərin göstərişi ilə əlavə iş görməli;

18.0.7. dövlət sirrini və qanunla mühafizə edilən digər sirri həmişə, o cümlədən dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra da saxlamalı;

18.0.8. vəzifə borcunun yerinə yetirilməsi vaxtı daxil olan və vətəndaşların şəxsi və ailə həyatı, şəxsi və ləyaqəti ilə bağlı məlumatları gizli saxlamalı və qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna edilməklə, belə məlumatların verilməsini tələb etməməli;

18.0.9. qulluq keçdiyi orqanın rəhbərinə hər il öz gəlirləri və əmlak vəziyyəti haqqında maliyyə hesabatı verməli, orada əlavə gəlirlərin mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməli;

18.0.10. qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada müvəqqəti olaraq başqa yaşayış yerinə keçməli, başqa yerdə qulluq keçməli və ya başqa vəzifələri icra etməli;

18.0.11. qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada öz fiziki və əqli qabiliyyətinin və ya tapşırılan funksiyaların icrasına yararlı olmasının müəyyən edilməsi üçün tibbi komissiyalarda müayinə keçməli;

18.0.12. etik davranış qaydalarına əməl etməlidir.

Maddə 19. Dövlət qulluqçusunun əsas hüquqları

19.0. Dövlət qulluqçusu aşağıdakı hüquqlara malikdir:

19.0.1. vəzifə borcunu yerinə yetirmək üçün dövlət orqanlarından, ictimai birliklərdən, müəssisə, idarə və təşkilatlardan müəyyən edilmiş qaydada lazımi informasiya və materiallar tələb etmək və almaq;

19.0.2. dövlət qulluqçusunu vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etmək hüququna malik olan vəzifəli şəxsdən öz qulluq vəzifələrinin yazılı surətdə təsbit edilməsini və onların icrası üçün şərait yaradılmasını tələb etmək;

19.0.3. dövlət məvacibi almaq;

19.0.4. əlavə təhsili və qulluq vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə münasibəti nəzərə alınmaqla qulluqda irəli çəkilmək və ya dövlət maaşının məbləğinin artırılması iddiasında olmaq;

19.0.5. elmi və yaradıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinin icazəsi ilə pedaqoji və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olmaq;

19.0.6. əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, rentadan və icarədən gəlir götürmək;

19.0.7. ilk tələbdən öz şəxsi işinin bütün materialları ilə, şəxsi işə tikilməli olan rəylər və digər sənədlərlə tanış olmaq, habelə öz izahatlarının şəxsi işə tikilməsini tələb etmək;

19.0.8. şərəf və ləyaqətinə xələl gətirən məlumatları təkzib etmək üçün xidməti araşdırma aparılmasını tələb etmək;

19.0.9. müvafiq orqanlarda və məhkəmədə öz qanuni hüquqlarını və mənafeyini müdafiə etmək;

19.0.10. həmkarlar ittifaqlarında birləşmək;

19.0.11. qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbərindən aldığı icrası məcburi olan göstəriş və ya əmrin qanuniliyi və ya dürüstlüyü dövlət qulluqçusunda şübhə doğurursa, həmin göstərişin və ya əmrin yazılı şəkildə ona verilməsini tələb etmək;

19.0.12. qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa və bu, dövlət qulluqçusu funksiyalarının icrası ilə bir araya sığmayan deyilsə, ictimai birliklərdə üzv olmaq;

19.0.13. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət vəsaiti hesabına təhsil almaq və müvafiq təlim keçmək, habelə təhsil məqsədilə məzuniyyət almaq;

19.0.14. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada məzuniyyətlər (sosial məzuniyyətlər, özünün və ya ailə üzvlərinin müalicəsi ilə əlaqədar və elmi məzuniyyətlər), özünün və ya ailə üzvlərinin əlliliyi, sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu ilə əlaqədar pensiyalar və müavinətlər almaq.

Maddə 20. Dövlət qulluğu ilə əlaqədar məhdudiyətlər

20.1. Dövlət qulluqçusunun aşağıdakılara ixtiyarı yoxdur:

20.1.1. dövlət orqanlarında əlavə ödənişli (əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada müvəqqəti əvəz edilməsi halları istisna olmaqla), heç bir seçkili və ya təyinatlı vəzifə tutmağa;

20.1.2. elmi və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinin icazəsi olmadan pedaqoji və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olmağa;

20.1.3. dövlət orqanının və ya yerli özünüidarə orqanının işləri üzrə üçüncü şəxslərin vəkili olmağa;

20.1.4. dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş müddət ərzində öz qulluq fəaliyyətinə aid olan və dövlət sirri və ya qanunla mühafizə edilən digər sirtt olan məsələlər barədə informasiyadan üçüncü şəxslərin xəyrinə istifadə etməyə;

20.1.5. qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinə bildirmədən xarici ölkənin vəsaiti hesabına oraya getməyə;

20.1.6. qulluq vəzifələrini icra etdiyi dövrdə siyasi partiyaların fəaliyyətində iştirak etməyə;

20.1.7. tətillərdə və dövlət orqanlarının işini pozan digər hərəkətlərdə iştirak etməyə;

20.1.8. dini təbliğ etmək üçün dövlət qulluqçusunun statusundan istifadə etməyə və dövlət orqanlarının tabeliyindəki obyektlərdə dini mərasimlərin keçirilməsinə rəsmi xarakter verməyə.

20.2. Seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü dövlət qulluğunda ola bilməz.

20.3. Dövlət qulluqçusu bu maddənin tələblərinə zidd hərəkət etdikdə, əgər qanunvericilikdə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, xəbərdarlıq aldıqdan sonra otuz gün ərzində o, dövlət qulluğuna, yoxsa başqa fəaliyyətə üstünlük verdiyini özü üçün müəyyən edərək gəldiyi qərar barəsində qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbərinə məlumat verməlidir.

Maddə 21. Dövlət qulluqçuları üçün təminatlar

21.1. Dövlət qulluqçuları üçün aşağıdakılara təminat verilir:

21.1.1. dövlət qulluqçusunun layiqli həyat səviyyəsini təmin edən dövlət məvacibi və digər ödənişlər;

- 21.1.2. lazımı qulluq şəraiti;
 21.1.3. haqqı ödənilən məzuniyyət;
 21.1.4. dövlət qulluqçularının və onların ailə üzvlərinin icbari tibbi sığortası;
 21.1.5. müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsil alma;
 21.1.6. dövlət orqanları ləğv edilərsə və ya ştatlar ixtisara düşərsə, vəzifə maaşına və ixtisasa uyğun işə düzəlmə və ya dövlət orqanlarında tutduğu vəzifəyə uyğun vəzifə tutmaqda üstünlük;
 21.1.7. pensiya təminatı və dövlət sosial sığortası;
 21.1.8. qulluq vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olaraq qanunla müəyyən edilmiş qaydada sığorta;
 21.1.9. icra edilən vəzifə öhdəliklərinin xarakteri nəzərə alınmaqla xidməti nəqliyyat və ya müvafiq kompensasiya almaq;
 21.1.10. dövlət qulluqçusunun vəzifə öhdəliklərinin icrası ilə əlaqədar olaraq ona və onun ailə üzvlərinə qarşı törədilən zorakılıqdan, hədələrdən və təhqirlərdən dövlət qulluqçusunun və onun ailə üzvlərinin müdafiəsi.
 21.3. Dövlət qulluqçusu bu qanunda nəzərdə tutulmuş hallardan başqa yalnız öz razılığı ilə aşağı maaşlı vəzifəyə keçirilə bilər.
 21.4. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, habelə dövlət orqanları rəhbərliyinin tərkibinin dəyişməsi dövlət qulluğuna xitam verilməsi üçün əsas deyildir.

Maddə 22. Dövlət məvacibi

- 22.1. Dövlət məvacibi dövlət qulluqçusuna pul ilə ödənilən haqdır. Dövlət məvacibinin məbləği səlahiyyət həcmindən, məsuliyyət dərəcəsindən, tələb olunan peşəkarlıq səviyyəsindən, qulluq stajından asılıdır.
 22.2. Dövlət məvacibi vəzifə maaşından, mükafatlardan və vəzifə maaşına əlavələrdən (dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsinə, qulluq stajına və s. görə verilən əlavələr) ibarətdir.
 22.3. İnzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı üzrə dövlət qulluqçusunun maaşının məbləği Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə inzibati vəzifələr üçün müəyyən edilən minimum vəzifə maaşına bərabər tutulur. Yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə dövlət qulluqçusunun maaşının məbləği Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə yardımçı vəzifələr üçün müəyyən edilən minimum vəzifə maaşına bərabər tutulur. Dövlət qulluqçuları üçün vəzifə maaşlarının məbləği dövlət qulluğu vəzifələrinin təsnifatına uyğun müəyyən edilir.
 22.4. Qulluq şəraiti həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli, yaxud xüsusilə ağır olan dövlət orqanlarında vəzifə maaşları üçün artıq əmsal müəyyən edilir. Əmsalın müəyyən edilməsi qaydası, onun təyin edilməsi üçün əsas və onun məbləği Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunu ilə müəyyən edilir.
 22.5. Dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq surətdə yerli əmsallar müəyyən edilir.

- 22.6. Dövlət qulluqçusuna hakimiyyət səlahiyyəti vermək barədə qərar qəbul edilməsi ilə eyni zamanda müvafiq səlahiyyətin icrasına görə onun üçün qanunvericiliklə müəyyən edilən məbləğdə əlavə haqq müəyyən edilir.
 22.7. Dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə xidmətin ikinci ilindən başlayaraq əlavə haqq verilir və həmin haqq qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada artırılır. Haqqın məbləği qanunvericiliklə müəyyən edilir. Bu maddə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri və onun müavinləri, yerli icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri (başçısı) vəzifələrini tutan şəxslərə də şamil olunur.
 22.8. Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqq təyin edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu ilə müəyyən edilir.

Maddə 22-1. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsili

- 22-1.1. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsili fasiləsiz təhsilin və peşə hazırlığının tərkib hissəsi olmaqla, peşə-ixtisas təhsilinin hər hansı pilləsini bitirmək haqqında dövlət sənədi olan hər bir dövlət qulluqçusunun (o cümlədən stajçı kimi və sınaq müddətinə qəbul edilmiş şəxslərin) fasiləsiz təhsil almaq imkanını təmin edir.
 22-1.2. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsil aldığı müddət onun qulluq stajına daxildir.
 22-1.3. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsil alması üçün aşağıdakılar əsasdır:
 22-1.3.1. dövlət qulluğunda daha yüksək vəzifəyə təyin edilməsi;
 22-1.3.2. dövlət qulluğunun ehtiyat kadrlarının siyahısına daxil edilməsi;
 22-1.3.3. dövlət qulluqçusunun attestasiyası və ya onun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticəsi;
 22-1.3.4. dövlət qulluqçusunun şəxsi təşəbbüsü.
 22-1.4. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsil alması həmin dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müəyyən edilir.
 22-1.5. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsili ixtisasartırma və yenidən hazırlanma qurumlarında, peşə-ixtisas təhsili müəssisələrində yaradılmış müvafiq strukturlarda, stajkeçmə və peşə hazırlığı kurslarında və bu sahə üzrə fəaliyyətinə xüsusi razılıq verilmiş digər müəssisələrdə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş istiqamətlərdə həyata keçirilir.
 22-1.6. Dövlət qulluqçusu əlavə təhsil almaq üçün xarici ölkələrə ezam edilə bilər.
 22-1.7. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsili qulluqkeçmədən ayrılmaqla, qismən ayrılmaqla və ya ayrılmaqla həyata keçirilir.
 22-1.8. Dövlət qulluqçusunun əlavə təhsilinin növü, forması, müddəti və maliyyə təminatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilən qaydalarla tənzimlənir.

22-1.9. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının və Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) aparatlarında, habelə 2-ci-5-ci kateqoriya dövlət orqanlarında ali hüquq təhsili tələb edən vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçuları mütəmadi olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tədris-elm müəssisəsində peşə hazırlığına və ixtisasının artırılmasına cəlb edirlər.

Maddə 23. Dövlət qulluqçularının pensiya təminatı

23.1. Dövlət qulluqçularının pensiya təminatı üçün əsas və onun qaydası bu maddənin müddəaları nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu ilə müəyyən edilir.

23.2. Dövlət qulluqçusunun pensiyasının məbləği dövlət qulluğunda xidmət illərindən və dövlət məvacibinin məbləğindən asılıdır. Dövlət pensiyası verilməsi üçün lazım olan xidmət illərinin minimum həddi 5 ildir.

23.3. Müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq pensiya yaşına çatmasına, əlilliyinə və ya sağlamlıq imkanlarının məhdudluğuna görə könüllü işdən çıxmış, dövlət qulluğunda xidmət illərinin minimum həddinə və əmək pensiyası almaq hüququna malik olmayan dövlət qulluqçusuna qanunvericiliklə müəyyən edilmiş miqdarda ömürlük müavinət təyin edilir.

23.4. Dövlət qulluqçusunun pensiyasının və müavinətinin məbləği fəaliyyətdə olan dövlət qulluqçusunun dövlət məvacibinin məbləğində olan sonrakı artımlara uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən qaydada yenidən hesablanır.

23.5. Dövlət qulluqçusu, yaxud pensiyaçı öldükdən sonra onun ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası almaq hüququ olan ailə üzvlərinə pensiyanın müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilən faizi ödənilir.

Maddə 24. Dövlət qulluqçularının mükafatlandırılması

24.1. Dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən səylə çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır. Dövlət qulluqçularının mükafatlandırılmasının növləri və qaydaları qanunvericiliklə müəyyənləşdirilir.

24.2. Dövlət qulluqçularının xidmətdə peşəkarlıq səviyyəsinin artması və vəzifə borcuna və andına sədaqəti dövlət tərəfindən qiymətləndirilməlidir. Onun xidmətlərinin dövlət tərəfindən təsdiq edilməsi «Vətənə xidmətə görə» ordeninin üç dərəcəsi, «Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə» medalı ilə, digər orden və medallarla təltif olunmasından, habelə Azərbaycan Respublikasının fəxri adlarını almasından ibarətdir. Dövlət qulluqçularının orden və medallarla təltif olunması və onlara fəxri adların verilməsi haqqında əsasnamələr və qaydalar qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 25. Dövlət qulluqçusunun məsuliyyəti

25.1. Dövlət qulluqçusuna həvalə olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməməsi və ya lazımi şəkildə yerinə yetirilməməsi, habelə bu qanunla müəyyən edilmiş məhdudiyətlərə əməl olunmaması, qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

25.2. Dövlət qulluqçusu bu qanunun 18-ci, 20-ci və ya 25.11-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tələbləri pozduqda, onun barəsində aşağıdakı intizam tənbeh tədbirlərindən biri tətbiq edilə bilər:

25.2.1. töhmət;

25.2.2. bir il müddətində vəzifə maaşının 5 faizindən 30 faizindək azaldılması;

25.2.3. həmin təsnifatdan olan, lakin vəzifə maaşı aşağı olan vəzifəyə keçirilməsi;

25.2.4. daha aşağı təsnifatdan olan vəzifəyə keçirilməsi;

25.2.5. ixtisas dərəcəsinin bir pillə aşağı salınması;

25.2.6. dövlət qulluğundan azad edilməsi.

25.3. Bu qanunun 25.2-ci maddəsinə uyğun olaraq intizam tənbehinin tətbiqinə əsaslar olduqda, müvafiq dövlət orqanı rəhbərinin əmri ilə araşdırma aparılır, dövlət qulluqçusundan yazılı izahat alınır. Zərurət olduqda, müvafiq dövlət orqanının rəhbəri xidməti yoxlama təyin edir. Dövlət qulluqçusunun yazılı izahat verməkdən imtina etməsi rəsmiləşdirilir və bu, intizam tənbehinin tətbiqinə maneə olmur.

25.4. Xidməti yoxlamanın aparılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

25.5. Dövlət qulluqçularına intizam tənbehi bu qanunun 25.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar aşkar edildiyi gündən bir ay keçənədək verilə bilər. Dövlət qulluqçusunun məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu, əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi, habelə barəsində xidməti yoxlama və ya cinayət işinin istintaqı aparıldığı vaxt həmin müddətə daxil edilmir.

25.6. Bu qanunun 25.2.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbiri vəzifələrin icrası zamanı kobud və ya mütəmadi olaraq pozuntulara yol verildikdə və ya bu qanunun 20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl edilmədikdə tətbiq oluna bilər.

25.7. Bu qanunun 25.2.1-25.2.6-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbirləri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən, 25.2.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbiri isə, habelə dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən səlahiyyət verilmiş vəzifəli şəxs (şəxslər) tərəfindən tətbiq oluna bilər.

25.8. İntizam tənbeh tədbirinin tətbiq edilməsi barədə əmrdən, onun imzalandığı gündən 7 iş günü müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına şikayət vermək olar. Bu zaman həmin orqan tərəfindən intizam tənbeh tədbiri 10 iş günü müddətində ləğv olunmalı və ya qüvvədə saxlanılmalıdır. Tətbiq olunmuş intizam

tənbeh tədbirindən şikayət verilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

25.9. Dövlət qulluqçusu qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada inzibati və cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər.

25.10. Dövlət qulluqçusu onun təqsiri üzündən dəymiş zərər üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada maddi məsuliyyət daşıyır. Dövlət qulluqçusunun qanuna uyğun hərəkətləri nəticəsində dəymiş zərərin əvəzi tam həcmdə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir.

25.11. Dövlət qulluqçusu «Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törədikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur.

Maddə 26. Qanunsuz göstərişin yerinə yetirilməsi üstündə dövlət qulluqçusunun məsuliyyəti

26.1. Dövlət qulluqçusu öz hərəkətlərinin qanuniliyi üçün cavabdehdir.

26.2. Rəhbər işçinin göstərişini qanunsuz sayan dövlət qulluqçusunun etirazına baxmayaraq, həmin rəhbər işçi öz göstərişini qüvvədə saxlayırsa və ondan yuxarı vəzifəli rəhbər işçi həmin göstərişi ləğv etmirsə, dövlət qulluqçusu məsuliyyətdən azad olunur.

V fəsil.

Dövlət qulluğu keçmə

Maddə 27. Dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququ

27.1. Azərbaycan Respublikasının 16 yaşına çatmış, irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, yaşayış yerindən, əqidəsindən, ictimai və digər birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun peşə hazırlığına malik olan və Azərbaycan Respublikasının dövlət dilini sərbəst bilən vətəndaşlarının dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququ vardır.

27.2. Hər hansı şəxs dövlət qulluğuna aşağıdakı hallarda qəbul edilə bilməz:

27.2.1. onun fəaliyyət qabiliyyətinə malik olmaması və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətinə malik olması məhkəmənin qərarı ilə təsdiq edilərsə;

27.2.2. məhkumluğu ödənilməmiş və ya götürülməmişsə;

27.2.3. bilavasitə tabeliyində və ya nəzarəti altında işləyəcəyi dövlət qulluqçusu ilə yaxın qohumluq və ya qudalıq (ər-arvadlar, onların valideynləri, qardaşları, bacıları, övladları) əlaqəsi olduqda;

27.2.4. barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olarsa;

27.2.5. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş başqa hallarda.

27.3. Dövlət orqanında dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün müraciət etmiş şəxsin dövlət qulluğuna qəbul edilməsinin mümkün olub-olmaması qabaqcadan yoxlanılır. Yoxlamanın qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Şəxsi (ailə) həyatın təfəsilatı yoxlanmamalıdır.

Maddə 28. Dövlət qulluğuna qəbul

28.1. Dövlət qulluğuna vətəndaşlar müsabiqə və ya müsahibə əsasında qəbul edirlər.

28.2. İnzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələr üzrə dövlət qulluğuna qəbul üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müsabiqə elan edir. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, yalnız bir cinsin nümayəndəsi üçün müsabiqənin elan edilməsinə yol verilmir. Müvafiq dövlət orqanı vakant olan vəzifələr barədə mütəmadi olaraq (ən azı ayda bir dəfə) müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməlidir.

28.3. Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər müsabiqə elan edilən gündən etibarən 30 gün ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına müraciət edə bilərlər. Forması müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən müraciət elektron və ya kağız daşıyıcılar vasitəsilə göndərilə bilər.

28.4. Müsabiqə test imtahanından və müsahibədən ibarət olur. Müsahibənin elan edilməsi, keçirilməsi və yekunlarına dair müvafiq qərarın qəbul edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

28.5. Test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxanlar sənədlərini 10 iş günü ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edir və müsahibəyə buraxılırlar. Müsahibə sənədlərin qəbulu başa çatdıqdan sonra 30 gün ərzində keçirilir.

28.6. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmadıqda, müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçmiş namizədlər vakant vəzifəyə təyin edilmək üçün 5 iş günü müddətində dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunurlar. Dövlət orqanının rəhbəri təqdim olunmuş namizədlərdən birini seçərək bir il müddətinə stajçı kimi qulluğa qəbul etməli və vakant vəzifəyə təyin etməlidir. Dövlət orqanının rəhbəri namezədlərin təqdim olunduğu gündən 10 iş günü müddətində qəbul etdiyi müvafiq qərar barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verməlidir. Staj dövründə dövlət orqanı rəhbərinin təyin etdiyi kurator stajçının işini istiqamətləndirir, fəaliyyətinə nəzarət edir və staj müddəti qurtardıqdan sonra stajçının sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilməsinin məqsədəuyğun olub-olmadığı barədə tövsiyə təqdim edir. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, tövsiyə müsbət olarsa, stajçı əmək müqaviləsi bağlamaq yolu ilə altı ay sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilir. Əmək müqaviləsində sınaq müddəti ərzində qulluq keçmənin şərtləri müəyyənləşdirilir. Sınaq müddəti ilə

dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslə bağlanan əmək müqaviləsinin nümunəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Sınaq müddəti ərzində əmək müqaviləsi pozulmayıbsa, həmin müddət qurtarıqdan sonra dövlət orqanının rəhbəri müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq, həmin şəxsin daimi dövlət qulluğuna qəbul edilməsi haqqında əmr verir və onunla müvafiq əmək müqaviləsi bağlayır. Daimi dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslə bağlanan əmək müqaviləsinin nümunəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

28.6-1. Bu Qanunun 28.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş staj və sınaq müddəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanında inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələr üzrə müsahibə əsasında ilk dəfə dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslərə də şamil edilir.

28.7. Stajçı kimi qulluğa qəbul edilmiş şəxs həmin müddətdə bu qanunun 28-ci maddəsinə müvafiq olaraq yenidən müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçərək yeni vəzifəyə təyin edildikdə, əvvəlki vəzifədəki staj müddəti nəzərə alınır. Sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilmiş şəxs bu Qanunun 28-ci maddəsinə müvafiq olaraq yenidən müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçdikdə, əvvəlki sınaq müddəti nəzərə alınmamaqla, yenidən sınaq müddəti ilə vəzifəyə təyin edilir.

28.8. Daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş və bu qanunun 33.1-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslər (yardımcı vəzifə tutmuş şəxslər istisna olmaqla) yenidən dövlət qulluğuna qəbul edildikdə, onlar barəsində bu qanunun 28.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş staj və sınaq müddəti tətbiq edilmir.

28.9. «2007 — 2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı» çərçivəsində xaricdə təhsil almış şəxslər müvafiq icra hakimiyyəti orqanında ehtiyat kadr kimi saxlanılır və qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin orqan bu şəxslərin müsabiqədən kənar dövlət qulluğuna qəbul edilməsi üçün müvafiq dövlət orqanına təqdimat verir.

28.10. Daimi dövlət qulluğuna qəbul Azərbaycan Respublikasının adından müvafiq dövlət orqanının sənədi ilə təsdiq edilir.

Maddə 29. İnzibati vəzifələrin tutulması

29.1. İnzibati vəzifələrin ali-dördüncü təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması müsahibə keçirilməklə və ya qulluqda yüksəliş yolu ilə həyata keçirilir.

29.2. Dövlət orqanlarında (müvafiq icra hakimiyyəti orqanı istisna olmaqla) inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması həmin dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə və ya bu Qanunun 29.3-29.9-cu maddələrinə uyğun olaraq müsahibə yolu ilə həyata keçirilir. Dövlət orqanının rəhbəri inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifə yarandığı gündən bir ay ərzində müsabiqənin, ümumi müsahibənin və ya daxili müsahibənin keçirilməsi barədə qərar qəbul etməlidir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və

müsabiqə (müsahibə) barədə qərar qəbul edən müvafiq dövlət orqanı həmin müsabiqə və müsahibələrin ədalətli, şəffaf və operativ keçirilməsini təmin etməlidirlər.

Dövlət qulluqçusu qulluq keçdiyi orqanda öz razılığı ilə aşağı vəzifəyə keçirilərkən, habelə tutduğu inzibati vəzifə təsnifatına uyğun olan, vəzifənin adı və qulluq funksiyası eyni olan vəzifəyə keçirilərkən bu maddənin müddəaları həmin dövlət qulluqçusu barəsində tətbiq edilmir.

Dövlət qulluqçusu bu maddənin müddəaları tətbiq edilmədən digər dövlət orqanında tutduğu inzibati vəzifə ilə eyni təsnifatdan və ya aşağı təsnifatdan olan vəzifəyə həmin dövlət orqanları rəhbərlərinin qarşılıqlı razılığı ilə keçirilə bilər.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanında inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələrin tutulması həmin dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında bu Qanunun 29.4-cü, 29.6-29.8-ci maddələrinə uyğun olaraq yalnız müsahibə yolu ilə həyata keçirilir.

29.3. Dövlət orqanlarında (müvafiq icra hakimiyyəti orqanı istisna olmaqla) inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin həmin dövlət orqanında və ya digər dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə qulluq keçən və inzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun ixtisas dərəcəsi olan dövlət qulluqçuları, habelə azı 5 il qulluq stajı olan və dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə çalışmış şəxslər tərəfindən tutulması müsahibə yolu ilə həyata keçirilir.

İnzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması məqsədi ilə dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında, ilk növbədə, həmin dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə qulluq keçən və inzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun ixtisas dərəcəsi olan dövlət qulluqçularının iştirakını nəzərdə tutan müsahibə (daxili müsahibə) keçirilə bilər. Müsahibə bu Qanunun 29.4-29.9-cu maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla, bu Qanunun 29.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada keçirilir.

Bu maddənin ikinci hissəsinə uyğun olaraq keçirilən müsahibə nəticəsində müvafiq inzibati vəzifə tutulmadıqda, dövlət orqanı rəhbərinin müvafiq qərarı əsasında bu Qanunun 29.4-29.9-cu maddələrinə uyğun olaraq, bu maddənin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş digər şəxslərin iştirakını nəzərdə tutan müsahibə (ümumi müsahibə) və ya bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə keçirilə bilər.

Bu maddəyə uyğun olaraq müvafiq inzibati vəzifənin müsahibə yolu ilə tutulması həyata keçirildikdə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş vakant vəzifələrin tutulmasının ümumi şərtlərinin tələbləri gözlənilməlidir.

29.4. Bu Qanunun 29.3-cü maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, müsahibə barədə elan müvafiq dövlət orqanının müraciəti əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən kütləvi informasiya vasitələri ilə müsahibənin keçirilməsi tarixinə bir ay qalmış verilir.

Müsahibənin bu Qanunun 29.3-cü maddəsinin ikinci hissəsinə uyğun keçirilməsi barədə dövlət orqanı rəhbərinin qərarı müsahibənin keçirilməsi tarixinə bir ay qalmış həmin dövlət orqanında rəsmi elan olunur.

29.5. Müsahibədə barəsində müsahibə elan edilən vəzifənin təsnifatından ən çoxu iki təsnifat aşağı inzibati vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçuları, habelə ən çoxu iki təsnifat aşağı inzibati vəzifələrdə qulluq keçmiş şəxslər iştirak edə bilərlər.

Barələrində intizam tənbehi tətbiq edilmiş dövlət qulluqçuları bir il ərzində müsahibəyə və müsabiqəyə buraxılmırlar.

Bu maddənin birinci hissəsi məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin həmin orqanlarda qulluq keçən şəxslərin iştirakı ilə tutulmasına şamil olunmur.

29.6. Müsahibə müvafiq dövlət orqanı rəhbərinin yaratdığı komissiya tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada keçirilir.

29.7. Bu Qanunun 29.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş komissiya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndəsi də daxil olmaqla, üzvlərinin sayı üç nəfərdən az olmayan tərkibdə yaradılır.

29.8. Müsahibə zamanı müsahibədə iştirak edən şəxsin bilik səviyyəsi, peşə hazırlığı, ümumi dünyagörüşü, barəsində müsahibə elan edilən vəzifə üçün zəruri olan keyfiyyətləri yoxlanılmaqla, müvafiq vəzifəyə yararlılığı müəyyən edilir.

29.9. Müsahibə zamanı aşağıdakı göstəricilər nəzərə alınmalıdır:

29.9.1. ixtisas dərəcəsi;

29.9.2. attestasiyanın nəticələri;

29.9.3. müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq əlavə təhsil alma.

29.10. Müsahibənin nəticələrinə görə müvafiq inzibati vəzifənin tutulması barədə qərar qəbul edilir.

29.11. Müsahibə nəticəsində müvafiq inzibati vəzifə tutulmadıqda, dövlət orqanı rəhbərinin həmin vəzifənin müsabiqə əsasında tutulması barədə qərarı əsasında bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə keçirilə bilər.

Maddə 30. Dövlət qulluğunun şərtləri

30.1. Dövlət qulluğunda iş vaxtı həftədə 40 saatdır. Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qanunla müddəti qısaltdırılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilər.

30.2. Qulluq üçün zəruri olduqda dövlət orqanının rəhbəri müstəsna hallarda iş vaxtını ayda əvəzi ödənilmədən 5 saata qədər artırma bilər. İş vaxtı 5 saatdan çox artırılanda işlədiyi hər saata görə dövlət qulluqçusuna əlavə haqq ödənilməlidir.

30.3. İnzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçusuna ildə bir dəfə 30 təqvim günü müddətində haqqı ödənilən əsas məzuniyyət verilir. Uzun illər işləməyə görə haqqı ödənilən əlavə məzuniyyət aşağıdakı qaydada verilir:

30.3.1. 5 ildən 10 ilədək əmək stajına görə—2 təqvim günü;

30.3.2. 10 ildən 15 ilədək əmək stajına görə—4 təqvim günü;

30.3.3. 15 ildən çox əmək stajına görə—6 təqvim günü;

Dövlət qulluqçusu öz arzusu ilə və dövlət orqanı rəhbərinin razılığı ilə ödənişsiz məzuniyyətə göndərilə bilər.

30.4. Xidməti ezamiyyətə göndərilən dövlət qulluqçusu aşağıdakılarla təmin olunur:

30.4.1. mehmanxanada və ya xidməti yaşayış sahəsində yer, altı aydan çox müddətə ezamiyyətə göndəriləndə isə ayrıca xidməti mənzil sahəsi;

30.4.2. iş yeri, rabitə vasitələrindən istifadə etmək imkanı;

30.4.3. digər zəruri texniki xidmətlər və sosial-məişət xidmətləri, o cümlədən onu göndərən orqanın vəsaiti hesabına xidmətlər.

30.5. Müvəqqəti olaraq başqa yerə qulluğa keçirilən dövlət qulluqçusunun ailəsini özü ilə aparmağa ixtiyarı vardır. Ona müəyyən edilmiş yaşayış normalarına uyğun gələn məişət ləvazimatı ilə komplektləşdirilmiş xidməti mənzil verilir, habelə əvvəl qulluq keçdiyi yerdəki yaşayış sahəsi saxlanılır. Dövlət qulluqçusunun ailə üzvlərinə işə və ya təhsil müəssisəsinə düzəlməkdə kömək göstərilir, məktəbəqədər uşaq müəssisələrində yer verilir və lazım gəldikdə, onu göndərən orqanın vəsaiti hesabına haqqı ödənilən tibbi xidmət göstərilir. Müvəqqəti olaraq başqa yerə qulluğa keçirilməklə bağlı olan digər məsələlər Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzim olunur.

30.6. Yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının əmək münasibətləri bu qanunun müddəaları nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Maddə 30-1. Dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi

30-1.1. İnzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti hər təqvim ilinin sonunda qiymətləndirilir. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin məqsədi onun il ərzində vəzifəsinin öhdəsindən gəlməsini, tutduğu vəzifəyə dair tələblərin yerinə yetirilməsini qiymətləndirməkdən və işçinin gələcək inkişafını müəyyən etməkdən ibarətdir. Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin nəticələri dövlət qulluqçusunun attestasiyası zamanı nəzərə alınır.

30-1.2. Dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi onun bilavasitə rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

30-1.3. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti aşağıdakı meyarlar əsasında qiymətləndirilir:

30-1.3.1. peşə bilikləri;

30-1.3.2. xidməti vəzifələrə münasibət;

30-1.3.3. təhlil aparmaq, problem həll etmək və qərar vermək bacarığı;

30-1.3.4. yaradıcılıq və təşəbbüskarlıq;

30-1.3.5. əmək intizamı;

30-1.3.6. iş təcrübəsi və onu bölüşmə;

- 30-1.3.7. kollektivdə işləmək bacarığı, ünsiyyət, işçilərarası münasibətlər.
- 30-1.4. Rəhbər işçilərin xidməti fəaliyyəti bu Qanunun 30-1.3-cü maddəsində göstərilənlərə əlavə olaraq, aşağıdakı meyarlar əsasında qiymətləndirilir:
- 30-1.4.1. təhlil və proqnozlaşdırma;
- 30-1.4.2. idarəetmə;
- 30-1.4.3. kollektiv daxilində nüfuz və ruhlandırmaq bacarığı;
- 30-1.4.4. komanda qurmaq bacarığı.
- 30-1.5. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti aşağıdakı şəkildə qiymətləndirilir:
- 30-1.5.1. əla;
- 30-1.5.2. yaxşı;
- 30-1.5.3. kafi;
- 30-1.5.4. qeyri-kafi.
- 30-1.6. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticələri xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi barədə sənədlə rəsmiləşdirilir. Bu sənəddə dövlət qulluqçusunun fəaliyyəti bütün meyarlar üzrə qiymətləndirilir və bununla bağlı şərhlər verilir. Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi barədə sənədə xidməti fəaliyyəti qiymətləndirilən dövlət qulluqçusunun rəyi əlavə edilir.
- 30-1.7. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydalarına dair normativ aktlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qəbul edilir.
- 30-1.8. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticələri onun şəxsi işinə əlavə edilir.

Maddə 31. Dövlət qulluqçusunun attestasiyası

- 31.1. İnzibati və yardımçı vəzifələri tutan hər bir dövlət qulluqçusu, bu qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, beş ildə bir dəfədən çox olmayaraq attestasiyadan keçirilməlidir.
- 31.2. Attestasiya kollegial, obyektiv surətdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndəsinin və müstəqil mütəxəssislərin cəlb edilməsi ilə keçirilir. Attestasiya komissiyasının tərkibini müvafiq dövlət orqanının rəhbəri təsdiq edir.
- 31.3. Attestasiya zamanı dövlət qulluqçusunun peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri qiymətləndirilir və onun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlib-gəlmədiyini barədə nəticə çıxarılır.
- 31.4. Attestasiyanın əsas məqsədləri aşağıdakılardır:
- 31.4.1. dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlib-gəlmədiyinin müəyyənləşdirilməsi;
- 31.4.2. dövlət qulluqçusunun potensial imkanlarından istifadə etmək mümkünliyünün aşkara çıxarılması, onun peşə səriştəliyini artırmağa stimullaşdırılması;
- 31.4.3. dövlət qulluqçusunun əlavə təhsilinə zərurət dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi.

- 31.5. Attestasiyanın keçirilməsinin müddətləri, cədvəli və bu Qanunun 31.6-cı maddəsində göstərilən sualların hazırlanmasında istifadə olunan hüquqi aktların və digər məlumat mənbələrinin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmaqla müvafiq dövlət orqanı tərəfindən təsdiq edilir və attestasiyanın başlanmasına ən gec 1 ay qalmış attestasiyadan keçən dövlət qulluqçularının nəzərinə çatdırılır.
- 31.6. Attestasiya komissiyasının üzvləri tərəfindən dövlət qulluqçusuna yalnız tutduğu vəzifəyə, vəzifə təlimatına, ixtisasına dair, icra etdiyi işlər və onların nəticələri barədə, habelə tutduğu vəzifəyə uyğunluğunu müəyyən etmək üçün zəruri olan əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş hüquqları, qulluq funksiyalarına aid olan məsələlərlə əlaqədar suallar verilə bilər. Attestasiya olunan dövlət qulluqçusuna onun xidməti fəaliyyətinə bilavasitə aid olmayan sualların verilməsi, habelə onun siyasi baxışlarına və etiqadına görə qiymətləndirilməsi yolverilməzdir.
- 31.7. Tutduğu vəzifədə 1 ildən az qulluq keçən, habelə staj və sınaq müddətində olan dövlət qulluqçuları növbəti attestasiyadan keçirilmirlər. Uşağa qulluq etmək üçün məzuniyyətdə olan dövlət qulluqçusu qulluq keçməsinə davam etdirməyə başladıqdan sonra bir ildən tez olmayaraq attestasiyadan keçməlidirlər.
- 31.8. Attestasiyanın keçirilməsi üçün sədrdən, katibdən və azı digər üç komissiya üzvündən ibarət tərkibdə attestasiya komissiyası təsdiq edilir. Tərkibi vaxtaşırı dəyişən attestasiya komissiyasına yüksək ixtisaslı mütəxəssislər, elmi ekspertlər daxil edilə bilərlər.
- 31.9. Attestasiyadan keçməli olan hər bir dövlət qulluqçusuna attestasiyanın başlanmasına ən azı 2 həftə qalmış onun bilavasitə rəhbəri tərəfindən hazırlanmış xidməti xasiyyətnamə verilir və həmin dövlət qulluqçusu ona verilən xasiyyətnamə ilə tanış olmalıdır.
- Xasiyyətnamədə dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinə qiymət verilir, fərdi xüsusiyyətləri, güclü və zəif cəhətləri, keçən dövr ərzindəki işinin nəticələri göstərilir. Sonrakı attestasiyalarda komissiyaya habelə əvvəlki attestasiyanın attestasiya vəzifəsi təqdim edilir.
- 31.10. Dövlət qulluqçusu attestasiyadan keçirilərkən onun bilavasitə rəhbəri attestasiyaya dəvət edilə bilər. Attestasiya komissiyası attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun fəaliyyəti haqqında onun məlumatını dinləyir və təqdim edilmiş materialları nəzərdən keçirir.
- 31.11. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəb olmadan attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, attestasiyadan keçirilməmiş hesab edilir və həmin dövlət qulluqçusu barəsində bu qanunun 25.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəbdən attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, attestasiyadan keçirilməmiş hesab edilir. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəb olmadan və ya üzrlü səbəbdən attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, həmin dövlət qulluqçusu növbəti attestasiyadan keçməlidir.

31.12. Dövlət qulluqçusunun attestasiyasının nəticələri əsasında attestasiya komissiyası aşağıdakı qiymətlərdən birini verir:

31.12.1. tutduğu vəzifəyə uyğun gəlir;

31.12.2. işini yaxşılaşdırsa və komissiyanın tövsiyələrini yerinə yetirsə, bir ildən sonra təkrar attestasiyadan keçmək şərti ilə tutduğu vəzifəyə uyğun gəlir;

31.12.3. tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmir.

31.13. Attestasiya komissiyası attestasiyanın nəticələri əsasında ayrı-ayrı dövlət qulluqçularının qazandıqları müvəffəqiyyətlərə görə mükafatlandırılması, irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edilməsi, attestasiyadan keçən dövlət qulluqçularının müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsilə cəlb edilməsi, qulluq fəaliyyətinin, işinin nəticələrinin yaxşılaşdırılması, aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında tövsiyələr verə bilər. Bu halda komissiya irəli sürdüyü tövsiyələri əsaslandırmalıdır.

31.14. Dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinə verilən qiymət və komissiyanın tövsiyələri attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun iştirakı olmadan açıq səsvermə yolu ilə qəbul edilir.

31.15. Attestasiya və səsvermə attestasiya komissiyasının üzvlərinin ən azı üçdə iki hissəsinin iştirakı ilə keçirilir. Səsvermənin nəticələri səs çoxluğu ilə müəyyən edilir. Səslər bərabər olduqda, attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusu tutduğu vəzifəyə uyğun gələn sayılır. Attestasiya komissiyasının üzvü olan dövlət qulluqçusu attestasiyadan keçərkən səsvermədə iştirak etmir. Attestasiyanın nəticələri səsvermədən dərhal sonra dövlət qulluqçusuna bildirilir.

31.16. Attestasiyanın nəticələri (qiymət və tövsiyələr), habelə attestasiya zamanı verilən suallar və cavablar bir nüsxədə tərtib edilən, sədr, katib və attestasiya komissiyasının səsvermədə iştirak etmiş digər üzvləri tərəfindən imzalanan attestasiya vərəqəsinə yazılır.

31.17. Attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun attestasiya vərəqəsi və xasiyyətnaməsi onun şəxsi işində saxlanılır və onların bir surəti attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusuna verilir.

31.18. Attestasiya komissiyasının verdiyi qiymət əsas götürülərək, tövsiyələr nəzərə alınmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq ayrı-ayrı dövlət qulluqçularının qazandıqları müvəffəqiyyətlər müqabilində mükafatlandırılması, dövlət qulluqçusunun irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edilməsi, yuxarı vəzifəyə keçirilməsi, xidməti fəaliyyətlə bağlı müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsilə cəlb edilməsi, attestasiyanın nəticələrinə görə tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi aşkara çıxan dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında qərarlar dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən qəbul edilir.

31.19. Bu qanunun 31.18-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qərarlar dövlət qulluqçusunun attestasiyadan keçdiyi gündən sonra ən gec 2 ay müddətində qəbul edilir. Bu müddət keçdikdən sonra attestasiyanın nəticələri əsasında dövlət

qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında qərarlar qəbul edilə bilməz.

31.20. Dövlət qulluqçusunun üzrlü səbəbdən işə gəlmədiyi, ezamiyyətdə və məzuniyyətdə olduğu vaxt həmin 2 ay müddətinə daxil edilmir.

31.21. Dövlət qulluqçusu attestasiyanın nəticələrindən 7 iş günü müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına şikayət edə bilər. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı şikayətə daxil olduğu gündən sonra 20 iş günü ərzində baxır.

31.22. Dövlət qulluqçusunun attestasiyasının keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 32. Dövlət qulluğunda irəli çəkilmək hüququ

32.1. Dövlət qulluqçusu bu qanunla müəyyən edilmiş qaydada qulluqda yüksəliş yolu ilə, habelə müsahibə və ya müsabiqə nəticəsində dövlət qulluğunda irəli çəkilə bilər.

32.2. Dövlət qulluğunda irəli çəkilmək hüququ dövlət qulluqçularının öz vəzifələrini müvəffəqiyyətlə və vicdanla yerinə yetirməsi, vakant vəzifə olması, habelə boşalmış vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq əlavə təhsiləlmənin nəticələri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

Maddə 32-1. Dövlət qulluğunda olmanın yaş həddi

32-1.1. Dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olmasının yaş həddi 65-dir.

32-1.2. 65 yaşına çatmış dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olma müddəti müvafiq dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən hər dəfə 1 ildən çox olmayaraq uzadıla bilər. Dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olma müddətinin 5 ildən çox uzadılmasına yol verilmir.

32-1.3. İnzibati vəzifələrin ali-üçüncü təsnifatına aid vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olma müddəti müvafiq dövlət orqanının rəhbəri əsasında bu Qanunun 32-1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdən artıq uzadıla bilər.

32-1.4. Bu Qanunun 32-1.2-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət orqanına aid edilən sahədə dövlət qulluğunda olma müddəti uzadılmış dövlət qulluqçularının sayı həmin dövlət orqanının vahid sistemini təşkil edən qurumların işçilərinin ümumi sayının 15 faizindən artıq ola bilməz.

32-1.5. Dövlət orqanının aparatının və tabeliyində olan qurumun çalışma müddəti uzadılmış işçilərinin sayı müvafiq olaraq onun aparatının və tabeliyində olan həmin qurumun işçilərinin sayının 2 faizindən artıq ola bilməz.

32-1.6. Dövlət orqanının aparatında və ya tabeliyində olan qurumunda dövlət qulluqçularının sayı 100 nəfərdən az olduqda, çalışma müddəti uzadılmış işçilərin sayı iki ştat vahidinə qədər yuvarlaqlaşdırılır.

32-1.7. Dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olma müddətinin uzadılmasına onun razılığı əsasında yol verilir.

32-1.8. Bu Qanunun 32-1.2-ci maddəsi tətbiq edilərkən aşağıdakılar nəzərə alınır:

32-1.8.1. dövlət qulluğunda intizam tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməməsi;

32-1.8.2. elmi dərəcənin və ya elmi adın olması;

32-1.8.3. dövlət təltifi ilə təltif edilmə;

32-1.8.4. attestasiyadan üç dəfə müvəffəqiyyətlə keçmə.

Maddə 33. Dövlət qulluğuna xitam verilməsi

33.1. Dövlət qulluğuna aşağıdakı əsaslarla xitam verilə bilər:

33.1.1. dövlət qulluqçusunun öz arzusu ilə;

33.1.2. dövlət orqanı ləğv edildikdə;

33.1.3. dövlət qulluqçularının sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə;

3.1.4. qanunvericiliyin tələbləri pozularaq işə qəbul edildikdə;

33.1.5. bu qanuna uyğun olaraq yaradılmış attestasiya komissiyası tərəfindən peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri səviyyəsinin kifayət dərəcədə olmadığına görə dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə verilmiş qiymət və tövsiyələr əsasında dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müvafiq qərar qəbul edildikdə;

33.1.6. Bu qanunun 25.2.6-cı maddəsinə uyğun olaraq dövlət qulluğundan azad edildikdə;

33.1.7. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığına xitam verildikdə;

33.1.8. qanunvericilik və ya yerli özünüidarə orqanlarına seçildikdə, habelə hakim təyin edildikdə, əgər onlar həmin vəzifələrdən imtina etmədikdə;

33.1.9. qanunvericilikdə daha uzun müddət müəyyən edilməyibsə, əmək qabiliyyətinin fasiləsiz olaraq altı aydan çox müddətə tam itirilməsi ilə əlaqədar dövlət qulluqçusu əmək funksiyasını yerinə yetirə bilmədikdə;

33.1.10. məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş ittiham hökmü və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

33.1.11. dövlət qulluqçusu vəfat etdikdə, habelə məhkəmə tərəfindən xəbərsiz itkin düşmüş hesab edildikdə və ya ölmüş elan edildikdə;

33.1.12. dövlət qulluğunda olmanın yaş həddinə çatdıqda.

33.2. Dövlət qulluqçusu müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq pensiya yaşına çatmasına görə öz arzusu ilə dövlət qulluğundan çıxdıqda, ona qanunvericiliyə uyğun olaraq digər pensiya növünün təyin edilməsindən asılı olmayaraq, ümumi qaydada hesablanmış aylıq pensiyasının 6 misli məbləğində birdəfəlik haqq verilir və bu məbləğdən vergi tutulmur.

33.3. Dövlət orqanı rəhbərinin dövlət qulluğunu davam etdirmək barədə qərarı olarsa, dövlət qulluqçusu öz arzusu ilə dövlət qulluğundan çıxmaq barədə ərizəni verdiyi gündən 1 ay ərzində dövlət qulluğunu davam etdirməlidir. Zərurət

olduqda, həmin müddət dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən əlavə olaraq 1 ay müddətində uzadıla bilər.

IV fəsil.

Yekun müddəalar

Maddə 34. Dövlət qulluğu keçmənin digər məsələləri

Bu Qanunda və ona uyğun qəbul edilmiş qanunvericilik aktlarında tənzimlənməyən dövlət qulluğu keçmə ilə bağlı digər məsələlər Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 35. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun 2001-ci il sentyabrın 1-dən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 21 iyul 2000-ci il
№ 926-IQ

2.1 “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansında dövlət qulluğunda olma müddəti müvafiq dövlət orqanının razılığı əsasında 5 ildən artıq uzadıla bilər?
A) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında sektor müdiri;
B) Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müşaviri;
C) Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) aparatında şöbə müdiri;
D) Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında şöbə müdirləri.
2. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun aşağıdakı göstərilən vəzifələrində hansı müddəə korrupsiya ilə bağlıdır?
A) başqa dövlət qulluqçularının işini çətinləşdirən, yaxud qulluq keçdiyi dövlət orqanının nüfuzunu aşağı sala biləcək hərəkətlərə yol verməməli;
B) vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların müraciətlərinə vaxtında baxmalı və öz səlahiyyətləri hüddudunda onları qərəzsiz həll etməli;
C) rəhbərlərin öz səlahiyyəti hüddudunda verdikləri əmrləri, sərəncamları və göstərişləri yerinə yetirməli;
D) qulluq keçdiyi orqanın rəhbərinə hər il öz gəlirləri və əmlak vəziyyəti haqqında maliyyə hesabatı verməli, orada əlavə gəlirlərin mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməli.
3. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıda göstərilən dövlət orqanlarından hansı 3-cü kateqoriya dövlət orqanıdır?
A) Dövlət Xəzinadarlığı Agentliyi;
B) Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyi;
C) Müəllif Hüquqları Agentliyi;
D) Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyi.
4. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakılardan dövlət qulluğunun neçə əsas vəzifəsi müəyyənləşdirilmişdir?
A) 2;
B) 4;
C) 3;
D) 4;

5. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən onların rotasiyası hansı məqsədlə əsasən aparılır?
1. dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi;
2. dövlət qulluqçularının ixtisaslaşdırılmasının təmin edilməsi;
3. xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması;
4. dövlət qulluqçularının əlavə təhsilin verilməsi.
A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 2, 3, 4
6. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı dövlət qulluğunun prinsiplərinə aid deyildir?
A) dövlət qulluğuna qəbulun şəffaflığı;
B) vətəndaşların dövlət qulluğuna müsabiqə və müsahibə əsasında qəbul edilməsi;
C) dövlət qulluqçularının hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi;
D) dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına nəzarət və onların hesabat verməsi.
7. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət orqanın bölməsi həmin dövlət orqanın səlahiyyətlərinin hansı hissəsini həyata keçirir?
A) dövlət orqanına həvalə edilmiş funksiyaların müəyyən bir hissəsini həyata keçirir;
B) özünə həvalə edilmiş funksiyalar çərçivəsində həmin orqanın səlahiyyətlərinin bir hissəsini həyata keçirir;
C) əsasnaməsi üzrə tapşırılmış funksiyaların icrasını həyata keçirir;
D) dövlət qulluğu haqqında qanunvericiliyə uyğun olaraq, dövlət orqanının səlahiyyətlərinin bir hissəsini həyata keçirir.
8. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət orqanları hansı amillər nəzərə alınmaqla kateqoriyalar üzrə təsnifatlaşdırılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.
1. statusu; 2. iyerarxiyası; 3. səlahiyyəti;
4. yurisdiksiyası; 5. idarəetmə səviyyələri.
A) 1, 2, 3, 4, 5; B) 1, 2, 3, 4; C) 1, 2, 4, 5; D) 1, 2, 4;
9. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakı mühakimələrdən hansı doğru deyildir?
A) dövlət qulluğu vəzifəsi dövlət orqanının normativ aktlarla ilə müəyyən edilən struktur quruluşu və ştat cədvəlinə uyğun olan ştat vahididir;

- B) həmin vəzifəni tutan şəxsin səlahiyyət və funksiyalarının hüdudları həmin orqanın səlahiyyətindən asılı olaraq müəyyən edilir;
 C) dövlət orqanlarında vəzifələr həmin vəzifələrin iş saatına görə verilən əmək haqqının məbləğinə görə müəyyənləşdirilir;
 D) dövlət orqanlarında vəzifələr həmin vəzifələrin funksiyalarının məzmunundan, səlahiyyətlərinin mənbəyindən və tutulması üsullarından asılı olaraq inzibati və yardımçı vəzifələrə bölünür.
10. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin aparatlarında bölmə rəhbərinin müavini vəzifəsi inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?
 A) ali; B) 1-ci; C) 2-ci; D) 3-cü.
11. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət orqanlarının aparatları və onların bölmələri hansı xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla təsnifləşdirilmir?
 A) funksiyalar; B) səlahiyyətlər;
 C) funksiyaların həvalə edilməsi; D) səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi.
12. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən "İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu"na aşağıda göstərilən məlumatlardan hansılar daxil edilmir?
 A) vəzifələrin təsnifatları; B) vəzifələrin adları;
 C) vəzifələrin tutulması şərtləri; D) ixtisas dərəcələrinin verilmə vaxtları.
13. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən inzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri əsasən vəzifə iddiasında olan şəxsə hansı keyfiyyətlərin olmasını təmin edir?
 A) həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün kifayət qədər bilik və bacarığının olmasını;
 B) həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün kifayət qədər səriştəsinin olmasını;
 C) həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün minimal ixtisas biliklərinin olmasını;
 D) həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün sahə üzrə bilik və bacarığının olmasını.
14. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə ilkin ixtisas dərəcəsi hansıdır?
 A) dövlət qulluğunun müşaviri; B) dövlət qulluğunun kiçik müşaviri;
 C) 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu; D) 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu.
15. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə ilkin ixtisas dərəcəsi hansıdır?
 A) dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti;
 B) dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti;
 C) dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti;
 D) dövlət qulluğunun kiçik referenti.
16. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsi onun hansı parametrlərinin göstəricisidir?
 A) ixtisas səviyyəsinin göstərir;
 B) dövlət qulluqçusuna inzibati vəzifə tutmaq hüququnun;
 C) vəzifə maaşına əlavə haqq almaq hüququnun;
 D) sosial təminatlardan istifadə etmək hüququnun.
17. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən hansı ixtisas dərəcələri alan dövlət qulluqçusuna müvafiq hüquqi akt və vəsiqə verilir?
 A) 1-ci dərəcə dövlət müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri;
 B) 2-ci dərəcə dövlət müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri;
 C) 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri;
 D) dövlət qulluğunun müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri.
18. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən ixtisas dərəcəsi verilərkən dövlət qulluqçusunun hansı meyarları nəzərə alınmalıdır?
 A) ixtisas bilikləri və peşəkarlığı;
 B) peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi;
 C) vəzifəyə uyğunluğu və bilikləri;
 D) növbəti ixtisas dərəcəsinin verilməsinin mümkünlüyü.
19. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu onun təqsiri üzündən dəymiş zərər üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hansı məsuliyyət daşıyır?
 A) maddi məsuliyyət; B) intizam məsuliyyəti;
 C) inzibati məsuliyyət; D) cinayət məsuliyyəti.
20. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən müsahibə zamanı aşağıdakı göstəricilərdən hansı nəzərə alınmır?
 A) ixtisas dərəcəsi;
 B) müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq əlavə təhsil alma;

- C) xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin nəticələri;
D) attestasiyanın nəticələri.
21. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi qaydaları hansı orqan tərəfindən müəyyən edilir?
A) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;
B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi;
C) Azərbaycan Respublikası Prezidenti;
D) mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı.
22. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən müvafiq inzibati vəzifələr üçün müəyyən edilmiş ixtisas dərəcələri çərçivəsində növbəti ixtisas dərəcəsi almaq üçün üçüncü-beşinci təsnifat vəzifələrdə qulluq müddəti neçə il təşkil etməlidir?
A) dövlət qulluğunda qulluq müddəti 3 il;
B) ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti 3 il;
C) həmin təsnifat üzrə vəzifələrdə qulluq müddəti 3 il;
D) müvafiq vəzifələr üzrə qulluq müddəti.
23. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu ona verilmiş ixtisas dərəcəsinə hansı halda məhrum edilir və bu barədə şəxsin əmək kitabçasında müvafiq qeyd aparılır?
A) dövləti cinayət törətdikdə;
B) işgötürənin təşəbbüsü ilə əmək müqaviləsinə xitam veridikdə;
C) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığından çıxdıqda;
D) özü imtina etdikdə.
24. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən müvafiq olaraq başqa yaşayış yerinə keçməli, başqa yerdə qulluq keçməli və ya başqa vəzifələri icra etməli kimi əsas vəzifələri dövlət qulluqçusu hansı halda yerinə yetirməyə bocludur?
A) dövlət orqanı rəhbərinin müvafiq qərarı əsasında;
B) qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada;
C) mərkəzi icra hakimiyyəti orqanın rəhbərinin qərarı əsasında;
D) dövlət qulluqçusunun razılığı əsasında.
25. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən hansı hallarda dövlət qulluqçusu tibbi komissiyalarda müayinə keçməsi nəzərdə tutulmuşdur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.
I. fiziki qabiliyyətinin müəyyən edilməsi üçün;

2. fiziki və əqli qabiliyyətinin yüksəldilməsi üçün;
3. əqli qabiliyyətinin müəyyən edilməsi üçün;
4. ona tapşırılan funksiyaların icrasına yararlı olmasının müəyyən edilməsi üçün;
5. vaxtaşırı müalicəvi istirahət mərkəzlərinə göndərilməsi üçün.
A) 1, 2, 3, 4, 5; B) 1, 2, 3, 4; C) 1, 2, 3, 5; D) 1, 3, 4;
26. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçularının təminatlarında neçə sığorta müəyyən edilmişdir?
A) 2; B) 3; C) 4; D) 5.
27. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluqçularının təminatlarında aşağıdakı hansı sığorta növü müəyyən edilməmişdir?
A) dövlət qulluqçularının icbari əmlak sığortası;
B) qulluq vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olaraq qanunla müəyyən edilmiş qaydada sığorta;
C) dövlət sosial sığortası;
D) dövlət qulluqçularının ailə üzvlərinin icbari tibbi sığortası.
28. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən attestasiya zamanı dövlət qulluqçusunun aşağıdakı göstərilən hansı keyfiyyəti qiymətləndirilmir?
A) peşəkarlıq keyfiyyətləri;
B) idarəçilik keyfiyyətləri;
C) mənəvi keyfiyyətləri;
D) işgüzarlıq keyfiyyətləri.
29. Vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi hüququ “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun hansı maddəsində təsbit edilmişdir?
A) dövlət qulluqçusunun əsas vəzifələri;
B) dövlət qulluqçusunun əsas hüquqları;
C) dövlət qulluğunun prinsipləri;
D) dövlət qulluğunun əsas vəzifələri.
30. Dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq surətdə yerli əmsallar müəyyən edilir dedikdə nə nəzərdə tutulur?

- A) Azərbaycan Respublikasının əhalisinin demografik vəziyyəti nəzərə alınmaqla, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına yerli əmsalları müəyyən edilməsi;
 B) Azərbaycan Respublikasının inzibati ərazi bölgüsü nəzərə alınmaqla, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına yerli əmsalları müəyyən edilməsi;
 C) Azərbaycan Respublikasının ərazi quruluşu nəzərə alınmaqla, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına yerli əmsalları müəyyən edilməsi;
 D) Azərbaycan Respublikasının təbii-iqlim şəraiti nəzərə alınmaqla, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına yerli əmsalları müəyyən edilməsi.
31. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakı inzibati vəzifələrdən hansında çalışan dövlət qulluqçusu hakimiyyət səlahiyyəti ala bilməz?
 A) aparat rəhbəri; B) işlər müdürünün müavini;
 C) şöbə müdürünün müavini; D) sektor müdiri.
32. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakı inzibati vəzifələrdən hansında çalışan dövlət qulluqçusu mütəmadi olaraq əlavə təhsilə cəlb edilməlidir?
 A) dövlət orqanının aparat rəhbərləri;
 B) dövlət orqanının aparatının kadrlar şöbələrinin müdirləri;
 C) dövlət orqanının aparatının beynəlxalq əlaqələr şöbələrinin sektor müdirləri;
 D) dövlət orqanının aparatının hüquq şöbələrinin baş məsləhətçiləri.
33. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən müsahibə zamanı müsahibədə iştirak edən şəxsin aşağıda göstərilən hansı keyfiyyətləri yoxlanılır?
 A) nailiyyətləri; B) yaradıcılıq bacarığı;
 C) oratorluq bacarığı; D) analitik təhlil bacarığı.
34. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıda göstərilən hansı kateqoriyalar üçün qısdılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilməz?
 A) II qrup əlillərə;
 B) III qrup əlillərə;
 C) uşaqlarını təkbaşına böyüdən atalar;
 D) hamilə qadınlara.

35. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən xidməti ezamiyyətə göndərilən dövlət qulluqçusu aşağıdakı göstərilənlərdən hansı ilə təmin olunmur?
 A) rabitə vasitələrindən istifadə etmək imkanı; B) iş yeri;
 C) sosial-məişət xidmətləri; D) ayrıca xidməti mənzil sahəsi;
36. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı rəhbər işçilərin xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarlarına aiddir?
 A) iş təcrübəsi və onu bölüşmə; B) qərar vermək bacarığı;
 C) təhlil aparmaq; D) təhlil və proqnozlaşdırma.
37. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı rəhbər işçilərin xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi meyarlarına aid deyildir?
 A) təhlil və proqnozlaşdırma;
 B) kollektiv daxilində nüfuz və ruhlandırmaq bacarığı;
 C) qərar vermək bacarığı;
 D) komanda qurmaq bacarığı.
38. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən attestasiya zamanı dövlət qulluqçusunun hansı keyfiyyətləri qiymətləndirilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.
 1. peşəkarlıq 2. işgüzarlıq 3. əxlaqi
 4. mənəvi 5. xidməti
 A) 1, 2, 3, 4, 5; B) 1, 2, 3, 4; C) 1, 2, 4, 5; D) 1, 2, 4.
39. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı attestasiyanın əsas məqsədlərindən deyildir?
 A) tutduğu vəzifəyə uyğun gəlib-gəlmədiyinin müəyyənləşdirilməsi;
 B) potensial imkanlarından istifadə etmək mümkünliyünün aşkara çıxarılması;
 C) peşə hazırlığına zərurət dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi;
 D) peşə səriştəliyini artırmağa stimullaşdırılması.
40. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən attestasiya prosesi zamanı hansı halda dövlət qulluqçusu haqqında intizam tənbehi tətbiq edilə bilər?
 A) tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədikdə;
 B) işini yaxşılaşdırması barədə tövsiyələr olduqda;
 C) üzrlü səbəb olmadan attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə;
 D) komissiyanın qərarı ilə əsassız olaraq razı olmadıqda.

41. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən attestasiya komissiyasının verdiyi qiymət əsas götürülərək, tövsiyələr nəzərə alınmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq ayrı-ayrı dövlət qulluqçusu haqqında qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbəri tərəfindən hansı qərarlar qəbul edilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. mükafatlandırılma;
 2. dövlət qulluqçusunun irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edilmə;
 3. yuxarı vəzifəyə keçirilmə;
 4. xidməti fəaliyyətlə bağlı müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsilə cəlb edilmə;
 5. ixtisas dərəcəsinin aşağı salınması;
 6. aşağı vəzifəyə keçirilmə;
 7. eyni təsnifatdan olan digər vəzifəyə keçirilmə;
 8. tutduğu vəzifədən azad edilmə.
- A) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; B) 1, 2, 3, 4, 6, 8;
C) 1, 2, 3, 4, 5; D) 1, 3, 4, 6, 7, 8.

42. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən dövlət qulluğunda irəli çəkilmək hüququ hansı hallar nəzərə alınmaqla həyata keçirilir?

1. dövlət qulluqçularının öz vəzifələrini müvəffəqiyyətlə yerinə yetirməsi;
 2. dövlət qulluqçularının öz vəzifələrini vicdanla yerinə yetirməsi;
 3. attestasiya komissiyasının müsbət qərarı;
 4. uzun illər fasiləsiz qulluq stajı;
 5. vakant vəzifə olması;
 6. vakant vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq əlavə təhsil almağın nəticələri.
- A) 1, 2, 3, 4, 5, 6; B) 1, 2, 5, 6; C) 1, 2, 4, 5; D) 1, 2, 3, 4.

43. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən 65 yaşına çatmış dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda olma müddəti uzadılarkən aşağı göstərilən hallardan hansı nəzərə alınır?

- A) dövlət qulluğunda intizam tənbeh tədbirlərinin tətbiq edilməsi;
- B) elmi dərəcənin və ya elmi adın olması;
- C) dövlət təltifi ilə təltif edilməsi;
- D) attestasiyadan üç dəfə müvəffəqiyyətlə keçməsi.

44. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluğu ilə əlaqədar məhdudiyətlərlə bağlı aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) yerli özünüidarə orqanının işləri üzrə üçüncü şəxslərin vəkili olmaq;
- B) tətillərdə iştirak etmək;
- C) qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinə bildirmədən xarici ölkənin vəsaiti hesabına oraya getmək;
- D) dövlət qulluğunda olduğu dövrdə siyasi partiyaların fəaliyyətində iştirak etmək.

45. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu hansı hallarda aşağı maaşlı vəzifəyə keçirilə bilər?

- A) dövlət qulluqçusuna həvalə olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməməsi və ya lazımi şəkildə yerinə yetirilməməsi, habelə “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş məhdudiyətlərə əməl olunmaması ilə bağlı daha aşağı təsnifatdan olan vəzifəyə keçirilməsi;
- B) dövlət qulluqçusuna həvalə olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməməsi və ya lazımi şəkildə yerinə yetirilməməsi, habelə “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş məhdudiyətlərə əməl olunmaması ilə bağlı həmin təsnifatdan olan, lakin vəzifə maaşı aşağı olan vəzifəyə keçirilməsi;
- C) “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi;
- D) “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq yaradılmış attestasiya komissiyası tərəfindən peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri səviyyəsinin kifayət dərəcədə olmadığına görə dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi.

46. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun əlavə təhsil alması üçün aşağıdakı müddəalardan hansı əsas deyildir?

- A) dövlət qulluğunda daha yüksək vəzifəyə təyin edilməsi;
- B) dövlət qulluğunun ehtiyat kadrlarının siyahısına daxil edilməsi;
- C) dövlət qulluqçusunun attestasiyadan keçməsi;
- D) dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticəsi.

“Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı vəzifələrin hansı mütəmadi olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tədris-elm müəssisəsində peşə hazırlığına və ixtisasının artırılmasına cəlb edilirlər?

- A) Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidməti, Lisenziyalaşdırma, ərizə və şikayətlər şöbəsi, Sığortalıların ərizə və şikayətlərinə baxılması sektoru, məsləhətçi;
- B) Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi, İnformasiya texnologiyaları və təminat şöbəsi, İnformasiya texnologiyaları sektoru, aparıcı məsləhətçi;
- C) Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Dövlət müəssisələrinin fəaliyyətinin əlaqələndirmə şöbəsi, Poçt sektoru, məsləhətçi;
- D) Nazirlər Kabineti yanında Dövlət Bayrağı Meydanı Kompleksi İdarəsi, İqtisadi proqnozlaşdırma və təminat şöbəsi, Təminat sektoru, məsləhətçi.

47. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müsahibə zamanı aşağıdakı göstəricilərdən hansı nəzərə alınmur?

- A) ixtisas dərəcəsi;
- B) müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq əlavə təhsil alma;
- C) attestasiyanın nəticələri;
- D) xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin nəticəsi.

48. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı ixtisas dərəcələrindən hansı İqtisadi İnkişaf Naziri tərəfindən verilir?

- A) 1-ci dərəcə dövlət müşaviri;
- B) dövlət qulluğunun baş müşaviri;
- C) 3-cü dərəcə dövlət müşaviri;
- D) 2-ci dərəcə dövlət müşaviri.

49. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə xidmətin ikinci ilindən başlayaraq əlavə haqq verilir və həmin haqq qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada artırılır. Haqqın məbləği qanunvericiliklə müəyyən edilir. Bu müddəalar aşağıdakı şəxslərdən kimlərə şamil olunmur?

- A) Azərbaycan Respublikasının Baş Nazirinə;
- B) yerli icra hakimiyyəti orqanının rəhbərinə;
- C) Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbərinə;
- D) hərbi qulluqçulara.

50. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı neçənci illəri əhatə edir?

- A) 2007 — 2015-ci illəri;
- B) 2005 — 2015-ci illəri;
- C) 2003 — 2013-ci illəri;
- D) 2008 — 2013-ci illəri.

51. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansı inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatına aid deyil?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İşlər müdirinin köməkçisi;
- B) Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müşaviri;
- C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında məsləhətçi;
- D) Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun icraçı direktorunun müavini.

52. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bəzələrdə intizam tənbehi tətbiq edilmiş dövlət qulluqçuları neçə il ərzində müsahibəyə və müsabiqəyə buraxılırlar?

- A) 1 il ərzində;
- B) 2 il ərzində;
- C) 3 il ərzində;
- D) 4 il ərzində

53. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Ombudsmanın Quba Regional Mərkəzi neçənci kateqoriyalı dövlət orqanıdır və həmin mərkəzin baş mühasib vəzifəsi inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatıdır?

- A) 2, 5;
- B) 3, 6;
- C) 4, 6;
- D) 5, 7.

54. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçularının rotasiyası dedikdə nə nəzərdə tutulur?

- A) dövlət qulluqçusu qulluq keçdiyi orqanda öz razılığı ilə aşağı vəzifəyə keçirilməsi;
- B) tutduğu inzibati vəzifə təsnifatına uyğun olan, vəzifənin adı və qulluq funksiyası eyni olan vəzifəyə keçirilməsi;
- C) dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə həyata keçirilən dövlət qulluqçularının dövlət qulluğu çərçivəsində daha yüksək vəzifəyə təyin olunması;
- D) dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə həyata keçirilən dövlət qulluqçularının dövlət qulluğu çərçivəsində yerdəyişməsi.

55. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı meyarlardan hansı ilə ancaq rəhbər işçilərin xidməti fəaliyyəti qiymətləndirilir?
 A) işçilərarası münasibətlər; B) qərar vermək bacarığı;
 C) təhlil aparmaq; D) proqnozlaşdırma.
56. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə ən yüksək ixtisas dərəcəsi hansıdır?
 A) 2-ci dərəcə dövlət müşaviri; B) dövlət qulluğunun baş müşaviri;
 C) dövlət qulluğunun müşaviri; D) dövlət qulluğunun kiçik müşaviri.
57. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı üzrə növbəti ixtisas dərəcəsi alması neçə il qulluq stajı olmalıdır. Uyğun cavabı göstərin?
 A) 4 il qulluq stajı;
 B) həmin təsnifata daxil olan vəzifələrdə azı 4 il qulluq stajı;
 C) azı 3 il qulluq stajı;
 D) müvafiq vəzifə də daxil olmaqla, həmin təsnifata daxil olan vəzifələrdə azı 3 il qulluq stajı.
58. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı hallarda dövlət qulluqçusu ixtisas dərəcəsindən məhrum edilir?
 A) inzibati tənbeh tədbirinin tətbiqi nəticəsində;
 B) dövlətə qarşı cinayətdə, o cümlədən dövlətə qarşı qiyamda və ya dövlət çevrilişində ittiham edilməsi və bu ittiham əsasında məhkum olunması nəticəsində;
 C) attestasiya komissiyası tərəfindən peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri səviyyəsinin kifayət dərəcədə olmadığına görə dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə verilmiş qiymət və tövsiyələr əsasında dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilməsi nəticəsində;
 D) Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxması nəticəsində.
59. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı dövlət qulluqçusunun hüquqlarına aiddir?
 A) müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsil almaq; B) lazımi qulluq şəraiti;
 C) dövlət vəsaiti hesabına təhsil almaq; D) pensiya təminatı.

60. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçuları üçün vəzifə maaşlarının məbləği nəyə uyğun müəyyən edilir?
 A) dövlət qulluğu vəzifələrinin təsnifatına;
 B) dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcəsinə;
 C) müvafiq dövlət orqanına dövlət büdcəsindən ayrılmış əmək haqqı fondu hesabına;
 D) dövlət orqanlarının kateqoriyasına
61. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanları aşağıdakılardan biri nəzərə alınmaqla kateqoriyalar üzrə təsnifatlaşdırılır?
 A) iyerarxiyası;
 B) yurisdiksiyası;
 C) statusu;
 D) funksiyası.
62. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddələrdən hansı düzgündür?
 A) dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən vicdanla çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır;
 B) dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən müvəffəqiyyətlə çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır;
 C) dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən səmərəli çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır;
 D) dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən səylə çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır.

3. “DÖVLƏT QULLUQÇULARININ ETİK DAVRANIŞ QAYDALARI HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Bu qanun dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydalarını və prinsiplərini və onlara əməl edilməsi ilə bağlı hüquqi mexanizmləri müəyyən edir.

Fəsil 1. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun əhatə dairəsi

1.1. Bu qaydalar dövlət qulluqçusu statusuna malik olan bütün şəxslərə şamil edilir.

1.2. Hər bir dövlət qulluqçusu qanunun aliliyini, insan hüquqlarını, demokratik prinsipləri və yüksək etik davranış qaydalarını rəhbər tutaraq, bu qanunun müddəalarına əməl etməyə borcludur.

Maddə 2. Qanunun məqsədləri

2.0. Bu qanunun məqsədləri aşağıdakılardan ibarətdir:

2.0.1. dövlət orqanlarının və dövlət qulluğunun nüfuzunun artırılması, vətəndaşların dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına etimadının yüksəldilməsi;

2.0.2. dövlət orqanları və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılması;

2.0.3. dövlət orqanlarında korrupsiyanın və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində maraqların toqquşmasının qarşısının alınması;

2.0.4. dövlət qulluqçuları tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunmasının təmin edilməsi;

2.0.5. dövlət qulluqçularından gözlənilən davranış barədə vətəndaşların məlumatlandırılması;

2.0.6. dövlət orqanlarının və dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə vətəndaşların təsiri imkanlarının genişləndirilməsi.

Maddə 3. Xidməti davranışın hüquqi tənzimlənməsi

3.1. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı qanunvericiliklə ona verilmiş hüquqların həyata keçirilməsi və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyətidir. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına və prinsiplərinə əsaslanmalıdır.

3.2. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı bu qanuna və digər normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq tənzimlənir.

3.3. Bu qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını dəqiqləşdirən normalar, onlara riayət olunması ilə bağlı təminatlar dövlət orqanlarının digər nor-

mativ hüquqi aktları ilə müəyyənləşdirilə bilər. Göstərilən normativ hüquqi aktlar bu qanunun müddəalarına zidd olmamalıdır.

Fəsil 2. Etik davranış qaydaları

Maddə 4. Vicdanlı davranış

4.1. Şəxsin, cəmiyyətin və dövlətin maraqları naminə dövlət qulluqçuları öz vəzifə borcunu səmərəli yerinə yetirməyə borcludur.

4.2. Dövlət qulluqçusu bütün hallarda hər bir şəxs üçün vicdanlılıq nümunəsi olmalıdır.

Maddə 5. Peşəkarlıq və fərdi məsuliyyətin artırılması

5.1. Dövlət qulluqçusu öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş səlahiyyətlər çərçivəsində və peşəkarlıq səviyyəsində yerinə yetirməyə borcludur.

5.2. Dövlət qulluqçusu etik davranışı və öz peşəkar fəaliyyəti ilə dövlət orqanlarına, hüquqi və fiziki şəxslərin inamını artırmalı və möhkəmləndirməlidir.

Maddə 6. Loyallıq

6.1. Dövlət qulluqçusu onun xidməti vəzifəsinə aid olmadığı hallarda, dövlət orqanlarının, onların rəhbərlərinin fəaliyyəti ilə əlaqədar (qanunsuz fəaliyyət istisna olmaqla) tənqidi ictimai mülahizələrdən, çıxışlardan və onların fəaliyyətinə ictimai qiymət verilməsindən çəkinməlidir. Bu qayda dövlət qulluqçusunun elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə bağlı çıxışlarına və ya elmi yazılarına şamil olunmur.

6.2. Dövlət qulluqçusu dövlət qulluğu ilə bağlı vəzifələrin icrası ilə bir araya sığmayan və onun adına xələl gətirə biləcək, habelə dövlət orqanının nüfuzunu aşağı sala biləcək hərəkətlərə yol verməməlidir.

6.3. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanı tərəfindən açıq çıxışlarla bağlı müəyyən olunmuş qaydalara əməl etməlidir.

6.4. Dövlət qulluqçusu qanunvericilikdə dövlət qulluğu ilə bağlı nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl etməlidir.

Maddə 7. İctimai etimad

7.1. Dövlət qulluqçusu Azərbaycan Respublikasının, dövlət orqanının və dövlət qulluğunun nüfuzunu möhkəmləndirməyə, öz adını və şərəfini uca tutmağa borcludur.

7.2. Dövlət qulluqçusu etik davranış qaydalarının onun tərəfindən pozulması nəticələrini aradan qaldırmağa, o cümlədən ictimai etimadın bərpası üçün tədbirlər görməyə borcludur.

7.3. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyəti barədə ictimaiyyəti məlumatlandıran kütləvi informasiya vasitələri nüma-

yəndələrinin qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada doğru (dürüst) məlumatlar almasına köməklik göstərməlidir.

Maddə 8. İnsanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarına, şərəf və ləyaqətinə və işgüzar nüfuzuna hörmət. Hüquqi şəxslərin işgüzar nüfuzuna hörmət

8.1. Dövlət qulluqçularının fəaliyyəti insanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarının təmin olunmasına, qorunmasına və müdafiəsinə xidmət etməlidir.

8.2. Dövlət qulluqçusu insanların hüquq və azadlıqlarını, qanuni maraqlarını pozan, onların şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzunu ləkələyə biləcək qərarlara və hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir.

8.3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin icrası ilə bağlı fiziki şəxslərin, habelə digər dövlət qulluqçularının şəxsi həyatı, şərəf və ləyaqəti barədə ona məlum olmuş məlumatların konfidensiallığını təmin etməlidir.

8.4. Dövlət qulluqçusu hüquqi şəxslərin işgüzar nüfuzuna hörmətlə yanaşmalı və onların işgüzar nüfuzunu ləkələyə biləcək hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir.

Maddə 9. Mədəni davranış

Dövlət qulluqçusu bütün şəxslərə, o cümlədən birbaşa və yuxarı rəhbəri ilə və ya tabeliyində olan şəxslərə münasibətdə nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və səbirlili olmalıdır.

Maddə 10. Əmr, sərəncam və ya tapşırıqların yerinə yetirilməsi

10.1. Dövlət qulluqçusu birbaşa və ya yuxarı rəhbərinin qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi yazılı əmri, sərəncamı və ya verdiyi şifahi tapşırıqları yerinə yetirməyə borcludur.

10.2. Dövlət qulluqçusu birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən ona verilən əmrin, sərəncamın və ya tapşırığın qanuna və ya digər normativ hüquqi akta zidd olmasına əmindirsə, bu barədə yazılı əsaslandırmanı birbaşa və ya yuxarı rəhbərinə təqdim etməlidir. O, birbaşa rəhbərindən bu əmr, sərəncam və ya tapşırığın yazılı şəkildə təsdiq olunmasını tələb etməlidir. Birbaşa rəhbərindən yazılı şəkildə təsdiq edilmiş əmr, sərəncam və ya tapşırıq almasına baxmayaraq, dövlət qulluqçusu onların qanuna, yaxud digər normativ hüquqi akta zidd olmasına inanmaqda davam edərsə, o, həmin əmr, sərəncam və ya tapşırığın yerinə yetirilməsindən imtina edə bilər.

10.3. Qanuni göstərişlərin yerinə yetirilməməsi intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

Maddə 11. Qərəzsizlik

11.1. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən və ya qərar qəbul edərkən qərəzsiz olmalı və bu zaman irqinə, milliyyətinə, dininə, dilinə, cinsinə, sosial mənşəyinə, əmlak və qulluq vəziyyətinə, dinə münasibətinə, əqidəsinə, ictimai və ya hər hansı digər birliyə mənsubiyyətinə görə hər hansı şəxsin və ya şəxslər qrupunun üstünlüyünə və ya belə üstünlüyün əldə edilməsi üçün şəraitin yaradılmasına yol verməməlidir.

11.2. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı siyasi bitərəfliyə əməl etməyə borcludur.

11.3. Dövlət qulluqçusu özünün və ya maraqlı şəxslərin mənafeələrinin onun xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə təsirinə yol verməməli və bu cür təsir üçün şərait yaratmamalıdır.

Maddə 12. Maddi və qeyri-maddi nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsinə yol verilməməsi

12.1. Dövlət qulluqçusunun qanunsuz olaraq maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə yönəlmiş hərəkətlər (hərəkətsizlik) etməsi və ya qərarlar qəbul etməsi qadağandır.

12.2. Dövlət qulluqçusu onun hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) və ya qərarlarının maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə gətirib çıxarmasını istisna edən tədbirlər görməlidir.

12.3. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada şəxslərə əvəzsiz xidmət (xidmətlər) göstərən dövlət qulluqçusu həmin xidmətə (xidmətlərə) görə hər hansı haqq tələb edə bilməz.

12.4. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş ödəniş müqabilində vətəndaşlara xidmət (xidmətlər) göstərən dövlət qulluqçusu həmin xidmətə (xidmətlərə) görə nəzərdə tutulan məbləğdən artıq haqq tələb edə bilməz.

Maddə 13. Korrupsiyanın qarşısının alınması

13.1. Dövlət qulluqçusuna qanunsuz maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, dövlət qulluqçusu onlardan imtina etməlidir. Maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər dövlət qulluqçusuna ondan asılı olmayan səbəblərdən verilsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

13.2. Tərəflərdən biri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanı olan əqdlərdə həmin dövlət qulluqçusu digər tərəf ola bilməz.

Maddə 14. Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyətlər

14.1. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində

mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz. Bu qayda qonaqpərvərliklə bağlı və dəyəri «Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında» qanunda nəzərdə tutulmuş məbləğdən yuxarı olmayan hədiyyələrin təqdim olunduğu hallara şamil edilmir.

14.2. Dövlət qulluqçusu hədiyyənin qəbul edilməsi və ya qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda, bu məsələ barədə birbaşa rəhbərinin rəyini öyrənməlidir.

Maddə 15. Maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması

15.1. Dövlət qulluqçusu qulluq etdiyi dövrdə maraqların toqquşmasına yol verməməlidir və qanunsuz olaraq öz vəzifə səlahiyyətlərindən şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir.

15.2. Dövlət qulluqçusunun xidməti vəzifələri ilə onun şəxsi maraqları arasında ziddiyyət yarana biləcəyi hallarda, o, qanunvericiliyə müvafiq olaraq, dövlət qulluğuna qəbul olunduqda, habelə bundan sonrakı dövrdə həmin maraqların xarakteri barədə məlumat verməyə borcludur.

15.3. Dövlət qulluqçusu başqa vəzifəyə keçmə ilə əlaqədar təkliflərin maraqların toqquşmasına səbəb ola biləcəyi hallarda, bu barədə dövlət orqanının rəhbərinə məlumat verməlidir. Dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra dövlət qulluqçusu qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddət ərzində əvvəllər fəaliyyətinə nəzarət etdiyi idarə, müəssisə, təşkilatlara və ya onların bölmələrinə işə qəbul edilə bilməz.

15.4. Dövlət qulluqçusu maraqların toqquşmasının qarşısının alınması üçün qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər tədbirlər görməlidir.

15.5. Dövlət qulluqçusu vəzifəyə təyin edilərkən və bundan sonrakı müddətdə etik davranış qaydaları, korrupsiyaya qarşı mübarizə və maraqların toqquşmasının qarşısının alınması ilə normativ hüquqi və normativ xarakterli aktlarla tanış olmalıdır. Bu aktlara əməl edilməsi ilə bağlı hər hansı suallar yarandıqda, bu barədə birbaşa və ya yuxarı rəhbərinə müraciət etməlidir.

Maddə 16. Əmlakdan istifadə

16.1. Dövlət qulluqçusu istifadəsində olan dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompüter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından qənaətlə və səmərəli istifadə etməlidir.

16.2. Dövlət qulluqçusuna dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompüter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından şəxsi maraqları naminə, habelə həmin dövlət qulluqçusu tərəfindən xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olmayan digər məqsədlər üçün istifadə etməsi qadağandır.

Maddə 17. Məlumatlardan istifadə

17.1. Dövlət qulluqçusu xidmət etdiyi dövlət orqanının sərəncamında olan məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada əldə olunması və yayılması mümkünlüyünü təmin etməlidir.

17.2. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanında müəyyən olunmuş xidməti informasiyanın təqdim edilməsi qaydalarına əməl etməlidir.

17.3. Dövlət qulluqçusu xidməti fəaliyyəti zamanı əldə etdiyi məlumatları şəxsi maraqları üçün istifadə edə bilməz.

Maddə 18. İctimai və ya siyasi fəaliyyət

18.1. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, dövlət qulluqçusu ictimai və ya siyasi birliyə üzv olmaq hüququna malikdir.

18.2. Dövlət qulluqçusunun ictimai və ya siyasi fəaliyyəti, yaxud ictimai və ya siyasi birliyə mənsubiyyəti onun xidməti vəzifələrini qərəzsiz və obyektiv yerinə yetirdiyinə ictimai şübhə doğurmamalıdır.

18.3. Dövlət qulluqçusu qulluq mövqeyindən istifadə edərək, digər dövlət qulluqçularını ictimai və ya siyasi birliklərin və dini təşkilatların fəaliyyətində iştiraka təhrik etməməlidir.

18.4. Dövlət qulluqçusuna dövlət orqanlarında ictimai və siyasi birliklərin (həmkarlar ittifaqları istisna olmaqla), dini təşkilatların struktur bölmələrini yaratmaq, yaxud həmin orqanlarda göstərilən struktur bölmələrin yaradılmasına yardım etmək qadağandır.

18.5. Dövlət qulluqçusuna seçkilər zamanı öz vəzifə mövqeyindən və səlahiyyətlərindən özünün və ya digər namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyaların bloklarının xeyrinə istifadə etmək qadağandır.

Fəsil 3. Etik davranış qaydalarının həyata keçirilməsinin təmin olunması

Maddə 19. Təminatlar sistemi

19.0. Dövlət qulluqçusu tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunması üçün:

19.0.1. dövlət qulluqçusunun davranışının etik davranış qaydalarına uyğunluğu onun özü, birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən müntəzəm təhlil edilir;

19.0.2. dövlət qulluqçusu, onun birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən bu fəsildə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülür.

Maddə 20. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarət

20.0. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti:

20.0.1. Dövlət orqanının rəhbəri-xidməti qaydada, yuxarı orqan-tabeçilik əsasında;

20.0.2. Müvafiq dövlət orqanı (bundan sonra «Nəzarət orqanı») - bu qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada həyata keçirir.

Maddə 21. Dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən nəzarət

21.1. Dövlət orqanlarında etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti həmin orqanların müvafiq qurumları həyata keçirir.

21.2. Dövlət orqanının rəhbəri:

21.2.1. tabeliyində olan dövlət qulluqçularının xidməti davranışlarının bu qanunla müəyyən olunan etik davranış qaydalarına uyğunluğuna nəzarət etməli və onun təhlilini aparmalıdır;

21.2.2. öz davranışı ilə etik davranış qaydalarına əməl olunması nümunəsi göstərməlidir;

21.2.3. tabeliyində olan dövlət qulluqçuları arasında onların tutduqları vəzifələrə uyğun olaraq vəzifə bölgüsü aparmalıdır;

21.2.4. tabeliyində olan şəxsləri hüquqa və hamılıqla qəbul edilmiş etik normalara zidd olan hərəkət etməyə və qərarlar qəbul etməyə sövq etməməlidir;

21.2.5. rəhbərlik etdiyi dövlət orqanlarına və onların struktur bölmələrinə kadrların seçilməsi və yerləşdirilməsi zamanı qanunvericiliyin tələblərinə əməl etməlidir;

21.2.6. etik davranış qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması və profilaktikası üzrə tədbirlər görməlidir;

21.2.7. tabeliyində olan dövlət qulluqçularına etik davranış qaydalarını izah etməli və müraciət olunduğu təqdirdə etik davranış qaydalarına əməl olunmasına dair onlara tövsiyələr verməlidir;

21.2.8. öz səlahiyyətləri çərçivəsində bu qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını və onlara əməl olunması ilə bağlı təminatları konkretləşdirən normativ hüquqi (və ya normativ xarakterli) aktları işləyib hazırlamalı və təsdiq etməlidir;

21.2.9. etik davranış qaydalarını pozan dövlət qulluqçularının intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.10. etik davranış qaydaları və dövlət qulluqçuları tərəfindən həmin qaydalara əməl olunmasını tələb etmək hüquqlarına malik olmaları barədə vətəndaşları və təşkilatları məlumatlandırmaq üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.11. etik davranış qaydalarının pozulması halları ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər barədə vətəndaşları, təşkilatları və dövlət orqanlarını məlumatlandırmalıdır;

21.2.12. etik davranış qaydalarının pozulmasının nəticələrinin aradan qaldırılması habelə dövlət orqanına ictimai etimadın artırılması üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.13. etik davranış qaydalarına əməl olunması ilə bağlı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirməlidir.

Maddə 22. Nəzarət orqanının səlahiyyətləri

22.1. Nəzarət orqanı bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına əməl edilməsi və bu qanunun tətbiqi ilə bağlı məsələlərin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı səlahiyyətləri həyata keçirir:

22.1.1. bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına əməl edilməsi vəziyyətini öyrənir və bu barədə məlumatları ümumiləşdirir;

22.1.2. dövlət qulluqçularından və digər şəxslərdən bu qanunun müddələrinin pozulması ilə bağlı şikayətlər və məlumatlar qəbul edir;

22.1.3. daxil olan şikayətlər və məlumatlardan irəli gələn məsələlərin həlli üzrə təkliflər, tövsiyələr və təqdimatlar verir;

22.1.4. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə ictimai rəyin öyrənilməsi və bununla bağlı maarifləndirmənin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görür;

22.1.5. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə araşdırmalar aparır, bu məsələlərlə bağlı tövsiyələr və məruzələr tərtib edir;

22.1.6. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri və müstəqil ekspertlərlə əməkdaşlıq edir;

22.1.7. daxil olmuş materiallarda hüquqpozumaların əlamətləri olduqda həmin materialları yoxlanılması üçün müvafiq orqanlara göndərir;

22.1.8. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər verir;

22.1.9. qanunvericiliklə göstərilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

22.2. Nəzarət orqanı etik davranış qaydalarının pozulması ilə əlaqədar dövlət qulluqçusuna qarşı aparılan intizam icraatının gedişinə hər hansı formada müdaxilə edə bilməz.

Maddə 23. Etik davranış qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyət

23.1. Etik davranış qaydalarının pozulması dövlət qulluqçusunun intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün əsasdır.

23.2. Dövlət qulluqçusunun intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada və müddətdə həyata keçirilir.

23.3. Aşağıdakı hallarda intizam icraatına başlanıla bilər:

23.3.1. bu qanunun müddələrinin dövlət qulluqçusu tərəfindən pozulması barədə hüquqi və ya fiziki şəxslər tərəfindən şikayət və ya digər məlumatın verilməsi;

23.3.2. kütləvi informasiya vasitələrində dövlət qulluqçusu tərəfindən bu qanunun müddələrinin pozulması və maraqların toqquşmasına yol verilməsi barədə məlumatın dərc edilməsi.

23.3. İntizam icraatı zamanı dövlət qulluqçusu tərəfindən yol verilən hüquq pozuntusunda cinayət tərkibinin əlamətləri aşkar edildikdə, həmin əlamətləri aşkar etmiş dövlət orqanının rəhbəri bu barədə cinayət təqibi orqanına məlumat verməlidir.

Maddə 24. Bu qanunun qüvvəyə minməsi

Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 31 may 2007-ci il

№ 352-IIIQ

3.1 “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Qanunun neçə məqsədi müəyyən edilmişdir?
A) 4; B) 5; C) 3; D) 6.
2. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı” dedikdə nə nəzərdə tutulur?
A) Qanunvericiliklə ona verilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyəti;
B) Qanunvericiliklə ona verilmiş hüquqların həyata keçirilməsi əlaqədar fəaliyyəti;
C) Qanunvericiliklə ona verilmiş hüquqların həyata keçirilməsi və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyəti;
D) Dövlət orqanları tərəfindən müəyyən edilmiş hüquqların həyata keçirilməsi və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyəti.
3. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun qanunvericilikdə dövlət qulluğu ilə bağlı nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl etməsi hansı qaydalara uyğundur?
A) Vicdanlı davranış; B) Loyallıq;
C) İctimai etimad; D) Mədəni davranış.
4. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu tərəfindən qanuni göstərişlərin yerinə yetirilməməsi hansı məsuliyyətə səbəb olur?
A) İnzibati məsuliyyətinə; B) Mülki-hüquqi məsuliyyətə;
C) İntizam məsuliyyətinə; D) Cinayət məsuliyyətinə.
5. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin yerinə yeritilməsi zamanı siyasi bitərəfliyə əməl etməyə borclu olması hansı qaydalara uyğundur?
A) Vicdanlı davranış; B) Qərəzsizlik;
C) Loyaqlıq; D) Maraqların toqquşmasının qarşısının alınması.

6. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada şəxslərə əvəzsiz xidmət (xidmətlər) göstərən dövlət qulluqçusu həmin xidmətə (xidmətlərə) görə nə tələb edə bilməz. Tam və doğru cavabı müəyyən edin?
A) Nəzərdə tutulan məbləğdən artıq hər hansı bir maddi gəlir;
B) Maddi gəlir və imtiyazlar;
C) Hər hansı haqq tələb edə bilməz;
D) Hər hansı əlavə gəlir.
7. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti dövlət orqanının rəhbəri hansı qaydada həyata keçirir?
A) Qanunla müəyyən edilmiş qaydada; B) Xidməti qaydada;
C) Təbəçilik əsasında; D) Daxili xidmət qaydasında.
8. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müvafiq dövlət orqanı (bundan sonra «Nəzarət orqanı») –nın səlahiyyətlərini hansı orqan həyata keçirir?
A) Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
B) Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi;
C) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
D) Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi.
9. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı “İctimai etimad” qaydalarına aid deyil?
A) dövlət qulluqçusu dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyəti barədə ictimaiyyəti məlumatlandıran kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada doğru (dürüst) məlumatlar almasına köməklik göstərməlidir;
B) dövlət qulluqçusu xidmət etdiyi dövlət orqanının sərəncamında olan məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada əldə olunması və yayılması mümkünlüyünü təmin etməlidir;
C) dövlət qulluqçusu Azərbaycan Respublikasının, dövlət orqanının və dövlət qulluğunun nüfuzunu möhkəmləndirməyə, öz adını və şərəfini uca tutmağa borcludur;

D) dövlət qulluqçusu etik davranış qaydalarının onun tərəfindən pozulması nəticələrini aradan qaldırmağa, o cümlədən ictimai etimadın bərpası üçün tədbirlər görməyə borcludur.

10. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanuni göstərişlərin yerinə yetirilməməsi hansı məsuliyyətinə səbəb olur?
A) inzibati məsuliyyətə; B) mülki-hüquqi məsuliyyətə;
C) cinayət məsuliyyətinə; D) intizam məsuliyyətinə.
11. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu qanunda neçə etik davranış qaydası müəyyən edilmişdir?
A) 13; B) 14; C) 15; D) 16.
12. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu başqa vəzifəyə keçmə ilə əlaqədar təkliflərin maraqların toqquşmasına səbəb ola biləcəyi hallarda, bu barədə kimə məlumat verməlidir?
A) dövlət orqanının rəhbərliyinə; B) dövlət orqanını rəhbərinə;
C) nəzarət orqanına; D) birbaşa rəhbərinə.
13. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması ilə bağlı aşağıda göstərilənlərdən hansı səhvdir?
A) dövlət qulluqçusu qulluq etdiyi dövrdə maraqların toqquşmasına yol verməməlidir və qanunsuz olaraq öz vəzifə səlahiyyətlərindən şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir;
B) dövlət qulluqçusunun xidməti vəzifələri ilə onun şəxsi maraqları arasında ziddiyyət yarana biləcəyi hallarda, o, qanunvericiliyə müvafiq olaraq, dövlət qulluğuna qəbul olunduqda, habelə bundan sonrakı dövrdə həmin maraqların xarakteri barədə məlumat verməyə borcludur;
C) dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra dövlət qulluqçusu əvvəllər fəaliyyətinə nəzarət etdiyi idarə, müəssisə, təşkilatlara və ya onların bölmələrinə işə qəbul edilə bilməz;
D) dövlət qulluqçusu maraqların toqquşmasının qarşısının alınması üçün qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər tədbirlər görməlidir.
14. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən etik davranış qaydalarının pozulması dövlət qulluqçusunun intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün əsasdır?

- A) intizam məsuliyyəti; B) maddi məsuliyyət;
C) cinayət məsuliyyəti; D) inzibati məsuliyyət.

15. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı hallarda intizam icraatına başlanıla bilməz?
A) "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanununun müddəalarının dövlət qulluqçusu tərəfindən pozulması barədə hüquqi şəxslər tərəfindən şikayətin verilməsi;
B) "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanununun müddəalarının dövlət qulluqçusu tərəfindən pozulması barədə fiziki şəxslər tərəfindən şikayətin verilməsi;
C) kütləvi informasiya vasitələrində dövlət qulluqçusu tərəfindən etik davranış qaydaları ilə bağlı öhdəliklərə əməl edilməməsi ilə bağlı məlumatın dərc edilməsi;
D) kütləvi informasiya vasitələrində dövlət qulluqçusu tərəfindən maraqların toqquşmasına yol verilməsi barədə məlumatın dərc edilməsi.
16. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı Nəzarət orqanının səlahiyyətlərinə aid deyil?
A) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə ictimai rəyin öyrənilməsi və bununla bağlı maarifləndirmənin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görülməsi;
B) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə araşdırmalar aparılması;
C) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər verilməsi;
D) etik davranış qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması üzrə tədbirlər görülməsi.
17. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı dövlət orqanının rəhbərinin səlahiyyətlərinə aid deyil?
A) öz səlahiyyətləri çərçivəsində bu qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını və onlara əməl olunması ilə bağlı təminatları konkretləşdirən normativ hüquqi (və ya normativ xarakterli) aktları işləyib hazırlaması və təsdiq edilməsi;
B) etik davranış qaydalarını pozan dövlət qulluqçularının intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görülməsi;

C) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə ictimai rəyin öyrənilməsi və bununla bağlı maarifləndirmənin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görülməsi;

D) etik davranış qaydaları və dövlət qulluqçuları tərəfindən həmin qaydalara əməl olunmasını tələb etmək hüquqlarına malik olmaları barədə vətəndaşları və təşkilatları məlumatlandırmaq üçün tədbirlər görməlidir.

18. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı qanunun məqsədlərinə aid deyil?**

A) dövlət orqanlarının fəaliyyətində səmərəliliyin artırılması;

B) etik davranış qaydalarının müəyyən edilməsi;

C) dövlət qulluqçuları tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunmasının təmin edilməsi;

D) dövlət orqanlarının nüfuzunun artırılması.

19. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “tərəflərdən biri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanı olan əqdlərdə həmin dövlət qulluqçusu digər tərəf ola bilməz” müddəası hansı qaydalara uyğundur?**

A) Korrupsiyanın qarşısının alınması;

B) Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyyətlər;

C) Maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması;

D) Maddi və qeyri-maddi nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsinə yol verilməməsi.

20. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddələrdən hansı səhvdir?**

A) maraqlar toqquşması – vəzifəli şəxsin özü və ya ailə üzvləri ilə bağlı olan və ya vəzifəli şəxsin şəxsi marağının olduğu və bu marağın onun xidməti vəzifələrinin obyektiv və qərəzsiz icrasına təsir göstərdiyi və ya təsir göstərə biləcəyi vəziyyət;

B) korrupsiya – vəzifəli şəxslərin öz statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməsi, habelə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vəd olunması və yaxud verilməsi yolu ilə həmin vəzifəli şəxslərin ələ alınmasıdır;

C) qərəzsizlik – dövlət qulluqçusu digər dövlət qulluqçuları haqqında tənqidi fikir yürütməməsidir;

D) fərdi məsuliyyətin artırılması – dövlət qulluqçusu etik davranışı və öz peşəkar fəaliyyəti ilə dövlət orqanlarına, hüquqi və fiziki şəxslərin inamını artırmalı və möhkəmləndirməlidir.

21. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanun nələri müəyyən edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.**

1. Dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydalarını

2. Dövlət qulluqçuları üçün etik davranış prinsiplərini

3. Dövlət qulluqçuları üçün etik davranışın əlamətlərini

4. Dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydaları və prinsiplərinə əməl edilməsi ilə bağlı hüquqi mexanizmləri

5. Etik davranış qaydalarına əməl edilməsinin ümumi xüsusiyyətlərini

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 4

22. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusu nələri rəhbər tutaraq bu Qanunun müddələrinə əməl etməyə borcludur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.**

1. Qanunun aliliyini

2. İnsan hüquqlarını

3. Demokratik prinsipləri

4. Hüquqi bərabərliyi

5. İnsan azadlıqlarını

6. Yüksək etik davranış qaydalarını

A) 1, 2, 3, 4, 5, 6 B) 1, 2, 3, 6 C) 1, 2, 4, 5, 6 D) 1, 2, 4, 5

23. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun məqsədləri neçə bölmə üzrə qruplaşdırılmışdır?**

A) 4

B) 3

C) 5

D) 6

24. **“Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun məqsədlərində aşağıdakılardan hansı ilk məqsəd kimi müəyyənləşdirilmişdir?**

A) Dövlət orqanları və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılması

B) Dövlət orqanlarının və dövlət qulluğunun nüfuzunun artırılması, vətəndaşların dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına etimadının yüksəldilməsi

- C) Dövlət orqanlarında korrupsiyanın və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində maraqların toqquşmasının qarşısının alınması;
D) Dövlət qulluqçuları tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunmasının təmin edilməsi;

25. Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun qanunvericiliklə ona verilmiş hüquqların həyata keçirilməsi və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyəti necə adlanır?

- A) Dövlət qulluqçusunun etik davranışı
B) Dövlət qulluqçusunun qulluq rəqlamenti
C) Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı
D) Dövlət qulluqçusunun əmək funksiyaları

26. ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı nələrə əsaslanmalıdır?

- A) Bu qanunun ümumi müddəalarına
B) Qanunun aliliyinə və etik davranış qaydalarına
C) Etik davranış qaydalarının və prinsiplərinin əməl edilməsi mexanizmlərinə
D) Bu Qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına və prinsiplərinə

27. ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanlarının digər normativ hüquqi aktları ilə də müəyyənləşdirilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Bu Qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını və prinsiplərini müəyyənləşdirən normalar
2. Bu Qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını dəqiqləşdirən normalar
3. Bu Qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarına riayət olunması ilə bağlı təminatlar
4. Bu Qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarına və prinsiplərinə riayət olunması bağlı təminatlar
A) 1, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 3, 4 D) 2, 3

28. ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanlarının digər normativ hüquqi aktları zidd olmamalıdır?

- A) Bu Qanunun tələblərinə B) Qanunun aliliyinə
C) Bu Qanunun müddəalarına D) Etik davranış qaydalarına və prinsiplərinə

29. Dövlət qulluqçusu hansı hallarda hər bir şəxs üçün vicdanlılıq nümunəsi olmalıdır?

- A) İstənilən halda B) Bütün hallarda
C) Qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda D) Zəruri hallarda

30. Hansı subyektlərin naminə dövlət qulluqçuları öz vəzifə borcunu səmərəli yerinə yetirməyə borcudur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Ölkənin 2. Şəxsin 3. Dövlətin 4. Cəmiyyətin
5. Hər kəsin 6. Vətənin
A) 2, 3, 4, 5, 6 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 2, 3, 4

31. Dövlət qulluqçusu etik davranışı və öz peşəkar fəaliyyəti ilə nəyi təmin etməlidir?

- A) Dövlət orqanlarına hər kəsin inamını artırmalı və möhkəmləndirməli
B) Dövlət orqanlarına cəmiyyətin inamını artırmalı və möhkəmləndirməli
C) Dövlət orqanlarına hüquqi və fiziki şəxslərin inamını artırmalı və möhkəmləndirməli
D) Dövlət orqanlarına vətəndaşların inamını artırmalı və möhkəmləndirməli

32. Dövlət qulluqçusunun qanunvericilikdə dövlət qulluğu ilə bağlı nəzərdə tutulmuş məhdudiyyətlərə əməl edilməsi ilə bağlı tələbi bu Qanunun hansı maddəsində nəzərdə tutulmuşdur?

- A) İnsanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarına, şərəf və ləyaqətinə və işgüzar nüfuzuna hörmət
B) Loyallıq C) Mədəni davranış D) Məhdudiyyətlər

33. ”Dövlət qulluqçusu Azərbaycan Respublikasının, dövlət orqanının və dövlət qulluğunun nüfuzunu möhkəmləndirməyə, öz adını və şərəfini uca tutmağa borcudur” müddəası bu Qanunun hansı maddəsində nəzərdə tutulmuşdur?

- A) İnsanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarına, şərəf və ləyaqətinə və işgüzar nüfuzuna hörmət
B) Loyallıq C) Mədəni davranış D) İctimai etimad

34. ”Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin icrası ilə bağlı fiziki şəxslərin, habelə digər dövlət qulluqçularının şəxsi həyatı, şərəf və ləyaqəti barədə ona məlum olmuş məlumatların konfidensiallığını təmin etməlidir” müddəası bu Qanunun hansı maddəsində nəzərdə tutulmuşdur?

- A) İnsanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarına, şərəf və ləyaqətinə və işgüzar nüfuzuna hörmət

B) Loyallıq C) Mədəni davranış. D) İctimai etimad

35. Dövlət qulluqçusu bütün şəxslərə, o cümlədən birbaşa və yuxarı rəhbəri ilə və ya tabeliyində olan şəxslərə münasibətdə necə olmalıdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) mədəni, alicənab, nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və səbrli
 B) nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və səbrli
 C) mədəni, alicənab, nəzakətli, xeyirxah və diqqətli
 D) mədəni, alicənab, nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və qayğıkeş

36. Dövlət qulluqçusu kimlərin və hansı halda yazılı əmrini, sərəncamını və ya verdiyi şifahi tapşırıqları yerinə yetirməyə borcludur?

- A) Birbaşa, bilavasitə və ya yuxarı rəhbərinin, qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi
 B) Birbaşa rəhbərinin qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi
 C) Birbaşa və ya yuxarı rəhbərinin, qanuna uyğun olan və dövlət orqanının səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi
 D) Birbaşa və ya yuxarı rəhbərinin, qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi

37. Dövlət qulluqçusu kimdən normativ hüquqi akta zidd əmr, sərəncam və ya tapşırığın yazılı şəkildə təsdiq olunmasını tələb etməlidir?

- A) Bilavasitə rəhbərindən B) Yuxarı rəhbərindən
 C) Birbaşa rəhbərindən D) Təşkilat rəhbərindən

38. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanuni göstərişlərin yerinə yetirilməməsi hansı məsuliyyətə səbəb olur?

- A) İnzibati və intizam B) İntizam C) İnzibati D) Mülki və inzibati

39. Dövlət qulluqçusu hansı hallarda qərəzsiz olmalı və bu zaman irqinə, milliyətinə, dininə, dilinə, cinsinə, sosial mənşəyinə, əmlak və qulluq vəziyyətinə, əqidəsinə, ictimai və ya hər hansı digər birliyə mənsubiyyətinə görə hər hansı şəxsin və ya şəxslər qrupunun üstünlüyünə və ya belə üstünlüyün əldə edilməsi üçün şəraitin yaradılmasına yol verməməlidir?

- A) Bütün hallarda
 B) Qulluq funksiyalarını icra edərkən
 C) Xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən və ya qərar qəbul edərkən
 D) Qanunla müəyyən edilmiş bütün hallarda

40. "Dövlət qulluqçusu özünün və ya maraqlı şəxslərin mənafelərinin onun xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə təsirinə yol verməməli və bu cür təsir üçün şərait yaratmamalıdır" müddəası bu Qanunun hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Loyallıq B) Mədəni davranış
 C) Qərəzsizlik D) Korrupsiyanın qarşısının alınması

41. "Tərəflərdən biri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanı olan əqdlərdə həmin dövlət qulluqçusu digər tərəf ola bilməz" müddəası bu Qanunun hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Hədiyyə alma ilə məhdudiyətlər B) Mədəni davranış
 C) Qərəzsizlik D) Korrupsiyanın qarşısının alınması

42. "Dövlət qulluqçusu hədiyyənin qəbul edilməsi və ya qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda bu məsələ barədə birbaşa rəhbərinin rəyini öyrənməlidir" müddəası bu Qanunun hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması
 B) Hədiyyə alma ilə bağlı məhdudiyətlər
 C) Qərəzsizlik
 D) Korrupsiyanın qarşısının alınması

43. "Dövlət qulluqçusu vəzifəyə təyin edilərkən və bundan sonrakı müddətdə etik davranış qaydaları, korrupsiyaya qarşı mübarizə və maraqların toqquşmasının qarşısının alınması ilə bağlı normativ hüquqi və normativ xarakterli aktlarla tanış olmalıdırlar" müddəası bu Qanunun hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A) Maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması
 B) Hədiyyə alma ilə bağlı məhdudiyətlər
 C) Qərəzsizlik
 D) Korrupsiyanın qarşısının alınması

44. Dövlət qulluqçusu başqa vəzifəyə keçmə ilə əlaqədar təkliflərin maraqların toqquşmasına səbəb ola biləcəyi hallarda, bu barədə kimə məlumat verməlidir?

- A) Birbaşa rəhbərinə B) Yuxarı rəhbərinə
 C) Bilavasitə rəhbərinə D) Dövlət orqanının rəhbərinə

45. Dövlət qulluqçusuna dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompyüter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından hansı məqsədlər məqsədlər üçün istifadə etməsi qadağandır.

- A) şəxsi
- B) xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olmayan
- C) qulluq funksiyalarının icrası ilə əlaqədar olmayan
- D) dövlət orqanlarının fəaliyyət istiqamətlərinə aid olmayan

46. Hansı halda dövlət qulluqçusu ictimai və ya siyasi birliyə üzv olmaq hüququna malikdir?

- A) Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada
- B) Bu Qanunun tələblərinə əməl edilməklə
- C) Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa
- D) Hər bir halda

47. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti dövlət orqanının rəhbəri hansı qaydada həyata keçirir?

- A) Müvafiq qaydada
- B) Tabeçilik əsasında
- C) Xidməti qaydada
- D) Qanunla müəyyən edilmiş qaydada

48. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti yuxarı orqan hansı qaydada həyata keçirir?

- A) Müvafiq qaydada
- B) Tabeçilik əsasında
- C) Xidməti qaydada
- D) Qanunla müəyyən edilmiş qaydada

49. Dövlət orqanlarında etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarət hansı subyekt tərəfindən həyata keçirilir?

- A) Dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən
- B) Dövlət orqanının struktur bölməsi tərəfindən
- C) Həmin orqanların müvafiq qurumları tərəfindən
- D) Yuxarı orqan tərəfinən

50. Etik davranış qaydalarını pozan dövlət qulluqçularının intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görülməsi səlahiyyəti kimə mənsubdur?

- A) Təşkilatın rəhbərinə
- B) Dövlət orqanının rəhbərinə
- C) Birbaşa rəhbərinə
- D) Yuxarı rəhbərinə

4. "KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ HAQQINDA" AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Bu qanun korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların aşkar edilməsi, qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılmasına, sosial ədalətin, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiə olunmasına, iqtisadiyyatın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına, dövlət orqanlarının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətinin qanuniliyinin, şəffaflığının və səmərəliliyinin təmin edilməsinə yönəlmişdir.

Bu Qanun, habelə dövlət orqanlarına əhalinin etimadının möhkəmləndirilməsi, peşəkar kadrların dövlət orqanlarında və yerli özünüidarəetmə orqanlarında qulluğa girməyə həvəsləndirilməsi, həmin şəxslərin korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozma törətməsini istisna edən şəraitin yaradılması məqsədini daşıyır.

I Fəsil.

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Korrupsiyanın anlayışı

Korrupsiya-vəzifəli şəxslərin öz statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməsi, habelə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vəd olunması və yaxud verilməsi yolu ilə həmin vəzifəli şəxslərin ələ alınmasıdır.

Maddə 2. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektləri

2.1. Aşağıdakı şəxslər korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektləridirlər;
2.1.1 Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş və ya təyin edilmiş şəxslər;
2.1.2 xüsusi səlahiyyət əsasında dövlət orqanlarını təmsil edən şəxslər;
2.1.3 inzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçuları;
2.1.4 dövlət orqanlarının müvafiq struktur vahidlərində, dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarında, habelə dövlətin nəzarət səhm zərfinə sahib olduğu təsərrüfat subyektlərində təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;

- 2.1.5 Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər;
- 2.1.6 Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarətmə orqanlarına seçilmiş şəxslər;
- 2.1.7 yerli özünüidarətmə orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;
- 2.1.8 qanunla müəyyən edilmiş hallarda dövlət orqanlarının səlahiyyətlərini yerinə yetirən qeyri-dövlət orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;
- 2.1.9 öz nüfuzundan və ya əlaqələrindən istifadə edərək vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək müqabilində maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə edən şəxslər;
- 2.1.10 vəzifəli şəxsə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif edən və ya vəd edən, yaxud verən fiziki və hüquqi şəxslər və ya belə hərəkətlərdə vasitəçilik etmiş şəxslər;
- 2.2 Bu Qanunun 2.1.1-2.1.8-ci maddələrində göstərilənlər bu Qanunun məqsədi üçün vəzifəli şəxs hesab edilirlər.

Maddə 3. Qanunun tətbiq dairəsi

Bu qanun Azərbaycan Respublikasının ərazisində bütün fiziki (o cümlədən, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər) və hüquqi şəxslər barəsində, onun ərazisindən kənarında isə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş hüquqi şəxslər barəsində Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq tətbiq edilir.

Maddə 4. Korrupsiyaya qarşı mübarizəni həyata keçirən orqanlar

- 4.1. Bütün dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər səlahiyyətləri çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizəni həyata keçirirlər. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, korrupsiyaya qarşı mübarizəni qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hüquq-mühafizə orqanları həyata keçirirlər.
- 4.2. Korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində ixtisaslaşmış orqan funksiyalarını Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası (bundan sonra "Komissiya") həyata keçirir.
- 4.3. Komissiyanın tərkibi icra, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanları tərəfindən təyin edilən üzvlərdən ibarətdir. Komissiyanın səlahiyyətləri qanunla təsdiq edilən Əsasnamə ilə müəyyən olunur.

II Fəsil.

Korrupsiyanın qarşısının alınması

Maddə 5. Maliyyə xarakterli tələblər

- 5.1. Vəzifəli şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aşağıdakı məlumatları təqdim etməlidirlər;
- 5.1.1. mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməklə hər il öz gəlirləri barədə;
- 5.1.2. vergitutma obyektini olan əmlakı barədə;
- 5.1.3. kredit təşkilatlarındakı əmanətləri, qiymətli kağızları və digər maliyyə vəsaitləri barədə;
- 5.1.4. şirkətlərin, fondların və sair təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətində səhmdar və ya təsisçi kimi iştirakı, bu müəssisələrdə öz mülkiyyət payı barədə;
- 5.1.5. şərti maliyyə vahidinin beş min misli miqdarından yuxarı olan borcu barədə;
- 5.1.6. şərti maliyyə vahidinin min mislindən yuxarı maliyyə və əmlak xarakterli digər öhdəlikləri barədə.
- 5.2. Bu qanunun 5.1-ci maddəsində göstərilən məlumatlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tələb edilə bilər.

Maddə 6. Maliyyə xarakterli tələblərin pozulmasına görə məsuliyyət

- 6.1. Vəzifəli şəxslər və ya vəzifə tutmaq istəyən şəxslər bu Qanunun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblər və bu tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələri barədə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xəbərdar edilirlər.
- 6.2. Bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları qanunvericiliklə müəyyən edilir.
- 6.3. Vəzifəli şəxslər tərəfindən bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmaması, yəni bu maddədə nəzərdə tutulmuş məlumatların üzürsüz səbəbdən vaxtında təqdim edilməməsi və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş məlumatların təqdim olunması həmin şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb olunmasına səbəb ola bilər. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə barələrində intizam məsuliyyətinə cəlb olunmanın xüsusi qaydası nəzərdə tutulmuş şəxslər intizam məsuliyyətinə həmin qaydalara riayət edilməklə cəlb oluna bilərlər.
- 6.4. Komissiya bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etməyən şəxslər barəsində rəsmi dövlət qəzetində məlumat dərc edə bilər.

Maddə 7. Yaxın qohumların birgə işləməsinə yol verilməməsi

- 7.1. Vəzifəli şəxslərin yaxın qohumları, seçkili vəzifələr və qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər hallar istisna olmaqla, bilavasitə onun tabeliyində olan heç bir vəzifə tuta bilməzlər.
- 7.2. Bu Qanunun 7.1-ci maddəsinin tələblərini pozan şəxslər həmin tələblərin pozulması müəyyən edildikdən sonra 30 gün müddətində həmin pozuntunu könüllü olaraq aradan qaldırmadıqları halda təcəlli istisna edən başqa vəzifəyə

keçirilməli, bu mümkün olmadıqda isə həmin şəxslərdən biri tutduğu vəzifədən azad olunmalıdır.

7.3. Bu Qanunun 7.2-ci maddəsində göstərilən əsaslar üzrə vəzifədən azad olunmuş şəxslər digər orqanlarda, idarə, müəssisə və təşkilatlarda vəzifə tuta bilərlər.

Maddə 8. Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyətlər

8.1. Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz. Bu qayda xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir etməmək şərtilə bu Qanunun 8.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan kiçik hədiyyələrin qəbul edilməsi və sadə qonaqpərvərlikdən istifadə hallarına şamil olunmur.

8.2. Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar bir il ərzində hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsə ümumi məbləği əlli beş manatdan yuxarı olan bir və ya bir neçə hədiyyəni qəbul edə bilməz. Həmin məbləğdən yuxarı olan hədiyyələr şəxsin xidməti vəzifəsini həyata keçirdiyi dövlət orqanına və ya yerli özünüidarəetmə orqanına məxsus hesab edilir.

8.3. Vəzifəli şəxs hədiyyənin qəbul edilməsi və ya sadə qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda, bu məsələ barədə birbaşa rəhbərinin rəyini öyrənməlidir.

8.4. Fiziki və hüquqi şəxslərlə mülki-hüquqi əqdlərin bağlanması və ya onların icrası zamanı vəzifəli şəxslər tərəfindən xidməti fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hər hansı güzəştlərin və ya imtiyazların əldə edilməsi qadağan olunur.

8.5. Vəzifəli şəxsə qanunsuz maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, vəzifəli şəxs onlardan imtina etməlidir. Maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsə ondan asılı olmayan səbəblərdən verilsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsin işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

III Fəsil.

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalər və bu hüquqpozmalara görə məsuliyyət

Maddə 9. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalər

9.1. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalər bilavasitə korrupsiya hüquqpozmalərindən və korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalərdən ibarətdir.

9.2. Korrupsiya hüquqpozmaləri aşağıdakılardır:

9.2.1. vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində özü və yaxud üçüncü şəxslər üçün birbaşa və ya dolaylı yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər tələb etməsi, əldə etməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifi və ya vədi qəbul etməsi;

9.2.2. xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində vəzifəli şəxsə onun özü və ya üçüncü şəxslər üçün fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən birbaşa və ya dolaylı yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsi;

9.2.3. vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində qanunsuz olaraq alınmış əmlakdan özü və ya üçüncü şəxslər üçün mənfəət əldə etmək məqsədi ilə istifadə edilməsi;

9.2.4. vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar maddi və sair nemətləri, imtiyazları və ya güzəştləri haqqı ödənilmədən və ya bazar qiymətlərindən və ya dövlət tərəfindən tənzimlənən qiymətlərdən aşağı qiymətə (tarifə) əldə edilməsi;

9.2.5. vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, rentadan, royaltidən və ya icarədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olaraq gəlir götürməsi;

9.2.6. müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildirən hər hansı şəxsə birbaşa və ya dolaylı yolla maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsi;

9.2.7. müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildirən şəxs tərəfindən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qəbul edilməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifin və ya vədin qəbul edilməsi.

9.3. Vəzifəli şəxsin aşağıdakı hərəkətləri korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalər sayılır:

9.3.1. xidməti vəzifəsini (səlahiyyətlərini) icra etdiyi dövrdə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, digər ödənişli vəzifə tutmaq və ya fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq;

9.3.2. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsi məqsədi ilə fiziki və hüquqi şəxslərə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirməkdə, eləcə də

subsidiyalar, subvensiyalar, dotasiyalar, kreditlər və digər güzəştlər alınmasında qanunsuz kömək etmək;

9.3.3. bilavasitə, başqa və ya uydurma şəxslər vasitəsilə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, əvəzçilik üzrə işləmək (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla), habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən təsərrüfat subyektlərinin və maliyyə kredit müəssisələrinin icra orqanlarının tərkibinə daxil olmaq;

9.3.4. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə onun səlahiyyət dairəsinə daxil olmayan məsələlər üzrə digər dövlət orqanlarının fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilə etmək;

9.3.5. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə, şəxsi maraqlarına aid məsələlərin həllinə təsir etmək;

9.3.6. normativ hüquqi aktların və digər qərarların qəbul edilməsi zamanı fiziki və ya hüquqi şəxslərə onların təyinatına uyğun olmayan üstünlüklər vermək;

9.3.7. vəzifə tutduğu və ya ona tabe olan, onun nəzarətində olan, habelə ona hesabat verən orqanların işi üzrə fiziki və ya hüquqi şəxslərin nümayəndəsi qismində iştirak etmək;

9.3.8. qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmuş məlumatların fiziki və ya hüquqi şəxslərə verilməsindən əsassız imtina etmək, belə məlumatların verilməsini gecikdirmək və yaxud natamam və ya təhrif olunmuş məlumatlar vermək;

9.3.9. qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmayan məlumatları və sənədləri fiziki və hüquqi şəxslərdən tələb etmək;

9.3.10. dövlət orqanları və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının maddi və maliyyə vəsaitlərini qanunsuz olaraq namizədlərin, qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, referendum üzrə təşəbbüs qruplarının seçki fonduna vermək;

9.3.11. qanunvericiliklə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, dövlət fondlarına, dövlət orqanlarının və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının təsərrüfat subyektlərinə məxsus olan maddi və maliyyə ehtiyatlarını qeyri-dövlət strukturlarına vermək;

9.3.12. fiziki və ya hüquqi şəxslərə hüquqlarının və qanuni mənafelərinin həyata keçirilməsində süni maneələr yaratmaq;

9.3.13. sahibkarlıq fəaliyyətinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi ilə bağlı səlahiyyətləri belə fəaliyyəti həyata keçirən fiziki və hüquqi şəxslərə qanunsuz olaraq vermək.

9.4. Bu qanunda nəzərdə tutulan hallardan başqa, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətini tənzimləyən və ya statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktlarında korrupsiya ilə əlaqədar digər hüquqpozmalar müəyyən edilə bilər.

Maddə 10. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə vəzifəli şəxslərin məsuliyyəti

10.1. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada intizam, mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə səbəb olur.

10.2. Vəzifəli şəxs tərəfindən bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsi mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, vəzifəli şəxsin məsuliyyətə cəlb edilməsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə uyğun həyata keçirilir.

10.3. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə intizam məsuliyyəti tədbirləri bu Qanunla və digər qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

10.4. Bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda, aşağıdakı xüsusi hallara riayət edilməklə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada intizam məsuliyyətinə səbəb olur;

10.4.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən orqan bu barədə vəzifəli şəxsin seçildiyi dövlət orqanına məlumat verir.

10.4.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən orqan bu barədə müvafiq seçki komissiyasına məlumat verir. Həmin seçki komissiyası isə bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən beş gün ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozma barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.

10.4.3. Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, onlar barəsində Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülür.

10.4.4. Hakimlər bu qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən orqan intizam tənbehinin tətbiqi məsələsinə baxılması üçün bu barədə Məhkəmə-Hüquq Şurasına məlumat verir.

Maddə 11. Korrupsiya hüquqpozmalarına görə fiziki və ya hüquqi şəxslərin məsuliyyəti

11.1. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş korrupsiya hüquqpozmalarını törətmiş fiziki şəxslərin hərəkətləri cinayət tərkibi yaratmadıqda, onlar inzibati qaydada cərimə edirlər.

11.2. Cinayət tərkibi yaratmayan korrupsiya hüquqpozması törətmiş hüquqi şəxslər qanunla müəyyən edilmiş qaydada cərimə edilir. Cinayət tərkibi yaradan

korrupsiya hüquqpozmasına görə hüquqi şəxslər barəsində qanunla müəyyən edilmiş qaydada cərimə və ya digər cinayət-hüquqi tədbirlər tətbiq edilir.

IV Fəsil.

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların nəticələrinin aradan qaldırılması

Maddə 12. Qanunsuz əldə edilmiş əmlakın götürülməsi və qanunsuz əldə edilmiş imtiyaz və ya güzəştlərin dəyərinin ödənilməsi

12.1. Vəzifəli şəxslər tərəfindən qanunsuz əldə edilmiş əmlak və qanunsuz əldə edilmiş imtiyazlar və ya güzəştlərin dəyəri könüllü olaraq dövlət nəfinə ödənilir. Vəzifəli şəxslər qanunsuz əldə edilmiş əmlakı könüllü olaraq qaytarmaqdan və ya onun dəyərini, habelə qanunsuz əldə edilmiş imtiyaz və ya güzəştlərin dəyərini könüllü olaraq ödəməkdən imtina etdikdə, qanunsuz əldə edilmiş əmlak və ya onun dəyəri, qanunsuz əldə edilmiş güzəşt və ya imtiyazların dəyəri müvafiq dövlət orqanlarının iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

12.2. İşə məhkəmədə baxılana qədər iddianın təmin edilməsi üçün məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə mülki-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görülməlidir.

Maddə 13. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar nəticəsində qəbul olunmuş aktların ləğv edilməsi

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar nəticəsində qəbul olunmuş aktlar müvafiq dövlət orqanları tərəfindən və yaxud müvafiq dövlət orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən ləğv edilə bilər.

Maddə 14. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun 2005-ci il yanvar ayının 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 yanvar 2004-cü il
№ 580-IIQ

4.1 “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1.“Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu qanun aşağıda göstərilən məsələlərdən hansı birinin təmin olunması nəzərdə tutulmamışdır?

A)Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların aşkar edilməsi, qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılmasına

B)Sosial ədalətin, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiə olunmasına

C)Dövlətimizin beynəlxalq imicinin yüksəldilməsinə və dövlətə olan vətəndaş məmnuniyyətinin artırılmasına

D)İqtisadiyyatın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına

E)Dövlət orqanlarının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətinin qanuniliyinin, şəffaflığının və səmərəliliyinin təmin edilməsinə

2.“Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu qanunun məqsədlərindən biri kimi nəzərdə tutulmamışdır?

A)Dövlət orqanlarına əhalinin etimadının möhkəmləndirilməsi

B)Peşəkar kadrların dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanlarında qulluğa girməyə

C)Şəxslərin korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozma törətməsini istisna edən şəraitin yaradılması

D)Beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq bütün sahələrdə şəffaflığın təmin edilməsi

3.“Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslərin nələrdən istifadə etməklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməsi korrupsiyadır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.Öz statusundan

2.Təmsil etdiyi orqanın statusundan

3.Şəxsi əlaqələrindən

4.Vəzifə səlahiyyətlərindən

5.Həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan

A) 1, 2, 3, 4, 5

B) 1, 2, 4, 5

C)1, 2, 3, 4

D) 2, 3, 4, 5

4. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya kimlər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vəd olunması və yaxud verilməsi yolu ilə həmin vəzifəli şəxslərin ələ alınmasıdır?

- A) Vətəndaşlar
B) Fiziki və hüquqi şəxslər
C) Fiziki şəxslər
D) Vəzifəli şəxslər

5. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı şəxslərdən hansılar korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektlərindən deyildir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş və ya təyin edilmiş şəxslər
B) Xüsusi səlahiyyət əsasında dövlət orqanlarında təmsil edilən şəxslər
C) İnzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçuları
D) Dövlət orqanlarının müvafiq struktur vahidlərində, dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarında, habelə dövlətin nəzarət səhm zərfinə sahib olduğu təsərrüfat subyektlərində təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər

6. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı şəxslərdən hansılar bu Qanunun məqsədi üçün vəzifəli şəxs hesab edilmirlər?

- A) Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər
B) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər
C) yerli özünüidarəetmə orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər
D) vəzifəli şəxsə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif edən və ya vəd edən, yaxud verən fiziki və hüquqi şəxslər və ya belə hərəkətlərdə vasitəçilik etmiş şəxslər

7. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanunla müəyyən edilmiş hallarda dövlət orqanlarının səlahiyyətlərini yerinə yetirən qeyri-dövlət orqanlarında hansı funksiyaları həyata keçirən şəxslər korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektlərindəndir?

- A) İnzibati və təşkilati
B) İdarəetmə və rəhbərlik
C) Təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat
D) Ümumi və xüsusi

8. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu qanun Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarında Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş hüquqi şəxslər barəsində nəyə uyğun olaraq tətbiq edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Milli Qanunvericiliyinə
B) Hamılıqla qəbul edilmiş beynəlxalq hüquq normalarına
C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına
D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə

9. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, korrupsiyaya qarşı mübarizə hansı qaydada və kimlər həyata keçirirlər?

- A) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası
B) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hüquq-mühafizə orqanları
C) Bu qanunla müəyyən edilmiş qaydada hüquq-mühafizə orqanları
D) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanları

10. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində ixtisaslaşmış orqan funksiyalarını hansı biri həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu
B) Hüquq mühafizə orqanları
C) Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası
D) Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanları

11. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən komissiyanın tərkibi hansı üzvlərdən ibarətdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilən
B) İcra, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanları tərəfindən təyin edilən
C) Məhkəmə hakimiyyəti orqanları tərəfindən təyin edilən
D) Hüquq mühafizə orqanları tərəfindən təyin edilən

12. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən komissiyanın səlahiyyətləri hansı normativ aktla müəyyən olunur?

- A) Qanunla təsdiq edilən Təlimatla ilə
B) Qanunla
C) Qanunla təsdiq edilən Nizamnamə ilə
D) Qanunla təsdiq edilən Əsasnamə ilə

13. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslər maliyyə xarakterli məlumatları hansı qaydada təqdim etməlidirlər?

- A) Bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada
 B) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada
 C) Dövlət orqanının müəyyən etdiyi qaydada
 D) Əsasnamədə müəyyən edilmiş qaydada

14. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən

vəzifəli şəxslərin təqdim etdiyi maliyyə xarakterli məlumatlar biri deyildir?

- A) Mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməklə hər il öz gəlirləri barədə;
 B) Vergitutma obyektini olan əmlakı barədə;
 C) Şərti maliyyə vahidinin beş min misli miqdarından aşağı olan borcu barədə;
 D) Kredit təşkilatlarındakı əmanətləri, qiymətli kağızları və digər maliyyə vəsaitləri barədə;

15. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansılar vəzifəli şəxslərin təqdim etdiyi maliyyə xarakterli məlumatlardandır?

1. Şirkətlərin, fondların və sair təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətində səhmdar və ya təsisçi kimi iştirakı, bu müəssisələrdə öz mülkiyyət payı barədə;
 2. Şərti maliyyə vahidinin min mislindən yuxarı maliyyə və əmlak xarakterli digər öhdəlikləri barədə.
 3. Şərti maliyyə vahidinin beş min misli miqdarından yuxarı olan borcu barədə;
 4. Vergitutma obyektini olan əmlakı barədə;
 A) 1, 2, 3 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 4

16. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən maliyyə xarakterli məlumatlar hansı qaydada tələb edilə bilər?

- A) Bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada
 B) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada
 C) Dövlət orqanının müəyyən etdiyi qaydada
 D) Əsasnamədə müəyyən edilmiş qaydada

17. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən "Vəzifəli şəxslər və ya vəzifə tutmaq istəyən şəxslər bu Qanunun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblər və bu tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələri barədə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xəbərdar edilirlər" müddəası hansı maddədə təsbit edilmişdir?

- A) Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyətlər

- B) Yaxın qohumların birgə işləməsinə yol verilməməsi
 C) Maliyyə xarakterli tələblərin pozulmasına görə məsuliyyət
 D) Maliyyə xarakterli tələblər

18. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Bu Qanunun 5.1-ci maddəsində (maliyyə xarakterli) müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları müəyyən edilir?

- A) Əsasnamə ilə B) Qanunvericiliklə C) Bu Qanunla
 D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə

19. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslər tərəfindən bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmaması, yəni bu maddədə nəzərdə tutulmuş məlumatların üzürsüz səbəbdən vaxtında təqdim edilməməsi və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş məlumatların təqdim olunması səbəb ola bilər?

- A) Həmin şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb olunmasına
 B) Həmin şəxslərin inzibati məsuliyyətə cəlb olunmasına
 C) Həmin şəxslərin vəzifədən azad olunmasına
 D) Həmin şəxslərin müvafiq qaydada cərimə olunmasına

20. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə bəzələndə intizam məsuliyyətinə cəlb olunmanın xüsusi qaydası nəzərdə tutulmuş şəxslər intizam məsuliyyətinə hansı qaydada cəlb oluna bilərlər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Aktında nəzərdə tutulmuş qaydada
 B) Həmin qaydalara riayət edilməklə
 C) Bu Qanunda nəzərdə tutulmuş qaydalara əməl edilməklə
 D) Prosessual qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilməklə

21. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etməyən şəxslər barəsində rəsmi dövlət qəzetində məlumat dərc etdirə bilər?

- A) Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu
 B) Hüquq mühafizə orqanları
 C) Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası
 D) Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanları

22. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Vəzifəli şəxslərin yaxın qohumları, seçkili vəzifələr və qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər hallar istisna olmaqla, bilavasitə onun tabeliyində olan heç bir vəzifə tuta bilməzlər.

B) Bu Qanunun yaxın qohumlarla bağlı tələblərini pozan şəxslər həmin tələblərin pozulması müəyyən edildikdən sonra 30 gün müddətində həmin pozuntunu könüllü olaraq aradan qaldırmadıqları halda təcili istisna edən başqa vəzifəyə keçirilməli, bu mümkün olmadıqda isə həmin şəxslərdən biri tutduğu vəzifədən azad olunmalıdır.

C) Bu Qanunun yaxın qohumların bir yerdə işləməsinə yol verilməsi ilə göstərilən əsaslar üzrə vəzifədən azad olunmuş şəxslər digər orqanlarda, idarə, müəssisə və təşkilatlarda vəzifə tuta bilməzlər.

D) Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar bir il ərzində hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsdən ümumi məbləği əlli beş manatdan yuxarı olan bir və ya bir neçə hədiyyəni qəbul edə bilməz.

23. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxs hansı hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz?

1. xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən hədiyyələri
2. xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir təəssüratı yaradan hədiyyələri
3. xidməti vəzifələrinin vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində hədiyyələri
4. xidməti vəzifələrinin vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri
5. xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir etməmək şərtilə verilən kiçik hədiyyələri

A) 1, 2, 3, 5 B) 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 4

24. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı "Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyətlər" maddəsində təsbit edilməmişdir?

A) Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz.

B) Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar bir il ərzində hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsdən ümumi məbləği əlli beş manatdan yuxarı olan bir və ya bir neçə hədiyyəni qəbul edə bilməz.

C) Bir il ərzində 55 manatdan yuxarı verilən hədiyyələr şəxsin xidməti vəzifəsini həyata keçirdiyi dövlət orqanına və ya yerli özünüidarəetmə orqanına məxsus hesab edilir.

D) Vəzifəli şəxs hədiyyənin qəbul edilməsi və ya sadə qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda, bu məsələ barədə dövlət orqanının rəhbərinin rəyini öyrənməlidir.

25. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən fiziki və hüquqi şəxslərlə nə vaxt vəzifəli şəxslər tərəfindən xidməti fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hər hansı güzəştlərin və ya imtiyazların əldə edilməsi qadağan olunur?

- A) Hər bir müqavilənin bağlanması və icrası zamanı
 B) Mülki-hüquqi əqlərin bağlanması və ya onların icrası zamanı
 C) Bu hal nəzərdə tutulmamışdır
 D) Dövlət orqanının müəyyən etdiyi hallarda

26. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsə qanunsuz maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, o nə etməlidir?

- A) Vəzifəli şəxs dərhal hüquq mühafizə orqanına xəbər verməli
 B) Qəbul edərək dövlət orqanının rəhbərinə xəbər verməli
 C) Vəzifəli şəxs onlardan imtina etməli
 D) Akt üzrə təhvil alaraq birbaşa rəhbərinə təqdim etməli

27. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsə ondan asılı olmayan səbəblərdən verilərsə, o, bu halda nə etməlidir?

A) Bu barədə dövlət orqanının rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsin işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

B) Bu barədə bilavasitə rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsin işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

C) Bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər yuxarı dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

D) Bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsin işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

28. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmlar ibarətdir?

- A) Bilavasitə korrupsiya hüquqpozmlarından və korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlardan
- B) Yalnız korrupsiya hüquqpozmlarından
- C) Yalnız korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlardan
- D) Korrupsiyaya qarşı mübarizədən və korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlardan

29. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində özü və yaxud üçüncü şəxslər üçün birbaşa və ya dolay yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər tələb etməsi, əldə etməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifi və ya vədi qəbul etməsidir?

- A) Korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlar
- B) Korrupsiya hüquqpozması
- C) Korrupsiya üçün əlverişli şəraitin yaradılması
- D) Korrupsiyaya hazırlıq

30. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində vəzifəli şəxsə onun özü və ya üçüncü şəxslər üçün fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən birbaşa və ya dolay yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsidir?

- A) Korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlar
- B) Korrupsiya hüquqpozması
- C) Korrupsiya üçün əlverişli şəraitin yaradılması
- D) Korrupsiyaya hazırlıq

31. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar olmayan hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində qanuni olaraq alınmış əmlakdan özü və ya üçüncü şəxslər üçün mənfəət əldə etmək məqsədi ilə istifadə edilməsi hansı hal sayılır?

- A) Korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlar
- B) Bu korrupsiya hüquqpozması sayılır

- C) Korrupsiya üçün əlverişli şəraitin yaradılması
- D) Bu hal korrupsiya hüquq pozması sayılır

32. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı biri korrupsiya hüquqpozmlarına aid deyildir?

- A) vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar maddi və sair nemətləri, imtiyazları və ya güzəştləri haqqı ödənilmədən və ya bazar qiymətlərindən və ya dövlət tərəfindən tənzimlənən qiymətlərdən aşağı qiymətə (tarifə) əldə edilməsi;
- B) vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar olaraq əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, rentadan, royaltidən və ya icarədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq gəlir götürməsi;
- C) müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildirən hər hansı şəxsə birbaşa və ya dolay yolla maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsi;
- D) müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildirən şəxs tərəfindən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qəbul edilməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifin və ya vədin qəbul edilməsi.

33. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya şərait yaradan hüquqpozmlar neçə bənd üzrə qruplaşdırılmışdır?

- A) 5
- B) 6
- C) 7
- D) 13

34. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsin aşağıdakı hərəkətlərindən hansı biri korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlar sayılmır?

- A) xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərini) icra etdiyi dövrdə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, digər ödənişli vəzifə tutmaq və ya fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq;
- B) statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsi məqsədi ilə fiziki və hüquqi şəxslərə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirməkdə, eləcə də subsidiyalar, subvensiyalar, dotasiyalar, kreditlər və digər güzəştlər alınmasında qanunsuz kömək etmək;

C) bilavasitə, başqa və ya uydurma şəxslər vasitəsilə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, əvəzçilik üzrə işləmək (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla), habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən təsərrüfat subyektlərinin və maliyyə kredit müəssisələrinin icra orqanlarının tərkibinə daxil olmaq;

D) statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə onun səlahiyyət dairəsinə daxil olan məsələlər üzrə digər dövlət orqanlarının fəaliyyətinə qanuni müdaxilə etmək;

35. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsin aşağıdakı hərəkətlərindən hansı biri korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalardan sayılır?

A) statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə, xidməti vəzifələrinin icrasına aid məsələlərin həllinə təsir etmək;

B) normativ hüquqi aktların və digər qərarların qəbul edilməsi zamanı fiziki və ya hüquqi şəxslərə onların təyinatına uyğun olman üstünlüklər vermək;

C) vəzifə tutduğu və ya ona tabe olan, onun nəzarətində olan, habelə ona hesabat verən orqanların işi üzrə fiziki və ya hüquqi şəxslərin nümayəndəsi qismində iştirak etməkdən imtina etmək

D) qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmuş məlumatların fiziki və ya hüquqi şəxslərə verilməsindən əsassız imtina etmək, belə məlumatların verilməsini gecikdirmək və yaxud natamam və ya təhrif olunmuş məlumatlar vermək

36. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu qanunda nəzərdə tutulan hallardan başqa, daha hansı qanunvericilik aktlarında korrupsiya ilə əlaqədar digər hüquqpozmalar müəyyən edilə bilər?

A) Dövlət orqanının fəaliyyətini tənzimləyən və ya statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktlarında

B) Vəzifəli şəxslərin fəaliyyətini tənzimləyən və ya statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktlarında

C) Mülki qanunvericilik aktlarında

D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə

37. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyətə səbəb olur? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

A) Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar

B) Bilavasitə korrupsiya hüquqpozmaları

C) Korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalar

D) Korrupsiya əməlləri

38. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar hansı qaydada inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə səbəb olur?

A) Bu qanunda müəyyən edilmiş qaydada

B) Mülki, inzibati və cinayət qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada

C) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada

D) Prosesual qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada

39. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar hansı məsuliyyətə səbəb olur? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

A) Mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə

B) Hüquq, intizam, mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə

C) İntizam, mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə

D) İnzibati və ya cinayət məsuliyyətinə

40. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxs tərəfindən korrupsiya hüquqpozmalarının törədilməsi məsuliyyət yaratdıqda, vəzifəli şəxsin məsuliyyətə cəlb edilməsi hansı normativ hüquqi akta uyğun olaraq həyata keçirilir?

A) Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyinə uyğun

B) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə uyğun

C) Azərbaycan Respublikasının prosesual qanunvericiliyinə uyğun

D) Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyinə uyğun

41. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə intizam məsuliyyəti tədbirləri hansı qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir?

A) Bu qanunla və müəssisədaxili qaydalarla

B) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə

C) Bu Qanunla və digər qanunvericilik aktları ilə

D) Azərbaycan Respublikasının milli qanunvericiliyinə uyğun

42. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya hüquqpozmalarının törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, aşağıdakı xüsusi hallara riayət edilməklə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hansı məsuliyyətinə səbəb olur?

A) İnzibati

B) İntizam

C) Mülki

D) Cinayət

43. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş şəxslər intizam məsuliyyəti yaradan korrupsiya hüquqpozmaları törətdikdə, bu halda hansı qaydada tədbir görülür?

- A) Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Komissiyası vəzifəli şəxsin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün müvafiq qərar verir
 B) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə hüquq mühafizə orqanına məlumat verir.
 C) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə vəzifəli şəxsin seçildiyi dövlət orqanına məlumat verir.
 D) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə müvafiq seçki komissiyasına məlumat verir.

44. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər intizam məsuliyyəti yaradan korrupsiya hüquqpozmaları törətdikdə, bu halda hansı qaydada tədbir görülür?

- A) Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Komissiyası vəzifəli şəxsin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün müvafiq qərar verir
 B) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə hüquq mühafizə orqanına məlumat verir.
 C) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə vəzifəli şəxsin seçildiyi dövlət orqanına məlumat verir.
 D) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə müvafiq seçki komissiyasına məlumat verir.

45. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər materiallar daxil olmuş seçki komissiyası hansı qaydada tədbir görür?

- A) Bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən beş iş günü ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozmada barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.
 B) Bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən beş gün ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozmada barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.
 C) Bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən on gün ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozmada barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.

D) Bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən on beş gün ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozmada barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.

46. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər bu Qanunda göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, onlar barəsində hansı qaydada tədbirlər görülür?

- A) Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş
 B) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş
 C) Azərbaycan Respublikasının prosessual qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş
 D) Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada

47. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hakimlər bu qanunda göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, bu halda hansı qaydada tədbir görülür?

- A) Hüquqpozmaları aşkar etmiş orqan intizam tənbehinin tətbiqi məsələsinə baxılması üçün bu barədə Məhkəmə-Hüquq Şurasına məlumat verir.
 B) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan intizam tənbehinin tətbiqi məsələsinə baxılması üçün bu barədə Ədliyyə Nazirliyinə məlumat verir.
 C) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan intizam tənbehinin tətbiqi məsələsinə baxılması üçün bu barədə Məhkəmə-Hüquq Şurasına məlumat verir.
 D) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan inzibati qaydada cəzanın verilməsi üçün bu barədə Məhkəmə-Hüquq Şurasına məlumat verir.

48. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş korrupsiya hüquqpozmalarını törətmiş fiziki şəxslərin hərəkətləri etdikdə, onlar inzibati qaydada cərimə edirlər?

- A) Onların bu hərəkəti inzibati məsuliyyət yaratdıqda
 B) Onların bu hərəkəti ilk dəfə törətdikdə
 C) Onların bu hərəkəti bilməyərək etdikdə
 D) Onların bu hərəkəti cinayət tərkibi yaratmadıqda

49. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş korrupsiya hüquqpozmalarını törətmiş hüquqi şəxslər hansı qaydada məsuliyyətə cəlb edirlər?

- A) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada onların fəaliyyətinə xitam verilir.
 B) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cərimə edilir və ya onların fəaliyyətinə xitam verilir.

C) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cərimə edilir və ya onların fəaliyyəti dayandırılır.

D) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada onların fəaliyyəti müvəqqəti olaraq dayandırılır.

50. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslər tərəfindən qanunsuz əldə edilmiş əmlak və qanunsuz əldə edilmiş imtiyazlar və ya güzəştlərin dəyəri....

A) Könüllü olaraq dövlət orqanının nəfinə ödənilir.

B) Müvafiq qaydada xəzinədarlığa təhvil verilir

C) Könüllü olaraq dövlət nəfinə ödənilir.

D) Məhkəmə qətnaməsi əsasında müəyyən edilmiş hesaba ödənilir.

51. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslər qanunsuz əldə edilmiş əmlakı könüllü olaraq qaytarmaqdan və ya onun dəyərini, habelə qanunsuz əldə edilmiş imtiyaz və ya güzəştlərin dəyərini könüllü olaraq ödəməkdən imtina etdikdə, qanunsuz əldə edilmiş əmlak və ya onun dəyəri, qanunsuz əldə edilmiş güzəşt və ya imtiyazların dəyəri haqqında hansı tədbir görülür?

A) Hüquq mühafizə orqanlarının iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

B) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən orqanlarının iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

C) Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

D) Müvafiq dövlət orqanlarının iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

52. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən iş məhkəmədə baxılana qədər iddianın təmin edilməsi üçün hansı qaydada tədbir görülməlidir?

A) Məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə mülki qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görülməlidir.

B) Məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görülməlidir.

C) Məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə mülki-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görülməlidir.

D) Məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görülməlidir.

53. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar nəticəsində qəbul olunmuş aktlar hansı qaydada ləğv edilə bilər?

A) Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparən orqan tərəfindən və yaxud müvafiq dövlət orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən

B) Müvafiq dövlət orqanları tərəfindən və yaxud müvafiq dövlət orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən

C) Hüquq mühafizə orqanları tərəfindən və yaxud müvafiq dövlət orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən

D) Müvafiq dövlət orqanları tərəfindən və yaxud hüquq mühafizə orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən

54. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanun nə vaxtdan qüvvəyə minmişdir?

A) 2007-ci il yanvar ayının 1-dən B) 2002-ci il yanvar ayının 1-dən

C) 2005-ci il yanvar ayının 1-dən D) 2000-ci il yanvar ayının 1-dən

55. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən səlahiyyətləri çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizəni həyata keçirirlər?

A) Fiziki və hüquqi şəxslər B) Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Komissiyası

C) Bütün dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər D) Hüquq mühafizə orqanları

56. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiya hüquqpozmaları neçə bənd üzrə qruplaşdırılmışdır?

A) 5 B) 6 C) 7 E) 13

57. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsin aşağıdakı hərəkətlərindən hansı biri korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalar sayılmır?

A) qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmayan məlumatları və sənədləri fiziki və hüquqi şəxslərdən tələb etmək;

B) dövlət orqanları və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının maddi və maliyyə vəsaitlərini qanunsuz olaraq namizədlərin, qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, referendum üzrə təşəbbüs qruplarının seçki fonduna vermək;

C) qanunvericiliklə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, dövlət fondlarına, dövlət orqanlarının və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının təsərrüfat subyektlərinə məxsus olan maddi və maliyyə ehtiyatlarını başqa dövlət strukturlarına vermək;

D) fiziki və ya hüquqi şəxslərə hüquqlarının və qanuni mənafələrinin həyata keçirilməsində süni maneələr yaratmaq;

5. “MƏLUMAT AZADLIĞI HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Maddə 1. Məlumat azadlığı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsinə uyğun olaraq hər kəsin istədiyi məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır.

Bu Qanunun məqsədləri üçün məlumat dedikdə təqdimat formasından asılı olmayaraq təbiətdə, cəmiyyətdə və dövlətdə baş vermiş hadisələr, proseslər, faktlar və şəxslər haqqında xəbərlər nəzərdə tutulur.

Maddə 2. Məlumat azadlığının təminatı

Hər kəsin məlumat əldə etmək üçün müraciət etmək hüququ vardır.

Məlumat azadlığının həyata keçirilməsi fiziki və hüquqi şəxslərin hüquq və mənafələrinin pozulmasına səbəb olmamalıdır.

Məlumat azadlığının məhdudlaşdırılmasına yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında nəzərdə tutulmuş hallarda yol verilir. Məlumat azadlığından istifadə edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və ona müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Qanunları ilə müəyyən edilir.

Maddə 3. Qanunun təyinatı

Bu Qanun məlumat azadlığının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaranan münasibətləri tənzimləyir.

Maddə 4. Məlumat münasibətlərinin subyektləri

Məlumat münasibətlərinin subyektləri fiziki və hüquqi şəxslərdir.

Maddə 5. Məlumat azadlığının həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri

Məlumat azadlığının həyata keçirilməsinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

- məlumat azadlığının təmin edilməsi;
- məlumatın açıqlığı və onun mübadilə edilməsinin azadlığı;
- məlumatın obyektivliyi, tamlığı və həqiqiliyi;
- məlumatın axtarılmasının, əldə edilməsinin, istifadə olunmasının, yayılmasının və qorunmasının qanuniliyi;
- hər kəsin şəxsi və ailə həyatının sirrinin saxlanması;
- şəxsiyyətin, cəmiyyətin və dövlətin təhlükəsizliyinin qorunması.

Maddə 6. Məlumatın əldə edilməsi üçün təminatlar

Məlumatın əldə edilməsi aşağıdakı yollarla təmin edilir:

- dövlət hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin öz fəaliyyətləri və qəbul olunmuş qərarları barədə məlumatlar vermələri yolu ilə;

- dövlət hakimiyyəti orqanlarında məlumatın əldə edilməsi üçün informasiya xidmətlərinin yaradılması ilə;
- statistik məlumatlardan, kitabxanaların, arxivlərin və muzeylərin fondlarından, habelə informasiya sistemlərindən maneəsiz istifadə edilməsi ilə;
- vətəndaşların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yaradan fəvqəladə hallar, təbii fəlakətlər və qəzalar barədə əhaliyə dərhal məlumat verilməsi ilə;
- dövlətin təhlükəsizliyinə xəter yaradan fəvqəladə hallar barədə əhaliyə dərhal məlumat verilməsi ilə;
- kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən mətbuatda dövlət senzurasına yol verilməməsi ilə;
- normativ-hüquqi aktların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada əhalinin nəzərinə çatdırılması ilə.

Maddə 7. Məlumat mənbələri

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məlumatları əks etdirən sənədlər və başqa daşıyıcılar, kütləvi informasiya vasitələrinin məlumatları, açıq çıxışlar məlumat mənbələri hesab edilir.

Maddə 8. Məlumatın əldə edilməsi

Məlumatın əldə edilməsi müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada və üsullarla həyata keçirilir. Əldə edilməsi qaydasına görə məlumat açıq məlumata və alınması məhdudlaşdırılan məlumata bölünür.

Maddə 9. Açıq məlumatın əldə edilməsi

Açıq məlumatın əldə edilməsi aşağıdakı yollarla təmin edilir:

- internet informasiya ehtiyatları vasitəsi ilə;
- rəsmi nəşrlərlə;
- kütləvi informasiya vasitələrinin yayılması ilə;
- kitabxanalar, ictimai informasiya mərkəzləri, kütləvi istifadənin mümkün olduğu digər yerlərdə sənədlərlə tanış olmaq üçün şərait yaradılması yolu ilə;
- fiziki və hüquqi şəxslərə təqdim edilməsi ilə;
- qanunvericiliklə nəzərdə tutulan başqa üsullarla.
- Açıq məlumatın alınması qaydası və şərtləri bu qanunla, «informasiya əldə etmək haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu, digər qanunvericilik aktları və ya müqavilə ilə (məlumatın verilməsi müqavilə əsasında həyata keçirilirsə) müəyyən olunur. Məlumatın verilməsi barədə müqavilə mülki qanunvericiliyə uyğun bağlanır. Dövlət hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr müqavilənin olmamasına görə məlumatı verməkdən imtina edə bilməzlər.

Maddə 10. Alınması məhdudlaşdırılan məlumat

Alınması məhdudlaşdırılan məlumatlara — dövlət, peşə (vəkil, notariat, həkim), qulluq, bank, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirləri, şəxslərin şəxsi və ailə həyatına, *terror aksiyalarına* aid olan məlumatlar aiddirlər. Ətraf mühitə dair informasiya müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda alınması məhdudlaşdırılan məlumata aid edilir. Dövlət, peşə (vəkil, notariat, həkim), qulluq, bank, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirləri, şəxslərin şəxsi və ailə həyatına, *terror aksiyalarına*, ətraf mühitə aid olan məlumatlarla bağlı yaranan münasibətlər müvafiq qanunvericiliklə tənzimlənir.

Maddə 11. Məlumatın əldə edilməsi barədə müraciət

Məlumatın əldə edilməsi üçün sorğunun verilməsi və məlumat əldə edilməsi haqqında sorğuya baxılması «İnformasiya əldə etmək haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

Maddə 12. Məlumatın əldə edilməsi ilə əlaqədar şikayət etmək hüququ

Məlumatın verilməməsi barədə məlumat sahibinin yuxarı orqanına və Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana), habelə məhkəməyə şikayət edilə bilər. Məlumatın verilməməsinin qanuniliyinin sübuta yetirilməsi vəzifəsi cavabdehin üzərinə düşür.

Maddə 13. Şəxsiyyət haqqında məlumat(fərdi məlumat)

Şəxsiyyət haqqında sənədləşdirilmiş və ya açıq elan edilmiş xəbər şəxsiyyət barədə məlumata aiddir. Şəxsiyyət haqqında sənədləşdirilmiş məlumat mənbəyi onun adına verilmiş, onun tərəfindən imzalanmış sənədlər və öz səlahiyyətləri çərçivəsində orqanlar tərəfindən şəxsiyyət haqqında toplanmış məlumatlardır. Şəxsiyyətin dini mənsubiyyəti və əqidəsi barədə məlumat yalnız onun tərəfindən könüllü təqdim edildikdə dövlət orqanları tərəfindən toplana bilər. Şəxsiyyətin siyasi partiyaya üzvlüyü və ya bitərəf olması barədə məlumat yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət orqanlarına təqdim edilməlidir.

Maddə 14. Şəxsiyyətin onun haqqında toplanmış məlumatla tanış olmaq hüququ

Şəxsiyyət haqqında məlumat qanunla müəyyən edilmiş qaydada toplanır, işləmir və mühafizə olunur. Məlumatın aldatma, hədəqorxu və başqa qanunsuz vasitələrlə toplanması qadağandır. Qanunla müəyyən edilmiş qaydada əməliyyat-axtarış fəaliyyəti zamanı əldə edilən məlumatlar, habelə cinayət işinin istintaqı ilə əlaqədar toplanan məlumatlar istisna olmaqla şəxsiyyətin onun haqqında məlumatın toplanması ilə əlaqədar aşağıdakı hüquqları vardır:

- onun haqqında toplanan məlumatla tanış olmaq;

- məlumat toplanması vaxtı onun haqqında toplanan məlumatın hansı məqsədlə və necə, həmin məlumatın kim tərəfindən istifadə olunmasını bilmək;
- məlumatda dəqiqləşdirmələr aparılmasını tələb etmək.

Şəxsiyyətin onun haqqında məlumatların toplanılması ilə bağlı "Fərdi məlumatlar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq digər hüquqları da vardır. Qanunvericiliyə müvafiq surətdə dövlət orqanlarının topladığı məlumatların kənar şəxslər tərəfindən əldə etməsinə yol verilmir.

Şəxslər haqqında məlumatın saxlanması qanuni məqsədlər üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş zəruri olan müddətdən çox ola bilməz.

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmamış hallarda gizli şəkildə məlumatın alınması üçün nəzərdə tutulan texniki vasitələrdən istifadə etmək, poçt və teleqraf göndərişlərini yoxlamaq, telefon danışıklarına qulaq asmaq qadağandır.

Əməliyyat-axtarış tədbirləri keçirilən hallar istisna olmaqla, şəxsin onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmayaraq kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri və başqa şəxslər tərəfindən izlənməsi, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qalması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 15. Bu Qanunun tələblərinin pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanunun tələblərini pozan şəxslər qanunvericiliyə müvafiq olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Heydər ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 iyun 1998-ci il
№ 505-IQ

5.1“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun məqsədləri üçün nələr nəzərdə tutulur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) təqdimat formasından asılı olaraq ətraf aləmdə baş vermiş hadisələr, proseslər, faktlar və şəxslər haqqında xəbərlər;
 B) təqdimat formasından asılı olaraq təbiətdə, cəmiyyətdə və dövlətdə baş verən hadisələr, proseslər, faktlar və şəxslər haqqında xəbərlər;
 C) təqdimat formasından asılı olmayaraq təbiətdə, cəmiyyətdə və dövlətdə baş vermiş hadisələr, proseslər, faktlar və şəxslər haqqında xəbərlər;
 D) təqdimat formasından asılı olmaqla təbiətdə və cəmiyyətdə baş vermiş hadisələr və şəxslər haqqında xəbərlər.

2.Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsinə uyğun olaraq kimlərin və hansı məlumatı qanuni yolla axtarmaq, əldə etmək, ötürmək, hazırlamaq və yaymaq azadlığı vardır?

- A) hər bir şəxsin, nəzərdə tutulan; B) hər bir şəxsin, mümkün olan;
 C) hər kəsin istədiyi; D) hər bir vətəndaşın, istədiyi.

3.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən kimlərin məlumat əldə etmək üçün müraciət etmək hüququ vardır?

- A) hər bir vətəndaşın B) hər bir şəxsin
 C) hər kəsin D) hamının

4.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumat azadlığının həyata keçirilməsi.....

- A) dövlətin və vətəndaşın hüquq və mənafeələrinin pozulmasına səbəb olmamalı;
 B) fiziki və hüquqi şəxslərin hüquq və mənafeələrinin pozulmasına səbəb olmamalı;
 C) heç kəsin hüquq və mənafeələrinin pozulmasına səbəb olmamalı;
 D) hamının hüquq və mənafeələrinin qorunmasını təmin etməli.

5.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun təyinatı hansı bənddə tam və doğru göstərilmişdir?

- A) məlumat azadlığının qorunması ilə əlaqədar yaranan münasibətləri tənzimləyir;
 B) məlumat azadlığının inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar cəmiyyətlə dövlət arasında yaranan münasibətləri tənzimləyir;
 C) məlumat və söz azadlığının həyata keçirilməsi sahəsində dövlətlə vətəndaş arasında yaranan münasibətləri tənzimləyir;
 D) məlumat azadlığının həyata keçirilməsi ilə əlaqədar yaranan münasibətləri tənzimləyir.

6.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumat münasibətlərinin subyektləri kimlərdir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) hər bir kəs; B) fiziki şəxslər;
 C) fiziki və hüquqi şəxslər; D) hər bir vətəndaş.

7.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumat azadlığının həyata keçirilməsinin neçə əsas prinsipi müəyyən edilmişdir?

- A) 4; B) 5; C) 6; D) 3.

8.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı məlumat azadlığının həyata keçirilməsinin əsas prinsiplərindən deyil?

- A) məlumatın açıqlığı və onun mübadilə edilməsinin azadlığı;
 B) məlumatın obyektivliyi, tamlığı və həqiqiliyi;
 C) məlumatın axtarılmasının, əldə edilməsinin, istifadə olunmasının, yayılmasının və qorunmasının qanuniliyi;
 D) hər bir vətəndaşın əldə etdiyi məlumatların qorunması.

9.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumatın əldə edilməsi hansı yollarla təmin edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. dövlət hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin öz fəaliyyətləri və qəbul olunmuş qərarları barədə məlumatlar vermələri yolu ilə;
 2. dövlət hakimiyyəti orqanlarında məlumatın əldə edilməsi üçün informasiya xidmətlərinin yaradılması ilə;
 3.statistik məlumatlardan, kitabxanaların, arxivlərin və muzeylərin fondlarından, habelə informasiya sistemlərindən mancoşiz istifadə edilməsi ilə;
 4. vətəndaşların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yaranan fəvqəladə hallar, təbii fəlakətlər və qəzalar barədə əhəliyə dərhal məlumat verilməsi ilə;
 5. normativ-hüquqi aktların qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada icra edilməsi ilə.

- A) 1, 2, 3, 4; B) 1, 2, 3, 4, 5; C) 1, 2, 3; D) 2, 3, 4.

10. “Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansılar məlumat mənbələri hesab edilmir?

- A) qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məlumatları əks etdirən sənədlər və başqa daşıyıcılar;
 B) kütləvi informasiya vasitələrinin məlumatları;
 C) açıq çıxışlar;
 D) məzmunundan və formasından, əldə edilmə üsulundan asılı olmayaraq əldə edilmiş informasiyalar.

11.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumat əldə edilməsi qaydasına görə neçə yerə bölünür?

- A) 2; B) 3; C) 4; D) 5.

12.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumatın verilməsi barədə müqavilə hansı qanunvericiliyə uyğun olaraq bağlanılır?

- A) əmək qanunvericiliyinə; B) məlumat azadlığı haqqında qanunvericiliyə;
C) mülki qanunvericiliyə; D) inzibati qanunvericiliyə.

13.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən kimlər müqavilənin olmamasına görə məlumatı verməkdən imtina edə bilməzlər?

- A) bütün fiziki və hüquqi şəxslər; B) dövlət hakimiyyəti orqanları, bələdiyyələr;
C) bütün dövlət hakimiyyəti orqanları;
D) mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün hüquqi şəxslər.

14.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansılar alınması məhdudlaşdırılan məlumatlara aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. dövlət, peşə (vəkil, notariat, həkim), qulluq, bank, kommərsiya, istintaq və məhkəmə sirləri;
2. şəxslərin şəxsi və ailə həyatına məlumatlar;
3. terror aksiyalarına aid olan məlumatlar;
4. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda ətraf mühitə dair informasiyalar.
A) 1, 2, 3, 4; B) 1, 3; C) 2, 3; D) 2, 3, 4.

15.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət, peşə (vəkil, notariat, həkim), qulluq, bank, kommərsiya, istintaq və məhkəmə sirləri, şəxslərin şəxsi və ailə həyatına, terror aksiyalarına, ətraf mühitə aid olan məlumatlarla bağlı yaranan münasibətlər hansı qanunvericiliyə uyğun olaraq tənzimlənir?

- A) dövlət sirri haqqında qanunvericiliklə; B) mülki qanunvericiliklə;
C) əmək və inzibati qanunvericiliklərlə; D) müvafiq qanunvericiliklə.

16.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumatın verilməməsi barədə kimlərə şikayət edilməsi nəzərdə tutulmuşdur?

1. məlumat sahibinə; 2. məlumat sahibinin yuxarı orqanına;
3. Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana)
4. məhkəməyə; 5. müvafiq icra hakimiyyəti orqanına.
A) 1, 2, 3, 4; B) 1, 3, 4; C) 2, 3, 5; D) 2, 3, 4.

17.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məlumatın verilməməsinin qanuniliyinin sübuta yetirilməsi vəzifəsi kimin üzərinə düşür?

- A) məlumat sahibinin; B) iddiaçının; C) cavabdehin; D) məlumat alanın.

18.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən şəxsiyyət barədə məlumatlara aiddir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) şəxsiyyət haqqında açıq elan edilmiş xəbər;
B) şəxsiyyət haqqında sənədləşdirilmiş və ya açıq elan edilmiş xəbər;
C) şəxsiyyət haqqında sənədləşdirilmiş xəbər;
D) vətəndaş haqqında açıq elan edilmiş xəbər.

19.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən şəxsiyyət haqqında hansı məlumatlar və hansı halda dövlət orqanları tərəfindən toplana bilər?

- A) şəxsiyyətin şəxsi və ailə həyatı barədə məlumat yalnız onun tərəfindən könüllü təqdim edildikdə;
B) şəxsiyyətin lazım bildiyi məlumatlar yalnız onun tərəfindən könüllü təqdim edildikdə;
C) şəxsiyyətin dini mənsubiyyəti və əqidəsi barədə məlumat yalnız onun tərəfindən könüllü təqdim edildikdə;
D) şəxsiyyət haqqında məlumatlar yalnız onun tərəfindən könüllü təqdim edildikdə.

20.“Məlumat azadlığı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı hallarda şəxsin onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmayaraq kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri və başqa şəxslər tərəfindən izlənməsi, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qalması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olmur?

- A) qanunla müəyyən edilmiş hallarda;
B) əməliyyat-axtarış tədbirləri keçirilən hallarda;
C) özünün razılığı olduğu hallarda;
D) özünün və yaxın qohumlarının razılığı olduğu hallarda.

6. VƏTƏNDAŞLARIN MÜRACİƏTLƏRİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Bu Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 57-ci maddəsinə və 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müraciət etmək hüququnun həyata keçirilməsi ilə bağlı münasibətləri tənzimləyir, vəzifəli şəxslərin müraciətlərə baxması qaydasını müəyyən edir.

Maddə 1. Müraciət etmək hüququ

1.1. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət və bələdiyyə orqanlarına, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərə və büdcə təşkilatlarına və ya onların vəzifəli şəxslərinə şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə yazılı və ya şifahi formada, fərdi və ya kollektiv şəkildə müraciət etmək hüququ vardır.

1.2. Vətəndaşlar müraciət etmək hüququnu sərbəst və könüllü həyata keçirirlər. Vətəndaşın öz müraciət hüququnu həyata keçirməsi digər şəxslərin hüquqlarını və azadlıqlarını pozmamalıdır.

1.3. İrqi, milliyyətinə, dininə, dilinə, cinsinə, mənşəyinə, əmlak vəziyyətinə, qulluq mövqeyinə, əqidəsinə, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətinə görə şəxsin müraciət etmək hüququnu məhdudlaşdırmaq qadağandır.

Maddə 2. Vətəndaşların müraciətləri haqqında qanunvericilik

Vətəndaşların müraciətləri haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən, bu Qanundan və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarından ibarətdir.

Maddə 3. Əsas anlayışlar

3.0. Bu Qanunun məqsədləri üçün aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə edilir:

3.0.1. müraciət edən şəxs - fiziki və ya hüquqi şəxs;

3.0.2. müraciət - müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə yazılı (o cümlədən elektron) formada göndərilən (təqdim edilən) və ya şifahi formada edilən fərdi və ya kollektiv təklif, ərizə, şikayət;

3.0.3. təklif - qanunların və digər normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi, dövlət və bələdiyyə orqanlarının və digər müraciətə baxan subyektlərin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, elm, təhsil, mədəniyyət, hüquq, sosial-iqtisadi, yaradıcılıq və başqa sahələrlə bağlı məsələlərin həlli barədə edilən müraciət;

3.0.4. ərizə - hüquq və azadlıqların həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbləri nəzərdə tutan müraciət;

3.0.5. şikayət - pozulmuş hüquq və azadlıqların bərpası və müdafiəsi ilə bağlı tələbləri nəzərdə tutan müraciət;

3.0.6. müraciətə baxan subyekt - fiziki və hüquqi şəxslərin müraciətlərinə baxmaq və qərar qəbul etmək səlahiyyəti olan dövlət və bələdiyyə orqanları, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslər və büdcə təşkilatları;

3.0.7. müraciətə baxan subyektin canlı yayımlanan teleradio proqramındakı nümayəndəsi - müraciətə baxan subyektin razılığı ilə onu həmin proqramda təmsil edən vəzifəli şəxs;

3.0.8. müraciətə baxan subyektin vəzifəli şəxsi - müraciətə baxan subyektin rəhbəri, dövlət orqanında inzibati vəzifə tutan və hakimiyyət səlahiyyətləri olan şəxs, digər müraciətə baxan subyektlərdə təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat vəzifələrində daimi və ya müvəqqəti işləyən və ya həmin vəzifələri xüsusi səlahiyyət əsasında həyata keçirən şəxslər;

3.0.9. şifahi müraciət - vətəndaşların fərdi və kollektiv qəbulu zamanı və ya müraciətə baxan subyektin nümayəndəsinin iştirakı ilə canlı yayımlanan teleradio proqramları zamanı, habelə telefon müraciət xidməti vasitəsilə edilən müraciət;

3.0.10. telefon müraciət xidməti - müraciət edənin şifahi müraciətinin qəbulunu, texniki vasitələrin köməyi ilə qeydiyyatını və cavablandırılmasını həyata keçirmək üçün yaradılmış rabitə xidməti;

3.0.11. yazılı müraciət - kağız üzərində və ya elektron formada tərtib edilmiş müraciət;

3.0.12. elektron müraciət - müraciətə baxan subyektin və ya onun vəzifəli şəxsinin elektron ünvanına göndərilən və ya rəsmi internet saytı vasitəsilə daxil edilən müraciət;

3.0.13. kollektiv müraciət - eyni məsələyə dair iki və daha çox şəxsin birgə müraciəti, yaxud ictimai iştirakçılığın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olan müraciətlər;

3.0.14. təkrar müraciət - müraciətin bu Qanunla müəyyən edilmiş baxılması müddəti ötdükdə və ya həmin müraciət cavablandırıldıqda eyni şəxsin eyni məsələ ilə bağlı eyni müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə göndərdiyi növbəti müraciət;

3.0.15. anonim müraciət - müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə vətəndaşın soyadı, adı, atasının adı, ünvanı, şəxsi və ya elektron imzası (hüquqi şəxslərə münasibətdə hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı, onun rəhbərinin imzası) olmadan yazılı formada göndərilən müraciət.

Maddə 4. Vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının əsas prinsipləri

4.0. Vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

- 4.0.1.qanunçuluq;
- 4.0.2.vətəndaşların müraciət hüququnun sərbəst və könüllü həyata keçirməsinə şərait yaradılması;
- 4.0.3.müraciətlərə dair tələblərin vahidliyi;
- 4.0.4.fiziki və hüquqi şəxslərin hüquqlarının və qanuni mənafeələrinin qorunması;
- 4.0.5.müraciətlərə baxılmasında ayrı-seçkiliyə və süründürməçiliyə yol verilməməsi;
- 4.0.6. müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi;
- 4.0.7. vətəndaşların müraciət etmək hüququ ilə dövlət maraqlarının uzlaşdırılması.

Maddə 5. Bu Qanunun tətbiq dairəsi

- 5.1.Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarında, başqa qanunlarda, onların əsasında qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlarda, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunun müddəaları vətəndaşların bütün müraciətlərinə şamil edilir.
- 5.2.Bu Qanunun müddəaları vətəndaşların məhkəmə icraatı və ya inzibati icraat çərçivəsində etdikləri müraciətlərə şamil edilmir.
- 5.3. Hərbi qulluqçuların xidmətlə əlaqədar bilavasitə rəislərinə və ya böyük rəislərinə müraciət etmə və onlara baxılması qaydası Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili Xidmət Nizamnaməsi və İntizam Nizamnaməsi ilə tənzimlənir.
- 5.4.Referendumun və seçkilərin bilavasitə təşkili və keçirilməsi ilə əlaqədar müraciətlərin edilməsi və onlara baxılması qaydası Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə tənzimlənir.
- 5.5.Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana) insan hüquqlarının pozulmasına dair şikayətlərin verilməsi və bu şikayətlərə baxılması qaydası "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu ilə tənzimlənir.
- 5.6. İnformasiya əldə edilməsi üçün sorğunun verilməsi və informasiya əldə edilməsi haqqında sorğuya baxılması qaydası "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.
- 5.7.Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olmadıqda şikayətlərə baxılması qaydası "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.
- 5.8.Siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunan ictimai əhəmiyyətli funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərə, habelə normativ hüquqi aktlar və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə

xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara müraciət edilməsi və həmin müraciətlərə baxılması qaydası bu Qanunla tənzimlənir.

5.9.Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunun müddəaları əcnəbilərin, vətəndaşlığı olmayan şəxslərin və xarici hüquqi şəxslərin müraciətlərinə şamil edilir.

Maddə 6. Vətəndaşların müraciətlərinə dair tələblər

- 6.1.Vətəndaşlar müraciətlərini həmin məsələyə baxılmasını bilavasitə təmin etməli olan müraciətə baxan subyektlərə və ya onların vəzifəli şəxslərinə yazılı formada təqdim edir və ya şifahi formada bildirirlər.
- 6.2.Yazılı müraciətlər şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə təqdim edilir və ya poçt, telefaks, yaxud bu Qanunun 6.7-ci maddəsində göstərilən qaydada göndərilir.
- 6.3. Yazılı müraciətdə aşağıdakılar göstərilir:
 - 6.3.1.müraciətə baxan subyektin adı və ya onun vəzifəli şəxsinin adı, soyadı, vəzifəsi (vəzifəli şəxsin elektron ünvanına göndərilən müraciətlər istisna olmaqla);
 - 6.3.2.müraciət edən fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı və ünvanı (yaxud işlədiyi yer), hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı;
 - 6.3.3. müraciət nümayəndə vasitəsilə təqdim edildikdə, nümayəndənin adı, soyadı, atasının adı və ünvanı.
- 6.4.Müraciət hüquqi şəxslərin firma rekvizitləri olan blankda göndərildiyi, yaxud fiziki şəxsin əlaqə məlumatlarından ən azı birinin göstərildiyi hallar istisna olmaqla, bu Qanunun 6.3-cü maddəsinin tələblərinə cavab vermədikdə anonim sayılır. Anonim müraciətlər müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qəbul edilmir və onlara baxılmır.
- 6.5. Kağız üzərində yazılı müraciəti fiziki şəxs və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndəsi imzalamalı və tarix qoymalıdır.
- 6.6.Yazılı müraciət nümayəndə vasitəsilə təqdim edildikdə müraciətə nümayəndənin səlahiyyətlərini təsdiqləyən sənədin surəti əlavə olunmalıdır.
- 6.7.Elektron müraciət həmin müraciətə baxan subyektin və ya onun vəzifəli şəxsinin elektron ünvanına göndərilir və ya onun rəsmi internet saytına daxil edilir. Müraciətə baxan subyektin rəsmi internet saytına daxil edilən müraciətdə vətəndaşın elektron və ya poçt ünvanı göstərilməlidir.
- 6.8.Elektron sənəd formasında göndərilən müraciət elektron imza ilə təsdiq olunmalıdır.
- 6.9. Müraciətin mətni oxunaqlı olmalı, müraciətdə edilən təklif və ya tələb aydın ifadə edilməlidir. Müraciətin mətnində təhqir və böhtana yol verilməməlidir.

Maddə 7. Vətəndaşların yazılı müraciətlərinin qəbulu, qeydiyyatı və onlara baxılması qaydası

7.1. Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada verilən yazılı müraciətləri mütləq qəbul etməli, qeydiyyata almalı və onlara baxılmasını təmin etməlidirlər. Bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq verilən müraciəti qəbul etməkdən imtina qadağandır.

7.2. Vətəndaşların müraciətləri ilə bağlı kargüzarlıq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada aparılır və müraciətə baxan subyektin rəhbəri tərəfindən təmin edilir.

7.3. Müraciətə baxan subyektlərin müraciətlərinin qəbul edilməsi və cavablandırılması işini habelə elektron formada həyata keçirmək hüququ vardır.

7.4. Vətəndaşın müraciətinə onun daxilolma tarixi və qeydiyyat nömrəsi qoyulur. Müraciət edən şəxsin tələbi ilə ona müraciətin qeydiyyat nömrəsi, tarixi və onun icraçısına dair məlumat bildirilir.

7.5. Müraciətdə göstərilən məsələyə baxıldıqda və bu barədə vətəndaşa (kollektiv müraciətlərdə - müraciət edən şəxslərdən birinə) əsaslandırılmış cavab verildikdə müraciət baxılmış hesab olunur. Müraciətə dövlət dilində cavab verilir.

7.6. Elektron müraciətlərə müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən müraciət edənin göstərdiyi elektron ünvan vasitəsilə elektron qaydada və ya müraciət edənin xahişi ilə poçt ünvanı vasitəsilə yazılı cavab verilməklə baxılır. Elektron müraciətdə müraciət edənin elektron ünvanı göstərilmədikdə müraciətə poçt vasitəsilə yazılı cavab verilir.

7.7. Vətəndaşın müraciətinə baxılmasına dair cavab məktubunda müraciətdə göstərilən məsələlərin araşdırılması və görülən tədbirlər və ya həmin məsələlərlə bağlı aidiyyəti üzrə müraciət edilməli subyekt göstərilməlidir.

7.8. Müraciətin baxılmamış saxlanması, qismən təmin edilməsi və ya rədd edilməsi barədə qərar qəbul olunduqda, müraciət edənə cavab məktubunda həmin qərardan şikayət verilməsi qaydası izah edilir.

7.9. Müraciətə baxan subyekt və ya onun vəzifəli şəxsi müraciətdə göstərilən məsələnin həlli ilə əlaqədar əlavə məlumatların öyrənilməsi üçün aidiyyəti üzrə sorğu göndərdikdə həmin sorğuya yeddi iş günündən gec olmayaraq cavab verilməlidir.

7.10. Müraciətə baxan subyektlər və ya onların vəzifəli şəxsləri müraciətdə irəli sürülən məsələlərin həlli onların səlahiyyətinə aid olmadıqda, müraciəti üç iş günündən gec olmayaraq aidiyyəti üzrə göndərir və müraciət edənə bu barədə məlumat verir. Müraciətdə göstərilən məsələ bir neçə müraciətə baxan subyektin səlahiyyətinə aid edildikdə müraciətin surəti üç iş günündən gec olmayaraq həmin subyektlərə göndərilir.

7.11. Yuxarı dövlət orqanı vətəndaşların müraciətlərini baxılmaq üçün aidiyyəti dövlət və bələdiyyə orqanlarına və ya digər müraciətə baxan subyektə

göndərdikdə həmin müraciətə baxılmanın nəticəsi barədə yuxarı dövlət orqanının tələbi ilə müraciətə baxan subyektin rəhbəri tərəfindən ona məlumat verilməlidir.

7.12. Vətəndaşın müraciətində göstərilən məsələlər "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq dövlət sirri təşkil edən məlumatlara və ya qanunla qorunan digər məlumatlara aid edildikdə müraciətin bu səbəbdən mahiyyəti üzrə cavablandırılmasının mümkünsüzlüyü barədə müraciət edənə məlumat verilir.

7.13. Vətəndaşların müraciətlərini aidiyyəti üzrə baxılmaq üçün qanunazidd hərəkətdən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilən müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxslərinə göndərmək qadağandır.

7.14. Bu Qanunun 7.13-cü maddəsi ilə müəyyən edilmiş qadağaya görə vətəndaşın müraciətini aidiyyəti üzrə göndərmək mümkün olmadıqda vətəndaşa qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah olunur.

Maddə 8. Müraciətin baxılmamış saxlanması

8.1. Müraciət aşağıdakı hallarda baxılmamış saxlanılır:

8.1.1. bu Qanunun 5-ci maddəsinə uyğun olaraq müraciətin edilməsi və ona baxılması üçün başqa qayda nəzərdə tutulduqda;

8.1.2. müraciət bu Qanunun 6.4-6.9-cü maddələrində göstərilən tələblərə cavab vermədikdə;

8.1.3. müraciətdə göstərilən məsələ ilə əlaqədar məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

8.1.4. vətəndaşın təkrar müraciətlərinə bir il ərzində 3 dəfə mahiyyəti üzrə əsaslandırılmış cavab verildikdə və təkrar müraciətdə məsələnin həlli üçün yeni məlumatlar olmadıqda;

8.1.5. bu Qanunun 7.9-cü maddəsində göstərilən hallarda müraciətin aidiyyəti üzrə göndərilməsi mümkün olmadıqda və ya müraciətdə olan məlumatlar onun həlli və ya aidiyyəti üzrə göndərilməsi üçün kifayət etmədikdə;

8.1.6. müraciət etmiş şəxs bu Qanunun 14.0.2-ci maddəsinə uyğun olaraq ərizə ilə müraciət etdikdə.

8.2. Bu Qanunun 8.1-ci maddəsində göstərilən hallarda müraciətə baxan subyekt və ya onun vəzifəli şəxsi müraciət edən şəxsə səbəblər göstərilməklə müraciətin (anonim müraciət istisna olmaqla) baxılmamış saxlanması barədə beş iş günündən gec olmayaraq, şifahi müraciətin baxılmamış saxlanması üçün əsas olduqda isə dərhal məlumat verir.

8.3. Müraciətin baxılmamış saxlanmasına əsas verən hallar aradan qaldırıldıqda müraciətə baxan subyekt ona baxılmanı təmin etməlidir.

Maddə 9. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmlar barədə müraciətlərə baxılmasının xüsusiyyətləri

9.1. Dövlət orqanlarında korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmlar barədə müraciətlərə, bu maddənin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, bu Qanuna müvafiq olaraq baxılır.

9.2. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmlar barədə müraciət daxil olduqda dövlət orqanının rəhbəri müraciət üzrə xidməti araşdırma təyin edir. Xidməti araşdırmanı müvafiq dövlət orqanında daxili nəzarət xidməti aparır. Xidməti araşdırma 20 iş günü müddətində başa çatdırılmalı və nəticəsi barədə məlumat dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunmalıdır. Əlavə materialların və məlumatların əldə edilməsi tələb olunduqda dövlət orqanı rəhbərinin bu müddəti 10 iş günü uzatmaq hüququ vardır.

9.3. Dövlət orqanının rəhbəri xidməti araşdırmanın nəticəsi barədə məlumatı aldıqdan sonra müraciət üzrə aşağıdakı qərarlardan birini qəbul edir:

9.3.1. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edildikdə, eyni zamanda əməldə mülki-hüquqi və ya inzibati məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olduqda Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə uyğun olaraq tədbirlər görülməsi, cinayət əlamətləri olan hüquqpozmlar aşkar edildikdə, müvafiq sənədlərin Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilməsi barədə;

9.3.2. müraciətin əsaslı olması təsdiq edildikdə, lakin əməldə mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olmadıqda aidiyyəti şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi barədə;

9.3.3. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edilmədikdə şikayət üzrə icraata xitam verilməsi barədə.

9.4. Müraciət etmiş şəxsə qəbul olunmuş qərar haqqında əsaslandırılmış cavab verilməklə həmin qərardan şikayət etmək hüququ izah olunur.

9.5. Vətəndaşın dövlət orqanı rəhbərinin qərarından yuxarı dövlət orqanına şikayət vermək hüququ vardır. Bu müddəə vətəndaşın dövlət orqanı rəhbərinin qərarından məhkəməyə şikayət vermək hüququnu məhdudlaşdırmır.

9.6. Dövlət orqanları istisna olmaqla, digər müraciətə baxan subyektlərdə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmlar barədə müraciətlərə bu Qanunun 7-ci maddəsində müəyyən edilmiş qaydada 20 iş günü müddətində baxılır.

Maddə 10. Müraciətə baxılması müddəti

10.1. Bu Qanunun 9.2-ci, 9.6-cı və 10.2-10.4-cü maddələrində göstərilən hallar istisna olmaqla, vətəndaşların müraciətlərinə ən gec 15 iş günü, əlavə öyrənilmə və yoxlanılma tələb edən müraciətlərə isə ən gec 30 iş günü müddətində baxılır.

10.2. Bu Qanunun 9.2-ci, 9.6-cı, 10.3-cü və 10.4-cü maddələrində göstərilən hallar istisna olmaqla, müraciətə baxılması üçün əlavə məlumatların əldə edilməsi və ya aidiyyəti üzrə sorğu göndərilməsi tələb edildikdə, müraciətə baxan

subyektin vəzifəli şəxsinin müraciətə baxılması müddətini ən çoxu 30 iş günü uzatmaq hüququ vardır. Bu barədə müraciət edən vətəndaşa, habelə müraciəti baxılmaq üçün bu Qanunun 7.11-ci maddəsinə uyğun olaraq digər müraciətə baxan subyektə göndərmiş yuxarı dövlət orqanına onun tələbi ilə məlumat verilməlidir.

10.3. Hərbi qulluqçuların və onların ailə üzvlərinin müraciətlərinə daxil olduğu gündən etibarən ən gec 15 iş günü ərzində baxılır.

10.4. Əgər məlumatın verilməsi barədə müraciətə yuxarıda göstərilən müddətlərdə baxılması nəticəsində lazım olan məlumat öz əhəmiyyətini itirə bilərsə, həmin müraciətə dərhal, bu mümkün olmadıqda, müraciətin daxil olduğu andan 24 saat keçənədək baxılmalıdır.

10.5. Bu Qanunun 10.1-10.3-cü maddələrində göstərilən müddətlərin axımı müraciətin müraciətə baxan subyektə daxil olduğu gündən başlanır.

Maddə 11. Vətəndaşların qəbul edilməsi qaydası

11.1. Müraciətə baxan subyektlər vətəndaşların qəbul edilməsini vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq ayda bir dəfədən az olmamaqla təmin etməlidirlər.

11.2. Vətəndaşları müraciətə baxan subyektlərin rəhbərləri və ya digər vəzifəli şəxsləri qəbul edirlər.

11.3. Vətəndaşlar əvvəlcədən məlumat verilən günlərdə və saatlarda qəbul edilməlidirlər. Vətəndaşın müraciəti ilə əlaqədar təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsi tələb edildikdə müraciətə baxan subyektin rəhbəri və ya digər vəzifəli şəxsləri onları dərhal qəbul etməlidirlər.

11.4. Vətəndaş şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd və ya şəxsiyyətini müəyyən edən rekvizitlər və ya elektron imza olduqda elektron xidmətlər vasitəsilə qəbula yazılır. Qəbula gəlmiş vətəndaş şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi təqdim etməlidir.

11.5. Qəbul zamanı təqdim edilmiş yazılı müraciət bu Qanunun 7-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edilir, qeydiyyatata alınır və ona baxılır.

11.6. Vətəndaşın şifahi müraciəti ilə bağlı qəbula dair qeydiyyat-nəzarət vərəqəsində qeyd aparılır. Şifahi müraciətdəki məsələlərin həlli əlavə araşdırma aparılmasını tələb etmədikdə vətəndaşın razılığı ilə müraciət qəbul zamanı şifahi qaydada cavablandırılır. Qəbul zamanı vətəndaşın müraciətini şifahi qaydada cavablandırmaq mümkün olmadıqda müraciət yazılı şəkildə təqdim olunur. Belə müraciətin qəbul edilməsi, qeydiyyatı və ona baxılması qaydası bu Qanunun 11.5-ci maddəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

11.7. Vətəndaşın qəbulu zamanı onun müraciətində qaldırılan məsələnin digər müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətinə aid olduğu aşkar edilərsə, müraciət edən şəxsə aidiyyəti üzrə müraciət etmə qaydası izah olunur.

11.8. Müraciətə baxan subyektlərin rəhbərlərinin və digər vəzifəli şəxslərinin səyyar və videoqəbullar, o cümlədən onlayn konfranslar keçirmək hüququ vardır.

Bu cür qəbul zamanı təqdim edilən müraciətlərin qəbul edilməsi, qeydiyyatı və ona baxılması qaydası bu maddəyə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 12. Müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin vəzifələri

12.1. Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilən və təminat verilən qaydada vətəndaşların yazılı və şifahi formada təkliflər vermək, ərizə ilə müraciət etmək, vəzifəli şəxslərin qanunazidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət etmək hüquqlarının sərbəst həyata keçirilməsi üçün şərait yaradılmasını təmin etməlidirlər.

12.2. Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri vətəndaşların təkliflərini, ərizə və şikayətlərini qəbul etməli, onlara bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada və müddətlərdə baxmalı və cavab verməlidirlər.

12.3. Müraciətə baxan subyektlərin vəzifəli şəxsləri vətəndaşların müraciətlərinə baxarkən:

12.3.1. müraciətə obyektiv, hərtərəfli və vaxtında baxılmasını təmin etməlidirlər;

12.3.2. məsələnin mahiyyətini öyrənməli və onun həlli üçün lazımı sənədləri tələb etməlidirlər;

12.3.3. müraciətə baxılmasının nəticəsi haqqında vətəndaşlara yazılı formada məlumat verməli, müraciət təmin edilmədikdə bunun səbəblərini göstərməli, şikayət vermək qaydasını izah etməlidirlər;

12.3.4. müraciətlər barəsində əsaslandırılmış qərarların qəbul edilməsini və bu qərarların vaxtında və düzgün yerinə yetirilməsini təmin etməlidirlər.

12.4. Dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin, siyasi partiyaların, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai birliklərin, habelə ayrı-ayrı vətəndaşların fəaliyyətinin və ya işinin tənqid edilməsi ilə bağlı, yaxud vətəndaşın və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının bərpası və müdafiəsi məqsədi ilə edilən müraciətə görə vətəndaşı təqib etmək qadağandır.

12.5. Müraciətlərə baxılması zamanı müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin müraciətdəki məsələlərin həlli ilə əlaqədar əldə olunmuş məlumatları, o cümlədən dövlət sirri təşkil edən və qanunla qorunan digər məlumatları yayması (yazılı müraciətin aidiyyəti üzrə baxılması üçün digər müraciətə baxan subyektlərə və onların vəzifəli şəxslərinə göndərilməsi istisna olmaqla), eləcə də müraciətin həlli ilə bağlı olmayan fərdi məlumatların, o cümlədən xüsusi kateqoriyalı fərdi məlumatların toplanılması, saxlanması, istifadəsi və yayılması qadağandır.

12.6. Dövlət orqanının (və ya onun vəzifəli şəxsinin) qanunazidd hərəkəti (hərəkətsizliyi) barədə prokurorluq orqanlarına daxil olmuş müraciətlərə bu Qanuna və "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq baxılır. Bu cür müraciətlər prokurorluq orqanlarının səlahiyyətlərinə aid

olmadıqda onlar beş iş günü müddətində müraciət edən şəxsə qaytarılır. Vətəndaşın müraciəti müraciətə baxan subyekt (və ya onun vəzifəli şəxsi) tərəfindən aidiyyəti üzrə baxılması üçün prokurorluq orqanına göndərildikdə həmin subyektə (və ya onun vəzifəli şəxsinə) onun xahişi ilə baxılmanın nəticəsi barədə məlumat verilir.

12.7. Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru bu Qanunun 12.6-cı maddəsində göstərilən müraciətlərə baxılmasının nəticələri barədə altı ayda bir dəfədən az olmayaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verir.

Maddə 13. Nəzarətin həyata keçirilməsi

13.1. Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlıq işinin aparılmasına nəzarəti müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

13.2. Bu Qanunun 13.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş nəzarətin həyata keçirilməsi qaydasını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

Maddə 14. Müraciətlərə baxılması zamanı vətəndaşların hüquqları

14.0. Müraciətinə baxılan vətəndaşın aşağıdakı hüquqları vardır:

14.0.1. müraciətin tam və hərtərəfli araşdırılması üçün əlavə sənəd və materiallar təqdim etmək və ya bu sənədlərin əldə edilməsini (o cümlədən elektron formada) müraciətə baxan subyektədən xahiş etmək;

14.0.2. müraciətə baxılmasının dayandırılması barədə ərizə ilə müraciət etmək;

14.0.3. təkrar yazılı müraciətə ilkin müraciətə baxılmasının nəticəsi barədə sənədləri əlavə etmək;

14.0.4. ictimai informasiya və fərdi məlumatların əldə edilməsi məqsədi ilə sorğu vermək;

14.0.5. müraciətin baxılmasına dair sənədlərin və materialların digər şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafələrinə toxunmaması və ya qanunla dövlət sirri təşkil edən məlumatlara və ya qanunla qorunan digər məlumatlara aid edilməməsi şərti ilə həmin sənəd və materiallarla tanış olmaq;

14.0.6. müraciətin qeydiyyat nömrəsi və daxilolma tarixi barədə, müraciət aidiyyəti üzrə göndərildikdə həmin məktubun qeydiyyat nömrəsi və göndərilmə tarixi barədə məlumat almaq;

14.0.7. müraciətə baxılması barədə yazılı cavab və ya müraciətin aidiyyəti üzrə göndərilməsinə dair məlumat almaq;

14.0.8. müraciət barəsində qəbul edilmiş qərarla razılaşmadıqda həmin qərardan inzibati və (və ya) məhkəmə qaydasında şikayət vermək;

14.0.9. müraciətin məzmununda vətəndaşın ailə və şəxsi həyatına aid sirt olan, habelə peşə və ya kommersiya sirri olan sənədlərin və ya məlumatların məxfiliyinin təmin olunmasını tələb etmək.

Maddə 15. Canlı yayımlanan teleradio proqramları və ya telefon müraciət xidməti vasitəsilə edilən şifahi müraciətlərin xüsusiyyətləri

15.1. Canlı yayımlanan teleradio proqramları vasitəsilə edilən şifahi müraciət üzrə əlavə araşdırma aparmadan izah verilməsi mümkün olduqda müraciətə baxan subyektin həmin proqramda iştirak edən nümayəndəsinin qeydiyyat aparmadan müraciəti canlı yayımda cavablandırmaq hüququ vardır.

15.2. Vətəndaşların canlı yayımlanan teleradio proqramları zamanı edilən müraciətlərinin dərhal cavablandırılması mümkün olmadıqda müraciətin qəbul edilməsi, qeydiyyatı və ona baxılması qaydası bu Qanunun 7-ci maddəsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

15.3. Telefon müraciət xidməti vasitəsilə şifahi müraciətlərin edilməsi, qəbulu, qeydiyyatı və cavablandırılması bu Qanunun tələbləri nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

Maddə 16. Bu Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanunun tələblərini pozan şəxslər Azərbaycan Respublikasının Mülki, İnzibati Xətalər və Cinayət məəcəllələrinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 17. Yekun müddə

“Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 5, maddə 417; 1998, № 7, maddə 444; 1999, № 10, maddə 570; 2001, № 3, maddə 151, № 11, maddə 697, № 12, maddə 736; 2002, № 8, maddə 463; 2004, № 1, maddə 10; 2006, № 5, maddə 390, № 12, maddə 1005; 2007, № 11, maddə 1053; 2010, № 3, maddə 173; 2011, № 7, maddə 615) ləğv edilsin.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2015-ci il.

6.1 “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1.”Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 57-ci maddəsinə və 94-cü maddəsinin I hissəsinin 1-ci bəndinə uyğun olaraq aşağıda göstərilən münasibətlərdən hansıları tənzimləyir və ya müəyyən edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müraciət etmək hüququnun həyata keçirilməsi ilə bağlı hüquqi münasibətləri tənzimləyir

2.İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi qaydalarını müəyyən edir

3.Vəzifəli şəxslərin müraciətlərə baxması qaydasını müəyyən edir

4.Dövlət orqanları ilə vətəndaşlar, eləcə hüquqi şəxslər arasında yaranan sosial münasibətləri tənzimləyir

A) 1, 3 B) 2, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 3, 4

2.”Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının hansı subyektlərə müraciəti müəyyənləşdirilmişdir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.Dövlət və bələdiyyə orqanlarına

2.Dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslərə

3.Fiziki şəxslərə

4.Büdcə təşkilatlarına və ya onların vəzifəli şəxslərinə

5.Beynəlxalq təşkilatlarının Azərbaycandakı nümayəndəliklərinə

A) 1, 3 B)1, 2, 3, 4,5 C) 1, 2, 3, 5 D) 2, 3, 4

3.”Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müvafiq subyektlərə hansı vasitələrlə, hansı formada və şəkildə müraciət etmək hüququ vardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.Şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə

2.Yazılı və ya şifahi formada

3.Anonim və aşkar formada

4.Fərdi və ya kollektiv şəkildə

5.Elektron və yazılı

A) 1, 3, 4 B)1, 2, 4 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4

4."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğrudur?

- A)Vətəndaşlar müraciət etmək hüququnu sərbəst və könüllü həyata keçirirlər.
 B)Vətəndaşın öz müraciət hüququnu həyata keçirməsi digər şəxslərin hüquqlarını və azadlıqlarını pozmamalıdır.
 C)İrqi, milliyyətinə, dininə, dilinə, cinsinə, mənşəyinə, əmlak vəziyyətinə, qulluq mövqeyinə, əqidəsinə, siyasi partiyalara, həmkarlar ittifaqlarına və digər ictimai birliklərə mənsubiyyətinə görə şəxsin müraciət etmək hüququnu məhdudlaşdırmaq qadağandır.
 D)Vətəndaşların müraciətləri haqqında qanunvericilik yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından ibarətdir.

5."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciət edən fiziki və ya hüquqi şəxsin anlayışdır?

- A)Subyekt B)Müraciətçi C)Müraciət edən şəxs D)Ərizəçi

6."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə şəxsən və ya nümayəndə vasitəsilə yazılı (o cümlədən elektron) formada göndərilən (təqdim edilən) və ya şifahi formada edilən fərdi və ya kollektiv təklif, ərizə, şikayətdir?

- A)Sorğu B)Müraciət C)Sənəd D)Qeydiyyat

7."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun məqsədləri üçün təklif anlayışı hansı bənddə verilmişdir?

- A)Qanunların və digər normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi, dövlət və bələdiyyə orqanlarının və digər müraciətə baxan subyektlərin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, elm, təhsil, mədəniyyət, hüquq, sosial-iqtisadi, yaradıcılıq və başqa sahələrlə bağlı məsələlərin həlli barədə edilən müraciət
 B)Vətəndaşlara məxsus hüquq və azadlıqların həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbləri nəzərdə tutan müraciət;
 C)Pozulmuş hüquq və azadlıqların bərpası və müdafiəsi ilə bağlı tələbləri nəzərdə tutan müraciət
 D)Vətəndaşların fərdi və kollektiv qəbulu zamanı və ya müraciətə baxan subyektin nümayəndəsinin iştirakı ilə canlı yayımlanan teleradio proqramları zamanı, habelə telefon müraciət xidməti vasitəsilə edilən müraciət

8."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun məqsədləri üçün yazılı müraciət anlayışı hansı bənddə tam və düzgün verilmişdir?

- A)Ancaq kağız üzərində tərtib edilmiş və konkret məqsədləri bilinən müraciət
 B)Kağız üzərində və ya elektron formada tərtib edilmiş müraciət
 C)Elektron poçt ünvanından göndərilmiş müraciət
 D)Xüsusi rabitə vasitələrindən hər hansı birindən istifadə edilərək tərtib edilmiş müraciət

9."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətin bu Qanunla müəyyən edilmiş baxılma müddəti ötdükdə və ya həmin müraciət cavablandırıldıqda eyni şəxsin eyni məsələ ilə bağlı eyni müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə göndərdiyi növbəti müraciətdir?

- A) Anonim müraciət B) Yazılı müraciət C) Xüsusi müraciət
 D) Xüsusi müraciət

10."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxsinə göndərilən müraciət nə vaxt anonim müraciət sayılır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- 1.Vətəndaşın soyadı, adı, atasının adı olmadıqda göndərilən yazılı formada göndərilən müraciət
 2.Vətəndaşın şəxsiyyətini təsdiq edən sənədlərdən hər hansı biri olmadan göndərilən yazılı formada göndərilən müraciət
 3.Vətəndaşın ünvanı olmadan göndərilən yazılı formada göndərilən müraciət
 4.Vətəndaşın şəxsi və ya elektron imzası olmadan göndərilən yazılı formada göndərilən müraciət
 5.Hüquqi şəxslərə münasibətdə hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı, onun rəhbərinin imzası olmadan yazılı formada göndərilən müraciət
 A) 1, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

11."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı biri fiziki və hüquqi şəxslərin müraciətlərinə baxmaq və qərar qəbul etmək səlahiyyəti olan dövlət və bələdiyyə orqanları, dövlət və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan və ya paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə və ya bələdiyyəyə məxsus olan hüquqi şəxslər və büdcə təşkilatlarıdır?

- A)Dövlət təşkilatları B)Müraciətə baxan subyekt
 C)Hüquqi şəxslər D)Müraciəti qəbul edən subyekt

12."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxan subyektin və ya onun vəzifəli şəxsinin elektron ünvanına göndərilən və ya rəsmi internet saytı vasitəsilə daxil edilən müraciət hansı müraciətlərə aid edilir?

- A)Şifahi müraciətlərə B)Kollektiv müraciətlərə
C)Elektron müraciətlərə D)Fərdi müraciətlərə

13." Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən eyni məsələyə dair iki və daha çox şəxsin birgə müraciəti, yaxud ictimai iştirakçılığın həyata keçirilməsi ilə əlaqədar olan müraciətlər hansı müraciətlərə aid edilir?

- A)Şifahi müraciətlərə B) Xüsusi müraciətlərə
C)Elektron müraciətlərə D)Fərdi müraciətlərə

14."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının əsas prinsiplərindən biri kimi müəyyənləşdirilməmişdir?

- A) fiziki və hüquqi şəxslərin hüquqlarının və qanuni mənafeələrinin qorunması
B) müraciətlərə baxılmasında süründürməçiliyə və ayn-seçkiliyə yol verilməməsi
C) müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi
D) vətəndaşların müraciət etmək hüququnun dövlət və təşkilat maraqlarından üstün tutulması

15."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun tətbiq dairəsi ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A)Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya qanunlarında, başqa qanunlarda, onların əsasında qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlarda, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunun müddəaları vətəndaşların bütün müraciətlərinə şamil edilir.
B)Bu Qanunun müddəaları vətəndaşların məhkəmə icraatı və ya inzibati icraat çərçivəsində etdikləri müraciətlərə şamil edilmir.
C) Hərbi qulluqçuların bütün müraciətlərinə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili Xidmət Nizamnaməsi və İntizam Nizamnaməsi ilə tənzimlənir.
D)Referendumun və seçkilərin bilavasitə təşkili və keçirilməsi ilə əlaqədar müraciətlərin edilməsi və onlara baxılması qaydası Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

16."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

- A)Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana) insan hüquqlarının pozulmasına dair şikayətlərin verilməsi və bu şikayətlərə baxılması qaydası "Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu ilə tənzimlənir.
B)İnformasiya əldə edilməsi üçün sorğunun verilməsi və informasiya əldə edilməsi haqqında sorğuya baxılması qaydası "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.
C)Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olduqda, şikayətlərə baxılması qaydası "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.
D)Vətəndaşların siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunan ictimai əhəmiyyətli funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərə, həmçinin normativ hüquqi aktlar və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara müraciət etmə və onlara baxılması qaydası bu Qanunla tənzimlənir.

17."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı halda bu Qanunun müddəaları əcnəbilərin, vətəndaşlığı olmayan şəxslərin və xarici hüquqi şəxslərin müraciətlərinə şamil edilir?

- A)Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında nəzərdə tutulubsa
B)Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa
C)Bütün hallarda
D)Dövlətlərarası müqavilələrdə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa

18."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşların müraciətlərinə dair tələblərdən deyildir?

- A)Vətəndaşlar müraciətlərini həmin məsələyə baxılmasını bilavasitə təmin etməli olan müraciətə baxan subyektlərə və ya onların vəzifəli şəxslərinə yazılı formada təqdim edir və ya şifahi formada bildirirlər.
B)Kağız üzərində yazılı müraciəti fiziki şəxs və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndəsi imzalamalı və tarix qoymalıdır.
C)Anonim müraciətlər müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qəbul edilir və onlara baxılır.
D)Yazılı müraciət nümayəndə vasitəsilə təqdim edildikdə, müraciətə nümayəndənin səlahiyyətlərini təsdiqləyən sənədin surəti əlavə olunmalıdır.

19."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən yazılı müraciətdə aşağıdakılardan hansılar göstərilir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- 1.müraciətə baxan subyektin adı və ya onun vəzifəli şəxsinin adı, soyadı, vəzifəsi (vəzifəli şəxsin elektron ünvanına göndərilən müraciətlər istisna olmaqla)
 - 2.müraciət edən fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı və ünvanı (yaxud işlədiyi yer), hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı
 - 3.müraciət nümayəndə vasitəsilə təqdim edildikdə, nümayəndənin adı, soyadı, atasının adı və ünvanı
 - 4.müraciət edən şəxsin şəxsiyyətini tədiq edən sənədlərin rekvizitləri
- A) 1, 3, 4 B)1, 3, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 4

20."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı doğru deyildir?

- A)Müraciət hüquqi şəxslərin firma rekvizitləri olan blankda göndərildiyi, yaxud fiziki şəxsin əlaqə məlumatlarından ən azı birinin göstərildiyi hallar istisna olmaqla, bu Qanunun tələblərinə cavab vermədikdə anonim sayılır.
- B)Elektron müraciəthəminmüraciətə baxan subyektin və ya onun vəzifəli şəxsinin elektron ünvanına göndərilir və ya onun rəsmi internet saytına daxil edilir. Müraciətə baxan subyektin rəsmi internet saytına daxil edilən müraciətdə vətəndaşın elektron və yaxud poçt ünvanı göstərilməlidir.
- C)Elektron sənəd formasında göndərilən müraciət fərdi imza ilə təsdiq olunmalıdır.
- D)Müraciətin mətni oxunaqlı olmalı, müraciətdə edilən təklif və ya tələb aydın ifadə edilməlidir. Müraciətin mətnində təhqir və böhtana yol verilməməlidir.

21."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan neçəsi doğrudur?

- 1.Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada verilən yazılı müraciətləri mütləq qəbul etməli, qeydiyyat almaq və onlara baxılmasını təmin etməlidirlər.
- 2.Bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq verilən müraciəti qəbul etməkdən imtina qadağandır.
- 3.Vətəndaşların müraciətləri ilə bağlı kargüzarlıq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada aparılır və müraciətə baxan subyektin yuxarı təşkilatı tərəfindən təmin edilir.
4. Müraciətə baxan subyektlərin müraciətlərin qəbul edilməsi və cavablandırılması işini həmçinin elektron formada həyata keçirmək hüququ vardır.
5. Vətəndaşın müraciətinə onun daxilolma tarixi və qeydiyyat nömrəsi qoyulur. Müraciət edən şəxsin tələbi ilə ona müraciətin qeydiyyat nömrəsi, tarixi və onun

icraçısına dair məlumat bildirilir.

- 6.Müraciətdə göstərilən məsələyə baxıldıqda və bu barədə vətəndaşa (kollektiv müraciətlərdə- müraciət edən şəxslərdən birinə) əsaslandırılmış cavab verildikdə, müraciət baxılmış hesab olunur.
 - 7.Müraciətə müraciət edildiyi dildə cavab verilir.
 - 8.Elektron müraciətdə müraciət edən elektron ünvanı göstərilmədikdə, müraciətə poçt vasitəsilə yazılı cavab verilir
- A) 7 B) 5 C) 6 D) 8

22."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan neçəsi doğru deyildir?

- 1.Elektron müraciətlərə müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən müraciət edən göstərdiyi elektron ünvan vasitəsilə elektron qaydada və yaxud müraciət edən xahişi ilə poçt ünvanı vasitəsilə yazılı cavab verilməklə baxılır.
 - 2.Vətəndaşın müraciətinə baxılmasına dair cavab məktubunda müraciətdə göstərilən məsələlərin araşdırılması və görülən tədbirlər və ya həmin məsələlərlə bağlı aidiyyəti üzrə müraciət edilməli subyekt göstərilməlidir.
 - 3.Müraciətin baxılmamış saxlanması, qismən təmin edilməsi və ya rədd edilməsi barədə qərar qəbul olunduqda, müraciət edənə cavab məktubunda həmin qərardan şikayət verilməsi qaydası izah edilir.
 - 4.Müraciətə baxan subyekt və ya onun vəzifəli şəxsi müraciətdə göstərilən məsələnin həlli ilə əlaqədar əlavə məlumatların öyrənilməsi üçün aidiyyəti üzrə sorğu göndərdikdə, həmin sorğuya üç iş günündən gec olmayaraq cavab verilməlidir.
 - 5.Müraciətə baxan subyektlər və ya onların vəzifəli şəxsləri müraciətdə irəli sürülən məsələlərin həlli onların səlahiyyətinə aid olmadıqda, müraciəti üç iş günündən gec olmayaraq aidiyyəti üzrə göndərir və müraciət edənə bu barədə məlumat verir.
 - 6.Müraciətdə göstərilən məsələ bir neçə müraciətə baxan subyektin səlahiyyətinə aid edildikdə, müraciətin surəti beş iş günündən gec olmayaraq həmin subyektlərə göndərilir.
 - 7.Vətəndaşların müraciətlərini aidiyyəti üzrə baxılmaq üçün qanunazidd hərəkətdən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilən müraciətə baxan subyektə və ya onun vəzifəli şəxslərinə göndərmək qadağandır.
- A) 7 B)4 C) 5 D) 2

23."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən yuxarı dövlət orqanı vətəndaşların müraciətlərini baxılmaq üçün aidiyyəti dövlət və bələdiyyə orqanlarına və yaxud digər müraciətə baxan subyektə göndərdikdə, həmin müraciətə baxılmanın nəticəsi

barədə yuxarı dövlət orqanına müraciətə baxan subyektin rəhbəri tərəfindən hansı halda məlumat verilməlidir?

- A) Bütün hallarda
- B) Yuxarı dövlət orqanının tələbi ilə
- C) Vətəndaşın müraciətinin xarakterinə uyğun olaraq
- D) Vətəndaşın müraciəti təkrar xarakterli olduqda

24. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşın müraciətində göstərilən məsələlər "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq dövlət sirri təşkil edən məlumatlara və ya qanunla qorunan digər məlumatlara aid edildikdə, bu halda aşağıdakılardan hansı biri edilir?

- A) Müraciətin bu səbəbdən mahiyyəti üzrə cavablandırılmasının mümkünsüzlüyü barədə müraciət edənə məlumat verilir
- B) Müraciətə yerində cavablandırılması üçün vətəndaş qəbula dəvət edilir və ona məlumat verilir
- C) Müraciətin araşdırılması təhlükəsizlik orqanına göndərilir və bu barədə müraciət edənə məlumat verilir
- D) Müraciətin araşdırılmır və ona heç bir cavab verilmir

25. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müəyyən edilmiş qadağaya görə vətəndaşın müraciətini aidiyyəti üzrə göndərmək mümkün olmadıqda, bu halda aşağıdakılardan hansı biri edilir?

- A) Müraciətin araşdırılmır və ona heç bir cavab verilmir
- B) Müraciətə yerində cavablandırılması üçün vətəndaş qəbula dəvət edilir və ona məlumat verilir
- C) Müraciətin araşdırılması təhlükəsizlik orqanına göndərilir və bu barədə müraciət edənə məlumat verilir
- D) Vətəndaşa qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah olunur

26. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciət aşağıdakı hallardan hansılarda baxılmamış saxlanılır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq müraciətin edilməsi və ona baxılması üçün başqa qayda nəzərdə tutulduqda
2. müraciət bu Qanunun maddələrində göstərilən tələblərə cavab vermədikdə
3. müraciətdə göstərilən məsələ ilə əlaqədar məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda

4. vətəndaşın təkrar müraciətlərinə bir il ərzində 2 dəfə mahiyyəti üzrə əsaslandırılmış cavab verildikdə və təkrar müraciətdə məsələnin həlli üçün yeni məlumatlar olmadıqda

5. bu Qanunda göstərilən hallarda müraciətin aidiyyəti üzrə göndərilməsi mümkün olmadıqda və ya müraciətdə olan məlumatların onun həlli və ya aidiyyəti üzrə göndərilməsi üçün kifayət etmədikdə

6. müraciət etmiş şəxs müraciətinə baxılması ilə bağlı təkrar müraciət etdikdə

- A) 1, 3, 4 B) 1, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4

27. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanundan göstərilən hallarda müraciətə baxan subyekt və ya onun vəzifəli şəxsi müraciət edən şəxsə səbəblər göstərilməklə müraciətin (anonim müraciət istisna olmaqla) baxılmamış saxlanması barədə hansı müddətdə məlumat verir?

- A) Üç gündən gec olmayaraq
- B) Beş iş günündən gec olmayaraq
- C) On gün ərzində
- D) Yeddi gündən gec olmayaraq

28. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanundan göstərilən hallarda müraciətə baxan subyekt və ya onun vəzifəli şəxsi şifahi müraciətin baxılmamış saxlanması üçün əsas olduqda hansı müddətdə məlumat verir?

- A) Üç gündən gec olmayaraq
- B) Beş iş günündən gec olmayaraq
- C) Dərhal
- D) Yeddi gündən gec olmayaraq

29. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətin baxılmamış saxlanmasına əsas verən hallar aradan qaldırıldıqda, bu halda nə edilməlidir?

- A) Müraciətçi həmin məsələ üzrə yenidən müraciət etməlidir
- B) Müraciətə baxan subyekt ona baxılmanı təmin etməlidir
- C) Müraciətə baxan subyekt ona baxılmanı təxirə salmalıdır
- D) Müraciətə baxan subyekt müraciətdə qaldıran məsələni həll etməlidir

30. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Dövlət orqanlarında korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara barədə müraciətlərə, bu maddənin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, bu Qanuna müvafiq olaraq baxılır.
- B) Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara barədə müraciət daxil olduqda, dövlət orqanının rəhbəri müraciət üzrə xidməti araşdırma təyin edir.

C) Xidməti araşdırmanı müvafiq dövlət orqanında daxili nəzarət xidməti aparır. Xidməti araşdırma 20 iş günü müddətində başa çatdırılmalı və nəticəsi barədə məlumat dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunmalıdır.

D) Əlavə materialların və məlumatların əldə edilməsi tələb olunduqda, dövlət orqanı rəhbərinin bu müddəti 20 iş günü uzatmaq hüququ vardır.

31. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanının rəhbəri xidməti araşdırmanın nəticəsi barədə məlumat aldıqdan sonra müraciət üzrə aşağıdakı qərarlardan hansıları qəbul edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edildikdə, eyni zamanda əməldə mülki-hüquqi və ya inzibati məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olduqda, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsinə uyğun olaraq tədbirlər görülməsi barədə

2. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edildikdə cinayət əlamətləri olan hüquqpozmalar aşkar edildikdə, müvafiq sənədlərin Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilməsi barədə

3. müraciətin əsaslı olması təsdiq edildikdə, lakin əməldə mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olmadıqda, aidiyyəti şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi barədə

4. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edilmədikdə, şikayət üzrə icraata xitam verilməsi barədə

A) 1, 3, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 4

32. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanları istisna olmaqla, digər müraciətə baxan subyektlərdə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar barədə müraciətlərə bu Qanunla edilmiş qaydada hansı müddətdə baxılır?

A) 10 gün B) 30 gün C) 15 gün D) 20 iş günü

33. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

A) Müraciət etmiş şəxsə qəbul olunmuş qərar haqqında əsaslandırılmış cavab verilməklə həmin qərardan şikayət etmək hüququ izah olunur.

B) Vətəndaşın dövlət orqanı rəhbərinin qərarından yuxarı dövlət orqanına şikayət vermək hüququ vardır. Bu müddəə vətəndaşın dövlət orqanı rəhbərinin qərarından məhkəməyə şikayət vermək hüququnu məhdudlaşdırır.

C) Bu Qanunun 9.2-ci, 9.6-cı və 10.2-10.4-cü maddələrində göstərilən hallar istisna olmaqla, vətəndaşların müraciətlərinə ən gec 15 iş günü, əlavə öyrənilmə və yoxlanılma tələb edən müraciətlərə isə ən gec 30 iş günü müddətində baxılır.

D) Bu Qanunun 9.2-ci, 9.6-cı, 10.3-cü və 10.4-cü maddələrində göstərilən hallar istisna olmaqla, müraciətə baxılması üçün əlavə məlumatların əldə edilməsi və ya aidiyyəti üzrə sorğu göndərilməsi tələb edildikdə, müraciətə baxan subyektin vəzifəli şəxsinin müraciətə baxılma müddətini ən çoxu 30 iş günü uzatmaq hüququ vardır.

34. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğrudur?

A) Müraciətə baxılma müddətinin uzadıldıqda, bu barədə müraciət edən vətəndaşa, habelə müraciəti baxılmaq üçün bu Qanunun 7.11-ci maddəsinə uyğun olaraq digər müraciətə baxan subyektə göndərmiş yuxarı dövlət orqanına onun tələbi ilə məlumat verilməlidir.

B) Hərbi qulluqçuların və onların ailə üzvlərinin müraciətlərinə daxil olduğu gündən etibarən ən gec 5 iş günü C) Əgər məlumatın verilməsi barədə müraciətə yuxarıda göstərilən müddətlərdə baxılması nəticəsində lazım olan məlumat öz əhəmiyyətini itirə bilərsə, həmin müraciətə gün ərzində, bu mümkün olmadıqda, müraciətin daxil olduğu gündən iki gün müddətində baxılmalıdır.

D) Bu Qanunda göstərilən müddətlərin axımı müraciətin müraciətə baxan subyektə qeydiyyatla alındığı gündən başlanır.

35. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşların qəbul edilməsi qaydası ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Müraciətə baxan subyektlər vətəndaşların qəbul edilməsini vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq ayda iki dəfədən az olmamaqla təmin etməlidirlər.

B) Vətəndaşları müraciətə baxan subyektlərin rəhbərləri və ya digər vəzifəli şəxsləri qəbul edirlər.

C) Vətəndaşlar əvvəlcədən məlumat verilən günlərdə və saatlarda qəbul edilməlidirlər. Vətəndaşın müraciəti ilə əlaqədar təxirəsalınmaz tədbirlərin görülməsi tələb edildikdə, müraciətə baxan subyektin rəhbəri və ya digər vəzifəli şəxsləri onları dərhal qəbul etməlidirlər.

D) Vətəndaş şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd və yaxud şəxsiyyətini müəyyən edən rekvizitlər və ya elektron imza olduqda elektron xidmətlər vasitəsilə qəbula yazılır. Qəbula gəlmiş vətəndaş şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi təqdim etməlidir.

36. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşların qəbul edilməsi qaydası ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Qəbul zamanı təqdim edilmiş yazılı müraciət bu Qanunun müddəalarına uyğun olaraq qəbul edilir, qeydiyyatla alınır və ona baxılır.

B) Vətəndaşın şifahi müraciəti ilə bağlı qəbula dair daxil olan sənədlərin qeydiyyatı jurnalında qeyd aparılır.

C) Qəbul zamanı vətəndaşın müraciətini şifahi qaydada cavablandırmaq mümkün olmadıqda, müraciət yazılı şəkildə təqdim olunur.

D) Şifahi müraciətdəki məsələlərin həlli əlavə araşdırma aparılmasını tələb etmədikdə, vətəndaşın razılığı ilə müraciət qəbul zamanı şifahi qaydada cavablandırılır.

37. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşın qəbulu zamanı onun müraciətində qaldırılan məsələnin digər müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətinə aid olduğu aşkar edilərsə, bu halda

A) Müraciət edən qəbuldan kənarlaşdırılır

B) Aidiyyəti dövlət orqanının və subyektin nümayəndəsinin qəbuluna yazılır

C) Müraciət edən şəxsə aidiyyəti üzrə müraciət etmə qaydası izah olunur

D) Yazılı şəkildə müraciət etməsi tövsiyyə olunur

38. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

A) Müraciətə baxan subyektlərin rəhbərlərinin və digər vəzifəli şəxslərinin səyyar və videoqəbullar, o cümlədən onlayn konfranslar keçirmək hüququ vardır. Bu cür qəbul zamanı təqdim edilən müraciətlərin qəbul edilməsi, qeydiyyatı və ona baxılması qaydası bu maddəyə uyğun olaraq həyata keçirilir.

B) Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilən və təminat verilən qaydada vətəndaşların yazılı və şifahi formada təkliflər vermək, ərizə ilə müraciət etmək, vəzifəli şəxslərin qanunazidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət etmək hüquqlarının sərbəst həyata keçirilməsi üçün şərait yaradılmasını təmin etməlidirlər.

C) Müraciətə baxan subyektlər və onların vəzifəli şəxsləri vətəndaşların təkliflərini, ərizə və şikayətlərini qəbul etməli, onlara bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada və müddətlərdə baxmalı və cavab verməlidirlər.

D) Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru prokurorluğa daxil olan müraciətlərə baxılmanın nəticələri barədə ildə bir dəfədən az olmayaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat verir.

39. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxan subyektlərin vəzifəli şəxsləri vətəndaşların müraciətlərinə baxarkən hansıları etməlidirlər? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. müraciətə obyektiv, hərtərəfli və vaxtında baxılmasını təmin etməlidirlər

2. məsələnin mahiyyətini öyrənməli və onun həlli üçün lazımı sənədləri tələb etməlidirlər

3. müraciətə baxılmanın nəticəsi haqqında vətəndaşlara yazılı formada məlumat verməli, müraciət təmin edilmədikdə, bunun səbəblərini göstərməli, şikayət vermək qaydasını izah etməlidirlər

4. müraciət üzə tələbin yerinə yetirilməsini təmin etməlidirlər

5. müraciətlər barəsində əsaslandırılmış qərarların qəbul edilməsini və bu qərarların vaxtında və düzgün yerinə yetirilməsini təmin etməlidirlər.

A) 1, 3, 4 B) 1, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 5

40. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətlərə baxılması zamanı müraciətə baxan subyektlərin və onların vəzifəli şəxslərinə qadağandır?

1. Müraciətdəki məsələlərin həlli ilə əlaqədar əldə olunmuş məlumatları yayması

2. Dövlət sirri təşkil edən və qanunla qorunan digər məlumatları yayması

3. Yazılı müraciətin aidiyyəti üzrə baxılması üçün digər müraciətə baxan subyektlərə və onların vəzifəli şəxslərinə göndərilməsi

4. Müraciətin həlli ilə bağlı olan fərdi məlumatların toplanılması, saxlanması, istifadəsi və yayılması

5. Müraciətin həlli ilə bağlı olmayan xüsusi kateqoriyalı fərdi məlumatların toplanılması, saxlanması, istifadəsi və yayılması

A) 1, 3, 4, 5 B) 1, 2, 4, 5 C) 1, 2, 5 D) 1, 2, 3, 5

41. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq dövlət orqanının (və ya onun vəzifəli şəxsinin) qanunazidd hərəkəti (hərəkətsizliyi) barədə prokurorluq orqanlarına daxil olmuş müraciətlərə hansı qaydada baxılır?

A) Bu Qanundan nəzərdə tutulmuş qaydada baxılır və aidiyyəti üzrə istintaq tədbirləri həyata keçirilir

B) Qanunların icra və tətbiq olunmasına prokuror nəzarəti qaydasında baxılır və müraciətdə göstərilən faktlar yoxlanılır

C) Cinayət prosesual qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq prokuror nəzarəti qaydasında baxılır və faktlar araşdırılır

D) Müvafiq qaydada araşdırma aparılır və lazım gəldikə istintaq hərəkətlərinə başlanılır

42."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanının (və ya onun vəzifəli şəxsinin) qanunazidd hərəkəti (hərəkətsizliyi) barədə prokurorluq orqanlarına daxil olmuş müraciətlərin aidiyyəti üzrə baxılması üçün digər dövlət orqanına göndərilməsi mümkündürmü?

- A)Baş Prokurorun göstərişinə əsasən mümkündür
- B)Müstəsna hallarda mümkündür
- C)Qadağandır
- D)Müraciətə mahiyyəti üzrə baxıldıqdan və cavab verildikdən sonra mümkündür

43."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşın müraciəti müraciətə baxan subyekt (və ya onun vəzifəli şəxsi) tərəfindən aidiyyəti üzrə baxılması üçün prokurorluq orqanına göndərildikdə, baxılmanın nəticəsi barədə müraciətə baxan subyektə (və ya onun vəzifəli şəxsinə)məlumat verilirmi?

- A)Baxılmanın nəticəsinə uyğun olaraq məlumat verilib, verilmədiyi haqqında qərar qəbul edilir
- B)Onun xahişi ilə baxılmanın nəticəsi barədə məlumat verilir
- C)Müraciətin xarakterinə uyğun olaraq baxılmanın nəticəsi barədə məlumat verilir
- D)Baxılmanın nəticəsi haqqında hər hansı məlumat verilmir

44."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlıq işinin aparılmasına nəzarəti kim həyata keçirir?

- A)Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası
- B)Yuxarı dövlət hakimiyyəti orqanı
- C)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı
- D)Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilin Aparatı

45."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlıq işinin aparılmasına nəzarətin həyata keçirilməsi qaydasını müəyyən edir?

- A)Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası
- B)Yuxarı dövlət hakimiyyəti orqanı
- C)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı
- D)Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilin Aparatı

46."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxılan vətəndaşın hansı hüquqları vardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- 1.müraciətin tam və hərtərəfli araşdırılması üçün əlavə sənəd və materiallar təqdim etmək və ya bu sənədlərin əldə edilməsini (o cümlədən elektron formada) müraciətə baxan subyektədən xahiş etmək
 - 2.müraciətə baxılmasının dayandırılması barədə ərizə ilə müraciət etmək
 - 3.təkrar yazılı müraciətə ilkin müraciətə baxılmanın nəticəsi barədə sənədləri əlavə etmək
 - 4.ictimai informasiya və fərdi məlumatların əldə edilməsi məqsədi ilə sorğu vermək
 5. müraciətin baxılmasına dair sənədlərin və materialların digər şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafələrinə toxunmaması və ya qanunla dövlət sirri təşkil edən məlumatlara və ya qanunla qorunan digər məlumatlara aid edilməməsi şərti ilə həmin sənəd və materiallarla tanış olmaq
- A) 1, 3, 4, 5 B)1, 2, 4, 5 C) 1, 2, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

47."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən müraciətə baxılan vətəndaşın hansı hüquqları vardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- 1.müraciətin qeydiyyat nömrəsi və daxilolma tarixi barədə, müraciət aidiyyəti üzrə göndərildikdə, həmin məktubun qeydiyyat nömrəsi və göndərilmə tarixi barədə məlumat almaq
 - 2.müraciətə baxılması barədə yazılı cavab və ya müraciətin aidiyyəti üzrə göndərilməsinə dair məlumat almaq
 - 3.müraciət barəsində qəbul edilmiş qərarla razılaşmadıqda, həmin qərardan inzibati və (və ya) məhkəmə qaydasında şikayət vermək
 - 4.müraciətin məzmununda vətəndaşın ailə və şəxsi həyatına aid sirr olan, habelə peşə və ya kommersiya sirri olan sənədlərin və ya məlumatların məxfiliyinin təmin olunmasını tələb etmək
 - 5.müraciətdə göstərilən məsələlərin mütləq qaydada həll olunmasını tələb etmək
- A) 1, 3, 4, 5 B)1, 2, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 3, 5

48."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vətəndaşların canlı yayımlanan teleradio proqramları zamanı edilən müraciətlərinin dərhal cavablandırılması mümkün olmadıqda, müraciətin qəbul edilməsi, qeydiyyatı və ona baxılma qaydası həyata keçirilir?

- A)Teleradio şirkətinin daxili qaydalarına uyğun olaraq
- B)Bu Qanuna uyğun olaraq
- C)Ümumi qaydalara uyğun olaraq

D)Kargüzarlıq qaydalarına uyğun olaraq

49."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən bu Qanunun tələblərini pozan şəxslər məsuliyyət daşıyırlar?

- A)Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq
B)Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər və Cinayət məəcəllələrinə uyğun olaraq
C)Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq
D)Azərbaycan Respublikasının Mülki, İnzibati Xətalər və Cinayət məəcəllələrinə uyğun olaraq

50."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı normativ hüquqi akt ləğv edilmişdir?

- A)"Məlumat azadlığı" Azərbaycan Respublikasının Qanunu
B)"Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu
C)"İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu
D)"Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, idarə, təşkilat və müəssisələrində kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat"

51."Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasının əsas prinsiplərindən biri kimi müəyyənləşdirilməmişdir?

- A) qanunçuluq
B) vətəndaşların müraciət hüququnun sərbəst və könüllü həyata keçirməsinə şərait yaradılması
C) müraciətlərə dair tələblərin vahidliyi
D) ədalətlik

7. "İNFORMASIYA ƏLDƏ ETMƏK HAQQINDA" AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

I fəsil.

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun məqsədi

Bu Qanunun məqsədi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə, açıq cəmiyyətin və demokratik hüquqi dövlətin prinsipləri əsasında təmin edilməsinin hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirməkdən, həmçinin ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə vətəndaşlar tərəfindən nəzarət olunmasına şərait yaratmaqdan ibarətdir.

Maddə 2. İnformasiya əldə etmək azadlığı

- 2.1. Azərbaycan Respublikasında informasiyanın əldə olunması azaddır.
2.2. Hər kəs özü birbaşa və ya nümayəndəsi vasitəsilə informasiya sahibinə müraciət etmək, informasiyanın növünü və əldə etmə formasını seçmək hüququna malikdir.
2.3. İnformasiya sahibinə müraciət edən hər kəs:
2.3.1. sorğu edilən informasiyanın informasiya sahibində olub-olmadığını öyrənmək, bu informasiya olmadıqda onu əldə etmək üçün yardımçı məlumatlar almaq;
2.3.2. informasiya sahibi sorğu edilən informasiyaya malik olduqda onu sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə əldə etmək hüququna malikdir.
2.4. Fiziki şəxslərin özləri barəsindəki sənədləşdirilmiş informasiya ilə maneəsiz tanış olmaq, onu əldə etmək, bu informasiyada dəqiqləşdirmələr aparılmasını tələb etmək, informasiyadan kimlərin və hansı məqsədlə istifadə etdiyini öyrənmək hüququ vardır.
2.4-1. İnformasiyanın əldə edilməsinə o şərtlə icazə verilir ki, bu, Azərbaycan Respublikasının siyasi, iqtisadi, hərbi, maliyyə-kredit və valyuta siyasəti sahələrində maraqlarının qorunması, ictimai qaydanın, sağlamlığın və mənəviyyatın mühafizəsi, digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarının, kommersiya və digər iqtisadi maraqlarının qorunması, məhkəmənin nüfuzunun və qərəzsizliyinin, cinayət işləri üzrə ibtidai araşdırmanın normal gedişinin təmin edilməsi məqsədlərinə zidd olmasın.
2.5. İnformasiya sahiblərindən bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq əldə edilmiş sənədləşdirilmiş informasiyadan, digər məqsədlər, o cümlədən kommersiya məqsədləri üçün törəmə informasiya məhsulunun yaradılmasına bu şərtlə icazə verilir ki, törəmə informasiya yaradılarkən ilkin mənbəyə istinad edilsin.

Maddə 3. Əsas anlayışlar

3.0. Bu Qanunun məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

3.0.1. informasiya—yaranma tarixindən, təqdimat formasından və təsnifatından asılı olmayaraq istənilən fəaliyyət nəticəsində yaradılan, yaxud əldə olunan faktlar, rəylər, bilgiler, xəbərlər və ya digər xarakterli məlumatlar;

3.0.2. şəxsi və ailə həyatına dair məlumat (bundan sonra— fərdi məlumat)—şəxsiyyəti birbaşa və ya dolayısı ilə identifikasiya etmək imkan verən hadisələr, fəaliyyətlər, vəziyyətlər barədə faktlar, rəylər, bilgiler;

3.0.3. ictimai informasiya—qanunlarla və ya digər normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilən ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi prosesində yaradılan və ya əldə edilən faktlar, rəylər, bilgiler;

3.0.4. informasiya xidmətləri—sorgu ilə müraciət edən hər kəsi informasiya ilə təmin etmək üçün göstərilən fəaliyyət;

3.0.5. informasiya sahibi—informasiya əldə etmək hüququnu təmin etmək üçün bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə müəyyənləşdirilən dövlət orqanları, bələdiyyələr, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq yaradılmış hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər;

3.0.6. informasiya sorgusu—informasiya əldə etmək üçün yazılı və ya şifahi müraciət;

3.0.7. informasiya sorgusu verən (bundan sonra—sorgucu)—informasiya əldə etmək üçün yazılı və ya şifahi şəkildə müraciət edən hüquqi və ya fiziki şəxs;

3.0.8. informasiyanın açıqlanması—informasiyanın sorgu verilmədən kütləvi informasiya vasitələrində, rəsmi nəşrlərdə, sorgu və ya məlumat kitabçalarında yayılması, internet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirilməsi, brifinqlərdə, mətbuat relizlərində və ya konfranslarında elan edilməsi, rəsmi və ya kütləvi tədbirlərdə bildirilməsi.

Maddə 4. Qanunun tənziqləmə sahəsi

4.1. Bu Qanunla aşağıdakılar müəyyənləşdirilir:

4.1.1. informasiyanın əldə olunmasının şərtləri, qaydaları və formaları, habelə informasiya sahibinin bu cür informasiyanı təqdim etməkdən imtinasının əsasları;

4.1.2. ictimai informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətlər və həmin informasiyanın digər qanunlarla tənziqlənməyən hissəsinin açıqlanma və təqdim edilmə qaydaları;

4.1.3. informasiyanın əldə olunmasının təşkilinə nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları.

4.2. Bu Qanun aşağıdakılara şamil edilmir:

4.2.1. qanunla müəyyənləşdirilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatlara;

4.2.2. «Milli arxiv fondu haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq arxiv sənədləri ilə işləməyə buraxılmanın təmin edilməsinə;

4.2.3. «Vətəndaşların müraciətləri haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənziqlənən təklif, ərizə və şikayətlərə;

4.2.4. beynəlxalq müqavilələrlə müəyyən edilmiş məhdudiyyətlərə.

Maddə 5. İnformasiya əldə etmək haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

5.1. İnformasiya əldə etmək haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan və bu Qanunun tələblərinə uyğun hazırlanmış digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

5.2. Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında informasiyanın əldə olunması ilə bağlı bu Qanunun tələblərindən fərqli qaydalar müəyyənləşdirilə bilməz.

Maddə 6. İnformasiya əldə olunmasının əsas prinsipləri

6.1. İnformasiya əldə olunmasının əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

6.1.1. informasiya sorgusunun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə təmin edilməsi;

6.1.2. informasiyanın əldə olunmasının qanuniliyi;

6.1.3. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi;

6.1.4. informasiyanın maksimum açıqlığı;

6.1.5. informasiya sorgusunun ən qısa zamanda və ən münasib üsulla təmin edilməsi;

6.1.6. informasiyanın əldə edilməsinin bu Qanunun 2.4-1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məqsədlərə zidd olmaması;

6.1.7. informasiya əldə etmək hüququnun dövlət tərəfindən qorunması, o cümlədən məhkəmə yolu ilə müdafiəsi;

6.1.8. bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş hallar istisna olmaqla, informasiyanın əldə edilməsinin ödənişsiz həyata keçirilməsi;

6.1.9. informasiya əldə etmək hüququnun pozulmasına görə informasiya sahiblərinin məsuliyyət daşması;

6.1.10. informasiya əldə edilməsinə qoyulan məhdudiyyətin bu məhdudiyyəti doğuran əsaslardan daha artıq müəyyənləşdirilməməsi;

6.1.11. ictimaiyyətdə maraq doğuran hüquq pozuntuları barədə məlumatı açıqlamağa görə vəzifəli şəxslərin təqib olunmaması.

6.2. Əməliyyat-axtarış tədbirləri keçirilən hallar istisna olmaqla, şəxsin onun xəbəri olmadan və ya etirazına baxmayaraq kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri və başqa şəxslər tərəfindən izlənilməsi, video və foto çəkilişinə, səs yazısına və digər bu cür hərəkətlərə məruz qalması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 7. Sənədləşdirilmiş informasiya (sənəd)

7.1. Maddi daşıyıcıda mətn, səs və ya təsvir formasında qeydə alınan və identifikasiyaya imkan verən istənilən rekvizitli informasiya mənbəyindən, saxlanma yerindən, rəsmi statusundan, mülkiyyət növündən, mənsub olduğu təşkilat tərəfindən yaradılıb-yaradılmadığından asılı olmayaraq sənədləşdirilmiş informasiya (bundan sonra—sənəd) hesab olunur.

7.2. Informasiya sahibi sənədə malikdir, əgər:

7.2.1. informasiya sahibində mövcud olan sənəd digər informasiya sahibinə məxsus deyilsə;

7.2.2. digər informasiya sahibində mövcud olan sənəd informasiya sahibinə məxsusdursa.

Maddə 8. Sənədin saxlanması, komplektləşdirilməsi və mühafizəsi

8.1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı sənədlərin saxlanmasına, komplektləşdirilməsinə və mühafizəsinə dair qaydalar müəyyənləşdirir.

8.2. Informasiya sahibi malik olduğu sənədlərin bu Qanunun 8.1-ci maddəsində göstərilən qaydalara uyğun saxlanmasının, komplektləşdirilməsinin və mühafizəsinin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

8.3. Informasiya sahibi fiziki şəxsin özü haqqında fərdi məlumatlarla tanış olması və lazım gələrsə onlarda dəqiqləşdirmələr aparılması üçün bu Qanunun tələblərinə uyğun qaydalar müəyyənləşdirir və bu qaydaların icrasını təmin edir.

Maddə 9. Informasiya sahibləri

9.1. Aşağıdakılar informasiya sahibləri sayılır:

9.1.1. dövlət orqanları və bələdiyyələr;

9.1.2. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslər, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər.

9.2. Bu Qanunun 9.1.2-ci maddəsində təsbit olunan hüquqi və fiziki şəxslərə informasiya sahiblərinin bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş vəzifələri yalnız ictimai funksiyaların yerinə yetirilməsi, yaxud normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə göstərilən xidmət nəticəsində yaranan və ya əldə edilən informasiyalar üzrə şamil olunur.

9.3. Aşağıdakılar informasiya sahiblərinə bərabər tutulur:

9.3.1. əmtəə bazarında hökmran mövqə tutan, xüsusi və ya müstəsna hüquqa, yaxud təbii inhisara malik olan hüquqi şəxslər—malların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və onların qiymətlərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə aid informasiyalar üzrə;

9.3.2. tamamilə və ya qismən dövlət mülkiyyətində, yaxud asılılığında olan qeyri-kommersiya təşkilatları, büdcədən kənar fondlar, həmçinin dövlətin üzvü olduğu

və ya iştirak etdiyi kommersiya birlikləri—dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə aid informasiyalar üzrə.

II fəsil.**İnformasiya əldə olunmasının təşkili****Maddə 10. Informasiya sahibinin vəzifələri**

10.1. Informasiya sahibi öz informasiya ehtiyatlarından hər kəsin sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə informasiya əldə etmək hüququnu bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada təmin etməyə borcludur.

10.2. Informasiya sahibi bu məqsədlə informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs təyin edir, yaxud struktur bölmə yaradır, informasiya xidmətləri göstərir.

10.3. Informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxsin təyin olunmaması və ya struktur bölmənin yaradılmaması informasiya xidmətləri göstərməkdən imtina üçün əsas ola bilməz.

10.4. Informasiya sahibi:

10.4.1. informasiya sorğusunu ən qısa zamanda və sorğuçu üçün ən münasib üsulla təmin etməlidir;

10.4.2. sənədlərin reyestrini aparmalıdır;

10.4.3. ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi haqqında ictimaiyyətə müntəzəm məlumat verməlidir;

10.4.4. açıqlamalılı olduğu ictimai informasiyanı bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada və müddətdə açıqlamalıdır;

10.4.5. sorğuçuya kömək göstərməlidir;

10.4.6. informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyətlər barədə sorğuçuya məlumat verməlidir;

10.4.7. əldə olunması qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaları qorumaqdadır;

10.4.8. həqiqətə uyğun olmayan, natamam və ya qeyri-dəqiq informasiya verməməli, şübhə yarandıqı hallarda informasiyanın düzgünlüyünü və mötəbərliyini yoxlamalıdır.

10.5. Informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs və ya struktur bölmə aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirir:

10.5.1. sorğuları diqqətlə araşdırıb qərarlar qəbul edir;

10.5.2. sorğuları bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada təmin edir;

10.5.3. informasiya xidmətlərinin göstərilməsinə nəzarət edir;

10.5.4. çıxarılıb

10.5.5. informasiya əldə edilməsi ilə bağlı informasiya sahibinə göndərilən şikayətləri araşdırıb qərar qəbul edir;

10.5.6. informasiya xidmətləri göstərilməsi ilə bağlı digər vəzifələri yerinə yetirir.

Maddə 11. Informasiya əldə olunmasının təşkilinə görə məsuliyyət

11.1. Informasiya sahibinin rəhbəri informasiya xidmətlərinin təşkili ilə əlaqədar daxili icraat qaydalarını müəyyənləşdirir.

11.2. Bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri informasiyanın əldə olunmasının təşkilinə görə qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

11.3. Əgər informasiya sahibi informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs təyin etməyibsə, yaxud struktur bölmə yaratmayıbsa, informasiya sorğusunun icrasına məsuliyyəti informasiya sahibinin bu funksiyanın yerinə yetirilməsi üçün müəyyənləşdirdiyi şəxs daşıyır.

11.4. İnformasiyanın bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada açıqlanması üçün məsuliyyəti, bu funksiyanın icrası rəsmi qaydada başqasına həvalə olunmayıbsa, informasiya sahibinin rəhbəri daşıyır.

Maddə 12. Sənədlərin reyestri

12.1. Sənədlərin reyestri (bundan sonra—reyestr) informasiya sahibinə daxil olan, ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində yaradılan və ya əldə edilən informasiyaların qeydə alındığı və hər kəsin istifadə edə biləcəyi elektron məlumat toplusudur.

12.2. Reyestrin yaradılması, saxlanması və vaxtaşırı yeniləşdirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

12.3. İnformasiya sahibi reyestrə aşağıda göstərilən sənədləri bu maddədə göstərilən müddətdə qeydə almalıdır:

12.3.1. daxil olan, göndərilən və ya idarə daxilində hazırlanan sənədlər—daxil olduğu, göndərildiyi və ya idarə daxilində hazırlandığı gün;

12.3.2. hüquqi aktlar—imzalandığı gün;

12.3.3. müqavilələr—qüvvəyə mindiyi gün.

12.4. Mühasibat sənədləri, təbrik məktubları, bildirişlər, memorandumlar, zamanətlər, habelə iclaslar, müşavirələr, konfranslar və digər kütləvi tədbirlərin proqramları və ya belə tədbirlər haqqında məlumatlar, müxtəlif statistik hesabatlar sənədlərin reyestrində qeydə alınır.

12.5. Reyestrə bu Qanunun 15.1-ci maddəsində sadalananlarla yanaşı aşağıdakı məlumatlar da daxil edilməlidir:

12.5.1. sənədin daxil olma və ya göndərilmə üsulu (elektron poçt, poçt, telefaks vasitəsilə, yaxud şəxsən təqdim etməklə);

12.5.2. sənədin növü (informasiya sorğusu, təklif, ərizə və şikayət, raport, normativ xarakterli akt, və s.);

12.5.3. əgər varsa, sənədin əldə olunmasına qoyulan məhdudiyətlər və s.

12.6. Reyestrə, həmçinin baxılma və ya cavab tələb edən sənədin icrası üçün qanunla müəyyənləşdirilmiş müddət, struktur bölmənin adı, habelə cavabı tərtib edən vəzifəli şəxsin adı və soyadı göstərilməlidir.

12.7. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı reyestrədən istifadəni və sənədin axtarılmasını asanlaşdırmaq məqsədi ilə reyestrədən istifadəyə dair qaydalar müəyyənləşdirir.

III fəsil.

İnformasiyanın əldə olunmasının sorğu əsasında təmin edilməsi

Maddə 13. İnformasiya sorğusunun təqdim edilmə üsulu

13.1. Sorğuçu informasiya sorğusunu aşağıdakı üsulla təqdim edir:

13.1.1. informasiya sahibinin vəzifəli şəxsinə bilavasitə və ya telefonla müraciət etmək yolu ilə şifahi;

13.1.2. sorğunu şəxsən təqdim etmək və ya informasiya sahibinə poçt, telefaks, yaxud elektron poçtla göndərmək yolu ilə yazılı.

Maddə 14. İnformasiya əldə etmənin formaları

14.1. Sorğuçu yazılı sorğunun aşağıdakı formalardan birində və ya mövcud olan digər formalarda təmin edilməsini tələb edə bilər:

14.1.1. sənədlə tanış olmaq üçün ayrılmış yerə daxil olma;

14.1.2. sənədin üzünün köçürülməsi;

14.1.3. informasiya sahibinin texniki imkanlarından istifadə etməklə sənədin surətinin çıxarılması və ya sənədin təsdiqlənmiş surətinin verilməsi;

14.1.4. sorğuçunun öz texniki imkanlarından istifadə etməklə sənədin surətinin çıxarılması;

14.1.5. stenoqramların və ya digər formada kodlaşdırılmış sənədlərin oxunmaq üçün yararlı vəziyyətdə təqdim edilməsi;

14.1.6. sənədin tərcümə olunması;

14.1.7. sənədin surətinin elektron daşıyıcılara köçürülməsi və s.

14.2. İnformasiyanın əldə olunmasının hüquqi formaları aşağıdakılardır:

14.2.1. bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq mütləq qaydada təqdim olunan informasiyalar;

14.2.2. müqavilə yolu ilə təqdim olunan informasiyalar.

14.3. Bu Qanunun 14.2.1-ci maddəsində göstərilən hallarda informasiyaların əldə olunması ödənişsiz, haqqı ödənilməklə və ya güzəştli şərtlərlə həyata keçirilir.

14.4. Bu Qanunun 14.2.2-ci maddəsində göstərilən hallarda informasiyanın təqdim olunma müddəti informasiya sahibi ilə sorğuçunun qarşılıqlı razılığı əsasında müəyyənləşdirilir.

14.5. İnformasiya sahibi informasiya sorğusunun bu sorğuda göstərilən formada icrasından aşağıdakı hallarda imtina edə bilər:

14.5.1. texniki imkanlar olmadıqda;

14.5.2. informasiya daşıyıcısının növü ilə əlaqədar icrası mümkün deyilsə;

14.5.3. şifahi sorğu əsasında verilməli olan informasiya böyük vaxt tələb etdiyindən informasiya sahibinin əsas vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə maneələr yaradırsa.

14.6. Bu Qanunun 14.5.1. və 14.5.2-ci maddələrində göstərilən hallarda sorğunun təmin olunmasının münasib formasını informasiya sahibi özü seçir və sorğuda

göstərilən əlaqə məlumatları imkan verirsə, bu məsələ sorğuçu ilə müzakirə olunur.

14.7. Vəzifəli şəxsin şifahi cavabı sorğuçunu qane etmədikdə və ya bu Qanunun 14.5.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallarda sorğuçuya yazılı şəkildə müraciət etməsi təklif olunur.

14.8. İnformasiyanın təqdim edilmə forması sorğudan aydın olursa və bunu sorğunun icrası üçün nəzərdə tutulmuş müddət ərzində dəqiqləşdirmək mümkün deyilsə, o zaman sorğunun icrası informasiya sahibinin seçdiyi formada təmin olunur.

Maddə 15. İnformasiyanın əldə edilməsi haqqında sorğu

15.1. Yazılı informasiya sorğusunda aşağıdakılar göstərilməlidir:

15.1.1. sorğuçunun adı və soyadı;

15.1.2. sorğu hüquqi şəxs tərəfindən təqdim edildikdə—həmçinin hüquqi şəxsin adı;

15.1.3. informasiya sahibinin sorğunu təmin edə bilməsi üçün sorğuçuya aid əlaqə məlumatları (poçt və ya elektron poçt ünvanı, telefon və ya telefaks nömrəsi);

15.1.4. sorğu edilən informasiyanın məzmunu, yaxud sənədin növü və ya adı, sənədin sorğuçuya bəlli olan rekvizitləri;

15.1.5. informasiyanın təqdim edilmə forması.

15.2. Əgər sorğuçu fərdi məlumat əldə etmək istəyirsə, sorğunu bilavasitə informasiya sahibinin vəzifəli şəxsinə verir və bu zaman şəxsiyyətini təsdiqləyən sənəd təqdim edir.

15.3. Fərdi məlumat tələb olunduqda, yaxud dövlət və ya bələdiyyə qulluqçusu qulluq vəzifəsini yerinə yetirmək üçün sorğu verdikdə, informasiya əldə etməyin zərurəti əsaslandırılmalıdır.

15.4. Sorğuçu qulluq vəzifəsini yerinə yetirmək bəhanəsi ilə, yaxud qulluq mövqeyindən istifadə etməklə şəxsi məqsəd üçün informasiya əldə edə bilməz və ya qulluq vəzifəsini yerinə yetirərkən əldə etdiyi informasiyadan digər məqsədlər üçün istifadə edə bilməz.

15.5. Sorğuçu bu Qanunun 15.3-cü, 21.2.1-ci, 22.4-cü və 24.3-cü maddələrində göstərilən hallardan başqa, informasiya əldə olunmasının zəruriliyini əsaslandırmağa borclu deyildir.

15.6. Yazılı sorğu fiziki şəxs və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən imzalanır.

15.7. Yazılı sorğunu qəbul etməkdən imtina qadağandır.

Maddə 16. İnformasiya sorğusunun icra olunma üsulları

16.1. İnformasiya sahibi sorğuda tələb olunan informasiyanı aşağıdakı üsullarla icra edir:

16.1.1. elektron informasiya daşıyıcısında yazmaq və ya sorğuda göstərilən elektron poçt ünvanı üzrə göndərməklə;

16.1.2. sənədin surətini və ya sənəddən çıxarışı sorğuçuya bilavasitə təqdim etməklə və ya onun poçt ünvanına göndərməklə;

16.1.3. telefaksla;

16.1.4. şifahi formada;

16.1.5. informasiya ilə tanış olmaq üçün ayrılmış yerə girməyə icazə verməklə;

16.1.6. informasiya daşıyıcısının növünü nəzərə almaqla başqa üsullarla.

16.2. İnformasiya sorğusu yalnız aşağıdakı hallarda şifahi cavablandırılır:

16.2.1. vəzifəli şəxslərə bilavasitə müraciət edildikdə;

16.2.2. informasiya sorğusu üzrə məlumatlar soruşulduqda;

16.2.3. informasiya sahibində sorğuçunu maraqlandıran məlumatın olub-olmadığı öyrənildikdə.

16.3. Sənədin surətini çıxararkən onun əslinə ziyan vurulacağı təqdirdə informasiya sahibi:

16.3.1. əlyazması və ya çap məhsulu ilə tanış olmaq;

16.3.2. audio materialları dinləmək, audiovizual materialları seyr etmək və qeydlər götürmək üçün sorğuçuya şərait yaratmalıdır.

16.4. Vəzifəli şəxs informasiya sorğusuna şifahi şəkildə cavab verdikdə, sənədi oxumağa borclu deyildir.

16.5. Sorğu edilən informasiya bir neçə dildə mövcud olduqda, sənəd sorğuda üstünlük verilən dildə təqdim edilir.

Maddə 17. İnformasiya sahibinin sorğuçuya kömək göstərmək vəzifəsi

17.1. İnformasiya sahibi informasiyanın əldə olunmasının şərtlərini, qaydalarını və üsullarını sorğuçuya anlaşıqlı şəkildə çatdırmalıdır.

17.2. İnformasiya sahibi sorğu edilən informasiyaya malik olmadıqda, onun mövcud ola biləcəyi yeri tapmaqda sorğuçuya kömək göstərməlidir.

17.3. Sorğuda hansı informasiyanın əldə olunması və ya bu informasiyanın hansı formada təqdim edilməsi aydın göstərilməyibsə, vəzifəli şəxs bunu dəqiqləşdirmək üçün sorğuçu ilə bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada əlaqə yaratmalıdır.

17.4. Savadsızlığı, yaxud fiziki çatışmazlığı üzündən yazılı sorğu ilə müraciət edə bilməyənlərin şifahi sorğusu informasiya sahibinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən adları və soyadları, tutduqları vəzifə göstərilməklə yazılı şəkildə tərtib edilir və tarixi göstərilməklə qeydə alınır.

Maddə 18. İnformasiya sorğusunun qeydə alınması

18.1. İnformasiya sahibi informasiya sorğusunu daxil olduğu gün qeydə alır və bu Qanunun 12-ci maddəsində göstərilən reyestrə bu Qanunun 15.1-ci maddəsində sadalanan məlumatları daxil edir.

18.2. İnformasiya sorğusu aşağıdakı hallarda qeydə alınmır və ona yazılı cavab verilmir:

18.2.1. sorğu anonimdirsə;

18.2.2. sorğu şifahi formada verilmişsə.

18.3. Hüquqi şəxslərin firma nişanları olan blankda göndərildiyi, yaxud fiziki şəxsin əlaqə məlumatlarından ən azı birinin göstərilədiyi hallarda sorğu anonim sayılmır.

Maddə 19. İnformasiya sorğusunun öyrənilməsi

19.1. Sorğu informasiya sahibinin vəzifəli şəxsi tərəfindən diqqətlə öyrənilir. Bu məqsədlə:

19.1.1. sorğunun bu Qanunun tələblərinə uyğun tərtib olunub-olunmadığı;

19.1.2. tələb olunan informasiyanın informasiya ehtiyatlarında olub-olmadığı;

19.1.3. tələb olunan informasiya informasiya ehtiyatlarında yoxdursa, sorğunun hara göndəriləcəyi;

19.1.4. tələb olunan informasiya informasiya ehtiyatlarında varsa, onun əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiyaya aid olub-olmadığı;

19.1.5. tələb olunan informasiya açıqdırsa, amma alınması qanunla məhdudlaşdırılan informasiyanın tərkibinə daxildirsə, həmin informasiyanın ayrılıb verilmə imkanları;

19.1.6. tələb olunan informasiyanın sorğuda göstərilən formada verilməsinin mümkün olub-olmadığı;

19.1.7. informasiyanın ödənişli, ödənişsiz və ya güzəştli şərtlərlə təqdim olunması dəqiqləşdirilir və araşdırmanın nəticəsi barədə qərar qəbul edilir.

Maddə 20. Araşdırmanın nəticəsi barədə qərar

20.1. İnformasiya sahibinin vəzifəli şəxsi araşdırmanın nəticəsindən asılı olaraq aşağıdakı qərarlardan birini qəbul edir:

20.1.1. sorğunun icrasından imtina edir;

20.1.2. sorğunun icrasını təmin edir;

20.1.3. sorğunu aidiyyəti informasiya sahibinə göndərir.

Maddə 21. İnformasiya sorğusunun icra edilməsindən imtina

21.1. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallarda sorğunun icrasından imtina edir:

21.1.1. sorğu əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaya aid olduqda, yaxud sorğuçunun bu informasiyanı əldə etməyə səlahiyyəti çatmadıqda və ya bu Qanunla tələb edildiyi hallarda, sorğuçu şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd təqdim etmədikdə;

21.1.2. informasiya sahibi sorğulanan informasiyaya malik olmadıqda və yaxud həmin informasiyanın sahibini müəyyənləşdirməkdə çətinlik çəkəndə;

21.1.3. sorğuçunun hansı informasiyanı əldə etmək istədiyini aydınlaşdırmaq mümkün olmadıqda.

21.2. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallarda sorğunun icrasından imtina edə bilər:

21.2.1. sorğuçuya artıq belə bir informasiya verilibsə və sorğuda informasiyanı təkrar əldə etmək zərurəti əsaslandırılmayıbsa;

21.2.2. bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan hüquqi və fiziki şəxslərdən sorğulanan informasiya bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində göstərilən vəzifələrin yerinə yetirilməsinə aid deyilsə;

21.2.3. sorğu edilən informasiyanın həcmi iri olduğundan sorğunun icrası informasiya sahibinin üzərinə qoyulmuş ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə ciddi maneə yaradırsa və ya əsassız böyük məsrəflərə səbəb olursa;

21.2.4. sorğunun icrasını bir dəfəyə təmin etmək mümkün deyilsə;

21.2.5. sorğunun icrası informasiyanın sistemləşdirilməsini, təhlil edilməsini və ya sənədləşdirilməsini tələb edirsə.

21.3. İnformasiya sorğusunun təmin edilməsindən imtina barədə cavab Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin müvafiq maddələri də göstəriləklə, aydın və əsaslandırılmış şəkildə tərtib edilməlidir.

Maddə 22. İnformasiya sorğusunun təmin edilməsi

22.1. İnformasiya sahibi bu Qanunun 14.1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq informasiyanın əldə olunmasına şərait yaradır, yaxud informasiyanı sorğuçuya təqdim edir.

22.2. Tələb olunan informasiya əldə olunması qanunla məhdudlaşdırılan sənədin tərkibinə daxildirsə, onun ancaq açıq hissəsi təqdim oluna bilər.

22.3. Natamam və ya qeyri-dəqiq informasiya təqdim edən informasiya sahibi sorğuçunun əsaslandırılmış tələbi üzrə informasiyaya ödənişsiz əlavələr edərək onu sorğuçuya çatdırmalıdır.

22.4. İnformasiyanın rəsmi təsdiq edilərək verilməsi sorğuçunun hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi və ya vəzifəsinin icrası üçün tələb olunursa, informasiya sahibi həmin informasiyanı, o cümlədən açıqlanmış informasiyanı rəsmi təsdiqlə birlikdə verməlidir.

Maddə 23. İnformasiya sorğusunun aidiyyəti üzrə göndərilməsi

23.1. Sorğu edilən informasiya informasiya sahibində yoxdursa, o, aidiyyəti informasiya sahibini müəyyənləşdirməli və informasiya sorğusunu ləngitmədən, lakin 5 iş günündən gec olmayaraq ona göndərməli, bu barədə sorğuçuya məlumat verməlidir.

23.2. Bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri sorğunu aidiyyəti üzrə göndərməyə bilərlər, bu şərtlə ki, sorğu edilən informasiyanın onlarda olmadığı barədə ləngitmədən, lakin 5 iş günündən gec olmayaraq sorğuçuya məlumat versinlər.

Maddə 24. İnformasiya sorğusunun icra müddəti

24.1. İnformasiya sorğusu ən qısa müddətdə, lakin 7 iş günündən gec olmayaraq icra edilir.

24.2. Bu müddətdə həmin informasiya öz operativliyini itirərsə, sorğuya dərhal, bu mümkün olmadıqda isə 24 saatdan gec olmayaraq cavab verilməlidir.

24.3. İnsan həyatı, sağlamlığı, yaxud şəxsin azadlığı üçün real təhlükə yarandığı hallarda axtarılması və hazırlanması müəyyən vaxt tələb edən informasiya 48 saat ərzində (istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü istisna olmaqla) təqdim edilir.

24.4. Əgər sorğu natamam və ya qeyri-dəqiq tərtib olunubsa, vəzifəli şəxs müəyyən edilmiş çatışmazlıqlar barədə sorğuçuya 5 iş günü ərzində məlumat verir.

24.5. İnformasiya sorğusunun bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş icra müddəti sorğunun qeydə alındığı günün sonrakı iş günündən hesablanır.

24.6. Bu Qanunun 24.4-cü maddəsində göstərilən hallarda sorğunun icra müddəti çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra yenidən təqdim edildiyi günün sonrakı iş günündən, bu Qanunun 23.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hallarda isə sorğunun baxılma müddəti ilk daxil olduğu tarixdən deyil, göndərildiyi müvafiq informasiya sahibinə daxil olduğu günün sonrakı iş günündən hesablanır.

Maddə 25. İnformasiya sorğusunun icra müddətinin uzadılması

25.1. İnformasiya sahibi həddən çox sorğu aldıqda və bu səbəbdən informasiyanı hazırlamaq üçün əlavə vaxt tələb olunduqda və ya sorğunun mahiyyətini dəqiqləşdirmək, yaxud informasiyanın aydınlaşdırılması üçün çoxsaylı sənədləri araşdırmaq lazım gəldikdə, o, bu Qanunla nəzərdə tutulmuş icra müddətini əlavə olaraq 7 iş günü də uzada bilər.

25.2. İnformasiya sahibi sorğuçuya müddətin uzadıldığı barədə səbəblərini göstərməklə 5 iş günü ərzində məlumat verir.

Maddə 26. İnformasiyanın əldə olunmasına görə ödəniş

26.1. Sorğuçu informasiya ilə tanış olduqda, əllə üzünü köçürdükdə və ya öz texniki imkanlarından istifadə edərək surətini çıxardıqda, habelə texniki kömək göstərilməyən digər hallarda informasiyanın əldə olunmasına görə haqq ödəmir.

26.2. İctimai informasiyaların əldə edilməsinə görə ödəniş tələb olunmur.

26.3. İnformasiya xidməti üçün haqq alınır, bu şərtlə ki, ödəniş məbləği informasiyanın hazırlanması və təqdim edilməsi üçün çəkilən xərcdən artıq olmasın.

26.4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) ilə razılaşdırmaqla:

26.4.1. haqq ödənilməklə göstərilən informasiya xidmətlərinin siyahısını;

26.4.2. informasiyanın hazırlanıb təqdim olunmasına görə ödəniş qaydalarını;

26.4.3. informasiyanın haqqı qabaqcadan ödənilməklə təqdim edilmə hallarını;

26.4.4. ödəniş zamanı ediləcək güzəştin şərtlərini;

26.4.5. bu Qanunun 14.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, müqavilə yolu ilə informasiya sorğusunun təmin edilmə şərtlərini və qaydalarını müəyyənləşdirir.

Maddə 27. İnformasiya sorğusunun icra olunmuş sayılması

27.1. Aşağıdakı hallarda informasiya sorğusu icra olunmuş sayılır:

27.1.1. informasiya sorğuçuya bu Qanunla nəzərdə tutulmuş formada və üsulla təqdim edildikdə;

27.1.2. informasiya sorğusu aidiyyəti üzrə göndərildikdə və sorğuçuya bu barədə məlumat verildikdə;

27.1.3. açıqlanmış informasiya ilə tanış olma imkanları sorğuçuya izah edildikdə;

27.1.4. informasiya sorğusunun icrasından imtina barədə sorğuçuya əsaslandırılmış cavab verildikdə.

Maddə 27-1. İnformasiya sorğusunun icrasından imtina edilməsi və ya lazımcına icra olunmaması barədə şikayət

Sorğuçu sorğunun icrasından imtina edilməsi, yaxud lazımcına icra olunmaması barədə məhkəməyə və ya Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (ombudsmana) şikayət etmək hüququna malikdir. İnformasiya sorğusunu icra edən informasiya sahibi sorğuçunun bu hüququnu ona izah edir və təqdim edilən cavabda (məlumatda) qeyd edir.

Maddə 28. İnformasiya sorğusunun icrasının və icrasından imtinanın qeydə alınması

28.1. İnformasiya sorğusunun icrası və icrasından imtina reyestrə qeydə alınır.

28.2. İnformasiya sorğusu icra olunduqda və ya icrasından imtina edildikdə reyestrə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

28.2.1. sorğunun icrasına məsul olan vəzifəli şəxsin adı və soyadı;

28.2.2. surəti, tərcüməsi və ya çıxarışları verilmiş sənədlərin rekvizitləri;

28.2.3. sorğunun icra edildiyi və ya icrasından imtina edildiyi tarix;

28.2.4. sorğunun icrasından imtina üçün bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş əsaslar.

IV fəsil.**İnformasiyanın açıqlanması****Maddə 29. İnformasiya sahibinin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi**

29.1. İnformasiya sahibi cəmiyyətin maraqlarını daha asan və daha operativ şəkildə təmin etmək, çoxsaylı informasiya sorğularını azaltmaq məqsədi ilə malik olduğu, ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində yaradılmış, yaxud əldə olunmuş aşağıdakı informasiyaları açıqlamalıdır:

- 29.1.1. ümumiləşdirilmiş statistik məlumatlar, o cümlədən cinayətlərin və inzibati xətalərin ümumiləşdirilmiş statistikasısı;
- 29.1.2. büdcə proqnozları;
- 29.1.3. dövlət orqanlarının struktur bölmələri haqqında əsasnamələr;
- 29.1.4. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin fəaliyyətləri ilə bağlı hazırlanmış təlimatlar;
- 29.1.5. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin ştat cədvəlləri, həmin idarələrdə çalışan vəzifəli şəxslərin adları, soyadları, telefon nömrələri, elektron poçt ünvanları, həmçinin onların təhsili və ixtisasları barədə məlumatlar;
- 29.1.6. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin fəaliyyəti barədə hesabatlar;
- 29.1.7. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin rəhbər orqanlarında çalışanların adları və soyadları, elektron poçt ünvanları;
- 29.1.8. dövlət və bələdiyyə satınalmalarının şərtləri, nəticəsi, eləcə də dövlət və bələdiyyə əmlakının satılması, onun üzərində əmlak hüquqlarının dəyişməsi barədə məlumatlar;
- 29.1.9. bu Qanunun 9.1-ci maddəsi ilə müəyyənləşdirilən informasiya sahiblərinin aldığı kreditlər, qrantlar onların şərtləri və istifadəsi haqqında məlumatlar;
- 29.1.10. normativ hüquqi aktların layihələri—razılaşdırmaya və ya təsdiq olunmağa göndəriləndən;
- 29.1.11. normativ hüquqi aktlar—qüvvəyə mindiyi gündən;
- 29.1.12. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin fəaliyyətinə dair hesabatlar, onların gəlirləri və xərcləri barədə məlumatlar;
- 29.1.13. dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin icrası barədə hesabatlar;
- 29.1.14. ətraf mühitin vəziyyətinə, ətraf mühitə ziyan vurulmasına və təhlükəli ekoloji təsirlərə dair məlumatlar;
- 29.1.15. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin əmr, sərəncam və qərarları—əmr, sərəncam və qərarlar qüvvəyə mindiyi gündən;
- 29.1.16. dövlətin ictimai əhəmiyyətli konsepsiyalarının, inkişaf planlarının və proqramlarının layihələri—təsdiq olunmağa təqdim edilənədək;
- 29.1.17. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin vakansiyaları haqqında məlumatlar;
- 29.1.18. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin mal və xidmətlərinə dair məlumatlar;
- 29.1.19. dövlət orqanları və bələdiyyələr tərəfindən təsis edilmiş və ya onların iştirakı ilə fəaliyyət göstərən özəl hüquqi şəxslərə dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə dair məlumatlar;
- 29.1.20. kütləvi tədbirlərin proqramları;
- 29.1.21. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin göstərdikləri xidmətlə bağlı dəyişikliklərə dair məlumatlar—bu dəyişikliyin edilməsinə ən gec on gün qalanaqədək;
- 29.1.22. dövlət və bələdiyyə orqanları rəhbərlərinin qəbul saatları barədə məlumatlar;

- 29.1.23. dövlət və bələdiyyə müəssisələrində qüvvədə olan əmək haqqı dərəcələri, əməyin ödənilməsinə dair təlimatlar, habelə əlavə haqların ödənilməsi qaydaları və xüsusi güzəştlər barədə məlumatlar;
- 29.1.24. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi və fiziki şəxslərin bu funksiyaların yerinə yetirilməsi ilə bağlı malik olduqları informasiyalar;
- 29.1.25. əmtəə bazarında hökmran mövqə tutan, xüsusi və ya müstəsna hüquqa və yaxud təbii inhisara malik olan hüquqi şəxslər—malların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və onların qiymətlərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə aid informasiyalar—şərtlərin təklif edilməsinə və ya həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişiklik edilməsinə azı 30 gün qalmış;
- 29.1.26. tamamilə və ya qismən dövlət mülkiyyətində, yaxud asılılığında olan qeyri-kommersiya təşkilatlarına, büdcədənəkar fondlara, həmçinin dövlətin üzv olduğu və ya iştirak etdiyi kommersiya birliklərinə dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə aid informasiyalar;
- 29.1.27. əhaliyə göstərilən ictimai xidmətlər haqqında, habelə xidmət göstərilməsi zamanı onların qiymətlərində edilən dəyişikliklər barədə məlumatlar—bu dəyişikliklər edilənədək;
- 29.1.28. məhkəmə aktları;
- 29.1.29. qanunla nəzərdə tutulduğu həddə dövlət reyestrləri haqqında məlumatlar;
- 29.1.30. informasiya sahiblərinin reyestri;
- 29.1.31. ictimai rəy sorğusunun nəticələri;
- 29.1.32. informasiya sahibinin mülkiyyəti və mülkiyyət öhdəliyi haqqında məlumatlar;
- 29.1.33. dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı;
- 29.1.34. açıqlanması xüsusi qanunla, beynəlxalq müqavilələrlə və ya onların əsasında qəbul edilən normativ aktlarla müəyyənləşdirilən informasiyalar, yaxud informasiya sahibinin açıqlanmasını zəruri saydığı digər məlumatlar.
- 29.2. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar bu Qanunun 22.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallardan başqa, informasiya sorğusunun predmeti ola bilməz.

Maddə 30. İnformasiyanın açıqlanması üsulları

- 30.1. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar İnternet informasiya ehtiyatlarında açıqlanmalıdır.
- 30.2. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar həmçinin:
- 30.2.1. kütləvi informasiya vasitələrində;
- 30.2.2. rəsmi nəşrlərdə;

30.2.3. kitabxanalarda, ictimai informasiya mərkəzlərində, kütləvi istifadənin mümkün olduğu digər yerlərdə sənədlərlə tanış olmaq üçün şərait yaradılması yolu ilə;

30.2.4. qanunvericilikdə nəzərdə tutulan başqa üsullarla açıqlana bilər.

Maddə 31. İnformasiyanın açıqlanması üsulunun seçilməsi

31.1. İnformasiya sahibi ictimai informasiyanı elə üsulla açıqlamalıdır ki, bu informasiya ehtiyacı olan hər kəsə mümkün qədər tez çatsın.

31.2. İctimai informasiyanın açıqlanması üsulu xüsusi qanunla və ya beynəlxalq müqavilələrlə nəzərdə tutulubsa, onda ictimai informasiya açıqlanarkən həmin qanunla və ya beynəlxalq müqavilə ilə nəzərdə tutulan üsul tətbiq olunur. Əgər həmin vəzifə, həmçinin, bu Qanunun 29.1-ci maddəsinin tələblərindən irəli gəlsə, ictimai informasiya İnternet informasiya ehtiyatlarına da daxil edilir.

31.3. İnformasiya sahibi insanların həyatı, sağlamlığı və əmlakı, yaxud ətraf mühit üçün yaranan təhlükə, ictimaiyyət üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər hadisələr və faktlar barədə informasiyanı, həmin təhlükənin qarşısını almaq və onun mümkün olan nəticələrini azaltmaq məqsədi ilə dövrü mətbuatda, teleradio verilişlərində və İnternet informasiya ehtiyatlarında təcili surətdə açıqlamalıdır.

Maddə 32. İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması vəzifəsi

32.1. Dövlət orqanları və bələdiyyələr bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün İnternet informasiya ehtiyatları yaradırlar.

32.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları onların tabeliyində olan dövlət orqanlarının İnternet informasiya ehtiyatları formalaşdırılmasına şərait yaratmalıdırlar. Bu məqsədlə sahə (korporativ), regional və s. formada İnternet informasiya ehtiyatları yaradıla bilər.

32.3. Bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində göstərilən informasiya sahibləri ictimai informasiyaları açıqlamaq məqsədi ilə İnternet şəbəkəsində ayrı-ayrılıqda və ya birgə informasiya ehtiyatları yarada bilərlər.

32.4. Dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması formaları və qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Maddə 33. İnternet informasiya ehtiyatlarına verilən tələblər

33.1. Bu Qanunun 9.1-ci maddəsində göstərilən informasiya sahibləri:

33.1.1. İnternet informasiya ehtiyatları ilə tanış olmaq imkanları barədə məlumatı əks etdirən müvafiq ünvanları və ya onlara edilən dəyişiklikləri kütləvi informasiya vasitələrində açıqlamaq yolu ilə ictimaiyyətə çatdırırlar;

33.1.2. İnternet informasiya ehtiyatlarında ən yeni və aktual informasiyaları yerləşdirirlər;

33.1.3. köhnəlmiş, natamam, qeyri-dəqiq və ya çəşqinliq yaradan informasiyaları İnternet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirməkdən imtina edirlər;

33.1.4. İnternet informasiya ehtiyatlarının etibarlı fəaliyyətini təmin edirlər.

33.2. İnformasiya sahibi İnternet informasiya ehtiyatlarında sənədin yerləşdirildiyi vaxtı və digər üsullarla açıqlanması tarixini göstərməlidir.

33.3. Bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən informasiya sahibləri İnternet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirilən ictimai informasiyaların tez və asan əldə edilməsi üçün şərait yaratmalıdırlar.

V fəsil.

İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulması

Maddə 34. İnformasiyanın təsnifatı

34.1. Əldə olunma növünə görə informasiya ümumi istifadə üçün açıq və alınması məhdudlaşdırılan informasiyalara bölünür.

34.2. Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə əldə olunması məhdudlaşdırılmayan informasiyalar açıq informasiyalar sayılır.

34.3. Əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyalar hüquqi rejiminə görə məxfi və gizli (konfidensial) olur.

34.4. Dövlət sirri məxfi, vətəndaşların, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq yaradılmış idarə, müəssisə və təşkilatların, digər hüquqi şəxslərin qanuni maraqlarının qorunması məqsədi ilə əldə olunmasına məhdudiyət qoyulan peşə (həkim, vəkil, notariat), kommersiya, istintaq və məhkəmə sirləri, habelə fərdi məlumatlar konfidensial xarakter daşıyır.

Maddə 35. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinin əsasları

35.1. İnformasiya sahibi informasiyanın əldə olunmasına məhdudiyət qoymaq yolu ilə onu xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilər.

35.2. İnformasiya sahibi aşağıdakı informasiyaları bu Qanunda göstərilən müddət ərzində xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab etməlidir:

35.2.1. cinayət işi və ya inzibati xətalər haqqında iş üzrə toplanmış informasiya— iş məhkəməyə verilənədək və ya işin icraatına xitam verilməsi barədə qərar qəbul edilənədək;

35.2.2. dövlət nəzarəti gedişində toplanan informasiya—həmin məsələ üzrə qərar qəbul edilənədək;

35.2.3. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət siyasətinin formalaşdırılmasına, inkişafına və müvəffəqiyyətlə başa çatdırılmasına mane olan və ya mane ola bilən informasiya—prosesin başa çatması barədə razılaşma əldə edilənədək;

35.2.4. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanı tərəfindən testləşdirmə və ya maliyyə yoxlamanının səmərəliliyinə ciddi təhlükə yaradacaq və ya təhlükə yarada biləcək informasiya—test və ya maliyyə yoxlaması başa çatanaqədək;

35.2.5. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanında fikir mübadiləsini, məsləhətləşmə prosesini pozacaq və ya poza biləcək informasiya—son qərar qəbul edilənədək;

35.2.6. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanının iqtisadi, pul-kredit və ya maliyyə siyasətinin həyata keçirilməsinə mənfi təsir göstərə bilən informasiya—iqtisadi, pul-kredit və ya maliyyə fəaliyyəti ilə bağlı konkret əməliyyat başa çatanaqədək;

35.2.7. ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə əngəl törədəcək və ya törədə biləcək informasiya—məhkəmə qərarı qəbul edilənədək;

35.2.8. xarici ölkələrdən və ya beynəlxalq təşkilatlardan daxil olan sənədlər—sənədin açıqlanması üçün qarşılıqlı razılıq əldə edilənədək;

35.2.9. ətraf mühit üçün təhlükə yaradacaq və ya yarada biləcək, ətraf mühitin komponentlərinə zərər vuracaq və ya zərər vura biləcək informasiya—bu təhlükəni törədən səbəblər aradan qalxanaqədək;

35.2.10. açıqlanması informasiya sahibinin qanuni maraqlarına ziyan vurursa, yaxud ictimai funksiyaları yerinə yetirən özəl hüquqi şəxslərlə bağlanan müqavilədə informasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulması qeyd olunubsa—texniki həllər barədə informasiya.

35.3. İnformasiya sahibləri əsaslandırıcıları hallarda aşağıdakı informasiyaları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilərlər:

35.3.1. bu Qanunun 9.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahiblərinin əmr, sərəncam və qərarlarının layihələri—əmr, sərəncam və qərarlar qəbul edilməyə təqdim olunanədək;

35.3.2. bu Qanunun 9.3-cü maddəsində göstərilən hüquqi şəxslərin bu Qanunun 9.3.1-ci və 9.3.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə dair aktları və onlara aid sənədlər—bu aktlar qəbul edilənədək və ya imzalananaqədək.

35.4. Bu Qanunun 35.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş informasiyalar o halda xidməti istifadə üçün nəzərdə tutula bilər ki, informasiyanın yayılmasından dəyər biləcək ziyan həmin informasiyaya olan ictimai marağı üstələsin.

Maddə 36. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsi qaydası

36.1. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərinə «Xidməti istifadə üçün» qeydi yazılır. Fərdi məlumatları əks etdirən sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərində «Xidməti istifadə üçün. Fərdi məlumatlar» qeydi aparılır.

36.2. Hər iki halda sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərində məhdudiyətin qüvvəyə mindiyi və qüvvədən düşdüyü tarix göstərilməlidir.

Maddə 37. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinə qoyulan məhdudiyətlər

37.1. Bu Qanunun 9.1-ci maddəsində göstərilən informasiya sahibləri aşağıdakı informasiyaları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilməzlər:

37.1.1. ictimai rəy sorğusunun nəticələri;

37.1.2. ümumiləşdirilmiş statistik məlumatlar;

37.1.3. iqtisadi və sosial yönümlü proqnozlar;

37.1.4. vətəndaşların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yaradan fəvqəladə hadisələr, təbii fəlakətlər və qəzalar barədə;

37.1.5. ekologiya, səhiyyənin, demoqrafiyanın, təhsilin, mədəniyyətin, iqtisadiyyatın, o cümlədən nəqliyyatın və kənd təsərrüfatının, habelə cinayətkarlığın vəziyyəti haqqında;

37.1.6. informasiya sahibinin fəaliyyəti haqqında hesabatlar, o cümlədən vəzifələrin yerinə yetirilməsinin keyfiyyəti və buraxılan nöqsanlar barədə;

37.1.7. dövlətin vətəndaşlara, vəzifəli şəxslərə, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq hüquqi şəxslərə verdiyi imtiyazlar, güzəştlər və kompensasiyalar haqqında;

37.1.8. Azərbaycan Respublikasının ali vəzifəli şəxslərinin sağlq durumu haqqında;

37.1.9. dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qanunçuluğun pozulması faktları;

37.1.10. fərdi məlumatlar istisna olmaqla, dövlət və bələdiyyə qulluqçularının, o cümlədən ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi və fiziki şəxslərin işgüzar nüfuzunun ləkələnməsi barədə;

37.1.11. dövlət orqanlarındakı və bələdiyyələrdəki vakansiyalar haqqında;

37.1.12. büdcə vəsaitlərindən istifadə və ölkənin iqtisadi durumu haqqında;

37.1.13. dövlət orqanlarında və bələdiyyələrdə çalışan qulluqçuların vəzifə təlimatları;

37.1.14. dövlətin qiymətli metal və valyuta ehtiyatları barədə;

37.1.15. normativ hüquqi aktlar;

37.1.16. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin açıq iclaslarının protokolları və stenoqramları;

37.1.17. qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarları;

37.1.18. dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı;

37.1.19. qrantlar haqqında;

37.1.20. informasiya sahibinin mülkiyyəti və mülkiyyət öhdəlikləri haqqında;

37.1.21. dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi və ya intizam qaydasında qəbul edilmiş əmr, sərəncam və qərarlar;

37.1.22. istehlakçıların qanuni maraqlarının müdafiəsi ilə bağlı olaraq malların və xidmətlərin keyfiyyəti haqqında;

37.1.23. məlumatın açıqlanması dövlətin müdafiəsinə və təhlükəsizliyinə xələl gətirmirsə, dövlət orqanları və bələdiyyələr tərəfindən aparılan, yaxud sifariş verilən tədqiqatların və təhlillərin nəticələri barədə;

37.1.24. ətraf mühitə, insanların sağlamlığına təsir edən və ya təsir edə biləcək fəaliyyət nəticəsində ətraf mühitin komponentlərində baş verən və ya baş verə biləcək dəyişikliklər, onların qiymətləndirilməsi, ətraf mühitin mühafizəsi və səmərəli istifadəsinə yönəldilmiş tədbirlər və xərclər barədə;

37.1.25. reyestrdə qeydə alınmayan daxili sənədlər—təbrik məktubları, zəmanətlər, memorandumlar, kütləvi tədbirlərin proqramları, müxtəlif statistik hesabatlar.

37.2. Bu Qanunun 9.3.1-ci maddəsində göstərilən hüquqi şəxslər malların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və qiymətlərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə dair informasiyaları, bu Qanunun 9.3.2-ci maddəsində göstərilən hüquqi və fiziki şəxslər isə dövlət və ya bələdiyyə büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə dair informasiyaları xidməti istifadə üçün məhdudlaşdırma bilməzlər.

Maddə 38. Fərdi məlumatlar

38.1. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoymaqla fərdi məlumatları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab etmək olar.

38.2. Fərdi məlumatlar şəxsi və ailə həyatına dair məlumatların məcmusudur. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan şəxsi həyata dair məlumatlar aşağıdakılardır:

38.2.1. qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada qeydə alınan özəl hüquqi şəxslərdə, üzvlüyə dair məlumatlar istisna olmaqla, siyasi baxışları, dini etiqadları və dünya görüşlərini əks etdirən məlumatlar;

38.2.2. etnik mənşə və ya irqi mənsubiyyət haqqında məlumatlar;

38.2.3. cinayət işləri və ya digər hüquq pozuntularına dair işlər üzrə icraatın gedişində toplanmış informasiyalar—açıq məhkəmə iclasınadək və ya hüquq pozuntusuna dair məhkəmə qərarı çıxarılanadək, yaxud insanların mənəviyyəti, şəxsi və ailə həyatının müdafiəsi, yetkinlik yaşına çatmayanın, zərərçəkənin və ya şahidin mənafeyi, yaxud ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi üçün tələb edilən hallarda;

38.2.4. sağlamlıq vəziyyəti haqqında məlumatlar;

38.2.5. şəxslərin özəl xüsusiyyətləri, qabiliyyətləri və xarakterlərinin digər cizgiləri haqqında məlumatlar;

38.2.6. sosial yardım və sosial xidmətlər göstərilməsinə dair vəsatətlər barəsində məlumatlar;

38.2.7. ruhi və fiziki əzablara dair məlumatlar;

38.2.7-1. şəxsə qarşı məişət zorakılığının törədilməsinə dair məlumatlar;

38.2.8. vergi ödənişləri üzrə borclar istisna olmaqla, vergitutma ilə əlaqədar məlumatlar;

38.2.9. maliyyə əməliyyatları barədə məlumatlar.

38.3. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan ailə həyatına dair məlumatlar aşağıdakılardır:

38.3.1. cinsi həyat haqqında məlumatlar;

38.3.2. vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı haqqında məlumatlar;

38.3.3. ailə həyatının ayrı-ayrı məqamları haqqında məlumatlar;

38.3.4. övladlığa götürmə ilə bağlı məlumatlar.

38.4. Fərdi məlumatlar alındığı və ya sənədləşdirildiyi gündən onların əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulur.

38.5. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallar istisna olmaqla, fiziki şəxslərin sorğuları əsasında onları özləri barəsindəki fərdi məlumatla tanış etməyə borcludur:

38.5.1. yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin informasiya ilə tanış olması onun mənşəyi haqqında sirri pozursa;

38.5.2. informasiyanın əldə olunması cinayətin qarşısını almağa, cinayətkarı tutmağa və ya cinayət işində həqiqəti müəyyənləşdirməyə mane olarsa;

38.5.3. digər insanların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi informasiyanın açıqlanmamasını tələb edirsə;

38.5.4. informasiya dövlət təhlükəsizliyi naminə toplanıbsa.

38.6. Aşağıdakı şəxslər bu maddədə göstərilən fərdi məlumatlarla tanış olmaq və ya onu əldə etmək hüququna malikdirlər:

38.6.1. valideynlər və ya qəyyumlar—yetkinlik yaşına çatmayanlar haqqında məlumatlarla;

38.6.2. qəyyumlar—fiziki cəhətdən qüsurlu şəxslər barədə məlumatlarla;

38.6.3. dövlət və bələdiyyə qulluqçuları—xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı məlumatlarla;

38.6.4. fərdi məlumatlarla işləməyə icazə alanlar—yalnız bu icazədə göstərilən məlumatlarla;

38.6.5. normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslərin işçiləri və sahibkarlar—yalnız bu xidmətlərin göstərilməsi üçün zəruri olan həddə informasiyalarla;

38.6.6. fiziki şəxslər—özləri barəsindəki informasiyalarla;

38.7. İnformasiya sahibi fərdi məlumatları əldə edən şəxslərin qeydiyyatını aparmalı, həmin qeydiyyatda informasiya ilə tanışlığın və ya onu əldə etmənin məqsədi, vaxtı və üsulu göstərilməlidir.

Maddə 39. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın əldə olunması

39.1. İnformasiya sahibi ictimaiyyətdə maraq doğuran hüquq pozuntusu və ya bədbəxt hadisələrlə bağlı informasiyanı nəticə tam aydınlaşdırılana qədər elə

həddə açıqlamalıdır ki, təhqiqatın aparılmasına və ya bədbəxt hadisənin səbəblərinin aydınlaşdırılmasına mane olmasın.

39.2. Bu cür informasiyanın açıqlanma həddinə dair qərar təhqiqatı aparan və ya nəzarəti təşkil edən, yaxud bədbəxt hadisənin səbəblərini aydınlaşdıran vəzifəli şəxs tərəfindən qəbul edilir.

39.3. Bu Qanunun 37-ci maddəsində göstərilən informasiya əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiyanın tərkib hissəsinə daxildirsə, o zaman sənədin yalnız əldə olunması məhdudlaşdırılmayan hissəsi açıqlanır.

39.4. Dövlət və bələdiyyə qulluqçuları xidməti vəzifələrini yerinə yetirmələri ilə əlaqədar xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş sənədlərlə işləmək hüququna malikdirlər.

39.5. İnformasiya sahibinin rəhbəri kənar şəxslərə xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiya ilə işləməyə icazə verə bilər, bu şərtlə ki, həmin informasiya dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin maraqlarına ziyan vurmasın.

Maddə 40. İnformasiyanın əldə olunması üzərində məhdudiyyətin müddətləri

40.1. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyaların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyət bu məhdudiyyəti doğuran səbəblər aradan qalxdıqda, lakin 5 ildən gec olmayan müddətdə götürülür.

40.2. Fərdi məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyət həmin informasiya alınan və ya sənədləşdirilən gündən 75 il müddətində və ya şəxsin vəfatından sonra 30 il müddətində və ya ölüm faktı müəyyənləşdirilməyibsə, həmin şəxsin doğum tarixindən 110 il müddətində qüvvədədir.

40.3. İnformasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətin qüvvədən düşmüş hesab edilməsi informasiyanın daşıyıcısında və reyestrdə qeyd olunur.

Maddə 41. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın qorunması

41.1. İnformasiya sahibi xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın qorunması üçün inzibati və texniki tədbirlər görür.

41.2. Əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiya İnternet informasiya ehtiyatlarına daxil edilibsə, bu zaman onun əldə olunmasını mümkün olmayan tədbirlər görülməlidir.

VI fəsil.

Qanunun icrasına nəzarət

Maddə 42. Qanunun icrasına nəzarət

42.1. Bu Qanunun icrasına nəzarəti:

42.1.1. informasiya sahibinin rəhbəri—xidməti qaydada, yuxarı orqan—təbəçilik əsasında;

42.1.2. Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) – “Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)

haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada həyata keçirir.

Maddə 43-55. Çıxarılıb

VII fəsil.

Keçid müddəaları

Maddə 56. İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması müddəti

56.1. Dövlət orqanları bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün ən qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 1 ildən gec olmayaraq öz İnternet informasiya ehtiyatlarını yaradırlar, bələdiyyələr isə bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün mümkün qədər qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 3 ildən gec olmayaraq öz İnternet informasiya ehtiyatlarını formalaşdırırlar.

56.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları təbəçiliklərində olan dövlət orqanlarının öz İnternet informasiya ehtiyatlarını formalaşdırmaları üçün ən qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 2 ildən gec olmayaraq şərait yaratmalıdırlar.

56.3. İctimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslər, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər, bu Qanunun 9.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri öz İnternet informasiya ehtiyatlarını mümkün qədər qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 2 ildən gec olmayaraq yaradırlar.

56.4. İnformasiya sahibləri malik olduqları, fəaliyyət nəticəsində yaratdıqları və ya əldə etdikləri ictimai informasiyaları bu Qanunun 56.1-ci, 56.2-ci və 56.3-cü maddələri qüvvəyə minənədək, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər üsullarla açıqlayır və ya informasiya sorgusu əsasında təqdim edirlər.

Maddə 58. Qanunun qüvvəyə minməsi

58.1. Bu Qanunun 8.1-ci, 8.3-cü, 10.2-ci, 11.1-ci, 12.2-ci, 12.7-ci və 32.4-cü maddələrindən irəli gələn tələblər bu Qanun dərc edildiyi gündən sonrakı 3 ay ərzində həyata keçirilir.

58.2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2005-ci il № 1024-IIQ

7.1 “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən sorğuçu informasiya əldə olunmasının zəruriliyini əsaslandırmağa borclu deyildir?**
 - A) fərdi məlumat tələb olunduqda;
 - B) dövlət və ya bələdiyyə qulluqçusu qulluq vəzifəsini yerinə yetirmək üçün sorğu verdikdə;
 - C) informasiyanın rəsmi təsdiq edilərək verilməsi sorğuçunun hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi üçün tələb olunursa;
 - D) dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin mal və xidmətlərinə dair məlumatlar tələb olunduqda.
2. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan ailə həyatına dair məlumatlara aid deyildir?**
 - A) cinsi həyat haqqında məlumatlar;
 - B) vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı haqqında məlumatlar;
 - C) etnik mənşə haqqında məlumatlar;
 - D) övladlığa götürmə ilə bağlı məlumatlar.
3. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiyanın əldə olunması üzərində məhdudiyət müddətləri ilə bağlı aşağıdakılardan hansı səhvdir?**
 - A) xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyaların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyət bu məhdudiyəti doğuran səbəblər aradan qalxdıqda, lakin 5 ildən gec olmayan müddətdə götürülür;
 - B) fərdi məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyət həmin informasiya alınan və ya sənədləşdirilən gündən 75 il müddətində qüvvədədir;
 - C) fərdi məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyət şəxsin vəfatından sonra 35 il müddətində qüvvədədir;
 - D) fərdi məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyət şəxsin ölüm faktı müəyyənləşdirilməyibsə, həmin şəxsin doğum tarixindən 110 il müddətində qüvvədədir.
4. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən sorğu kim tərəfindən diqqətlə öyrənilir?**
 - A) informasiya məsələləri üzrə struktur bölmə tərəfindən;
 - B) informasiya sahibinin müavini tərəfindən;

- C) informasiya sahibi tərəfindən;
 - D) informasiya sahibinin vəzifəli şəxsi tərəfindən.
5. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 29.1-ci maddəsində (İnformasiya sahibinin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi) göstərilən ictimai informasiyalar harda açıqlanmalıdır?**
 - A) internet informasiya ehtiyatlarında;
 - B) rəsmi nəşrlərdə;
 - C) kütləvi informasiya vasitələrində;
 - D) kitabxanalarda sənədlərlə tanış olmaq üçün şərait yaradılması yolu ilə.
 6. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilən informasiyalara aid deyil?**
 - A) dövlət nəzarəti gedişində toplanan informasiya—həmin məsələ üzrə qərar qəbul edilənədək;
 - B) vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət siyasətinin formalaşdırılmasına, inkişafına və müvəffəqiyyətlə başa çatdırılmasına mane olan və ya mane ola bilən informasiya—həmin məsələ üzrə qərar qəbul edilənədək;
 - C) ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə əngəl törədəcək və ya törədə biləcək informasiya—məhkəmə qərarı qəbul edilənədək;
 - D) vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanında fikir mübadiləsini, məsləhətləşmə prosesini pozacaq və ya poza biləcək informasiya—son qərar qəbul edilənədək.
 7. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı informasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilə bilər?**
 - A) dövlət orqanlarında və bələdiyyələrdə çalışan qulluqçuların vəzifə təlimatları;
 - B) dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı;
 - C) beynəlxalq təşkilatlardan daxil olan sənədlər;
 - D) informasiya sahibinin mülkiyyəti və mülkiyyət öhdəlikləri haqqında.
 8. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan kim qanunun icrasına nəzarəti həyata keçirmir?**
 - A) Azərbaycan Respublikasının İnformasiya Məsələləri üzrə Müvəkkili;
 - B) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombuds-

- man);
C) informasiya sahibinin rəhbəri;
D) tabeçilik əsasında yuxarı orqan.
9. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiya əldə olunmasının əsas prinsiplərinə aid deyil?**
A) informasiyanın maksimum açıqlığı;
B) informasiya sorğusunun ən qısa zamanda və ən münasib üsulla təmin edilməsi;
C) informasiyanın əldə olunmasının qanuniliyi;
D) ictimaiyyətdə maraq doğuran hüquq pozuntuları barədə məlumatı açıqlamamağa görə vəzifəli şəxslərin təqib olunmaması.
10. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan kimlər informasiya sahiblərinə bərabər tutulur?**
A) bələdiyyələr;
B) ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslər;
C) əmtəə bazarında hökmran mövqe tutan şəxslər;
D) müqavilə əsasında sosial sahələrdə xidmət göstərən fiziki şəxslər.
11. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiya sahibinin vəzifələrinə aid deyil?**
A) ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi haqqında ictimaiyyətə müntəzəm məlumat verilməsi;
B) ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi haqqında ictimaiyyətə müntəzəm məlumat verməsi;
C) sorğuları diqqətlə araşdırıb qərarlar qəbul edilməsi;
D) informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətlər barədə sorğucuya məlumat verməsi.
12. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiya xidmətlərinin təşkili ilə əlaqədar daxili icraat qaydalarını kim müəyyənləşdirir?**
A) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;
B) informasiya sahibinin rəhbəri;
C) informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs;
D) tabeçilik əsasında yuxarı orqan.
13. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən yazılı informasiya sorğusunda göstərilənlərlə bağlı aşağıdakı hansı bənddə göstərilən müddəalarda uyğunsuzluq var?**

- A) sorğucunun adı, soyadı və atasının adı;
B) informasiyanın təqdim edilmə forması;
C) sorğu edilən informasiyanın məzmunu;
D) sənədin sorğucuya bəlli olan rekvizitləri.
14. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən sorğu edilən informasiya bir neçə dildə mövcud olduqda, sənəd hansı dildə təqdim edilir?**
A) sənəd ancaq dövlət dilində təqdim edilir;
B) sənəd sorğuda birinci göstərilən dildə təqdim edilir;
C) sənəd Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində, zəruri hallarda ingilis dilində təqdim edilir;
D) sənəd sorğuda üstünlük verilən dildə təqdim edilir.
15. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiya sahibi sorğunun icrasından imtina edə biləcəyi hallara aiddir?**
A) sorğu əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaya aid olduqda;
B) sorğucunun hansı informasiyanı əldə etmək istədiyini aydınlaşdırmaq mümkün olmadıqda;
C) sorğucunun qanunla məhdudlaşdırılan informasiyanı əldə etməyə səlahiyyəti çatmadıqda;
D) sorğunun icrasını bir dəfəyə təmin etmək mümkün deyilsə.
16. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş icra müddətinin uzadılması səbəblərinə aid deyil?**
A) informasiya sahibi həddən çox sorğu aldıqda;
B) sorğunun mahiyyətini dəqiqləşdirmək lazım gəldikdə;
C) aidiyyətli informasiya sahibini müəyyənləşdirmək mümkün olmadıqda;
D) informasiyanın aydınlaşdırılması üçün çoxsaylı sənədləri araşdırmaq lazım gəldikdə.
17. **“İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəaların hansı “İnformasiya sorğusu icra olunmuş sayılmışı” maddəsinin (Maddə 27) müddəalarına aid deyil?**
A) informasiya sorğucuya “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş müddətdə təqdim edildikdə;
B) informasiya sorğucuya “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş formada və üsulla təqdim edil-

dikdə;

- C) açıqlanmış informasiya ilə tanış olma imkanları sorğuçuya izah edildikdə;
D) informasiya sorğusu aidiyyəti üzrə göndərildikdə və sorğuçuya bu barədə məlumat verildikdə.

18. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən informasiya sorğusu icra olunduqda və ya icrasından imtina edildikdə reyestrə hansı məlumatlar daxil edilmir?

- A) sorğunun icra icra edildiyi və ya icrasından imtina edildiyi dövlət orqanının adı;
B) surəti, tərcüməsi və ya çıxarışları verilmiş sənədlərin rekvizitləri;
C) sorğunun icrasından imtina üçün “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyənləşdirilmiş əsaslar;
D) sorğunun icra edildiyi və ya icrasından imtina edildiyi tarix.

19. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanları “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün ən qısa zamanda, lakin “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanun dərc olunduqdan sonra neçə ildən gec olmayaraq öz İnternet informasiya ehtiyatlarını yaradırlar?

- A) 1 ildən gec olmayaraq; B) 2 ildən gec olmayaraq;
C) 3 ildən gec olmayaraq; D) 4 ildən gec olmayaraq.

20. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması formaları və qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hansı müddət ərzində həyata keçirilir?

- A) “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu dərc edildiyi gündən sonrakı 1 ay ərzində həyata keçirilir;
B) “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu dərc edildiyi gündən sonrakı 2 ay ərzində həyata keçirilir;
C) “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu dərc edildiyi gündən sonrakı 3 ay ərzində həyata keçirilir;
D) “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu dərc edildiyi gündən sonrakı 4 ay ərzində həyata keçirilir.

8. “NORMATİV HÜQUQİ AKTLAR HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KONSTITUSİYA QANUNU

Bu Konstitusiya Qanunu normativ hüquqi aktların hazırlanması, qəbul olunması, rəsmiləşdirilməsi, dərc edilməsi, qüvvədə olması, şərh edilməsi və sistemləşdirilməsi qaydalarını müəyyən edir.

I fəsil.

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Bu Konstitusiya Qanununda istifadə olunan əsas anlayışlar

1.0. Bu Konstitusiya Qanununda istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.0.1. normativ hüquqi akt — tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə, qanunla və ya fərmanla dövlət orqanının səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlər üzrə həmin dövlət orqanı tərəfindən və ya referendum yolu ilə qəbul edilmiş, hamı üçün məcburi davranış qaydalarını əks etdirən, qeyri-müəyyən subyektlər dairəsi üçün və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəd;

1.0.2. qanunvericilik aktları — Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemini təşkil edən normativ hüquqi aktlar;

1.0.3. normativ xarakterli akt — bu Konstitusiya Qanununda nəzərdə tutulan dövlət və ya yerli özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilmiş, məhdud subyektlər dairəsi üçün məcburi davranış qaydalarını əks etdirən və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəd;

1.0.4. hüquqi akt — normativ hüquqi akt, normativ xarakterli akt və ya qeyri-normativ hüquqi akt;

1.0.21. lokal normativ hüquqi akt — qüvvəsi bir və ya bir neçə dövlət orqanının çərçivəsi ilə məhdudlaşan normativ hüquqi akt;

1.0.22. texniki normativ hüquqi aktlar — texniki rəqlamentlər, bərqərar olmuş təcrübəni əks etdirən texniki məcəllələr, standartlar, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının dövlət standartları, sahə standartları, texniki şərtlər, aviasiya qaydaları, zoogigiyena, baytarlıq, baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları, sanitariya normaları və qaydaları, gigiyena normalativləri, farmakopeya məqalələri və normaları, yanğın təhlükəsizliyi qaydaları, texniki, sənaye, nüvə və radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi normaları və qaydaları, təhlükəli yüklərin təhlükəsiz daşınması normaları və qaydaları, yerin təkinin qorunması və səmərəli istifadəsi normaları və qaydaları, ixtisaslaşdırılmış məlumat kitabçaları, texniki-iqtisadi məlumatların dövlət təsnifatı, dövlət statistika müşahidələrinin formaları və onların doldurulmasına dair göstərişlər, statistik göstəricilərin forma-

laşdırılması və hesablanması qaydaları, dövlət statistika müşahidələrinin təşkil edilməsinə və aparılmasına dair təlimatlar, idarə hesabat formaları və onların doldurulmasına dair göstərişlər, daşınmaz maddi tarixi-mədəni dəyərlərin qorunması zonalarının layihələri, Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə texniki normativ hüquqi aktlara aid edilmiş və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan qaydada təsdiq edilmiş (qüvvəyə minmiş) digər normativ hüquqi aktlar;

Maddə 2. Normativ hüquqi aktlar və onların hüquqi qüvvəsi

2.1. Normativ hüquqi aktların növləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 148-ci maddəsi ilə müəyyən edilir.

2.2. Normativ hüquqi aktların hüquqi qüvvəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 149-cu maddəsinin II, III, IV, V, VI hissələri və 151-ci maddəsi ilə müəyyən edilir.

2.3. Referendumla qəbul edilmiş akt (bundan sonra — referendum aktı), qanun, fərman və ya digər normativ hüquqi akt Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə ziddiyyət təşkil etdikdə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası tətbiq edilir.

2.4. Qanun, fərman və ya digər normativ hüquqi akt referendum aktı ilə ziddiyyət təşkil etdikdə referendum aktı tətbiq edilir.

2.5. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi mülki hüquq normalarını əks etdirən digər məcəllə və qanunlarla ziddiyyət təşkil etdikdə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi tətbiq edilir.

2.6. Fərman və ya digər normativ hüquqi akt qanunla ziddiyyət təşkil etdikdə qanun tətbiq edilir.

2.7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları fərmanla ziddiyyət təşkil etdikdə fərman tətbiq edilir.

2.8. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə ziddiyyət təşkil etdikdə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı tətbiq edilir.

2.9. Nizamnamələrin, əsasnamələrin, təlimatların, rəqlamentlərin və qaydaların hüquqi qüvvəsi onları təsdiq edən normativ hüquqi aktın hüquqi qüvvəsi ilə müəyyən edilir.

2.10. Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hüquqi qüvvəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 134-cü maddəsinin V hissəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikası Konstitusiyasının 49-cu maddəsinin II, III, IV və V hissələri ilə müəyyən edilir.

Maddə 3. Qeyri-normativ hüquqi aktlar və onların hüquqi qüvvəsi

3.1. Konkret (birdəfəlik) təşkilati, nəzarət və ya sərəncamverici tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədi ilə qəbul edilən və ya digər birdəfəlik tətbiq halları üçün nəzərdə tutulan hüquqi aktlar qeyri-normativ hüquqi aktlar sayılır.

3.2. Qeyri-normativ hüquqi aktlar müvafiq normativ hüquqi akt əsasında qəbul edilməlidir və onun müvafiq normasına istinad etməlidir.

3.3. Qeyri-normativ hüquqi aktlara aşağıdakılar aiddir:

3.3.1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarları;

3.3.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları;

3.3.3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamları;

3.3.4. vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının dövlət qeydiyyatını həyata keçirən orqanların aktları;

3.3.5. bu maddənin birinci hissəsinə uyğun olaraq qeyri-normativ hesab edilən digər hüquqi aktlar.

Maddə 4. Normativ xarakterli aktlar və onların hüquqi qüvvəsi

4.1. Azərbaycan Respublikasının normativ xarakterli aktları aşağıdakılardır:

4.1.1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-7-ci bəndlərinə və IV hissəsinə əsasən qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin qərarları;

4.1.2. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarları, təlimatları və izahları;

4.1.3. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qərarları;

4.1.4. Məhkəmə-Hüquq Şurasının qərarları;

4.1.5. Milli Televiziya və Radio Şurasının qərarları;

4.1.6. yerli özünüidarə orqanlarının qərarları;

4.1.7. yerli icra hakimiyyəti orqanlarının qərarları.

4.2. Normativ xarakterli aktlar onların icra olunmamasına görə məsuliyyət müəyyən edə bilməz.

4.3. Normativ xarakterli aktlar müvafiq normativ hüquqi akt əsasında qəbul edilməlidir və onun müvafiq normasına istinad etməlidir.

4.4. Bu Konstitusiya Qanununun 4.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan normativ xarakterli aktlar istisna olmaqla, digər normativ xarakterli aktlar Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə ziddiyyət təşkil edə bilməz.

IV fəsil.

Normativ hüquqi aktların növləri

Maddə 17. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin normativ hüquqi aktları

17.1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 93-cü maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin normativ hüquqi aktları qanunlar formasında qəbul edilir.

17.2. Tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsi və 95-ci maddəsinin II hissəsi ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş ictimai münasibətlər qanunla tənzimlənir.

17.3. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin normativ hüquqi aktı qəbul olunduqda bu aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi göstərilməli və aktın həmin maddənin icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu qeyd edilməlidir.

Maddə 18. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin normativ hüquqi aktları

18.1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin normativ hüquqi aktları fərnan formasında qəbul edilir.

18.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş və normativ tənzimləmə predmeti olan məsələlər üzrə qəbul edilir.

18.3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qəbul edilən əsasnamələr, nizamnamələr, qaydalar və norma nəzərdə tutan digər aktlar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları ilə təsdiq edilir.

18.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin normativ hüquqi aktı qəbul olunduqda bu aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi göstərilməli və aktın həmin maddənin icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu qeyd edilməlidir.

Maddə 19. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktları

19.1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 120-ci maddəsinin I hissəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları əsasında və onların icrası məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qərarlar formasında normativ hüquqi aktlar qəbul edir.

19.2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul edilən əsasnamələr, nizamnamələr, qaydalar və norma nəzərdə tutan digər aktlar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları ilə təsdiq edilir.

19.3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti habelə mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həll edilə bilməyən məsələlər üzrə normativ hüquqi aktlar qəbul edir.

19.4. Normativ hüquqi akt Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul olunduqda bu normativ hüquqi aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi və ya Azərbaycan Respublikası Prezi-

dentinin aktı göstərilməli və həmin aktın icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu qeyd edilməlidir.

Maddə 20. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları

20.1. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və hədlərdə, yalnız Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qəbul edilə bilər.

20.2. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları qərarlar formasında qəbul edilir.

20.3. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən qəbul edilən təlimatlar, əsasnamələr, nizamnamələr və qaydalar qərarlarla təsdiq edilir.

20.4. Normativ hüquqi akt mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən qəbul olunduqda bu normativ hüquqi aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktı göstərilməli və həmin aktın icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu qeyd edilməlidir.

VII fəsil.

Normativ hüquqi aktın strukturu

Maddə 28. Normativ hüquqi aktların rekvizitləri

28.0. Normativ hüquqi aktların məcburi rekvizitləri aşağıdakılardır:

28.0.1. aktın növü (Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı və s.);

28.0.2. hüquqi tənzimləmə predmetini əks etdirən normativ hüquqi aktın adı (sərlövəsi);

28.0.3. aktın qəbul edildiyi tarix, yer və qeydiyyat nömrəsi;

28.0.4. müvafiq normativ hüquqi aktı rəsmi imzalamaq səlahiyyətinə malik olan şəxsin adı, soyadı, vəzifəsi və imzası.

XV fəsil.

Normativ hüquqi aktların rəsmi dərc edilməsi və qüvvəyə minməsi

Maddə 83. Normativ hüquqi aktın rəsmi dərc edilmə müddətləri və şərtləri

83.1. Qanunlar və fərmanlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzalandıqdan sonra 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir.

83.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları qəbul edildikdən sonra 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir.

83.3. Digər normativ hüquqi aktlar Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsindən sonra hökmən rəsmi dərc edilməlidir.

83.4. Səlahiyyətli dövlət orqanlarından rəsmi nəşr orqanlarına (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin nəşri istisna olmaqla) daxil olmuş normativ hüquqi aktlar, **bu** Konstitusiyaya Qanununun 83.1-ci və 83.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş normativ hüquqi aktlar istisna olmaqla, onların daxil olduğu gündən 5 gün **gec** olmayaraq dərc edilməlidir.

Maddə 85. Normativ hüquqi aktların qüvvəyə minməsi

85.1. Qanunlar, fərmanlar və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları həmin aktlarda qüvvəyə minmənin daha gec müddəti nəzərdə tutulmadıqda onların rəsmi dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

85.2. Bu Konstitusiyaya Qanununun 85.1-ci maddəsində göstərilən aktlar istisna olmaqla, digər normativ hüquqi aktlar, həmin aktlarda qüvvəyə minmənin daha gec müddəti nəzərdə tutulmadıqda Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin elektron variantında dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

85.3. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktın onun dərc edildiyi gündən 30 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərilməlidir. Müstəsna hallarda, beynəlxalq təşkilatların dərhal məlumatlandırılması şərti ilə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi akt onda nəzərdə tutulmuş müddətdə qüvvəyə minə bilər.

XVI fəsil.

Normativ hüquqi aktların zamana, məkana və şəxslərə görə qüvvəsi və icrası

Maddə 86. Normativ hüquqi aktın zamana görə qüvvəsi

86.1. Normativ hüquqi aktın onun mətnində digər hal nəzərdə tutulmadıqda müddətsiz qüvvədədir.

86.2. Normativ hüquqi akt və ya onun struktur elementləri üçün qüvvədə olmanın müddəti müəyyən edilə bilər. Bu halda normativ hüquqi aktın (struktur elementdə) onun qüvvədə olma müddəti və ya normativ hüquqi aktın (onun struktur elementinin) ləğv edilməsinə səbəb olan hadisə göstərilməlidir. Göstərilən müddət başa çatdıqda və ya normativ hüquqi aktın göstərilən hadisə baş verdikdə normativ hüquqi akt (onun struktur elementini) avtomatik olaraq ləğv edilir. Müəyyən edilmiş müddət başa çatana qədər normativ hüquqi aktı qəbul etmiş orqan normativ hüquqi aktın (onun struktur elementinin) qüvvəsinin yeni müddətə uzadılması və ya ona müddətsiz statusunun verilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər.

Maddə 87. Normativ hüquqi aktın geriye qüvvəsi

87.1. Normativ hüquqi aktın geriye qüvvəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 149-cu maddəsinin VII hissəsi ilə tənzimlənir.

87.2. Fiziki və hüquqi şəxslərin hüquqi vəziyyətini yaxşılaşdıran, hüquqi məsuliyyətini aradan qaldıran və ya yüngülləşdirən normativ hüquqi aktın qüvvəsi həmin normativ hüquqi aktın və ya onun qüvvəyə minməsi haqqında aktın birbaşa göstərilib-göstərilməməsindən asılı olmayaraq onun qüvvəyə minməsindən əvvəl əmələ gələn münasibətlərə şamil edilir.

87.3. Tərədilməsi anında məsuliyyətə səbəb olmayan və ya daha yüngül məsuliyyətə səbəb olan əməllərə görə fiziki və hüquqi şəxslərin məsuliyyətinin yaranmasını və ya ağırlaşdırılmasını nəzərdə tutan normativ hüquqi aktın qüvvəsinin geriye şamil edilməsinə yol verilmir.

Maddə 88. Normativ hüquqi aktların məkana və şəxslərə görə qüvvəsi

88.1. Normativ hüquqi aktlar Azərbaycan Respublikasının bütün ərazisində məcburi qüvvəyə malikdir.

88.2. Normativ hüquqi aktların qüvvəsi, qanunla və ya Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrlə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və hüquqi şəxslərə, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan əcnəbi vətəndaşlara və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə şamil edilir.

Maddə 89. Normativ hüquqi aktın qüvvəsinin itirilməsi

89.0. Normativ hüquqi akt (onun struktur elementi) aşağıdakı hallarda öz qüvvəsini itirir:

89.0.1. normativ hüquqi aktın (onun struktur elementinin) tətbiqi müddəti başa çatdıqda;

89.0.2. normativ hüquqi akt (onun struktur elementi) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və digər qanunvericilik aktları ilə nəzərdə tutulan hallarda ləğv edildikdə;

89.0.3. normativ hüquqi akt (onun struktur elementi) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin III hissəsinin 1-3-cü və 6-cı, 7-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş hallarla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə qüvvədən düşmüş hesab edildikdə.

Maddə 92. Normativ hüquqi aktların icrasına nəzarət

Normativ hüquqi aktların icrasına nəzarət və yoxlanılması normayaratma orqanları (vəzifəli şəxslər) və müvafiq normativ hüquqi aktlarla nəzərdə tutulmuş xüsusi orqanlar (şəxslər) tərəfindən həyata keçirilir.

8.1 “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa aid test tapşırıqları

1. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən bu Konstitusiyaya Qanunu hansı qaydaları müəyyən edir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.
 1. normativ hüquqi aktların hazırlanması;
 2. normativ hüquqi aktların qəbul olunması;
 3. normativ hüquqi aktların rəsmiləşdirilməsi;
 4. normativ hüquqi aktların dərc edilməsi;
 5. normativ hüquqi aktların qüvvədən düşməsi;
 6. normativ hüquqi aktların təhlili;
 7. normativ hüquqi aktların sistemləşdirilməsi.
 A) 1, 2, 3, 4, 6; B) 1, 2, 3, 4, 5; C) 1, 2, 3, 4, 7; D) 1, 2, 4, 6, 7.
2. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüququ akt haqqında aşağıdakı müddəalardan hansı doğru deyildir?
 - A) dövlət və ya özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilir;
 - B) hamı üçün məcburi davranış qaydalarını qaydalarını əks etdirir;
 - C) dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulur;
 - D) qeyri müəyyən subyektlər dairəsi üçün nəzərdə tutulur.
3. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən nizamnamələrin, əsasnamələrin, təlimatların, reqlamentlərin və qaydaların hüquqi qüvvəsi nə ilə müəyyən edilir?
 - A) onları təsdiq edən dövlət orqanının səlahiyyəti ilə;
 - B) onları təsdiq edən normativ hüquqi aktın hüquqi qüvvəsi ilə;
 - C) təsdiq edən normativ aktda müəyyən edilmiş hüququ qüvvə ilə;
 - D) lokal normativ hüquqi aktların hüquqi qüvvəsi ilə.
4. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansılar qeyri-normativ hüquqi aktlardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.
 1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarları;
 2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamları;
 3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin sərəncamları;
 4. Məhkəmə-Hüquq Şurasının qərarları;
 5. Milli Televiziya və Radio Şurasının qərarları;
 6. yerli özünüidarə orqanlarının qərarları;

7.vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının dövlət qeydiyyatını həyata keçirən orqanların aktları.

A) 1, 2, 3, 4; B) 1, 2, 3, 5; C) 1, 2, 3, 7; D) 1, 2, 4, 7.

5. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən hansı aktların icra olunmamasına görə məsuliyyət müəyyən edilə bilməz?
 - A) normativ hüquqi aktların;
 - B) hüquqi aktların;
 - C) qeyri-normativ hüquqi aktların;
 - D) normativ xarakterli aktların.
6. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin normativ hüquqi aktı qəbul olunduqda aşağıda göstərilən məlumatlardan hansının qeyd olunması şərt kimi göstərilməmişdir?
 - A) bu aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi;
 - B) bu aktın Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının müvafiq maddəsinin icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu;
 - C) bu aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi və həmin maddənin icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu;
 - D) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsi və 95-ci maddəsinin II hissəsi ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətlərinə aid edildiyi.
7. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qəbul edilən əsasnamələr, nizamnamələr, qaydalar və norma nəzərdə tutan digər aktlar aşağıda göstərilənlərdən hansı ilə təsdiqlənir?
 - A) qanunlar ilə;
 - B) sərəncamlar ilə;
 - C) qərarlar ilə;
 - D) fərmanlar ilə.
8. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları aşağıda göstərilən hansı məsələlər üzrə qəbul edilir?
 - A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və digər qanunları ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş və normativ tənzimləmə predmeti olan məsələlər üzrə;
 - B) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və referendum yolu ilə qəbul edilmiş digər aktlar ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş və normativ tənzimləmə predmeti olan məsələlər üzrə;

C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş və normativ tənzimləmə predmeti olan məsələlər üzrə;

D) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və icra hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş və normativ tənzimləmə predmeti olan məsələlər üzrə.

9. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları aşağıda göstərilən hansı məsələlər üzrə qəbul edilir?**

A) Azərbaycan Respublikası normativ hüquqi aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə;

B) yalnız Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Nazirlər Kabinetinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə;

C) yalnız Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə;

D) yalnız Qanunların, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Nazirlər Kabinetinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə.

10. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktın adı özündə hansı məsələləri əks etdirməlidir?**

A) hüquqi aktın qəbul edilmə məqsədlərini;

B) hüquqi tənzimləmə predmetini;

C) qəbul olunma zərurətini və tənzimlənən hüquqi münasibətləri;

D) qəbul olunma üçün əsas yaradan səbəbləri.

11. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktların rekvizitləri daxildir?**

A) normativ hüquqi aktın strukturuna;

B) normativ hüquqi aktın tənzimlənmə predmetinə;

C) normativ hüquqi aktın əsas məlumatlarına;

D) normativ hüquqi aktlar haqqında ümumi məlumatlara.

12. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən hansı normativ hüquqi aktlar Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsindən sonra hökmən rəsmi dərc edilə bilər?**

A) qanunlar və fərmanlar; B) qanunlar, fərmanlar və qərarlar;

C) qanunlar və qərarlar;

D) qanunlar, fərmanlar və qərarlardan başqa digər normativ hüquqi aktlar.

13. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ xarakterli aktın anlayışı hansı bənddə düzgün göstərilmişdir?**

A) Konstitusiyaya Qanununda nəzərdə tutulan dövlət və ya yerli özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilmiş, qeyri-məhdud subyektlər dairəsi üçün məcburi davranış qaydalarını əks etdirən və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəddir;

B) Konstitusiyaya Qanununda nəzərdə tutulan dövlət və ya yerli özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilmiş, qeyri-məhdud subyektlər dairəsi üçün davranış qaydalarını əks etdirən və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəddir;

C) Konstitusiyaya Qanununda nəzərdə tutulan dövlət və ya yerli özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilmiş, məhdud subyektlər dairəsi üçün davranış qaydalarını əks etdirən və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəddir;

D) Konstitusiyaya Qanununda nəzərdə tutulan dövlət və ya yerli özünüidarə orqanı tərəfindən qəbul edilmiş, məhdud subyektlər dairəsi üçün məcburi davranış qaydalarını əks etdirən və dəfələrlə tətbiq olunmaq üçün nəzərdə tutulmuş müəyyən formalı rəsmi sənəddir.

14. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktların hüquqi qüvvəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının aşağıda göstərilən hansı maddəsi ilə müəyyən edilmişdir?**

A) 149-cu maddəsinin II hissəsi;

B) 151-ci maddəsi ilə;

C) 148-ci maddəsi ilə;

D) 149-cu maddəsinin IV hissəsi ilə.

15. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən nəzarət tədbirlərinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə qəbul edilən hüquqi aktlar aşağıdakılardan hansılardır?**

A) normativ hüquqi aktlar;

B) normativ xarakterli aktlar;

C) qeyri-normativ hüquqi aktlar;

D) lokal normativ hüquqi aktlar.

16. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həll edilə bilməyən məsələlər üzrə normativ hüquqi aktları aşağıdakılardan kim qəbul edir?**

A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;

B) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti;

- C) Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi;
D) Azərbaycan Respublikasının Hesablam Palatası.
17. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı normativ hüquqi aktın struktur elementlərinə aid deyil?**
A) yarımmaddə; B) yarımbənd; C) preambula; D) abzas.
18. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı düzdür?**
A) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktda onun dərc edildiyi gündən 30 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərilməlidir;
B) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı hökumətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktda onun dərc edildiyi gündən 30 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərilməlidir;
C) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktda onun dərc edildiyi gündən 60 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərilməlidir;
D) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı hökumətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktda onun dərc edildiyi gündən 60 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərilməlidir.
19. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktın geriyə qüvvəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının neçənci maddəsi ilə tənzimlənir?**
A) 149-cu maddəsinin VII hissəsi ilə; B) 149-cu maddəsinin IV hissəsi ilə;
C) 130-cu maddəsinin I hissəsi ilə; D) 151-ci maddəsi ilə.
20. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı düzdür?**
A) Bu Konstitusiyaya Qanunu qüvvəyə mindiyi gündən 2000-ci il noyabrın 21-də qəbul olunmuş «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvədən düşmüş hesab edilsin;
B) Bu Konstitusiyaya Qanunu qüvvəyə mindiyi gündən 1999-cu il dekabrın 24-də qəbul olunmuş «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəsini itirilmiş hesab edilsin;

- C) Bu Konstitusiyaya Qanunu qüvvəyə mindiyi gündən 1998-ci il dekabrın 25-də qəbul olunmuş «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəsini itirilmiş hesab edilsin;
D) Bu Konstitusiyaya Qanunu qüvvəyə mindiyi gündən 1999-cu il noyabrın 26-da qəbul olunmuş «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvədən düşmüş hesab edilsin.
21. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı texniki normativ hüquqi aktlara aid deyil?**
A) baytarlıq qaydaları; B) gigiyena qaydaları;
C) farmakopeya məqalələri; D) aviasiya qaydaları.
22. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktların növləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının neçənci maddəsi ilə müəyyən edilir?**
A) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 148-ci maddəsi ilə;
B) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 149-cü maddəsi ilə;
C) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 150-cü maddəsi ilə;
D) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 151-ci maddəsi ilə.
23. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı orqan normativ xarakterli akt qəbul etmir?**
A) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı;
B) Məhkəmə-Hüquq Şurasının qərarları;
C) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarları;
D) Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının qərarları.
24. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı subyektlərdən hansının aktları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə ziddiyyət təşkil edə bilər?**
A) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanları;
B) Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin qərarları;
C) Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarları;
D) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları.
25. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı doğrudur?**
A) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin

aktları ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və hədlərdə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qəbul edilə bilər;
 B) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aktları ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və hədlərdə, yalnız Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qəbul edilə bilər;
 C) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və hədlərdə, yalnız Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qəbul edilə bilər;
 D) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktları Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası ilə nəzərdə tutulmuş hallarda və hədlərdə, yalnız Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aktları ilə onların səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qəbul edilə bilər.

26. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilən məlumatlar hansı müddətdə toplu şəkildə dərc edilməlidir?**
 A) 3 ayda bir dəfə; B) hər il bir dəfə;
 C) 6 ayda bir dəfə; D) 5 ildə bir dəfə.
27. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı doğrudur?**
 A) qanunlar qəbul edildikdən sonra 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir;
 B) fərmanlar qəbul edildikdən sonra 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir;
 C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları qəbul edildikdən sonra 72 saat müddətində rəsmi dərc edilməlidir;
 D) qanunlar, fərmanlar və Nazirlər Kabinetinin qərarları istisna olmaqla, səlahiyyətli dövlət orqanlarından rəsmi nəşr orqanlarına daxil olmuş normativ hüquqi aktlar onların daxil olduğu gündən 15 gün gec olmayaraq dərc edilməlidir.
28. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən normativ hüquqi aktın qüvvəsinin itirilməsi ilə bağlı aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?**
 A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğun olmamağı ilə bağlı Azərbaycan Res-

publikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə qüvvədən düşmüş hesab edilməsi;
 B) mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına uyğun olmamağı ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə qüvvədən düşmüş hesab edilməsi;
 C) Azərbaycan Respublikasının hökumətlərarası müqavilələrinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğun olmamağı ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə qüvvədən düşmüş hesab edilməsi;
 D) bələdiyyə aktlarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğun olmamağı ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə qüvvədən düşmüş hesab edilməsi.

29. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən qanunvericilik aktları anlayışı hansı bənddə düzgün göstərilmişdir?**
 A) normativ hüquqi akt, normativ xarakterli akt və qeyri-normativ hüquqi aktlar;
 B) Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemini təşkil edən normativ hüquqi aktlar;
 C) qüvvəsi bir və ya bir neçə dövlət orqanının çərçivəsi ilə məhdudlaşan normativ hüquqi aktlar;
 D) Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik sistemini təşkil edən normativ aktlar.
30. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsi və 95-ci maddəsinin II hissəsi ilə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş hansı münasibətlər qanunla tənzimlənilir?**
 A) normativ; B) qanuni; C) rəsmi; D) ictimai.
31. **“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən aşağıdakılardan biri normativ hüquqi aktların məcburi rekvizitlərinə aid deyil?**
 A) normativ hüquqi aktın sərəlvhəsi;
 B) normativ hüquqi aktın növü;
 C) normativ hüquqi aktın forması;
 D) normativ hüquqi aktın qəbul edildiyi tarix.

32. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələrdə daha artıq müddət müəyyən edilməyibsə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktda onun dərc edildiyi gündən 30 gün sonra qüvvəyə mindiyi göstərməlidir. Hansı hallarda, beynəlxalq təşkilatların dərhal məlumatlandırılması şərti ilə, xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi akt onda nəzərdə tutulmuş müddətdə qüvvəyə minə bilər?

- A) qanunla müəyyən edilmiş hallarda;
- B) beynəlxalq hüquq prinsiplərində nəzərdə tutulmuş hallarda;
- C) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə müəyyən edilən hallarda;
- D) müstəsna hallarda.

9. “DÖVLƏT SİRRİ HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, mühafizəsi və istifadə edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və ya məxfiliyinin açılması ilə əlaqədar yaranan münasibətləri tənzimləyir.

I fəsil.

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.0. Bu qanunda aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə olunur:

1.0.1. dövlət sirri—dövlətin hərbi, xarici-siyasi, iqtisadi, kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti ilə bağlı olub, dövlət tərəfindən mühafizə edilən və yayılması Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyinə ziyan vura bilən məlumatlardır;

1.0.2. dövlət sirri təşkil edən məlumatların daşıyıcıları—dövlət sirri təşkil edən məlumatların rənzilər, obrazlar, siqnallar, texniki qərarlar və proseslər şəklində əks olunduğu maddi obyektlər, o cümlədən fiziki sahələrdir;

1.0.3. dövlət sirrinin mühafizəsi sistemi—dövlət sirrini mühafizə orqanlarının, dövlət sirri təşkil edən məlumatların və həmin məlumatların daşıyıcılarının mühafizəsi üçün bu orqanların istifadə etdikləri vasitə və metodların, habelə bu məqsədlə həyata keçirilən tədbirlərin məcmusudur;

1.0.4. dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma—vətəndaşların dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa, müəssisə, idarə və təşkilatların isə belə məlumatlardan istifadə etməklə işlərin icrasına buraxılması hüququnun rəsmiləşdirilməsi qaydasıdır;

1.0.5. dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılma—səlahiyyətli vəzifəli şəxsin icazəsi ilə konkret şəxsin dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olması qaydasıdır;

1.0.6. məxfilik quruluşu—məlumat daşıyıcısının özündə və ya ona qoşulan sənədlərdə qoyulan, daşıyıcısı olduğu məlumatın məxfilik dərəcəsinə göstərən rekvizitlərdir;

1.0.7. informasiyasını mühafizə vasitələri—dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan texniki, kriptografik, proqramlı və başqa vasitələr, onların əks olunduğu vasitələr, habelə məlumatın mühafizəsinin səmərəliliyinə nəzarət vasitələridir;

1.0.8. dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı—müvafiqliyinə görə məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş əsaslarla və qaydada dövlət sirrinə aid edildiyi və məxfiləşdirildiyi məlumat qruplarının məcmusudur.

Maddə 2. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi
Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu qanundan və Azərbaycan Respublikasının digər normativ-hüquqi aktlarından ibarətdir.

Maddə 3. Qanunun təsir dairəsi

3.1. Bu qanunun müddəaları Azərbaycan Respublikasının ərazisində və onun hüdudlarından kənarında Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, təşkilati-hüquqi formasından və mülkiyyət növündən asılı olmayaraq, bütün müəssisə, idarə və təşkilatları, dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərini yerinə yetirmək öhdəliyi götürmüş və ya statusuna görə buna borclu olan Azərbaycan Respublikasının vəzifəli şəxsləri və vətəndaşları, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən hökmən icra edilməlidir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrində başqa hal nəzərdə tutulmadıqda, digər dövlətlər tərəfindən Azərbaycan Respublikasına verilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatlar bu qanuna müvafiq mühafizə edilir.

Maddə 4. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının və vəzifəli şəxslərin məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri

4.1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində vəzifələri aşağıdakılardır:

4.1.1. dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi üzrə dövlət büdcəsindən yönəldilən vəsaitə baxır;

4.1.2. dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə Milli Məclis Aparatının vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətlərini müəyyən edir.

4.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

4.2.1. dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarını təsdiq edir;

4.2.2. dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tərkibini, strukturunu və əsasnaməsini təsdiq edir;

4.2.3. dövlət sirrinə aid edilən məlumatların siyahısını təsdiq edir;

4.2.4. dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə istifadəsi və mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrini bağlayır;

4.2.5. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı aparatının vəzifəli şəxslərinin dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə səlahiyyətlərini müəyyən edir;

4.2.6. öz səlahiyyətləri daxilində məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və ya məxfiliyinin açılması və mühafizəsi ilə əlaqədar yaranmış digər məsələləri həll edir.

4.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

4.3.1. bu qanunun icrasını təşkil edir;

4.3.2. dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarının işlənilməsi və yerinə yetirilməsini təşkil edir;

4.3.3. beynəlxalq müqavilələrin bağlanması haqqında müvafiq təkliflər verir, dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə istifadəsi və mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin yerinə yetirilməsi üzrə tədbirlər görür, dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsinin mümkünlüyü barədə qərar qəbul edir;

4.3.4. öz səlahiyyətləri daxilində məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və ya məxfiliyinin açılması və mühafizəsi ilə əlaqədar yaranmış digər məsələləri həll edir.

4.4. Dövlət sirrini mühafizə orqanları ilə qarşılıqlı fəaliyyətdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

4.4.1. digər dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar tərəfindən onlara verilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatların, həmçinin onlar tərəfindən məxfiləşdirilmiş məlumatların mühafizəsini təmin edirlər;

4.4.2. onların tabeliyində olan müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsini Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə müvafiq təmin edirlər;

4.4.3. dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan vətəndaşlar barədə öz səlahiyyətləri daxilində yoxlama tədbirlərinin keçirilməsini təmin edirlər;

4.4.4. dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılan və ya buraxılmış şəxslərin hüquqlarının məhdudlaşdırılması üzrə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirirlər;

4.4.5. dövlət sirrinin mühafizəsi sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarına təkliflər verirlər.

4.5. Məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardır:

4.5.1. dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulması üzrə işlərə baxırlar;

4.5.2. göstərilən işlərə baxılması prosesində dövlət sirrinin mühafizəsini təmin edirlər;

4.5.3. məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında vəzifəli şəxslərin dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə səlahiyyətlərini müəyyən edirlər.

Maddə 5. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı

5.1. Hərbi sahədə aşağıdakı məlumatlar dövlət sirrini təşkil edir:

5.1.1. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin, başqa silahlı birləşmələrinin, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər qoşunlarının strateji, operativ və səfərbərlik üzrə yerləşdirilməsinə dair əməliyyatların hazırlanması və keçirilməsi

üzrə strateji və əməliyyat planlarının, döyüşü idarəetməyə dair sənədlərinin məzmunu, onların döyüş və səfərbərlik hazırlığı, səfərbərlik ehtiyatlarının yaradılması və istifadəsi haqqında;

5.1.2. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış digər silahlı birləşmələrinin quruculuq planları, silahların və hərbi texnikanın inkişafının istiqamətləri, silah və hərbi texnika nümunələrinin yaradılması və modernləşdirilməsi üzrə məqsədli proqramların, elmi-tədqiqat və təcrübi-konstruktor işlərinin məzmunu və yerinə yetirilməsinin nəticələri haqqında;

5.1.3. silah və hərbi texnika nümunələrinin taktiki-texniki xarakteristikaları və döyüşdə tətbiqi imkanları, hərbi təyinatlı yeni növ maddələrin xüsusiyyətləri, resepturaları və ya texnologiyaları haqqında;

5.1.4. milli təhlükəsizlik və müdafiə mülahizələrinə görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən obyektlərin dislokasiyası, təyinatı, hazırlıq və müdafiə olunma dərəcəsi, tikintisi və istismarı, habelə bu obyektlər üçün torpaq, yer təkisi və akvatoriyalar ayrılması haqqında;

5.1.5. qoşunların dislokasiyası, həqiqi adları, təşkilati strukturu, şəxsi heyətinin sayı və onların döyüş təminatı haqqında, həmçinin hərbi-siyasi və ya əməliyyat şəraiti haqqında;

5.1.6. Azərbaycan Respublikası ərazisinin müdafiə və mühüm iqtisadi əhəmiyyətli geodeziya məntəqələrinin və coğrafi obyektlərinin koordinatları haqqında.

5.2. İqtisadi sahədə aşağıdakı məlumatlar dövlət sirrini təşkil edir:

5.2.1. Azərbaycan Respublikasının və onun ayrı-ayrı bölgələrinin mümkün hərbi əməliyyatlara hazırlıq planlarının məzmunu, silah və hərbi texnikanın istehsalı və təmiri üzrə sənayenin səfərbərlik gücü, hərbi sahədə istifadə edilən xammal və materialların strateji növlərinin göndərilməsi həcmi, ehtiyatları, həmçinin dövlət material ehtiyatlarının yerləşdirilməsi, faktik həcmi və istifadəsi haqqında;

5.2.2. Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə onun infrastrukturundan istifadə olunması haqqında;

5.2.3. mülki müdafiə qüvvələri və vasitələri, inzibati idarəetmə obyektlərinin dislokasiyası, təyinatı və müdafiə olunma dərəcəsi, əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunma dərəcəsi, dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulan nəqliyyat və rabitənin fəaliyyəti haqqında;

5.2.4. dövlət müdafiə sifarişlərinin həcmi, planları (tapşırıqları), silah, hərbi texnika və digər hərbi məhsulların buraxılması və göndərilməsi (pul və ya natura ifadəsində), onların buraxılışı üzrə mövcud güc və bu gücün artırılması haqqında, göstərilən silah, hərbi texnika və digər hərbi məhsulları işləyib hazırlayan və ya istehsal edən müəssisələr, onların kooperasiya üzrə əlaqələri haqqında;

5.2.5. dövlətin təhlükəsizliyinə təsir edən mühüm müdafiə və ya iqtisadi əhəmiyyəti olan elmi və texniki nailiyyətlər, elmi-tədqiqat, təcrübi-konstruktor, layihə işləri və texnologiyaları haqqında;

5.2.6. siyahısı qanunvericiliklə müəyyənləşdirilən strateji növlü faydalı qazıntıların ehtiyatlarının, istehsalının, idxalı və ixracının, satışının həcmi, dövlət ehtiyatları haqqında, pul əskinazlarının, qiymətli kağızların hazırlanması, saxtalaşdırılmadan qorunması, həmçinin dövlətin maliyyə fəaliyyətinin digər xüsusi tədbirləri haqqında.

5.3. Xarici siyasət sahəsində aşağıdakı məlumatlar dövlət sirrini təşkil edir:

5.3.1. Azərbaycan Respublikasının xarici-siyasi və xarici-iqtisadi fəaliyyəti haqqında, əgər onların vaxtından əvvəl açıqlanması dövlətin təhlükəsizliyinə ziyan vura bilərsə;

5.3.2. Azərbaycan Respublikasının digər dövlətlərlə hərbi, elmi-texniki və başqa sahələrdə əməkdaşlığı haqqında, əgər onların vaxtından əvvəl açıqlanması tərəflərdən heç olmasa biri üçün diplomatik fəaliyyətinin həyata keçirilməsində çətinlik yaranmasına səbəb ola bilərsə.

5.4. Kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti sahəsində məlumatlar:

5.4.1. kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin qüvvə və vasitələri, mənbələri, metodları, planları və nəticələri haqqında, habelə bu fəaliyyətin maliyyələşdirilməsinin göstəriciləri haqqında, əgər bu göstəricilər sadalanan məlumatları açıqlayırsa;

5.4.2. kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirən orqanlarla konfidensial əsaslarla əməkdaşlıq edən və əməkdaşlıq etmiş şəxslər haqqında;

5.4.3. dövlət mühafizəsi obyektlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasının təşkili, qüvvə və vasitələri, metodları haqqında, habelə bu fəaliyyətin maliyyələşdirilməsinin göstəriciləri haqqında, əgər bu göstəricilər sadalanan məlumatları açıqlayırsa;

5.4.4. şifrlənmiş, o cümlədən kodlaşdırılmış və məxfiləşdirilmiş rabitə sistemləri haqqında, şifrlər, şifrlərin işlənməsi və hazırlanması, onlarla təminat, şifrləmə və xüsusi mühafizə vasitələri haqqında, xüsusi təyinatlı informasiya-analitik sistemləri haqqında;

5.4.5. məxfi məlumatların mühafizəsi metodları və vasitələri haqqında;

5.4.6. dövlət sirrinin mühafizəsinin təşkili və faktiki vəziyyəti haqqında;

5.4.7. Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədinin mühafizəsi haqqında;

5.4.8. Azərbaycan Respublikasında dövlətin müdafiəsinin, təhlükəsizliyinin və hüquq-mühafizə fəaliyyətinin təmin olunması ilə əlaqədar dövlət büdcəsinin xərcləri haqqında;

5.4.9. dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə keçirilən tədbirləri açıqlayan kadr hazırlığı haqqında.

II fəsil.**Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və məxfiliyinin açılması****Maddə 6. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və məxfiləşdirilməsinin prinsipləri**

6.1. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi—dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa bu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məhdudiyətlərin qoyulmasıdır.

6.2. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi qanunilik, əsaslılıq və vaxtında həyata keçirilməsi prinsipləri ilə tənzimlənir.

6.3. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin qanuniliyi—dövlət sirrinə aid edilən və məxfiləşdirilən məlumatların bu qanunun 5-ci və 7-ci maddələrinin müddəalarına və Azərbaycan Respublikasının dövlət sirri haqqında qanunvericiliyinə müvafiqliyidir.

6.4. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin əsaslılığı—dövlətin, cəmiyyətin və vətəndaşların həyati maraqlarının balansını nəzərə alınmaqla, konkret məlumatın dövlət sirrinə aid edilməsinin və məxfiləşdirilməsinin mümkün iqtisadi, siyasi, hərbi və digər nəticələrinin ekspertlər tərəfindən qiymətləndirilməsi yolu ilə məqsədəuyğunluğunun müəyyənəşdirilməsidir.

6.5. Məlumatların vaxtında dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi—bu məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa qabaqcadan və ya onların əldə edildiyi (hazırlandığı) andan məhdudiyət qoyulmasıdır.

6.6. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi qaydalarını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

Maddə 7. Dövlət sirrinə aid edilməyən və məxfiləşdirilməyən məlumatlar

7.0. Aşağıdakı məlumatlar dövlət sirrinə aid edilmir və məxfiləşdirilmir:

7.0.1. insanların həyat və sağlamlığı üçün təhlükə törədən fəvqəladə hadisələr və qəzalar, onların nəticələri, habelə təbii fəlakətlər, onların rəsmi proqnozları və nəticələri haqqında;

7.0.2. ekologiya, səhiyyə, sanitariya, demografiya, təhsil, mədəniyyət və kənd təsərrüfatının, habelə cinayətkarlığın vəziyyəti haqqında;

7.0.3. dövlətin vətəndaşlara, vəzifəli şəxslərə, müəssisə, idarə və təşkilatlara verdiyi imtiyazlar, güzəştlər və kompensasiyalar haqqında;

7.0.4. insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının pozulması faktları haqqında;

7.0.5. Azərbaycan Respublikasının ali vəzifəli şəxslərinin səhhəti haqqında;

7.0.6. dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qanunvericiliyin pozulması faktları haqqında.

Maddə 8. Məlumatların məxfilik dərəcələri və bu məlumatların daşıyıcılarının məxfilik qrifləri

8.1. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcəsi, bu məlumatların yayılması nəticəsində Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyinə vurula bilən ziyanın ağırlıq dərəcəsinə uyğun gəlməlidir.

8.2. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların üç məxfilik dərəcəsi və müvafiq olaraq, bu məlumatların daşıyıcıları üçün üç məxfilik qrifi müəyyənəşdirilir: «xüsusi əhəmiyyətli», «tam məxfi» və «məxfi».

Maddə 9. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi qaydası

9.1. Məlumatlar onların sahə, idarə və ya məqsədli proqram mənsubiyətinə, habelə bu qanuna uyğun olaraq dövlət sirrinə aid edilir.

9.2. Məlumatların məxfiləşdirilməsi sahəsində vahid dövlət siyasətini həyata keçirmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı bu qanunla müəyyən olunmuş dövlət sirri təşkil edən məlumatlar siyahısına və məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və məxfiləşdirilməsi prinsipinə uyğun olaraq, habelə dövlət hakimiyyəti orqanlarının təklifləri nəzərə alınmaqla, dövlət sirrinə aid edilən məlumatların siyahısını tərtib edir. Siyahıda həmin məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları göstərilir. Siyahı onu təsdiq edən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə dərc edilir və zəruri hallarda siyahıya yenidən baxılır.

9.3. Dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar siyahısına uyğun olaraq, məxfiləşdirilməli məlumatların geniş siyahılarını tərtib edir və bu siyahılara daxil edilmiş məlumatların məxfilik dərəcələrini müəyyənəşdirir.

9.4. Silah və hərbi texnika nümunələrinin hazırlanmasına və modernləşdirilməsinə dair məqsədli proqramlar, elmi-tədqiqat və təcrübi-konstruktor işləri çərçivəsində işlərin sifarişçilərinin qərarı ilə məxfiləşdirilməli məlumatların ayrıca siyahıları tərtib edilə bilər. Bu siyahıları müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri təsdiq edirlər. Siyahıların məxfiləşdirilməsinin məqsədəuyğunluğu onların məzmunu ilə müəyyənəşdirilir.

Maddə 10. Məlumatların və onların daşıyıcılarının məxfiləşdirilməsi qaydası

10.1. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların idarəetmə, istehsal, elmi və başqa fəaliyyəti nəticəsində əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların və onların daşıyıcılarının məxfiləşdirilməsi üçün əsas—onların həmin orqan, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli

məlumatlar siyahısına uyğun gəlməsidir. Bu məlumatlar məxfiləşdirilərkən onların daşıyıcılarına müvafiq məxfilik qrifi verilir.

10.2. Əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların qüvvədə olan siyahıdakı məlumatlarla eyniləşdirilməsi mümkün olmadıqda, dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların ehtimal olunan məxfilik dərəcəsinə müvafiq surətdə ilkin qaydada məxfiləşdirilməsini təmin etməli və siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanına həmin siyahıya əlavə (dəyişiklik) etmək haqqında bir ay ərzində təklif göndərməlidir.

10.3. Qüvvədə olan siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanı daxil olmuş təkliflərin üç ay ərzində ekspertizasını təşkil etməli və qüvvədə olan siyahıya əlavə (dəyişiklik) edilməsi və ya məlumatlara ilkin qaydada verilmiş məxfiliyin götürülməsi barədə qərar qəbul etməlidir.

Maddə 11. Məlumatın məxfiləşdirilməsi ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının, müəssisə, idarə və təşkilatlarının həmin məlumat üzərində mülkiyyət hüququnun məhdudlaşdırılması

11.1. Vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların (bundan sonra «məlumat mülkiyyətçisi») mülkiyyətində olan məlumat dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar siyahısında sadalanmış olduqda, bu qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanı həmin məlumatın məxfiləşdirilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər. Göstərilən məlumat onun mülkiyyətçisinin və ya müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının təqdimatı əsasında məxfiləşdirilir.

11.2. Məlumatın məxfiləşdirilməsi ilə əlaqədar onun mülkiyyətçisinə dəyən ziyanın əvəzi məlumatın sərəncamına keçdiyi dövlət hakimiyyəti orqanı ilə məlumat mülkiyyətçisi arasında bağlanan müqavilədə müəyyənləşdirilmiş məbləğdə dövlət tərəfindən ödənilir. Müqavilədə məlumat mülkiyyətçisinin onu yaymayacağı haqqında öhdəliyi də nəzərdə tutulur. Məlumat mülkiyyətçisi müqaviləni imzalamaqdan imtina etdikdə, ona dövlət sirri təşkil edən məlumatların icazəsiz yaymağa görə qüvvədə olan qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət barəsində xəbərdarlıq edilir.

11.3. Xarici təşkilatların və əcnəbilərin məlumat üzərində mülkiyyət hüququ məhdudlaşdırıla bilməz, bu şərtlə ki, həmin məlumatı onlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini pozmadan əldə etmiş (hazırlamış) olsunlar.

Maddə 12. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının rekvizitləri

12.1. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarına rekvizitlər verilir. Rekvizitlərdə aşağıdakılar göstərilir:

12.1.1. müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanında, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli məlumatlar siyahısının müvafiq bəndinə istinadla, daşıyıcıdakı məlumatların məxfilik dərəcəsi;

12.1.2. daşıyıcını məxfiləşdirən dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə, təşkilatın adı;

12.1.3. qeydiyyat nömrəsi;

12.1.4. məlumatların məxfiliyinin açılması tarixi və ya şərti, yaxud buna səbəb ola biləcək hadisə.

12.2. Bu rekvizitləri məlumat daşıyıcısında əks etdirmək mümkün olmadıqda, onlar daşıyıcıya qoşulan sənədlərdə göstərilir.

12.3. Daşıyıcı məxfilik dərəcəsi müxtəlif olan tərkib hissələrindən ibarətdirsə, onların hər birinə müvafiq məxfilik qrifi, bütövlükdə daşıyıcıya isə bu daşıyıcıda ən yüksək məxfilik dərəcəsi olan tərkib hissəsinin məxfilik qrifi verilir.

12.4. Bu qanunun 12.1-ci maddəsində göstərilən rekvizitlərdən başqa, daşıyıcıya və (və ya) ona qoşulan sənədlərə vəzifəli şəxslərin onunla tanış olmaq səlahiyyəti barədə əlavə qeydləri də qoyula bilər. Belə qeydlərin növləri və qoyulması bu qanunun 26-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması qaydası ilə müəyyənləşdirilir.

Maddə 13. Məlumatların məxfiliyinin açılması qaydası

13.1. Məlumatların və məlumat daşıyıcılarının məxfiliyinin açılması dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa bu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada qoyulmuş məhdudyyətlərin götürülməsidir.

13.2. Məlumatların məxfiliyinin açılması üçün əsaslar aşağıdakılardır:

13.2.1. məxfilik müddətinin bitməsi;

13.2.2. Azərbaycan Respublikasında dövlət sirri təşkil edən məlumatların açıq mübadiləsi sahəsində Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklər götürməsi;

13.2.3. obyektiv halların dəyişməsi nəticəsində dövlət sirri təşkil edən məlumatların müəhlizəsinin məqsədəuyğunluğunun aradan qalxması.

13.3. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik müddəti 30 ildən artıq olmamalıdır. Bu müddət müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəyi ilə uzadıla bilər.

13.4. Dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları vaxtaşırı, lakin 5 ildə azı bir dəfə dövlət hakimiyyəti orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli məlumatların siyahılarına yenidən baxaraq, məlumatların məxfiləşdirilməsinin əsaslılığını və onların əvvəllər müəyyənləşdirilmiş məxfilik dərəcəsinə uyğunluğunu yoxlamalıdır.

13.5. Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli məlumatlar siyahısına dəyişiklik etmək hüququ həmin siyahıları təsdiq edən dövlət hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə verilir. Göstərilən rəhbərlərin məxfiləşdirilməli məlumatlar siyahısı üzrə qəbul etdikləri qərarlar dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar siyahısına dəyişiklik edilməsi ilə bağlı olduqda, belə qərarlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmalıdır. Həmin orqanın bu qərarların icrasını dayandırmaq və onlara etiraz etmək hüququ vardır.

Maddə 14. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyinin açılması qaydası

14.1. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyi onların məxfiləşdirildiyi zaman müəyyənləşdirilmiş müddətdə (bu qanunun 13-cü maddəsində göstərilən hallar istisna olmaqla) götürülməlidir.

14.2. Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda məlumat daşıyıcıları məxfiləşdirilərkən əsas götürülmüş siyahının müddəaları dəyişərsə, daşıyıcıların məxfiliyi həmin müddət bitənədək açılmalıdır.

14.3. Müstəsna hallarda dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının əvvəl müəyyənləşdirilmiş məxfilik müddətini uzatmaq hüququ, dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə verilir. Belə qərarları həmin rəhbərlər müəyyənləşdirilmiş qaydada təyin etdikləri ekspert komissiyasının rəyi əsasında qəbul edirlər.

14.4. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərlərinə onların tabeliyində olan vəzifəli şəxslərin əsassız məxfiləşdirdikləri məlumatların məxfiliyini açmaq səlahiyyəti verilir.

14.5. Azərbaycan Respublikası dövlət arxivlərinin rəhbərlərinə fondyaradıcı təşkilat və ya onun hüquqi varisi tərəfindən həmin arxivlərin qapalı fondlarında mühafizə edilən dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyini açmaq səlahiyyəti verilə bilər. Fondyaradıcı təşkilat ləğv edildikdə və onun hüquqi varisi olmadıqda, dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyinin açılması qaydasına dair qərar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı qəbul edir.

Maddə 15. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının, müəssisə, idarə və təşkilatlarının, dövlət hakimiyyəti orqanlarının məlumatların məxfiliyini açmaq haqqında sorğularının icrası

15.1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, müəssisələri, idarələri, təşkilatları və dövlət hakimiyyəti orqanları məxfiləşdirilmiş məlumatların məxfiliyinin açılması haqqında sorğu ilə dövlət hakimiyyəti orqanlarına, müəssisələrə, idarələrə və təşkilatlara, o cümlədən dövlət arxivlərinə müraciət edə bilərlər.

15.2. Bu qanunun 15.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan sorğunu almış dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və təşkilat, o cümlədən dövlət arxivi sorğuya üç ay ərzində baxıb mahiyyəti üzrə əsaslandırılmış cavab verməlidir.

15.3. Əgər dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və təşkilat, o cümlədən dövlət arxivi sorğulanmış məlumatın məxfiliyini açmaq səlahiyyətinə malik deyilsə, onda sorğunu vermiş vətəndaşa, müəssisəyə, idarəyə, təşkilata, dövlət hakimiyyəti orqanına bildiriş verməklə, sorğu daxil olduğu gündən ən gec bir ay müddətində bu cür səlahiyyəti olan dövlət orqanına, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

15.4. Vəzifəli şəxsin sorğuya mahiyyəti üzrə baxmaqdan boyun qaçırması qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq inzibati və ya intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

III fəsil.

Dövlət sirri təşkil edən məlumatlar barəsində sərəncam verilməsi

Maddə 16. Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatların dövlət sirri təşkil edən məlumatları bir-birinə verməsi

16.1. Tabelik münasibətlərində olmayan və birgə işlər aparmayan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar dövlət sirri təşkil edən məlumatları bir-birinə bu qanunun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq sərəncamında müvafiq məlumatlar olan dövlət hakimiyyəti orqanının icazəsi ilə verirlər.

16.2. Dövlət sirri təşkil edən məlumatları sorğulayan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar onların mühafizəsini təmin edən şəraiti yaratmağa borcludurlar. Onların rəhbərləri dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması üzrə müəyyənləşdirilmiş qaydalara əməl olunmamasına görə fərdi məsuliyyət daşıyırlar.

16.3. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların müəssisə, idarə və təşkilatlara verilməsinin məcburi şərti onların bu qanunun 27-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələbləri yerinə yetirməsidir.

Maddə 17. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə və başqa işlərin görülməsi ilə əlaqədar verilməsi

17.1. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə və başqa işlərin görülməsi ilə əlaqədar müəssisə, idarə, təşkilatlara və ya vətəndaşlara bu işlərin sifarişçisi, bu qanunun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq sərəncamında müvafiq məlumatlar olan dövlət hakimiyyəti orqanının icazəsi ilə, yalnız həmin işlərin görülməsi üçün zəruri olan həcmdə verir.

17.2. Dövlət sirri təşkil edən məlumatları verənədək sifarişçi müəssisə, idarə və ya təşkilatda dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməklə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazənin, vətəndaşlarda isə müvafiq buraxılışın olduğunu yəqin etməlidir.

17.3. Müəssisə, idarə və ya təşkilatlar birgə və başqa işlər gördükdə (dövlət sifarişləri aldıqda) və bununla əlaqədar dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə zərurəti yaranıqda, onlar dövlət müəssisələrinin, idarələrinin və ya təşkilatlarının dövlət sirrini mühafizə üzrə struktur bölmələrinin xidmətlərindən istifadə barəsində həmin müəssisə, idarə və ya təşkilatlar ilə müqavilələr bağlaya bilərlər. Razılığa gələn hər iki tərəfin dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməklə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazələrinin nömrəsi və etibarlılıq müddəti müqavilədə göstərilməlidir.

17.4. Birgə və başqa işlərin görülməsinə dair qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada bağlanan müqavilədə tərəflərin, həm işlərin görülməsi prosesində, həm də işlər başa çatdıqdan sonra dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsini təmin etmək barəsində qarşılıqlı öhdəlikləri, habelə dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi ilə bağlı işlərin (xidmətlərin) maliyyələşdirilməsi şərtləri nəzərdə tutulur.

17.5. Birgə və başqa işlər görülərkən dövlət sirrini etibarlı mühafizəsinə nəzarətin təşkili tərəflərin bağladığı müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq bu işlərin sifarişçisinə həvalə edilir.

17.6. Birgə və başqa işlərin gedişində icraçı dövlət sirrini mühafizəsi ilə əlaqədar götürdüyü öhdəlikləri pozduqda, sifarişçi sifarişin yerinə yetirilməsini pozuntular aradan qaldırılanadək dayandıra bilər.

17.7. Təkrar pozuntu törədildikdə isə, sifarişçi dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işlər görülməsi üçün sifarişin və dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi ilə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazənin ləğv edilməsi və təqsirli şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması məsələsini qaldıra bilər. Bu halda icraçının sifarişçi qismində dövlətə vurduğu maddi zərərin əvəzi qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq surətdə ödənilməlidir.

Maddə 18. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsi

18.1. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsi haqqında qərarı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı belə məlumatların verilməsinin mümkünlüyü haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ekspert rəyi olduqda qəbul edir.

18.2. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsi qaydasını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir. Qəbul edən tərəfin ona verilən məlumatların mühafizəsi üzrə öhdəlikləri onunla bağlanmış beynəlxalq müqavilədə nəzərdə tutulur.

Maddə 19. Hüquq münasibətləri subyektlərinin funksiyaları dəyişdikdə dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi

19.0. Dövlət sirri təşkil edən məlumatlara malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar ləğv edildikdə, təşkilati-hüquqi forması və mülkiyyət növü dəyişdikdə və ya dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə görülən işlərə son qoyulduqda, malik olduqları məlumatların və onların daşıyıcılarının mühafizəsini təmin etmək üçün tədbirlər görülməlidir. Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları müəyyənləşdirilmiş qaydada məhv edilir, arxivə və ya aşağıdakılardan birinə verilir:

19.0.1. dövlət sirri təşkil edən məlumatlara malik olan dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatın hüquqi varisinin göstərilən məlumatlardan istifadə etməklə iş görmək icazəsi varsa, hüquqi varisə;

19.0.2. bu qanunun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq sərəncamında müvafiq məlumatlar olan dövlət hakimiyyəti orqanına;

19.0.3. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının göstərişi ilə başqa dövlət hakimiyyəti orqanına, müəssisə, idarə və ya təşkilata.

IV fəsil.

Dövlət sirrini mühafizəsi

Maddə 20. Dövlət sirrini mühafizə orqanları

20.1. Dövlət sirrini mühafizə orqanlarına aşağıdakılar aiddir:

20.1.1. müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları;

20.1.2. dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə, təşkilatlar və onların dövlət sirrini mühafizəsi üzrə struktur bölmələri.

20.2. Bu qanunun 20.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan orqanlar və onların yerlərdəki orqanları dövlət sirrini mühafizəsini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə onlara həvalə olunmuş funksiyalara müvafiq surətdə təşkil və təmin edirlər.

20.3. Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsinin təşkili üçün məsuliyyət onların rəhbərlərinin üzərinə qoyulur.

20.4. Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə görülən işlərin həcmindən asılı olaraq dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ hüquqi sənədlərə uyğun olaraq dövlət sirrini mühafizəsi üzrə struktur bölmələri yaradır və görülən işlərin xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla onların funksiyalarını müəyyənləşdirirlər.

20.5. Dövlət sirrini mühafizəsi dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biridir.

Maddə 21. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması

21.1. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması könüllülük qaydasında həyata keçirilir.

21.2. Dövlət sirri ilə işləməyə, bir qayda olaraq Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları buraxılırlar.

21.3. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi qaydada həyata keçirilir.

21.4. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması aşağıdakıları nəzərdə tutur:

21.4.1. ona etibar ediləcək dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymayacağı barədə dövlət qarşısında öhdəlik götürməsinə;

21.4.2. dövlət sirri haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tanış olmasını;

21.4.3. bu qanunun 25-ci maddəsində nəzərdə tutulan qismən və müvəqqəti məhdudiyətlərə yazılı razılıq verilməsini;

21.4.4. onun barəsində səlahiyyətli orqanlar tərəfindən yoxlama tədbirlərinin keçirilməsinə yazılı razılıq verməsini;

21.4.5. dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatın rəhbəri tərəfindən dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma haqqında qərar qəbul edilməsini.

21.5. Yoxlama tədbirlərinin həcmi dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan şəxsin işləməyə buraxılacağı məlumatların məxfilik dərəcəsindən asılıdır. Yoxlama tədbirləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq surətdə həyata keçirilir. Yoxlama tədbirlərinin keçirilməsində məqsəd bu qanunun 23.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan əsasların olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsidir.

21.5-1. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılması ilə bağlı yoxlama tədbirləri prokurorluq orqanlarında Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu, digər dövlət hakimiyyəti orqanları, idarə, müəssisə və təşkilatlarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən keçirilir. Yoxlama tədbirlərinin həcmi və keçirilməsi qaydası yoxlama tədbirlərini keçirən orqanlar tərəfindən hazırlanır və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmaqla təsdiq edilir.

21.6. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın ona etibar ediləcək dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymayacağı barədə dövlət qarşısında götürdüyü öhdəliyi onunla işəgötürən arasında bağlanan əmək müqaviləsində, işə (xidmətə) qəbul əmək müqaviləsi ilə həyata keçirilmədikdə işə iltizamnamədə əks olunur. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılışı olmayan şəxsin dövlət sirrindən istifadə ilə bağlı vəzifəyə təyin edilməsinə yol verilmir.

21.7. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasının dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcələrinə uyğun üç forması

müəyyən edilir: xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma.

21.8. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların məxfilik dərəcəsi daha yüksək olan məlumatlarla işləməyə buraxılışının olması, onların məxfilik dərəcəsi daha aşağı olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas verir.

21.9. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

21.10. Hərbi və fəvqəladə vəziyyət şəraitində vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dəyişdirilə bilər.

Maddə 22. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmanın xüsusi qaydaları

22.1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının üzvləri, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinə əsasən vəzifəyə təyin edilmiş şəxslər, öz vəzifələrinin icrası zamanı hakimlər, habelə dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla bağlı cinayət işləri üzrə cinayət mühakimə icraatında müdafiəçi qismində çıxış edən vəkillər dövlət sirri ilə işləməyə bu qanun ilə nəzərdə tutulmuş yoxlama tədbirləri keçirilmədən buraxılırlar.

22.2. Bu qanunun 22.1-ci maddəsində göstərilən şəxslər qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, dövlət sirrinin yayılmasına görə məsuliyyətə ümumi əsaslarla cəlb edilirlər.

Maddə 23. Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsaslar

23.1. Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsaslar aşağıdakılardır:

23.1.1. məhkəmə tərəfindən fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab edilməsi;

23.1.2. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayətlərə, eləcə də digər xüsusilə ağır və ağır cinayətlərə görə məhkum edilməsi (məhkumluğun ödənilməsi və ya götürülməsindən asılı olmayaraq);

23.1.3. bu Qanunun 23.1.2-ci maddəsində göstərilən cinayətlərə görə Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq tutulması və ya barəsində hər hansı qətimkan tədbirinin seçilməsi (azad edilənədək, qətimkan tədbirinin müddəti bitənədək və ya qətimkan tədbiri ləğv edilənədək);

23.1.4. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi siyahıya uyğun olaraq, dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla işləməyi istisna edən xəstəliklərinin olması;

23.1.5. xarici ölkədə daimi yaşaması;

Maddə 21. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması

21.1. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması könüllülük qaydasında həyata keçirilir.

21.2. Dövlət sirri ilə işləməyə, bir qayda olaraq Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları buraxılırlar.

21.3. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi qaydada həyata keçirilir.

21.4. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması aşağıdakıları nəzərdə tutur:

21.4.1. ona etibar ediləcək dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymayacağı barədə dövlət qarşısında öhdəlik götürməsinə;

21.4.2. dövlət sirri haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tanış olmasını;

21.4.3. bu qanunun 25-ci maddəsində nəzərdə tutulan qismən və müvəqqəti məhdudiyətlərə yazılı razılıq verilməsinə;

21.4.4. onun barəsində səlahiyyətli orqanlar tərəfindən yoxlama tədbirlərinin keçirilməsinə yazılı razılıq verməsinə;

21.4.5. dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatın rəhbəri tərəfindən dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma haqqında qərar qəbul edilməsinə.

21.5. Yoxlama tədbirlərinin həcmi dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan şəxsin işləməyə buraxılacağı məlumatların məxfilik dərəcəsindən asılıdır. Yoxlama tədbirləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq surətdə həyata keçirilir. Yoxlama tədbirlərinin keçirilməsində məqsəd bu qanunun 23.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan əsasların olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsidir.

21.5-1. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılması ilə bağlı yoxlama tədbirləri prokurorluq orqanlarında Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu, digər dövlət hakimiyyəti orqanları, idarə, müəssisə və təşkilatlarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən keçirilir. Yoxlama tədbirlərinin həcmi və keçirilməsi qaydası yoxlama tədbirlərini keçirən orqanlar tərəfindən hazırlanır və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmaqla təsdiq edilir.

21.6. Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın ona etibar ediləcək dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymayacağı barədə dövlət qarşısında götürdüyü öhdəliyi onunla işəgötürən arasında bağlanan əmək müqaviləsində, işə (xidmətə) qəbul əmək müqaviləsi ilə həyata keçirilmədikdə isə iltizamnamədə əks olunur. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılışı olmayan şəxsin dövlət sirrindən istifadə ilə bağlı vəzifəyə təyin edilməsinə yol verilmir.

21.7. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasının dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcələrinə uyğun üç forması

müəyyən edilir: xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma.

21.8. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların məxfilik dərəcəsi daha yüksək olan məlumatlarla işləməyə buraxılışının olması, onların məxfilik dərəcəsi daha aşağı olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas verir.

21.9. Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

21.10. Hərbi və fəvqəladə vəziyyət şəraitində vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dəyişdirilə bilər.

Maddə 22. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmanın xüsusi qaydaları

22.1. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının üzvləri, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinə əsasən vəzifəyə təyin edilmiş şəxslər, öz vəzifələrinin icrası zamanı hakimlər, habelə dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla bağlı cinayət işləri üzrə cinayət mühakimə icraatında müdafiəçi qismində çıxış edən vəkillər dövlət sirri ilə işləməyə bu qanun ilə nəzərdə tutulmuş yoxlama tədbirləri keçirilmədən buraxılırlar.

22.2. Bu qanunun 22.1-ci maddəsində göstərilən şəxslər qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, dövlət sirrinin yayılmasına görə məsuliyyətə ümumi əsaslarla cəlb edilirlər.

Maddə 23. Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsaslar

23.1. Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsaslar aşağıdakılardır:

23.1.1. məhkəmə tərəfindən fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab edilməsi;

23.1.2. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayətlərə, eləcə də digər xüsusilə ağır və ağır cinayətlərə görə məhkum edilməsi (məhkumluğun ödənilməsi və ya götürülməsindən asılı olmayaraq);

23.1.3. bu Qanunun 23.1.2-ci maddəsində göstərilən cinayətlərə görə Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq tutulması və ya barəsində hər hansı qətimkan tədbirinin seçilməsi (azad edilənədək, qətimkan tədbirinin müddəti bitənədək və ya qətimkan tədbiri ləğv edilənədək);

23.1.4. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi siyahıya uyğun olaraq, dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla işləməyi istisna edən xəstəliklərinin olması;

23.1.5. xarici ölkədə daimi yaşaması;

- 23.1.6. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığından çıxmaq barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına müraciət etməsi və ya barəsində "Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 18-ci maddəsinin müddələrinin tətbiqi ilə bağlı icraata başlanılması;
- 23.1.7. yoxlama tədbirləri nəticəsində dövlət sirri ilə işləməyə buraxılacaq şəxsin Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyi üçün təhlükə törədən hərəkətlərinin aşkara çıxması;
- 23.1.8. yoxlama tədbirlərindən boyun qaçırması və ya qəsdən yalan anket məlumatları verməsi.
- 23.2. Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi barədə qərarı dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri yoxlama tədbirlərinin nəticələrini nəzərə almaqla, fərdi qaydada qəbul edir. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın həmin qərardan şikayət vermək hüququ vardır.
- 23.3. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsas verən məlumatların aid olduğu hər hansı vəzifəli şəxs və ya vətəndaşların mərkəzləşdirilmiş uçotunun aparılması və məlumat bazasının yaradılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən təşkil edilir.

Maddə 24. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasına xitam verilməsi şərtləri

- 24.1. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasına dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və ya təşkilat rəhbərinin qərarı ilə aşağıdakı hallarda xitam verilir:
- 24.1.1. təşkilati və (və ya) ştat tədbirləri ilə əlaqədar onunla bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verildikdə;
- 24.1.2. əmək müqaviləsinə əsasən dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə götürdüyü öhdəlikləri bir dəfə pozduqda;
- 24.1.3. bu qanunun 23.1-ci maddəsinə uyğun olaraq vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina üçün əsas verən hallar yarandıqda.
- 24.2. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasına xitam verilməsi vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymamaq haqqında götürdüyü öhdəliklərdən azad etmir.

Maddə 25. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan və ya əvvəllər buraxılmış vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın hüquqlarının məhdudlaşdırılması

- 25.0. Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan və ya əvvəllər buraxılmış vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın hüquqları müvəqqəti məhdudlaşdırıla bilər. Məhdudiyətlər aşağıdakılara aid ola bilər:

- 25.0.1. dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmış şəxslərin tanış olmağa buraxıldığı məlumatın məxfilik müddəti bitənədək, lakin 5 ildən çox olmamaq şərti ilə xarici ölkəyə daimi yaşamağa getmək hüququna;
- 25.0.2. dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymaq və bu cür məlumatları əks etdirən kəşflərdən və ixtirələrdən istifadə etmək hüququna;
- 25.0.3. dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasının rəsmiləşdirilməsi (yenidən rəsmiləşdirilməsi) ilə əlaqədar yoxlama tədbirlərinin keçirildiyi müddətdə şəxsi toxunulmazlıq hüququna.

Maddə 26. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılmasının təşkili

- 26.1. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılmasının təşkili müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri, habelə onların dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri tərəfindən həyata keçirilir.
- 26.2. Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.
- 26.3. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və ya təşkilatların rəhbərləri vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın, yalnız öz vəzifə borcunu yerinə yetirməsi üçün zəruri olan dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla və yalnız lazımi həcmdə tanış olması üçün müvafiq şəraitin yaradılmasına görə fərdi məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 27. Müəssisə, idarə və təşkilatların dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə ilə bağlı işlərin icrasına buraxılması

- 27.1. Müəssisə, idarə və təşkilatlar müvafiq məxfilik dərəcəsi olan məlumatlarla işləmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi qaydada icazə aldıqdan sonra dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi, informasiyanı mühafizə vasitələrinin yaradılması, habelə dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə tədbirlər görülməsi və (və ya) xidmətlər göstərilməsi ilə bağlı işlərin icrasına buraxılırlar.
- 27.2. Bu işlərin görülməsi üçün icazələr müəssisə, idarə və təşkilatın xüsusi ekspertizasının və onların dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi üçün məsul rəhbərlərinin dövlət attestasiyasının nəticələri əsasında verilir. Ekspertizanın keçirilməsi və icazənin verilməsi ilə bağlı xərclər həmin müəssisə, idarə və təşkilatların hesabına ödənilir.
- 27.3. Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə ilə bağlı işlərin görülməsi üçün müəssisə, idarə və təşkilatlara icazə onların aşağıdakı şərtləri yerinə yetirdiyi hallarda verilir:
- 27.3.1. dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə ilə bağlı işlərin görülməsi prosesində məlumatların mühafizəsinin təmin olunmasına dair müvafiq icra

hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ-hüquqi sənədlərin tələblərini yerinə yetirdikdə;

27.3.2. onların strukturlarında dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri və məlumatın mühafizə işi üçün xüsusi hazırlanmış, sayı və ixtisas səviyyəsi dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına kifayət edən əməkdaşları olduqda;

27.3.3. onların sertifikatlaşdırılmış informasiyanı mühafizə vasitələri olduqda.

Maddə 28. İnformasiyanı mühafizə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması

28.1. İnformasiyanı mühafizə vasitələrinə onların müvafiq məxfilik dərəcəsi olan məlumatların mühafizəsi tələblərinə uyğunluğunu təsdiq edən sertifikat verilməlidir.

28.2. İnformasiyanı mühafizə vasitələrinin sertifikatlaşdırılması müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təşkil edilir.

V fəsil.

Dövlət sirrinin mühafizəsi tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi

Maddə 29. Dövlət sirrinin mühafizəsi tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi

29.1. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə müəssisələrinin, idarələrinin, təşkilatlarının və onların struktur bölmələrinin dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə fəaliyyəti müvafiq büdcələrin vəsaiti hesabına, qalan müəssisə, idarə və təşkilatların fəaliyyəti isə onların dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işləri görərkən əsas fəaliyyətdən götürdükləri vəsait hesabına maliyyələşdirilir.

29.2. Dövlət sirrinin mühafizəsinə dair dövlət proqramlarının maliyyələşdirilməsi üçün vəsait Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində nəzərdə tutulur.

29.3. Dövlət sirrinin mühafizəsi tədbirlərinin görülməsi üçün ayrılan vəsaitin xərclənməsinə nəzarəti dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərləri, işlərin sifarişçiləri, habelə Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının xüsusi səlahiyyət verilmiş vəzifəli şəxsləri həyata keçirirlər.

VI fəsil.

Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

Maddə 30. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət və mübahisələrə baxılma qaydası

30.1. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini pozan vəzifəli şəxslər və vətəndaşlar qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

30.2. Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri məlumatların qeyri-qanuni yayılması üzrə qərar qəbul edərkən qeyri-qanuni yayılmış

məlumatın dövlət sirri təşkil etməsi haqqında ekspert rəyinə əsaslanırlar. Ekspert rəyinin hazırlanması və təsdiqi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

30.3. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların qeyri-qanuni yayılması bütövlükdə Azərbaycan Respublikası və ya mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı üzrə dövlətin təhlükəsizliyinə ziyan vurulmaqla nəticələndiyi hallarda məlumatların yayılması faktı üzrə materiallara müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən baxılır və rəy verilir.

30.4. Vətəndaşların, dövlət hakimiyyəti orqanlarının, yerli özünüidarə orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların bu qanunla bağlı qanuni maraqlarının və hüquqlarının qorunması, mübahisələrə baxılması məhkəmə qaydasında və ya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

VII fəsil.

Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət

Maddə 31. Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət

31.1. Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

31.2. Dövlət sirrinin yayılmasının qarşısının alınması müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

Maddə 32. Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarələrarası və idarə nəzarəti

32.1. Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, yerli özünüidarə orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarələrarası nəzarəti Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

32.2. Bu qanunla müəyyən olunmuş qaydada dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik dövlət hakimiyyəti orqanları tabeliklərində olan müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarə nəzarətini həyata keçirir.

32.3. Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında və Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət onların rəhbərləri tərəfindən təşkil edilir.

32.4. Məhkəmə və prokurorluq orqanlarında dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət bu orqanların rəhbərləri tərəfindən təşkil edilir.

32.5. İdarələrarası nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 7 sentyabr 2004-cü il № 733-IIQ

9.1 “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1. Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə bu Qanun hansı münasibətləri tənzimləyir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Məlumatların dövlət sirinə aid edilməsi ilə əlaqədar
 2. Məlumatların mühafizəsi və istifadə edilməsi ilə əlaqədar
 3. Məlumatların məxfiləşdirilməsi ilə əlaqədar
 4. Məlumatların məxfiliyinin açılması ilə əlaqədar
 5. Məlumatların xarici dövlətlərə ötürülməsi ilə əlaqədar
- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

I fəsil. Ümumi müddəalar

2. “Dövlətin hərbi, xarici-siyasi, iqtisadi, kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti ilə bağlı olub, dövlət tərəfindən mühafizə edilən və yayılması Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyinə ziyan vura bilən məlumatlardır” izahı aşağıdakı anlayışlardan hansının izahıdır?

- A) Məxfi məlumat B) Dövlət sirlinin mühafizəsi sistemi
C) Dövlət sirri D) Məxfilik rejimi

3. “Dövlət sirri təşkil edən məlumatların rəmzlər, obrazlar, siqnallar, texniki qərarlar və proseslər şəklində əks olunduğu maddi obyektlər, o cümlədən fiziki sahələrdir” dedikdə aşağıdakılardan hansı nəzərdə tutulur?

- A) Məxfi məlumat B) Dövlət sirlinin mühafizəsi sistemi
C) Dövlət sirri D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların daşıyıcıları

4. “Dövlət sirlini mühafizə orqanlarının, dövlət sirri təşkil edən məlumatların və həmin məlumatların daşıyıcılarının mühafizəsi üçün bu orqanların istifadə etdikləri vasitə və metodların, habelə bu məqsədlə həyata keçirilən tədbirlərin məcmusudur” dedikdə aşağıdakılardan hansı nəzərdə tutulur?

- A) Məxfi məlumat B) Dövlət sirlinin mühafizəsi sistemi
C) Dövlət sirri D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların daşıyıcıları

5. Vətəndaşların dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa, müəssisə, idarə və təşkilatların isə belə məlumatlardan istifadə etməklə işlərin icrasına buraxılması hüququnun rəsmiləşdirilməsi qaydasıdır?

- A) Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma B) Dövlət sirlinin mühafizəsi sistemi
C) Dövlət sirri ilə işləmək üçün müqavilə
D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılma

6. Səlahiyyətli vəzifəli şəxsin icazəsi ilə konkret şəxsin dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olması qaydasıdır?

- A) Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma B) Dövlət sirlinin mühafizəsi sistemi
C) Dövlət sirri ilə işləmək üçün müqavilə
D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılma

7. Məxfilik qrifi nədir?

- A) Məlumat daşıyıcısının özündə və ya ona qoşulan sənədlərdə qoyulan, daşıyıcısı olduğu məlumatın daxlanılma müddətini göstərən rekvizitlərdir
B) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan texniki, kriptografik, proqramlı və başqa vasitələr, onların əks olunduğu vasitələr, habelə məlumatın mühafizəsinin səmərəliliyinə nəzarət vasitələridir
C) Məlumat daşıyıcısının özündə və ya ona qoşulan sənədlərdə qoyulan, daşıyıcısı olduğu məlumatın məxfilik dərəcəsini göstərən rekvizitlərdir
D) Müvafiqliyinə görə məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş əsaslarla və qaydada dövlət sirlinə aid edildiyi və məxfiləşdirildiyi məlumat qruplarının məcmusudur

8. “Dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi üçün nəzərdə tutulan texniki, kriptografik, proqramlı və başqa vasitələr, onların əks olunduğu vasitələr, habelə məlumatın mühafizəsinin səmərəliliyinə nəzarət vasitələridir” aşağıdakı anlayışlardan hansının izahıdır?

- A) Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma B) İnformasiyasını mühafizə vasitələri
C) Dövlət sirri ilə işləmək üçün müqavilə
D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılma

9. Müvafiqliyinə görə məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş əsaslarla və qaydada dövlət sirlinə aid edildiyi və məxfiləşdirildiyi məlumat qruplarının məcmusudur?

- A) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların xülasəsi
B) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların dərəcələri
C) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı
D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların növləri

10. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi hansı normativ hüquqi aktlardan ibarətdir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından
 2. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanların qəbul etdiyi əmr və sərəncamlardan
 3. “Dövlət sirri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan
 4. Azərbaycan Respublikasının digər normativ-hüquqi aktlarından
- A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4

11. Bu qanunun müddəaları Azərbaycan Respublikasının ərazisində və onun hüddudlarından kənarında Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, təşkilati-hüquqi formasından və mülkiyyət növündən asılı olmayaraq, bütün müəssisə, idarə və təşkilatları, dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərini yerinə yetirmək öhdəliyi götürmüş və ya statusuna görə buna borclu olan Azərbaycan Respublikasının vəzifəli şəxsləri və vətəndaşları, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən hansı qaydada icra edilməlidir?

A) Müvafiq qaydada B) Mütəmadi C) Hökmən D) İnzibati

12. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrində başqa hal nəzərdə tutulmadıqda, digər dövlətlər tərəfindən Azərbaycan Respublikasına verilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatlar hansı normativ hüquqi aktın tələbinə müvafiq mühafizə edilir?

A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına
B) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanların qəbul etdiyi əmr və sərəncamlarına
C) "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa
D) Azərbaycan Respublikasının digər normativ-hüquqi aktlarına

13. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində vəzifələri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi üzrə dövlət büdcəsindən yönəldilən vəsaitə baxır
2. Dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarını təsdiq edir
3. Dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tərkibini, strukturunu və əsasnaməsini təsdiq edir
4. Dövlət sirrinə aid edilən məlumatların siyahısını təsdiq edir
5. Dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə Milli Məclis Aparatının vəzifəli şəxslərinin səlahiyyətlərini müəyyən edir
A) 1, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3

14. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarını təsdiq edir
2. dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tərkibini, strukturunu və əsasnaməsini təsdiq edir
3. dövlət sirrinə aid edilən məlumatların siyahısını təsdiq edir
4. dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə istifadəsi və mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq müqavilələrini bağlayır

5. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı aparatının vəzifəli şəxslərinin dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə səlahiyyətlərini müəyyən edir

6. öz səlahiyyətləri daxilində məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və ya məxfiliyinin açılması və mühafizəsi ilə əlaqədar yaranmış digər məsələləri həll edir

A) 1, 2, 3, 5 B) 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6

15. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. bu qanunun icrasını təşkil edir
2. dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarının işlənilməsi və yerinə yetirilməsini təşkil edir
3. beynəlxalq müqavilələrin bağlanması haqqında müvafiq təkliflər verir, dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə istifadəsi və mühafizəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin yerinə yetirilməsi üzrə tədbirlər görür, dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsinin mümkünlüyü barədə qərar qəbul edir
4. öz səlahiyyətləri daxilində məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və ya məxfiliyinin açılması və mühafizəsi ilə əlaqədar yaranmış digər məsələləri həll edir
5. dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulması üzrə işlərə baxırlar
6. göstərilən işlərə baxılması prosesində dövlət sirrinin mühafizəsini təmin edirlər
A) 1, 2, 3, 5 B) 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4

16. Dövlət sirrini mühafizə orqanları ilə qarşılıqlı fəaliyyətdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. digər dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar tərəfindən onlara verilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatların, həmçinin onlar tərəfindən məxfiləşdirilmiş məlumatların mühafizəsini təmin edirlər
2. onların tabeliyində olan müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsini Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə müvafiq təmin edirlər
3. dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan vətəndaşlar barədə öz səlahiyyətləri daxilində yoxlama tədbirlərinin keçirilməsini təmin edirlər

4.dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılan və ya buraxılmış şəxslərin hüquqlarının məhdudlaşdırılması üzrə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirirlər

5.dövlət sirrinin mühafizəsi sisteminin təkmilləşdirilməsinə dair müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarına təkliflər verirlər

6.dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində dövlət proqramlarının işlənilib hazırlanmasını və yerinə yetirilməsini təşkil edir

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4, 6 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4

17.Məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və mühafizəsi sahəsində səlahiyyətləri aşağıdakılardan hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1.dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulması üzrə işlərə baxırlar

2.göstərilən işlərə baxılması prosesində dövlət sirrinin mühafizəsini təmin edirlər

3.dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan vətəndaşlar barədə öz səlahiyyətləri daxilində yoxlama tədbirlərinin keçirilməsini təmin edirlər

4.dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılan və ya buraxılmış şəxslərin hüquqlarının məhdudlaşdırılması üzrə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirirlər

5.məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında vəzifəli şəxslərin dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə səlahiyyətlərini müəyyən edirlər

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 5 D) 1, 2, 3, 4

18.Dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı hansı sahələr üzrə qruplaşdırılmışdır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1.Hərbi 2.İqtisadi 3.Xarici siyasət 4.Milli təhlükəsizlik

5.Kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 5 D) 1, 2, 3, 5

19.Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə onun infrastrukturundan istifadə olunması haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatlardır?

A)Hərbi B)İqtisadi C)Xarici siyasət D)Milli təhlükəsizlik

20.Azərbaycan Respublikası ərazisinin müdafiə və mühüm iqtisadi əhəmiyyətli geodeziya məntəqələrinin və coğrafi obyektlərinin koordinatları haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatlardır?

A)Hərbi B)İqtisadi C)Xarici siyasət D)Milli təhlükəsizlik

21.Dövlət müdafiə sifarişlərinin həcmələri, planları (tapşırıqları), silah, hərbi texnika və digər hərbi məhsulların buraxılması və göndərilməsi (pul və ya natura ifadəsində), onların buraxılışı üzrə mövcud güc və bu gücün artırılması haqqında, göstərilən silah, hərbi texnika və digər hərbi məhsulları işləyib hazırlayan və ya istehsal edən müəssisələr, onların kooperasiya üzrə əlaqələri haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatlardır?

A)Hərbi B)İqtisadi C)Xarici siyasət D)Milli təhlükəsizlik

22.Aşağıdakı məlumatlardan hansılar hərbi sahədə dövlət sirrini təşkil edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1.silah və hərbi texnika nümunələrinin taktiki-texniki xarakteristikaları və döyüşdə tətbiqi imkanları, hərbi təyinatlı yeni növ maddələrin xüsusiyyətləri, resepturaları və ya texnologiyaları haqqında

2.milli təhlükəsizlik və müdafiə mülahizələrinə görə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən obyektlərin dislokasiyası, təyinatı, hazırlıq və müdafiə olunma dərəcəsi, tikintisi və istismarı, habelə bu obyektlər üçün torpaq, yer təkisi və akvatoriyalar ayrılması haqqında

3.qoşunların dislokasiyası, həqiqi adları, təşkilati strukturu, şəxsi heyətinin sayı və onların döyüş təminatı haqqında, həmçinin hərbi-siyasi və ya əməliyyat şəraiti haqqında

4.Azərbaycan Respublikası ərazisinin müdafiə və mühüm iqtisadi əhəmiyyətli geodeziya məntəqələrinin və coğrafi obyektlərinin koordinatları haqqında

5.mülki müdafiə qüvvələri və vasitələri, inzibati idarəetmə obyektlərinin dislokasiyası, təyinatı və müdafiə olunma dərəcəsi, əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunma dərəcəsi, dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulan nəqliyyat və rabitənin fəaliyyəti haqqında

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 3, 5

23.Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin, başqa silahlı birləşmələrinin, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər qoşunlarının strateji, operativ və səfərbərlik üzrə yerləşdirilməsinə dair əməliyyatların hazırlanması və keçirilməsi üzrə strateji və əməliyyat planlarının, döyüşü idarəetməyə dair sənədlərinin məzmunu, onların döyüş və səfərbərlik hazırlığı, səfərbərlik ehtiyatlarının yaradılması və istifadəsi haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatlardır?

A)Hərbi B)İqtisadi C)Xarici siyasət D)Milli

təhlükəsizlik

24. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmış digər silahlı birləşmələrinin quruculuq planları, silahların və hərbi texnikanın inkişafının istiqamətləri, silah və hərbi texnika nümunələrinin yaradılması və modernləşdirilməsi üzrə məqsədli proqramların, elmi-tədqiqat və təcrübi-konstruktor işlərinin məzmunu və yerinə yetirilməsinin nəticələri haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edən məlumatlardır?

A) Hərbi B) İqtisadi C) Xarici siyasət D) Milli təhlükəsizlik

25. Aşağıdakı məlumatlardan hansılar iqtisadi sahədə dövlət sirrini təşkil edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının və onun ayrı-ayrı bölgələrinin mümkün hərbi əməliyyatlara hazırlıq planlarının məzmunu, silah və hərbi texnikanın istehsalı və təmiri üzrə sənayenin səfərbərlik gücü, hərbi sahədə istifadə edilən xammal və materialların strateji növlərinin göndərilməsi həcmi, ehtiyatları, həmçinin dövlət material ehtiyatlarının yerləşdirilməsi, faktik həcmi və istifadəsi haqqında

2. Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə onun infrastrukturundan istifadə olunması haqqında

3. mülki müdafiə qüvvələri və vasitələri, inzibati idarəetmə obyektlərinin dislokasiyası, təyinatı və müdafiə olunma dərəcəsi, əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunma dərəcəsi, dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulan nəqliyyat və rabitənin fəaliyyəti haqqında

4. dövlətin təhlükəsizliyinə təsir edən mühüm müdafiə və ya iqtisadi əhəmiyyəti olan elmi və texniki nailiyyətlər, elmi-tədqiqat, təcrübi-konstruktor, layihə işləri və texnologiyaları haqqında

5. siyahısı qanunvericiliklə müəyyənləşdirilən strateji növlü faydalı qazıntıların ehtiyatlarının, istehsalının, idxalı və ixracının, satışının həcmi, dövlət ehtiyatları haqqında, pul əskinazlarının, qiymətli kağızların hazırlanması, saxtalaşdırmadan qorunması, həmçinin dövlətin maliyyə fəaliyyətinin digər xüsusi tədbirləri haqqında

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 2, 3, 5

26. Aşağıdakı məlumatlardan hansılar xarici siyasət sahəsində dövlət sirrini təşkil edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. Azərbaycan Respublikasının xarici-siyasi və xarici-iqtisadi fəaliyyəti haqqında, əgər onların vaxtından əvvəl açıqlanması dövlətin təhlükəsizliyinə ziyan vura bilərsə

2. Azərbaycan Respublikasının digər dövlətlərlə hərbi, elmi-texniki və başqa sahələrdə əməkdaşlığı haqqında, əgər onların vaxtından əvvəl açıqlanması tərəflərdən heç olmasa biri üçün diplomatik fəaliyyətinin həyata keçirilməsində çətinlik yaranmasına səbəb ola bilərsə

3. Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə onun infrastrukturundan istifadə olunması haqqında

4. mülki müdafiə qüvvələri və vasitələri, inzibati idarəetmə obyektlərinin dislokasiyası, təyinatı və müdafiə olunma dərəcəsi, əhalinin təhlükəsizliyinin təmin olunma dərəcəsi, dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün nəzərdə tutulan nəqliyyat və rabitənin fəaliyyəti haqqında

5. dövlətin təhlükəsizliyinə təsir edən mühüm müdafiə və ya iqtisadi əhəmiyyəti olan elmi və texniki nailiyyətlər, elmi-tədqiqat, təcrübi-konstruktor, layihə işləri və texnologiyaları haqqında

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 5 D) 1, 2, 3, 5

27. Aşağıdakı məlumatlardan hansılar kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti sahəsində dövlət sirrini təşkil edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin qüvvə və vasitələri, mənbələri, metodları, planları və nəticələri haqqında, habelə bu fəaliyyətin maliyyələşdirilməsinin göstəriciləri haqqında, əgər bu göstəricilər sadalanan məlumatları açıqlayırsa

2. kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirən orqanlarla konfidensial əsaslarla əməkdaşlıq edən və əməkdaşlıq etmiş şəxslər haqqında

3. dövlət mühafizəsi obyektlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasının təşkili, qüvvə və vasitələri, metodları haqqında, habelə bu fəaliyyətin maliyyələşdirilməsinin göstəriciləri haqqında, əgər bu göstəricilər sadalanan məlumatları açıqlayırsa

4. şifrlənmiş, o cümlədən kodlaşdırılmış və məxfiləşdirilmiş rabitə sistemləri haqqında, şifrlər, şifrlərin işlənməsi və hazırlanması, onlarla təminat, şifrləmə və xüsusi mühafizə vasitələri haqqında, xüsusi təyinatlı informasiya-analitik sistemləri haqqında

5. məxfi məlumatların mühafizəsi metodları və vasitələri haqqında

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 5 D) 1, 2, 3, 5

28. Aşağıdakı məlumatlardan hansılar kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti sahəsində dövlət sirrini təşkil edir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. dövlət sirrini mühafizəsinin təşkili və faktiki vəziyyəti haqqında

2. Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədinin mühafizəsi haqqında

3. Azərbaycan Respublikasında dövlətin müdafiəsinin, təhlükəsizliyinin və hüquq-mühafizə fəaliyyətinin təmin olunması ilə əlaqədar dövlət büdcəsinin xərcləri haqqında

4.dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə keçirilən tədbirləri açıqlayan kadr hazırlığı haqqında

5.Azərbaycan Respublikasının müdafiə qabiliyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədi ilə onun infrastrukturundan istifadə olunması haqqında

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4

II fəsil. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi, onların məxfiləşdirilməsi və məxfiliyinin açılması

29.Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi dedikdə nə nəzərdə tutulur?

A)Dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa bu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məhdudiyyətlərin götürülməsidir

B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa bu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məhdudiyyətlərin qoyulmasıdır

C)Dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmadır

D)Dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa qoyulan qadağalardır

30.Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi hansı prinsiplər ilə tənzimlənir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

A)Qanunilik və əsaslılıq B)Qanunçuluk, məxfilik və vaxtına həyata keçirilmə
C)Qanunilik, əsaslılıq və vaxtında həyata keçirilməsi D)Qanunilik, şəffaflik və məxfilik

31.Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin qanuniliyi dedikdə nəzərdə tutulur?

A)Dövlət sirrinə aid edilən və məxfiləşdirilən məlumatların bu qanunun 5-ci və 7-ci maddələrinin müddəalarına və Azərbaycan Respublikasının dövlət sirri haqqında qanunvericiliyinə müvafiqliyi

B)Dövlət sirrinə aid edilən və məxfiləşdirilən məlumatların məxfiliyinin qorunması

C)Dövlət sirrinə aid edilən və məxfiləşdirilən məlumatların mühafizəsinin təmin edilməsi

D)Dövlət sirrinə aid edilən və məxfiləşdirilən məlumatların mühafizəsinin qanunvericiliyinə müvafiqliyi

32.Dövlətin, cəmiyyətin və vətəndaşların həyatı maraqlarının balansını nəzərə alınmaqla, konkret məlumatın dövlət sirrinə aid edilməsinin və məxfiləşdirilməsinin mümkün iqtisadi, siyasi, hərbi və digər nəticələrinin ekspertlər tərəfindən qiymətləndirilməsi yolu ilə məqsədəuyğunluğunun müəyyənəşdirilməsidir?

A)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin qanuniliyi

B)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin əsaslılığı

C)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi

D)Məlumatların vaxtında dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi

33.Məlumatların yayılmasına və onların daşıyıcıları ilə tanış olmağa buraxılmağa qabaqcadan və ya onların əldə edildiyi (hazırlandığı) andan məhdudiyyət qoyulmasıdır?

A)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin qanuniliyi

B)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsinin və onların məxfiləşdirilməsinin əsaslılığı

C)Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi

D)Məlumatların vaxtında dövlət sirrinə aid edilməsi və onların məxfiləşdirilməsi

34.Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi qaydalarını müəyyən edir?

A)Azərbaycan Respublikası Prezidenti B) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi

C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti D)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

35.Aşağıdakı məlumatlardan hansılar dövlət sirrinə aid edilmir və məxfiləşdirilmir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.insanların həyat və sağlamlığı üçün təhlükə törədən fəvqəladə hadisələr və qəzalar, onların nəticələri, habelə təbii fəlakətlər, onların rəsmi proqnozları və nəticələri haqqında

2.ekologiya, səhiyyə, sanitariya, demografiya, təhsil, mədəniyyət və kənd təsərrüfatının, habelə cinayətkarlığın vəziyyəti haqqında

3.dövlətin vətəndaşlara, vəzifəli şəxslərə, müəssisə, idarə və təşkilatlara verdiyi imtiyazlar, güzəştlər və kompensasiyalar haqqında

4.insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının pozulması faktları haqqında

5.Azərbaycan Respublikasının ali vəzifəli şəxslərinin səhhəti haqqında

6.dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən qanunvericiliyin pozulması faktları haqqında

- A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 2, 3, 4, 6 C) 1, 3, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

36. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcəsi uyğun gəlməlidir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Bu məlumatların yayılması nəticəsində Azərbaycan dövlətinin təhlükəsizliyinə vurula bilən ziyanın ağırlıq dərəcəsinə
 B) Bu məlumatların yayılması nəticəsində ölkənin siyasi təhlükəsizliyinə vurula bilən ziyanın ağırlıq dərəcəsinə
 C) Bu məlumatların yayılması nəticəsində Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyinə vurula bilən ziyanın ağırlıq dərəcəsinə
 D) Bu məlumatların yayılması nəticəsində Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətinə vurula bilən ziyanın ağırlıq dərəcəsinə

37. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların neçə məxfilik dərəcəsi müəyyənləşdirilmişdir?

- A) 2 B) 4 C) 1 D) 3

38. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcəsinə müvafiq olaraq, bu məlumatların daşıyıcıları üçün hansı məxfilik qrifi müəyyənləşdirilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi B) Dövlət əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi
 C) Xidməti, tam məxfi və məxfi D) Xüsusilə məxfi, tam məxfi və məxfi

39. Məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi qaydası ilə bağlı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Məlumatlar onların sahə, idarə və ya məqsədli proqram mənsubiyyətinə, habelə bu qanuna uyğun olaraq dövlət sirrinə aid edilir.
 B) Məlumatların məxfiləşdirilməsi sahəsində vahid dövlət siyasətini həyata keçirmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı bu qanunla müəyyən olunmuş dövlət sirri təşkil edən məlumatlar siyahısına və məlumatların dövlət sirrinə aid edilməsi və məxfiləşdirilməsi prinsipinə uyğun olaraq, habelə dövlət hakimiyyəti orqanlarının təklifləri nəzərə alınmaqla, dövlət sirrinə aid edilən məlumatların siyahısını tərtib edir.
 C) Siyahıda həmin məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları göstərilir. Siyahı onu təsdiq edən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə dərc edilir və zəruri hallarda siyahıya yenidən baxılır.
 D) Dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanlarının yuxarı dövlət orqanları dövlət

sirrinə aid edilən məlumatlar siyahısına uyğun olaraq, məxfiləşdirilməli məlumatların geniş siyahılarını tərtib edir və bu siyahılara daxil edilmiş məlumatların məxfilik dərəcələrini müəyyənləşdirir.

40. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların idarəetmə, istehsal, elmi və başqa fəaliyyəti nəticəsində əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların və onların daşıyıcılarının məxfiləşdirilməsi üçün əsas hansıdır?

- A) Onların həmin orqan, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan xüsusi əhəmiyyətli məlumatlar siyahısına uyğun gəlməsidir.
 B) Onların həmin orqan, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan gizli məlumatlar siyahısına uyğun gəlməsidir.
 C) Onların həmin orqan, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli məlumatlar siyahısına uyğun gəlməsidir.
 D) Onların həmin orqan, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan konfidential məlumatlar siyahısına uyğun gəlməsidir.

41. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların idarəetmə, istehsal, elmi və başqa fəaliyyəti nəticəsində əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatlar məxfiləşdirilərkən onların daşıyıcılarına hansı məxfilik qrifi verilir?

- A) Bu məlumatlar məxfiləşdirilərkən onların qüvvədə olma müddətinə müvafiq məxfilik qrifi verilir.
 B) Bu məlumatlar məxfiləşdirilərkən onların daşıyıcılarına müvafiq məxfilik qrifi verilir.
 C) Bu məlumatlar məxfiləşdirilərkən onlara siyahıdakı sırasına müvafiq məxfilik qrifi verilir.
 D) Bu məlumatlar məxfiləşdirilərkən onlara tam məxfi məxfilik qrifi verilir.

42. Əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların qüvvədə olan siyahıdakı məlumatlarla cəniləşdirilməsi mümkün olmadıqda, bu halda hansı tədbir görülməlidir?

- A) Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların ehtimal olunan məxfilik dərəcəsinə müvafiq surətdə ilkin qaydada məxfiləşdirilməsini təmin etməli və siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanına həmin siyahıya əlavə (dəyişiklik) etmək haqqında iki ay ərzində təklif göndərməlidir.
 B) Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların ehtimal olunan məxfilik dərəcəsinə müvafiq surətdə ilkin qaydada məxfiləşdirilməsini təmin etməli və

siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanına həmin siyahıya əlavə (dəyişiklik) etmək haqqında on gün ərzində təklif göndərməlidir.

C) Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların ehtimal olunan məxfilik dərəcəsinə müvafiq surətdə ilkin qaydada məxfiləşdirilməsini təmin etməli və siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanına həmin siyahıya əlavə (dəyişiklik) etmək haqqında dərhal təklif göndərməlidir.

D) Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların vəzifəli şəxsləri əldə edilmiş (hazırlanmış) məlumatların ehtimal olunan məxfilik dərəcəsinə müvafiq surətdə ilkin qaydada məxfiləşdirilməsini təmin etməli və siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanına həmin siyahıya əlavə (dəyişiklik) etmək haqqında bir ay ərzində təklif göndərməlidir.

43. Qüvvədə olan siyahını təsdiq etmiş dövlət hakimiyyəti orqanı daxil olmuş təkliflərin hansı müddət ərzində ekspertizasını təşkil etməli və qüvvədə olan siyahıya əlavə (dəyişiklik) edilməsi və ya məlumatlara ilkin qaydada verilmiş məxfiliyin götürülməsi barədə qərar qəbul etməlidir?

A) Bir ay B) İki ay C) Üç ay D) Bir il

44. Vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların mülkiyyətində olan məlumat dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar siyahısında sadalanmış olduqda, bu qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan dövlət hakimiyyəti orqanı həmin məlumatın məxfiləşdirilməsi haqqında qərar qəbul edə bilər. Göstərilən məlumat hansı əsasla məxfiləşdirilir?

A) Yalnız müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının təqdimatı əsasında

B) Onun mülkiyyətçisinin və ya müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının təqdimatı əsasında

C) Onun mülkiyyətçisinin və ya müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının xidməti yazısı əsasında

D) Onun mülkiyyətçisinin və ya müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının xahişi əsasında

45. Aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Məlumatın məxfiləşdirilməsi ilə əlaqədar onun mülkiyyətçisinə dəyən ziyanın əvəzi məlumatın sərəncamına keçdiyi dövlət hakimiyyəti orqanı ilə məlumat mülkiyyətçisi arasında bağlanan müqavilədə müəyyənləşdirilmiş məbləğdə dövlət tərəfindən ödənilir.

B) Müqavilədə məlumat mülkiyyətçisinin onu yaymayacağı haqqında öhdəliyi də nəzərdə tutulur.

C) Məlumat mülkiyyətçisi müqaviləni imzalamaqdan imtina etdikdə, ona dövlət sirri təşkil edən məlumatları icazəsiz yaymağa görə qüvvədə olan qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət barəsində xəbərdarlıq edilir.

D) Xarici təşkilatların və əcnəbilərin məlumat üzərində mülkiyyət hüququ hər hansı şərtlə məhdudlaşdırıla bilməz.

46. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarına verilmiş rekvizitlərdə aşağıdakılardan hansı biri göstərilir?

A) Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanında, müəssisə, idarə və ya təşkilatda qüvvədə olan məxfiləşdirilməli məlumatlar siyahısının müvafiq bəndinə istinadla, daşıyıcıdakı məlumatların məxfilik dərəcəsi

B) daşıyıcıyı məxfiləşdirən dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə, təşkilatın adı

C) qeydiyyat tarixi

D) qeydiyyat nömrəsi

47. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarında rekvizitləri əks etdirmək mümkün olmadıqda, bu halda rekvizitlər hansı qaydada göstərilməlidir?

A) Onlar hər bir halda daşıyıcıda göstərilməlidir

B) Onlar daşıyıcıya qoşulan sənədlərdə göstərilməlidir

C) Onlar xüsusi qaydada göstərilməlidir D) Bu halda rekvizitlər əks etdirilmir

48. Daşıyıcı məxfilik dərəcəsi müxtəlif olan tərkib hissələrindən ibarətdirsə, bu halda məxfilik qrifi hansı qaydada verilir?

A) Tərkib hissələrinin hər birinə bu daşıyıcıda ən yüksək məxfilik dərəcəsi qrifi verilir.

B) Tərkib hissələrinin hər birinə ən kiçik məxfilik qrifi, bütövlükdə daşıyıcıya isə bu daşıyıcıda ən kiçik məxfilik dərəcəsi olan tərkib hissəsinin məxfilik qrifi verilir.

C) Tərkib hissələrinin hər birinə müvafiq məxfilik qrifi, bütövlükdə daşıyıcıya isə bu daşıyıcıda ən yüksək məxfilik dərəcəsi olan tərkib hissəsinin məxfilik qrifi verilir.

D) Tərkib hissələrinin hər birinə müvafiq məxfilik qrifi, bütövlükdə daşıyıcıya isə bu daşıyıcıda ən kiçik məxfilik dərəcəsi olan tərkib hissəsinin məxfilik qrifi verilir.

49. Daşıyıcıda göstərilən rekvizitlərdən başqa, daşıyıcıya və (və ya) ona qoşulan sənədlərə vəzifəli şəxslərin onunla tanış olmaq səlahiyyəti barədə əlavə qeydləri də qoyula bilər. Belə qeydlərin növləri və qoyulması hansı qaydada müəyyənləşdirilir?

A) Bu qanunda nəzərdə tutulmuş vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması qaydası ilə müəyyənləşdirilir.

A) Fondyaradıcı təşkilat ləğv edildikdə və onun hüquqi varisi olmadıqda, dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyinin açılması qaydasına dair qərarı yuxarı dövlət orqanı qəbul edir.

B) Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda məlumat daşıyıcıları məxfiləşdirilərkən əsas götürülmüş siyahının müddəaları dəyişərsə, daşıyıcıların məxfiliyi həmin müddət bitənədək açılmalıdır.

C) Müstəsna hallarda dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının əvvəl müəyyənləşdirilmiş məxfilik müddətini uzatmaq hüququ, dövlət sirlinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik olan müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə verilir. Belə qərarları həmin rəhbərlər müəyyənləşdirilmiş qaydada təyin etdikləri ekspert komissiyasının rəyi əsasında qəbul edirlər.

D) Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərlərinə onların tabeliyində olan vəzifəli şəxslərin əsassız məxfiləşdirdikləri məlumatların məxfiliyini açmaq səlahiyyəti verilir.

58. Məxfiləşdirilmiş məlumatların məxfiliyinin açılması haqqında sorğunu almış dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və təşkilat, o cümlədən dövlət arxivi sorğuya hansı müddət ərzində baxıb mahiyyəti üzrə əsaslandırılmış cavab verməlidir?

A) Bir ay ərzində B) İki ay ərzində C) Üç ay ərzində D) 7 iş günü ərzində

59. Əgər dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və təşkilat, o cümlədən dövlət arxivi sorğulanmış məlumatın məxfiliyini açmaq səlahiyyətinə malik deyilsə bu halda hansı işləri görməlidir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

A) Onda sorğunu vermiş vətəndaşa, müəssisəyə, idarəyə, təşkilata, dövlət hakimiyyəti orqanına bildiriş verməklə, sorğu daxil olduğu gündən ən gec on gün müddətində bu cür səlahiyyəti olan dövlət orqanına, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

B) Onda sorğunu vermiş vətəndaşa, müəssisəyə, idarəyə, təşkilata, dövlət hakimiyyəti orqanına bildiriş verməklə, sorğu daxil olduğu gündən ən gec 3 gün müddətində bu cür səlahiyyəti olan dövlət orqanına, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

C) Onda sorğunu vermiş vətəndaşa, müəssisəyə, idarəyə, təşkilata, dövlət hakimiyyəti orqanına bildiriş verməklə, sorğu daxil olduğu gündən ən gec on iş günü müddətində bu cür səlahiyyəti olan dövlət orqanına, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

D) Onda sorğunu vermiş vətəndaşa, müəssisəyə, idarəyə, təşkilata, dövlət hakimiyyəti orqanına bildiriş verməklə, sorğu daxil olduğu gündən ən gec bir ay

müddətində bu cür səlahiyyəti olan dövlət orqanına, yaxud müvafiq icra hakimiyyəti orqanına göndərilir.

60. Vəzifəli şəxsin sorğuya mahiyyəti üzrə baxmaqdan boyun qaçırması hansı məsuliyyətə səbəb olur?

A) Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq mülki, inzibati və ya intizam məsuliyyətinə

B) Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq mülki, inzibati, cinayət və ya intizam məsuliyyətinə

C) Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq inzibati və ya intizam məsuliyyətinə

D) Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq inzibati məsuliyyətə

61. Dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcılarının məxfiliyi nə vaxt götürülməlidir?

A) Onların məxfiləşdirildiyi zamandan keçən 5 il müddətində

B) Onların məxfiləşdirildiyi zaman müəyyənləşdirilmiş müddətdə

C) Onların məxfiləşdirildiyi zamandan keçən 30 il müddətində

D) Onların məxfiləşdirildiyi zamandan keçən 15 il müddətində

E) Onların məxfiləşdirildiyi zamandan keçən 10 il müddətində

III fəsil. Dövlət sirri təşkil edən məlumatlar barəsində sərəncam verilməsi

62. Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatların dövlət sirri təşkil edən məlumatları bir-birinə verməsi ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Tabelik münasibətlərində olmayan və birgə işlər aparmayan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar dövlət sirri təşkil edən məlumatları bir-birinə öz razılıqları arasında verirlər.

B) Dövlət sirri təşkil edən məlumatları sorğulayan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar onların mühafizəsini təmin edən şəraiti yaratmağa borcludurlar.

C) Onların rəhbərləri dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması üzrə müəyyənləşdirilmiş qaydalara əməl olunmamasına görə fərdi məsuliyyət daşıyırlar.

D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların müəssisə, idarə və təşkilatlara verilməsinin məcburi şərti onların bu qanunda nəzərdə tutulmuş tələbləri yerinə yetirməsidir.

63. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə və başqa işlərin görülməsi ilə əlaqədar verilməsi ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A)Dövlət sirri təşkil edən məlumatların birgə və başqa işlərin görülməsi ilə əlaqədar müəssisə, idarə, təşkilatlara və ya vətəndaşlara bu işlərin sifarişçisi, bu qanuna uyğun olaraq sərəncamında müvafiq məlumatlar olan dövlət hakimiyyəti orqanının icazəsi ilə, yalnız həmin işlərin görülməsi üçün zəruri olan həcmdə verir.

B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatları verənədək sifarişçi müəssisə, idarə və ya təşkilatda dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməklə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazənin, vətəndaşlarda isə müvafiq buraxılışın olduğunu yəqin etməyə borclu deyildir.

C)Müəssisə, idarə və ya təşkilatlar birgə və başqa işlər gördükdə (dövlət sifarişləri aldıqda) və bununla əlaqədar dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə zərurəti yarandıqda, onlar dövlət müəssisələrinin, idarələrinin və ya təşkilatlarının dövlət sirlərini mühafizə üzrə struktur bölmələrinin xidmətlərindən istifadə barəsində həmin müəssisə, idarə və ya təşkilatlar ilə müqavilələr bağlaya bilərlər.

D)Razılığa gələn hər iki tərəfin dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməklə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazələrinin nömrəsi və etibarlılıq müddəti müqavilədə göstərilməlidir.

64.Birgə və başqa işlər görüldə dövlət sirlərinin etibarlı mühafizəsinə nəzarətin təşkili tərəflərin bağladığı müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq kimlərə həvalə edilir?

- A)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanına B)Yuxarı dövlət orqanına
C)Bu işlərin sifarişçisinə D)Təhlükəsizlik orqanına

65.Birgə və başqa işlərin gedişində icraçı dövlət sirlərinin mühafizəsi ilə əlaqədar götürdüyü öhdəlikləri pozduqda, sifarişçi bu halda hansı tədbiri həyata keçirə bilər?

- A)Sifarişin yerinə yetirilməsini pozuntular aradan qaldırılanaqədər dayandıra bilər
B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işlər görülməsi üçün sifarişin və dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi ilə bağlı işlərin icrasına buraxılması üçün icazənin ləğv edilməsi və təqsirli şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması məsələsini qaldıra bilər
C)Bu halda sifarişin yerinə yetirilməsini uzunmüddətli dayandıra bilər
D)Sifarişin yerinə yetirilməsinin dayandırılması ilə bağlı müvafiq icra hakimiyyətinə təqdimat verir

66.Birgə və başqa işlərin gedişində icraçı dövlət sirlərinin mühafizəsi ilə əlaqədar götürdüyü öhdəlikləri təkrar pozduqda, sifarişçi bu halda hansı tədbiri həyata keçirə bilər?

- A)Sifarişin yerinə yetirilməsini pozuntular aradan qaldırılanaqədər dayandıra bilər
B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işlər görülməsi üçün sifarişin və dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi ilə bağlı işlərin

icrasına buraxılması üçün icazənin ləğv edilməsi və təqsirli şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması məsələsini qaldıra bilər

C)Bu halda sifarişin yerinə yetirilməsini uzunmüddətli dayandıra bilər

D)Sifarişin yerinə yetirilməsinin dayandırılması ilə bağlı müvafiq icra hakimiyyətinə təqdimat verir

67.İcraçının sifarişçi qismində dövlətə vurduğu maddi zərərin əvəzi hansı qaydada ödənilməlidir?

A)Mülki qanunvericiliyə müvafiq surətdə B)Cinayət qanunvericiliyinə müvafiq surətdə

C)Qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq surətdə

D)İnzibati qanunvericiliyə müvafiq surətdə

68.Dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsi haqqında qərarı hansı halda qəbul edilir?

A)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı belə məlumatların verilməsinin mümkünlüyü haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı olduqda

B)Belə məlumatların verilməsinin mümkünlüyü haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təqdimatı olduqda

C)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı belə məlumatların verilməsinin mümkünlüyü haqqında müvafiq icra hakimiyyəti orqanının ekspert rəyi olduqda

D)Beynəlxalq müqavilənin şərtlərinə zidd olmadıqda

69.Dövlət sirri təşkil edən məlumatların digər dövlətlərə və beynəlxalq təşkilatlara verilməsi qaydasını müəyyən edir?

- A)Milli Məclis B) Nazirlər Kabineti
C) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti D)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

70.Dövlət sirri təşkil edən məlumatlara malik olan dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə və təşkilatlar ləğv edildikdə, təşkilati-hüquqi forması və mülkiyyət növü dəyişdikdə və ya dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə görülməli işlərə son qoyulduqda, malik olduqları məlumatların və onların daşıyıcılarının mühafizəsinə təmin etmək üçün tədbirlər görülməlidir. Bu tədbirlər hansılardır? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1.Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları müəyyənləşdirilmiş qaydada məhv edilir

2.Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları müəyyənləşdirilmiş qaydada arxivə verilir

3.Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları dövlət sirri təşkil edən məlumatlara malik olan dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və

təşkilatın hüquqi varisinin göstərilən məlumatlardan istifadə etməklə iş görmək icazəsi varsa, hüquqi varisə verilir

4.Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları bu qanunun 9-cu maddəsinə uyğun olaraq sərəncamında müvafiq məlumatlar olan dövlət hakimiyyəti orqanına verilir

5.Bu zaman dövlət sirri təşkil edən məlumat daşıyıcıları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının göstərişi ilə başqa dövlət hakimiyyəti orqanına, müəssisə, idarə və ya təşkilata verilir

- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 2, 3, 4, 5

IV fəsil. Dövlət sirrinin mühafizəsi

71.Dövlət sirrini mühafizə orqanlarına aşağıdakılardan hansılar aiddir?

1. müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları
- 2.dövlət hakimiyyəti orqanları, müəssisə, idarə, təşkilatlar və onların dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri
- 3.qeyri hökumət təşkilatları
- 4.hüquq müdafiə təşkilatları
- 5.beynəlxalq ticarət təşkilatları

- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 3, 4 D) 1, 2

72.Aşağıdakı müddələrdən hansı biri doğru deyildir?

A)Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsinin təşkili üçün məsuliyyət onların rəhbərlərinin üzərinə qoyulur.

B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə görülən işlərin həcmindən asılı olaraq dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ hüquqi sənədlərə uyğun olaraq dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri yaradır və görülən işlərin xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla onların funksiyalarını müəyyənləşdirirlər.

C)Dövlət sirrinin mühafizəsi dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların köməkçi fəaliyyət istiqamətlərindən biridir.

D)Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması könüllülük qaydasında həyata keçirilir.

73.Vəzifəli şəxsin və vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması aşağıdakılardan hansıları nəzərdə tutur? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.ona etibar edilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmaması barədə dövlət qarşısında öhdəlik götürməsinə

2.dövlət sirri haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tanış olmasını

3.bu qanunda nəzərdə tutulan qismən və müvəqqəti məhdudiyətlərə rəsmi yazılı razılıq verilməsini

4.onun barəsində səlahiyyətli orqanlar tərəfindən yoxlama tədbirlərinin keçirilməsinə yazılı razılıq verməsini

5.dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatın rəhbəri tərəfindən dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma haqqında qərar qəbul edilməsini

- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 2, 3, 4, 5 E) 1, 2, 3, 5

74.Aşağıdakı müddələrdən neçəsi doğrudur?

1.Yoxlama tədbirlərinin həcmi rəsmiləşdirilən şəxsin işləməyə buraxılacağı məlumatların məxfilik dərəcəsi asılı deyildir.

2.Yoxlama tədbirləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq surətdə həyata keçirilir. 3.Yoxlama tədbirlərinin keçirilməsində məqsəd bu qanunda nəzərdə tutulan əsasların olub-olmamasının müəyyənləşdirilməsidir.

4.İşgötürənin və dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan şəxsin qarşılıqlı öhdəlikləri əmək müqaviləsində əks olunur.

5.Səlahiyyətli orqanlar müvafiq yoxlamamı başa çatdırmayınca əmək müqaviləsinin bağlanmasına yol verilir.

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

75.Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasının dövlət sirri təşkil edən məlumatların məxfilik dərəcəsinə uyğun hansı formaları müəyyən edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

A)tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma

B)xüsusi əhəmiyyətli və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma

C)xüsusi əhəmiyyətli və tam məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma

D)xüsusi əhəmiyyətli, tam məxfi və məxfi məlumatlarla işləməyə buraxılma

76.Vəzifəli şəxslərin və vətəndaşların məxfilik dərəcəsi daha yüksək olan məlumatlarla işləməyə buraxılışının olması,

A)onların məxfilik dərəcəsi daha yuxarı olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas verir

B)onların məxfilik dərəcəsi daha aşağı olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas verir

C)onların məxfilik dərəcəsi daha aşağı olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas vermir

D)onların məxfilik dərəcəsi olan məlumatlarla işləməyə buraxılmasına əsas verir

77.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları, Azərbaycan

Respublikası Hesablama Palatasının üzvləri, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinə əsasən vəzifəyə təyin edilmiş şəxslər, öz vəzifələrinin icrası zamanı hakimlər, habelə dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla bağlı cinayət işləri üzrə cinayət mühakimə icraatında müdafiəçi qismində çıxış edən vəkillər dövlət sirri ilə işləməyə hansı qaydada buraxılırlar?

- A)bu qanun ilə nəzərdə tutulmuş yoxlama tədbirləri keçirilərək buraxılırlar
B)bu qanun ilə nəzərdə tutulmuş ümumi qaydada buraxılırlar
C)bu qanun ilə nəzərdə tutulmuş yoxlama tədbirləri keçirilmədən buraxılırlar
D)Buraxılırlar

78.Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi üçün əsaslar aşağıdakılardan hansılardır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.məhkəmə tərəfindən onun fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab edilməsi, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya quruluşunun əsasları və təhlükəsizliyi əleyhinə olan cinayətlərdə, eləcə də digər ağır və xüsusilə ağır cinayətlərdə təqsirləndirilərək istintaqa və ya məhkəməyə cəlb edilməsi, bu cür cinayətlərə görə onun məhkumluğunun olması
2.müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi siyahıya uyğun olaraq dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla işləməyi istisna edən xəstəliklərinin olması
3.yoxlama tədbirləri nəticəsində dövlət sirri ilə işləməyə buraxılacaq şəxsin Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyi üçün qorxu törədən hərəkətlərinin aşkara çıxması
4.onun yoxlama tədbirlərindən boyun qaçırması və ya qəsdən yalan anket məlumatları verməsi
5.10 ildən artıq xarici ölkədə yaşaması
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 2, 3, 4, 5

79.Vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina edilməsi barədə qərarı hansı qaydada qəbul edir?

- A)Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri yoxlama tədbirlərinin nəticələrini nəzərə almadan fərdi qaydada qəbul edir
B)Lazım olduqda
C)Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri yoxlama tədbirlərinin nəticələrini nəzərə almaqla ümumi qaydada qəbul edir
D)Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri yoxlama tədbirlərinin nəticələrini nəzərə almaqla fərdi qaydada qəbul edir
D)Dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri yoxlama tədbirlərinin nəticələrini nəzərə almadan ümumi qaydada qəbul edir

80.Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasına dövlət hakimiyyəti orqanı, müəssisə, idarə və ya təşkilat rəhbərinin qərarı ilə aşağıdakı hallardan hansılarda xitam verilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- 1.təşkilati və (və ya) ştat tədbirləri ilə əlaqədar onunla bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verildikdə
2.əmək müqaviləsinə əsasən dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə götürdüyü öhdəlikləri bir dəfə pozduqda
3.bu qanuna uyğun olaraq vəzifəli şəxsi və ya vətəndaşı dövlət sirri ilə işləməyə buraxmaqdan imtina üçün əsas verən hallar yarandıqda
4.əmək müqaviləsinə əsasən dövlət sirrinin mühafizəsi üzrə götürdüyü öhdəlikləri ən az iki dəfə pozduqda
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 3, 4 D) 1, 2

81.Dövlət sirri ilə işləməyə buraxılan və ya əvvəllər buraxılmış vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın hüquqları müvəqqəti məhdudlaşdırıldıqda bu məhdudlaşdırmalara aşağıdakılardan hansılar aid ola bilər? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

- 1.dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmış şəxslərin tanış olmağa buraxıldığı məlumatın məxfilik müddəti bitənədək, lakin 5 ildən çox olmamaq şərti ilə xarici ölkəyə daimi yaşamağa getmək hüququna
2.dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymaq və bu cür məlumatları əks etdirən kəşflərdən və ixtirələrdən istifadə etmək hüququna
3.dövlət sirri ilə işləməyə buraxılmasının rəsmiləşdirilməsi (yenidən rəsmiləşdirilməsi) ilə əlaqədar yoxlama tədbirlərinin keçirildiyi müddətdə şəxsi toxunulmazlıq hüququna
4.tibbi və digər sosial sığortalardan tam istifadə etmək hüququna
5.dövlət orqanlarının işi üzrə üçüncü şəxslərin vəkili olmaq hüququna
A) 1, 2, 3 B) 1, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4 D) 2, 3, 4, 5

82.Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın, yalnız öz vəzifə borcunu yerinə yetirməsi üçün zəruri olan dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla və yalnız lazımi həcmdə tanış olması üçün müvafiq şəraitin yaradılmasına görə fərdi məsuliyyət daşıyırlar?

- A)Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və ya təşkilatlar
B)Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və ya təşkilatların DSMB-ləri
C)Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və ya təşkilatların rəhbərləri
D)Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və ya təşkilatların yuxarı orqanlar

83.Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılmasının təşkili kim tərəfindən həyata keçirilir?

- A)Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın dövlət sirlərinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri tərəfindən
 B)Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri tərəfindən
 C)Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın bütün struktur bölmələri tərəfindən
 D)Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və ya təşkilatın rəhbəri, habelə onların dövlət sirlərinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri tərəfindən

84.Vəzifəli şəxsin və ya vətəndaşın dövlət sirri təşkil edən məlumatlarla tanış olmağa buraxılması qaydaları kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A)Milli Məclis B) Nazirlər Kabineti
 C) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti D)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

85.Aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A)Müəssisə, idarə və təşkilatlar müvafiq məxfilik dərəcəsi olan məlumatlarla işləmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyənləşdirdiyi qaydada icazə aldıqdan sonra dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə edilməsi, informasiyanı mühafizə vasitələrinin yaradılması, habelə dövlət sirlərinin mühafizəsi üzrə tədbirlər görülməsi və (və ya) xidmətlər göstərilməsi ilə bağlı işlərin icrasına buraxılırlar.
 B)Bu işlərin görülməsi üçün icazələr müəssisə, idarə və təşkilatın xüsusi ekspertizasının və onların dövlət sirri təşkil edən məlumatların mühafizəsi üçün məsul rəhbərlərinin dövlət attestasiyasının nəticələri əsasında verilir.
 C)Ekspertizanın keçirilməsi və icazənin verilməsi ilə bağlı xərclər həmin müəssisə, idarə və təşkilatların hesabına ödənilir.
 D)İnformasiyanı mühafizə vasitələrinə onların müvafiq məxfilik dərəcəsi olan məlumatların mühafizəsi tələblərinə uyğunluğunu təsdiq edən diplom verilməlidir.

86.Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə ilə bağlı işlərin görülməsi üçün müəssisə, idarə və təşkilatlara icazə onların aşağıdakı şərtlərdən hansıları yerinə yetirdiyi hallarda verilir?

- 1.dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə ilə bağlı işlərin görülməsi prosesində məlumatların mühafizəsinin təmin olunmasına dair müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təsdiq etdiyi normativ-hüquqi sənədlərin tələblərini yerinə yetirdikdə
 2.onların strukturlarında dövlət sirlərinin mühafizəsi üzrə struktur bölmələri və məlumatın mühafizə işi üçün xüsusi hazırlanmış, sayı və ixtisas səviyyəsi dövlət sirlərinin mühafizəsinin təmin olunmasına kifayət edən əməkdaşları olduqda

- 3.digər beynəlxalq təşkilatlarla müqavilələri olmadıqda
 4.onların sertifikatlaşdırılmış informasiyanı mühafizə vasitələri olduqda
 A) 1, 2, 4 B) 1, 2, 3 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 4

V fəsil. Dövlət sirlərinin mühafizəsi tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi**87.Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə müəssisələrinin, idarələrinin, təşkilatlarının və onların struktur bölmələrinin dövlət sirlərinin mühafizəsi üzrə fəaliyyəti hansı büdcə hesabına maliyyələşir?**

- A)Müvafiq büdcələrin vəsaiti hesabına
 B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işləri görərkən əsas fəaliyyətdən götürüdükləri vəsait hesabına
 C)Yalnız dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına D)İstənilən büdcə vəsaiti hesabına

88.Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, büdcə müəssisələrinin, idarələrinin, təşkilatlarının və onların struktur bölmələrindən başqa qalan müəssisə, idarə və təşkilatların fəaliyyəti hansı büdcə hesabına maliyyələşir?

- A)Müvafiq büdcələrin vəsaiti hesabına
 B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işləri görərkən əsas fəaliyyətdən götürüdükləri vəsait hesabına
 C)Yalnız dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına
 D)İstənilən büdcə vəsaiti hesabına

89.Dövlət sirlərinin mühafizəsinə dair dövlət proqramlarının maliyyələşdirilməsi üçün vəsait harada nəzərdə tutulur?

- A)Müvafiq büdcələrin vəsaiti hesabında
 B)Dövlət sirri təşkil edən məlumatlardan istifadə etməklə işləri görərkən əsas fəaliyyətdən götürüdükləri vəsait hesabına
 C)Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsində
 D)İstənilən büdcə vəsaiti hesabında

90.Dövlət sirlərinin mühafizəsi tədbirlərinin görülməsi üçün ayrılan vəsaitin xərclənməsinə nəzarəti kimlər həyata keçirir?

- 1.Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, müəssisə, idarə və təşkilatların rəhbərləri
 2.İşlərin icraçıları
 3.İşlərin sifarişçiləri
 4.Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının xüsusi səlahiyyət verilmiş vəzifəli şəxsləri həyata keçirirlər.
 A) 1, 2, 4 B) 1, 2, 3 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 4 E) 2, 4

VI fəsil. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət

91. Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət və mübahisələrə baxılma qaydası ilə bağlı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A) Dövlət sirri haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyini pozan vəzifəli şəxslər və vətəndaşlar qüvvədə olan qanunvericiliyə müvafiq olaraq məsuliyyət daşıyırlar.
 B) Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri məlumatların qeyri-qanuni yayılması üzrə qərar qəbul edərkən qeyri-qanuni yayılmış məlumatın dövlət sirri təşkil etməsi haqqında müstəqil komissiya rəisinə əsaslanırlar.
 C) Ekspert rəyinin hazırlanması və təsdiqi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.
 D) Dövlət sirri təşkil edən məlumatların qeyri-qanuni yayılması bütövlükdə Azərbaycan Respublikası və ya mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı üzrə dövlətin təhlükəsizliyinə ziyan vurulmaqla nəticələndiyi hallarda məlumatların yayılması faktı üzrə materiallara müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən baxılır və rəy verilir.

VII fəsil. Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət

92. Dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada səlahiyyətləri daxilində dövlət orqanları
 B) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının bölmələri
 C) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanı
 D) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının dövlət sirrinin mühafizəsi bölməsi

93. Dövlət sirrinin yayılmasının qarşısının alınması hansı qaydada həyata keçirilir?

- A) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının müəyyən etdiyi
 B) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının struktur bölmələrinin müəyyən etdiyi
 C) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi
 D) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının dövlət sirrinin mühafizəsi bölməsinin müəyyən etdiyi

94. Dövlət hakimiyyəti orqanlarında, yerli özünüidarə orqanlarında, müəssisə, idarə və təşkilatlarda dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarələrarası nəzarət kim həyata keçirir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti B) Nazirlər Kabineti
 C) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı D) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

95. Bu qanunla müəyyən olunmuş qaydada dövlət sirrinə aid edilən məlumatlar barəsində sərəncam vermək səlahiyyətinə malik dövlət hakimiyyəti orqanları hansı subyektlərdə dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına idarə nəzarətini həyata keçirir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Bütün müəssisə, idarə və təşkilatlarda
 B) Tabeliklərində olan müəssisə, idarə və təşkilatlarda
 C) Birgə işlədikləri müəssisə, idarə və təşkilatlarda
 D) Bütün dövlət orqanlarında

96. Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət kim tərəfindən təşkil edilir?

- A) Yuxarı dövlət orqanları B) Aparat rəhbərləri
 C) Struktur bölmənin rəhbərləri D) Onların rəhbərləri

97. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət kim tərəfindən təşkil edilir?

- A) Yuxarı dövlət orqanları B) Aparat rəhbərləri
 C) Struktur bölmənin rəhbərləri D) Onların rəhbərləri

98. Məhkəmə və prokurorluq orqanlarında dövlət sirrinin mühafizəsinin təmin olunmasına nəzarət kim tərəfindən təşkil edilir?

- A) Yuxarı dövlət orqanları B) Aparat rəhbərləri
 C) Bu orqanların rəhbərləri D) Struktur bölmənin rəhbərləri

99. İdarələrarası nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti B) Nazirlər Kabineti
 C) Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı D) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

100. Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə vaxt qəbul edilmişdir?

- A) 1 sentyabr 2001-ci il B) 7 sentyabr 2004-cü il
 C) 1 yanvar 2005-ci il D) 10 iyul 2004-cü il

10. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ƏMƏK MƏCƏLLƏSİ Yeddinci fəsil

ƏMƏK MÜQAVİLƏSİNİN BAĞLANMASI ƏSASLARI VƏ QAYDASI

Maddə 42. Əmək müqaviləsinin tərəfləri

1. Əmək müqavilələri sərbəst bağlanır. Əmək münasibətləri yaratmayan və ya yaratmaq istəməyən heç kəs əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz.
2. Əmək müqaviləsinin tərəflərindən biri işəgötürən, digəri isə işçidir.
3. On beş yaşına çatmış hər bir şəxs işçi kimi əmək müqaviləsinin tərəfi ola bilər. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs hesab edilmiş şəxslə əmək müqaviləsi bağlanıla bilməz.
4. Tam fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs işəgötürən ola bilməz.

Maddə 43. Əmək müqaviləsinin məzmunu

1. Əmək müqaviləsinin məzmunu və quruluşu qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməklə tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir.
2. Əmək müqaviləsində mütləq aşağıdakı əsas şərtlər və məlumatlar göstərilməlidir:
 - a) işçinin soyadı, adı, atasının adı və ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin adı, onun seriya və nömrəsi, pin kodu, verildiyi tarix, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi verən orqanın adı;
 - b) işəgötürən hüquqi şəxs olduqda onun adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), sığortaedənin uçot nömrəsi (SUN), hüquqi ünvanı, fiziki şəxs olduqda onun adı, soyadı, atasının adı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi (VÖEN), sığortaedənin uçot nömrəsi (SUN), dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsinin nömrəsi (SSN), ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin adı, seriyası, nömrəsi, pin kodu və ya fərdi identifikasiya nömrəsi (FİN), verildiyi tarix, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi verən orqanın adı;
 - c) işçinin iş yeri, vəzifəsi (peşəsi);
 - ç) əmək müqaviləsinin bağlandığı və işçinin işə başlamalı olduğu gün;
 - d) əmək müqaviləsinin müddəti;
 - e) işçinin əmək funksiyası;
 - ə) işçinin əmək şəraitinin şərtləri — iş və istirahət vaxtı, əmək haqqı və ona əlavələr, əmək məzuniyyətinin müddəti, əməyin mühafizəsi, sosial və digər sığorta olunması;
 - f) tərəflərin əmək müqaviləsi üzrə qarşılıqlı öhdəlikləri;
 - g) işçiyə bədən tərbiyəsi və idmanla, o cümlədən iş rejimi şəraitində və işdən sonrakı rehabilitasiya və peşəkar-tətbiqi məşqlərlə, idman-sağlamlıq turizmi ilə məşğul ola bilməsi üçün şəraitin yaradılması;
 - x) tərəflərin müəyyən etdiyi əlavə şərtlər barədə məlumatlar.

- ğ) ilk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayanlar istisna olmaqla, işçinin dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsinin nömrəsi (SSN);
 - h) işçinin iş yerinin əsas və ya əlavə iş yeri olması barədə qeyd.
3. Əmək müqaviləsi bağlanarkən, həmçinin əmək münasibətlərinə xitam verildikdə bu Məcəllə ilə işçilər üçün müəyyən edilmiş hüquq və təminatların səviyyəsi azaldıla bilməz.
 4. Bu Məcəllədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, əmək müqaviləsinin şərtləri birtərəfli qaydada dəyişdirilə bilməz.

Maddə 44. Əmək müqaviləsinin forması

1. Əmək müqaviləsi yazılı formada bağlanır.
2. Tərəflərin razılığı ilə əmək müqaviləsi bu Məcəlləyə əlavə edilmiş nümunəvi formaya uyğun tərtib edilir.
3. Əmək müqaviləsi iki nüsxədən az olmayaraq tərtib olunub tərəflərin imzası (möhürü) ilə təsdiq edilir və onun bir nüsxəsi işçidə, digər nüsxəsi isə işəgötürəndə saxlanılır.

Maddə 45. Əmək müqaviləsinin müddəti

1. Əmək müqaviləsi qabaqcadan müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) və ya 5 ilədək müddətə (müddətli) bağlanıla bilər.
2. Əmək müqaviləsində onun hansı müddətə bağlanması göstərilməmişdirsə, həmin müqavilə müddətsiz bağlanmış hesab edilir.
3. Müddəti müəyyən edilmədən bağlanmış əmək müqaviləsi hər iki tərəfin razılığı olmadan birtərəfli qaydada müddətli əmək müqaviləsi ilə əvəz edilə bilməz.
4. Əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi şərtlərinə görə işin və ya göstərilən xidmətlərin daimi xarakterə malik olduğu qabaqcadan bəlli olduğu hallarda, bu Məcəllənin 47-ci maddəsi (**Müddətli əmək müqaviləsi bağlanan hallar**) ilə müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, əmək müqaviləsi müddəti müəyyən edilmədən bağlanmalıdır.
5. Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq 5 ildən artıq müddətə davam edərsə, müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilir.

Maddə 46. Əmək müqaviləsinin bağlanması və ona dəyişikliklərin edilməsi qaydası

1. Əmək müqaviləsi bu Məcəllənin 54-cü maddəsində (**Əmək şəraitinin təmin edilməsi**) nəzərdə tutulmuş əmək şəraitinin şərtləri, habelə tərəflərin razılaşdıqları əlavə şərtləri, işçinin əmək funksiyası və tərəflərin öhdəlikləri göstərilməklə fərdi qaydada bağlanılır.
2. Əmək müqaviləsi kollektiv qaydada da bağlanıla bilər. Müvafiq işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsi (tikinti-təmir, yükləmə-boşaltma, məişət, ticarət, əkin-biçin, heyvandarlıq işləri) iki və daha çox işçi qrupu tərəfindən

kollektiv halında həyata keçirilməklə əmək müqaviləsinin bağlanması kollektivin (briqadanın, işçi qrupunun) hər bir üzvünün yazılı razılığı ilə yol verilir. Bu halda işçilər, işəgötürənlə kollektiv əmək müqaviləsi bağlamaq üçün bir nümayəndəsini müvəkkil edir.

3. Kollektiv əmək müqaviləsi bağlanılan hallarda işəgötürən kollektivin hər bir üzvü qarşısında bu Məcəllə və əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərini yerinə yetirməlidir. Kollektiv əmək müqaviləsinə yalnız bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş əsaslarla və müəyyən edilmiş qaydada xitam verilir.

4. Əmək müqaviləsi on beş yaşına çatmış fiziki şəxslərlə bağlanıla bilər. 15 yaşına çatmamış şəxslərlə bağlanılan əmək müqaviləsi etibarsız sayılır və belə müqaviləni bağlayan işəgötürən bu Məcəllənin 312-ci maddəsinə (**Əmək qanunvericiliyini pozmağa görə inzibati məsuliyyət**) uyğun olaraq inzibati məsuliyyətə cəlb edilir. On beş yaşından on səkkiz yaşınadək olan şəxslərlə əmək müqaviləsi bağlanarkən onların valideynlərindən və ya övladlığa götürənlərdən (qəyyunlarından) birinin və yaxud qanunla onları əvəz edən şəxslərin yazılı razılığı alınmalıdır.

5. Bu Məcəllənin 43-cü maddəsinin (**Əmək müqaviləsinin məzmunu**) ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş şərtlərdən hər hansı biri göstərilmədən bağlanmış əmək müqaviləsi tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə etibarsız hesab edilə və ya yenidən tərtib edilməsi tələbi qoyula bilər. Həmin şərtin (şərtlərin) əmək müqaviləsində göstərilmədiyi aşkar olunduğu andan onlar işəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinə daxil edilməlidir. Bu halda tərəflərin arasında başqa razılıq olmamışdırsa, əmək müqaviləsi həmin şərtin (şərtlərin) daxil edildiyi tarixdən asılı olmayaraq bağlandığı və ya yazılı formada tərtib edildiyi gündən etibarlı hesab olunur.

6. Əmək müqaviləsinə dəyişikliklər yalnız tərəflərin razılığı ilə edilir. Razılaşdırılmış dəyişikliklər əmək müqaviləsinə daxil edilir. Həcmcə çox olduğuna görə dəyişiklikləri əmək müqaviləsinə daxil etmək mümkün olmadıqda ilk əmək müqaviləsi yenidən tərtib edilir, yaxud həmin dəyişikliklər ayrılıqda tərtib edilib təsdiqlənirlər.

Maddə 48. Əmək müqaviləsi bağlanarkən işçinin təqdim etdiyi sənədlər

1. Əmək müqaviləsi bağlanarkən işçi əmək kitabçası, habelə şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi və dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsini (ilk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayanlar istisna olmaqla) təqdim edir.

2. Əmək müqaviləsinin bağlanması işçinin müvafiq yaşayış məntəqəsində qeydiyyatının olub-olmaması ilə şərtləndirilə bilməz.

3. Məcburi köçkün, onlara bərabər tutulan şəxs və ya qaçqın statusu olan, habelə Azərbaycan Respublikasında ilk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayan işçilərlə, acnəbilərlə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərlə əmək kitabçası təqdim edilmədən əmək müqaviləsi bağlanıla bilər.

4. Əmək müqaviləsi bağlanılarkən işçinin əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə uyğun olan peşə hazırlığının və ya təhsilin olması zəruri sayılan hallarda işəgötürənə təhsili barədə müvafiq sənəd təqdim edilir.

5. İşçinin səhhətinə, sağlamlığına mənfi təsir göstərən amillər olan ağır, zərərli və təhlükəli əmək şəraitli iş yerlərində, habelə əhalinin sağlamlığının mühafizəsi məqsədi ilə yeyinti sənayesi, ictimai iaşə, səhiyyə, ticarət və bu qəbildən olan digər iş yerlərində əmək müqaviləsi bağlanılarkən işçilər sağlamlığı haqqında tibbi arayış təqdim etməlidirlər. Belə əmək şəraitli peşələrin (vəzifələrin), iş yerlərinin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

Şəxslər insanın immun çatışmazlığı virusu ilə yaşayan şəxslərin işləməsinə yol verilməyən peşələrə və vəzifələrə qəbul edilərkən insanın immun çatışmazlığı virusuna mütləq tibbi müayinədən, işlədiyi müddətdə isə vaxtaşırı həmin müayinədən keçməlidirlər.

Əmək münasibətlərinə girən işçidən bu Məcəllədə nəzərdə tutulmamış, habelə işin (vəzifənin) xüsusiyyətlərinə uyğun gəlməyən əlavə sənədlərin tələb edilməsi qadağandır.

Maddə 49. Əmək müqaviləsinin hüquqi qüvvəyə minməsi

1. Bu Məcəllənin 7-ci maddəsinin 2-1-ci hissəsi ilə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi bununla bağlı elektron informasiya sistemində gücləndirilmiş elektron imza vasitəsi ilə daxil edilmiş əmək müqaviləsi bildirişinin həmin elektron informasiya sistemində qeydiyyatı alınmasından və bu barədə işəgötürənə elektron qaydada məlumat göndərilməsindən sonra hüquqi qüvvəyə minir.

2. Elektron informasiya sistemində gücləndirilmiş elektron imza vasitəsi ilə daxil edilmiş əmək müqaviləsi bildirişinin qeydiyyatı alınması barədə 1 iş günündən gec olmayaraq sistem vasitəsilə işəgötürənə elektron qaydada məlumat göndərilir.

3. Siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş dövlət orqanlarında müvafiq vəzifələrə (peşələrə) qəbul edilən (götürülən) işçilərlə işəgötürənlər arasında bağlanmış əmək müqaviləsində başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, o, tərəflərin imzaladığı gündən hüquqi qüvvəyə minir. Həmin əmək müqaviləsinin hər hansı dövlət orqanında və ya digər qurumlarda qeydiyyatı alınması, təsdiq edilməsi yolverilməzdir.

4. Əmək müqaviləsi bildirişinin forması və onun elektron informasiya sistemində gücləndirilmiş elektron imza vasitəsi ilə daxil edilməsi qaydaları, əmək müqaviləsi bildirişinin qeydiyyatı alınması ilə bağlı işəgötürənə göndərilən məlumat forması, habelə qeydiyyatı alınmış əmək müqaviləsi bildirişinin məlumatlarını real vaxt rejimində əldə etməklə bağlı qaydalar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Onuncu fəsil**Əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əsasları və qaydaları****Maddə 68. Əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əsasları**

1. Əmək müqaviləsinə yalnız bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş əsaslarla və qaydada xitam verilə bilər.
2. Əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əsasları aşağıdakılardır:
 - a) tərəflərdən birinin təşəbbüsü;
 - b) əmək müqaviləsinin müddətinin qurtarması;
 - c) əmək şəraitinin şərtlərinin dəyişdirilməsi;
 - ç) müəssisənin mülkiyyətçisinin dəyişməsi ilə əlaqədar (bu Məcəllənin 63-cü maddəsinin ikinci hissəsində göstərilən işçilər);
 - d) tərəflərin iradəsindən asılı olmayan hallar;
 - e) tərəflərin əmək müqaviləsində müəyyən etdiyi hallar.

Maddə 69. Əmək müqaviləsinin işçi tərəfindən ləğv edilməsi qaydası

1. İşçi bir təqvim ayı qabaqcadan işəgötürəni yazılı ərizəsi ilə xəbərdar etməklə əmək müqaviləsinə ləğv edə bilər.
2. Ərizə verildiyi gündən bir təqvim ayı bitdikdən sonra işçi işə çıxmaq və son haqq-hesabın aparılmasını tələb etmək hüququna malikdir. Bu halda işəgötürən işçinin tələblərini yerinə yetirməyə borcludur.
3. İşçi yaşa, əlilliyə görə təqaüdə çıxdıqda, təhsilini davam etdirmək üçün müvafiq təhsil müəssisəsinə daxil olduqda, yeni yaşayış yerinə köçdükdə, başqa işəgötürənlə əmək müqaviləsi bağladıqda, *seksual qısnamaya məruz qaldıqda* və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda ərizəsində göstərdiyi gün əmək müqaviləsi ləğv edilə bilər.
4. Əmək müqaviləsinə ləğv etmək barədə ərizə vermiş işçi xəbərdarlıq müddəti bitənədək istədiyi vaxt ərizəsini geri götürə və ya onu etibarsız hesab etmək barədə işəgötürənə yeni ərizə verə bilər. Bu halda əmək müqaviləsi ləğv edilə bilməz. Bu şərtlə ki, işəgötürən həmin vəzifəyə (peşəyə) yeni işçinin götürülməsi barədə işçiyə rəsmi qaydada yazılı xəbərdarlıq etməmiş olsun. Əmək müqaviləsi bu maddə ilə müəyyən edilmiş qaydalara əməl olunmaqla ləğv edildikdən sonra işçinin əvvəlki ərizəsini geri götürmək və ya onu etibarsız hesab etmək barədə edilən müraciətin hüquqi qüvvəsi yoxdur.
5. İşçi ərizəsində əmək münasibətlərini dayandırmaq istədiyi günü göstərməyibsə, xəbərdarlıq müddəti bitənədək bu maddə ilə müəyyən edilmiş əsasla əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinə yol verilmir.
6. İşçi məzuniyyət hüququndan istifadə etməklə ona müvafiq iş ilinə görə məzuniyyətin verilməsi və məzuniyyət müddətinin qurtardığı gündən əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi xahişi ilə işəgötürənə ərizə verə bilər. İşçi məzuniyyət müddəti bitənədək bu maddənin 4-cü hissəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə ərizəsini geri götürə və ya onu

etibarsız hesab etmək barədə işəgötürənə yazılı müraciət edə bilər. Bu halda işçinin xahişi təmin edilməlidir.

7. İşəgötürən tərəfindən zor işlədilərək, hədə-qorxu gələrək, yaxud hər hansı başqa üsulla işçinin iradəsinin əleyhinə əmək müqaviləsinə ləğv etməyə onu məcbur etmək qadağandır.

Maddə 70. İşəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin əsasları

Əmək müqaviləsi işəgötürən tərəfindən aşağıdakı əsaslarla ləğv edilə bilər:

- a) müəssisə ləğv edildikdə;
 - b) işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə;
 - c) peşəkarlıq səviyyəsinin, ixtisasının (peşəsinin) kifayət dərəcədə olmadığına görə işçinin tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə səlahiyyətli orqan tərəfindən müvafiq qərar qəbul edildikdə;
 - ç) işçi özünün əmək funksiyasını və ya əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə, yaxud bu Məcəllənin 72-ci maddəsində sadalanan hallarda əmək vəzifələrini kobud şəkildə pozduqda;
 - d) *sınaq müddəti ərzində işçi özünü doğrultmadıqda;*
 - e) *dövlət büdcəsindən maliyyələşən müəssisənin işçisi çalışmanın yaş həddinə çatdıqda.*
- Qeyd: Bu maddənin «c» bəndində «səlahiyyətli orqan» dedikdə, işçilərin ixtisasına, peşə dərəcəsinə, təcrübəsinə, peşəkarlıq səviyyəsinə görə tutduğu vəzifəyə uyğun olduğunu müəyyən etmək məqsədi ilə yaradılan və müvafiq səlahiyyətlərə malik olan attestasiya komissiyası, *praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin sertifikatlaşdırılmasını həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqan* başa düşülməlidir. İşçilərin attestasiyası bu Məcəllənin 65-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada keçirilir.

Maddə 71. Əmək müqaviləsi işəgötürən tərəfindən ləğv edilərkən görülməli tədbirlər

1. *İşçilərin sayı azaldılarkən və ya ştatların ixtisarı həyata keçirilərkən, o cümlədən işçinin tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə səlahiyyətli orqan tərəfindən müvafiq qərar qəbul edilərkən işəgötürən bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş tədbirlər görür.*
2. Bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin «ç» bəndində nəzərdə tutulan əsasla əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinə bu şərtlə yol verilir ki, işçi qəsdən və ya səhlənkarlıqla, etinasızlıqla əmək funksiyasını, vəzifə borcunu (öhdəliklərini) yerinə yetirmədiyinə görə müvafiq iş yerində işin, istehsalın, əmək və icra intizamının normal ahəngi pozulmuş olsun və ya mülkiyyətçinin, işəgötürənin, habelə əmək kollektivinin (onun ayrı-ayrı üzvlərinin) hüquqlarına və qanunla qorunan mənafələrinə hər hansı formada ziyan dəymiş olsun.

3. İşəgötürən bu Məcəllənin 70-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş əsasların hər hansı biri ilə əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin zəruriliyini əsaslandırmalıdır.

Maddə 72. Əmək vəzifələrinin kobud şəkildə pozulması hesab edilən hallar

Aşağıdakı hallar işçi tərəfindən əmək vəzifələrinin kobud şəkildə pozulması hesab edilir:

- özünün xəstəliyi, yaxın qohumunun xəstələnməsi və ya vəfat etməsi istisna olunmaqla heç bir üzürlü səbəb olmadan bütün iş günü işə gəlməməsi;
- alkoqollu içkilər, *narkotik vasitələr və psixotrop*, toksik və digər zəhərli maddələr qəbul edərək sərxoş vəziyyətdə işə gəlməsi, habelə işə gəldikdən sonra iş yerində həmin içkiləri və ya maddələri qəbul edərək sərxoş vəziyyətdə olması;
- təqsirli hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində mülkiyyətçiyə maddi ziyan vurməsi;
- təqsirli hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində əməyin mühafizəsi qaydalarını pozaraq iş yoldaşlarının səhhətinə xəsarət yetirməsi və ya onların bu səbəbdən həlak olması;
- qəsdən istehsal, kommersiya və ya dövlət sirrinin yayılması və ya bu sirrin gizli saxlanması üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi;
- əmək fəaliyyəti zamanı yol verdiyi kobud səhvləri, hüquq pozuntuları nəticəsində işəgötürənin, müəssisənin və ya mülkiyyətçinin qanuni mənafeyinə ciddi xələf gətirməsi;
- əmək funksiyasını pozduğuna görə əvvəllər işəgötürən tərəfindən verilmiş intizam tənbehindən nəticə çıxarmayaraq altı ay ərzində təkrarən əmək funksiyasını pozması;
- iş vaxtı ərzində bilavasitə iş yerində inzibati *xətalara* və ya cinayət tərkibi olan ictimai-təhlükəli əməllərə yol verməsi.

Maddə 73. Müddətli əmək müqaviləsinə xitam verilməsi qaydası

- Müddətli əmək müqaviləsinin müddəti qurtardıqda xitam verilir. Müddətli əmək müqaviləsində göstərilən müddət qurtardıqda əmək münasibətləri davam etdirilərsə və müddət bitdikdən sonrakı bir həftə ərzində tərəflərdən heç biri müqaviləyə xitam verilməsini tələb etmirsə, həmin əmək müqaviləsi əvvəl müəyyən olunmuş müddətə uzadılmış hesab olunur.
- İşçinin müəyyən üzürlü səbəbdən (xəstələnməsi, ezamiyyətdə, məzuniyyətdə olması, habelə bu Məcəllənin 179-cu maddəsində nəzərdə tutulan iş yeri və orta əmək haqqı saxlandığı hallarda) iş yerində olmadığı dövrdə müddətli əmək müqaviləsinin müddəti qurtardığı hallarda həmin müqaviləyə işçi işə çıxdıqdan sonra işəgötürənin müəyyən etdiyi gündə, lakin onun işə çıxdığı gündən bir təqvim həftəsi keçməmiş xitam verilə bilər.

Maddə 74. Tərəflərin iradəsindən asılı olmayan hallarda əmək müqaviləsinə xitam verilməsinin əsasları

1. Tərəflərin iradəsindən və ya istəyindən asılı olmayaraq əmək müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- işçi hərbi və ya alternativ xidmətə çağırıldıqda;
- əvvəllər müvafiq işdə (vəzifədə) çalışan işçinin işinə (vəzifəsinə) bərpa edilməsi barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi (qərarı) olduqda.
- qanunvericiliklə daha uzun müddət müəyyən edilməyibsə, əmək qabiliyyətinin fasiləsiz olaraq altı aydan çox müddətə tam itirilməsi ilə əlaqədar işçi əmək funksiyasını yerinə yetirə bilmədikdə;
- İşçinin nəqliyyat vasitəsini idarəetmə hüququndan məhrum etmə, müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə, müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə və ya ömürlük azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edildiyi barədə məhkəmənin hökmü qanuni qüvvəyə mindikdə;*
- məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı ilə işçinin fəaliyyət qabiliyyətsizliyi təsdiq edildikdə;
- işçi vəfat etdikdə;
- əvvəllər həmin müəssisədə çalışan işçi müddətli həqiqi hərbi xidmətdən ehtiyata buraxıldıqdan sonra öz iş yerinə (vəzifəsinə) qayıtmaq hüququndan istifadə etdikdə.*

2. Əgər qanunsuz və ya əsassız işdən çıxarılmış işçi işinə bərpa olunması üçün məhkəməyə iddia ərizəsi ilə müraciət edərsə və məhkəmə tərəfindən iddiası təmin olunaraq işinə (vəzifəsinə) bərpa edilməsi haqqında qətnamə (qərar) qəbul edilərsə, onda işəgötürən tərəfindən məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi (qərarı) dərhal icra edilərək o, əvvəlki vəzifəsinə və ya razılığı ilə başqa vəzifəyə (işə) bərpa olunmalıdır. Bu zaman işə bərpa edilən işçinin yerinə götürülmüş işçi ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə bu Məcəllənin 71-ci maddəsinin 1-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq araşdırmalar aparılmaqla xitam verilə bilər.

Qeyd: Əmək qabiliyyətinin tam itirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəyi ilə müəyyən edilir. Əmək qabiliyyətinin tam itirilməsi dedikdə, icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə işçiyə müvafiq dərəcədə əlillik qrupu və ya 18 yaşınadək *sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu* müəyyən edilməklə ən azı bir il müddətinə əmək qabiliyyətsiz hesab edilməsi başa düşülməlidir. Əmək qabiliyyətinin 6 aydan az müddətə müvəqqəti itirilməsi əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas ola bilməz. *Əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirmiş işçilərin iş yeri və vəzifəsi saxlanılmaqla onlara ilk 14 gün üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən olunmuş qaydada və miqdarda işəgötürənin vəsaiti, qalan günlər üçün isə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına müavinət ödənilir.* Əmək qabiliyyətini bir ildən çox olmayan müddətə qismən itirmiş işçilər üçün isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının rəyi nəzərə alınır.

Maddə 75. Əmək müqaviləsində nəzərdə tutulan hallarda ona xitam verilməsinin tənzimlənməsi

1. Tərəflər əmək müqaviləsi bağlayarkən ona xitam verilməsinin bu Məcəllədə nəzərdə tutulan hallarından fərqli olan əlavə hallarını müəyyən edə bilərlər.

2. Əmək müqaviləsində, ona xitam verilməsi barədə tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə aşağıdakı əlavə hallar nəzərdə tutula bilər:

a) tərəflərin qarşılıqlı razılığı;

b) səhhəti ilə əlaqədar olaraq işçinin müvafiq vəzifədə (peşədə) çalışması sağlamlığı üçün təhlükəli olduğu barədə səhiyyə müəssisəsinin müvafiq rəyinə görə;

c) əmək funksiyasının müəyyən müddətdə icrası zamanı müvafiq iş yerində peşə xəstəliyinə tutulmanın yüksək ehtimalı olduğu halda;

ç) işin və ya göstərilən xidmətlərin həcmnin azalması ilə əlaqədar müəyyən dövr keçdikdən sonra işçi ilə hökmən yenidən əmək müqaviləsi bağlayacağı şərti ilə işəgötürən yazılı formada məcburi öhdəlik götürdükdə;

d) bu maddənin tələblərinə əməl edilməklə tərəflərin müəyyən etdiyi digər hallar.

3. Tərəflər əmək münasibətlərinin gələcəkdə daha dolğun tənzimlənməsini təmin etmək məqsədi ilə bu maddənin 2-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş hallardan işçinin əmək şəraitinə uyğun olanını əmək müqaviləsinə hökmən daxil etməlidirlər.

4. Əmək müqaviləsinə ona xitam verilməsi barədə tərəflərin nəzərdə tutduqları hallar bu Məcəllənin 2-ci maddəsinin üçüncü hissəsi ilə müəyyən edilmiş işçinin və işəgötürənin hüquqlarının təminatı prinsiplərinə zidd olmamalıdır.

5. Əmək müqaviləsinə xitam verilməsinə dair tərəflər onların şərəf və ləyaqətini alçaldan, bu Məcəllədə nəzərdə tutulan hüquqlarını məhdudlaşdırmağa yönəldilən şərtlər müəyyən edə bilməzlər.

Maddə 76. Əmək müqaviləsinin ləğv edilməsini məhdudlaşdıran şərtlər

1. İşəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinə bu Məcəllənin 68, 69, 70, 73, 74 və 75-ci maddələrində nəzərdə tutulan əsaslardan yalnız biri ilə xitam verilə bilər.

2. Əmək müqaviləsinə eyni zamanda iki və daha artıq əsasla, həmçinin qanunvericilikdə nəzərdə tutulmayan əsasla, habelə bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi qaydalarına əməl olunmadan xitam verilə bilməz.

On birinci fəsil

ƏMƏK MÜQAVİLƏLƏRİNƏ XİTAM VERİLƏRKƏN İŞÇİLƏRİN TƏMİNATLARI**Maddə 77. Əmək müqaviləsinə xitam verilərkən işçilərin təminatları**

1. İşçilərin sayı azaldıqda və ya ştatları ixtisar olunduqda bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin «b» bəndi (işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə) ilə işəgötürən əmək müqaviləsinə ləğv etməzdən əvvəl işçini rəsmi xəbərdar etməlidir.

2. Xəbərdarlıq müddəti ərzində hər iş həftəsində əmək haqqı saxlanılmaqla iş axtarmağa imkan yaradılması məqsədi ilə işçi azı bir iş günü əmək funksiyasının icrasından azad edilir.

3. Əmək müqaviləsi bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin «a» və «b» bəndləri (müəssisə ləğv edildikdə və işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə) ilə ləğv edilərkən işçilərə:

orta əmək haqqından az olmamaqla işdən çıxarma müavinəti;

işdən çıxarıldığı gündən yeni işə düzələn günədək ikinci və üçüncü aylar üçün orta əmək haqqı ödənilir.

4. İşəgötürən bu maddənin birinci hissəsi ilə və bu Məcəllənin 56-cı maddəsinin ikinci hissəsi (İşəgötürən əmək şəraitinin şərtlərini (bu Məcəllənin 55-ci maddəsində (Əmək şəraitinin əlavə şərtləri) nəzərdə tutulan şərtlərdən başqa) dəyişdirməzdən əvvəl işçini yazılı məlumatı və ya əmri (sərəncamı) ilə xəbərdar etməlidir. Əgər işçi yeni əmək şəraiti ilə işi davam etdirməyə razılıq vermirsə, onda o, başqa vəzifəyə keçirilməli, bu mümkün olmadıqda isə əmək müqaviləsinə bu Məcəllənin 68-ci maddəsinin ikinci hissəsinin «c» bəndində (əmək şəraitinin şərtlərinin dəyişdirilməsi) nəzərdə tutulan əsasla xitam verilə bilər.) ilə müəyyən edilmiş xəbərdarlıq müddətləri əvəzinə işçiyə onun razılığı ilə azı iki aylıq əmək haqqını bir dəfəyə ödəməklə müvafiq əsasla əmək müqaviləsinə xitam verə bilər.

5. Bu maddənin üçüncü hissəsində nəzərdə tutulan orta əmək haqqı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən işçiyə verilən müvafiq arayışlar əsasında ödənilir. Həmin arayış işdən çıxan gündən bir ay müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanında qeydiyyatla alınan şəxslərə verilir. Bu ödəmələr işəgötürən, müəssisə ləğv edildikdə isə onun əmlakının yeni mülkiyyətçisi (əmlakın operativ idarəçiliyini həyata keçirən hüquqi, fiziki şəxs) tərəfindən ödənilməlidir. Bu qayda bu maddənin dördüncü hissəsində nəzərdə tutulan hala şamil olunmur.

6. Kollektiv müqavilələrdə, əmək müqaviləsində işçilərin işə düzəldiyi dövr ərzində daha uzun müddətə orta əmək haqqının saxlanması, habelə bu maddənin üçüncü və yeddinci hissələrində göstərilən ödəmələrin daha yüksək məbləğdə verilməsi nəzərdə tutula bilər.

7. Əmək müqaviləsinə bu Məcəllənin 68-ci maddəsinin ikinci hissəsinin «c» (əmək şəraitinin şərtlərinin dəyişdirilməsi), 74-cü maddəsinin birinci hissəsinin «a» (işçi hərbi və ya alternativ xidmətə çağırıldıqda) və «c» (qanunvericiliklə daha uzun müddət müəyyən edilməyibsə, əmək qabiliyyətinin fasiləsiz olaraq altı aydan çox müddətə tam itirilməsi ilə əlaqədar işçi əmək funksiyasını yerinə yetirə bilmədikdə) bəndləri ilə xitam verildikdə, işəgötürən işçiyə orta aylıq əmək haqqının azı iki misli miqdarında müavinət ödəyir. İşçinin vəfatı ilə əlaqədar əmək müqaviləsinə xitam verildikdə isə vəfat edənə vərəsələrinə orta aylıq əmək haqqının azı üç misli miqdarında müavinət ödənilir. Əmək müqaviləsinə bu Məcəllənin 68-ci maddəsinin ikinci hissəsinin "ç" bəndi (müəssisənin mülkiyyətçisinin dəyişməsi ilə əlaqədar (bu Məcəllənin 63-cü maddəsinin ikinci hissəsində (Yeni mülkiyyətçi tərəfindən müəssisənin işəgötürəninə (rəhbərinə), onun müavinlərinin, baş mühasibin və bilavasitə idarəetmə funksiyasını yerinə yetirən digər struktur bölmələrin rəhbərlərinin əmək müqavilələrinə mülkiyyətçinin dəyişməsi ilə əlaqədar bu Məcəllənin 68-ci maddəsinin «ç» bəndi ilə xitam verilə və ya bu Məcəllənin 56-cı maddəsində (Əmək şəraitinin şərtlərinin dəyişdirilməsi) nəzərdə tutulan qaydada onların əmək müqavilələrinin şərtləri dəyişdirilə bilər.) göstərilən işçilər)) ilə xitam verildikdə, işəgötürən işçiyə orta aylıq əmək haqqının azı üç misli miqdarında müavinət ödəyir.

8. İşəgötürənlər iş yerlərinin ixtisarı ilə əlaqədar işdən azad olunmuş Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunmuş valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaq, habelə onların arasından olan şəxs hesab edilən işçiləri sonradan həmin müəssisədə və ya digər müəssisədə işə düzəltmək üçün öz vəsaiti hesabına zəruri yeni peşə hazırlığına cəlb edirlər.

9. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müəssisənin ləğvi istisna olmaqla, işçinin müddətli həqiqi hərbi xidmətdə olduğu müddət ərzində mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq müəssisədə iş yeri və vəzifəsi saxlanılır. Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılana qədər müvafiq müəssisədə işləmiş şəxslər, hərbi xidmətdən buraxıldıqdan ən gec 60 təqvim günü keçənədək həmin müəssisədə əvvəlki və ya buna bərabər vəzifəyə (peşəyə) qayıtmaq hüququna malikdirlər.

Maddə 78. İşçilərin ixtisarı zamanı işdə saxlanmağa üstünlüyü olan şəxslər

1. Müvafiq hallarda işçilərin sayı azaldılarkən və ya ştatların ixtisarı həyata keçirilərkən müəyyən vəzifələr üzrə əmək funksiyasının icrası üçün tələb olunan ixtisarı (peşəsinin) və peşəkarlıq səviyyəsinin daha yüksəyinə malik olan işçilər işdə saxlanılır. İşçinin peşəkarlıq səviyyəsini işəgötürən müəyyən edir.

2. İşəgötürən ixtisasları (peşələri) və ya peşəkarlıq səviyyələri eyni olduqda aşağıdakı şəxslərin işdə saxlanmasına üstünlük verir:

şəhid ailəsinin üzvlərinə;
müharibə iştirakçılarına;
əsgər və zabitlərin arvadına (ərinə);
öhdəsində iki və daha çox 16 yaşınadək uşağı olanlara;
həmin müəssisədə əmək şikəstliyi almış və ya peşə xəstəliyinə tutulmuşlara;
xüsusi məcburi köçkün onlara bərabər tutulan şəxs və qaçqın statusu olan şəxslərə;
kollektiv müqavilələrdə və ya əmək müqavilələrində nəzərdə tutulan digər şəxslərə.

Maddə 79. Əmək müqaviləsinin ləğv olunması qadağan edilən işçilər və hallar

1. İşəgötürən tərəfindən:

hamilə, habelə üç yaşınadək uşağı olan qadınların, üç yaşınadək uşağını təkbaşına böyüdən kişilərin;

yeganə qazanc yeri işlədiyi müəssisə olub məktəb yaşınadək uşağını təkbaşına böyüdən işçilərin;

əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirən işçilərin;

işçinin şəkərli diabetlə və ya dağınıq sklerozla xəstə olması səbəbinə görə;

həmkarlar ittifaqları təşkilatının və ya hər hansı siyasi partiyanın üzvü olması motivinə görə;

öhdəsində sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək və ya I qrup əlil ailə üzvü olan işçilərin;

məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu vaxtda, habelə kollektiv danışıqlarda iştirak etdiyi müddət ərzində işçilərin bu Məcəllənin 70-ci maddəsi (**İşəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin əsasları**) ilə müəyyən edilmiş əsaslarla əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi qadağandır.

2. Bu maddənin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş müddəalar bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin «a» bəndi (müəssisə ləğv edildikdə) və 73-cü maddəsi (**Müddətli əmək müqaviləsinə xitam verilməsi qaydası**) ilə xitam verilən hallara şamil edilmir.

Maddə 80. Əmək müqaviləsinin işəgötürən tərəfindən ləğvi zamanı razılaşmalar

1. Bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin b) (işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə) və ç) (işçi özünün əmək funksiyasını və ya əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə, yaxud bu Məcəllənin 72-ci (Aşağıdakı hallar işçi tərəfindən əmək vəzifələrinin kobud şəkildə pozulması hesab edilir:

a) özünün xəstəliyi, yaxın qohumunun xəstələnməsi və ya vəfat etməsi istisna olunmaqla heç bir üzürlü səbəb olmadan bütün iş günü işə gəlməməsi;

b) alkoqollu içkilər, narkotik vasitələr və psixotrop, toksik və digər zəhərli maddələr qəbul edərək sərxoş vəziyyətdə işə gəlməsi, habelə işə gəldikdən sonra iş yerində həmin içkiləri və ya maddələri qəbul edərək sərxoş vəziyyətdə olması;

c) təqsirli hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində mülkiyyətçiyə maddi ziyan vurməsi;

ç) təqsirli hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində əməyin mühafizəsi qaydalarını pozaraq iş yoldaşlarının səhhətinə xəsərət yetirməsi və ya onların bu səbəbdən həlak olması;

d) qəsdən istehsal, kommersiya və ya dövlət sirrinin yayılması və ya bu sirin gizli saxlanması üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi;

e) əmək fəaliyyəti zamanı yol verdiyi kobud səhvləri, hüquq pozuntuları nəticəsində işəgötürənin, müəssisənin və ya mülkiyyətçinin qanuni mənafeyinə ciddi xələl gətirməsi;

ə) əmək funksiyasını pozduğuna görə əvvəllər işəgötürən tərəfindən verilmiş intizam tənbehindən nəticə çıxarmayaraq altı ay ərzində təkrarən əmək funksiyasını pozması;

f) iş vaxtı ərzində bilavasitə iş yerində inzibati xətalara və ya cinayət tərkibi olan ictimai-təhlükəli əməllərə yol verməsi.) maddəsində sadalanan hallarda əmək vəzifələrini kobud şəkildə pozduqda) bəndlərində göstərilən əsaslarla işəgötürən tərəfindən həmkarlar ittifaqının üzvü olan işçinin əmək müqaviləsi müəssisədə fəaliyyət göstərən həmkarlar ittifaqı təşkilatının qabaqcadan razılığı alınmaqla ləğv edilir.

2. Həmkarlar ittifaqının üzvü olan işçinin əmək müqaviləsini bu maddənin 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan hallardan hər hansı biri ilə əlaqədar ləğv etmək istəyən işəgötürən həmin müəssisənin həmkarlar ittifaqı təşkilatına əsaslandırılmış yazılı təqdimatla müraciət edir. Təqdimata müvafiq əsaslandırma sənədləri əlavə edilir. Həmkarlar ittifaqı təşkilatı bu təqdimatın daxil olduğu gündən ən gec on gün müddətində özünün əsaslandırılmış yazılı qərarını işəgötürənə təqdim etməlidir.

3. Bu maddənin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olunmaqla qalan hallarda əmək müqaviləsi işəgötürənin təşəbbüsü ilə ləğv edilərkən həmkarlar ittifaqları təşkilatının qabaqcadan razılığının alınması tələb olunmur.

On üçüncü fəsil

İŞ VAXTININ NÖVLƏRİ VƏ TƏNZİMLƏNMƏSİ QAYDALARI

Maddə 89. Tam iş vaxtı və onun müddəti

1. Tam iş vaxtı — müddəti bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş həftəlik və gündəlik iş saatları ərzində işçilərin əmək funksiyasını yerinə yetirməsi üçün müəyyən edilmiş zamandır.

2. Gündəlik normal iş vaxtının müddəti səkkiz saatdan artıq ola bilməz.

3. Gündəlik normal iş vaxtına uyğun olan həftəlik normal iş vaxtının müddəti 40 saatdan artıq müəyyən edilə bilməz.

Maddə 90. Həftəlik tam iş vaxtının müəyyən edilməsi

1. Bir qayda olaraq, iki istirahət günü olan beşgünlük iş həftəsi müəyyən edilir.

2. İstehsalın, işin, xidmətin və əmək şəraitinin xarakterindən asılı olaraq işəgötürən və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həftəlik tam iş vaxtının müddəti çərçivəsində altıgünlük iş həftəsi müəyyən edə bilər.

3. Altıgünlük iş həftəsində həftəlik norma 40 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti 7 saatdan, həftəlik norma 36 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti 6 saatdan və həftəlik norma 24 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti 4 saatdan çox ola bilməz.

Maddə 91. Qısaltılmış iş vaxtı

1. İşçilərin ayrı-ayrı kateqoriyalarına, onların yaşı, səhhəti, əmək şəraiti, əmək funksiyasının xüsusiyyətləri və digər hallar nəzərə alınaraq bu Məcəllə ilə və müvafiq normativ hüquqi aktlarla, habelə əmək müqaviləsinin, kollektiv müqavilənin şərtləri ilə qısaltılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilər.

2. Qısaltılmış iş vaxtının müddəti həftə ərzində 16 yaşınadək işçilər üçün 24 saatdan, 16 yaşdan 18 yaşadək işçilər və 1-ci, 2-ci qrup əlil olan işçilər üçün, həmçinin hamilə və yaşayarmadək uşağı olan qadınlar üçün 36 saatdan artıq olmamalıdır.

Maddə 93. Xüsusi xarakterli işlərdə çalışan işçilərin qısaltılmış iş vaxtı

Yüksək həssaslıq, həyəcan, zehni, fiziki və əsəb gərginliyi, habelə insanın səhhətinə mənfi təsir göstərən digər amillər olan əmək şəraitli iş yerlərində (həkimlərə, müəllimlərə, elektrotexniki qurğularda, cihazlarda və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər iş yerlərində işləyənlərə) həftə ərzində 36 saatdan çox olmamaq şərti ilə qısaltılmış iş vaxtı müəyyən edilir. Həmin iş yerləri üzrə peşələrin, vəzifələrin siyahısı iş vaxtının konkret müddəti göstərilməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

Maddə 94. Natamam iş vaxtı

1. Əmək müqaviləsi bağlanarkən, habelə əmək münasibətləri prosesində işçi ilə işəgötürənin qarşılıqlı razılığı ilə natamam iş vaxtı — natamam iş günü, yaxud natamam iş həftəsi müəyyən edilə bilər.

2. Natamam iş vaxtının müddəti və onun qüvvədə olduğu zamanın — ayın, ilin davamiyyəti tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir.

3. İşçinin səhhəti və fizioloji vəziyyəti (hamiləlik, əlillik, 18 yaşınadək sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu), habelə xroniki xəstəliyi olan uşağının və digər ailə üzvünün səhhəti müvafiq tibbi rəyə görə əmək funksiyasının natamam iş vaxtında yerinə yetirilməsini tələb edərsə, habelə on dörd yaşına çatmamış, yaxud

sağlamlıq imkanları məhdud uşağı olan qadınlara ərizələri ilə işəgötürən natamam iş vaxtı (iş günü, yaxud iş həftəsi) müəyyən etməlidir.

4. Natamam iş vaxtı əməyin ödənilməsi ya əmək funksiyasının icrasına sərf olunan vaxta mütənəsib, ya da tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə müəyyən edilir.

5. Əmək funksiyasını natamam iş vaxtında yerinə yetirən işçilərin bu Məcəllə və ya əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş əmək hüquqlarının hər hansı şəkildə məhdudlaşdırılması yolverilməzdir.

On beşinci fəsil

İSTİRAHƏT VAXTI

Maddə 103. İstirahət və nahar üçün fasilə

1. İş günü (növbəsi) ərzində işçilərə istirahət və nahar etmək üçün fasilə verilməlidir.

2. Fasilənin verilməsi vaxtı və davamiyyəti müəssisədəxili intizam qaydaları, növbə cədvəlləri və ya əmək müqaviləsi, kollektiv müqavilə ilə müəyyən edilir.

3. Əmək şəraitinin xarakterinə görə işi dayandırmaqla fasilənin vaxtını və davamiyyətini müəyyən etmək mümkün olmadıqda, işəgötürən işçiyə nahar etməyə şərait yaratmalıdır.

4. İşçinin bir iş günü ilə növbəti iş günü arasındakı gündəlik istirahət vaxtı azı 12 saat olmalıdır. Növbəli iş vaxtı rejimində işçilərin istirahət vaxtının müddəti müvafiq növbə cədvəlləri ilə tənzimlənir.

5. İstirahət və nahar fasilələrinin müddəti iş vaxtına daxil edilmir. İstirahət və nahar fasilələrindən işçi öz mülahizəsi ilə istədiyi kimi istifadə edə bilər.

Maddə 104. İstirahət günləri

1. Hər bir işçiyə həftələrarası fasiləsiz istirahət günlərindən istifadə etməyə şərait yaradılmalıdır. Həftələrarası istirahət günlərinin sayı beşgünlük iş həftəsində iki gün, altıgünlük iş həftəsində isə bir gün olmalıdır.

2. İş vaxtının cəmlənmiş uçotu zamanı istirahət günləri, həmkarlar ittifaqları təşkilatı ilə razılaşdırılmış növbə cədvəlinə uyğun olaraq verilir. Həmkarlar ittifaqları təşkilatı olmayan iş yerlərində isə bu qayda əmək müqaviləsi ilə tənzimlənir.

3. Hər dəfə qan və ya qan komponentlərini pulsuz (əvəzsiz) verən donora orta əməkhaqqı saxlanılmaqla əlavə istirahət günü verilir. Həmin istirahət günü donorun arzusu ilə onun illik məzuniyyətinə əlavə edilə və ya il ərzində istənilən vaxtda istifadə edilə bilər.

Maddə 105. Bayram günləri

1. Azərbaycan Respublikasının bayramları aşağıdakılardır:

Yeni il bayramı (yanvarın 1 və 2-si);

Qadınlar günü (martın 8-i);

Faşizm üzərində qələbə günü (mayın 9-u);

Respublika günü (mayın 28-i);

Azərbaycan xalqının milli qurtuluş günü (iyunun 15-i);

Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri günü (iyunun 26-sı);

Dövlət müstəqilliyi günü (oktyabrın 18-i);

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı günü (noyabrın 9-u);

Konstitusiyaya günü (noyabrın 12-si);

Milli Dirçəliş günü (noyabrın 17-si);

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü (dekabrın 31-i);

Novruz bayramı - beş gün;

Qurban bayramı - iki gün;

Ramazan bayramı - iki gün.

2. Yeni il bayramı, Qadınlar günü, Faşizm üzərində qələbə günü, Respublika günü, Azərbaycan xalqının milli qurtuluş günü, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri günü, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı günü, Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü, Novruz bayramı, Qurban bayramı, Ramazan bayramı günləri iş günü hesab edilmir.

3. İş günü hesab edilməyən bayram günlərində işçilərin işə cəlb olunmasına yalnız bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş müstəsna hallarda yol verilə bilər.

4. Novruz bayramı, Qurban bayramı, Ramazan bayramının keçiriləcəyi günlər növbəti il üçün dekabr ayının sonunadək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilib əhaliyə elan olunur.

5. Həftələrarası istirahət günləri və iş günü hesab olunmayan bayram günləri üst-üstə düşərsə, həmin istirahət günü bilavasitə bayram günündən sonrakı iş gününə keçirilir.

6. Qurban və Ramazan bayramları iş günü hesab olunmayan başqa bayram günü ilə üst-üstə düşdükdə növbəti iş günü istirahət günü hesab edilir.

7. Bayram və həftələrarası istirahət günləri biri digərindən əvvəl və ya sonra gələrsə, iş və istirahət günlərinin ardıcıl olmasını təmin etmək məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə bu iş və ya istirahət günlərinin yeri dəyişdirilə bilər.

Maddə 105-1. Səsvermə günü

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə üzvlərinin seçkiləri, həmçinin referendum zamanı səsvermə günü seçki (referendum) keçirilən ərazidə iş günü hesab edilmir. Səsvermə günü qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilir.

Maddə 106. Ümumxalq hüzn günü

Hər il yanvarın 20-si — Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş şəhidlərin xatirəsini yad etmə günü — ümumxalq hüzn günüdür. Bu gün iş günü hesab edilmir.

Maddə 107. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günü işçilərin işə cəlb olunmasının yolverilməzliyi

Bu Məcəllənin 101-ci maddəsinin «a» və «b» bəndlərində (dövlətin müdafiəsinin təmin olunması üçün, habelə təbii fəlakətin, istehsal qəzasının qarşısını almaq və ya onların nəticələrini aradan qaldırmaq üçün yerinə yetirilməsi zəruri olan ən vacib işlərin görülməsinə və su, qaz və elektrik təchizatı, isitmə, kanalizasiya, rabitə və digər kommunal müəssisələrində işlərin, xidmətlərin pozulmasına səbəb olan gözlənilməz hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün zəruri işlərin görülməsini təmin etmək üçün) nəzərdə tutulmuş müstəsna hallar, habelə fasiləsiz istehsalatlar, ticarət, ictimai iaşə, rabitə, nəqliyyat və digər xidmət müəssisələri istisna olunmaqla istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günündə işçilərin işə cəlb olunması yolverilməzdir.

Maddə 108. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü qabağı günlərdə iş gününün müddəti

1. Bu Məcəllənin 91 (Qısaldılmış iş vaxtı), 92 (Əmək şəraiti zərərli olan işlərdə çalışan işçilər üçün iş vaxtının qısaldılmış müddəti) və 93-cü maddələrində (Xüsusi xarakterli işlərdə çalışan işçilərin qısaldılmış iş vaxtı) nəzərdə tutulmuş hallar istisna olunmaqla, qalan iş yerlərində səsvermə, bu Məcəllənin 105-ci maddəsində (Bayram günləri) göstərilən iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü qabağı iş gününün müddəti həftəlik iş günlərinin sayından asılı olmayaraq bir saat qısaldılır.

2. Altıgünlük iş həftəsi ilə işləyən müəssisələrdə bilavasitə səhəri gün istirahət günü olan iş gününün müddəti 6 saatdan çox ola bilməz.

Maddə 109. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü işə cəlb olunmuş işçilərin əməyinin ödənilməsi

Bu Məcəllənin 107-ci maddəsi (İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günü işçilərin işə cəlb olunmasının yolverilməzliyi) ilə yol verilən müstəsna hallarda istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü işə cəlb edilən işçilərin əməyi 164-cü maddədə (İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülmə işə görə əməkhaqqının ödənilməsi)

1. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülmə işə görə əməkhaqqı aşağıdakı kimi ödənilir:

əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində gündəlik tarif məasının iki mislindən aşağı olmamaqla;

əməyin işəməuzd ödənilmə sistemində ikiqat işəməuzd qiymətlərindən aşağı olmamaqla;

aylıq maas alan işçilərə iş aylıq iş vaxtı norması çərçivəsində görülmüşsə, maasdan əlavə gündəlik vəzifə maası məbləğindən aşağı olmamaqla, əgər iş aylıq iş vaxtı normasından artıq vaxtda görülmüşsə, maasdan əlavə gündəlik vəzifə maasının ikiqat məbləğindən aşağı olmamaqla.

2. İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü işləmiş işçinin arzusu ilə ona əməkhaqqı əvəzinə başqa istirahət günü verilə bilər.) nəzərdə tutulan qaydada ödənilir.

On altıncı fəsil

MƏZUNİYYƏT HÜQUQU VƏ ONUN TƏMİN EDİLMƏSİ

Maddə 110. İşçilərin məzuniyyət hüququ 1. İşçilər vəzifəsindən (peşəsindən), əmək şəraitindən və əmək müqaviləsinin müddətindən asılı olmayaraq, bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

2. Əlavə iş yerində əvəzçiliklə işləyən işçilərin də bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququ vardır.

3. İşçilərin bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları məhdudlaşdırıla bilməz.

Maddə 111. Məzuniyyətdən istifadə zamanı işçilərin hüquqi təminatları

1. Məzuniyyətdə olduğu müddət ərzində işçinin iş yeri, vəzifəsi (peşəsi) və bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş hallarda orta əmək haqqı saxlanılır, habelə işəgötürənin təşəbbüsü ilə əmək müqaviləsinin pozulması və işçinin intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi yolverilməzdir. Bu müddət işçinin əmək stajına, həmçinin ixtisası üzrə stajına daxil edilir.

2. Əmək müqaviləsində, habelə kollektiv müqavilələrdə məzuniyyətdə olan işçilər üçün əlavə təminatların verilməsi nəzərdə tutula bilər.

Maddə 112. Məzuniyyətin növləri

1. İşçilərin məzuniyyət hüququ aşağıdakı məzuniyyət növləri ilə təmin edilir:

a) əsas və əlavə məzuniyyətlərdən ibarət olan əmək məzuniyyəti;

b) sosial məzuniyyət;

c) təhsilini davam etdirmək və elmi yaradıcılıqla məşğul olmaq üçün verilən təhsil və yaradıcılıq məzuniyyəti;

ç) ödənişsiz məzuniyyət.

2. Əmək müqaviləsində, habelə kollektiv müqavilələrdə məzuniyyətlərin digər növləri nəzərdə tutula bilər.

Maddə 113. Əmək məzuniyyəti və onun verildiyi iş ili

1. Əmək məzuniyyəti — işçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpası, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla öz mülahizəsi ilə istifadə etdiyi müddəti bu Məcəllədə nəzərdə tutulandan az olmayan istirahət vaxtıdır. Əmək məzuniyyətinin müddəti təqvim günü ilə hesablanır.

2. Əmək məzuniyyəti müvafiq peşə (vəzifə) üzrə əmək funksiyasını yerinə yetirən işçilərə verilən illik əsas məzuniyyətdən və istehsalın, əməyin xarakterinə və əmək stajına görə, habelə uşaq qadınlara verilən əlavə məzuniyyətdən ibarət olub, istər birlikdə, istərsə də ayrılıqda verilə bilər.

3. Əmək məzuniyyəti hər il müvafiq iş ili üçün verilir. İş ili işçinin iş götürüldüyü gündən başlanır və növbəti ilin həmin günü başa çatır. Əgər işçinin iş ili onun əmək məzuniyyətinə çıxmaq üçün müraciət etdiyi vaxtda başlanmayıbsa, onda ona əmək məzuniyyəti yalnız iş ili başlandıqdan sonra verilə bilər. Bir iş ilinə görə yalnız bir əmək məzuniyyəti verilə bilər. Təqvim ili ərzində işçinin iki iş ilinə görə məzuniyyət hüququ olduqda o, həmin təqvim ilində hər iki iş ilinə görə məzuniyyətdən birlikdə və ya ayrı-ayrılıqda istifadə edə bilər.

Onyeddiinci fəsil

ƏMƏK MƏZUNİYYƏTLƏRİNİN MÜDDƏTLƏRİ

Maddə 114. Əsas məzuniyyət və onun müddətləri

1. Əsas məzuniyyət işçinin əmək müqaviləsində göstərilmiş peşəsi (vəzifəsi) üzrə minimum müddəti bu maddənin ikinci və üçüncü hissələrində nəzərdə tutulmuş məzuniyyətdir.

2. İşçilərə ödənişli əsas məzuniyyət 21 təqvim günündən az olmayaraq verilməlidir.

3. Aşağıdakı işçilərə ödənişli əsas məzuniyyət 30 təqvim günü müddətində verilməlidir:

- a) kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında çalışan işçilərə;
- b) məsul vəzifələrdə (vəzifənin məsulluğu işin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla işəgötürən tərəfindən müəyyən edilir) qulluq keçən dövlət qulluqçularına, müəssisənin rəhbər işçilərinə və mütəxəssislərinə;
- c) xüsusi təhsil müəssisələri istisna olmaqla, təhsil müəssisəsində pedaqoji iş aparmayan rəhbər işçilərə və inzibati-tədris heyəti işçilərinə, habelə məktəb-dənkənar uşaq müəssisələrinin rəhbərlərinə;
- ç) təhsil müəssisələrinin metodistlərinə, baş ustalarına, istehsalat təlimi ustalarına, təlimatçılara, kitabxanaçılara, laborantlarına, emalatxana rəhbərlərinə, dayələrə, dəyişək xidmətçilərinə, bədii rəhbərlərinə;
- d) elmi dərəcəsi olmayan elmi işçilərə;
- e) həkimlərə, orta tibb işçilərinə və əczaçılara.

4. Natamam iş vaxtı (natamam iş günü və ya natamam iş həftəsi) şəraitində işləyən işçilərə əmək məzuniyyəti tam iş vaxtı şəraitində işləyən işçilərə verilən əmək məzuniyyəti müddətində, yerinə yetirdikləri və ya çalışdıqları vəzifəyə uyğun olaraq verilir.

5. Mövsümi işlərdə çalışan işçilərə əsas məzuniyyət, bir qayda olaraq, mövsümün sonunda hər iş ayına görə iki təqvim günündən az olmayan müddətə verilir.

6. Əmək məzuniyyəti dövrünə təsadüf edən iş günü hesab olunmayan bayram günləri məzuniyyətin təqvim günlərinə daxil edilmir və ödənilmir.

Maddə 115. Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri

1. Yeraltı işlərdə çalışan, əmək şəraiti zərərli və ağır, habelə əmək funksiyası yüksək həssaslıq, həyəcan, zehni və fiziki gərginliklə bağlı olan işçilərə əməyin şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətlər verilir. Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətin müddəti 6 təqvim günündən az olmamalıdır.

2. Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xarakterinə görə əlavə məzuniyyət hüququ verən, zərərli və ağır istehsalatların, peşə və vəzifələrin siyahısı əlavə məzuniyyətlərin müddəti göstərilməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

Maddə 116. Əmək stajına görə əlavə məzuniyyətlərin müddətləri və verilmə qaydası

1. Əmək stajından asılı olaraq işçilərə:

beş ildən on ilədək əmək stajı olduqda — 2 təqvim günü;

on ildən on beş ilədək əmək stajı olduqda — 4 təqvim günü;

on beş ildən çox əmək stajı olduqda — 6 təqvim günü müddətində əlavə məzuniyyət verilir.

2. Əmək stajına görə əlavə məzuniyyətin müddəti işçinin bir müəssisədə işəgötürənlə əmək müqaviləsi bağlayaraq faktik olaraq işlədiyi dövrə əsasən müəyyən edilir. Bu əmək stajına işçinin əmək müqaviləsi üzrə faktik işlədiyi müddətdən başqa yalnız əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi, habelə bu Məcəllənin 179-cu maddəsində (**İşçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallar**) nəzərdə tutulan hallarda iş yeri və orta əmək haqqı saxlanıldığı dövrlər daxil edilir. (**KM2 – Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin 29 noyabr 2000-ci il tarixli qərarı «Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 116-cı maddəsinin ikinci hissəsində əmək stajına görə əlavə məzuniyyətin müddətini məhdudlaşdıran «bir müəssisədə» müddəası Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinin I hissəsinə və 149-cu maddəsinin I hissəsinə uyğun olmadığından qüvvədən düşmüş hesab edilsin»**)

3. Əmək stajına görə (o cümlədən əmək şəraitinə görə) əlavə məzuniyyətlər bu Məcəllənin 118 (**Pedaqoji və elmi fəaliyyətlə məşğul olan işçilərin əmək məzuniyyətlərinin müddətləri**), 119 (**Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərin məzuniyyətlərinin müddətləri**), 120 (**Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi**

xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti) və 121-ci (Teatr-tamaşa və bunlara uyğun digər müəssisələrin işçilərinin əmək məzuniyyətləri) maddələrində göstərilən işçilərə verilmir.

Maddə 117. Uşaqlı qadınların əlavə məzuniyyətləri

1. Əsas və əlavə məzuniyyətlərin müddətindən asılı olmayaraq, 14 yaşınadək iki uşağı olan qadınlara 2 təqvim günü, bu yaşda üç və daha çox uşağı olan, həmçinin sağlamlıq imkanları məhdud uşağı olan qadınlara isə 5 təqvim günü müddətində əlavə məzuniyyət verilir.
2. Uşaqlarını təkbaşına böyüdən ataların, həmçinin uşaqları övladlığa götürmüş şəxslərin bu maddənin birinci hissəsində nəzərdə tutulan əlavə məzuniyyət hüququ vardır.
3. Bu maddə ilə müəyyən edilmiş əlavə məzuniyyət hüququ müvafiq təqvim ilinin sonunadək uşaqlardan birinin 14 yaşı tamam olduğu hallarda da saxlanılır.
4. Bu maddə ilə müəyyən edilmiş əlavə məzuniyyətlər bu Məcəllənin 118 (Pedaqoji və elmi fəaliyyətlə məşğul olan işçilərin əmək məzuniyyətlərinin müddətləri), 119 (Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərin məzuniyyətlərinin müddətləri), 120 (Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti) və 121-ci (Teatr-tamaşa və bunlara uyğun digər müəssisələrin işçilərinin əmək məzuniyyətləri) maddələrində göstərilən işçilərə verilmir.

Maddə 119. Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərin məzuniyyətlərinin müddətləri

1. Yaşı 16-dan az olan işçilərə əmək məzuniyyəti — 42 təqvim günündən, 16 yaşından 18 yaşınadək işçilərə isə 35 təqvim günündən az olmayaraq verilir.
2. Əlilliyin qrupundan, səbəbindən və müddətindən asılı olmayaraq işləyən əlillərə və sağlamlıq imkanları məhdud olan 18 yaşınadək işçilərə əmək məzuniyyəti 42 təqvim günündən az olmayaraq verilir.

Maddə 120. Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti

Azərbaycan Respublikasının azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda xəsərət (yaralanma, travma, kontuziya) alan işçilərə, Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarına, Sovet İttifaqı Qəhrəmanlarına, 1941-1945-ci illər müharibəsində döyüş əməliyyatlarında iştirak etmiş, habelə hərbi xidmətdə olmuş, lakin döyüş əməliyyatlarında iştirak etməmiş hərbi qulluqçulara, İstiqlal ordeni ilə, habelə Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyünün müdafiəsi ilə bağlı digər dövlət təltifləri ilə təltif olunmuş işçilərə məzuniyyət 46 təqvim günündən az olmayaraq verilir.

On səkkizinci fəsil

YARADICILIQ VƏ TƏHSİL MƏZUNİYYƏTLƏRİ

Maddə 122. Yaradıcılıq məzuniyyətləri və onların müddətləri

1. İşəgötürənlə əmək münasibətlərində olmaqla yanaşı doktoranturada müvafiq elmi dərəcə almaq üçün təhsilini davam etdirən işçilərə dissertasiya işlərini tamamlamaq, həmçinin müəlliflərə dərslilər və ya dərs vəsaiti yazmaq üçün ödənişli yaradıcılıq məzuniyyətləri verilə bilər.
2. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işini tamamlamaqdan ötrü iki təqvim ayınadək, elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işini tamamlamaqdan ötrü isə üç təqvim ayınadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilir. Bu yaradıcılıq məzuniyyətlərindən işçi müvafiq elmi şüurun qərarına uyğun olaraq ona verilən arayış əsasında istifadə edir.
3. İşləməklə yanaşı doktoranturada təhsil alan (o cümlədən doktoranturaya daxil olmaq üçün) işçilərə hər tədris ilində 30 təqvim günü ödənişli məzuniyyət verilir.
4. Dərslilər və ya dərs vəsaitləri yazmaqla məşğul olan işçilərə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə və arayışı əsasında 3 ayadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər.
5. Müvafiq elmi şura və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yaradıcılıq məzuniyyətlərinin müddətini və onlardan istifadə olunması məsələlərini qabaqcadan işəgötürənlə məsləhətləşməklə müəyyən etməlidir.
6. Yaradıcılıq məzuniyyəti müddətində ödənilən əmək haqqı işçinin vəzifəsi (peşəsi) üçün müəyyən olunmuş aylıq əmək haqqından hesablanır.

Maddə 123. Ödənişli təhsil məzuniyyətləri

1. İşləməklə yanaşı təhsil alan işçilərə aşağıdakı ödənişli təhsil məzuniyyətləri verilir:
 - a) müvafiq tədris mövsümü sessiyalarında tədris-təlimdə iştirak etmək, laboratoriya işlərini yerinə yetirmək, yoxlamaları və imtahanları vermək üçün;
 - b) dövlət imtahanlarını vermək üçün;
 - c) diplom layihəsini (işini) hazırlamaq və müdafiə etmək üçün.
2. Ödənişli təhsil məzuniyyəti müddətində işçiyə bu Məcəllənin 177-ci maddəsində (Orta əmək haqqı və onun hesablanması qaydası) nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilən orta əmək haqqı ödənilir.

Maddə 124. Təhsil məzuniyyətlərinin müddətləri

1. ləğv edilmişdir.
2. ləğv edilmişdir.
3. Ali təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə laboratoriya işlərini yerinə yetirdikləri, yoxlama və imtahan verdikləri dövrdə hər tədris ilində birinci və ikinci kurslarda 30 təqvim günü, qalan kurslarda 40 təqvim günü, orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə isə birinci və

ikinci kurslarda 20 təqvim günü, digər kurslarda 30 təqvim günü müddətində məzuniyyət verilir.

4. Ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə dövlət imtahanları dövründə 30 təqvim günü müddətində məzuniyyət verilir.

5. Diplom işinin hazırlandığı və müdafiə edildiyi dövrdə ali təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə 4 təqvim ayınadək, orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə isə 2 təqvim ayınadək məzuniyyət verilir.

6. Peşə məktəblərində, peşə litseylərində istehsalatdan ayrılmadan təhsil alan işçilərə imtahanlara hazırlaşmaq və imtahanları vermək üçün tədris ilində 30 təqvim günü müddətində məzuniyyət verilir.

7. Ümumtəhsil müəssisələrinin qiyabi qruplarında təhsil alan işçilərə buraxılış siniflərində imtahanları vermək üçün 20 təqvim günü müddətində məzuniyyət verilir.

8. Bu maddədə nəzərdə tutulmuş məzuniyyətlərdən təhsil proqramları ilə müəyyən edilən dövrlərdə, təhsil müəssisəsinin verdiyi arayış əsasında istifadə oluna bilər.

On doqquzuncu fəsil

SOSIAL MƏZUNİYYƏTLƏR

Maddə 125. Hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyətlər

1. Hamiləlik dövründə və doğuşdan sonrakı dövr üçün işləyən qadınlara 126 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 56 təqvim günü) müddətində ödənişli məzuniyyət verilir. Doğuş çətin olduqda, iki və daha çox uşaq doğulduqda doğuşdan sonrakı məzuniyyət 70 təqvim günü müddətində verilir.

2. Kənd təsərrüfatı istehsalında çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuşa görə məzuniyyət aşağıdakı müddətlərdə verilir:

- a) normal doğuşda 140 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 70 təqvim günü);
- b) doğuş çətin olduqda 156 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 86 təqvim günü);
- c) iki və daha çox uşaq doğulduqda 180 təqvim günü (doğuşdan əvvəl 70 təqvim günü və doğuşdan sonra 110 təqvim günü).

Maddə 126. Uşaqları övladlığa götürmüş qadınların məzuniyyət hüquqları

İki aylıqadək yaşında uşağı övladlığa götürən, yaxud övladlığa götürmədən böyüdən qadınlar doğuşdan sonra müəyyən edilmiş 56 günlük sosial məzuniyyətdən, həmçinin bu Məcəllənin 117-ci maddəsi (**Uşaq qadınların əlavə məzuniyyətləri**) ilə müəyyən edilmiş əlavə və 127-ci maddəsində (**Qismən**

ödənişli sosial məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları) nəzərdə tutulmuş qismən ödənişli məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Maddə 127. Qismən ödənişli sosial məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları

1. Uşağa bilavasitə qulluq edən valideynlərdən biri, yaxud ailənin başqa üzvü uşağın üç yaşı tamam olanadək ona qulluq etməkdən ötrü qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məbləğdə müavinət verilən qismən ödənişli sosial məzuniyyət almaq hüququna malikdirlər.

2. Uşağa qulluq edən işçi yazılı ərizəsi əsasında qismən ödənişli sosial məzuniyyət hüququndan tam, yaxud hissə-hissə istifadə edə bilər.

İyirminci fəsil

ÖDƏNİŞSİZ MƏZUNİYYƏTLƏR

Maddə 128. Ödənişsiz məzuniyyətdən istifadə hüququ

Qohumluq borcunun yerinə yetirilməsi ilə bağlı ailə, məişət və başqa sosial məsələləri təxirə salmadan həll etmək, təhsil almaq, yaradıcı elmi işlə məşğul olmaq üçün, habelə yaşına, fizioloji keyfiyyətlərinə görə işdən ayrılmaq zərurəti olduqda işçinin ödənişsiz məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququ vardır.

Maddə 129. Ödənişsiz məzuniyyətlərin növləri

1. Ödənişsiz məzuniyyətlər bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş hallarda işçilərin xahişi və ya tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə verilir.

2. İşgötürənlə işçinin qarşılıqlı razılığına əsasən, həmçinin kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulan hallarda, o cümlədən əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilən şərtlərlə işçilərə müddəti altı aydan çox olmayaraq tərəflərin mülahizəsinə əsasən müəyyən edilən ödənişsiz məzuniyyət verilə bilər.

Maddə 130. İşçilərin xahişi ilə verilən ödənişsiz məzuniyyətlərin müddətləri

İşçilərin xahişi ilə bir iş ilində aşağıdakı hallarda və müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir:

- a) həkim məsləhət komissiyasının rəyi əsasında xroniki xəstəliyə tutulmuş uşağı olan valideynlərdən birinə, yaxud ailənin uşağa bilavasitə qulluq edən digər üzvünə — uşaq dörd yaşına çatanaqədək;
- b) arvadları doğuşla əlaqədar məzuniyyətdə olan kişilərə — 14 təqvim gününədək;
- c) 16 yaşınadək uşağı olan qadınlara və ya tək valideynlərə, qəyyumlara, himayədarlara — 14 təqvim gününədək;
- ç) əlillik qrupundan və səbəbindən asılı olmayaraq əlillərə, sağlamlıq imkanları məhdud olan 18 yaşınadək işçilərə — bir təqvim ayınadək;

- d) müharibədə döyüşən ordunun tərkibində iştirak etmiş şəxslərə — 14 təqvim gününədək;
- e) Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyinin müdafiəsi zamanı xəsarət (yaralanma, travma, kontuziya) almış işçilərə — 14 təqvim gününədək;
- ə) insanın immunçatışmazlığı virusu ilə yaşayan uşaq böyüdən, həmçinin sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşağı olan valideynlərə — 14 təqvim gününədək;
- f) doktoranturada, təhsil alan işçilərə — 1 təqvim ayınadək;
- g) ali təhsil müəssisələrində qəbul imtahanlarına buraxılan işçilərə — 14 təqvim günü, orta ixtisas təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarına buraxılan işçilərə — 7 təqvim günü;
- ğ) ixtirasının və ya səmərələşdirici təklifinin işlədiyi müəssisədən kənar yerdə ilkin tətbiqi zamanı müəllifə — 14 təqvim gününədək;
- h) ailənin xəstə üzvünə qulluq edən qohumlardan birinə — səhiyyə müəssisəsinin rəyi ilə 14 təqvim gününədək;
- x) sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşaqları olan işçilərə - 14 təqvim gününədək;
- i) ailə, məişət və başqa sosial məsələləri həll etmək üçün işçilərə - 7 təqvim gününədək.
- Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq qeydə alınmış namizədə müvafiq seçki komissiyasında qeydə alındığı gündən seçkilərin nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi günədək ərizəsində göstərilən müddət üçün ödənişsiz məzuniyyət verilir.

Maddə 175. Əmək haqqından tutulmalara yol verilən hallar və bunun icrası qaydası

1. Əmək haqqından müvafiq məbləğlər bu maddə ilə müəyyən edilən hallar istisna edilməklə yalnız işçinin yazılı razılığı ilə, yaxud məhkəmənin qərarı ilə *qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş icra sənədləri üzrə* tutula bilər.
2. İşgötürənin sərəncamı ilə işçinin əmək haqqından yalnız aşağıdakı ödənişlər tutulur:
 - a) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergilər, sosial sığorta haqları və digər icbari ödəmələr;
 - b) *qanunvericiliklə nəzərdə tutulan icra sənədləri üzrə müəyyən edilmiş məbləğ*;
 - c) işgötürənə işçinin (tam maddi məsuliyyət daşdığı hallar istisna olunmaqla) təqsiri üzündən onun orta aylıq əmək haqqından artıq olmayan miqdarda vurduğu ziyanın məbləği;
 - ç) müvafiq iş ilinə görə məzuniyyətə çıxmış və həmin iş ili bitənədək işdən çıxdığı halda məzuniyyətin işlənməmiş günlərinə düşən məzuniyyət pulu;

- d) xidməti ezamiyyətə göndərilən işçiyə avans olaraq verilmiş ezamiyyə xərclərinin ezamiyyətdən qayıtdıqdan sonra artıq qalmış borc məbləği;
- e) mühasibat tərəfindən ehtiyatsızlıqla səhvən yerinə yetirilən riyazi əməliyyatlar nəticəsində artıq verilmiş məbləğlər;
- ə) təsərrüfat ehtiyaclarından ötrü malların, əmtəələrin alınması üçün verilmiş, lakin xərclənməmiş və vaxtında qaytarılmamış pulun məbləği;
- f) kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulan hallarda müəyyən edilmiş məbləğ;
- g) *həmkarlar ittifaqının üzvü olan işçilərin əmək haqqından mühasibatlıq vasitəsi ilə tutulan və 4 iş günü müddətində həmin müəssisənin həmkarlar ittifaqı təşkilatının xüsusi hesabına köçürülən həmkarlar ittifaqına üzvlük haqları*.
3. İşgötürən avansın qaytarılması, borcun ödənilməsi üçün müəyyən edilmiş müddətin qurtardığı gündən və ya səhv riyazi hesablamalar nəticəsində düzgün hesablanmamış pulun verildiyi gündən bir ay müddətində məbləğin tutulması haqqında mühasibat əməliyyatı apara bilər. Bu müddət bitdikdən sonra işçidən həmin məbləğlər tutula bilməz.
4. İşdən çıxma müavinəti və qanunvericiliklə müvafiq olaraq vergi tutulmayan digər ödəmələrdən məbləğlərin tutulmasına yol verilmir.
5. Hesabda səhvə yol verilməsi halları istisna olmaqla, işgötürən tərəfindən işçiyə artıq verilmiş əmək haqqı, o cümlədən müvafiq qanun və digər normativ hüquqi aktların düzgün tətbiq edilməməsi nəticəsində verilən məbləğlər işçidən tutula bilməz.
6. İşçinin ərizəsində göstərdiyi məbləğdə və müddətlərdə əmək haqqının müvafiq hissəsi kommunal xərclərin, bankdan aldığı ssudaların, kreditlərin və digər şəxsi borclarının ödənilməsi üçün tutularaq kreditörlərə göndərilə bilər. İşçi belə ərizə ilə işgötürənə müraciət etməyibse, onun kreditörlərinin tələbi ilə işçinin borcları əmək haqqından tutula bilməz.

İyirmi yeddinci fəsil

ORTA ƏMƏK HAQQI VƏ ONUN SAXLANILMASI ÜZRƏ TƏMİNATLAR

Maddə 179. İşçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallar

1. İşçi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada dövlət və ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə cəlb edildiyi müddət ərzində iş yeri, vəzifəsi (peşəsi) saxlanılmaqla ona orta əmək haqqı ödənilməlidir.
2. Aşağıdakı hallarda işçinin iş yeri və orta əmək haqqı saxlanılır:
 - a) şahid, zərərçəkmiş şəxs, ekspert, mütəxəssis, tərcüməçi, hal şahidi sifəti ilə təhqiqat, ibtidai istintaq və məhkəmə orqanlarına çağırıldıqda;

- b) ictimai ittihamçı və müdafiəçi, ictimai təşkilatların və əmək kollektivlərinin, habelə qanuni və ya etibarnamə əsasında işçilərin nümayəndəsi qismində məhkəmə iclaslarında iştirak etmək üçün cəlb edildikdə;
- c) münisiflər və kollektiv mübahisələrin həlli üçün yaradılan arbitraj məhkəməsinin tərkibinə daxil edildikdə;
- ç) seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi dövründə, habelə seçici siyahılarının hazırlanması dövründə dairə və məntəqə seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü olduqda;
- d) müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının ictimai təşkilatların keçirdiyi forumlarda, müşavirələrdə, icaslarda və digər tədbirlərdə iştirak etmək üçün işəgötürən tərəfindən və ya onun razılığı ilə cəlb olunduqda;
- e) kollektiv danışıqların aparılmasına, kollektiv müqavilələrin, sazişlərin hazırlanması və bağlanması iştirak etməyə, kollektiv əmək mübahisələrin həlli üçün barışdırıcı, vasitəçi, arbitr və digər nümayəndə qismində cəlb edildikdə;
- ə) fərdi əmək mübahisələrinin həlli zamanı məhkəmə araşdırmalarının aparılmasında iştirak etdikdə;
- f) mülkiyyətçinin maraqlarının və qanuni mənafeələrinin müdafiəsi üçün məhkəmələrdə iqtisadi mübahisələrin həllində iştirak etmək üçün cəlb edildikdə;
- g) hərbi mükəlləfiyyətlə bağlı vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün hərbi və xüsusi toplanışlara və səlahiyyətləri daxilində hərbi komissarlıqların cəlb etdiyi digər hərbi tədbirlərdə iştirak etdikdə, habelə hərbi nəqliyyat vəzifəsinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar ezam olunduqda;
- ğ) hərbi və fəvqəladə vəziyyətlə əlaqədar, habelə təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün müvafiq işlərin görülməsinə cəlb olunduqda;
- h) işəgötürən tərəfindən istehsalatdan ayrılmaqla *əlavə təhsil müəssisələrinə* göndərildikdə;
- x) yaşadığı inzibati ərazi vahidindən başqa bölgəyə, habelə xarici ölkələrə ezamiyyətə göndərildikdə;
- ı) müvafiq tədbirlərdə mülkiyyətçinin maraqlarını və qanuni mənafeələrini müdafiə etmək və işəgötürəni təmsil etmək zəruriyyəti ilə bağlı iş yerindən kənara göndərildikdə;
- i) kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulan hallarda;
- j) donor olan işçilər tibbi müayinədən keçdikləri, qan və qan komponentlərini verdikləri gün;
- k) tibbi müayinədən keçirilən zaman işçilər tibb müəssisəsində olduqları vaxt ərzində;
- q) işçilərin öz ixtiralarını və səmərələşdirmə təkliflərini əsas iş yerindən kənarda tətbiqi işlərində iştirak etdikdə;
- l) bilavasitə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş, habelə işəgötürən tərəfindən müəyyən edilən digər hallarda.

- m) dövlət və ya bələdiyyə orqanlarının işçiləri seçki qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda nəzarət-təftiş xidmətinə cəlb edildikdə.
- n) Məhkəmə-Hüquq Şurasına və ya Hakimlərin Seçki Komitəsinə üzv təyin edildikdə;
- o) dövlət orqanlarının, elmi müəssisələrin, idarə və təşkilatların əməkdaşları, mütəxəssisləri və ekspertləri Məhkəmə-Hüquq Şurasının fəaliyyətinə cəlb edildikdə;
- ö) hakim vəzifəsinə namizədlər üçün ilkin uzunmüddətli tədris kurslarına göndərildikdə.

İyirmi doqquzuncu fəsil

ƏMƏK VƏ İCRA İNTİZAMININ POZULMASINA GÖRƏ İNTİZAM MƏSULİYYƏTİ VƏ ONUN TƏTBİQİ QAYDALARI**Maddə 186. Əmək və icra intizamının pozulmasına görə intizam məsuliyyəti və onun növləri**

- İşəgötürən, işçi bu Məcəllə ilə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş vəzifələrini yerinə yetirmədikdə və ya hüquqlarından sui-istifadə etdikdə və yaxud əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini icra etmədikdə intizam məsuliyyətinə, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda isə digər məsuliyyətə cəlb edilirlər.
- İşçi əmək funksiyasını tam və ya qismən yerinə yetirmədikdə, yaxud keyfiyyətsiz yerinə yetirdikdə, bu Məcəllənin 10-cu maddəsində (**Əmək müqaviləsi üzrə işçinin əsas vəzifələri**) nəzərdə tutulan, həmçinin əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrini, müəssisədaxili intizam qaydalarını pozduqda işəgötürən ona aşağıdakı intizam tənbehlərindən birini verə bilər:
 - töhmət vermək;
 - sonuncu xəbərdarlıqla şiddətli töhmət vermək;
 - kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulmuşdursa, aylıq əmək haqqının 1/4-i məbləğindən çox olmamaq şərti ilə cərimə etmək;
 - əmək müqaviləsini bu Məcəllənin 70-ci maddəsinin «ç» bəndi (işçi özünün əmək funksiyasını və ya əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə, yaxud bu Məcəllənin 72-ci maddəsində (**Əmək vəzifələrinin kobud şəkildə pozulması hesab edilən hallar**) sadalanan hallarda əmək vəzifələrini kobud şəkildə pozduqda) ilə ləğv etmək.
- İşəgötürən intizam tənbehini verərkən işçinin şəxsiyyətini, kollektivdə nüfuzunu, peşəkarlıq səviyyəsini, onun törətdiyi xətanın xarakterini nəzərə almalıdır. Bu maddənin ikinci hissəsində göstərilmiş intizam tənbehlərindən hər hansı biri tətbiq olunmadan işçiyə yazılı və ya şifahi qaydada xəbərdarlıq edilə bilər. Xəbərdarlıq intizam tənbehi sayılmır.
- İşəgötürənin bu maddədə nəzərdə tutulmuş intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi onun işəgötürəni hesab edilən vəzifəli şəxs, müəssisənin mülkiyyətçisi, müəssisə

dövlət mülkiyyətində olduqda isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir. İşəgötürən inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cəlb edilir.

Maddə 187. İntizam tənbehinin verilməsi qaydaları

1. İntizam tənbehi verilməmişdən əvvəl işəgötürən işçidən yazılı izahatın verilməsini tələb edir. İşçinin yazılı izahat verməkdən imtina etməsi ona intizam tənbehi verilməsini istisna etmir.
2. İntizam tənbehi, işçi tərəfindən əmək və ya icra intizamının pozulduğu aşkar edildiyi gündən bir ay keçənədək verilə bilər. İşçinin xəstə olduğu, yaxud məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu vaxt həmin müddətə daxil edilmir.
3. İntizam xətasının törədildiyi gündən altı ay keçdikdən sonra işçiyə intizam tənbehi verilə bilməz. Müəssisənin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin auditinin (yoxlanılmasının, təftiş aparılmasının) nəticələri ilə aşkar edilmiş vəzifə hüquqpozması ilə bağlı intizam xətalalarına görə isə işçiyə həmin xətalər törədildiyi gündən *iki il* keçdikdən sonra intizam tənbehi verilə bilməz. Cinayət işi üzrə icraat bu müddətə daxil edilmir.

Maddə 189. İntizam tənbehinin verilməsi şərtləri

1. Bir intizam xətasına görə yalnız bir intizam tənbehi verilir. Bir dəfə törədilən bir intizam xətasına görə eyni zamanda bir neçə intizam tənbehi verilə bilməz.
2. İntizam tənbehi işçiyə işdə olduğu iş günü ərzində verilə bilər. Məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olan, əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi müddət ərzində işçiyə intizam tənbehi verilə bilməz.
3. İntizam tənbehi işəgötürənin əmri (sərəncamı, qərarı) ilə verilir. İşçi həmin əmrlə (sərəncamla, qərarla) tanış edilməli və onun tələbi ilə əmrin surəti ona təqdim olunmalıdır.
4. İntizam tənbehi verilməsi barədə əmrdə (sərəncamda, qərarla) işçinin şərəf və ləyaqətini alçaldan, onun şəxsiyyətini, mənəvi hisslərini gözdən salan, habelə intizamsızlığına görə qisas almaq motivli məlumatların göstərilməsi yolverilməzdir.

Maddə 190. İntizam tənbehinin müddəti və vaxtından əvvəl götürülməsi

1. İntizam tənbehi verilən gündən altı ay müddətində qüvvədə olur.
2. İşçi verilən intizam tənbehindən nəticə çıxararaq əmək funksiyasını yüksək səviyyədə yerinə yetirərsə, müəssisədaxili əmək və intizam qaydalarını pozmasa işəgötürən işdə fərqləndirilmə qaydasında intizam tənbehini vaxtından əvvəl öz əmri (sərəncamı, qərarı) ilə ləğv edə bilər.
3. İşçi intizam tənbehi verilərkən işəgötürən tərəfindən qanunvericiliyin tələblərinin və onun hüquqlarının pozulduğunu iddia edərsə, bu Məcəllədə

nəzərdə tutulmuş qaydada fərdi əmək mübahisəsinin həlli üçün məhkəməyə müraciət edə bilər.

4. İntizam tənbehinin qüvvədə olduğu müddət ərzində əmək funksiyasını yüksək peşəkarlıqla yerinə yetirdiyinə, müəssisədaxili intizam qaydalarına əməl etdiyinə görə işçi bu Məcəllənin 185-ci maddəsində (**Əmək və icra intizamına əməl edilməsinə görə fərqlənmiş işçilərin mükafatlandırılması**) nəzərdə tutulmuş hər hansı həvəsləndirmə vasitələri ilə mükafatlandırılırsa, həmin mükafatlandırıldığı gündən ona verilmiş intizam tənbehi qüvvədən düşmüş hesab edilir.

10.1 Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə aid test tapşırıqları

1. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqavilələri necə bağlanılır?

- A) Könüllü B) Sərbəst C) Azad D) Məcburi

2. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kimlər əmək müqaviləsi bağlamağa məcbur edilə bilməz? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Fiziki və hüquqi şəxslər
B) Hüquqi şəxslər
C) Əmək münasibətləri yaratmayan və ya yaratmaq istəməyən heç kəs
D) Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs

3. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsinin tərəflərindən biri işçidir, digər tərəfi müəyyən edin.

- A) Təşkilat rəhbəri B) Həmkarlar ittifaqı
C) Müvafiq icra hakimiyyəti D) İşəgötürən

4. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kimlər işçi kimi əmək müqaviləsinin tərəfi ola bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) On altı yaşına çatmış hər bir şəxs B) On beş yaşına çatmış hər bir şəxs
C) Fiziki şəxslər D) Fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs

5. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kimlərlə əmək müqaviləsi bağlanıla bilməz? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş şəxs
B) Fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs hesab edilmiş şəxs
C) Vətəndaşlığı olmayan şəxs
D) Xarici ölkənin vətəndaşları ilə

6. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsinin məzmunu və quruluşu qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməklə hansı qaydada müəyyən edilir?

- A) İşəgötürənin mülahizəsi ilə B) Həmkarlar ittifaqının razılığı ilə
C) İşçinin razılığı ilə D) İcra orqanının razılığı ilə

7. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsində aşağıdakılardan hansılar mütləq qaydada göstərməlidir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. İşçinin soyadı, adı, atasının adı və ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin adı, onun seriya və nömrəsi, pin kodu, verildiyi tarix, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi verən orqanın adı

2. İşəgötürən hüquqi şəxs olduqda onun adı, vergi ödəyicisinin cənilləşdirmə nömrəsi (VÖEN), sığortaedənin uçot nömrəsi (SUN), hüquqi ünvanı

3. İşəgötürən fiziki şəxs olduqda onun adı, soyadı, atasının adı, vergi ödəyicisinin cənilləşdirmə nömrəsi (VÖEN), sığortaedənin uçot nömrəsi (SUN), dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsinin nömrəsi (SSN), ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin adı, seriyası, nömrəsi, pin kodu və ya fərdi identifikasiya nömrəsi (FİN), verildiyi tarix, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi verən orqanın adı;

4. İşçinin iş yeri, vəzifəsi (peşəsi)

5. Əmək müqaviləsinin bağlandığı və işçinin işə başlamalı olduğu gün

6. Əmək müqaviləsinin müddəti

- A) 1, 3, 5, 6 B) 3, 4, 5, 6 C) 1, 2, 3, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

8. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsində aşağıdakılardan hansılar mütləq qaydada göstərməlidir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. İşçinin əmək funksiyası

2. İşçinin əmək şəraitinin şərtləri – iş və istirahət vaxtı, əmək haqqı və ona əlavələr, əmək məzuniyyətinin müddəti, əməyin mühafizəsi, sosial və digər sığorta olunması

3. Tərəflərin əmək müqaviləsi üzrə qarşılıqlı öhdəlikləri

4. İşçiyə bədən tərbiyəsi və idmanla, o cümlədən iş rejimi şəraitində və işdən sonrakı reabilitasiya və peşəkar-tətbiqi məşqlərlə, idman-sağlamlıq turizmi ilə məşğul ola bilməsi üçün şəraitin yaradılması

5. Tərəflərin müəyyən etdiyi əlavə şərtlər barədə məlumatlar.

6. İlk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayanlar istisna olmaqla, işçinin dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsinin nömrəsi (SSN)

7. İşçinin iş yerinin əsas və ya əlavə iş yeri olması barədə qeyd

- A) 1, 3, 5, 6 B) 3, 4, 5, 6, 7 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 D) 1, 2, 3, 4, 5,

9. Aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

A) Əmək müqaviləsi bağlanarkən, həmçinin əmək münasibətlərinə xitam veriləndə Əmək Məcəlləsi ilə işçilər üçün müəyyən edilmiş hüquq və təminatların səviyyəsi azaldıla bilməz.

B) Qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, əmək müqaviləsinin şərtləri birtərəfli qaydada dəyişdirilə bilməz.

C) Əmək müqaviləsi elektron formada bağlanır.

D) Tərəflərin razılığı ilə əmək müqaviləsi bu Məcəlləyə əlavə edilmiş nümunəvi formaya uyğun tərtib edilir.

10. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsi hansı müddətlər üzrə bağlanıla bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Qabaqcadan müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) və ya 2 ilədək müddətə (müddətli)
 B) Qabaqcadan müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) və ya 3 ilədək müddətə (müddətli)
 C) Qabaqcadan müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) və ya 5 ilədək müddətə (müddətli)
 D) Qabaqcadan müddəti müəyyən edilmədən (müddətsiz) və ya 1 ilədək müddətə (müddətli)

11. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsində onun hansı müddətə bağlanması göstərilməmişdirsə, həmin müqavilə hansı müddət ərzində bağlanmış hesab edilir?

- A) Müddətli B) Müddətsiz C) 5 il müddətində D) 2 il müddətində

12. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir

- A) Müddəti müəyyən edilmədən bağlanmış əmək müqaviləsi hər iki tərəfin razılığı olmadan birtərəfli qaydada müddətli əmək müqaviləsi ilə əvəz edilə bilməz.
 B) Əmək funksiyasının yerinə yetirilməsi şərtlərinə görə işin və ya göstərilən xidmətlərin daimi xarakterə malik olduğu qabaqcadan bəlli olduğu hallarda, Əmək Məcəlləsinin 47-ci ilə müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, əmək müqaviləsi müddəti müəyyən edilmədən bağlanmalıdır.
 C) Müddətli əmək müqaviləsi fasiləsiz olaraq 3 ildən artıq müddətə davam edərsə, müddətsiz əmək müqaviləsi hesab edilir.
 D) Əmək müqaviləsi Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş əmək şəraitinin şərtləri, habelə tərəflərin razılaşdıqları əlavə şərtləri, işçinin əmək funksiyası və tərəflərin öhdəlikləri göstərilməklə fərdi qaydada bağlanılır.

13. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kollektiv əmək müqaviləsi ilə bağlı aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Müvafiq işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsi iki və daha çox işçi qrupu tərəfindən kollektiv halında həyata keçirilməklə əmək müqaviləsinin bağlanması kollektivin hər bir üzvünün yazılı razılığı ilə yol verilir.
 B) İşçilər, işəgötürənlə kollektiv əmək müqaviləsi bağlamaq üçün ən azı iki nümayəndəsini müvəkkil edir.
 C) Kollektiv əmək müqaviləsi bağlanmış hallarda işəgötürən kollektivin hər bir üzvü qarşısında Əmək Məcəlləsi və əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş öhdəliklərini yerinə yetirməlidir.

D) Kollektiv əmək müqaviləsinə yalnız Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş əsaslarla və müəyyən edilmiş qaydada xitam verilir.

14. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı müqavilələrdən hansı etibarsız sayılır?

- A) İşəgötürən tərəfindən həmkarlar ittifaqı tərəfindən razılaşdırılmamış imzalanmış əmri əsasında bağlanan əmək müqaviləsi
 B) Təhsil sənədi təqdim edilmədən bağlanmış əmək müqaviləsi
 C) Müddətsiz bağlanmış əmək müqaviləsi
 D) 15 yaşına çatmamış şəxslərlə bağlanmış əmək müqaviləsi

15. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən 15 çatmamış şəxslərlə əmək müqaviləsi bağlayan işəgötürən üçün hansı məsuliyyət nəzərdə tutulmuşdur?

- A) İntizam B) İnzibati C) Cinayət D) Mülki

16. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən on beş yaşından on səkkiz yaşınadək olan şəxslərlə əmək müqaviləsi bağlanarkən kimlərdən yazılı razılıq alınmalıdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Onların valideynlərindən
 2. Övladlığa götürənlərdən (qəyyumlarından) birinin
 3. Qanunla övladlığa götürənlərdən (qəyyumlarından) birinin əvəz edən şəxslərin
 4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanından
 5. Yerli özünüidarəetmə orqanından
 6. Qəyyumlar şurasından
 A) 1, 3, 5, 6 B) 3, 4, 5, 6, 7 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 3, 4, 5, 6

17. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən bağlanmış əmək müqaviləsində mütləq qaydada göstərməli əsas şərtlər və məlumatlardan hər hansı biri olmadıqda belə əmək müqaviləsi kimin təşəbbüsü ilə etibarsız hesab edilə və ya yenidən tərtib edilməsi tələbi qoyula bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) İşəgötürənin B) Tərəflərdən birinin C) İşçinin
 D) Həmkarlar ittifaqının

18. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən bağlanmış əmək müqaviləsində mütləq qaydada göstərməli əsas şərtlər və məlumatlardan hər hansı biri olmadıqda onlar işəgötürən tərəfindən nə vaxt əmək müqaviləsinə daxil edilməlidir?

- A) Həmin şərtin (şərtlərin) əmək müqaviləsində göstərilmədiyi aşkar olunduğu andan

- B)Həmin şərtin (şərtlərin) əmək müqaviləsində göstərilmədiyi aşkar olunduğu gündən
 C)Həmin şərtin (şərtlərin) əmək müqaviləsində göstərilmədiyi aşkar olunduğu aydan
 D)Həmin şərtin (şərtlərin) əmək müqaviləsində göstərilmədiyi aşkar olunduğu ildən

19.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən bağlanmış əmək müqaviləsində mütləq qaydada göstərilməli əsas şərtlər və məlumatlardan hər hansı biri olmadıqda və bu məlumatlar sonradan əmək müqaviləsinə daxil edildikdən sonra tərəflərin arasında başqa razılıq olmamışdırsa, əmək müqaviləsi hansı vaxtdan etibarlı hesab olunur?

- A)Həmin şərtin (şərtlərin) daxil edildiyi tarixdən asılı olaraq bağlandığı və ya yazılı formada tərtib edildiyi gündən
 B)Həmin şərtin (şərtlərin) daxil edildiyi tarixdən asılı olmayaraq bağlandığı və ya yazılı formada tərtib edildiyi gündən
 C)Həmin şərtin (şərtlərin) daxil edildiyi tarixdən asılı olmayaraq bağlandığı və ya yazılı formada tərtib edildiyi andan
 D)Həmin şərtin (şərtlərin) daxil edildiyi gündən

20.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsinə dəyişikliklər hansı qaydada edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A)Yalnız işəgötürənin razılığı ilə
 B)Yalnız işçinin razılığı ilə
 C)Yalnız tərəflərin razılığı ilə
 D) Həmkarlar İttifaqının razılığı ilə

21.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A)Razılaşdırılmış dəyişikliklər əmək müqaviləsinə daxil edilir.
 B)Həcmcə çox olduğuna görə dəyişiklikləri əmək müqaviləsinə daxil etmək mümkün olmadıqda ilkin əmək müqaviləsi yenidən tərtib edilir, yaxud həmin dəyişikliklər ayrılıqda tərtib edilib təsdiqlənirlər.
 C)Əmək müqaviləsi bağlanarkən işçi əmək kitabçası, habelə şəxsiyyətini təsdiq edən sənədi və dövlət sosial sığorta şəhadətnaməsini (ilk dəfə əmək fəaliyyətinə başlayanlar istisna olmaqla) təqdim edir.
 D)Əmək müqaviləsinin bağlanması işçinin müvafiq yaşayış məntəqəsində qeydiyyatının olub-olmaması ilə şərtləndirilməlidir.

22.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

- A)Əmək müqaviləsi bağlanılarkən işçinin əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə uyğun olan peşə hazırlığının və ya təhsilin olması zəruri sayılan hallarda işəgötürənə təhsili barədə müvafiq sənəd təqdim edilir.
 B)İşçinin səhhətinə, sağlamlığına mənfi təsir göstərən amillər olan ağır, zərərli və təhlükəli əmək şəraitli iş yerlərində əmək müqaviləsi bağlanılarkən işçilər sağlamlığı haqqında tibbi arayış təqdim etməlidirlər.
 C)Əhalinin sağlamlığının mühafizəsi məqsədi ilə yeyinti sənayesi, ictimai iaşə, səhiyyə, ticarət və bu qəbildən olan digər iş yerlərində əmək müqaviləsi bağlanılarkən işçilər sağlamlığı haqqında tibbi arayış təqdim etməməlidirlər.
 D)Tibbi arayış təqdim edilməli olan əmək şəraitli peşələrin (vəzifələrin), iş yerlərinin siyahısı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

23.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək münasibətlərinə girən işçidən hansı sənədlərin tələb edilməsi qadağan edilmişdir?

- A) İşin (vəzifənin) xüsusiyyətlərinə uyğun gələn əlavə sənədlərin
 B) İşin (vəzifənin) xüsusiyyətlərinə uyğun gəlməyən əlavə sənədlərin
 C)Təhsil haqqında sənədlərin
 D)Sağlamlıq haqqında sənədlərin

24.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçilərin sayı azaldıqda və ya ştatları ixtisar olunduqda Əmək Məcəlləsinin 70-ci maddəsinin «b» bəndi (işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə) ilə işəgötürən əmək müqaviləsinə ləğv etməzdən nə qədər əvvəl işçini rəsmi xəbərdar etməlidir?

- A) Azı bir ay əvvəl B) Azı üç ay əvvəl
 C) Azı iki həftə əvvəl D) Azı iki ay əvvəl

25.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən xəbərdarlıq müddəti ərzində hər iş həftəsində əmək haqqı saxlanılmaqla iş axtarmağa imkan yaradılması məqsədi ilə işçi hansı müddət ərzində əmək funksiyasının icrasından azad edilir?

- A) Azı iki iş günü B) Azad edilmir C) Azı üç iş günü
 D) Azı bir iş günü

26.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək müqaviləsi Əmək Məcəlləsinin 70-ci maddəsinin «a» və «b» bəndləri (müəssisə ləğv edildikdə və işçilərin sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə) ilə ləğv edilərkən işçilərə ödənişlər edilir?

- 1.Orta əmək haqqından az olmamaqla işdənçıxarma müavinəti
 2.İşdən çıxarıldığı gündən yeni işə düzələnin günədək ikinci və üçüncü aylar üçün orta əmək haqqı

3.Orta aylıq vəzifə maaşının üç misli miqdarında mükafat

4.Tarif maaşının 5 misli miqdarında müavinət

A) 1, 2, 3 B)1, 2, 3, 4 C) 1, 4 D) 1, 2

27.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürən əmək şəraitinin şərtlərini dəyişdirilməsi ilə bağlı işçini yazılı məlumatı ilə nə nə vaxt xəbərdar etməlidir?

A) Azı bir il əvvəl B) Azı 3 ay əvvəl
C) Azı 10 gün əvvəl D)Azı bir ay əvvəl

28.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən müvafiq hallarda işçilərin sayı azaldılarkən və ya ştatların ixtisarı həyata keçirilərkən müəyyən vəzifələr üzrə ilk növbədə kimlər işdə saxlanılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

A)Əmək funksiyasının icrası üçün tələb olunan əmək stajının daha yüksəyinə malik olan işçilər
B)Əmək funksiyasının icrası üçün tələb olunan sənədlərin daha yüksəyinə malik olan işçilər
C)Əmək funksiyasının icrası üçün tələb olunan ixtisasın (peşəsinin) və peşəkarlıq səviyyəsinin daha yüksəyinə malik olan işçilər
D)Qanunla müəyyən edilmiş imtiyazların daha yüksəyinə malik olan işçilər

29.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçinin peşəkarlıq səviyyəsini hansı subyekt müəyyən edir?

A) Apellyasiya komissiyası B) Attestasiya komissiyası
C) Həmkarlar təşkilatı D) İşəgötürən

30.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürən ixtisasları (peşələri) və ya peşəkarlıq səviyyələri eyni olduqda aşağıdakı şəxslərdən hansıların işdə saxlanmasına üstünlük verir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.şəhid ailəsinin üzvlərinə
2.müharibə iştirakçılarına
3.əmək veteranlarına
4.əsgər və zabidlərin arvadına (ərinə)

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4

31.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürən ixtisasları (peşələri) və ya peşəkarlıq səviyyələri eyni olduqda aşağıdakı şəxslərdən hansıların işdə saxlanmasına üstünlük verir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.öhdəsində iki və daha çox 16 yaşınadək uşağı olanlara

2.həmin müəssisədə əmək şikəstliyi almış və ya peşə xəstəliyinə tutulmuşlara

3.xüsusi məcburi köçkün onlara bərabər tutulan şəxs və qaçqın statusu olan şəxslərə

4.kollektiv müqavilələrdə və ya əmək müqavilələrində nəzərdə tutulan digər şəxslərə

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4 E) 2, 3, 4

32.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürənə hansı işçilərlə bu Məcəllənin 70-ci maddəsi (İşəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin əsasları) ilə müəyyən edilmiş əsaslarla əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi qadağandır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.hamilə, habelə üç yaşınadək uşağı olan qadınların, üç yaşınadək uşağını təkbaşına böyüdən kişilərin;

2.yeganə qazanc yeri işlədiyi müəssisə olub məktəb yaşınadək uşağını təkbaşına böyüdən işçilərin;

3.əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirən işçilərin;

4.işçinin şəkərli diabetlə və ya dağınıq sklerozla xəstə olması səbəbinə görə;

5. II qrup əlillərin

6.Müharibə veteranlarının

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 3, 4, 5, 6

33.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürənə hansı işçilərlə bu Məcəllənin 70-ci maddəsi (İşəgötürən tərəfindən əmək müqaviləsinin ləğv edilməsinin əsasları) ilə müəyyən edilmiş əsaslarla əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi qadağandır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.həmkarlar ittifaqları təşkilatının və ya hər hansı siyasi partiyanın üzvü olması motivinə görə

2.öhdəsində sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək və ya I qrup əlil ailə üzvü olan işçilərin

3.məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu vaxtda, habelə kollektiv danışıqlarda iştirak etdiyi müddət ərzində

4.Şəhid ailəsi üzvlərinin

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 1, 3, 4 E) 2, 3, 4

34.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakılardan hansı biri müddəti Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş həftəlik və gündəlik iş saatları ərzində işçilərin əmək funksiyasını yerinə yetirməsi üçün müəyyən edilmiş zamandır?

A) Gündəlik iş vaxtı B) Natamam iş vaxtı C) Tam iş vaxtı D) Normal iş vaxtı

35. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən gündəlik normal iş vaxtının müddəti ən çoxu nə qədər olmalıdır?

A) On altı saatdan artıq ola bilməz. B) Yeddi saatdan artıq ola bilməz.
C) On iki saatdan artıq ola bilməz. D) Səkkiz saatdan artıq ola bilməz.

36. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən gündəlik normal iş vaxtına uyğun olan həftəlik normal iş vaxtının müddəti ən çoxu nə qədər olmalıdır?

A) Otuz altı saatdan artıq ola bilməz. B) Qırx saatdan artıq ola bilməz.
C) Otuz saatdan artıq ola bilməz. D) İyirmi dörd saatdan artıq ola bilməz.

37. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən bir qayda olaraq hansı iş həftəsi müəyyən edilir?

A) İki istirahət günü olan beşgünlük iş həftəsi B) Tam iş həftəsi
C) İstirahət günü olmayan iş həftəsi D) Yeddi günlük iş həftəsi

38. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istehsalın, işin, xidmətin və əmək şəraitinin xarakterindən asılı olaraq işəgötürən və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı hansı müddət çərçivəsində altıgünlük iş həftəsi müəyyən edə bilər?

A) 40 saat müddətində
B) Həftəlik natamam iş vaxtının müddəti çərçivəsində
C) Həftəlik tam iş vaxtının müddəti çərçivəsində
D) Gündəlik tam iş vaxtının müddəti çərçivəsində

39. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən altıgünlük iş həftəsində həftəlik norma 40 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti hansı müddətdən çox ola bilməz?

A) 7 saatdan B) 6 saatdan C) 8 saatdan D) 4 saatdan E) 5 saatdan

40. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən altıgünlük iş həftəsində həftəlik norma 36 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti hansı müddətdən çox ola bilməz?

A) 7 saatdan B) 6 saatdan C) 8 saatdan D) 4 saatdan

41. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən altıgünlük iş həftəsində həftəlik norma 24 saat olduqda gündəlik iş vaxtının müddəti hansı müddətdən çox ola bilməz?

A) 7 saatdan B) 6 saatdan C) 8 saatdan D) 4 saatdan

42. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçilərin ayrı-ayrı kateqoriyalarına aşağıdakı hallardan hansılar nəzərə alınaraq Əmək Məcəlləsi ilə və müvafiq normativ hüquqi aktlarla, habelə əmək müqaviləsinin, kollektiv müqavilənin şərtləri ilə qısaldılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Onların yaşı 2. Səhhəti 3. Əmək şəraiti
4. Əmək funksiyasının xüsusiyyətləri 5. Əmək stajı 6. Yaşayış yeri
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 3, 4, 5, 6

43. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən qısaldılmış iş vaxtının müddəti həftə ərzində 16 yaşınadək işçilər üçün hansı müddətdən çox olmamalıdır?

A) 36 saatdan B) 40 saatdan C) 24 saatdan D) 30 saatdan

44. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən qısaldılmış iş vaxtının müddəti həftə ərzində 16 yaşdan 18 yaşadək işçilər və 1-ci, 2-ci qrup əlil olan işçilər üçün, həmçinin hamilə və yaşayarmadək uşağı olan qadınlar üçün hansı müddətdən çox olmamalıdır?

A) 36 saatdan B) 40 saatdan C) 24 saatdan D) 30 saatdan

45. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən yüksək həssaslıq, həyəcan, zehni, fiziki və əsəb gərginliyi, habelə insanın səhhətinə mənfi təsir göstərən digər amillər olan əmək şəraitli iş yerlərində (həkimlərə, müəllimlərə, elektrotexniki qurğularda, cihazlarda və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər iş yerlərində işləyənlərə) həftə ərzində hansı müddətdən çox olmamaq şərti ilə qısaldılmış iş vaxtı müəyyən edilir?

A) 30 saatdan B) 40 saatdan C) 24 saatdan D) 36 saatdan

46. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən yüksək həssaslıq, həyəcan, zehni, fiziki və əsəb gərginliyi, habelə insanın səhhətinə mənfi təsir göstərən digər amillər olan əmək şəraitli iş yerləri üzrə peşələrin, vəzifələrin siyahısı hansı qaydada və hansı subyekt tərəfindən təsdiq edilir?

A) İş vaxtının konkret müddəti göstərilməklə həmkarlar ittifaqı orqanı
B) İş vaxtının konkret müddəti göstərilməklə işəgötürən
C) Əlavə şərtlər göstərilməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı
D) İş vaxtının konkret müddəti göstərilməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı

47. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən natamam iş vaxtı ilə bağlı aşağıdakı müddəalardan hansı biri doğru deyildir?

A) Əmək müqaviləsi bağlanarkən, habelə əmək münasibətləri prosesində işçi ilə işəgötürənin qarşılıqlı razılığı ilə natamam iş vaxtı — natamam iş günü, yaxud natamam iş həftəsi müəyyən edilə bilər.

B) Natamam iş vaxtının müddəti və onun qüvvədə olduğu zamanın — ayın, ilin davamiyyəti tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir.

C) İşçinin səhhəti və fizioloji vəziyyəti, habelə xroniki xəstəliyi olan uşağının və digər ailə üzvünün səhhəti müvafiq tibbi rəyə görə əmək funksiyasının natamam iş vaxtında yerinə yetirilməsini tələb edərsə, habelə on dörd yaşına çatmamış, yaxud sağlamlıq imkanları məhduduşağı olan qadınlara ərizələrilə işəgötürən natamam iş vaxtı müəyyən etməlidir.

D) Natamam iş vaxtı əməyin ödənilməsi ya əmək funksiyasının icrasına sərf olunan vaxta mütənasib, ya da yalnız işəgötürənin razılığı ilə müəyyən edilir.

48. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı müddəatlardan hansı biri doğru deyildir?

A) İş günü (növbəsi) ərzində işçilərə istirahət və nahar etmək üçün fasilə verilməlidir.

B) Fasilənin verilməsi vaxtı və davamiyyəti müəssisədaxili intizam qaydaları, növbə cədvəlləri və ya əmək müqaviləsi, kollektiv müqavilə ilə müəyyən edilir.

C) Əmək şəraitinin xarakterinə görə işi dayandırmaqla fasilənin vaxtını və davamiyyətini müəyyən etmək mümkün olmadıqda, işəgötürən işçiyə nahar etməyə şərait yaratmalıdır.

D) İşçinin bir iş günü ilə növbəti iş günü arasındakı gündəlik istirahət vaxtı azı 16 saat olmalıdır.

49. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istirahət günləri ilə bağlı aşağıdakı müddəatlardan hansı biri doğru deyildir?

A) Hər bir işçiyə həftələrarası fasiləsiz istirahət günlərindən istifadə etməyə şərait yaradılmalıdır.

B) Həftələrarası istirahət günlərinin sayı beşgünlük iş həftəsində iki gün, altıgünlük iş həftəsində isə bir gün olmalıdır.

C) Hər dəfə qan və ya qan komponentlərini pulsuz (əvəzsiz) verən donora orta əməkhaqqı saxlanılmamaqla əlavə istirahət günü verilir.

D) İş vaxtının cəmlənmiş uçotu zamanı istirahət günləri, həmkarlar ittifaqları təşkilatı ilə razılaşdırılmış növbə cədvəlinə uyğun olaraq verilir. Həmkarlar ittifaqları təşkilatı olmayan iş yerlərində isə bu qayda əmək müqaviləsi ilə tənzimlənir.

50. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının bayramları aşağıdakılardan hansılardır?

1. Yeni il bayramı (yanvarın 1 və 2-si);
2. Qadınlar günü (martın 8-i);
3. Faşizm üzərində qələbə günü (mayın 9-u);

4. Dövlət qulluqçularının peşə bayramı günü (iyunun 23-ü);

5. Azərbaycan xalqının milli qurtuluş günü (iyunun 15-i);

6. Netçilər günü (sentyabrın 20-i);

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4

51. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının bayramları aşağıdakılardan hansılardır?

1. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri günü (iyunun 26-sı);

2. Dövlət müstəqilliyi günü (oktyabrın 18-i);

3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı günü (noyabrın 9-u);

4. Konstitusiyaya günü (noyabrın 12-si);

5. Ordu günü (oktyabrın 9-u);

6. Milli Dirçəliş günü (noyabrın 17-si);

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6

52. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı bayramı günlərindən hansılar iş günü hesab edilmir?

1. Yeni il bayramı 2. Qadınlar günü 3. Faşizm üzərində qələbə günü

4. Respublika günü 5. Dövlət müstəqilliyi günü

6. Azərbaycan xalqının milli qurtuluş günü

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6

53. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı bayramı günlərindən hansılar iş günü hesab edilmir?

1. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri günü

2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı günü

3. Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü

4. Novruz bayramı 5. Qurban bayramı 6. Ramazan bayramı

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 4, 6 E) 1, 2, 3, 4

54. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən iş günü hesab edilməyən bayram günlərində işçilərin işə cəlb olunmasına hansı hallarda yol verilə bilər?

A) Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda

B) Yalnız Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş müstəsna hallarda

C) Xüsusi hallarda D) İşəgötürənin mülahizəsi əsasında

55. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Novruz bayramı, Qurban bayramı, Ramazan bayramının keçiriləcəyi günlər hansı vaxtadək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilib əhaliyə elan olunur?

- A) Növbəti il üçün yanvar ayının sonunadək
 B) Növbəti il üçün yanvar ayının sonunadək
 C) Növbəti il üçün dekabr ayının sonunadək
 D) Növbəti il üçün sentyabr ayının sonunadək

56. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Həftələrarası istirahət günləri və iş günü hesab olunmayan bayram günləri üst-üstə düşərsə, həmin istirahət günü bilavasitə bayram günündən sonrakı iş gününə keçirilir.
 B) Qurban və Ramazan bayramları iş günü hesab olunmayan başqa bayram günü ilə üst-üstə düşdükdə növbəti iş günü istirahət günü hesab edilir.
 C) Bayram və həftələrarası istirahət günləri biri digərindən əvvəl və ya sonra gələrsə, iş və istirahət günlərinin ardıcıl olmasını təmin etmək məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə bu iş və ya istirahət günlərinin yeri dəyişdirilə bilər.
 D) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi deputatlarının, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə üzvlərinin seçkiləri, həmçinin referendum zamanı səsvermə günü seçki (referendum) Azərbaycan Respublikasının ərazisində iş günü hesab edilir.
 E) Hər il yanvarın 20-si — Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş şəhidlərin xatirəsini yad etmə günü — ümumxalq hüzn günüdür.

57. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansılarında istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günlərində və ümumxalq hüzn günündə işçilərin işə cəlb olunması yolveriləndir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Dövlətin müdafiəsinin təmin olunması üçün
 2. Təbii fəlakətin, istehsal qəzasının qarşısını almaq və ya onların nəticələrini aradan qaldırmaq üçün yerinə yetirilməsi zəruri olan ən vacib işlərin görülməsi məqsədilə
 3. Plan üzrə nəzərdə tutulmuş işlərə vaxtından əvvəl həyata keçirmək üçün
 4. Su, qaz və elektrik təchizatı, isitmə, kanalizasiya, rabitə və digər kommunal müəssisələrində işlərin, xidmətlərin pozulmasına səbəb olan gözlənilməz hadisələrin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün zəruri işlərin görülməsi məqsədilə
 A) 1, 2, 3 B) 1, 2 C) 1, 2, 4 D) 1, 2, 3, 4

58. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı sahədə çalışan işçilərin işə cəlb olunması yolveriləndir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Fasiləsiz istehsalatlarda 2. Ticarət, ictimai iaşə müəssisələrində

3. Rabitə, nəqliyyat müəssisələrində 4. Təhsil müəssisələrində
 5. Digər xidmət müəssisələrində
 A) 1, 2, 3, 5 B) 1, 2, 5 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

59. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü qabağı iş gününün müddəti necə müəyyən edilir?

- A) Qısaldılmır
 B) Həftəlik iş günlərinin sayından asılı olaraq bir saat qısaldılır
 C) Həftəlik iş günlərinin sayından asılı olaraq iki saat qısaldılır
 D) Həftəlik iş günlərinin sayından asılı olmayaraq bir saat qısaldılır

60. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən altı günlük iş həftəsi ilə işləyən müəssisələrdə bilavasitə səhərişi gün istirahət günü olan iş gününün müddəti üçün hansı məhdudiyət nəzərdə tutulmuşdur?

- A) Məhdudiyət nəzərdə tutulmamışdır B) 7 saatdan çox ola bilməz
 C) 6 saatdan çox ola bilməz D) 8 saatdan çox ola bilməz

61. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülməli işə görə əməkhaqqı hansı qaydada ödənilir?

- A) Əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində gündəlik tarif maaşının üç misindən aşağı olmamaqla
 B) Əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində gündəlik tarif maaşının iki misindən aşağı olmamaqla
 C) Əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində gündəlik tarif maaşının bir misindən aşağı olmamaqla
 D) Əməyin vaxtamuzd ödənilmə sistemində gündəlik tarif maaşının altı misindən aşağı olmamaqla

62. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülməli işə görə əməkhaqqı hansı qaydada ödənilir?

- A) Əməyin işəməuzd ödənilmə sistemində ikiqat işəməuzd qiymətlərindən aşağı olmamaqla;
 B) Əməyin işəməuzd ödənilmə sistemində üçqat işəməuzd qiymətlərindən aşağı olmamaqla;
 C) Əməyin işəməuzd ödənilmə sistemində dördqat işəməuzd qiymətlərindən aşağı olmamaqla;
 D) Əməyin işəməuzd ödənilmə sistemində işəməuzd qiymətlərindən aşağı olmamaqla;

63. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülməmiş işə görə aylıq maaş alan işçilərə iş aylıq iş vaxtı norması çərçivəsində görülmüşsə, bu halda, əməkhaqqı hansı qaydada ödənilir?

- A) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşı məbləğinin üçqatından aşağı olmamaqla
B) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşı məbləğinin ikiqatından aşağı olmamaqla
C) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşı məbləğindən aşağı olmamaqla
D) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşı məbləğinin dördqatından aşağı olmamaqla

64. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən istirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü görülməmiş işə görə aylıq maaş alan işçilərə iş aylıq iş vaxtı normasından artıq vaxtda görülmüşsə, bu halda, əməkhaqqı hansı qaydada ödənilir?

- A) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşının üçqat məbləğindən aşağı olmamaqla
B) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşının ikiqat məbləğindən aşağı olmamaqla
C) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşının birqat məbləğindən aşağı olmamaqla
D) Maaşdan əlavə gündəlik vəzifə maaşının dördqat məbləğindən aşağı olmamaqla

65. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı doğrudur?

- A) İstirahət, səsvermə, iş günü hesab edilməyən bayram günləri və ümumxalq hüzn günü işləmiş işçiyə yalnız əmək haqqı ödənilə bilər
B) İşçilər vəzifəsindən (peşəsindən), əmək şəraitindən və əmək müqaviləsinin müddətindən asılı olmayaraq, Əmək Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququna malikdirlər.
C) Əlavə iş yerində əvəzçiliklə işləyən işçilərin də Əmək Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququ yoxdur
D) İşçilərin Əmək Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş məzuniyyət hüququ və ondan istifadə qaydaları məhdudlaşdırıla bilər.

66. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı mülahizələrdən hansı doğru deyildir?

- A) Məzuniyyət müddəti işçinin əmək stajına, həmçinin ixtisası üzrə stajına daxil edilir.
B) Əmək müqaviləsində, habelə kollektiv müqavilələrdə məzuniyyətdə olan işçilər üçün əlavə təminatların verilməsi nəzərdə tutula bilər.
C) İşçilərə ödənişli əsas məzuniyyət 21 təqvim günündən az olmayaraq verilməlidir.

D) İşçilərə ödənişli əsas məzuniyyət 30 təqvim günündən az olmayaraq verilməlidir.

67. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçilərin məzuniyyət hüququ aşağıdakı məzuniyyət növlərindən hansı biri ilə təmin edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. əsas və əlavə məzuniyyətlərdən ibarət olan əmək məzuniyyəti;
2. sosial məzuniyyət
3. təhsilini davam etdirmək və elmi yaradıcılıqla məşğul olmaq üçün verilən təhsil və yaradıcılıq məzuniyyəti
4. ödənişsiz məzuniyyət
5. güzəştli məzuniyyət
A) 1, 2, 3 B) 1, 3, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

68. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən məzuniyyətlərin digər növləri nəzərdə tutula bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

- A) Əmək müqaviləsində, habelə kollektiv müqavilələrdə
B) Yalnız əmək müqaviləsində
C) Kollektiv müqavilədə və həmkarlar ittifaqının sazişində
D) Yalnız Əmək Məcəlləsində

69. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək məzuniyyəti...

- A) İşçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpa, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla öz mülahizəsi ilə istifadə etdiyi müddəti Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulandan çox olmayan istirahət vaxtıdır
B) İşçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpa, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla öz mülahizəsi ilə istifadə etdiyi müddəti Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulandan az olmayan istirahət vaxtıdır
C) İşçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpa, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla işəgötürənin mülahizəsi ilə istifadə etdiyi müddəti Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulandan az olmayan istirahət vaxtıdır
D) İşçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpa, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla işəgötürənin mülahizəsi ilə istifadə etdiyi istirahət vaxtıdır
E) İşçinin normal istirahəti, əmək qabiliyyətinin bərpa, sağlamlığının mühafizəsi və möhkəmləndirilməsi üçün işdən ayrılmaqla öz mülahizəsi ilə istifadə etdiyi müddəti Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulandan az olmayan istirahət vaxtıdır

70. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək məzuniyyətinin müddəti hesablanır?

- A) Ay ilə B) İş günü ilə C) Təqvim günü ilə D) Təqvim ili ilə

71. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək məzuniyyəti hansı hissələrdən ibarətdir?

- A) Əsas və köməkçi B) Birinci və ikinci
C) Əsas və yardımçı D) Əsas və əlavə

72. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən müvafiq peşə (vəzifə) üzrə əmək funksiyasını yerinə yetirən işçilər əlavə məzuniyyət aşağıdakılardan hansılara görə təyin edilir? Tam və düzgün cavabı müəyyən edin.

1. İstehsalın xarakterinə görə verilən əlavə məzuniyyət
 2. Əməyin xarakterinə görə verilən əlavə məzuniyyət
 3. Əmək stajına görə verilən əlavə məzuniyyət
 4. Yaşayış yerinin uzaqlığına görə verilən əlavə məzuniyyət
 5. Uşaqlı qadınlara verilən əlavə məzuniyyət
- A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 4, 5

73. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək məzuniyyəti hansı dövr üçün verilir?

- A) Hər il əvvəlki iş ili üçün verilir B) Hər il növbəti iş ili üçün verilir
C) Hər il müvafiq iş ili üçün verilir D) Hər il müvafiq ay üçün verilir

74. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən iş ili hansı dövrü əhatə edir?

- A) İşçinin işə götürüldüyü gündən başlanır və həmin ilin son günü başa çatır
B) İşçinin işə götürüldüyü gündən başlanır və növbəti ilin son günü başa çatır
C) İşçinin işə götürüldüyü gündən başlanır və həmin ilin son iş günü başa çatır
D) İşçinin işə götürüldüyü gündən başlanır və növbəti ilin həmin günü başa çatır

75. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən məzuniyyətlə bağlı mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

- A) Əgər işçinin iş ili onun əmək məzuniyyətinə çıxmaq üçün müraciət etdiyi vaxtda başlanmayıbsa, onda ona əmək məzuniyyəti yalnız iş ili başlayana qədər verilə bilər.
B) Bir iş ilinə görə yalnız bir əmək məzuniyyəti verilə bilər.
C) Təqvim ili ərzində işçinin iki iş ilinə görə məzuniyyət hüququ olduqda o, həmin təqvim ilində hər iki iş ilinə görə məzuniyyətdən birlikdə və ya ayrı-ayrılıqda istifadə edə bilər.

D) Əsas məzuniyyət işçinin əmək müqaviləsində göstərilmiş peşəsi (vəzifəsi) üzrə minimum müddəti müvafiq olaraq 21 və 30 təqvim günündən az olmayaraq verilən məzuniyyətdir.

76. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı işçilərdən hansılara ödənişli əsas məzuniyyət 30 təqvim günü müddətində verilməlidir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında çalışan işçilərə
 2. məsul vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçularına
 3. xüsusi təhsil müəssisələri istisna olmaqla, təhsil müəssisəsində pedaqoji iş aparmayan inzibati-tədris heyəti işçilərinə, habelə məktəbdənkənar uşaq müəssisələrinin rəhbərlərinə
 4. təhsil müəssisələrinin laborantlarına
 5. elmi dərəcəsi olan elmi işçilərə
 6. həkimlərə
- A) 1, 2, 3, 4, 5, 6 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 3, 4, 6 D) 2, 4, 5, 6

77. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən mövsümi işlərdə çalışan işçilərə əsas məzuniyyət hansı qaydada verilir?

- A) Bir qayda olaraq, mövsümün sonunda hər iş ayına görə bir təqvim günündən az olmayan müddətə verilir.
B) Bir qayda olaraq, mövsümün sonunda hər iş ayına görə iki təqvim günündən az olmayan müddətə verilir.
C) Bir qayda olaraq, mövsümün sonunda hər iş ayına görə üç təqvim günündən az olmayan müddətə verilir.
D) Bir qayda olaraq, mövsümün sonunda 24 təqvim günündən az olmayan müddətə verilir.

78. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakılardan biri doğru deyildir?

- A) Əmək məzuniyyəti dövrünə təsadüf edən iş günü hesab olunmayan bayram günləri məzuniyyətin təqvim günlərinə daxil edilmir və ödənilmir.
B) Yeraltı işlərdə çalışan, əmək şəraiti zərərli və ağır, habelə əmək funksiyası yüksək həssaslıq, həyəcan, zehni və fiziki gərginliklə bağlı olan işçilərə əməyin şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətlər verilir.
C) Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xüsusiyyətlərinə görə əlavə məzuniyyətin müddəti 2 təqvim günündən az olmamalıdır.
D) Əmək şəraitinə və əmək funksiyasının xarakterinə görə əlavə məzuniyyət hüququ verən, zərərli və ağır istehsalatların, peşə və vəzifələrin siyahısı əlavə məzuniyyətlərin müddəti göstərilməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

79. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən beş ildən on ilədək əmək stajı olduqda işçiyə hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 2 təqvim günü D) 8 təqvim günü

80. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən on ildən on beş ilədək əmək stajı olduqda işçiyə hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 2 təqvim günü D) 8 təqvim günü

81. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən on beş ildən çox əmək stajı olduqda işçiyə hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 2 təqvim günü D) 8 təqvim günü

82. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək stajına görə əlavə məzuniyyətin müddəti işçinin işəgötürənlə əmək müqaviləsi bağlayaraq faktik olaraq işlədiyi dövrə əsasən müəyyən edilir. Bu əmək stajına hansı dövrlər daxil edilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. İşçinin əmək müqaviləsi üzrə faktik işlədiyi müddət

2. Əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi dövr

3. Əmək Məcəlləsinin 179-cu maddəsində (işçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallar) nəzərdə tutulan hallarda iş yeri və orta əmək haqqı saxlanıldığı dövrlər

A) 1, 2 B) 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 2, 3

83. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əmək stajına görə (o cümlədən əmək şəraitinə görə) əlavə məzuniyyətlər hansı işçilərə verilmir?

1. Pedaqoji və elmi fəaliyyətlə məşğul olan işçilərə

2. Fizioloji keyfiyyətləri ilə bağlı işçilərə

3. Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərə

4. Teatr-tamaşa və bunlara uyğun digər müəssisələrin işçilərə

5. Səhiyyə müəssisələrinin işçilərinə

A) 1, 2, 3, 5 B) 2, 3, 4, 5 C) 1, 2, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4

84. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əsas və əlavə məzuniyyətlərin müddətindən asılı olmayaraq, 14 yaşınadək iki uşağı olan qadınlara hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 2 təqvim günü D) 8 təqvim günü

85. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əsas və əlavə məzuniyyətlərin müddətindən asılı olmayaraq 14 yaşınadək üç və daha çox uşağı olan qadınlara hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 5 təqvim günü D) 8 təqvim günü

86. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əsas və əlavə məzuniyyətlərin müddətindən asılı olmayaraq sağlamlıq imkanları məhdud uşağı olan qadınlara hansı müddətdə əlavə məzuniyyət verilir?

A) 4 təqvim günü B) 6 təqvim günü C) 8 təqvim günü D) 5 təqvim günü

87. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən yaşı 16-dan az olan işçilərə hansı müddətdə əmək məzuniyyəti verilir?

A) 35 təqvim günündən az olmayaraq B) 36 günündən az olmayaraq

C) 30 günündən az olmayaraq D) 42 təqvim günündən az olmayaraq

88. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən 16 yaşından 18 yaşınadək işçilərə hansı müddətdə əmək məzuniyyəti verilir?

A) 35 təqvim günündən az olmayaraq B) 36 günündən az olmayaraq

C) 30 günündən az olmayaraq D) 42 təqvim günündən az olmayaraq

89. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əlilliyin qrupundan, səbəbindən və müddətindən asılı olmayaraq işləyən əlillərə və sağlamlıq imkanları məhdud olan 18 yaşınadək işçilərə hansı müddətdə əmək məzuniyyəti verilir?

A) 35 təqvim günündən az olmayaraq B) 46 təqvim günündən az olmayaraq

C) 30 günündən az olmayaraq D) 42 təqvim günündən az olmayaraq

90. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilər hansı müddətdə əmək məzuniyyəti verilir?

A) 35 təqvim günündən az olmayaraq B) 46 təqvim günündən az olmayaraq

C) 30 günündən az olmayaraq D) 42 təqvim günündən az olmayaraq

91. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ödənişli yaradıcılıq məzuniyyətləri verilə bilər?

1. İşəgötürənlə əmək münasibətlərində olmaqla yanaşı doktoranturada müvafiq elmi dərəcə almaq üçün təhsilini davam etdirən işçilərə dissertasiya işlərini tamamlamaq üçün

2. Xarici ölkələrdə müxtəlif seminarlarda və təlimlərdə iştirak etmək üçün

3. Müəlliflərə dərslilər və ya dərs vəsaiti yazmaq üçün

4. Beynəlxalq jurnallarda məqalələr çap etdirmək üçün

A) 1, 2, 3 B) 2, 3, 4 C) 1, 2, 4 D) 1, 3 E) 1, 4

92. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işini tamamlamaqdan ötrü işçiyə hansı müddətdə ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilir?

- A) Üç təqvim ayınadək B) İki təqvim ayınadək
C) Dörd təqvim ayınadək D) Altı təqvim ayınadək

93. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya işini tamamlamaqdan ötrü işçiyə hansı müddətdə ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilir?

- A) Üç təqvim ayınadək B) İki təqvim ayınadək
C) Dörd təqvim ayınadək D) Altı təqvim ayınadək

94. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işləməklə yanaşı doktoranturada təhsil alan (o cümlədən doktoranturaya daxil olmaq üçün) işçilərə hansı müddətdə ödənişli məzuniyyət verilir?

- A) Hər tədris ilində 40 təqvim günü
B) Hər tədris ilində 36 təqvim günü
C) Hər tədris ilində 20 təqvim günü
D) Hər tədris ilində 30 təqvim günü

95. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən dərslər və ya dərs vəsaitləri yazmaqla məşğul olan işçilərə hansı sənəd əsasında və hansı müddətdə ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər?

- A) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə və arayışı əsasında və 2 ayadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər
B) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə və arayışı əsasında və 4 ayadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər
C) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə və arayışı əsasında və 6 ayadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər
D) Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı ilə və arayışı əsasında və 3 ayadək ödənişli yaradıcılıq məzuniyyəti verilə bilər

96. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işləməklə yanaşı təhsil alan işçilərə aşağıdakı hallardan hansılarda ödənişli təhsil məzuniyyətləri verilir? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Müvafiq tədris mövsümü sessiyalarında tədris-təlimdə iştirak etmək üçün
2. Dövlət imtahanlarını vermək üçün
3. Diplom layihəsini (işini) hazırlamaq və müdafiə etmək üçün
4. Laboratoriya işlərini yerinə yetirmək, yoxlamaları və imtahanları vermək üçün
A) 1, 2, 4 B) 1, 3, 4 C) 2, 3, 4 D) 1, 2, 3, 4

97. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ali təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə laboratoriya işlərini yerinə

yetirdikləri, yoxlama və imtahan verdikləri dövrdə hər tədris ilində birinci və ikinci kurslarda hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü B) 30 təqvim günü C) 40 təqvim günü D) 60 təqvim günü

98. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ali təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə laboratoriya işlərini yerinə yetirdikləri, yoxlama və imtahan verdikləri dövrdə hər tədris ilində birinci və ikinci istisna olmaqla digər kurslarda hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü B) 30 təqvim günü C) 40 təqvim günü D) 60 təqvim günü

99. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə isə birinci və ikinci kurslarda hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü B) 30 təqvim günü
C) 40 təqvim günü D) 60 təqvim günü

100. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində oxuyan işçilərə isə birinci və ikinci kurslar istisna olmaqla digər kurslarda hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü B) 30 təqvim günü C) 40 təqvim günü D) 60 təqvim günü

101. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə dövlət imtahanları dövründə hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü B) 30 təqvim günü C) 40 təqvim günü D) 60 təqvim günü

102. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən diplom işinin hazırlandığı və müdafiə edildiyi dövrdə ali təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 2 təqvim ayınadək B) 3 təqvim ayınadək
C) 6 təqvim ayınadək D) 4 təqvim ayınadək

103. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən diplom işinin hazırlandığı və müdafiə edildiyi dövrdə orta ixtisas təhsil müəssisələrinin qiyabi şöbələrində təhsil alan işçilərə hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 2 təqvim ayınadək B) 3 təqvim ayınadək C) 6 təqvim ayınadək
D) 4 təqvim ayınadək

104. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən peşə məktəblərində, peşə litseylərində istehsalatdan ayrılmadan təhsil alan işçilərə imtahanlara hazırlaşmaq və imtahanları vermək üçün tədris ilində hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü müddətində B) 40 təqvim günü müddətində
C) 30 təqvim günü müddətində D) 60 təqvim günü müddətində

105. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ümumtəhsil müəssisələrinin qiyabi qruplarında təhsil alan işçilərə buraxılış siniflərində imtahanlarını vermək üçün hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 20 təqvim günü müddətində B) 40 təqvim günü müddətində
C) 30 təqvim günü müddətində D) 60 təqvim günü müddətində

106. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən hamiləlik dövründə və doğuşdan sonrakı dövr üçün işləyən qadınlara hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 120 təqvim günü müddətində B) 140 təqvim günü müddətində
C) 126 təqvim günü müddətində D) 90 təqvim günü müddətində

107. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən doğuş çətin olduqda, iki və daha çox uşaq doğulduqda işləyən qadınlara hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 120 təqvim günü müddətində B) 140 təqvim günü müddətində
C) 126 təqvim günü müddətində D) 180 təqvim günü müddətində

108. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən doğuş çətin olduqda, iki və daha çox uşaq doğulduqda işləyən qadınlara doğuşdan sonrakı hansı müddət ərzində məzuniyyət verilir?

- A) 90 təqvim günü müddətində B) 140 təqvim günü müddətində
C) 126 təqvim günü müddətində D) 70 təqvim günü müddətində

109. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kənd təsərrüfatı istehsalında çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuşa görə normal doğuşda hansı müddətdə məzuniyyət verilir?

- A) 180 təqvim günü müddətində B) 156 təqvim günü müddətində
C) 126 təqvim günü müddətində D) 140 təqvim günü müddətində

110. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kənd təsərrüfatı istehsalında çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuşa görə doğuş çətin olduqda hansı müddətdə məzuniyyət verilir?

- A) 180 təqvim günü müddətində B) 156 təqvim günü müddətində

- C) 126 təqvim günü müddətində D) 140 təqvim günü müddətində

111. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən kənd təsərrüfatı istehsalında çalışan qadınlara hamiləliyə və doğuşa görə iki və daha çox uşaq doğulduqda hansı müddətdə məzuniyyət verilir?

- A) 180 təqvim günü müddətində B) 156 təqvim günü müddətində
C) 126 təqvim günü müddətində D) 140 təqvim günü müddətində

112. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən iki aylıqadək yaşında uşağı övladlığa götürən, yaxud övladlığa götürmədən böyüdən qadınlar doğuşdan sonra müəyyən edilmiş hansı müddət ərzindəki sosial məzuniyyətdən istifadə etmək hüququna malikdirlər?

- A) 80 təqvim günü müddətində B) 56 təqvim günü müddətində
C) 70 təqvim günü müddətində D) 140 təqvim günü müddətində

113. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakılardan hansı biri doğru deyildir?

A) Uşağa bilavasitə qulluq edən valideynlərdən biri, yaxud ailənin başqa üzvü uşağın üç yaşı tamam olanadək ona qulluq etməkdən ötrü qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məbləğdə müavinət verilən qismən ödənişli sosial məzuniyyət almaq hüququna malikdirlər.

B) Uşağa qulluq edən işçi yazılı ərizəsi əsasında qismən ödənişli sosial məzuniyyət hüququndan tam, yaxud hissə-hissə istifadə edə bilər.

C) Qohumluq borcunun yerinə yetirilməsi ilə bağlı ailə, məişət və başqa sosial məsələləri təxirə salmadan həll etmək, təhsil almaq, yaradıcı elmi işlə məşğul olmaq üçün, habelə yaşına, fizioloji keyfiyyətlərinə görə işdən ayrılmaq zərurəti olduqda işçinin ödənişsiz məzuniyyətlərdən istifadə etmək hüququ vardır.

D) Ödənişsiz məzuniyyətlər bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş hallarda işçilərin xahişi və yatacaqların qarşılıqlı razılığı ilə verilir.

114. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən həkim məsləhət komissiyasının rəyi əsasında xroniki xəstəliyə tutulmuş uşağı olan valideynlərdən birinə, yaxud ailənin uşağa bilavasitə qulluq edən digər üzvünə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

- A) Uşaq bir yaşına çatanadək B) Uşaq iki yaşına çatanadək
C) Uşaq üç yaşına çatanadək D) Uşaq dörd yaşına çatanadək

115. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən arvadları doğuşla əlaqədar məzuniyyətdə olan kişilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

- A) 21 təqvim gününədək B) 30 təqvim gününədək

C) 14 təqvim gününədək D) 7 təqvim gününədək

116.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən 16 yaşınadək uşağı olan qadınlara və ya tək valideynlərə, qəyyumlara, himayədarlara onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) 21 təqvim gününədək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) 7 təqvim gününədək

117.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən əlillik qrupundan və səbəbindən asılı olmayaraq əlillərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayadək

118.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən sağlamlıq imkanları məhdud olan 18 yaşınadək işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) Bir təqvim ayadək D) 14 təqvim gününədək

119.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən müharibədə döyüşən ordunun tərkibində iştirak etmiş şəxslərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayadək

120.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyinin müdafiəsi zamanı xəsarət (yaralanma, travma, kontuziya) almış işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

121.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən insanın immun çatışmazlığı virusu ilə yaşayan uşaq böyüdən, həmçinin sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşağı olan valideynlərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək C) 14 təqvim gününədək
D) Bir təqvim ayınadək E) 45 təqvim gününədək

122.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən doktoranturada, təhsil alan işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

123.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ali təhsil müəssisələrində qəbul imtahanlarına buraxılan işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 30 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

124.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən orta ixtisas təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarına buraxılan işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 7 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

125.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ixtirasının və ya sərəfəldirici təklifinin işlədiyi müəssisədən kənar yerdə ilkin tətbiqi zamanı müəllifə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 7 təqvim gününədək C) 14 təqvim gününədək
D) Bir təqvim ayınadək E) 45 təqvim gününədək

126.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ailənin xəstə üzvünə qulluq edən qohumlardan birinə — səhiyyə müəssisəsinin rəyi ilə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 7 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

127.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən sağlamlıq imkanları məhdud 18 yaşınadək uşaqları olan işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 7 təqvim gününədək
C) 14 təqvim gününədək D) Bir təqvim ayınadək

128.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən ailə, məişət və başqa sosial məsələləri həll etmək üçün işçilərə onların xahişi ilə bir iş ilində hansı müddətdə ödənişsiz məzuniyyətlər verilir?

A) İki təqvim ayınadək B) 7 təqvim gününədək

C) 14 təqvim gününədək

D) Bir təqvim ayınədək

129. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq qeydə alınmış namizədə müvafiq seçki komissiyasında qeydə alındığı gündən seçkilərin nəticələrinin rəsmi dərc edildiyi günədək ərizəsində göstərilən müddət üçün hansı məzuniyyət verilir?

A) Ödənişli məzuniyyət

B) Seçki məzuniyyəti

C) Ödənişsiz məzuniyyət

D) Növbəti məzuniyyət

130. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada dövlət və ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə cəlb edildiyi müddət ərzində iş yeri, vəzifəsi (peşəsi) saxlanılmaqla ona hansı əmək haqqı ödənilməlidir?

A) Vəzifə tarif maası

B) Orta əmək haqqı

C) Minimum əmək haqqı

D) Birdəfəlik müavinət

131. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı hallardan hansılarda işçinin iş yeri və orta əmək haqqı saxlanılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Şahid, zərərçəkmiş şəxs, ekspert, mütəxəssis, tərcüməçi, hal şahidi sifəti ilə təhqiqat, ibtidai istintaq və məhkəmə orqanlarına çağırıldıqda

2. İctimai ittihamçı və müdafiəçi, ictimai təşkilatların və əmək kollektivlərinin, habelə qanuni və ya etibarnamə əsasında işçilərin nümayəndəsi qismində məhkəmə iclaslarında iştirak etmək üçün cəlb edildikdə

3. Andlılar, münəfiqlər və kollektiv mübahisələrin həlli üçün yaradılan arbitraj məhkəməsinin tərkibinə daxil edildikdə

4. Seçkilərin hazırlanması və keçirilməsi dövründə, habelə seçici siyahılarının hazırlanması dövründə dairə və məntəqə seçki komissiyasının məşvərətçi səhüquqlu üzvü olduqda

5. Müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının ictimai təşkilatların keçirdiyi forumlarda, müşavirələrdə, iclaslarda və digər tədbirlərdə iştirak etmək üçün işəgötürən tərəfindən və ya onun razılığı ilə cəlb olunduqda

6. Kollektiv danışıqların aparılmasına, kollektiv müqavilələrin, sazişlərin hazırlanması və bağlanması iştirak etməyə, kollektiv əmək mübahisələrin həlli üçün barışdırıcı, vasitəçi, arbitr və digər nümayəndə qismində cəlb edildikdə

A) 1, 2, 3, 4, 5 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 5, 6

132. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı hallardan hansılarda işçinin iş yeri və orta əmək haqqı saxlanılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Fərdi əmək mübahisələrinin həlli zamanı məhkəmə araşdırmalarının aparılmasında iştirak etdikdə

2. Mülkiyyətçinin maraqlarının və qanuni mənafeələrinin müdafiəsi üçün məhkəmələrdə iqtisadi mübahisələrin həllində iştirak etmək üçün cəlb edildikdə

3. Hərbi mükəlləfiyyətlə bağlı vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün hərbi və xüsusi toplanışlara və səlahiyyətləri daxilində hərbi komissarlıqların cəlb etdiyi digər hərbi tədbirlərdə iştirak etdikdə, habelə hərbi nəqliyyat vəzifəsinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar ezam olunduqda

4. Hərbi və fəvqaladə vəziyyətlə əlaqədar, habelə təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması üçün müvafiq işlərin görülməsinə cəlb olunduqda

5. İşəgötürən tərəfindən istehsalatdan ayrılmaqla əlavə təhsil müəssisələrinə göndərildikdə

6. Yaşadığı inzibati ərazi vahidindən başqa bölgəyə, habelə xarici ölkələrə ezamiyyətə göndərildikdə

A) 1, 2, 3, 4, 5, 6 B) 1, 2, 3, 4, 6 C) 2, 3, 4, 5, 6 D) 1, 2, 3, 5, 6

133. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı hallardan hansılarda işçinin iş yeri və orta əmək haqqı saxlanılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Müvafiq tədbirlərdə mülkiyyətçinin maraqlarını və qanuni mənafeələrini müdafiə etmək və işəgötürəni təmsil etmək zəruriyyəti ilə bağlı iş yerindən kənara göndərildikdə

2. Kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulan hallarda

3. Donor olan işçilər tibbi müayinədən keçdikləri, qan və qan komponentlərini verdikləri gün

4. Tibbi müayinədən keçirilən zaman işçilər tibb müəssisəsində olduqları vaxt ərzində

5. İşçilərin öz ixtiralarını və səmərələşdirmə təkliflərini əsas iş yerindən kənarda tətbiqi işlərində iştirak etdikdə

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 3, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 5

134. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı hallardan hansılarda işçinin iş yeri və orta əmək haqqı saxlanılır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1. Bilavasitə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş, habelə işəgötürən tərəfindən müəyyən edilən digər hallarda

2. Dövlət və ya bələdiyyə orqanlarının işçiləri seçki qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda nəzarət-təftiş xidmətinə cəlb edildikdə

3. Məhkəmə-Hüquq Şurasına və ya Hakimlərin Seçki Komitəsinə üzv təyin edildikdə

4.Dövlət orqanlarının, elmi müəssisələrin, idarə və təşkilatların əməkdaşları, mütəxəssisləri və ekspertləri Məhkəmə-Hüquq Şurasının fəaliyyətinə cəlb edildikdə

5.Hakim vəzifəsinə namizədlər üçün ilkin uzunmüddətli tədris kurslarına göndərildikdə

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 2, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

135.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürən, işçi bu Məcəllə ilə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş vəzifələrini yerinə yetirmədikdə və ya hüquqlarından sui-istifadə etdikdə və yaxud əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərini icra etmədikdə hansı məsuliyyətə cəlb edirlər?

A) İntizam məsuliyyətinə B) İnzibati məsuliyyətə
C) Mülki məsuliyyətə D) Hüquqi məsuliyyətə

136.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçi əmək funksiyasını tam və ya qismən yerinə yetirmədikdə, yaxud keyfiyyətsiz yerinə yetirdikdə, əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrini, müəssisədaxili intizam qaydalarını pozduqda işəgötürən ona aşağıdakı intizam tənbehlərindən hansı biri verilə bilər? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.Töhmət vermək
2.Sonuncu xəbərdarlıqla şiddətli töhmət vermək
3.Kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulmuşdursa, aylıq əmək haqqının 1/3-i məbləğindən çox olmamaq şərti ilə cərimə etmək
4. Əmək müqaviləsini Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada ləğv etmək
A) 1, 2, 3 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 1, 2, 3, 4

137.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürən intizam tənbehini verərkən hansı hallar nəzərə alınmalıdır? Tam və doğru cavabı müəyyən edin.

1.İşçinin şəxsiyyətini 2.İş stajını
3.Kollektivdə nüfuzunu 4.Peşəkarlıq səviyyəsini
5.Onun törətdiyi xətanın xarakterini
A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 3, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

138.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işəgötürənin nəzərdə tutulmuş intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi (müəssisə dövlət mülkiyyətində olduqda)kim tərəfindən həyata keçirilir?

A)Onun işəgötürəni hesab edilən vəzifəli şəxs B)Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı
C)Hüquqi şəxs D)Dövlət Əmək Müfəttişliyi

139.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən intizam tənbehinin verilməsi qaydaları ilə mülahizələrdən hansı biri doğru deyildir?

A)İntizam tənbehi verilməmişdən əvvəl işəgötürən işçidən yazılı izahatın verilməsini tələb edir.

B)İşçinin yazılı izahat verməkdən imtina etməsi ona intizam tənbehi verilməsini istisna etmir.

C)İntizam tənbehi, işçi tərəfindən əmək və ya icra intizamının pozulduğu aşkar edildiyi gündən bir ay keçənədək verilə bilər. İşçinin xəstə olduğu, yaxud məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu vaxt həmin müddətə daxil edilmir.

D)İntizam xətasının törədildiyi gündən bir il keçdikdən sonra işçiyə intizam tənbehi verilə bilməz.

140.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən intizam tənbehinin verilməsi şərtləri ilə mülahizələrdən hansı biri doğrudur?

1. Bir intizam xətasına görə yalnız bir intizam tənbehi verilir.

2.İntizam tənbehi işçiyə işdə olduğu iş günü ərzində verilə bilər. Məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olan, əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi müddət ərzində işçiyə intizam tənbehi verilə bilməz.

3.İntizam tənbehi işəgötürənin əmri (sərəncamı, qərarı) ilə verilir. İşçi həmin əmrlə (sərəncamla, qərarla) tanış edilməli və onun tələbi ilə əmrin surəti ona təqdim olunmalıdır.

4.İntizam tənbehi verilməsi barədə əmrdə (sərəncamda, qərarla) işçinin şərəf və ləyaqətini alçaldan, onun şəxsiyyətini, mənəvi hissələrini gözdən salan, habelə intizamsızlığına görə qisas almaq motivli məlumatların göstərilməsi yol verilməzdir.

5.Bir dəfə törədilən bir intizam xətasına görə eyni zamanda bir neçə intizam tənbehi verilə bilməz

A) 1, 2, 3, 4 B) 1, 3, 4, 5 C) 2, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 4, 5

141.Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən intizam tənbehi verilən gündən hansı müddətdə qüvvədə olur?

A) Üç ay müddətində B) Dörd ay müddətində
C) Altı ay müddətində D) Bir il müddətində

11. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA DÖVLƏT DİLİ HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikası Azərbaycan dilinin dövlət dili olaraq işlədilməsini öz müstəqil dövlətçiliyinin başlıca əlamətlərindən biri sayır, onun tətbiqi, qorunması və inkişaf etdirilməsi qayğısına qalır, dünya azərbaycanlılarının Azərbaycan dili ilə bağlı milli-mədəni özünüifadə ehtiyaclarının ödənilməsi üçün zəmin yaradır. Bu Qanun Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi hüquqi statusunu nizamlayır.

I fəsil

Ümumi müddəalar

Maddə 1. Dövlət dilinin hüquqi statusu

1.1. Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 21-ci maddəsinin I hissəsinə müvafiq olaraq Azərbaycan dilidir. Dövlət dilini bilmək hər bir Azərbaycan Respublikası vətəndaşının borcudur.

1.2. Azərbaycan Respublikasının dövlət dili kimi Azərbaycan dili ölkənin siyasi, ictimai, iqtisadi, elmi və mədəni həyatının bütün sahələrində işlədilir.

1.3. Azərbaycan Respublikası dövlət dilinin işlənməsini, qorunmasını və inkişafını təmin edir.

1.4. Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarında, dövlət qurumlarında, siyasi partiyalarda, qeyri-hökumət təşkilatlarında (ictimai birlik və fondlarda), həmkarlar təşkilatlarında, digər hüquqi şəxslərdə, onların nümayəndəliklərində və filiallarında, idarələrdə dövlət dilinin tətbiqi ilə bağlı fəaliyyət bu Qanuna uyğun olaraq həyata keçirilir, o cümlədən kargüzarlıq işləri dövlət dilində aparılır.

1.5. Dövlət dilinin tətbiqinin normaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

1.6. Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla (və ya onların nümayəndəlikləri ilə) və xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndəlikləri ilə yazışmalar Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində və ya müvafiq xarici dildə Azərbaycan dilinə tərcümə olunmaq şərtilə aparıla bilər.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, digər normativ hüquqi aktlardan və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən ibarətdir.

Maddə 3. Dövlət dilinin işlənməsi, qorunması və inkişafı sahəsində dövlətin əsas vəzifələri

3.0. Dövlət dilinin işlənməsi, qorunması və inkişafı sahəsində dövlətin əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

3.0.1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq dövlət dili ilə bağlı hüquq qaydalarının müəyyənləşdirilməsi;

3.0.2. dövlət dilinin tətbiqi işinə, bu dilin işlənməsi və qorunması ilə bağlı qanunvericiliyin müddəalarına riayət olunmasının təmin edilməsi;

3.0.3. dövlət dilinin inkişaf proqramının hazırlanması və dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsinin təmin edilməsi;

3.0.4. dövlət dilinin saflığının qorunması, dilçilik elminin nəzəriyyəsi və praktikasının inkişafı üçün müvafiq şəraitin yaradılması və tədbirlərin həyata keçirilməsi;

3.0.5. dövlət dilinin işlənməsi üçün zəruri olan maddi bazanın yaradılması;

3.0.6. xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan dilində təhsil almalarına, bu dildən sərbəst istifadə etmələrinə köməklik göstərilməsi.

II fəsil

Dövlət dilinin işlənməsi, qorunması və inkişafı

Maddə 4. Dövlət dilinin rəsmi mərasimlərdə işlənməsi

4.1. Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, dövlət qurumlarının keçirdiyi bütün rəsmi mərasim və tədbirlər Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində aparılır.

4.2. Bu Qanunun 4.1-ci maddəsinin tələbləri Azərbaycan Respublikasının təşkil etdiyi beynəlxalq səviyyəli rəsmi mərasimlərə və tədbirlərə, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən digər ölkələrdə keçirilən hər hansı rəsmi mərasim və tədbirə şamil olunmur.

Maddə 5. Dövlət dilinin təhsil sahəsində işlənməsi

5.1. Azərbaycan Respublikasında təhsil dövlət dilində aparılır.

5.2. Azərbaycan Respublikasında başqa dillərdə təhsil müəssisələrinin fəaliyyəti qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir. Belə müəssisələrdə dövlət dilinin tədrisi məcburidir.

5.3. Azərbaycan Respublikasında ali və orta peşə-ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul zamanı Azərbaycan dili fənnindən imtahan verilməlidir.

Maddə 6. Dövlət dilinin televiziya və radio yayımlarında işlənməsi

Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikası ərazisində təsis edilən və fəaliyyət göstərən, dövlət dilində yayımlanan bütün televiziya və radio kanallarının aparıcıları dövlət dilini mükəmməl bilməli və səlis danışmaq qabiliyyətinə malik olmalıdırlar. Televiziya və radio kanallarında dublyaj olunan filmlər və verilişlər dövlətin müəyyən etdiyi dil normalarına uyğun olmalıdır.

Maddə 7. Dövlət dilinin xidmət sahələrində, reklam və elanlarda işlənməsi

7.1. Azərbaycan Respublikası ərazisində bütün xidmət sahələrində, reklam və elanlarda dövlət dili işlənilir. Əcnəbilərə xidmət göstərilməsi ilə bağlı müvafiq xidmət sahələrində dövlət dili ilə yanaşı digər dillər də tətbiq oluna bilər. Zəruri hallarda reklam və elanlarda (lövhələrdə, tablolarda, plakatlarda və sair) dövlət dili ilə yanaşı, digər dillərdən də istifadə oluna bilər. Lakin onların tutduğu sahə Azərbaycan dilindəki qarşılığının tutduğu sahədən böyük olmamalı və Azərbaycan dilindəki yazıdan sonra gəlməlidir.

7.2. Azərbaycan Respublikasının ərazisində bütün xidmət sahələrində, reklam və elanlarda dövlət dili dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq tətbiq edilməlidir.

7.3. Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilən, habelə ixrac edilən malların üzərindəki etiketlər və digər yazılar müvafiq xarici dillərlə yanaşı, dövlət dilində də olmalıdır.

7.4. Azərbaycan Respublikasına idxal edilən mal və məhsulların üzərindəki etiketlər və adlar, onlardan istifadə qaydaları barədə izahat vərəqələri başqa dillərlə yanaşı, Azərbaycan dilinə tərcüməsi ilə müşayiət olunmalıdır.

Maddə 8. Dövlət dilinin xüsusi adlarda işlənməsi

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının adları, atalarının adları və soyadları dövlət dilində yazılır. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının adları və soyadlarının dəyişdirilməsi müvafiq qanunvericiliklə tənzimlənir.

Maddə 9. İnzibati ərazi bölgüsü ilə əlaqədar dövlət dilindən istifadə

"Ərazi quruluşu və inzibati ərazi bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının inzibati ərazi bölgüsünü təşkil edən inzibati ərazi vahidlərinin – şəhər, rayon, inzibati ərazi dairəsi, qəsəbə və kəndlərin adları dövlət dilində yazılmalıdır, onların dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq yazılışı müvafiq qurum tərəfindən müəyyənləşdirilir. Bu maddədə

göstərilən inzibati ərazi vahidlərinin adları dövlət dili ilə yanaşı xarici dillərdə də yazıla bilər. Belə olan halda inzibati ərazi vahidinin adı əvvəlcə dövlət dilində və ondan sonra xarici dildə verilməlidir.

Maddə 10. Coğrafi obyektlərin adlarında dövlət dilinin işlədilməsi

10.1. Azərbaycan Respublikasında coğrafi obyektlərin adlarının dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq yazılışı müvafiq qurum tərəfindən müəyyənləşdirilir.

10.2. Azərbaycan coğrafi adlarının xarici dillərdə verilməsi Azərbaycan dilində səslənməsinə, coğrafi adların beynəlxalq yazılış qaydalarına uyğun olaraq müəyyən edilir.

Maddə 11. Dövlət dilinin hüquq mühafizə orqanlarında, Silahlı Qüvvələrdə, notariat fəaliyyətində, inzibati icraatda, məhkəmə icraatında və inzibati xətlər üzrə icraatda işlənməsi

11.1. Azərbaycan Respublikasının hüquq mühafizə orqanlarında Azərbaycan Respublikasının dövlət dili işlənilir. Dövlət dilini bilməyən şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tərcüməçidən istifadə edə bilərlər.

11.2. Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində, sərhəd qoşunlarında və daxili qoşunlarda, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, dövlət dili işlənilir.

11.3. Azərbaycan Respublikasının notariat fəaliyyəti üzrə kargüzarlıq dövlət dilində aparılır. "Notariat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq olaraq notariat hərəkətlərinin aparılması üçün müraciət etmiş şəxs dövlət dilini bilmirsə və ya notariat hərəkətinin hər hansı başqa dildə aparılmasını xahiş edərsə, notarius imkan daxilində tərəfindən rəsmiləşdirilən sənədlərin mətnlərini arzu edilən dildə tərtib edə bilər və ya mətn tərcüməçi tərəfindən ona tərcümə edilə bilər.

11.4. Konstitusiyaya Məhkəməsi icraat dövlət dilində aparılır. Konstitusiyaya Məhkəməsi baxılan işin iştirakçısı olan və icraatın aparıldığı dili bilməyən şəxslərə işin bütün materiallarının onların bildiyi dilə tərcüməsi və Konstitusiyaya Məhkəməsinin iclaslarında ana dilində çıxış etməsi təmin olunur.

11.5. Azərbaycan Respublikası məhkəmələrində cinayət mühakimə icraatı dövlət dilində aparılır. Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosesual Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada bütün növ məhkəmə icraatları digər dillərdə aparıla bilər.

11.6. Azərbaycan Respublikası məhkəmələrində mülki işlər, inzibati və iqtisadi mübahisələr üzrə məhkəmə icraatı dövlət dilində aparılır. Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosesual Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada bütün növ məhkəmə icraatları digər dillərdə aparıla bilər.

11.7. Azərbaycan Respublikasında İnzibati xətlər üzrə icraat dövlət dilində aparılır. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada inzibati xətlər üzrə icraat digər dillərdə aparıla bilər.

11.8. İnzibati aktın qəbul edilməsi, icra olunması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi, habelə inzibati şikayətlərə baxılması üzrə müvafiq inzibati orqanlar tərəfindən inzibati icraat dövlət dilində və ya müəyyən ərazi əhalisinin əksəriyyətinin dilində aparılır. İnzibati icraatda iştirak edən və icraatın aparıldığı dili bilməyən şəxslərə tərcüməçinin xidmətindən istifadə etmək hüququ izah və təmin edilir.

Maddə 12. Dövlət dilinin beynəlxalq yazışmalarda işlənməsi

12.1. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq yazışmaları dövlət dilində aparılır. Belə yazışmalar zəruri hallarda dövlət dili ilə yanaşı, müvafiq xarici dillərdən birində də aparıla bilər.

12.2. Azərbaycan Respublikasının ikitərəfli beynəlxalq müqavilələri dövlət dilində də, çoxtərəfli beynəlxalq müqavilələr isə müqavilə bağlayan tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilən dildə (dillərdə) tərtib olunmalıdır.

12.3. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr (sazişlər və s.) və qoşulduğu beynəlxalq konvensiyalar (protokollar və s.) dövlət dilində nəşr edilməlidir.

Maddə 13. Dövlət dilinin normaları

13.1. Azərbaycan dilinin orfoqrafiya və orfoepiya normaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir. Hüquqi, fiziki və vəzifəli şəxslər həmin normalara əməl etməlidirlər.

13.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı 5 ildə bir dəfədən az olmayaraq yazı dili normalarını təsbit edən lüğətin (orfoqrafiya lüğətinin) nəşr olunmasını təmin edir.

Maddə 14. Dövlət dilinin əlifbası

Azərbaycan Respublikasının dövlət dilinin əlifbası latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasıdır.

Maddə 15. Dövlət dilinin nəşriyyat işində işlənməsi

15.1. Dövlət dilinin nəşriyyat işində işlənməsi Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən həyata keçirilir.

15.2. Azərbaycan Respublikasında dövlət dilində nəşr olunan çap məhsulları latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasında buraxılmalıdır.

15.3. Azərbaycan yazı mədəniyyətinin tarixində mühüm rol oynamış ərəb və kiril əlifbalarından xüsusi hallarda (lüğətlərdə, elmi nəşrlərdə ədəbiyyat göstəricisi və s.) istifadə edilə bilər.

Maddə 16. Dövlət dilinin vətəndaşların şəxsiyyətini təsdiq edən rəsmi və vahid nümunəli sənədlərdə işlədilməsi

16.1. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının doğum və nikah haqqında şəhadətnamələri, şəxsiyyət vəsiqəsi, əmək kitabçası, hərbi bileti və yalnız, ölkə daxilində etibarlı sayılan digər rəsmi və vahid nümunəli sənədlər dövlət dilində tərtib edilir.

16.2. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının pasport və təhsil haqqında sənədləri, zəruri hallarda digər sənədləri dövlət dili ilə yanaşı xarici dillərdə də tərtib edilir.

Maddə 17. Dövlət dilinin dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, hüquqi şəxslərin, onların nümayəndəliklərinin və filiallarının, idarələrin adında işlədilməsi

Azərbaycan Respublikasının dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, hüquqi şəxslərin, onların nümayəndəliklərinin və filiallarının, idarələrin adları Azərbaycan dilinin normalarına uyğun olaraq yazılır. Göstərilən təsisatların adını əks etdirən lövhələr, blanklar, möhürlər və kargüzarlıqla bağlı rəsmi xarakterli bütün digər ləvazimatlar dövlət dilində tərtib olunur.

Maddə 18. Dövlət dilinin qorunması və inkişafı

18.1. Azərbaycan Respublikasında dövlət dilinə qarşı gizli, yaxud açıq təbliğat aparmaq, bu dilin işlənməsinə müqavimət göstərmək, onun tarixən müəyyən olmuş hüquqlarını məhdudlaşdırmağa cəhd etmək qadağandır.

18.2. Azərbaycan Respublikasının ərazisindəki bütün kütləvi informasiya vasitələri (mətbuat, televiziya, radio və s.), kitab nəşri və digər nəşriyyat işi ilə məşğul olan qurumlar Azərbaycan dilinin normalarına riayət olunmasını təmin etməlidirlər.

III fəsil

Yekun müddəaları

Maddə 19. Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qanun pozan hüquqi, fiziki və vəzifəli şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Maddə 20. Qanunun qüvvəyə minməsi

20.1. Bu Qanun dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

20.2. Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikasının 22 dekabr 1992-ci il tarixli 413 nömrəli Qanunu qüvvədən düşmüş hesab edilir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2002-ci il
№ 365-IIQ

**11.1 “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında”
Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları**

1. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının dövlət dili Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının hansı fəslində təsbit olunmuşdur?
A) Xalq Hakimiyyəti; B) Dövlətin əsasları;
C) Əsas insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları;
D) Vətəndaşların əsas vəzifələri.
2. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət dilini bilmək hər bir Azərbaycan Respublikası vətəndaşının?
A) borcudur; B) vəzifəsidir; C) hüququdur; D) azadlığıdır.
3. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası dövlət dilinin hüquqi statusu bağlı aşağıda göstərilənlərdən nəyin təminatçısı deyil?
A) dövlət dilinin işlənməsinin; B) dövlət dilinin qorunmasının;
C) dövlət dilinin inkişafının; D) dövlət dilinin müstəqilliyinin.
4. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət dilinin televiziya və radio yayımlarında işlənməsi ilə bağlı aşağıda göstərilən müddəalardan hansı səhvdir?
A) Mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikası ərazisində təsis edilən və fəaliyyət göstərən, dövlət dilində yayımlanan bütün televiziya və radio kanallarının aparıcıları dövlət dilini mükəmməl bilməlidirlər;
B) Azərbaycan Respublikası ərazisində təsis edilən və fəaliyyət göstərən, dövlət dilində yayımlanan dövlət televiziya və radio kanallarının əməkdaşları səliss danışıq qabiliyyətinə malik olmalıdırlar;
C) Televiziya və radio kanallarında dublyaj olunan filmlər dövlətin müəyyən etdiyi dil normalarına uyğun olmalıdır;
D) Televiziya və radio kanallarında dublyaj olunan verilişlər dövlətin müəyyən etdiyi dil normalarına uyğun olmalıdır.

5. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan dilinin orfoqrafiya və orfoepiya normaları kim tərəfindən təstiq edilir?
A) Nazirlər Kabineti; B) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;
C) Azərbaycan Respublikasının Dil Komissiyası;
D) Azərbaycan Respublikası Milli Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutu.
6. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət dilinin nəşriyyat işində işlənməsi nəyə əsasən həyata keçirilir?
A) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən həyata keçirilir;
B) Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq öhdəliklərinə əsasən həyata keçirilir;
C) Azərbaycan Respublikasının milli-adət ənənələrinə əsasən həyata keçirilir;
D) Xarici ölkələrin praktikasına əsasən həyata keçirilir.
7. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət dilinin işlənməsi, qorunması və inkişafı sahəsində dövlətin əsas vəzifələrinə aid deyil?
A) dövlət dilinin inkişaf proqramının hazırlanması;
B) dövlət dilinin işlənməsi üçün zəruri olan maddi bazanın yaradılması;
C) dövlət dilinin inkişaf proqramının hazırlanması və dövlət dilinin inkişafı üzrə yaradılan təşkilatların vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsinin təmin edilməsi;
D) xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycan dilində təhsil almalarına köməklik göstərilməsi.
8. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasının bərpası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu neçənci ildə qəbul olunub?
A) 19 noyabr 1991-ci il; B) 27 noyabr 1991-ci il;
C) 25 dekabr 1991-ci il; D) 03 yanvar 1992-ci il.
9. “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən “Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərmanı neçənci ildə qəbul olunub?
A) 18 iyun 2001-ci il; B) 25 iyun 2001-ci il;
C) 27 iyul 2001-ci il; D) 05 avqust 2001-ci il.

10. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasında Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü hər il hansı tarixdə keçirilir?**
- A) “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında” 9 avqust 2001–ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən hər il 9 Avqustda;
 B) “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında” 9 avqust 2001–ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən hər il 23 Avqustda;
 C) “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında” 9 avqust 2001–ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən hər il 3 İyulda;
 D) “Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününün təsis edilməsi haqqında” 9 avqust 2001–ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanına əsasən hər il 1 Avqustda.
11. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən 12 yanvar 2004–cü ildə dövlət dili ilə əlaqədar aşağıdakı hansı akt qəbul olunmuşdur?**
- A) “Azərbaycan dilinin orfoqrafiya qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı;
 B) Dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin Azərbaycan dilində nəşr edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı;
 C) Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı;
 D) Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Proqramı haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı.
12. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıda göstərilən sənədlərdən hansı dövlət dili ilə yanaşı xarici dillərdə də tərtib edilə bilər?**
- A) niğah haqqında şəhadətnamə; B) təhsil haqqında sənəd;
 C) hərbi bilet; D) əmək kitabçası.
13. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası - Azərbaycan dilinin dövlət dili olaraq işlədilməsini -aşağıda göstərilən hansı əlamətlərdən biri sayır?**
- A) öz suverenliyinin başlıca əlamətlərindən biri sayır;
 B) öz ərazi bütövlüyünün başlıca əlamətlərindən biri sayır;
 C) öz müstəqil dövlətçiliyinin başlıca əlamətlərindən biri sayır;
 D) Azərbaycan xalqının vahidliyinin başlıca əlamətlərindən biri sayır.
14. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət dilinin qorunmasını kim təmin edir?**
- A) Azərbaycan Dövləti; B) Azərbaycan Xalqı;
 C) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi;
 D) Azərbaycan Respublikası.
15. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlarla yazışmalar xarici dildə aparıla bilər?**
- A) aparıla bilər;
 B) ancaq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının rəsmi dillərinin birində;
 C) aparıla bilməz;
 D) ancaq Azərbaycan dilinə tərcümə olunmaq şərtlə.
16. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı hallarda Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq yazışmaları dövlət dili ilə yanaşı, müvafiq xarici dillərdən birində aparıla bilər?**
- A) aparıla bilməz; B) ancaq ingilis dilində;
 C) zəruri hallarda; D) tələb olunan hallarda.
17. **“Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən coğrafi obyektlərin adlarında dövlət dilinin işlədilməsi ilə bağlı aşağıda göstərilənlərdən hansı səhvdir?**
- A) Azərbaycan Respublikasında coğrafi obyektlərin adlarının dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq yazılışı Azərbaycan dilinin orfoqrafiya və orfoepiya lüğətinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilir;
 B) Azərbaycan coğrafi adlarının xarici dillərdə verilməsi Azərbaycan dilində səslənməsinə uyğun olaraq müəyyən edilir;
 C) Azərbaycan coğrafi adlarının xarici dillərdə verilməsi coğrafi adların beynəlxalq yazılış qaydalarına uyğun olaraq müəyyən edilir;
 D) Azərbaycan Respublikasında coğrafi obyektlərin adlarının dövlət dilinin normalarına uyğun olaraq yazılışı Azərbaycan Respublikasının Dil Komissiyası tərəfindən müəyyənləşdirilir.

**12. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT BAYRAĞI HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QANUNU VƏ**

**“AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT BAYRAĞI HAQQINDA
ƏSASNAMƏ”**

**Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Ali Soveti qərara alır:

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağının təsviri təsdiq edilsin.
2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamə təsdiq edilsin.
3. «Azərbaycan SSR-in Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barəsində» Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1956-cı il 5 may tarixli Fərmanı (Azərbaycan SSR qanunları toplusu, 1938-1966-cı illər, c. I, səh. 221; Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Məlumatı, 1981-ci il, № 5-6, maddə 71, № 12, maddə 161) qüvvəsini itirmiş hesab edilsin.

A. MÜTƏLLİBOV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 5 fevral 1991-ci il.
№ 17-XII.

**Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında
ƏSASNAMƏ**

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan dövlətinin suverenliyi rəmzidir.
2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı eni bərabər olan rəngli üç üfqi zolaqdan ibarət düzbucaqlı parça şəklindədir: üst zolaq mavi rəngdə, orta zolaq qırmızı rəngdə, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir. Bayrağın hər iki üzündə qırmızı zolağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz təsviri vardır. Bayrağın eninin uzununa nisbəti 1:2-dir. Ayparanın və səkkizguşəli ulduzun təsvirləri tərəflərinin nisbəti 3:4 olan düzbucaqlının içərisində yerləşir; düzbucaqlının diaqonalı bayrağın eninin 1/2S-nə bərabərdir. Ayparanın təsviri konsentrik (eyni mərkəzli) olmayan iki dairənin hissələri şəklindədir; böyük dairənin diametri xarici düzbucaqlının eninə, kiçik dairənin diametri isə bayrağın eninin 1/4j-ə bərabərdir. Kiçik dairənin mərkəzi bayrağın hündəsi mərkəzindən sol tərəfdə, bayrağın eninin 1/60-nə bərabər olan məsafədə yerləşir. Səkkizguşəli ulduzun təsviri ayparadan sağda yerləşir, ulduzun xarici dairəsinin diametri bayrağın eninin 1/6-ni, daxili dairəsinin diametri isə 1/12-ni təşkil edir.
5. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı və onun təsviri, ölçülərindən asılı olmayaraq bu Əsasnaməyə əlavə edilən rəngli və sxematik təsvirlərə həmişə dəqiq uyğun gəlməlidir.

**12.1 “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağı haqqında”
Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test
tapşırıqları**

1. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə vaxt qəbul edilib?

- A) 5 fevral 1991-ci il; B) 6 mart 1992-ci il;
C) 2 yanvar 2005-ci il; D) 20 iyun 1998-ci il.

2. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu əsasən hansı normativ hüquqi akt qüvvəsini itirmiş hesab edilib?

A. “Azərbaycan SSR-in Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barəsində” Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1977-ci il 22 may tarixli Fərmanı;

B. “Azərbaycan SSR-in Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barəsində” Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1956-cı il 5 may tarixli Fərmanı;

C. “Azərbaycan SSR-in Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barəsində” Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1986-cı il 16 iyun tarixli Fərmanı;

D. “Azərbaycan SSR-in Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barəsində” Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1976-cı il 10 mart tarixli Fərmanı.

3. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” Əsasnaməyə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı nəyin rəmzidir?

- A) ərazi bütövlüyünün; B) milli birliyinin;
C) dövlət suverenliyinin; D) dövlət müstəqilliyinin.

4. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” Əsasnaməyə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı hansı bənddə düzgün təsvir edilmişdir?

A. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı eni bərabər olan rəngli üç üfqi zolaqdan ibarət düzbucaqlı parça şəklindədir: üst zolaq yaşıl rəngdə, orta zolaq qırmızı rəngdə, aşağı zolaq mavi rəngdədir. Bayrağın hər iki üzündə qırmızı zolağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz təsviri vardır. Bayrağın eninin uzununa nisbəti 2:1-dir;

B. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı eni bərabər olan rəngli üç üfqi zolaqdan ibarət düzbucaqlı parça şəklindədir: üst zolaq mavi rəngdə, orta

zolaq qırmızı rəngdə, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir. Bayrağın hər iki üzündə qırmızı zolağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz təsviri vardır. Bayrağın eninin uzununa nisbəti 2:3-dür;

C. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı eni bərabər olan rəngli üç üfüqi zolaqdan ibarət düzbucaqlı parça şəklindədir: üst zolaq mavi rəngdə, orta zolaq qırmızı rəngdə, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir. Bayrağın hər iki üzündə qırmızı zolağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz təsviri vardır. Bayrağın eninin uzununa nisbəti 1:2-dir;

D. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı eni bərabər olan rəngli üç üfqi zolaqdan ibarət düzbucaqlı parça şəklindədir: üst zolaq mavi rəngdə, orta zolaq qırmızı rəngdə, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir. Bayrağın hər iki üzündə qırmızı zolağın ortasında sarı rəngli aypara və beşguşəli ulduz təsviri vardır. Bayrağın eninin uzununa nisbəti 1:2-dir.

5.“Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında” Əsasnaməyə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı təsvir elementləri hansı bənddə düzgün göstərilməmişdir?

A. ayparanın və səkkizguşəli ulduzun təsvirləri tərəflərinin nisbəti 3:4 olan düzbucaqlının içərisində yerləşir; düzbucaqlının diaqonalı bayrağın eninin 1/2-nə bərabərdir;

B. ayparanın təsviri konsentrik (eyni mərkəzli) olmayan iki dairənin hissələri şəklindədir; böyük dairənin diametri xarici düzbucaqlının eninə, kiçik dairənin diametri isə bayrağın eninin 1/4-ə bərabərdir;

C. kiçik dairənin mərkəzi bayrağın həndəsi mərkəzindən sol tərəfdə, bayrağın eninin 1/60-nə bərabər olan məsafədə yerləşir;

D. səkkizguşəli ulduzun təsviri ayparadan sağda yerləşir, ulduzun xarici dairəsinin diametri bayrağın eninin 1/3-ni, daxili dairəsinin diametri isə 1/6-ni təşkil edir.

6.“Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamə” hansı normativ hüquqi aktla təsdiq olunub?

A. fərmanla; B. sərəncamla; C. qanunla; D. qərarla;

7.“Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında Əsasnamə”ni hansı orqan qəbul edib?

A. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;

B. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;

C. Azərbaycan Respublikası Ali Soveti;

D. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi.

13. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT HİMNİ HAQQINDA ƏSASNAMƏ

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır:**

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə təsdiq edilsin.
2. Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1984-cü il 12 sentyabr tarixli Fərmanı (Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Məlumatı, 1984-cü il, № 17, maddə 152) ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə qüvvədən düşmüş sayılsın.
3. Bu Qanun imzalandığı andan qüvvəyə minir.

Əbülfəz ELÇİBƏY Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 2 mart 1993-cü il № 525

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin

1993-cü il 2 mart tarixli qərarı ilə

TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında
ƏSASNAMƏ

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni Azərbaycan dövlətinin, onun müstəqilliyinin və birliyinin müqəddəs rəmzidir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninə dərin ehtiram bəsləmək onun hər bir vətəndaşının vətənpərvərlik borcudur.

2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni aşağıdakı hallarda ifa olunur:

a) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sessiyalarının başlanması və qurtarması zamanı;

b) Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iclaslarına gəldiyi zaman;

v) dövlət bayramlarına həsr olunmuş təntənəli yığıncaqların və iclasların açılışı və bağlanması zamanı;

q) hər gün Azərbaycan Respublikası milli televiziya və radio verilişlərinin əvvəlində və axırında;

ğ) Azərbaycan xalqının və dövlətinin həyatında çox mühüm tarixi hadisələr münasibətilə, Azərbaycanın görkəmli siyasi, dövlət, hərbi xadimlərinin, milli qəhrəmanlarının, elm, ədəbiyyat və incəsənət xadimlərinin şərəfinə abidələrin və lövhələrin açılışı zamanı;

d) dövlət və ictimai orqanlar, müəssisələr, idarələr və təşkilatlar tərəfindən keçirilən mərasimlər və digər təntənəli tədbirlər zamanı Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qaldırılarkən;

e) Azərbaycan Respublikasına rəsmi görüşə gələn xarici ölkələrin dövlət və hökumət başçıları qarşılanarkən və yola salınarkən — müvafiq ölkənin Dövlət himni ifa olunduqdan sonra.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində Azərbaycan Respublikası Dövlət himni hökmən ifa olunduğu başqa hallar da nəzərdə tutula bilər.

3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni orkestr, xor, orkestr-xor tərəfindən, yaxud başqa vokal üsulla və alətlər vasitəsilə ifa olunur. Bunun üçün səsyzma vasitələrindən də istifadə edilə bilər.

Bütün hallarda Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni tam ifa olunur.

4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni «Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında» Azərbaycan Respublikasının 1992-ci il 27 may tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə ifa olunmalıdır.

5. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni camaat qarşısında ifa olunarkən oradakılar himni ayaq üstə dinləməli və ya oxumalıdır.

6. Hərbi hissələrdə, hərbi gəmilərdə, daxili işlər, sərhəd xidməti və milli təhlükəsizlik orqanlarında Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin ifa olunması, habelə himn ifa edilərkən hərbi qulluqçuların, daxili işlər və milli təhlükəsizlik orqanlarının sırayı və rəis heyətinə aid şəxslərin əsgəri rəsm-təzim etməsi hərbi nizamnamələrlə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən müəyyən edilən qaydalarla tənzimlənir.

7. Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin musiqisi və mətni əlifba kitabının birinci səhifəsində dərc olunur.

Ümumtəhsil məktəblərində, texniki peşə, orta ixtisas məktəblərində, ali məktəblərdə və başqa tədris müəssisələrində yeni dərs ilinin birinci dərsi Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninin öyrənilməsinə və ifasına həsr edilir.

8. Respublika və beynəlxalq idman yarışları keçirilərkən Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin ifa olunması qaydası respublika və beynəlxalq idman təşkilatlarının mövcud praktikası nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

9. Respublika idarələri və təşkilatları xarici dövlətlərin ərazisində təntənəli tədbirlər keçirərkən Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydalara müvafiq surətdə, onların olduqları ölkənin praktikası və yerli adətləri nəzərə alınmaqla ifa edilir.

10. Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin daxili işlər, sərhəd xidməti və milli təhlükəsizlik orqanlarında, tədris müəssisələrində, idman yarışları zamanı, habelə Azərbaycan Respublikasının idarələri və təşkilatları tərəfindən xarici dövlətlərin ərazisində tədbirlər keçirilərkən ifa olunması qaydaları bu Əsasnamənin tələbləri əsas götürülməklə müəyyən edilir.

11. Bu Əsasnamənin dəqiq yerinə yetirilməsinə nəzarət etmək dövlət orqanlarının, müəssisələrin, idarələrin, təşkilatların, siyasi partiyaların, ictimai birliklərin, həmkarlar ittifaqlarının və digər ictimai qurumların rəhbərlərinə həvalə olunur.

13.1 “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında” Əsasnaməyə aid test tapşırıqları

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə hansı normativ aktla və nə vaxt təsdiq edilmişdir?

- A) Qanunla, 2 mart 1993-cü il; B) Qərarla, 22 fevral 1992-ci il;
C) Sərəncamla, 3 mart 2002-ci il; D) Fərmanla, 17 fevral 1994-cü il.

2. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni nəyin müqəddəs rəmzidir?

- A) Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin;
B) Azərbaycan dövlətinin, onun müstəqilliyinin və birliyinin;
C) Ərazi bütövlüyünün; D) Milli dirçəlişin.

3. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasının dövlət himni aşağıdakı hallarda ifa olunmur?

- A. dövlət bayramlarına həsr olunmuş təntənəli yığıncaqların və iclasların açılışı və bağlanması zamanı;
B. Azərbaycan xalqının və dövlətinin həyatında çox mühüm tarixi hadisələr münasibətilə, Azərbaycanın görkəmli siyasi, dövlət, hərbi xadimlərinin, milli qəhrəmanlarının, elm, ədəbiyyat və incəsənət xadimlərinin şərafinə abidələrin və lövhələrin açılışı zamanı;
C. dövlət və ictimai orqanlar, müəssisələr, idarələr və təşkilatlar tərəfindən keçirilən mərasimlər və digər təntənəli tədbirlər zamanı Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qaldırılarkən;
D. dövlət orqanlarında iş başlamazdan əvvəl.

4. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasına rəsmi görüşə gələn xarici ölkələrin dövlət və hökumət başçıları qarşılanarkən və yola salınarkən Dövlət himni nə vaxt ifa olunur?

- A. ümumiyyətlə ifa olunmur;
B. müvafiq ölkənin Dövlət himni ifa olunduqdan sonra;
C. müvafiq ölkənin Dövlət himni ifa olunmamışdan qabaq;
D. hər iki himn eyni zamanda ifa olunur.

5. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən bütün hallarda Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni necə ifa olunur?

- A. musiqili; B. musiqisiz; C. təntənəli; D. tam.

6. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni hansı qaydada ifa olunmalıdır.

- A. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1992-ci il 27 may tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə;

B. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə;

C. bu Əsasnamə ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə;

D. təlimat ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə.

7. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı doğru deyil?

A. hərbi hissələrdə, hərbi gəmilərdə, daxili işlər, sərhəd xidməti və milli təhlükəsizlik orqanlarında Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin ifa olunması, habelə himn ifa edilərkən hərbi qulluqçuların, daxili işlər və milli təhlükəsizlik orqanlarının sırayı və rəis heyətinə aid şəxslərin əsgəri rəsm-təzim etməsi hərbi nizamnamələrlə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən müəyyən edilən qaydalarla tənzimlənir;

B. Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin musiqisi və mətni əlifba kitabının sonuncu səhifəsində dərc olunur;

C. ümumtəhsil məktəblərində, texniki peşə, orta ixtisas məktəblərində, ali məktəblərdə və başqa tədris müəssisələrində yeni dərs ilinin birinci dərsi Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninin öyrənilməsinə və ifasına həsr edilir;

D. Respublika və beynəlxalq idman yarışları keçirilərkən Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin ifa olunması qaydası respublika və beynəlxalq idman təşkilatlarının mövcud praktikası nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

8. “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə”yə əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı doğrudur?

A)Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni orkestr, xor, orkestr-xor tərəfindən, yaxud başqa vokal üsulla və alətlər vasitəsilə ifa olunması qadağandır;

B) bütün hallarda Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni tam ifa oluna bilməz;

C)Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni “Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında” Azərbaycan Respublikasının 1992-ci il 27 may tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş mətnə və musiqi redaksiyasına tam müvafiq surətdə ifa olunmalıdır;

D)Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni camaat qarşısında ifa olunarkən oradakılar himni oturaraq dinləməli və ya oxumamalıdırlar.

14. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT GERBİ HAQQINDA ƏSASNAMƏ”

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə (əlavə olunur) təsdiq edilsin.

2. Azərbaycan SSR Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1981-ci il 16 mart tarixli Fərmanı (Azərbaycan SSR Ali Sovetinin Məlumatı, 1981-ci il, № 5-6, maddə 70) ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan SSR-in Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə qüvvəsini itirmiş hesab edilsin.

3. Bu Qanun imzalandığı andan qüvvəyə minir.

Əbülfəz ELÇİBƏY,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 fevral 1993-cü il
№ 516

*Azərbaycan Respublikasının
1993-cü il 23 fevral tarixli Qanunu ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR*

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında ƏSASNAMƏ

1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi rəmzidir.

2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi palıd budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən şərq qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəngləri fonunda səkkizguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin rəngli təsvirində ulduz ağ, alov qırmızı, palıd budaqları yaşıl, sünbüllər sarı rəngdədir. Qalxanın və ulduzun sağaqları, habelə qalxanın düymələri və palıd qozaları qızıldır.

3. Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin qabarıq təsviri vurulur:

a) Azərbaycan Respublikası parlamentinin binasına, iclas salonuna və parlament sədrinin xidməti kabinetinə;

b) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqamətgahına və xidməti kabinetinə;

v) Azərbaycan Respublikasının bütün məhkəmələrinin, hərbi tribunallarının binalarına, məhkəmə iclaslarının salonlarına, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi, Ali Məhkəməsi və Ali Arbitraj Məhkəməsi sədrlərinin xidməti kabinetlərinə;

q) yerli nümayəndəli dövlət orqanlarının binalarına və iclas salonlarına;

ğ) Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət orqanlarının binalarına;

d) Azərbaycan Respublikasının diplomatik və ticarət nümayəndəliklərinin, konsulluq idarələrinin binalarına.

4. Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirindən istifadə olunur:

a) Azərbaycan Respublikası Dövlət möhüründə, bütün dövlət orqanlarının möhürlərində;

b) Azərbaycan Respublikası qanunlarının, parlamentin qərarlarının, prezidentin fərman və sərəncamlarının blanklarında;

v) bu Əsasnamənin 3-cü maddəsində göstərilən dövlət orqanlarının sənədlərinin blanklarında (binalarının lövhələrində);

q) Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının buraxıldığı kağız və metal pul nişanlarında, Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlarında, dövlət istiqraz vəərəqələrində;

ğ) Azərbaycan Respublikası vətəndaşının pasportunda; Azərbaycan Respublikası vətəndaşına verilən diplomatik və başqa xarici pasportlarda;

d) Azərbaycan Respublikası parlamentinin rəsmi nəşrlərində;

e) Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş hallarda Dövlət sərhəd nişanlarında;

ə) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) aparatının möhür və blanklarında.

5. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirinin mütləq vurulmalı olduğu başqa hallar da nəzərdə tutula bilər.

6. Bu Əsasnamədə göstərilən hallardan başqa Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirindən istifadə etmək hüququ Azərbaycan Respublikasının parlamenti tərəfindən verilə bilər.

7. Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsviri olan möhürlərin və sənəd blanklarının hazırlanması, istifadə olunması, saxlanması və məhv edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir.

8. Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin verilən təsviri ölçüsündən asılı olmayaraq həmişə dəqiq surətdə bu Əsasnaməyə əlavə edilən rəngli və ya ağ-qaratasvirə uyğun gəlməlidir.

14.1 “Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında” Əsasnaməyə aid test tapşırıqları

1. “Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi nəyin rəmzidir?

- A. dövlət suverenliyinin; B. ərazi bütövlüyünün;
C. dövlətinin müstəqilliyinin; D. xalqın vahidliyinin.

2. “Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbinin təsviri hansı bənddə tam və düzgün təsvir edilmişdir?

A. *palıd budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən şərq qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəngləri fonunda səkkizguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır;*

B. *cökə budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən milli qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəngləri fonunda səkkizguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində sünbül təsviri vardır;*

C. *söyüd ağacından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən milli qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəngləri fonunda beşguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır;*

D. *sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən qalxanun təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə səkkizguşəli ulduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır.*

3. “Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin qabarıq təsviri vurulmur?

A. *Azərbaycan Respublikası parlamentinin binasına, iclas salonuna və parlament sədrinin xidməti kabinetinə;*

B. *Azərbaycan Respublikası Prezidentinin iqamətgahına və xidməti kabinetinə;*

C. *Azərbaycan Respublikasının bütün məhkəmələrinin, hərbi tribunallarının binalarına, məhkəmə iclaslarının salonlarına, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi, Ali Məhkəməsi və Ali Arbitraj Məhkəməsi sədrələrinin xidməti kabinetlərinə;*

D. *xarici ölkələrin Azərbaycan Respublikasındakı diplomatik və ticarət nümayəndəliklərinin, konsulluq idarələrinin binalarına.*

4. “Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə”yə əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirindən harada istifadə olunmur?

A. *Azərbaycan Respublikası Dövlət möhüründə, bütün dövlət orqanlarının*

möhürlərində;

B. Azərbaycan Respublikası qanunlarının, parlamentin qərarlarının, prezidentin fərman və sərəncamlarının blanklarında;

C. Azərbaycan Respublikası Milli Bankının buraxıldığı kağız və metal pul nişanlarında, Azərbaycan Respublikasının qiymətli kağızlarında, dövlət istiqraz və rəqalərində;

D. dövlət orqanlarının mətbəələrinin istehsalı olan bütün nəşrlərin ilk səhifəsində.

5. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə"yə görə bu Əsasnamədə göstərilən hallardan başqa Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirindən istifadə etmək hüququ kim tərəfindən verilə bilər?

A. Azərbaycan Prezidenti; B. Azərbaycan Respublikasının Parlamenti;

C. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti;

D. müvafiq icra hakimiyyəti orqam.

6. "Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə"yə əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsviri olan möhürlərin və sənəd blanklarının hazırlanması, istifadə olunması, saxlanılması və məhv edilməsi qaydası kim tərəfindən müəyyən edilir?

A. Azərbaycan Prezidenti; B. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi;

C. Nazirlər Kabineti;

D. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı.

7. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə" nə vaxt qəbul edilib?

A. 23 fevral 1993-cü il; B. 23 iyun 1995-ci il;

C. 7 iyun 1992-ci il;

D. 18 oktyabr 1991-ci il.

8. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə" hansı normativ hüquqi aktla təsdiq edilib?

A. fərmanla; B. qanunla; C. qərarla; D. sərəncamla.

9. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə"ni hansı orqan qəbul etmişdir?

A. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;

B. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti;

C. Azərbaycan Respublikası Ali Soveti;

D. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi.

10. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Əsasnamə"yə görə bu Əsasnamədə göstərilən hallardan başqa Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin təsvirinin mütləq vurulmalı olduğu başqa hallar harda nəzərdə tutula bilər?

A. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarında;

B. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti fərmanlarında;

C. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində;

D. Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının normativ aktlarında.

15. "DÖVLƏT ORQANLARINDA, DÖVLƏT MÜLKİYYƏTİNDƏ OLAN VƏ PAYLARININ (SƏHMLƏRİNİN) NƏZARƏT ZƏRFİ DÖVLƏTƏ MƏXSUS OLAN HÜQUQİ ŞƏXSLƏRDƏ VƏ BÜDCƏ TƏŞKİLATLARINDA KARGÜZARLIĞIN APARILMASINA DAİR TƏLİMAT"

"Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat"ın təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılması işinin daha da təkmilləşdirilməsi, onun vahid sistemə və formaya salınması məqsədi ilə qərara alıram:

1. "Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarındakargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

3. Müəyyən edilsin ki, "Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat"ın tələblərinə riayət edilməsinə ümumi nəzarəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Sənədlərlə və vətəndaşların müraciətləri ilə iş şöbəsi həyata keçirir.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında məxfi sənədlərlə iş üzrə kargüzarlığın aparılması qaydası barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

öz səlahiyyətləri daxilində bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

5. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 sentyabr 2003-cü il

№ 935

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
27 sentyabr 2003-cü il tarixli 935 nömrəli Fərmanı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR*

“Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat”ın təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarındakargüzarlığın aparılması işinin daha da təkmilləşdirilməsi, onun vahid sistemə və formaya salınması məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. “Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarındakargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

3. Müəyyən edilsin ki, “Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat”ın tələblərinə riayət edilməsinə ümumi nəzarəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Sənədlərlə və vətəndaşların müraciətləri ilə iş şöbəsi həyata keçirir.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında məxfi sənədlərlə iş üzrə kargüzarlığın aparılması qaydası barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

öz səlahiyyətləri daxilində bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

5. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 sentyabr 2003-cü il
№ 935

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
27 sentyabr 2003-cü il tarixli 935 nömrəli Fərmanı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR*

Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair

TƏLİMAT

1. Ümumi müddəalar

1. Bu Təlimat dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında (bundan sonra - təşkilatlar) kargüzarlığın aparılması işini, o cümlədən sənədlərin hazırlanmasını, qeydiyyatını, hərəkətini, icrasını, uçotunu və arxivə verilməsini tənzimləyir. Yerli icra hakimiyyəti orqanlarında kargüzarlıq “Azərbaycan Respublikasının rayon, şəhər, şəhərlərdə rayon icra hakimiyyəti başçıları aparatlarında sənədlərlə iş barədə Təlimat” əsasında aparılır. Bu Təlimatın müddəaları təşkilatlarda vətəndaşların müraciətləri ilə bağlı kargüzarlığın aparılmasına şamil edilmir.

2. Kargüzarlıq - təşkilatın, öz vəzifələrini həyata keçirməsi ilə əlaqədar sənədləşdirmə və sənədlərlə işin təşkili üzrə fəaliyyətidir. Təşkilatlarda kargüzarlıq Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində aparılır.

3. Təşkilatlarda kargüzarlığın aparılması dəftərxana və ya xüsusi olaraq bu məqsəd üçün ayrılan əməkdaşlar (bundan sonra - kargüzarlıq xidməti) tərəfindən həyata keçirilir. Kargüzarlıq xidməti tərəfindən bu Təlimatın tələblərinə riayət edilməsinə nəzarəti təşkilatın rəhbərliyi həyata keçirir. Təşkilatlarda kargüzarlığın aparılması qaydalarına riayət olunması üzərində nəzarətin həyata keçirilməsi vəzifəsini onların baş təşkilatları daşıyır.

4. Kargüzarlıq xidmətinin əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

4.1. poçt, elektron poçt, faks, telefotoqram, feldyeger rabitəsi vasitəsilə və kargüzarlıq xidmətinə bilavasitə daxil olan sənədləri qəbul etmək, qeydə almaq, aidiyyəti üzrə bölüşdürmək və icraçılara çatdırmaq;

4.2. sənədləri göndərmək;

4.3. sənədlərin icra müddətinə, bu Təlimatın tələblərinə uyğun tərtibinə və arxivləşdirilməsinə nəzarət etmək;

4.4. icra edilmiş sənədləri struktur bölmələrindən tələb etmək;

4.5. sənədlərin surətlərini çıxarmaq, çoxaltmaq və stenografiya işlərini həyata keçirmək;

4.6. sənədləri işlərin nomenklaturu üzrə formaləşdirmə və arxivə təhvil vermək;

4.7. sənədləri qoruyub saxlamaq və xidməti zərurətlə əlaqədar onlardan istifadəni təmin etmək;

4.8. kargüzarlığın müntəzəm surətdə təkmilləşdirilməsi məqsədilə təşkilatın bütün fəaliyyət sahələrində kargüzarlıq işinə metodiki rəhbərliyi həyata keçirmək, kargüzarlığı aparan işçilərin peşə hazırlığını artırmaq;

4.9. tabe təşkilatlarda kargüzarlığın aparılmasına nəzarət etmək.

5. Strukturdan, habelə sənəd dövriyyəsinin həcmindən asılı olaraq, kargüzarlıq sistemi mərkəzləşdirilmiş və mərkəzləşdirilməmiş ola bilər.

Struktur bölmələrinin sayı az, sənəd dövriyyəsi isə ildə 25000 sənədə qədər olan təşkilatlarda kargüzarlıq mərkəzləşdirilmiş qaydada aparılır.

Strukturu mürəkkəb, sənəd dövriyyəsi isə ildə 25000 sənəddən çox olan, habelə struktur bölmələri ayrı-ayrı ərazilərdə yerləşən təşkilatlarda kargüzarlıq mərkəzləşdirilməmiş qaydada aparılır.

Mərkəzləşdirilmiş kargüzarlıq sistemində sənədlərin və qeydə alınması tələb olunmayan korrespondensiyanın (16 nömrəli əlavə) qəbulunu, göndərilməsini, uçotunu, struktur bölmələrinə paylanması, habelə sənədlərin qeydə alınmasını, rəsmiləşdirilməsini, işlərin formalaşdırılmasını kargüzarlıq xidməti həyata keçirir.

Mərkəzləşdirilməmiş kargüzarlıq sistemində isə sənədlərin və qeydə alınması tələb olunmayan korrespondensiyanın qəbulunu, göndərilməsini, uçotunu, sənədlərin struktur bölmələrinə paylanması kargüzarlıq xidməti, sənədlərin qeydə alınmasını, rəsmiləşdirilməsini, işlərin formalaşdırılmasını isə struktur bölmələri həyata keçirirlər.

6. Təşkilatların və struktur bölmələrinin rəhbərləri dəyişdirildikdə, işlər və ya icrada olan sənədlər akt üzrə qəbul edilir və təhvil verilir. Aktın bir nüsxəsi kargüzarlıq xidmətində saxlanılır.

İşdən çıxarıldıqda və ya başqa işə keçirildikdə, icraçı onda olan işləri və sənədləri bu vəzifəyə yeni təyin edilən və ya həmin vəzifəni müvəqqəti icra edən şəxsə akt üzrə təhvil verməlidir.

Aktda bütün işlər və ayrı-ayrı sənədlər icra vəziyyəti göstərilməklə sadalanır.

2. Sənədlərin hazırlanması üçün ümumi tələblər

7. Təşkilatlarda sərəncam mahiyyətli sənədlərin (qərarlar, sərəncamlar, əmrlər) yaranmasının hüquqi əsasları aşağıdakılardır:

7.1. qüvvədə olan normativ hüquqi aktların tələbləri;

7.2. yuxarı təşkilatların konkret tapşırıqları;

7.3. təşkilat tərəfindən onun üzərinə düşən vəzifələrin icra edilməsi üçün, səlahiyyətləri daxilində cari təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat fəaliyyətinin həyata keçirilməsi;

7.4. təşkilatın aparatının işini hüquqi baxımdan tənzimləmək zərurətinin yaranması.

8. Sənədlərin hazırlanması üçün "işlətmək üçün kağız formatları" - 9327 - 60 dövlətlərarası standart üzrə A4 (210x297 mm) və A5 (210x148 mm) formatlı blank və kağızlardan istifadə edilir.

9. Sənəd dövriyyəsi böyük olan təşkilatlarda ayrı-ayrı sənəd növləri üçün blanklar tətbiq edilir və onların üzərində mətbəə üsulu ilə sənəd növünün adı (qərar, protokol, əmr və s.) yazılır.

İki və ya daha artıq təşkilat adından hazırlanan sənədlər blanksız tərtib edilir. Həmin sənədlər təşkilat rəhbərinin imzası və təşkilatın gerbli möhürü ilə təsdiqlənir.

Sərəncam mahiyyətli sənədlər üçün blanklar "Sərəncam sənədləri sistemi. Formulyar-nümunə" - 6.38-90 dövlətlərarası standart üzrə hazırlanır.

Blanklar 1 nömrəli ağ yazı kağızından hazırlanmalıdır. Müstəsna hallarda açıq rəngli, zəif boyalı kağız işlətməyə yol verilir.

10. Təşkilatlarda tez-tez təkrarlanan birtipli sənədlər (bildiriş, məktub və s.) tərtib edilərkən sənədlərin mətbəə üsulu ilə hazırlanan trafaret mətnli blankları tətbiq edilə bilər.

11. Təşkilatların mətbəə üsulu ilə hazırlanan blanklarında aşağıdakı rekvizitlər çap edilir:

11.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi (Azərbaycan Respublikasının 1993-cü il 23 fevral tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında" Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş təsvirə uyğun olaraq);

11.2. Azərbaycan Respublikasının (Naxçıvan Muxtar Respublikasının) adı;

11.3. təşkilatın tam adı;

11.4. təşkilatın poçt indeksi, ünvanı, məlumat almaq üçün telefon nömrəsi, faksın nömrəsi və elektron poçtu (əgər varsa).

Rekvizitlər blankların yuxarı hissəsində eninə, bir qayda olaraq, Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində çap edilir (1 nömrəli əlavə). Xarici dildə çap edilmiş rekvizitlərə malik blanklardan istifadə edilməsinə yalnız sənədin mətni həmin blankı göndərən təşkilat tərəfindən xarici dildə yazıldıqda yol verilir.

12. Plan, maliyyə, statistika sənədləri və başqa xüsusi sənədlər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hazırlanıb tərtib edilir.

13. Sənədlər hazırlanarkən təşkilatın adının (sənədin blankında əks etdirilir) və sənəd növünün adının (məktublər istisna olmaqla), sənədin başlığının (mətni A5 (210x148) formatlı kağızda çap olunan sənədlər, teleqramlar və bildirişlər istisna olmaqla) göstərilməsi, sənədlərə ünvan yazılması, tarix və nömrə qoyulması, mətnin razılaşdırılması haqqında qeydlər yazılması, sənədin rəsmiləşdirilməsi, habelə sənədin hərəkəti və icrası haqqında qeydlərin yazılması zəruridir.

14. Bir qayda olaraq, sənədlərin mətnləri iki hissədən ibarət olur. Birinci hissədə sənədin hazırlanması üçün əsas götürülmüş faktların və hadisələrin təsviri verilir. İkinci hissədə nəticələr, təkliflər, qərarlar və sərəncamlar ifadə olunur.

Sənədin yaranması üçün başqa sənəd əsas olduqda, birinci hissədə bu sənədin hazırlanması üçün əsas götürülmüş sənəd növünün adı (adlıq halda), nömrəsi, tarixi və mətnin başlığı göstərilir.

İkinci hissənin mətni hərəkətlərin xarakterinə, icraçılara, müddətlərə görə və başqa meyarlar əsasında ərəb rəqəmləri ilə nömrələnmiş bəndlərə və yarımbəndlərə bölünə bilər.

Ayrı-ayrı hallarda sənədin mətni yalnız son hissədən (əmrədən, göstərişdən və s.) ibarət ola bilər.

15. Sənədlərin mətnləri, mətn hissələri və ya ayrı-ayrı cümlələri vahid şəkllə salına bilər. Mətnlərin vahid şəkllə salınması tam oxşar və daim təkrarlanan məlumat sənədləri üçün dil trafaretlərinin işlənilməsindən ibarətdir.

16. Sənədin başlığı vərəqin ortasında mətndən əvvəl yazılır.

Sənədlərin başlığı maksimum qısa, dəqiq olmalı və "nə haqqında" sualına cavab verməklə feli ismin köməyi ilə ifadə edilməlidir ("... ciddi nöqsanlar haqqında", "...tədbirləri haqqında", "...yerinə yetirilməsi haqqında", "... işinin təşkil edilməsi haqqında" və s.).

17. Göndərilən sənədlərdə (məktublarda, məlumat xarakterli arayışlarda, məlumat vəərəqlərində) ünvan sahibinin rekvizitləri dəqiq göstərilir. Bu məqsədlə aşağıdakı tələblərə əməl edilməlidir:

17.1. sənəd göndərilən təşkilatın, onun struktur bölməsinin adı, vəzifəli şəxsin adı və soyadı yazılır;

17.2. sənəd təşkilata və ya onun struktur bölməsinə göndərilirsə, təşkilatın və ya onun struktur bölməsinin adı yönlük halda yazılır (məsələn: Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyinə);

17.3. sənəd konkret vəzifəli şəxsə ünvanlanırsa, o zaman təşkilatın adı yiyəlik halda, sənədin ünvanlandığı vəzifəli şəxsin adı və soyadı isə yönlük halda yazılır (məsələn: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin _____ (struktur bölməsinin rəhbəri) cənab _____);

17.4. məktub göndərilənin poçt ünvanı (poçt indeksi, şəhər (rayon), qəsəbə (kənd), küçə və evin nömrəsi) tam şəkildə göstərilir.

Sənəddə dördədən çox ünvan olmamalıdır. Sənəd dördədən çox ünvana göndərilərkən göndəriş siyahısı tərtib edilir və hər sənəddə yalnız bir ünvan göstərilir.

18. Sənədin düzgün tərtibi, məzmununun aydın ifadə edilməsi və üslubu, tapşırığın vaxtında və keyfiyyətlə yerinə yetirilməsi bilavasitə icraçının vəzifəsidir.

19. Sənədin imzalanmasının və ya təsdiq edilməsinin tarixi sənədin tarixi hesab edilir.

Sənədin tarixi onu imzalayan və ya təsdiq edən vəzifəli şəxs tərəfindən qoyulur.

Sənədin tarixi, həmçinin sənədin məzmununda olan tarixlər rəqəmlə yazılmalıdır. Tarixin elementləri eyni sətirdə ardıcılıqla yazılır: ayın tarixi, ay, il (məsələn: 15.12.03., 15.12.2003-cü il və ya 15 dekabr 2003-cü il).

20. Sənədin qeydiyyat nömrəsi işin nomenklatur nömrəsindən və sənədin qeydə alınmasının sıra nömrəsindən ibarətdir, sənədin qeydə alınması zamanı verilir və qeydiyyat ştampında vəərəqlərin sayından və tarixdən əvvəl əks etdirilir.

Sərəncam mahiyyətli sənədlərə və protokollara müstəqil olaraq hər sənəd növü daxilində verilən qeyd nömrələri onların nömrələridir.

21. Sənədin məqsədəuyğunluğunu və ya əsaslılığını qiymətləndirmək zəruri olduqda, sənədin razılaşdırılması tələb olunur. Razılaşdırma təşkilat daxilində və ya müxtəlif təşkilatlar arasında həyata keçirilir. Bunun üçün sənədlər imzalanmazdan əvvəl, onlara müvafiq vəzifəli şəxslər tərəfindən viza verilməlidir.

22. Təşkilat daxilində razılaşdırma müvafiq struktur bölmələrinin rəhbərləri arasında həyata keçirilir.

Sərəncam mahiyyətli sənədlərin layihələrində icraçı tərəfindən birinci nüsxədə mətnin axırıncı vəərəqlərinin arxasında viza qoyulur. Göndərilən sənədlərdə vizalar təşkilatda qalan nüsxədə qoyulur.

Vizanın tərkibinə viza verən şəxsin soyadı və adı, onun şəxsi imzası və tarix daxildir.

Sənədlə əlaqədar qeydlər ayrıca vəərəqdə yazılır. Bu zaman viza aşağıdakı kimi göstərilir:

(imza) (adı və soyadı) (tarix)

Qeydlər əlavə olunur.

23. Sənədlərin müxtəlif təşkilatlar arasında razılaşdırılması müvafiq təşkilatların rəhbərləri tərəfindən razılaşdırılma qrifinin qoyulması, razılaşdırılma sənədinin alınması və ya kollegial orqanın iclasında sənəd layihəsinin müzakirəsinin protokolunun təqdim edilməsi vasitəsilə həyata keçirilir.

Razılaşdırılma qrifi "Razılaşdırılmışdır" və ya "Razıyam" sözündən, sənədin razılaşdırıldığı şəxsin vəzifəsindən, adından və soyadından, şəxsi imzasından və tarixdən ibarətdir (məsələn:

"Razılaşdırılmışdır"

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri
(imza) (adı və soyadı)
(tarix).

Razılaşdırılma qrifi sənədin titul vəərəqlərinin yuxarı sağ küncündə yerləşdirilməlidir

3. Sənədlərin rəsmiləşdirilməsi üçün ümumi tələblər

24. Sənəd, ona rəsmi xarakter və hüquqi qüvvə verilməsi məqsədilə rəsmiləşdirilməlidir. Rəsmiləşdirmə sənədin imzalanması, təsdiq edilməsi, qeydə alınması və ona möhür vurulması vasitəsilə həyata keçirilir.

25. Sənədin bütün nüsxələri imzalanır.

İmzanın tərkibinə sənədi imzalamış şəxsin vəzifəsinin adı, onun şəxsi imzası, adı və soyadı daxildir. Sənədi imzalamaq üçün vəzifəli şəxs müvəqqəti işdə olmadıqda, sənədi onun müavini və ya səlahiyyətlərini icra edən şəxs imzalayır. Bu zaman sənədi imzalamış şəxsin faktiki vəzifəsi, adı və soyadı göstərilməlidir. Sənədi "əvəzinə" sözünü yazmaqla və ya vəzifənin adının qabağına xətt çəkməklə imzalamaq qadağandır. Dövlət orqanının rəhbərinə göndərilən sənədlər göndərən dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən, o olmadıqda isə onun vəzifəsini icra edən müavini tərəfindən imzalanır.

Əgər sənəd blankda tərtib edilmişdirsə, sənədi imzalamış şəxsin vəzifəsi qısa şəkildə göstərilir (məsələn:

Sədr

(imza) (adı və soyadı).

Əgər sənəd blankda tərtib edilməmişdirsə, sənədi imzalamış şəxsin vəzifəsi tam şəkildə göstərilir (məsələn:

Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və
Arxitektura Komitəsinin sədri

(imza) (adı və soyadı)
(tarix)

26. Kollegial orqanların sənədləri, habelə məzmununa görə iki və ya daha artıq şəxsin məsuliyyət daşdığı sənədlər müvafiq olaraq iki və ya daha artıq imza ilə rəsmiləşdirilir (protokollar, maliyyə sənədləri və s.). Belə hallarda imzalar şəxslərin tutduğu vəzifələrə uyğun olan ardıcılıqla bir-birinin altında (vəzifələrin adları biri digərindən iki-dörd sətirarası intervalla ayrılmaqla) yerləşdirilir.

27. Əgər sənədi eyni dərəcəli iki və ya bir neçə vəzifəli şəxs imzalayırsa, onların imzaları bir səviyyədə yerləşdirilir.

28. Komissiyanın tərtib etdiyi sənədlər imzalanarkən sənədi tərtib etmiş şəxslərin vəzifələri deyil, komissiya üzvləri arasında vəzifələrin bölgüsü göstərilir (məsələn:

Komissiyanın sədri:	(imza)	- (adı və soyadı)
Komissiyanın üzvləri:	(imza)	- (adı və soyadı)
	(imza)	- (adı və soyadı)
	(imza)	- (adı və soyadı və s.).

30. Aşağıdakı sənədlər təsdiq edilir: təşkilatın və onların struktur bölmələrinin əsasnamələri, nizamnamələri, perspektiv və cari planlar, yoxlama-təftiş xarakterli aktlar, işlərin qəbulu və təhvil aktları, ayrı-ayrı protokol növləri və təşkilat rəhbərliyinin zəruri hesab etdiyi digər sənədlər.

31. Sənəd təsdiq etmə qıfı ilə və ya müvafiq sərəncam mahiyyətli sənəd qəbul etməklə təsdiq olunur.

Təsdiq etmə qıfının elementləri aşağıdakılardır: "Təsdiq edilmişdir" və ya "Təsdiq edirəm" sözləri sənədi təsdiq etmiş şəxsin vəzifəsinin adı, şəxsi imzası, adı və soyadı təsdiq etmə tarixi.

Sənədin təbiiyi üçün əlavə tədbirlərin həyata keçirilməsi tələb olunduğu hallarda, həmin sənədin təsdiq edilməsi sərəncam mahiyyətli sənəd qəbul edilməsi vasitəsilə həyata keçirilir.

32. Əgər sənəd təşkilatın blankında tərtib edilməmişdirsə, ona möhür vurulmalıdır.

Əslə təsdiq edilməli olan maliyyə sənədlərinə, arayışlara, vəsiqələrə, nizamnamələrə, əsasnamələrə, əmək kitabçalarına, sənədlərin məhv edilmək üçün ayrılması aktlarına, habelə lazımi hallarda başqa sənədlərə imza qoyulması ilə bərabər Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi əks olunmuş möhür vurulur.

Dövlət gerbi əks olunmuş möhürü olmayan təşkilatlar əsas möhürdən istifadə edirlər.

Möhür vəzifə adının və şəxsi imzanın üstünü tutmamalıdır.

4. Kompüter (makina) üsulu ilə hazırlanan sənədlərə olan tələblər

33. Sənədlərin kompüter (makina) üsulu ilə hazırlanması 6.38-90 dövlətlərarası standartın tələbinə uyğun surətdə həyata keçirilir. Kompüter üsulu ilə yazılan sənədlərin (maliyyə, statistik və digər cədvəllər istisna olmaqla) mətni "Arial" 12 şrifti ilə A4 formatda bir və ya bir yarım sətirarası intervalla yazılmalıdır.

34. Sənədlər çap olunarkən vərəqdə aşağıda göstərilən qədər sahələr saxlanılır:

34.1. soldan - 25 mm;

34.2. sağdan - ən azı 8 mm;

34.3. yuxarıdan - 20 mm;

34.4. aşağıdan:

34.4.1. A4 formatı kağızlar üçün - azı 19 mm;

34.4.2. A5 formatı kağızlar üçün - azı 16 mm.

36. Təşkilatın adlarında köməkçi sözlərdən başqa bütün sözlərin və onların tərkibinə daxil olan xüsusi isimlərin baş hərfi böyük yazılır (Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi, Ticarət və Sənaye Palatası və s.).

37. Təşkilatların struktur bölmələrinin adının yalnız baş hərfi böyük yazılır (məsələn: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin Aparatı).

Struktur bölmələrinin tərkibindəki ayrı-ayrı struktur vahidlərinin adı kiçik yazılır (məsələn: Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi Aparatının Əmək statistikasi şöbəsi).

38. Rayon (şəhər) icra hakimiyyəti orqanlarının adlarında bütün sözlərin baş hərfi böyük yazılır (Nərimanov Rayon İcra Hakimiyyəti, Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyəti və s.).

39. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2004-cü il 5 avqust tarixli 108 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan dilinin orfoqrafiya qaydalarına" uyğun olaraq birinci hərfi böyük yazılan vəzifələrin adları (Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri, Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru və s.) istisna olmaqla, qalan vəzifə adları kiçik hərflə yazılır (Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sığorta Kommersiya Şirkətinin sədri, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, Bakı Dövlət Universitetinin rektoru, Beyləqan Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı və s.).

40. Başlanğıc hərflərindən yaradılmış mürəkkəb ixtisar adları böyük hərflə yazılır (məsələn: Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi - MTN).

41. İki və daha artıq səhifəsi olan sənədlər ikinci səhifədən başlayaraq nömrələnməlidir. Nömrələr ərəb rəqəmləri ilə yazılır.

42. Sənədlərdə nömrə anlayışı "№" işarəsi və ya "nömrə" ("nömrəli") sözü ilə ifadə olunur.

5. Sənədlərə əlavələrin (qoşmaların) edilməsi qaydası

43. Sənədlərə aşağıdakı əlavələr ola bilər:

43.1. müvafiq sərəncam mahiyyətli sənədlərlə təsdiq edilən əlavələr;

43.2. əsas sənədin məzmununu izah edən və ya tamamlayan əlavələr;

43.3. müstəqil sənəd olaraq müşayiət məktubu ilə göndərilən əlavələr.

Müstəqil sənəd olaraq müşayiət məktubu ilə göndərilən əlavələrdə sənəd üçün zəruri olan elementlərin hamısı (adı, başlığı, məzmun üçün məsul olan şəxslərin imzaları, razılaşdırma, təsdiq etmə haqqında qeydlər və s.) olmalıdır.

44. Sərəncam mahiyyətli sənədin mətnində adı çəkilən və həmin sənədlə təsdiq edilən əlavələrdə birinci vərəqin yuxarı sağ küncündə aşağıdakı formada qeyd yazılır:

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi sədrinin " " il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Sərəncam mahiyyətli sənədin mətnində adı çəkilən, lakin həmin sənədlə təsdiq edilməyən əlavələrdə birinci vərəqin yuxarı sağ küncündə aşağıdakı formada qeyd yazılır:

Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin " " il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş Təlimata 1 nömrəli əlavə

Sərəncam mahiyyətli sənədə həmin sənədlə təsdiq edilməyən bir neçə əlavə olduqda, onların sıra nömrələri ardıcılıqla yazılır ("... 2 nömrəli əlavə", "... 3 nömrəli əlavə" və s.).

45. Əgər sənədlərə (sərəncam mahiyyətli sənədlər istisna olmaqla) mətnə adı çəkilən qoşmalar varsa, qoşmanın mövcudluğu haqqında qeyd mətnə sənəddəki imzadan əvvəl aşağıdakı formada tərtib edilir:

Qoşma: 20 vərəq, 3 nüsxə.

Əgər sənədə mətnə adı çəkilməyən qoşmalar əlavə edilmişsə, onların adları qoşma haqqında qeyddə vərəqlərin və nüsxələrin miqdarı göstərilməklə sadalanır (məsələn:

Qoşma: 1. _____ illərə aid daimi saxlanan işlərin siyahısı
- 5 vərəq, 4 nüsxə.

2. _____ illərə aid vaxtı keçmiş sənədlərin məhv edilmək üçün ayrılması haqqında akt - 2 vərəq, 3 nüsxə).

Əgər əsas sənədə qoşması olan sənəd əlavə edilirsə, əlavənin mövcudluğu haqqında qeyd aşağıdakı formada tərtib edilir:

Qoşma: (sənəd növünün, təşkilatın və ya sənəd tərtib edəninin adı, sənədin tarixi və nömrəsi) və ona əlavə: cəmi 5 vərəq.

Əgər qoşmalar kitab şəklində bağlanmışdırsa, vərəqlərin miqdarı göstərilir.

6. Sənədlərin surətlərinin çıxarılması, çoxaldılması və stenoqrafiya işləri

46. Sənədlərin surətlərinin çıxarılması üçün müvafiq rəhbər vəzifəli şəxsin göstərişi və ya icazəsi tələb olunur. Struktur bölməsinin rəhbəri surətlərin miqdarını, göndəriş ünvanlarını müəyyən edir və sifariş blankını imzalayır.

47. Sənədlərin surətlərinin aidiyyəti tərəflərə verilməsi təşkilat rəhbərliyinin icazəsi ilə həyata keçirilir.

48. Sənədin surətləri kompüter (makina) üsulu ilə təşkilatın blankında deyil, adı vərəqdə hazırlanarsa, blankın rekvizitləri daxil edilməklə, sənədin mətni tam şəkildə köçürülür. Surətin birinci vərəqinin yuxarı sağ küncündə "Surət" qeydi yazılır.

49. Əsli imzanı eynən təkrarlamayan, kompüter (makina) üsulu və surət-çoxaldıcı texniki vasitələrin köməyi ilə əldə edilmiş surətlər, onların əsli ilə düz olmasını təsdiq edən vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır və müvafiq hallarda möhürlənir.

Surətlərin təsdiq edilməsi üçün sənədin "İmza" rekvizitindən aşağıda sol sahədə "Düzdür" təsdiqləyici imza əlavə edilir, surəti təsdiqləmiş şəxsin vəzifəsi, onun şəxsi imzası, adı və soyadı təsdiq edilmə tarixi göstərilir və möhür vurulur (məsələn:

Düzdür:

Kargüzarlıq xidmətinin rəhbəri

(imza) (adı və soyadı)
(tarix).

7. Qərarların hazırlanması və tərtib edilməsi

53. Qərar təşkilatın kollegial orqanı tərəfindən qəbul edilə bilər. Qərarın mətni bu Təlimatın 54-cü bəndinin ikinci abzasında nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, yığcam, şərh və sərəncam hissələrindən ibarət olur (2 nömrəli əlavə).

54. Qərarın şərh hissəsində qərar qəbul edilməsinin səbəbləri, görülməli tədbirlərin məqsədləri göstərilir.

Görülməli tədbirlərin izahına ehtiyac olmadıqda, şərh hissəsi olmaya da bilər.

55. Qərarın sərəncam hissəsi əmr formasında ifadə olunur və qərarı qəbul edən təşkilatın adından sonra mətn dayandırılmadan "qərara alır"sözləri ilə davam etdirilir.

Əgər qərar bir neçə müxtəlif xarakterli tədbirlər görülməsini tapşırırsa, sərəncam hissəsi bəndlərə bölünür. Eyni xarakterli tədbirlər bir bənddə (ayrı-ayrı abzaslarla) sadalanır.

İcraçı qismində təşkilatlar və ya struktur bölmələri, tədbirin icrası konkret şəxsə tapşırıldıqda isə vəzifəli şəxs göstərilir.

Sərəncam hissəsinin axıncı bəndində qərarın icrasına nəzarətin həvalə edildiyi təşkilat, struktur bölməsi və ya vəzifəli şəxs göstərilir. Təşkilatın, struktur bölməsinin adı və ya vəzifəli şəxsin vəzifəsinin tam şəkildə adı, adı və soyadı yönük halda yazılır.

56. Qərarların layihələri bu sənədləri hazırlamış şəxslərə verilir ki, onlar həmin layihələrə zəruri hesab etdikləri dəyişiklik və əlavələri etsinlər. Sonra layihələr onların tərtibinin başa çatdırılması və imzalanması üçün məsul şəxsə qaytarılır.

İcraçı imzalanmaq üçün hazırlanmış qərara həmin qərarın, o imzalandıqdan sonra göndərilməli olduğu təşkilatların, struktur bölmələrinin və vəzifəli şəxslərin siyahısını əlavə edir.

57. Qəbul edilmiş qərarlar kollegial orqanın sədri və katibi tərəfindən imzalanır və ən gec yeddi gün müddətinə kargüzarlıq xidməti tərəfindən icraçılara çatdırılır.

58. Qərarlar müvafiq kitabda qeydiyyata alınır, həmin kitab üzrə verilən nömrə qərarın nömrəsi hesab olunur (3 nömrəli əlavə).

59. Qəbul edilmiş qərarlara təşkilat rəhbərliyinin razılığı olmadan düzəliş etmək qadağandır.

8. Sərəncamların hazırlanması və tərtib edilməsi

60. Sərəncamın mətni, yalnız sərəncam hissəsindən ibarət olur (4 nömrəli əlavə). Şərh hissəsi cümləyə "müvafiq olaraq", "məqsədi ilə" və s. kimi ifadələr şəklində daxil ola bilər. Bu zaman sərəncam hissəsi şərh hissəsindən abzasla ayrılmalıdır və "tapşırılsın", "nəzərinə çatdırılsın", "təklif edilsin", "təsdiq edilsin" və s. bu kimi fellərlə ifadə edilməlidir.

61. Sərəncam təşkilat rəhbəri tərəfindən imzalanır və müvafiq kitabda təqvim ili çərçivəsində xronoloji ardıcılıqla qeydə alınır. Həmin kitab üzrə verilən qeyd nömrəsi sərəncamın nömrəsi hesab olunur (5 nömrəli əlavə).

9. Əmrlərin hazırlanması və tərtib edilməsi

62. Əmr şərh və sərəncam hissələrindən ibarət olur (6 nömrəli əlavə). Şərh hissəsində əmr verilməsi üçün əsas götürülən faktlar ifadə edilir, sərəncam hissəsində isə görülməli tədbirlər sadalanır.

63. Əmrin sərəncam hissəsi mətn dayandırılmadan "əmr edirəm" sözləri ilə başlanır. Nəzərdə tutulan fikirlər ərəb rəqəmləri ilə nömrələnən bəndlər üzrə yerləşdirilir. Hər bənd struktur bölməsinin konkret icraçısının və ya vəzifəli şəxsin adının və soyadının göstərilməsi ilə başlanır.

64. Əmrin mətni əlaqədar struktur bölmələri ilə, lazımi hallarda isə tabelikdə olan əlaqədar təşkilatlarla razılaşdırılır. Əmrin layihəsinin son variantına ancaq əmri imzalayan və tarix qoyan təşkilat rəhbəri düzəlişlər edə bilər.

65. Əmri hazırlayarkən icraçı onu struktur bölmələrinə və tabelikdə olan təşkilatlara göndərmək zərurətini və əmrin tirajını müəyyən edir. Ünvan sahiblərinin siyahısı həmin əmrin son vərəqinin əks tərəfində çap olunur və ya müstəqil sənəd kimi əlavə edilir (tiraj böyük olduqda).

66. Əmrlər təqvim ili boyunca nömrələnir və müvafiq kitabda qeydə alınır (7 nömrəli əlavə).

10. Protokolların hazırlanması və tərtib edilməsi

67. Təşkilatların kollegial orqanlarının iclaslarının, habelə təşkilat rəhbərinin göstərişi ilə digər iclas və müşavirələrin protokolu yazılmalıdır.

68. Protokolun mətni giriş hissəsindən və əsas hissədən ibarət olmalıdır.

69. Geniş protokollarda protokolun giriş hissəsində iclası aparan sədrin və katibin adları və soyadları, dəvət edilənlərin siyahısı, məruzəçinin (məruzəçilərin) adları və soyadları, müzakirə ediləcək məsələnin (məsələlərin) adları verilir (8 nömrəli əlavə).

70. Geniş protokolda əvvəlcə məruzələrin və çıxışların qısa mətni, sonra isə qərar hissəsi verilir. Qərar əvvəlki mətndən sonra vərəqin sol sahəsinin hüdudundan üç sətirarası intervalla çap edilən "Qərara alındı" sözləri ilə başlanır. Qəbul edilmiş qərarın mətni yeni sətirdən abzasdan yazılır.

71. Stenoqramları aparılan iclasların protokolları qısa şəkildə tərtib edilir. Belə protokolda iclasın gündəliyində duran məsələnin (məsələlərin), bu məsələyə aid məruzəçinin (məruzəçilərin) və çıxış edənlərin adları və soyadları göstərilir, müzakirə edilən hər məsələyə aid qəbul edilən qərar öz əksini tapır. Stenoqramları aparılan iclasların protokolları tərtib edilərkən çıxışların məzmunu verilmir, müvafiq qaydada tərtib edilmiş stenoqramın mətni protokola əlavə edilir.

72. Protokol təşkilat rəhbəri və iclasın katibi tərəfindən imzalanır və təqvim ili çərçivəsində nömrələnir.

11. Arayışların və məlumat vərəqələrinin hazırlanması və tərtib edilməsi

73. Arayışın və məlumat vərəqəsinin mətni iki hissədən ibarət olmalıdır. Birinci hissədə sənədin hazırlanması üçün əsas götürülən faktlar, ikinci hissədə nəticələr və təkliflər yazılır.

74. Arayışda və ya məlumat vərəqəsində verilən məlumatın aid olduğu tarix və dövr başlığa daxil edilməlidir (məsələn: "_____ il tarixinə olan vəziyyətə görə yaz kənd təsərrüfatı işlərinə hazırlığın gedişi haqqında").

75. Arayışlar və məlumat vərəqələri təşkilatların blanklarında çap olunur, təşkilatın və ya struktur bölməsinin rəhbərləri tərəfindən imzalanır.

76. Vətəndaşların xahişi ilə verilən arayışlar ümumi blanklarda və ya trafaret mətnli blanklarda tərtib olunur, təşkilatın rəhbəri tərəfindən imzalanaraq təsdiq edilir və müvafiq kitabda qeydə alınır.

12. Aktın hazırlanması və tərtib edilməsi

77. Aktın mətni giriş və şərh hissələrindən ibarət olmalıdır.

Giriş hissəsində aktın tərtib edilməsinin əsası göstərilir. Şərh hissəsində akt tərtib edilməsinin məqsəd və vəzifələri, aparılmış işin mahiyyəti və xarakteri, müəyyən edilmiş faktlar, habelə nəticələr və təkliflər ifadə olunur.

78. Aktın başlığı həmin aktda göstərilən məsələni qısa şəkildə əks etdirməli və adlıq halda feli isim ilə ifadə olunmalıdır (məsələn: "Məktəblərin yeni dərslərinə hazırlanması haqqında").

79. Aktın tərtib olunduğu yer və tarix aktda yazılan hadisənin yerinə və tarixinə uyğun gəlməlidir.

80. Akt mətninin sonunda (imzalardan qabaq) aktın nüsxələri və saxlandığı yer haqqında məlumat yerləşdirilir.

81. Akt onun tərtib olunmasında iştirak edən bütün şəxslər tərəfindən imzalanır. Bu zaman imza etmiş şəxslərin vəzifələri göstərilir.

82. Aktı hazırlayanların və bu işdə iştirak edənlərin xüsusi rəyləri olduqda, həmin rəylər imzalardan aşağıda və ya ayrıca vərəqdə yazılır.

13 Məktub, teleqram və telefonoqramın hazırlanması və tərtib edilməsi

83. Məktublar xahişin (sorgunun), xahişə cavabın, habelə informasiya xarakterli məlumatların ifadə olunması məqsədilə və bir məsələyə dair tərtib edilir.

Müşayiət məktubları icra üçün göndərilən sənədin icrasının xarakterinə və ya göndərilməsinin məqsədinə dair izahlar tələb olduqda tərtib edilir.

84. Məktubun mətni biri digəri ilə məntiqi surətdə bağlı iki hissədən ibarət olmalıdır. Birinci hissədə məktubun hazırlanması üçün əsas götürülmüş faktların, hadisələrin və ya sənədlərin (qeydiyyat nömrəsi və tarixi göstərilməklə) təsviri, ikinci hissədə nəticələr, təkliflər və ya xahişlər yazılır.

85. Teleqraf yazışması ancaq təcili məsələlərə dair aparılır. Sorguya cavab verilməklə teleqram mətninin qabağında həmin sorgunun nömrəsi göstərilir. Mətnin axırında (imzadan əlavə) çıxış nömrəsi qoyulur.

Teleqramlar iki nüsxə çap olunur və icraçı onlara viza verir. İmzalanandan sonra teleqramlar göndərilmək üçün karguzarlıq xidmətinə verilir. Teleqramda sözlər hecalara bölünmədən və düzəlişlər edilmədən yazılır. İmza yeni sətirdən qeyd edilir və möhürlə təsdiq olunur.

86. Telefonoqramlardan ölkə, şəhər, rayon daxilində telefonla məlumat vermək üçün istifadə edilir. Telefonoqram verilməklə aşağıdakılar göstərilir: kimin ünvanına verilir, telefonoqramı imzalamış şəxsin vəzifəsi və soyadı, telefonoqramın verildiyi tarix və saat, mətni ötürənin vəzifəsi və soyadı, təşkilatın telefon nömrəsi.

14. Sənədlərin dövryyəsinin təşkili

87. Sənədlərin təşkilatda hərəkəti, onlar təşkilata daxil olduğu və ya yaradıldığı andan icra edildiyi və ya göndərildiyi anadək sənədlərin dövryyəsinin təşkili edilir.

88. Təşkilatlarda sənədlər dövryyəsinin təşkili aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

88.1. sənədlərin hərəkəti operativ aparılmalı, nizamlanmalı və optimal şəkildə həyata keçirilməlidir;

88.2. işin zərurətindən irəli gəlməyən instansiyalar və əməliyyatlar sənədlərin hərəkətindən kənarlaşdırılmalıdır;

88.3. sənədlərin hərəkəti qaydasında və işlənməsi prosesində maksimum **eynilik** təmin olunmalıdır.

89. Daxil olan korrespondensiyanın qəbulu və ilkin qaydada işlənməsi təşkilatlarda kargüzarlıq xidməti tərəfindən, struktur bölmələrində isə struktur bölmələrinin kargüzarlıq üçün məsul olan əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilir. Daxil olan korrespondensiyanın ilkin qaydada işlənməsi korrespondensiya gətirilməsinin düzgünlüyünün və zərflərin içindəki sənədlərin salamatlığının yoxlanmasından, onun təyinat üzrə verilmək üçün hazırlanmasından ibarətdir.

90. Gətirilən korrespondensiyanın düzgünlüyünü yoxlamaqda məqsəd təyinat üzrə gətirilməyən korrespondensiyanı aşkar etməkdən ibarətdir. Səhvən gətirilən korrespondensiya geri qaytarılır.

Şəxsi korrespondensiya istisna edilməklə, bütün zərflər açılır. Bu zaman zərflərin bütövlüyü və içində sənədlərin mövcudluğu yoxlanılır. Sənədi göndərənün ünvanını və ya sənədin göndərilmə, alınma tarixini ancaq zərflə görə müəyyən etməyin mümkün olduğu hallardan başqa, zərflər məhv edilir.

Bütün daxil olan sənədlərdə birinci səhifənin üz tərəfinin aşağı sağ küncündə qeyd stampı vurulur (9 nömrəli əlavə).

Daxil olmuş sənədlər qeydə alındıqdan və qeydiyyat stampında nömrə qoyulduqdan sonra baxılmaq üçün təşkilatın və ya struktur bölməsinin rəhbərliyinə verilir.

Dövlət orqanlarının sənədləri, təşkilatın fəaliyyətinin mühüm məsələlərinə dair başqa vacib sənədlər, habelə icrası üçün qərar qəbul etmək tələb olunan sənədlər təşkilat rəhbərinə, qalan sənədlər isə onun müavini və ya struktur bölməsinin rəhbərinə verilir.

Vəzifəli şəxslərin ünvanına olan sənədlər, bir qayda olaraq, bilavasitə həmin şəxslərə verilir.

91. Daxil olmuş sənədlər onların qeydə alındığı gün baxılmaq üçün verilməlidir. Teleqramlar və digər təcili sənədlər baxılmaq və icra edilmək üçün ilk növbədə verilir.

Daxil olmuş sənəddə başqa sənədlərə istinad varsa, həmin sənədlər seçilib ayrılır və daxil olmuş sənədlə, yaxud müvafiq arayışla birlikdə təşkilat rəhbərliyinə verilir.

92. Baxılmanın nəticələri sənədlərdə 6.38-90 dövlətlərarası standart ilə ayrılan yerdə (məndən əvvəl yuxarı sol hissədə) müvafiq olaraq təşkilatın rəhbəri, onun müavini və ya struktur bölməsinin rəhbəri tərəfindən yazılan dərkənardə əks olunur. Dərkənarlarda sənədlərin icra xarakteri və icraçıları haqqında aydın və qəti göstəriş olmalıdır.

93. Daxil olmuş sənədlər rəhbərlik tərəfindən baxıldıqdan sonra dərkənar mətninin qeydiyyat vəzifəsinə köçürülməsi və lazımi hallarda nəzarətə götürülməsi üçün kargüzarlıq xidmətinə qaytarılaraq təyinat üzrə göndərilir.

94. Dərkənardə birinci göstərilən şəxs sənədin əsas icraçısıdır.

Əsas icraçı sənədin icrası ilə əlaqədar rəhbərliyə məlumat üçün hazırlanmış arayışı digər icraçı (icraçılar) ilə razılaşdırmalıdır. Digər icraçı (icraçılar) arayışla razı olmadıqda, ayrıca arayış tərtib edir və rəhbərliyi məlumatlandırmaq üçün kargüzarlıq xidmətinə təqdim edir.

Sənədin müştərək icraçıları əsas icraçıya lazım olan materiallar (məlumatlar) təqdim etməli və digər zəruri kömək göstərməlidirlər. İcraçılar sənədlərin vaxtında və keyfiyyətli hazırlanması üçün eyni dərəcədə məsuliyyət daşıyırlar.

İcra olunmuş sənədlər işə tikilmək üçün işləri müvafiq məsələlər üzrə tərtib edən struktur bölmələrinə və ya bu məqsəd üçün ayrılmış işçilərə verilir.

95. Daxil olmuş sənədlərin rəhbərliyin göstərişi ilə bir struktur bölməsindən digərinə verilməsi kargüzarlıq xidməti tərəfindən həyata keçirilir ki, bu barədə də qeydiyyat vəzifələrində və müvafiq kitabda qeyd aparılır.

96. Göndərilən sənədin tərtibi, razılaşdırılması, rəsmiləşdirilməsi, qeydə alınması (qeydə alınmalı olan sənədlər barəsində) və göndərilməsi sənədlərin hazırlanması prosesini təşkil edir.

İlkin qaydada tanış olmaq və razılaşdırılmaq üçün sənədin layihəsi çoxaldıla və eyni zamanda onun hazırlanmasında iştirak edən bütün təşkilatlara verilə bilər.

Sənədi imzalanmaq üçün verməzdən əvvəl icraçı onun məzmununu, tərtibinin düzgünlüyünü, lazımi imzaların və əlavələrin mövcudluğunu yoxlamalıdır. İmzalanmaq üçün sənəd onun hazırlanması üçün əsas götürülən materiallarla birlikdə verilir.

97. İmzalanmış sənədlər qeydə alınmaq və göndərilmək üçün kargüzarlıq xidmətinə verilir.

98. Göndərilən korrespondensiyanın işlənməsinə onun növlərə ayrılması, zərflərin hazırlanması, göndəriş dəyərinin müəyyənləşdirilib yazılması, sifarişli poçt göndərişlərinin siyahısının tərtib edilməsi və elə həmin gün rabitə xidmətinə verilməsi daxildir. Sənədlər tamamilə tərtib olunmuş şəkildə poçt göndərişi kateqoriyası haqqında qeydlə (adi göndərişlərdən başqa) göndərilmək üçün verilir. Mühüm zərurət olmadan sənədlər sifarişli məktubla göndərilir.

Kargüzarlıq xidməti tərəfindən sənədlərin ünvanının düzgünlüyü, əsas sənəddə göstərilən qoşmaların mövcudluğu yoxlanılır və müvafiq çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, sənədlər icraçılara qaytarılır.

Daimi ünvan sahiblərinə göndərilən sənədlər üçün üzərində mətbəə üsulu və ya operativ çoxaltma vasitələri ilə çap edilmiş ünvanlar olan zərflərdən istifadə olunur.

Eyni zamanda bir ünvanla göndərilən bir neçə sənəd bir zərfin içində qoyula bilər.

Göndərilmək üçün verilən sənədlər elə həmin gün işlənilib göndərilməlidir.

99. Daxili sənədlər təşkilat daxilində hazırlanır, tərtib və icra edilir. Daxili sənədlərin hərəkəti onların hazırlanması və tərtibi mərhələlərində göndərilən sənədlərin, icra mərhələsində isə daxil olan sənədlərin dövr etməsinin ümumi qaydasına uyğun surətdə təşkil olunur.

Sərəncam mahiyyətli sənədlərin layihələri müvafiq qaydada razılaşdırıldıqdan sonra baxılmaq və ya imzalanmaq üçün təşkilatın rəhbərliyinə verilir. İmzalandıqdan sonra həmin sənədlər qeydə alınır, əlavə olunmuş göndəriş siyahısına uyğun sayda çoxaldılır və icra üçün verilir (göndərilir).

Təşkilatın və ya struktur bölmələrinin rəhbərliyinə ünvanlanan məlumat vəzifələrinə, arayışlara, məlumatlara və başqa daxili sənədlərə onların ünvanlandığı vəzifəli şəxs tərəfindən baxılır, bundan sonra həmin sənədlər icra edilmək (işlənilmək) üçün ümumi qaydada müvafiq struktur bölmələrinə verilir, yaxud işə alınır.

100. Təşkilat daxilində sənədlərin çatdırılmasını struktur bölməsinin kargüzarlıq üçün məsul olan əməkdaşları həyata keçirir. Göndərilən sənədləri isə təyinat üzrə kuryerlər çatdırırlar.

101. Teleqramlar və təcili sənədlər dərhal, qalan sənədlər isə ~~bir~~ qayda ~~olaraq~~, gündə azı iki dəfə çatdırılır.

102. Daxil olan və göndərilən sənədlər, o cümlədən nəzarətdə olan və digər ən mühüm sənədlər hərəkətin bütün mərhələlərində müvafiq kitabda müəyyən qeyd aparılmaqla qəbul edilir və təhvil verilir (10 və 11 nömrəli əlavələr).

103. Sənədlərin struktur bölmələri daxilində verilməsi struktur bölməsinin kargüzarlıq üçün məsul olan əməkdaşı tərəfindən həyata keçirilir və bu barədə qeydiyyat vərəqəsində müvafiq qeydlər aparılır. Sənədin bir struktur bölməsindən digərinə verilməsi barədə kargüzarlıq xidmətinə məlumat verilməlidir. Qeydiyyat vərəqəsində sənədin verilməsi haqqında müvafiq qeyd aparılır.

16. Sənədlərin icrasına nəzarətin təşkili

117. Sənədlərdə olan təkliflərin, tapşırıqların və məsələlərin icrasına daim nəzarət edilməlidir. Belə nəzarətin məqsədi sənədlərin vaxtında və keyfiyyətli icrasına nail olmaqdır.

118. Sənədlərin və onlarda olan tapşırıqların icrasına nəzarəti təşkilatların, struktur bölmələrinin rəhbərləri həyata keçirirlər.

Sənədlərin icrasına bilavasitə nəzarət edilməsi kargüzarlıq xidmətinə və təşkilatda xüsusi olaraq yaradılan nəzarət xidmətinə tapşırılır. Struktur bölmələrində sənədlərin icrasına nəzarəti struktur bölmələrinin kargüzarlıq üçün məsul olan əməkdaşları həyata keçirirlər.

119. Aşağıdakı sənədlər nəzarətə götürülür:

119.1. bilavasitə normativ hüquqi aktların icrası ilə əlaqədar sənədlər;

119.2. dövlət orqanlarının və ya yuxarı təşkilatların icra müddəti göstərilən tapşırıqlarını nəzərdə tutan sənədlər;

119.3. təşkilatların özlərinin icra müddəti göstərilən tapşırıqlarını nəzərdə tutan sənədlər.

Təşkilat rəhbərliyinin göstərişi ilə icrasının nəticəsinin məruzə edilməsi nəzərdə tutulan digər sənədlər də nəzarətə götürülə bilər.

120. Sənədlərin ümumi icra müddəti qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq təşkilatın özü tərəfindən müəyyən edilir.

Konkret hallarda hər hansı ayrıca sənədin icrası ilə əlaqədar təşkilatın rəhbərliyi və ya yuxarı təşkilat tərəfindən xüsusi icra müddəti müəyyən edilə bilər.

121. Sənəddə cavab alınması üçün müddət göstərilmişdirsə, həmin müddətə, bir qayda olaraq, riayət edilməlidir.

122. Sənədin icra müddəti onun təşkilata daxil olduğu vaxtdan hesablanır.

123. Təşkilat rəhbərinin sənədin icra müddətini icraçının (icraçıların) əsaslandırılmış yazılı xahişi ilə uzatmaq hüququ vardır.

124. Sənədlərin icrasına nəzarət, nəzarət vərəqələrində qeydlər edilməklə aparılır (13 nömrəli əlavə).

125. Sənəd dövriyyəsi kiçik olan təşkilatlarda nəzarət daxil olan, göndərilən və daxili sənədlərin qeydiyyat kitablarında həyata keçirilir (14 nömrəli əlavə).

126. Elektron sənəd dövriyyəsi sistemi tətbiq edilən təşkilatlar istisna olmaqla, nəzarət vərəqələrində, habelə nəzarətdə olan sənədlərdə (birinci vərəqin yuxarı sağ kənarında) nəzarət işarəsi ("№") qoyulur və ya "Nəzarətdədir" ştamplı vurulur, bundan sonra sənəd icraçıya verilir, vərəqənin əlavə nüsxəsi isə nəzarət kartotekasına qoyulur.

127. Sənədlərin icrasının gedişi haqqında məlumat "İcra haqqında qeyd" sütununda qeyd edilir.

128. Sənəd ancaq orada qaldırılan məsələlər həll olunduqda və sənəd göndərənə mahiyyətə cavab verildikdə icra edilmiş sayılır.

Əgər icra sənədləşdirilməmişdirsə, bu barədə nəzarət vərəqəsinin "icra haqqında qeyd" sütununda məlumat yazılır.

129. Sənədlər, bir qayda olaraq, icra edildikdən sonra nəzarətdən çıxarılır. Sənədin icrası və nəzarətdən çıxarılması haqqında məlumat nəzarət vərəqəsində qeyd edilir.

Digər hallarda sənədi nəzarətdən yalnız onu nəzarətə götürmüş vəzifəli şəxs çıxara bilər. Bu zaman sənəddə və vərəqədə nəzarətdən çıxarılma barədə qeyd yazılır.

130. Nəzarətdə olan sənədlərin icrası haqqında təşkilatın rəhbərliyinə ayda 1 dəfə məlumat verilir.

Digər sənədlərin icrasının gedişi və nəticələri haqqında məlumat ildə azı 1 dəfə təhlil edilir. Təhlil əsasında sənədlərin icrasını sürətləndirmək və icra intizamını yüksəltmək məqsədi ilə müvafiq tədbirlər planı işlənib hazırlanır.

15.1 Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında karguzarlığın aparılmasına dair Təlimat aid test tapşırıqları

1. **Təşkilat daxilində razılaşdırma kimlər tərəfindən həyata keçirilir?**
 - A) müvafiq struktur bölmələrinin rəhbərləri arasında həyata keçirilir;
 - B) müvafiq struktur bölmələrinin rəhbərləri və onların müavirləri arasında həyata keçirilir;
 - C) dövlət orqanlarının rəhbərləri arasında həyata keçirilir;
 - D) dövlət orqanlarının rəhbərləri və onların müavirləri arasında həyata keçirilir.
2. **Razılaşdırılma qriffi sənədin hansı hissəsində yerləşdirilməlidir?**
 - A) sənədin titul vərəqinin aşağı sol küncündə;
 - B) sənədin titul vərəqinin aşağı sağ küncündə;
 - C) sənədin titul vərəqinin yuxarı sol küncündə;
 - D) sənədin titul vərəqinin yuxarı sağ küncündə.
3. **Aşağıdakılardan biri sənədə edilən əlavələrə aid deyil?**
 - A) müvafiq sərəncam mahiyyətli sənədlərlə təsdiq edilən əlavələr;
 - B) əsas sənədin məzmununu izah edən və ya tamamlayan əlavələr;
 - C) sənədin müvafiq dilə tərcüməsi ilə göndərilən əlavələr;
 - D) müstəqil sənəd olaraq müşayiət məktubu ilə göndərilən əlavələr.
4. **Aşağıdakılardan hansının mətni biri digəri ilə məntiqi surətdə bağlı iki hissədən ibarət olmalıdır?**
 - A) qərarlar;
 - B) məktublar;
 - C) əmrlər;
 - D) sərəncamlar.
5. **Baxılmanın nəticələri kim tərəfindən yazılan dərkənardə əks olunur?**
 - A) təşkilatın rəhbəri tərəfindən;
 - B) təşkilatın rəhbəri və ya struktur bölməsinin rəhbəri tərəfindən;
 - C) təşkilatın rəhbəri və ya onun müavini tərəfindən;
 - D) təşkilatın rəhbəri, onun müavini və ya struktur bölməsinin rəhbəri tərəfindən.
6. **Aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?**
 - A) sənədin məzmununun aydın ifadə edilməsi bilavasitə icraçının vəzifəsidir;
 - B) sənəddə dördüncü çox ünvan olmamalıdır;
 - C) təşkilatlara göndərilən sənədlərdə sənədi alanın poçt ünvanı yazılmır;
 - D) sənəd fiziki şəxsə göndərilirsə, əvvəlcə onun soyadı və adı, sonra poçt ünvanı göstərilir.
7. **Dövlət orqanının rəhbərinə göndərilən sənədlər kim tərəfindən imzalanmalıdır?**
 - A) göndərən dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən, o olmadıqda isə onun vəzifəsini icra edən müavini tərəfindən;
 - B) göndərən təşkilatın rəhbəri və ya onun müavirləri tərəfindən;

- C) müvafiq struktur bölməsinin rəhbəri və ya onun müavini tərəfindən;
 - D) göndərən təşkilatın rəhbəri tərəfindən.
8. **Fiziki və hüquqi şəxslərə göndərilən sənədlər kim tərəfindən imzalanır?**
 - A) göndərən təşkilatın rəhbəri tərəfindən;
 - B) göndərən dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən, o olmadıqda isə onun vəzifəsini icra edən müavini tərəfindən;
 - C) göndərən təşkilatın rəhbəri və ya onun müavirləri tərəfindən;
 - D) müvafiq struktur bölməsinin rəhbəri və ya onun müavini tərəfindən.
 9. **Qoşmanın mövcudluğu haqqında qeyd harada tərtib olunur?**
 - A) mətndən əvvəl yuxarı sol hissədə;
 - B) mətndə sənəddəki imzadan əvvəl;
 - C) birinci səhifənin üz tərəfinin aşağı sağ küncündə;
 - D) birinci səhifənin üz tərəfinin aşağı sol küncündə.
 10. **Qəbul edilmiş qərarlar kim tərəfindən imzalanır?**
 - A) təşkilatın rəhbəri və ya onu əvəz edən müavini tərəfindən;
 - B) təşkilatın rəhbəri və onun müavirləri tərəfindən;
 - C) kollegial orqanın sədri və katibi tərəfindən;
 - D) kollegial orqanın sədri tərəfindən.
 11. **Protokol kim tərəfindən imzalanır?**
 - A) kollegial orqanın sədri və iclasın katibi tərəfindən;
 - B) kollegial orqanın sədri tərəfindən;
 - C) təşkilat rəhbəri tərəfindən;
 - D) təşkilat rəhbəri və iclasın katibi tərəfindən.
 12. **Qəbul edilmiş qərarlara kimin razılığı olmadan düzəliş etmək qadağandır?**
 - A) təşkilat rəhbərliyinin razılığı olmadan
 - B) təşkilat rəhbərinin razılığı olmadan
 - C) kollegial orqanın razılığı olmadan
 - D) təşkilat rəhbəri və iclasın katibinin razılığı olmadan
 13. **Əmrin hər bəndi aşağıdakı hansı sözlərdən biri ilə başlayır?**
 - A) struktur bölməsinin konkret icraçısının adının və soyadının göstərilməsi ilə;
 - B) təşkilatların adının göstərilməsi ilə;
 - C) struktur bölmələrin adının göstərilməsi ilə;
 - D) təşkilat rəhbərinin adının və soyadının göstərilməsi ilə.
 14. **Stenoqramları aparılan iclasların protokolları tərtib edilərkən nə verilmir (göstərilmir)?**
 - A) məruzəçinin (məruzəçilərin) və çıxış edənlərin adları və soyadları;
 - B) müzakirələrin məzmunu;
 - C) dəvət edilənlərin siyahısı;
 - D) çıxışların məzmunu.

15. Aktın mətni hansı hissələrindən ibarət olmalıdır?

- A) giriş və şərh hissələrindən; B) giriş və əsas hissələrindən;
C) şərh və sərəncam;
D) biri digəri ilə məntiqi surətdə bağlı iki hissədən.

16. Aşağıdakı müddəalardan hansı səhfdir?

- A) teleqraf yazışması ancaq təcili məsələlərə dair aparılır;
B) teleqramlar iki nüsxə çap olunur və struktur bölməsinin rəhbəri onlara viza verir;
C) teleqram mətninin axırında (imzadan əlavə) çıxış nömrəsi qoyulur;
D) teleqramda sözlər hecalara bölünmədən və düzəlişlər edilmədən yazılır.

17. Aşağıdakı müddəalardan hansı səhfdir?

- A) sənədlərin hərəkəti operativ aparılmalıdır;
B) sənədlərin hərəkəti qaydasında şəffaflıq təmin olunmalıdır;
C) işin zərurətindən irəli gəlməyən instansiyalar sənədlərin hərəkətindən kənarlaşdırılmalıdır;
D) sənədlərin hərəkəti nizamlanmalıdır.

18. Sənədlərin ümumi icra müddəti kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A) təşkilatın rəhbəri tərəfindən; B) yuxarı təşkilat tərəfindən;
C) təşkilatın özü tərəfindən; D) təşkilatın rəhbəri və müavinləri tərəfindən.

19. Aşağıdakı müddəalardan hansı düzgündür?

- A) daxili sənədlərin hərəkəti onların hazırlanması və tərtibi mərhələlərində daxil olan sənədlərin, icra mərhələsində isə göndərilən sənədlərin dövr etməsinin ümumi qaydasına uyğun surətdə təşkil olunur;
B) göndərilmək üçün verilən sənədlər üç gün ərzində işlənilib göndərilməlidir;
C) daimi ünvan sahiblərinə göndərilən sənədlər üçün üzərində mətbəə üsulu və ya operativ çoxaltma vasitələri ilə çap edilmiş ünvanlar olan zərflərdən istifadə olunur;
D) təşkilat rəhbərliyinin göstərişi olmadan sənədlər sifarişli məktubla göndərilir.

20. Qərarların qeydə alınması kitabında aşağıdakı müddəalardan hansı göstərilir?

- A) qərarın qısa məzmunu; B) qeyd;
C) icraçı; D) qərarın adı.

21. Mərkəzləşdirilməmiş kargüzarlıq sistemində aşağıdakı hansı əməliyyat struktur bölmələri tərəfindən deyil kargüzarlıq xidməti tərəfindən həyata keçirilir?

- A) sənədlərin qeydə alınması;
B) işlərin formalaşdırılması;
C) sənədlərin rəsmiləşdirilməsi;
D) korrespondensiyanın gətirilməsi.

22. Sərəncam məhiyyətli sənədin mətnində adı çəkilən və həmin sənədlə təsdiq edilən əlavələrdə hansı formada qeyd yazılır?

- A) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi sədrinin " " _____ il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir;
B) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi sədrinin " " _____ il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş təlimata əlavə;
C) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi sədrinin " " _____ il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilib;
D) Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin " " _____ il tarixli _____ nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş Təlimata 1 nömrəli əlavə.

23. Sərəncam məhiyyətli sənədin mətnində adı çəkilən, lakin həmin sənədlə təsdiq edilməyən əlavələrdə qeyd harada yazılır?

- A) birinci vərəqin aşağı sol küncündə;
B) birinci vərəqin aşağı sağ küncündə;
C) birinci vərəqin yuxarı sol küncündə;
D) birinci vərəqin yuxarı sağ küncündə.

16. “DÖVLƏT ORQANLARINDA DÖVLƏT QULLUQÇUSUNA DÖVLƏT QULLUĞUNDA QULLUQ STAJINA GÖRƏ ƏLAVƏ HAQQIN MƏBLƏĞLƏRİNİN MÜƏYYƏNLƏŞDİRİLMƏSİ QAYDALARI”

1. Bu Qaydalar «Dövlət qulluğu haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən hazırlanmışdır və dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın ödənilməsi şərtlərini müəyyən edir.

2. Dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə xidmətin ikinci ilindən başlayaraq əlavə haqq verilir.

3. Dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqq aylıq vəzifə maaşına nisbətən faizlə müəyyən edilir və hər ay ödənilir.

4. Dövlət qulluqçusuna xidmətin ikinci ilindən başlayaraq dövlət qulluğunda qulluq stajına görə qulluq stajının müddətindən asılı olaraq aşağıdakı qaydada hər ay əlavə haqq ödənilir:

Qulluq stajı (il)	Aylıq vəzifə maaşına əlavə haqq (faizlə)
1 ildən-5 ilədək	5
5 ildən-10 ilədək	10
10 ildən-15 ilədək	20
15 ildən yuxarı	30

5. Dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqq qulluq keçdiyi dövlət orqanı üçün dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş əmək haqqı fondu hesabına verilir.

6. Dövlət qulluqçularına qulluq stajına görə aylıq vəzifə maaşına müəyyən edilmiş əlavələrin ödənilməsi məqsədi ilə hər il növbəti il üçün təsdiq olunan dövlət büdcəsində bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əmək haqqı fondunun (vəzifə maaşına əlavələr istisna olunmaqla) 2 misli həcmində əlavə vəsaitlər nəzərdə tutulur.

7. Dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda qulluq stajı hesablanarkən aşağıdakı dövrlər nəzərə alınır:

dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifədə qulluq stajı;

dövlət qulluqçusu digər dövlət qulluğu vəzifəsinə keçirildikdə və qəbul edildikdə əvvəlki dövlət qulluğu vəzifəsindəki qulluq stajı;

məhkəmə və ya müvafiq səlahiyyətli orqan tərəfindən müəyyən edilmiş dövlət qulluqçusunun məcburi işburaxma dövrü;

dövlət qulluğu vəzifəsində staj və sınaq müddəti;

dövlət qulluğu vəzifəsinin və əmək haqqının saxlanması şərti ilə dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğundan ayrıldığı müddət;

əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirildiyi müddət;

ödənişli məzuniyyət dövrləri.

Bu bənddə nəzərdə tutulmayan digər fasilələr dövlət qulluğunda qulluq stajı hesablanarkən nəzərə alınmır.

8. Dövlət qulluqçusunun qulluq stajının hesablanması onun qulluq etdiyi dövlət orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

9. Dövlət qulluqçusunun qulluq stajı müəyyənləşdirilərkən onun «Dövlət qulluğu haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qüvvəyə minənədək qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında (o cümlədən Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarında) habelə 1991-ci il oktyabrın 18-dək dövlət, sovet və partiya orqanlarında iş müddəti də daxil edilir.

10. Dövlət qulluğunda qulluq stajı haqqında sənəd dövlət qulluqçusunun əmək kitabçası hesab edilir.

11. Bu Qaydaların 7-ci və 9-cu bəndlərinin tətbiqi zamanı yaranmış fikir ayrılığı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası tərəfindən aradan qaldırılır.

12. Dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə verilən əlavə haqq orta əmək haqqı hesablanarkən nəzərə alınır.

13. (çıxarılmışdır).

16.1 Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydalarına aid test tapşırıqları

1. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları" hansı normativ hüquqi aktla və nə vaxt təsdiq edilib?

- A. sərəncamla, 20 aprel 2007-ci il;
B. fərmanla, 28 yanvar 2002-ci il;
C. qərarla, 12 yanvar 1998-ci il;
D. qanunla, 23 iyun 2009-cu il.

2. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları" hansı normativ hüquqi akta əsasən hazırlanıb?

- A. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına;
B. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa;
C. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa;
D. "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa.

3. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları" hansı şərtləri müəyyən edir?

- A. dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın ödənilməsi şərtlərini;
B. dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına əmək stajına görə əlavə haqqın ödənilməsi şərtlərini;
C. dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına dövlət qulluğunda vəzifə səlahiyyətlərinə görə əlavə haqqın ödənilməsi şərtlərini;
D. dövlət qulluqçularına dövlət qulluğuna aid olmayan əməyinə görə əlavə haqqın ödənilməsi şərtlərini.

4. Dövlət qulluğunda qulluq stajına görə xidmətin neçənci ilindən başlayaraq dövlət qulluqçusuna əlavə haqq verilir?

- A. ilk ilindən; B. üçüncü ilindən;
C. ikinci ilindən; D. beşinci ilindən.

5. Dövlət qulluğunda qulluq stajına görə xidmətin neçənci ilindən başlayaraq əlavə haqqın ödənilməsi hansı intervallarla həyata keçirilir?

- A. xidmətin birinci ilindən başlayaraq hər rüb;
B. xidmətin ikinci ilindən başlayaraq hər il;
C. xidmətin birinci ilindən başlayaraq ildə iki dəfə;
D. xidmətin ikinci ilindən başlayaraq hər ay.

6. Dövlət qulluğunda qulluq stajının müddəti 15 ildən yuxarı olduqda aylıq vəzifə maaşının neçə faiz miqdarında əlavə haqq verilir?

- A. 5; B. 30; C. 15; D. 20.

7. Dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqların müəyyənləşdirilməsi hansı maliyyə mənbəyi hesabına həyata keçirilir?

- A. büdcədən kənar fond hesabına; B. əməkhaqqı fondu hesabına;
C. əlavə vəsaitlər hesabına; D. sosial fondun hesabına.

8. Dövlət qulluqçularına qulluq stajına görə aylıq vəzifə maaşına müəyyən edilmiş əlavələrin ödənilməsi məqsədi ilə hər il növbəti il üçün təsdiq olunan dövlət büdcəsində bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əməkhaqqı fondunun (vəzifə maaşına əlavələr istisna olunmaqla) neçə misli həcmində əlavə vəsaitlər nəzərdə tutulur?

- A. 5; B. 3; C. 2; D. 4.

9. Dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğunda qulluq stajı hesablanarkən aşağıdakı dövrlərdən hansı nəzərə alınmır?

- A. dövlət qulluqçusu digər dövlət qulluğu vəzifəsinə keçirildikdə və qəbul edildikdə əvvəlki dövlət qulluğu vəzifəsindəki qulluq stajı;
B. məhkəmə və ya müvafiq səlahiyyətli orqan tərəfindən müəyyən edilmiş dövlət qulluqçusunun məcburi işburaxma dövrü;
C. dövlət qulluğu vəzifəsinin və əməkhaqqının saxlanılması şərti ilə dövlət qulluqçusunun dövlət qulluğundan ayrıldığı müddət;
D. ödənişsiz məzuniyyət dövrləri.

10. Dövlət qulluqçusunun qulluq stajının hesablanması hansı orqan tərəfindən həyata keçirilir?

- A. onun qulluq etdiyi dövlət orqanı;
B. müvafiq icra hakimiyyəti;
C. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
D. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyası.

11. Dövlət qulluğunda qulluq stajı haqqında sənəd dövlət qulluqçusunun hansı sənədi hesab edilir?

- A. şəxsiyyət vəsiqəsi; B. xidməti vəsiqəsi;
C. ixtisas dərəcəsi şəhadətnaməsi; D. əmək kitabçası.

12. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları”na əsasən bu Qaydaların 7-ci və 9-cu bəndlərinin tətbiqi zamanı yaranmış fikir ayrılığı hansı orqan tərəfindən aradan qaldırılır?

- A. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti;
B. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası;
C. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
D. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyası.

13. Dövlət qulluğunda qulluq stajı 10 ildən 15 ilədək olanlara əlavə haqq aylıq vəzifə maaşına nisbətən neçə faizlə müəyyən edilir?

- A. 20;
B. 30;
D. 10;
E. 5.

14. Dövlət qulluqçularına qulluq stajına görə aylıq vəzifə maaşına müəyyən edilmiş əlavələrin ödənilməsi məqsədi ilə hər il növbəti il üçün təsdiq olunan dövlət büdcəsində nə qədər əlavə vəsaitlər nəzərdə tutulur?

- A. bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əməkhaqqı fondunun 2 misli həcmində;
B. bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əməkhaqqı fondunun 4 misli həcmində;
C. bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əməkhaqqı fondunun 3 misli həcmində;
D. bu orqanlarda dövlət qulluqçuları üçün müəyyən olunmuş aylıq əməkhaqqı fondunun 6 misli həcmində.

15. “Dövlət qulluqçusuna qulluq stajına görə verilən əlavə haqq orta əmək haqqı hesablanarkən nəzərə alınır mı?”

- A. qismən nəzərə alınır;
B. nəzərə alınmur;
C. nəzərə alınır;
D. əlli faiz məbləği nəzərə alınır.

17. “DÖVLƏT ORQANLARINDA DÖVLƏT QULLUĞUNA MÜSABİQƏ VASİTƏSİLƏ QƏBUL QAYDALARI”

1. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq dövlət qulluğuna vətəndaşlar müsabiqə və ya müsahibə əsasında qəbul edirlər.

2. Digər qanunvericilik aktları ilə tənzimlənən hallar istisna olmaqla, bu Qaydalar dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul, o cümlədən müsabiqənin elan edilməsi, keçirilməsi və onun yekunlarına dair müvafiq qərar qəbul edilməsi məsələlərini tənzimləyir.

3. On altı yaşına çatmış, irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, yaşayış yerindən, əqidəsindən, ictimai və digər birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun peşə hazırlığına malik olan və Azərbaycan Respublikasının dövlət dilini sərbəst bilən, habelə dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün qanunvericiliklə müəyyən olunmuş şərtlərə cavab verən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün müsabiqəyə buraxılırlar.

4. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dövlət orqanlarında inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələr üzrə dövlət qulluğuna qəbul üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya (bundan sonra – Komissiya) müsabiqə elan edir. Elan Komissiyanın rəsmi internet saytında və digər kütləvi informasiya vasitələrində verilir. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, yalnız bir cinsin nümayəndəsi üçün müsabiqənin elan edilməsinə yol verilmir. Elanda vakant vəzifənin adı, bu vəzifəni tutmaq istəyən vətəndaşlar qarşısında qoyulan tələblər, o cümlədən dövlət qulluğunda işləmək üçün lazım olan şərtlər göstərilir.

İnzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələrin tutulmasının ümumi şərtləri Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir və həmin vəzifələri tutan dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları müvafiq dövlət orqanlarının rəhbərləri tərəfindən bu şərtlərə uyğun olaraq hazırlanır.

5. Dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün vətəndaşlar (bundan sonra - namizədlər) müsabiqə elan edilən gündən etibarən 30 gün ərzində Komissiyaya müraciət edə bilərlər. Forması Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilən müraciət elektron və ya kağız daşıyıcılar vasitəsilə göndərilə bilər. Bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxan namizədlər aşağıdakı sənədləri Komissiyaya təqdim edirlər:

- 5.1. ərizə;
5.2. şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti;

- 5.3. kadrlar uçotunun şəxsi vərəqəsi;
- 5.4. ali təhsil haqqında sənədin surəti;
- 5.5. əmək kitabçasının surəti (olduğu halda);
- 5.6. ixtisas dərəcəsinə təsdiq edən sənədlərin surəti (olduğu halda);
- 5.7. sağlamlıq haqqında arayış;
- 5.8. dövlət qulluqçularının bəzi kateqoriyaları üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər sənədlər.

Sənədlərin surətləri müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilir.

6. Namizədlərin sənədlərinin qəbulu aşağıdakı qaydada keçirilir:

6.1. sənədlərin qəbulu üçün müəyyən edilmiş müddət başa çatdıqdan sonra daxil olan sənədlər (göstərilən müddət üçün poçtla göndərilən sənədlər istisna olmaqla) qəbul edilmir;

6.2. Komissiya sənədlərin tamlığını, onların qanunvericiliklə və bu Qaydalarla müəyyən edilmiş şərtlərə uyğunluğunu yoxlayır;

6.3. təqdim olunmuş sənədlər yoxlanılarkən onlar natamam olduqda və ya bu Qaydalara uyğun olmadıqda, habelə sənədlərdə uyğunsuzluq aşkarlandıqda, həmin sənədlər 3 iş günü müddətində namizədlərə qaytarılır və qeyd olunan hallar aradan qaldırıldıqdan sonra müəyyən olunmuş müddət çərçivəsində qəbul edilir.

Namizədlərin sənədləri qəbul edildikdən sonra qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada onların dövlət qulluğuna qəbul edilməsinin mümkün olub-olmaması qabaqcadan yoxlanılır.

Dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş şərtlərə cavab verməyən, habelə bilərəkdən yanlış məlumatlar vermiş namizədlər müsabiqədən kənarlaşdırılır.

Namizəd müsabiqədən kənarlaşdırıldıqda, ona Komissiya tərəfindən 3 iş günü müddətində müsabiqədən kənarlaşdırılmasının səbəbləri izah olunan rəsmi cavab verilir.

7. Müsabiqə test imtahanından və müsahibədən ibarət olur.

8. Test nümunələrinin hazırlanması, ekspertizası, təsdiqi, test imtahanının təşkili, keçirilməsi, qiymətləndirilmənin aparılması qaydaları və keçid balları inzibati vəzifələrin təsnifatı nəzərə alınmaqla Komissiya tərəfindən müəyyən edilir. Test imtahanının müəyyən edilmiş qaydada keçirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası və digər qurumlar cəlb edilə bilər. Bu halda həmin qurumlar test imtahanının keçirilməsi üçün öz səlahiyyətləri daxilində zəruri tədbirləri görməlidir.

9. Test imtahanının nəticələri haqqında məlumat Komissiyanın rəsmi internet saytında və digər kütləvi informasiya vasitələrində verilir. Namizədin tələbi əsasında ona 2 gün müddətində test imtahanında topladığı bal haqqında təsdiq edilmiş formada arayış verilir. Test imtahanında mümkün olan baldan inzibati vəzifələrin beşinci təsnifata uyğun olan vəzifələr üzrə ən azı 75 faizini, inzibati

vəzifələrin altıncı-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələr üzrə isə ən azı 70 faizini toplamış namizəd imtahanı müvəffəqiyyətlə vermiş hesab edilir.

10. Test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxanlar bu Qaydaların 5-ci hissəsində nəzərdə tutulmuş sənədləri 10 iş günü ərzində Komissiyaya təqdim edir və müsahibəyə buraxılırlar. Müsahibə sənədlərin qəbulu başa çatdıqdan sonra 30 gün ərzində keçirilir.

11. Müsahibənin keçirilməsi üçün Komissiya tərəfindən müsahibə komissiyası yaradılır. Müsahibə komissiyasına müvafiq dövlət orqanlarının və Komissiyanın nümayəndələri daxil olur. Onun tərkibinə habelə müvafiq sahələr üzrə alim və mütəxəssislər də cəlb edilə bilər. Müsahibə komissiyasının rəqlamenti, müsahibənin keçirilməsi, qiymətləndirilmənin aparılması qaydaları və keçid balları Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

Komissiya müsahibənin keçirildiyi yer və vaxt barədə 5 gün əvvəlcədən namizədlərə məlumat verir. Müsahibəyə buraxılan namizədlərin siyahısı müsahibəni aparan müsahibə komissiyasının rəhbərinə hər dəfə müsahibə keçirilən gün müsahibə başlanmazdan əvvəl verilir.

Müsahibə başlanarkən müsahibə komissiyasının rəhbəri tərəfindən namizədlərin siyahısı elan edilir və müsahibə komissiyasının üzvlərindən etirazları olub-olmaması soruşulur. Yaxın qohumluq və ya şəxsi yaxınlıq münasibətində olduqda, müsahibə komissiyasının üzvü özünə etiraz verir. Namizəd əsaslar olduqda, müsahibə komissiyasının hər hansı bir üzvünə etiraz edə bilər. Belə etiraz müsahibə başlanmazdan əvvəl olmalıdır.

Hər bir namizədlə müsahibə fərdi qaydada ən azı 20 dəqiqə aparılır və müsahibənin nəticələri balla qiymətləndirilir.

12. Müsahibənin nəticələri haqqında məlumat Komissiyanın rəsmi internet saytında və digər kütləvi informasiya vasitələrində verilir. Namizədin tələbi əsasında ona 2 gün müddətində müsahibənin nəticəsi üzrə topladığı bal haqqında Komissiya tərəfindən təsdiq edilmiş formada arayış verilir.

13. Test imtahanından və müsahibədən müvəffəqiyyətlə çıxmış namizədlər müsabiqədən keçmiş hesab edirlər.

14. Komissiyanın rəhbəri ona təqdim edilən test imtahanının və müsahibənin keçirilməsi barədə arayışa əsasən müsabiqənin yekununa dair müvafiq qərar qəbul edir.

Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmadıqda, elan olunmuş müsabiqədə iştirak edərək test imtahanından və müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçmiş namizədlər vakant vəzifəyə təyin edilmək üçün 5 iş günü müddətində müvafiq dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunurlar. Həmin dövlət orqanının rəhbəri təqdim olunmuş namizədlərdən birini seçərək bir il müddətinə stajçı kimi qulluğa qəbul etməli və vakant vəzifəyə təyin etməlidir. Dövlət orqanının rəhbəri namizədlərin təqdim olunduğu gündən 10 iş günü müddətində qəbul etdiyi müvafiq qərar barədə Komissiyaya məlumat verməlidir.

Vakant vəzifəyə təyin olunmaq üçün dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunmuş, lakin vakant vəzifəyə təyin edilməmiş namizədlər iki il müddətində Komissiyada və dövlət orqanında ehtiyat kadr kimi saxlanılır. Bu müddət ərzində həmin dövlət orqanında analoji vakant vəzifələr olduqda, namizədlər onların razılığı ilə analoji vəzifələrə təyin edilməli və təyin olunduğu gündən 5 iş günü müddətində Komissiyaya bu barədə məlumat verilməlidir. Həmin müddət ərzində digər dövlət orqanlarında analoji vakant vəzifələr olduqda, Komissiya qeyd olunan namizədləri onların razılığı ilə analoji vəzifələrə təyin olunmaq üçün müvafiq dövlət orqanının rəhbərinə təqdim edir və təyin olunduğu gündən 5 iş günü müddətində bu barədə namizədin ehtiyat kadr kimi saxlandığı dövlət orqanına məlumat verir.

Müəyyən olunmuş iki il bitdikdən sonra və ya həmin müddət ərzində namizədlər inzibati vəzifələrə təyin edildikdə onlar ehtiyat kadrlar siyahısından çıxarırlar.

15. Komissiya müsabiqənin yekununa dair müvafiq qərar qəbul edildiyi gündən iki il müddətində test imtahanının və müsahibənin keçirilməsi ilə bağlı sənədlərin, o cümlədən namizədlərin cavab kartlarının saxlanılmasını təmin edir.

16. Test imtahanının və ya müsahibənin nəticələri ilə razı olmayan namizəd həmin nəticələr Komissiyanın rəsmi internet saytında yerləşdirildiyi gündən 5 iş günü müddətində Komissiya tərəfindən təşkil edilmiş apellyasiya komissiyasına şikayət verə bilər. Apellyasiya komissiyası şikayətçinin cavab kartını, müvafiq arayışı və digər materialları ərizəçinin iştirakı ilə müqayisə edib araşdırır. Şikayətin baxılması nəticələrinə dair müvafiq qərar çıxarılır. Namizəd bu qərardan inzibati qaydada və (və ya) məhkəməyə şikayət verə bilər.

17. Müsabiqənin keçirilməsi ilə əlaqədar bütün xərclər dövlət büdcəsində bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitlər dairəsində maliyyələşdirilir.

17.1 Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydalarına aid test tapşırıqları

1. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları" nə vaxt və hansı normativ aktla təsdiq edilib?

- A. 10 iyun 2002-ci il, Fərmanla; B. 5 oktyabr 2005-ci il, Sərəncamla;
C. 4 dekabr 2004-cü il, Qərarla; D. 24 iyun 2009-cu il, Fərmanla.

2. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq dövlət qulluğuna vətəndaşlar hansı əsasla qəbul edirlər?

- A. müsabiqə və ya müsahibə əsasında; B. yalnız müsabiqə əsasında;
C. yalnız qulluqda yüksəliş yolu ilə; D. yalnız müsahibə əsasında.

3. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün müsabiqəyə buraxılmaqda nələr nəzərə alınmır?

- A. on altı yaşına çatması, irqindən, milliyyətindən, dinindən asılı olmayaraq;
B. dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, yaşayış yerindən, əqidəsindən, ictimai və digər birliklərə mənsubiyyətindən asılı olması;
C. müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun peşə hazırlığına malik olması;
D. Azərbaycan Respublikasının dövlət dilini sərbəst bilməsi.

4. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq dövlət orqanlarında inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələr üzrə dövlət qulluğuna qəbul üçün kim müsabiqə elan edir?

- A. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Administrasiyası;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikasının Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası.

5. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, hansı müsabiqənin elan edilməsinə yol verilmir?

- A. yalnız bir cinsin nümayəndəsi üçün; B. təhsil məhdudiyəti qoyulan şərtlərlə;
C. bu hal nəzərdə tutulmamışdır; D. bu məsələ Komissiya tərəfindən həll edilir.

6. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən müsabiqə elanında nələr göstərilir?

- A. vakant vəzifənin adı;
B. bu vəzifəni tutmaq istəyən vətəndaşlar qarşısında qoyulan tələblər;
C. dövlət qulluğunda işləmək üçün lazım olan şərtlər;
D. dövlət qulluğuna xitam verilməsi üçün əsaslar.

7. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən inzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələrin tutulmasının ümumi şərtləri kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti.

8. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları kim tərəfindən hazırlanır?

- A. müvafiq dövlət orqanlarının rəhbərləri;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti.

9. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxanlar neçə gün ərzində sənədləri Komissiyaya təqdim edirlər?

- A. 10 iş günü; B. 20 iş günü; C. 30 iş günü; D. 60 iş günü.

10. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün vətəndaşlar test mərhələsi başa çatdıqdan sonra hansı sənədləri Komissiyaya təqdim edirlər?

- A. ərizə, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti, əmək kitabçasının surəti (olduğu halda);
B. kadrlar uçotunun şəxsi vərəqəsi, ali təhsil haqqında sənədin surəti, sağlamlıq haqqında arayış;

C. ixtisas dərəcəsini təsdiq edən sənədlərin surəti (olduğu halda), dövlət qulluqçularının bəzi kateqoriyaları üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər sənədlər;

D. yaşayış yerindən arayış.

11. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən təqdim olunmuş sənədlər yoxlanılarkən onlar natamam olduqda və ya bu Qaydalara uyğun olmadıqda, habelə sənədlərdə uyğunsuzluq aşkarlandıqda, həmin sənədlər neçə iş günü müddətində namizədlərə qaytarılır və qeyd olunan hallar aradan qaldırıldıqdan sonra müəyyən olunmuş müddət çərçivəsində qəbul edilir?

- A. 3 iş günü; B. 5 iş günü; C. 2 iş günü; D. 7 iş günü.

12. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən namizəd müsabiqədən kənarlaşdırıldıqda, ona komissiya tərəfindən neçə iş günü müddətində müsabiqədən kənarlaşdırılmasının səbəbləri izah olunan rəsmi cavab verilir?

- A. 3 iş günü; B. 10 iş günü; C. 2 iş günü; D. 5 iş günü.

13. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən müsabiqə ibarət olur?

- A. test imtahanından və müsahibədən; B. müsabiqədən və müsahibədən;
C. söhbətdən və müsahibədən; D. test imtahanından və söhbətdən.

14. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən test nümunələrinin hazırlanması, ekspertizası, təsdiqi, test imtahanının təşkili, keçirilməsi, qiymətləndirilmənin aparılması qaydaları inzibati vəzifələrin təsnifatı nəzərə alınmaqla kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti.

15. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən namizədin tələbi əsasında ona neçə gün müddətində test imtahanında topladığı bal haqqında təsdiq edilmiş formada arayış verilir?

- A. 3 iş günü; B. 10 iş günü; C. 2 iş günü; D. 5 iş günü.

16. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən test imtahanında mümkün olan baldan inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatına uyğun olan vəzifələr üzrə ən azı neçə faizini toplamış namizədlər imtahanı müvəffəqiyyətlə vermiş hesab edilir?

- A. ən azı 80 faizini; B. ən azı 70 faizini;
C. ən azı 75 faizini; D. ən azı 60 faizini.

17. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən müsahibənin keçirilməsi üçün kim tərəfindən müsahibə komissiyası yaradılır?

- A. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Administrasiyası;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti.

18. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən, müsahibə komissiyasının rəqlamenti, müsahibənin keçirilməsi, qiymətləndirilmənin aparılması qaydaları və keçid balları kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Administrasiyası;
B. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;
C. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya;
D. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti.

19. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən Komissiya müsahibənin keçirildiyi yer və vaxt barədə neçə gün əvvəlcədən namizədlərə məlumat verir?

- A. 3; B. 4; C. 7; D. 5.

20. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən müsahibəyə buraxılan namizədlərin siyahısı müsahibəni aparan müsahibə komissiyasının rəhbərinə hər dəfə nə vaxt verilir?

- A. müsahibə keçirilən gün müsahibə başlanmazdan əvvəl;
B. müsahibə keçirilən gündən 3 gün əvvəl;
C. müsahibə keçirilən gündən 5 gün əvvəl;
D. müsahibə keçirilən gün müsahibədən sonra.

21. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən müsahibə başlanarkən müsahibə komissiyasının hər hansı bir üzvünə etiraz nə vaxt bildirilməlidir?

- A. müsahibə başlayandan sonra; B. müsahibə başlamazdan əvvəl;
C. müsahibə zamanı; D. bu hal nəzərdə tutulmamışdır.

22. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən hər bir namizədlə müsahibə fərdi qaydada ən azı neçə dəqiqə aparılır?

- A. 10; B. 30; C. 60; D. 20.

23. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən müsahibənin nəticələri nə ilə qiymətləndirilir?

- A. rəqəmlə; B. ədədlə;
C. balla; D. bu hal Qanunda nəzərdə tutulmamışdır.

24. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən namizədin tələbi əsasında ona hansı müddətdə müsahibənin nəticəsi üzrə topladığı bal haqqında Komissiya tərəfindən təsdiq edilmiş formada arayış verilir?

- A. 24 saat; B. 2 gün; C. 3 gün; D. 5 gün.

25. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən kimlər müsabiqədən keçmiş hesab edilir?

- A. test imtahanından və müsahibədən müvəffəqiyyətlə çıxmış namizədlər;
B. test imtahanından çıxmış namizədlər;
C. müsahibədən müvəffəqiyyətlə çıxmış namizədlər;
D. müsabiqədən müvəffəqiyyətlə çıxmış namizədlər.

26. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən dövlət orqanının rəhbəri namizədlərin təqdim olunduğu gündən neçə iş günü müddətində qəbul etdiyi müvafiq qərar barədə Komissiyaya məlumat verməlidir?

- A. 5; B. 7; C. 3; D. 10.

27. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən vakant vəzifəyə təyin olunmaq üçün dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunmuş, lakin vakant vəzifəyə təyin edilməmiş namizədlər neçə il müddətində Komissiyada və dövlət orqanında ehtiyat kadr kimi saxlanılır?

A. 3; B. 2; C. 1; D. 5.

28. “Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən Komissiya müsabiqənin yekununa dair müvafiq qərar qəbul edildiyi gündən neçə il müddətində test imtahanının və müsahibənin keçirilməsi ilə bağlı sənədlərin, o cümlədən, namizədlərin cavab kartlarının saxlanılmasını təmin edir?

A. 1; B. 3; C. 2; D. 5.

29. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları”na əsasən test imtahanının və ya müsahibənin nəticələri ilə razı olmayan namizəd həmin nəticələr Komissiyanın rəsmi internet saytında yerləşdirildiyi gündən neçə iş günü müddətində Komissiya tərəfindən təşkil edilmiş apelyasiya komissiyasına şikayət verə bilər?

A. 10; B. 7; C. 3; D. 5.

18. “AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT BAYRAĞININ İSTİFADƏSİ QAYDALARI HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağına hörmət göstərilməsi ilə bağlı vəzifələr

1.1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları, habelə Azərbaycan Respublikasının ərazisində olan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağına hörmətlə yanaşmalıdırlar.

1.2. Azərbaycan Respublikası onun ərazisindən kənarında Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı barədə təhqiredici hərəkətlərin qarşısının alınması məqsədilə beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq tədbirlər görür.

1.3. Azərbaycan Respublikası əhali arasında Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının mahiyyətinin və əhəmiyyətinin geniş təbliğ olunması, gənc nəslin Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağına hörmət ruhunda tərbiyə edilməsi məqsədilə tədbirlər görür.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının qaldırılmalı olduğu yerlər

2.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının Prezident sarayının və dövlət iqamətgahlarının üzərində, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyə Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Məhkəmə-Hüquq Şurasının, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının binaları, Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkilinin yerləşdiyi binanın üzərində daimi qaldırılır.

2.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının binaları üzərində, habelə Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının başçıların iqamətgahları üzərində beynəlxalq hüquq normalarına və diplomatik protokol qaydalarına uyğun olaraq qaldırılır.

2.3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının gəmi reyestrlərindən birində qeydiyyatda alınmış gəmilərin üzərində qaldırılır.

2.4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqələrinin və sərhəd zastavalarının binaları üzərində daimi qaldırılır.

2.5. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin və başqa silahlı birləşmələrinin hərbi hissə və hərbi gəmilərində aşağıdakı hallarda qaldırılır:

2.5.1. Azərbaycan Respublikasının bayram günlərində;

2.5.2. hərbi andiçmə mərasimində;

2.5.3. hərbi hissələrə və ya hərbi gəmilərə dövlət mükafatları təqdim edildikdə;

2.5.4. hərbi hissələr (bölmələr) və ya hərbi gəmilər xarici dövlətin ərazisində (ərazi sularında) olduqda.

2.6. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və başqa silahlı birləşmələrinin hərbi hissələrində, onların qərargahlarının binalarında, hərbi gəmilərində isə Hərbi Dəniz Qüvvələrinin gəmi nizamnamələrinə uyğun olaraq qaldırılır.

2.7. Xarici dövlətin bayrağı altında üzən gəmi Azərbaycan Respublikasının daxili sularında üzərkən və ya Azərbaycan Respublikasının limanında dayanarkən öz bayrağı ilə yanaşı, beynəlxalq dəniz adətlərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağını da qaldırmalıdır.

Maddə 3. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının yerləşdirilməli olduğu yerlər

3.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iclas salonunda, Azərbaycan Respublikası prezidentinin iş otağında, habelə Azərbaycan Respublikası prezidentinin iştirakı ilə rəsmi tədbirlərin keçirilməsi üçün nəzərdə tutulan salonlarda və otaqlarda, Azərbaycan Respublikası məhkəmələrinin iclas salonunda, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin, Azərbaycan Respublikası baş nazirinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi sədrinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin, Məhkəmə-Hüquq Şurası sədrinin, Azərbaycan Respublikası baş prokurorunun, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin, Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları başçılarının, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı sədrinin, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası sədrinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası sədrinin, Azərbaycan Respublikası insan hüquqları üzrə müvəkkilinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası baş nazirinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin, Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının başçılarının iş otaqlarında daimi yerləşdirilir.

3.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikası prezidentinin, dövlət nümayəndə heyəti rəhbərlərinin, xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən diplomatik nümayəndəliklərin və konsulluqların rəhbərlərinin nəqliyyat vasitələri üzərində yerləşdirilir.

3.3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada andiçmə mərasimi keçirilən yerlərdə yerləşdirilir.

Maddə 4. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının təsvirinin istifadəsi

4.1. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının təsviri beynəlxalq uçuşları həyata keçirən Azərbaycan Respublikası mülki hava gəmilərinin və Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənara uçuşlar üçün istifadə olunan hərbi nəqliyyat hava gəmilərinin üzərində vurulur.

4.2. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının təsviri Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidməti sərhəd gəmilərinin və qayıqlarının fərqləndirici nişanı kimi istifadə olunur.

4.3. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının təsviri Azərbaycan Respublikasının dövlət mükafatlarının, habelə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallarda rəsmi döş nişanlarının elementi kimi istifadə edilir.

Maddə 5. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının digər yerlərdə istifadəsi

5.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı yerli özünüidarə orqanlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının, müəssisələrin və idarələrin binaları, habelə yaşayış evləri üzərində qaldırıla (asıla) bilər.

5.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı yerli özünüidarə orqanları, qeyri-hökumət təşkilatları, siyasi partiyalar, müəssisə və idarələr tərəfindən keçirilən tədbirlər zamanı qaldırıla (asıla) və ya yerləşdirilə bilər.

5.3. Dərs ilinin birinci günü təhsil müəssisələrində Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qaldırılır (asılır) və ya yerləşdirilir.

Maddə 6. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəsmi tədbirlər zamanı istifadəsi

6.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı dövlət hakimiyyət orqanları tərəfindən keçirilən rəsmi tədbirlər və mərasimlər zamanı qaldırılır (asılır) və ya yerləşdirilir.

Maddə 7. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının matəm günlərində və matəm mərasimlərində istifadəsi

7.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən elan olunmuş matəm günlərində Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının dəstəyinin və ya dirəyinin yuxarı hissəsinə eni 10 santimetr olan qara lent bərkidilir və (və ya) Dövlət bayrağı bayraq dirəyinin yarısına qədər endirilir.

7.2. Azərbaycan Respublikasının vəfat etmiş (həlak olmuş) vətəndaşlarına hərbi ehtiram göstərilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 8. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının digər bayraqlarla birgə qaldırılması (asılması) və ya yerləşdirilməsi

8.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qeyri-hökumət təşkilatlarının, siyasi partiyaların, müəssisə və idarələrin bayraqları ilə birgə qaldırılırsa (asılırsa) və ya yerləşdirilirsə, həmin bayraqların ölçüsü Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının ölçüsündən böyük ola bilməz.

8.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı digər dövlətlərin dövlət bayraqları, habelə beynəlxalq təşkilatların, siyasi partiyaların, qeyri-hökumət təşkilatlarının, müəssisə və idarələrin bayraqları ilə birgə qaldırılırsa (asılırsa) və ya yerləşdirilirsə, qarşıdan baxıldıqda, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı həmin bayraqlardan solda olmalıdır.

Maddə 9. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsinə dair tələblər

9.1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı və onun təsviri, onların ölçülərindən asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olmalıdır.

9.2. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının sənaye üsulu ilə hazırlanması, düzəldilməsi, rəngli təsvirinin çapı zamanı onun mavi rənginin «Panton» rənglər kataloqunun Blue 313 C rənginə, qırmızı rənginin—Red 185C rənginə, yaşıl rənginin—Green 3405 C rənginə uyğunluğu təmin edilməlidir.

9.3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı bütöv olmalı və solğun görünməməlidir.

9.4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı ya bayraq dirəyi, ya da xüsusi tutqaqlara bərkidilən dəstək üzərində qaldırılır.

9.5. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı elə qaldırılmalıdır ki, onun parçasının aşağı tərəfi yerdən azı üç metr hündürlükdə olsun.

Maddə 10. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsinə dair məhdudiyyətlər

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı masaların və ya kürsülərin üstünə örtük kimi sərilməz, oturlan və ayaq basılan yerlərə qoyula bilməz.

Maddə 11. Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət

Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının bu qanunun tələblərinə zidd istifadəsi, habelə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı barədə təhqiredici hərəkətlər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyətə səbəb olur.

Maddə 12. Yekun müddəaları

12.1. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

12.2. Bu qanun qüvvəyə mindiyi gündən 1991-ci il 5 fevral tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında» Əsasnamənin 3-cü, 4-cü, 6-cı və 7-ci bəndləri qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

12.3. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının qaldırılması (asılması), endirilməsi, saxlanması və istehsalı qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyun 2004-cü il
№ 683-IIQ

18.1 “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa aid test tapşırıqları

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu nə vaxt qəbul edilib?

- A) 8 iyun 2004-cü il; B) 23 iyun 2005-ci il;
C) 16 mart 2008-ci il; D) 23 fevral 2006-cı il.

2. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası onun ərazisindən kənarında Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı barədə təhqiredici hərəkətlərin qarşısının alınması məqsədilə hansı qanunvericiliyə uyğun olaraq tədbirlər görür?

- A. mülki hüquq normalarına;
B. beynəlxalq hüquq normalarına;
C. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına;
D. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa.

3. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən kim əhali arasında Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının mahiyyətinin və əhəmiyyətinin geniş təbliğ olunması, gənc nəslin Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağına hörmət ruhunda tərbiyə edilməsi məqsədilə tədbirlər görür?

- A. Azərbaycan dövləti;
B. müvafiq icra hakimiyyətləri;
C. hüquq-mühafizə orqanları;
D. Azərbaycan Respublikası.

4. Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansılar Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının daimi qaldırılmalı olduğu yerlərdir?

1. Azərbaycan Respublikasının Prezident sarayının və dövlət iqamətgahlarının;
2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin binası;
3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin binası;
4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin binası;
5. Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin binası;
6. Məhkəmə-Hüquq Şurasının binası;
7. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının binaları;

8. Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun binası;
9. Azərbaycan Respublikası Milli Bankının binası;
10. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının binası;
11. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının binası;
12. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin binası;
13. Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin binası;
14. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin binası;
15. Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının binaları;
16. yerli icra hakimiyyəti orqanlarının binaları;
17. Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin yerləşdiyi bina.
A. *ancaq 1-dən 10-dək;*
B. *ancaq 1-dən 15-dək;*
C. *heç biri;*
D. *hamısı.*

5. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının binaları üzərində, habelə Azərbaycan Respublikasının diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının başçıları qamətgahları üzərində hansı qanuna uyğun olaraq qaldırılır?

- A. *beynəlxalq hüquq normalarına və diplomatik protokol qaydalarına;*
B. *konstitusiyaya;*
C. *müvafiq qanunlara;*
D. *Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa.*

6. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqələrinin və sərhəd zastavalarının binaları üzərində hansı vaxtlar qaldırılır?

- A. *yalnız bayramlarda;* B. *hüzn günlərində;*
C. *daimi;* D. *heç vaxt.*

7. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin və başqa silahlı birləşmələrinin hərbi hissə və hərbi gəmilərində aşağıdakı hallardan hansında qaldırılır?

1. Azərbaycan Respublikasının bayram günlərində;
 2. hərbi andiçmə mərasimində;
 3. hərbi hissələrə və ya hərbi gəmilərə dövlət mükafatları təqdim edildikdə;
 4. hərbi hissələr (bölmələr) və ya hərbi gəmilər xarici dövlətin ərazisində (ərazi sularında) olduqda;
 5. daimi;
 6. heç bir halda.
- A. *ancaq 1, 2;* B. *ancaq 2, 3;* C. *ancaq 4, 5, 6;* D. *ancaq 1, 2, 3, 4.*

8. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakılardan hansı Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının daimi yerləşdirilməli olduğu yer deyil?

- A. *Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin iş otağında;*
- B. *Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin iş otağında;*
- C. *Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin iş otaqlarında;*
- D. *Xarici ölkələrin Azərbaycan Respublikasındakı diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqlarının başçılarının iş otaqları.*

9. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı nə vaxt diplomatik nümayəndəliklərin və konsulluqların rəhbərlərinin nəqliyyat vasitələri üzərində yerləşdirilir?

- A. *istənilən vaxt;* B. *bayram günlərində;*
- C. *xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən;* D. *hüzn günlərində.*

10. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının təsviri Azərbaycan Respublikası Dövlət Sərhəd Xidməti sərhəd gəmilərində və qayıqlarında necə istifadə olunur?

- A. *əsas göstərici kimi;* B. *fərqləndirici nişan kimi;*
- C. *toxunulmazlıq nişanı kimi;* D. *su nəqliyyatında istifadə olunması kimi.*

11. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən təhsil müəssisələrində Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı nə vaxt qaldırılır (asilir) və ya yerləşdirilir?

- A. *dərs ilinin sonuncu günü;* B. *bayram günlərində;*
- C. *yeni ilin ilk günündə;* D. *dərs ilinin birinci günü.*

12. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı dövlət hakimiyyət orqanları tərəfindən keçirilən hansı tədbirlər və mərasimlər zamanı qaldırılır (asilir) və ya yerləşdirilir?

- A. *təntənəli;* B. *qeyri-rəsmi;* C. *rəsmi;* D. *bayram.*

13. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən elan olunmuş matəm günlərində ...

- A. *Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının dəstəyinin və ya dirəyinin yuxarı hissəsinə eni 10 santimetr olan qara lent bərkidilir və (və ya) Dövlət bayrağı bayraq dirəyinin yarısına qədər endirilir;*
- B. *Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının dəstəyinin və ya dirəyinin yuxarı hissəsinə eni 50 santimetr olan qara lent bərkidilir və (və ya) Dövlət bayrağı bayraq dirəyinin yarısına qədər endirilir;*
- C. *dövlət bayrağı götürülür;*
- D. *heç bir dəyişiklik edilmir.*

14. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının vəfat etmiş (həlak olmuş) vətəndaşlarına hərbi ehtiram göstərilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları kim tərəfindən müəyyən edilir?

- A. *Azərbaycan Respublikası Milli Məclis;*
- B. *Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi;*
- C. *müvafiq icra hakimiyyəti orqanı;*
- D. *Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası.*

15. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qeyri-hökumət təşkilatlarının, siyasi partiyaların, müəssisə və idarələrin bayraqları ilə birgə qaldırılırsa (asılırsa) və ya yerləşdirilirsə, bayraqların ölçüləri müvafiq olaraq neçə olmalıdır?

A. həmin bayraqların ölçüsü Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının ölçüsündən böyük olmamalıdır;

B. həmin bayraqların ölçüsü Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının ölçüsündən böyük olmalıdır;

C. həmin bayraqların ölçüsü Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının ölçüsündən eyni olmalıdır;

D. belə bir məhdudiyyət nəzərdə tutulmamışdır.

16. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı digər dövlətlərin dövlət bayraqları, habelə beynəlxalq təşkilatların, siyasi partiyaların, qeyri-hökumət təşkilatlarının, müəssisə və idarələrin bayraqları ilə birgə qaldırılırsa (asılırsa) və ya yerləşdirilirsə, necə olmalıdır?

A. qarşıdan baxıldıqda, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı həmin bayraqlardan sağda olmalıdır;

B. sağdan baxıldıqda, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı həmin bayraqlardan solda olmalıdır;

C. qarşıdan baxıldıqda, Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı həmin bayraqlardan solda olmalıdır;

D. belə bir məhdudiyyət nəzərdə tutulmamışdır.

17. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı və onun təsviri, onların ölçülərindən asılı olmayaraq, hansı tələblərə uyğun olmalıdır?

A. beynəlxalq müqavilələrdə müəyyən edilmiş tələblərə;

B. müvafiq icra hakimiyyətinin müəyyən etdiyi tələblərə;

C. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda müəyyən edilmiş tələblərə;

D. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında müəyyən edilmiş tələblərə.

18. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının sənaye üsulu ilə hazırlanması, düzəldilməsi, rəngli təsvirinin çapı zamanı onun mavi rənginin hansı rənglər kataloquna uyğunluğu təmin edilməlidir?

A. "Panton";

B. Corel;

C. Adi;

D. Photoshop.

19. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı elə qaldırılmalıdır ki, onun parçasının aşağı tərəfi yerdən azı neçə metr hündürlükdə olsun?

A. bir;

B. iki;

C. üç;

D. beş.

20. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının qaldırılması (asılması), endirilməsi, saxlanması və istehsalı qaydaları kim tərəfindən müəyyən edilir?

A. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi;

B. Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi;

C. Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası;

D. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı.

19. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusunun təsdiq edilməsi haqqında

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

“Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 12-ci maddəsini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Təsnifat Toplusuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

öz səlahiyyətləri daxilində İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbərinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin nomenklaturuna aid edilən dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsini təmin etsin;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının rəhbərinin nomenklaturuna aid edilən dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsini təmin etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, bir ay müddətində həmin orqanların aparatlarında işləyən dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsini təmin etsinlər.

5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, bir ay müddətində həmin orqanların aparatlarında işləyən dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsini təmin etsinlər.

6. Azərbaycan Respublikasının mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusundan irəli gələn məsələləri həll etsinlər.

7. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna, Azərbaycan Respublikasının

İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (Ombudsmana), Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına, Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələrinə, Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinə, Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikası Hərbi Məhkəməsinə, rayon (şəhər) məhkəmələrinə, hərbi məhkəmələrə və yerli iqtisad məhkəmələrinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məhkəməsinə, Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Məhkəməsinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İqtisad Məhkəməsinə təklif edilsin ki, İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusundan irəli gələn məsələləri, o cümlədən həmin orqanların aparatlarında işləyən dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi məsələsini həll etsinlər.¹

8. Bu Fərman dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 4 avqust 2003-cü il

№ 911

Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin 4 avqust 2003-cü
il tarixli 911 nömrəli Fərmanı ilə

TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

**İnzibati və yardımçı vəzifələrin
TƏSNİFAT TOPLUSU
I. Ümumi müddəalar**

1.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.1-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət qulluqçularının inzibati və yardımçı vəzifələrinin təsnifatları və adları, ixtisas dərəcələri və vəzifələrin tutulması şərtləri haqqında məlumatlar daxildir.

1.2. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq dövlət orqanlarının ştat cədvəllərinin hazırlanması və dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatlarının hazırlanması üçün əsasdır.

1.3. Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, həmin orqanların tabeliyində və ya yanında olan icra hakimiyyəti orqanlarında və onların aparatlarında bu orqanların ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətini, vəzifənin adını, qulluq funksiyalarını və vəzifənin tutulması şərtlərini özündə əks

etdirən inzibati və yardımçı vəzifələri tutan dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları Azərbaycan Respublikası Prezidenti və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının (nazirliklərin, dövlət komitələrinin və digərlərinin) rəhbərləri tərəfindən “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa və ona uyğun olaraq qəbul edilmiş dövlət qulluğu sahəsində başqa qanunvericilik aktlarına müvafiq olaraq qəbul edilir.

1.4. Qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən inzibati və yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları həmin orqanların ixtisaslaşdırılmış fəaliyyətini, vəzifənin adını, qulluq funksiyalarını və vəzifənin tutulması şərtlərini özündə əks etdirən vəzifə təlimatları qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən həll edilir.

1.5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericilik orqanının aparatında, icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında, həmin orqanların tabeliyində və ya yanında olan icra hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq bu Toplu ilə həll edilir.

1.6. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) təminedicisi bölmələri dedikdə, müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının tapşırığı ilə onların vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərini həyata keçirən, habelə həmin bölmələrin səlahiyyətinə aid edilmiş məsələləri özləri həll edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

1.7. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) yardımçı bölmələri dedikdə, müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərini həyata keçirməyə yardım edən, habelə təminedicisi bölmələrin işinin təşkilinə kömək edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

1.8. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.3-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) bölmələrinin təminedicisi və yardımçı bölmələrə aid edilməsi müvafiq dövlət orqanlarının rəhbərləri tərəfindən həll edilir.

1.9. Dövlət orqanlarında aşağıdakı inzibati vəzifələr nəzərdə tutulur:

- 1.9.1. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri;
- 1.9.2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət müşaviri;
- 1.9.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Katibliyinin rəisi;
- 1.9.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müşaviri;
- 1.9.5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi;
- 1.9.6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin mətbuat katibi;

- 1.9.7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin rəisi;
- 1.9.8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin müavini;
- 1.9.9. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdiri;
- 1.9.10. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti rəisinin müavini;
- 1.9.11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdirinin müavini;
- 1.9.12. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin köməkçisi;
- 1.9.13. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdiri və onun birinci müavini;
- 1.9.14. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin müavini;
- 1.9.15. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin köməkçisi;
- 1.9.16. dövlət orqanı aparatının rəhbəri;
- 1.9.17. dövlət orqanı aparatının rəhbərinin müavini;
- 1.9.18. dövlət orqanı rəhbərinin müşaviri, köməkçisi;
- 1.9.19. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatları rəhbərlərinin köməkçiləri;
- 1.9.20. Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavininin köməkçisi;
- 1.9.21. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin müavininin köməkçisi;
- 1.9.22. Dövlət müşavirinin köməkçisi;
- 1.9.23. Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) köməkçisi;
- 1.9.24. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının katibi;
- 1.9.25. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri və onun müavini;
- 1.9.26. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri;
- 1.9.27. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərlərinin müavinləri;
- 1.9.28. yerli icra hakimiyyəti başçısının birinci müavini, müavini;
- 1.9.29. dövlət orqanı aparatında şöbə müdiri;
- 1.9.30. dövlət orqanı aparatında şöbə müdirinin müavini;
- 1.9.31. dövlət orqanında işlər müdiri;
- 1.9.32. dövlət orqanında işlər müdirinin müavini;

1.9.33. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərləri;

1.9.34. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin müavinləri;

1.9.35. sektor müdiri;

1.9.36. baş mühasib, baş məsləhətçi;

1.9.37. böyük məsləhətçi;

1.9.38. aparıcı məsləhətçi;

1.9.39. məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimlərin köməkçisi;

1.9.40. yerli icra hakimiyyəti başçısının inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi və onun müavini;

1.9.41. yerli icra hakimiyyəti başçısının sahə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi və onun müavini.

1.10. Dövlət orqanlarında aşağıdakı yardımçı vəzifələr nəzərdə tutulur:

baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis (karguzar, makinaçı, kuryer, arxiv qeydiyyatçısı, liftçi, sürücü və sair işçilər).

II. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifatları və adları:

2.1. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq inzibati vəzifələrin aşağıdakı təsnifatları və adları vardır:

2.1.1. İnzibati vəzifələrin ali təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Aparatının rəhbəri, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Aparatının rəhbəri, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri;

Azərbaycan Respublikasının Dövlət müşaviri.

2.1.2. İnzibati vəzifələrin birinci təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Katibliyinin rəisi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müşaviri;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Mətbuat katibi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidmətinin rəisi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdiri;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdiri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidmətinin rəisi və onların birinci müavinləri;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatları rəhbərlərinin müavinləri və həmin dövlət orqanlarının aparatlarında şöbə müdirləri;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası, Məhkəmə-Hüquq Şurası və Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) aparatlarının rəhbərləri;

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi sədrlərinin müavinləri, köməkçiləri.

2.1.3. İnzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti rəisinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında şöbə müdirinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası rəhbərinin köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti rəisinin müavinləri;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin aparatlarında şöbə müdirinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında şöbə müdirinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Mətbuat xidməti rəhbərinin müavini;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər müdirləri və onların müavinləri;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası, Məhkəmə-Hüquq Şurası, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) aparatları rəhbərlərinin müavinləri və həmin dövlət orqanlarında şöbə müdirləri;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin müşaviri, köməkçisi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti və Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) aparatlarının rəhbərləri;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi sədrinin müavininin və Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavininin köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin rəhbərləri, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun icraçı direktoru, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun icraçı direktoru;

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini və müavini.

2.1.4. İnzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Dövlət müşavirinin köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Katibliyində sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər müdirinin və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidməti rəisinin köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidmətində şöbə müdiri, onun müavini, sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin aparatlarında sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi aparatları rəhbərlərinin köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İşlər müdirinin köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin İşlər İdarəsində şöbə müdiri və şöbə müdirinin müavini, sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatında sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Aparatı rəhbərinin köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsində şöbə müdiri, onun müavini, sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda şöbə müdirinin müavini;

Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi sədrinin, Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası sədrinin və Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər müdiri və onun müavini;

Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələri, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları və onlara bərabər tutulan orqanlar, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında olan icra hakimiyyəti orqanları, Milli Televiziya və Radio Şurası aparatlarının rəhbərləri və onların müavinləri;

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının rəhbəri;

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının katibi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabineti, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (Ombudsman) aparatlarının rəhbərlərinin müavinləri və onların aparatlarında şöbə müdirləri, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda şöbə müdirləri;

Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri rəhbərlərinin müavinləri, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun icraçı direktorunun müavini, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun icraçı direktorunun müavinləri.

2.1.5. İnzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakim köməkçisi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Məhkəmə-Hüquq Şurasının və Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda sektor müdiri, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş nazirinin müşaviri, köməkçisi;

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyi rəhbərinin müavini;

Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərinin rəhbərləri və onların müavinləri;

Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yanında olan icra hakimiyyəti orqanlarının, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının, Milli Televiziya və Radio Şurasının aparatlarında şöbə müdirləri və onların müavinləri;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin və Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) aparatlarında şöbə müdirlərinin müavinləri;

yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının birinci müavini və müavini;

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının köməkçisi;

Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yanında olan icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinin müşavirləri, köməkçiləri;

Milli Televiziya və Radio Şurası sədrinin köməkçisi.

2.1.6. İnzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı:

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimin köməkçisi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın), Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yanında olan icra hakimiyyəti orqanlarının, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının, Milli Televiziya və Radio Şurasının aparatlarında və Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimin köməkçisi;

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin və Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə idarələrinin rəhbərləri və onların müavinləri;

Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları aparatlarının rəhbərləri;

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun, Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Televiziya və Radio Şurasının, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati-iqtisadi məhkəmələrin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında şöbə müdiri və onun müavini, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda və Bakı Şəhər Prokurorluğunda şöbə müdirləri;

Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinin köməkçiləri;

Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının birbaşa tabeliyində olan orqanların rəhbərləri;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər İdarəsində şöbə müdiri, onun müavini, sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun maddi-texniki təminat funksiyalarını həyata keçirən şöbəsində sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi.

2.1.7. İnzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı:

Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Televiziya və Radio Şurasında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati-iqtisadi məhkəmələrin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi, məhkəmə iclasının katibi, hakimlərin köməkçisi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda və Bakı Şəhər Prokurorluğunda sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçıların aparatlarında şöbə müdiri və onun müavini;

Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə idarələrinin aparatlarında sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının birbaşa tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin müavinləri;

Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrinin rəhbərləri və onların müavinləri.

2.1.8. İnzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı:

yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçıların aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrində, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanlarda, rayon (şəhər) məhkə-

mələrinin aparatlarında, rayon (şəhər) prokurorluqlarında və hərbi prokurorluqlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının birbaşa tabeliyində olan orqanlarda sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində sektor müdiri, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

yerli icra hakimiyyəti başçısının inzibati ərazi dairəsi üzrə və sahə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsi, onun müavini, baş mühasib, baş məsləhətçi, böyük məsləhətçi, aparıcı məsləhətçi, məsləhətçi;

yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçısının köməkçisi.

2.2. İnzibati vəzifələrin Təsnifat Toplusunun 2-ci hissəsində göstərilən dövlət orqanları rəhbərlərinin və onların müavinlərinin adları qanunvericiliklə müəyyən edilir.

2.3. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10.6-cı və 11.2-ci maddələrinə, habelə bu Təsnifat Toplusunun 1.10-cu bəndinə uyğun olaraq yardımçı vəzifələrin aşağıdakı təsnifatları və adları vardır:

2.3.1. Yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasında baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Katibliyində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsində və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidmətində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatlarında baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis.

2.3.2. Yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatı:

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının, Məhkəmə-Hüquq Şurasının, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmann) aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunda baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər İdarəsində və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun maddi-texniki təminat funksiyalarını həyata keçirən şöbəsində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis.

2.3.3. Yardımcı vəzifələrin üçüncü təsnifatı:

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın), Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və onlara bərabər tutulan orqanların, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında yaradılan icra hakimiyyəti orqanlarının, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının, Milli Televiziya və Radio Şurasının, Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin tabeliyində İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasının, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Televiziya və Radio Şurasının aparatlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində, ağır cinayətlər məhkəmələrinin, inzibati-iqtisadi məhkəmələrin, hərbi məhkəmələrin aparatlarında, Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Prokurorluğunda və Bakı Şəhər Prokurorluğunda baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Naxçıvan Muxtar Respublikası üzrə idarələrinin aparatlarında baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis.

2.3.4. Yardımcı vəzifələrin dördüncü təsnifatı:

yerli icra hakimiyyəti (Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti istisna olmaqla) başçıların, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının yerli bölmələrinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların, rayon (şəhər) məhkəmələrinin aparatlarında, rayon (şəhər) prokurorluqlarında, hərbi prokurorluqlarında, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin aparatlarında, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı aparatının birbaşa tabeliyində olan orqanlarda baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin, Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis;

yerli icra hakimiyyəti başçısının inzibati ərazi dairəsi üzrə və sahə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliklərində baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis.

2.4. Dövlət orqanının rəhbəri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası ilə razılaşdırmaqla, ştat cədvəlində həmin orqanın strukturunun profilini əks etdirən vəzifə adlarını nəzərdə tuta bilər.

2.5. İnzibati vəzifələrin Təsnifat Toplusunun 2-ci hissəsində nəzərdə tutulmayan vəzifələrin müvafiq təsnifatlara uyğunlaşdırılması qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən həll edilir.

19.1 İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna aid test tapşırıqları

1.İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun neçənci maddəsinə uyğun olaraq məlumatlar daxil edilir?

- A) 11.1-ci maddəsinə uyğun olaraq; B)11.2-ci maddəsinə uyğun olaraq;
C)12.1-ci maddəsinə uyğun olaraq; D)12.2-ci maddəsinə uyğun olaraq.

2.İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq aşağıdakı məlumatlardan hansı daxil edilmir?

- A)inzibati vəzifələrinin təsnifatları; B)yardımçı vəzifələrinin adları;
C)ixtisas dərəcələri; D)vəzifələrin tutulması üsulları.

3.İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu ştat cədvəllərinin hazırlanması üçün əsas olması “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun hansı maddəsində təsbit olunmuşdur?

- A)12.2-ci maddəsi ilə; B)12.1-ci maddəsi ilə;
C)11.2-ci maddəsi ilə; D)11.1-ci maddəsi ilə.

4.Dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatlarının hazırlanması üçün əsas aşağıdakı normativ hüquqi aktlardan hansıdır?

- A)“Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu;
B)İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu;
B)“Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu;
D)“İnzibati vəzifələrin beşinci-yeddinci təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələrin tutulmasının Ümumi Şərtləri”nin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı.

5.Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən qəbul edilən vəzifə təlimatlarına aşağıdakı müddəalardan hansı daxil edilmir?

- A)müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının ixtisaslaşdırılmış fəaliyyəti;
B)vəzifənin adı; C)vəzifənin qulluq funksiyaları;
D)vəzifənin ixtisas dərəcələri.

6.İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı düzdür?

- A)Qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən inzibati və yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının vəzifə

təlimatları qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa və ona uyğun olaraq qəbul edilmiş dövlət qulluğu sahəsində başqa qanunvericilik aktlarına müvafiq olaraq qəbul edilir;

B)Qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən inzibati və yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları həmin orqanların vəzifənin ixtisas dərəcələrini özündə əks etdirən vəzifə təlimatları qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən həll edilir;

C)Qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən inzibati və yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatları qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən həll edilir;

D)bütün müddəalar doğrudur.

7.“Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.3-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) bölmələrinin təmin edici və yardımçı bölmələrə aid edilməsi kim tərəfindən həll edilir?

- A)müvafiq dövlət orqanlarının rəhbərləri tərəfindən;
B)Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən;
C)Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən;
D)Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən.

8.“Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) təmin edici bölmələrinə aşağıdakı müddəalardan hansı aid deyil?

- A)müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının tapşırığı ilə onların vəzifələrini həyata keçirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
B)müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının tapşırığı ilə onların funksiyalarını həyata keçirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
C)müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının tapşırığı ilə onların səlahiyyətləri həyata keçirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
D)müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının tapşırığı ilə onların statusunu həyata keçirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

9. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.4-cü maddəsinə əsasən dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) yardımçı bölmələrinə aşağıdakı müddələrdən hansı aid deyil?

- A) təmin edici bölmələrin işinin təşkilinə kömək edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
 B) müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının vəzifələrini həyata keçirməyə yardım edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
 C) müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının funksiyalarını həyata keçirməyə yardım edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur;
 D) müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyətlərini həyata keçirməyə kömək edən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

10. Dövlət orqanlarında neçə yardımçı vəzifə nəzərdə tutulub?

- A) 1; B) 4; C) 7; D) 9.

11. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakılardan biri inzibati vəzifə deyil?

- A) yerli icra hakimiyyəti başçısının sahə inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəsinin müavini;
 B) sektor müdiri; C) dövlət orqanında işlər müdirinin müavini;
 D) baş mütəxəssis.

12. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

- A) inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatına; B) inzibati vəzifələrin ali təsnifatına;
 C) inzibati vəzifələrin birinci təsnifatına; D) inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatına.

13. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət müşavirinin köməkçisi inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

- A) inzibati vəzifələrin ali təsnifatına; B) inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatına;
 C) inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatına; D) inzibati vəzifələrin birinci təsnifatına.

14. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin aparatlarında sektor müdiri inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

- A) inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatına;
 B) inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatına;
 C) inzibati vəzifələrin birinci təsnifatına;
 D) inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatına.

15. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin köməkçisi inzibati vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

- A) inzibati vəzifələrin birinci təsnifatına; B) inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatına;
 C) inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatına;
 D) inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatına.

16. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansı inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatına aiddir?

- A) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İşlər İdarəsində şöbə müdiri;
 B) Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının birbaşa tabeliyində olan orqanların rəhbərləri;
 C) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Televiziya və Radio Şurasında sektor müdiri;
 D) Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları yanında yaradılan dövlət agentliklərinin aparatlarında baş mühasib.

17. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansı yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatına aiddir?

- A) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin aparatında böyük mütəxəssis;
 B) Azərbaycan Respublikasının Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun aparatında mütəxəssis;
 C) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsində mütəxəssis;
 D) Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin aparatında mütəxəssis.

18. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən Azərbaycan Respublikasının hərbi prokurorluqlarında mütəxəssislər yardımçı vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

- A) yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatına;
 B) yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatına;
 C) yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatına;
 D) yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatına.

19. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansı yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatına aid deyil?

- A) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərində aparıcı mütəxəssis;
 B) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Bakı şəhərində Daimi Nümayəndəliyində mütəxəssis;
 C) Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun maddi-texniki təminat funksiyalarını həyata keçirən şöbəsində aparıcı mütəxəssis;

D)Naxçıvan Muxtar Respublikası Nazirlər Kabinetinin aparatında mütəxəssis.

20.İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusuna əsasən aşağıdakı vəzifələrdən hansı inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatına aid deyil?

- A)Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının köməkçisi;
 B)Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin aparatında aparıcı məsləhətçi;
 C)Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərinin rəhbərləri;
 D)Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyində sektor müdiri.

21.Dövlət orqanının rəhbəri aşağıdakı subyektlərdən hansı ilə razılaşıdırmaqla, ştat cədvəlində həmin orqanın strukturunun profilini əks etdirən vəzifə adlarını nəzərdə tuta bilər?

- A)Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası ilə;
 B)Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti ilə;
 C)Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya ilə;
 D)Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası ilə.

22.İnzibati vəzifələrin Təsnifat Toplusunda nəzərdə tutulmayan vəzifələrin müvafiq təsnifatlara uyğunlaşdırılması kim tərəfindən həll edilir?

- A)Azərbaycan Respublikasının Baş Naziri tərəfindən;
 B)Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiyanın sədri tərəfindən;
 C)Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən;
 D)qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri tərəfindən.

AZƏRBAYCAN TARİXİNDƏN PLAN-KONSPEKT

İBTİDAİ-İCMA QURULUŞU DÖVRÜ

1,5 milyon. il əvvəldən 100 min il bundan əvvələ qədər – Azərbaycanda Alt Paleolit dövrü

100 min əvvəldən 40 min əvvələ qədər – İbtidai icma quruluşunun formalaşması, Orta Paleolit dövrü

Təxminən 100 min il əvvəl – Yer üzündə soyuqlaşmanın baş verməsi

Təqribən 40 min il əvvəl – “Ağıllı insan”ın formalaşması

Təqribən 40 min il əvvəl – Nəsil-qəbilə icmasının yaranması

13 min il əvvəl Yer üzündə soyuqlaşmanın istiləşmə ilə əvəz olunması

1,5 min. il – 150-120 minilliklər – Quruçay mədəniyyətinin dövrü

e.ə 40-12 minilliklərlə – Üst Paleolit dövrü

10-12 min il əvvəl – Qobustanda həyatın başlanması

e.ə 12-8 minilliklər – Mezolit dövrü

e.ə. VII minillik – Neolit dövrü

e.ə. 6-4 minilliklər – Eneolit dövrü

e.ə. 4 minilliyin əvvəli – Bəsit dulus çarxının meydana gəlməsi

e.ə. 4 min. II yarısı-2 min. sonu – Tunc dövrü

e.ə. 4 min. sonu-3 minillik – Erkən tunc dövrü. Kür-Araz mədəniyyəti

e.ə. 3 min. yarısı – Əmlak və sosial bərabərsizliyin artması

e.ə. 3 min. axırncı rübü-2 min. I yarısı – Orta tunc dövrü. İkinci böyük ictimai

əmək bölgüsü. Boyalı qablar mədəniyyəti.

e.ə. II min. I yarısı – Şəhərsalma mədəniyyətinin təşəkkülü

e.ə. II min.-I min. əvvəli – Naxçıvan mədəniyyəti

e.ə. XIV-VIII əsrlər – Son tunc və ilk dəmir dövrü

e.ə. XIV-VIII əsrlər – Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti

e.ə. XIV-VII əsrlər – Talış-Muğan mədəniyyəti

e.ə. XIII-XII əsrlər – Borsunlu kurqanı

e.ə. XII-XI əsrlər – Sarıçoban kurqanı

e.ə. VII-V əsrlər – İnkişaf etmiş dəmir dövrü

QULDARLIQ DÖVRÜ

e.ə. III min. I yarısı – Erkən dövlət qurumu Aratta

e.ə. XXVIII-XXIV əsrlər – Şumer şəhər-dövlətləri

e.ə. III min. II yarısı – Kutı və Lullubi dövlətlərinin yaranması

e.ə. təxm. 2240-2220-ci illər – Elam hökmdarı Kutik-İnşuşinakın hakimiyyəti

e.ə. t. 2236-2200-ci illər – Akkad hökmdarı Naram-Suenin hakimiyyəti

- e.ə. t. 2230-2200-ci illər – Lullubi hökmdarı Satuninin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2225-2205-ci illər – Kuti hökmdarı Enridavazirin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2220-2170-ci illər – Lullubi hökmdarı İmmaşqunun hakimiyyəti
 e.ə. t. 2204-2197-ci illər – Kuti hökmdarı İmtanın hakimiyyəti
 e.ə. t. 2200-2175-ci illər – Akkad hökmdarı Şarkalışarrinin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2198-2192-ci illər – Kuti hökmdarı İnqəşausun hakimiyyəti
 e.ə. t. 2191-2185-ci illər – Kuti hökmdarı Sarlaqın hakimiyyəti
 e.ə. 2184-2178-ci illər – Kuti hökmdarı Yarlaqaşın hakimiyyəti
 e.ə. t. 2177-2171-ci illər – Kuti hökmdarı Elulumeşin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2175-ci il – Kuti sülaləsinin İkiçayarasında hakimiyyətə gəlməsi
 e.ə. t. 2170-2150-ci illər – Lullubi hökmdarı Anubaninin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2135-2133-cü illər – Kuti hökmdarı Laharabın hakimiyyəti
 e.ə. t. 2127-2120-ci illər – Kuti hökmdarı Puzur-Suenin hakimiyyəti
 e.ə. t. 2120-2113-cü illər – Kuti hökmdarı Yarlaqandanın hakimiyyəti
 e.ə. t. 2112-2105-ci illər – Kuti hökmdarı Siumun hakimiyyəti
 e.ə. t. 2112-2003-ci illər – III Ur sülaləsinin hökmranlığı
 e.ə. 2104-cü il – İkiçayarasında Kuti hakimiyyətinin süqutu
 e.ə. 2093-2046-cı illər – Ur hökmdarı Şulqinin hakimiyyəti
 e.ə. II minillik – Dövlət qurumlarının parçalanması
 e.ə. II min. I yarısı – Turukki və su tayfalarının siyasi fəaliyyətinin başlanması
 e.ə. 1813-1781-ci illər – Assur hökmdarı I Şamşi-Adadın hakimiyyəti
 e.ə. 1797-1757-ci illər – Assur hökmdarı I İşme-Daqanın hakimiyyəti
 e.ə. 1792-1750-ci illər – Babilistan hökmdarı Hammurapinin hakimiyyəti
 e.ə. 1307-1275-ci illər – Assur hökmdarı I Adadnirarinin hakimiyyəti
 e.ə. 1274-1245-ci illər – Assur hökmdarı I Salmanasarın hakimiyyəti
 e.ə. 1244-1208-ci illər – Assur hökmdarı I Tükulti-Ninurtanın hakimiyyəti
 e.ə. IX-VIII əsrlər – Midiya ərazisində xırda vilayət hakimləri
 e.ə. IX əsr. I yarısı – Zamua ölkəsində xırda dövlət qurumları
 e.ə. 883-859-cu illər – Assur hökmdarı II Aşşurnasirpalın hakimiyyəti
 e.ə. 880-ci il – II Aşşurnasirpalın Zamua ölkəsinə yürüşü
 e.ə. 859-824-cü illər – Assur hökmdarı III Salmanasarın hakimiyyəti
 e.ə. 825-812-ci illər – Urartu hökmdarı İşpuininin hakimiyyəti
 e.ə. 823-811-ci illər – Assur hökmdarı V Şamşi-Adadın hakimiyyəti
 e.ə. 820-ci il – V Şamşi-Adadın Nairi ölkəsinə hərbi səfəri
 e.ə. 810-783-cü illər – Assur hökmdarı III Adadnirarinin hakimiyyəti
 e.ə. 810-781-ci illər – Urartu hökmdarı Menuanın hakimiyyəti
 e.ə. 781-760-cı illər – Urartu hökmdarı I Argıştinin hakimiyyəti
 e.ə. 775-ci il – I Argıştinin Mannaya soxulması
 e.ə. 773-693-cü illər – Skit padşahlığının mövcud olması
 e.ə. 760-730-cu illər – Urartu hökmdarı II Sardurinin hakimiyyəti
 e.ə. t. 750-ci il – II Sardurinin Mannada işğalı

- e.ə. 744-727-ci illər – Assur hökmdarı III Tiqlatpalasarın hakimiyyəti
 e.ə. 740-719-cu illər – Manna hökmdarı İranzunun hakimiyyəti
 e.ə. 730-714-cü illər – Urartu hökmdarı I Rusanın hakimiyyəti
 e.ə. 722-705-ci illər – Assur hökmdarı II Sarqonun hakimiyyəti
 e.ə. 719-cu il – Mannada İranzuya qarşı üsyan
 e.ə. 718-716-cı illər – Manna hökmdarı Azanın hakimiyyəti
 e.ə. t. 716-680-cı illər – Manna hökmdarı Ullusununun hakimiyyəti
 e.ə. 714-cü il – II Sarqonun Mannaya böyük yürüşü
 e.ə. t. 712-675-ci illər – Midiya hökmdarı Deyokun hakimiyyəti
 e.ə. VII əsr – Sakların Albaniyada məskunlaşması
 e.ə. 681-668-ci illər – Assur hökmdarı Asarhaddonun hakimiyyəti
 e.ə. t. 675-653-cü illər – Midiya hökmdarı Faraortanın hakimiyyəti
 e.ə. t. 675-650-ci illər – Manna hökmdarı Ahşerinin hakimiyyəti
 e.ə. 668-626-cı illər – Assur hökmdarı Aşşurbanipalın hakimiyyəti
 e.ə. 653-625-ci illər – Midiya skitlərin hakimiyyəti altında
 e.ə. 650-ci il – Aşşurbanipalın Manna qoşununu məğlub etməsi
 e.ə. t. 650-630-cu illər – Manna hökmdarı Yallinin hakimiyyəti
 e.ə. 640-629-cu illər – Fars hakimi İkirim hakimiyyəti
 e.ə. 625-585-ci illər – Midiya hökmdarı Kiaksarın hakimiyyəti
 e.ə. 615-612-ci illər – Midiyanın Assuriya ilə müharibəsi
 e.ə. 585-ci il – Kiaksarın Lidiya ilə sülh müqaviləsinin bağlanması
 e.ə. 585-550-ci illər – Midiya hökmdarı Astiaqın hakimiyyəti
 e.ə. 584-558-ci illər – Fars hakimi I Kambizin hakimiyyəti
 e.ə. 558-530-cu illər – Fars hökmdarı II Kirin hakimiyyəti
 e.ə. 550-330-cu illər – Əhəmənilər sülaləsinin hakimiyyəti
 e.ə. 550-ci il – Midiyanın suquta uğraması
 e.ə. 530-cu il – II Kirin massaget tayfalarına qarşı yürüşü
 e.ə. 530-522-ci illər – Fars hökmdarı II Kambizin hakimiyyəti
 e.ə. 522-521-ci illər – Qaumata-Bardi və Əhməni dövlətində üsyanlar
 e.ə. 522-486-cı illər – Fars hökmdarı I Daranın hakimiyyəti
 e.ə. 486-465-ci illər – Fars hökmdarı Kserksin hakimiyyəti
 e.ə. 336-323-cü illər – Makedoniyalı İsgəndərin hakimiyyəti
 e.ə. 334-326-cı illər – Makedoniyalı İsgəndərin Şərq yürüşü
 e.ə. 333-cü il – Anadolu İsgəndərin hakimiyyəti altında
 e.ə. 331-ci il – Qavqamela (Cancal) düzənliyində döyüş
 e.ə. 330-cu il – Əhməni dövlətinin süqutu
 e.ə. 327-ci il – Baktriya və Soqdanın İsgəndər tərəfindən tutulması
 e.ə. 323-cü il – Adərbayqan (Atropatena) dövlətinin yaranması
 e.ə. 321-281-ci illər – Səlvəkilər sülaləsinin hakimiyyəti
 e.ə. 223-187-ci illər – Səlvəki II Antioxun hakimiyyəti
 e.ə. 222-220-ci illər – Midiya satrapı Molonun Səlvəkilərə qarşı üsyanı

e.ə. 220-ci il – Azərbaycanın sələvkilərdən asılılığı
 e.ə. 209-205-ci illər – III Antioxun Şərqi yürüşü
 e.ə. II əsr – Albaniyada Aranilər sülaləsinin hakimiyyətə gəlməsi
 e.ə. 189-160-cı illər – Ərməniyə hökmdarı I Artəşesin hakimiyyəti
 e.ə. 175-163-cü illər – Sələvki hökmdarı IV Antioxun hakimiyyəti
 e.ə. 171-139-cu illər – Parfiya hökmdarı I Mitridatın hakimiyyəti
 e.ə. 148-147-ci illər – I Mitridatın Midiyanı zəbt etməsi
 e.ə. 95-55-ci illər – Ərməniyə hökmdarı I Tiqranın hakimiyyəti
 e.ə. 74-64-cü illər – Romanın VI Mitridatla müharibəsi
 e.ə. 71-ci il – Lukulun yürüşü
 e.ə. 67-ci il – I Tiqranın Kappadokiyanı tutması
 e.ə. 63-cü il – VI Mitridatın sonu
 e.ə. 56-34-cü illər – Ərməniyə hökmdarı II Tiqranın hakimiyyəti
 e.ə. 37-e. 3-cü illəri – Parfiya şahı IV Fraatın hakimiyyəti
 e.ə. 36-cı il – Antoninin Parfiyaya yürüşü
 e.ə. 31-ci il – Antoninin Oktavian ilə Aksi yanında döyüşü
 e. I-II əsrlər – Xristianlığın meydana gəlməsi
 I-III əsrlər – Roma-Parfiya münaqişələri
 63-cü il – Romanın Parfiya ilə sülh müqaviləsi
 68-ci il – Neronun albanlarla qarşı yürüşə hazırlaşması
 81-96-cı illər – Roma imperatoru Domisianın hakimiyyəti
 96-117-ci illər – Roma imperatoru Trayanın hakimiyyəti
 114-cü il – Trayan tərəfindən Ərməniyənin tutulması
 115-ci il – Ərməniyənin Roma vilayətinə çevrilməsi

FEODALİZM DÖVRÜ

III-V əsrlər – Azərbaycanda feodalizmə xas olan iqtisadi münasibətlərin bərqərar olması
 III-VII əsrlər – Sasanilər sülaləsinin hakimiyyəti
 t. 215-255-ci illər – Alban hökmdarı I Vaçaqanın hakimiyyəti
 215-276-cı illər – Maninin həyatı
 226-cı il – İranda parfların hakimiyyətinə son qoyulması
 226-cı il – İranda Sasanilər sülaləsinin hakimiyyətə gəlməsi
 241-272-ci illər – Sasani şahı I Şapurun hakimiyyəti
 242-ci il – Mani təliminin yayılması
 t. 255-262-ci illər – Alban xristian hökmdarı I Vaçenin hakimiyyəti
 260-cı illər – I Şapur tərəfindən Roma ordusunun məğlubiyyəti
 270-275-ci illər – Roma imperatoru Avrelianın hakimiyyəti
 287-332-ci illər – Ərməniyədə Arşaki nümayəndisi III Trdatın hakimiyyəti

IV əsr – Ön Asiyada xristian dininin yayılması
 309-379-cu illər – Sasani şahı II Şapurun hakimiyyəti
 IV əsr. 30-cü illəri – Xristianlığın Roma imperiyasında dövlət dininə çevrilməsi
 t. 332-338-ci illər – Ərməniyə hökmdarı II Xosrov Kotakın hakimiyyəti
 338-345-ci illər – Ərməniyə hökmdarı Tiranın hakimiyyəti
 t. 342-350-ci illər – Albaniya torpaqlarının Ərməniyə tərəfindən işğalı
 345-367-ci illər – Ərməniyə hökmdarı II Arşakın hakimiyyəti
 t. 359-371-ci illər – Alban xristian hökmdarı Urneyrin hakimiyyəti
 359-cu il – Amid döyüşü
 364-378-ci illər – Roma imperatoru Valentinin hakimiyyəti
 369-374-cü illər – Ərməniyə hökmdarı Papın hakimiyyəti
 371-ci il – Dzirav çölündə döyüş
 387-ci il – Roma və İran arasında Ərməniyənin bölüşdürülməsi
 399-421-ci illər – Sasani şahı I Yezdəgerdin hakimiyyəti
 421-438-ci illər – Sasani şahı V Bəhram Gürün hakimiyyəti
 428-ci illər – Ərməniyənin Sasani dövlətinin canişinliyinə çevrilməsi
 t. 443-451-ci illər – Syuni hakimi Vasakın hakimiyyəti
 457-459-cu illər – İranda hakimiyyət uğrunda mübarizə
 459-484-cü illər – Sasani şahı Firuzun hakimiyyəti
 462-ci il – Haylandur hunların Albaniyaya gəlməsi
 481-484-cü illər – Ərməniyə xristianlarının Sasani şahına qarşı üsyanları
 481-529-cu illər – Məzdəkilər hərəkatı
 484-488-ci illər – Sasani şahı Balaşın hakimiyyəti
 485-ci il – Nvarsak sülhü
 488-531-ci illər – Sasani I Kavadin hakimiyyəti
 493-510-cu illər – Alban xristian hökmdarı III Vaçaqanın hakimiyyəti
 498-ci il – Aquen məclisi
 V əsr. sonu-VI əsr. əvvəli – Albaniyada xristianlığın zorla yayılması
 510-629-cu illər – Albaniyada sasani mərzbanlığı dövrü
 529-cu il – Məzdəkin edam olunması
 531-579-cu illər – İran şahı I Xosrov Ənuşirəvanın hakimiyyəti
 570-590-cu illər – Mihranın Girdman məskəni
 571-591-ci illər – İran-Bizans müharibələri
 579-590-cu illər – Sasani şahı IV Hörmüzün hakimiyyəti
 582-602-ci illər – Bizans şahı Mavrikinin hakimiyyəti
 591-ci il – İranın Bizans ilə müqaviləsi
 591-628-ci illər – Sasani hökmdarı II Xosrov Pərvizin hakimiyyəti
 600-615-ci illər – Girdman qalasının tikilməsi
 602-ci il – İran-Bizans müharibələrinin başlanması
 602-610-cu illər – Fokanın Bizansda hakimiyyəti
 610-641-ci illər – Bizans hökmdarı II İraklinin hakimiyyəti

624-cü il – Bizansların Naxçıvanı tutması
 t. 625-636-cı illər – Girdman hakimiyyəti Varaz-Qriqorun hakimiyyəti
 628-ci il – Xəzərlərin Qafqaziyyəyə yürüşü
 628-ci il 3 aprel – II Kavadin İraklı ilə sülh müqaviləsinin bağlanması
 630-632-ci illər – Albaniya türk xaqanlığının siyasi təsiri altında
 632-634-cü illər – Abu Bəkrin hakimiyyəti
 632-651-ci illər – İran şahı III Yezdəgerdin hakimiyyəti
 634-636-cı illər – Yərmoq döyüşü
 634-644-cü illər – Ömər ibn Xəttabın hakimiyyəti
 636-680-cı illər – Albaniya hökmdarı Cavanşirin hakimiyyəti
 638-ci il – Qadsyyə döyüşü
 641-668-ci illər – Bizans imperatoru II Konstantinin hakimiyyəti
 642-ci il – Nəhəvend döyüşündə İranın qələbə çalması
 642-ci il – Ərəblərin Muğanı işğal etməsi və müqavilənin bağlanması
 644-cü il – İsfəndiyarın ərəblərlə müqaviləsi
 646-cı il – Ərəblərin Arrana hücumu
 VII əsrin II yarısı – İslam dininin yayılması
 651-ci il – Sasani imperiyasının süqutu
 654-cü il – II Konstantinin Cavanşir ilə birinci görüşü
 656-661-ci illər – Əmirəl-möminin imam Əli ibn Abitalibin hakimiyyəti
 660-cı il – II Konstantinin Cavanşir ilə ikinci görüşü
 661-680-ci illər – Müaviyə ibn Əbi Süfyanın hakimiyyəti
 661-750-ci illər – Əməvilər sülaləsinin hakimiyyəti
 680-683-cü illər – Yəzid ibn Müaviyənin hakimiyyəti
 705-ci il – Şeruyənin edam edilməsi
 705-715-ci illər – I Vəlidin hakimiyyəti
 709-cu il – Ərəblərin xəzərlərlə müharibəsinin başlanması
 748-ci il – Beyləqanda üsyan
 748-752-ci illər – Azərbaycanda çıxışlar
 750-1258-ci illər – Abbasilər sülaləsinin hakimiyyəti
 778-ci il – Xürrəmilərin ərəblərə qarşı birinci üsyanı
 786-809-cu illər – Xəlifə Harun ər-Rəşidin hakimiyyəti
 IX əsr – Rusların Azərbaycana yürüşü
 IX əsr – Xilafətin zəifləməsi
 IX-XI əsrlər – Azərbaycanda feodal dövlətlərinin istiqlalyyətə nail olması
 808-ci il – Xürrəmilərin ərəblərə qarşı İkinci üsyanı
 821-822-ci illər – Azərbaycanda xürrəmilər hərəkatının genişlənməsi
 829-cu il 3 iyun – Həşdadsər dağında döyüş
 830-cu il – Həmədan şəhərinin xürrəmilər tərəfindən tutulması
 833-cü il 25 dekabr – Həmədan yaxınlığında döyüş
 836-cı il – Sərkərdə Tərxanın öldürülməsi

837-ci il 26 avqust – Bəzz qalasının süqutu
 838-ci il 14 mart – Babəkin edam edilməsi
 IX əsrin 60-cı illəri – Şirvanın istiqlalyyətinin bərpa edilməsi
 889-942-ci illər – Sacilər dövləti
 889-cu il – Məhəmmədin Azərbaycanın hakimi təyin olunması
 893-cü ildən başlayaraq – Məhəmmədin Ərməniyyəyə yürüşləri
 901-ci il – Məhəmmədin vəfatı
 914-cü il – Rusların Azərbaycanın Xəzər sahilı yaşayış məntəqələrinə basqınları.
 919-cu il 16 iyul – Ərdəbil yaxınlığında döyüş
 927-ci il 27 dekabr – Kufə şəhəri yaxınlığında döyüş. Yusifin öldürülməsi
 942-981-ci illər – Salarilər sülaləsinin hakimiyyəti
 944-cü il 24 avqust – Bərdə şəhərinin tutulması
 945-ci il 12 avqust – Rusların Bərdəni tərk etməsi
 X əsrin II yarısı – Azərbaycanda Şəddadilər dövlətinin meydana gəlməsi
 953-cü il – Məzrubanın Ərdəbildə hakimiyyəti ələ keçirməsi
 957-ci ilin dekabrı – Məzrubanın ölümü
 961-981-ci illər – İbrahimin hakimiyyəti
 971-ci il – Şəddadilər dövlətinin fəaliyyətinin başlanması
 981-ci il – İbrahimin məğlubiyyəti və Ərdəbilin tutulması
 987-ci il – Əbdül-heycanın Ərməniyyəyə hücumu
 988-1030-cu illər – Sultan I Mahmudun hakimiyyəti
 1010-1080-ci illər – Qətran Təbrizi
 1020-1059-cu illər – Əbu Mənsur Vəhsudan
 1027-1034-cü illər – Şirvanşah Mənuçöhrün hakimiyyəti
 1027-1382-ci illər – Kəsrənilər sülaləsi
 XI əsr. 30-40-cı illəri – Azərbaycanda rusların hücumlarının genişlənməsi
 1038-1063-cü illər – Toğrul bəyin hakimiyyəti
 1038-1157-ci illər – Səlcuq imperiyası
 1042-ci ilin oktyabrı – Təbrizdə zəlzələ
 1045-ci il – Həmədanın tutulması
 1050-ci il – İsfahanın tutulması
 1050-1067-ci illər – Əbdüləsfər Şavurun hakimiyyəti
 XI əsr. 50-ci illəri – Səlcuq qoşunlarının Azərbaycana daxil olması
 1055-ci ilin yazı – Bağdadın tutulması
 1063-1072-ci illər – Alp Arslanın hakimiyyəti
 1067-ci il – Alp Arslanın Arrana gəlməsi
 XI əsr. 70-80-cı illəri – Şirvanşah Məzyədilər dövlətinin tənəzzülü
 1071-ci il – Məlazgird yaxınlığında döyüş
 1072-1092-ci illər – Məlikşahın hakimiyyəti
 1074-1088-ci illər – III Fəzmunun hakimiyyəti
 1088-ci il – Gəncənin tutulması

1089-1125-ci illər – IV Davidin hakimiyyəti
 1108-1127-ci illər – Ağsunqurilər sülaləsi
 1108-1146-cı illər – Fələki Şirvanı
 1117-ci il – Şirvanın tutulması
 XII əsr. 20-30-cu illəri – Qafqaziyədə feodal dövlətinin istiqlalıyyət uğrunda mübarizəsi
 1120-ci il – Qəbələ, Şəki, Şamaxının tutulması
 1120-1160-cı illər – III Mənuəhrin hakimiyyəti
 1120-1199-cu illər – Əfzələddin Xaqani (Xaqani Şirvani)
 1121-1122-ci illər – IV Davidin Toğrulla müharibələri
 1123-cü il – IV Davidin Şirvana gəlməsi
 1123-cü il – Gülüstan qalasının tutulması
 XII əsr. 30-cu illəri – Azərbaycan Atabəylər dövlətinin meydana gəlməsi
 1136-1225-ci illər – Atabəylər-Eldənizlər sülaləsinin hakimiyyəti
 1136-1160-cı illər – Azərbaycan Eldənizlər dövlətinin təşəkkülü
 1141-1209-cu illər – Nizami Gəncəvi
 1160-1234-cü illər – İbn əl-Əsir
 1161-1191-ci illər – Azərbaycan Eldənizlər dövlətinin çiçəklənməsi
 1161-ci ilin yayı – III Georjinin Gəncə və Dəbili qarət etməsi
 1163-cü ilin yanvarı – Atabəy Eldənizin Gürcüstana hücumu
 1164 və 1166-cı illər – Gürcülərin Azərbaycana hücumu
 1174-cü il – Eldənizin Gürcüstana hücumu
 1175-1186-cı illər – Atabəy Cahən Pəhləvanın hakimiyyəti
 1184-1213-cü illər – Tamaranın hakimiyyəti
 1186-1191-ci illər – Qızıl Arslanın hakimiyyəti
 1188-ci ilin martı – Həmədan yaxınlığında döyüş
 1190-1245-ci illər – Zülfüqar Şirvani
 1191-1225-ci illər – Azərbaycan Eldənizlər dövlətinin tənəzzülü
 1192-ci il – Şirvanda zəlzələ
 1192-ci il – III Toğrulun Təbrizə hücumu
 XIII əsr. sonu 1447-ci il – Səfəvilər tarixinin birinci dövrü
 1203-1225-ci illər – I Güstəsp ibn Fərruxzadın hakimiyyəti
 1206-1227-ci illər – Çingiz xanın hakimiyyəti
 1210-1225-ci illər – Özbəyin hakimiyyəti
 1219-cu il – Xarəzm dövlətinə basqın
 1220-ci il – Monqolların Azərbaycana yürüşü
 1221-ci il – Monqolların Təbrizə yürüşü
 1222-ci il – Monqolların Şamaxını tutması
 1224-1244-cü illər – III Fəribürzün Şirvanı idarə etməsi
 1225-ci il – Azərbaycanın Xarəzmşah Cəlaləddinin hücumlarına məruz qalması
 1225-ci il – Azərbaycanda Atabəylər Eldənizlər dövlətinin süqutu
 1231-ci il – Gəncədə xalq üsyanı

1231-ci il – Monqolların ikinci dəfə Azərbaycana soxulması
 1235-ci il – Gəncənin tutulması
 XIII əsr. ortaları – Azərbaycana türk-monqol qəbilələrin gəlməsi
 1251-1260-cı illər – Menku xanın hakimiyyəti
 1251-1234-cü illər – Şeyx Səfiyəddin İshaq əl-Musəvi-əl-Ərdəbilinin hakimiyyəti
 1253-cü il – I Hetum Alinin Menku xan ilə ittifaqın bağlanması
 1256-cı il – Azərbaycanın istila olunması
 1258-1265-ci illər – Hülakü xanın hakimiyyəti
 1265-1282-ci illər – Abaqa xanın hakimiyyəti
 1275-ci il – Arranda üsyanın baş verməsi
 1275-1338-ci illər – Əvhədi Marağayı
 1282-1284-cü illər – Əhməd xanın hakimiyyəti
 1284-1291-ci illər – Arqun xanın hakimiyyəti
 1291-1295-ci illər – Kəyxatu xanın hakimiyyəti
 1295-1304-cü illər – Qazan xanın hakimiyyəti
 1304-1316-cı illər – Sultan Məhəmməd Xudabəndənin hakimiyyəti
 1316-1335-ci illər – Əbu Səidin hakimiyyəti
 1319, 1320 və 1322-ci illər – Azərbaycanda ixtişaşların qalxması
 1334-cü il – Sultaniyyədə üsyan
 1334-1392-ci illər – Şeyx Səfiyəddin Musanın hakimiyyəti
 1335-ci il – Özbək xanın yenidən Azərbaycana soxulması
 1335-1336-cı illər – Arpa xanın hakimiyyəti
 1336-cı il – Musa xanın hakimiyyəti
 1336-1338-ci illər – Məhəmməd xanın hakimiyyəti
 1338-1340-cı illər – Satibəy xanın hakimiyyəti
 1338-ci il – Şirvanşahların yenidən müstəqilliyi əldə etmələri
 1340-1344-cü illər – Süleyman xanın hakimiyyəti
 1344-cü il – Azərbaycanda hakimiyyətin Məlik Əsrəfin əlinə keçməsi
 1344-1355-ci illər – Ənuşirəvanın padşah elan edilməsi
 1345-1372-ci illər – Kavusun hakimiyyəti
 1347-ci il – Məlik Əsrəfin Şirvana və Bağdada yürüşü
 1350-ci il – İsfahana yürüşü
 1355-ci il – Həsən xanın səltənətə çıxması
 1355-1433-cü illər – Qasım Ənvər
 1356-1372-ci illər – Cəlairi Sultan Üveysin hakimiyyəti
 1356-1410-cu illər – Cəlairilərin hakimiyyəti
 1357-ci il – Canı bəyin Azərbaycanda hakimiyyəti ələ alması
 1358-ci il – Toxtamışın Təbrizə yaxınlaşması
 1359-1374-cü illər – Şeyx Üveysin hakimiyyəti
 1357-ci illər – Şirvanın zəbt olunması
 1370-1388-ci illər – Pəhləvan bəyin hakimiyyəti

1370-1405-ci illər – Teymurun (Teymurləngin) hakimiyyəti
 XIV əsr. 70-ci illər – Qaraqoyunluların Ağqoyunlularla, Cəlairlərə və Teymurlərə qarşı mübarizəsi
 1372-1382-ci illər – Şirvanşah Hüşəngin hakimiyyəti
 1378-ci il – Bağdad əmirlərinin Ucana hücum etmələri
 1380-1389-cu illər – Qara Məhəmmədin hakimiyyəti
 1382-1410-cu illər – Sultan Əhmədin hakimiyyəti
 1382-1417-ci illər – I İbrahim Şirvanda hakimiyyəti
 1382-1538-ci illər – Dərbəndlilər sülaləsinin hakimiyyəti
 1386-cı il – Teymurun Azərbaycana hücumları
 1386-cı il – Toxtamışın Azərbaycana hücumu
 1387-ci il – Teymurun Azərbaycanı tərk etməsi
 1387-ci il – Üçlük ittifaqının yaranması
 1387-1392-ci illər – Təbrizə 17 dəfə hücum
 1387-1399-cu illər – Əlincə qalasının müdafiəsi
 1388-ci il – Qara Məhəmmədin Təbrizi tutması
 1389-1412-ci illər – Qaraqoyunlu Kəmaləddin Qara Yusifin hakimiyyəti
 1392-1427-ci illər – Şeyx Xacə Əlinin hakimiyyəti
 1394-1434-cü illər – Qara Yuluq Osman bəyin hakimiyyəti
 1395-ci il – Teymurun Səmərqəndə qayıtması və Hindistana səfəri
 1402-ci il – Anqara yaxınlığında döyüş
 1405-ci il – Teymurun ölümü
 1406-cı il – Qara Yusif və Sultan Əhmədin Azərbaycana qayıtması
 1406-1447-ci illər – Sultan Şahruxun hakimiyyəti
 1410-cu il – Sultan Əhmədin Təbrizə yürüşü və ölümü
 1410-cu il 30 avqust – Şənbi-Qazan adlı yerdə döyüş
 1412-ci ilin sonu – Kür sahilində döyüş və İbrahim Şirvanın məğlubiyyəti
 1417-1462-ci illər – I Xəlilullahın hakimiyyəti
 1418 və 1420-ci illər – Azərbaycana uğursuz yürüşlər
 1422-1429 və 1431-1438-ci illər – İsgəndərin hakimiyyəti
 1427-ci il – İskəndərin Şirvana hücumu
 1427-1447-ci illər – Şeyx İbrahim Şirvanın hakimiyyəti
 1429-cu ilin mayı – Şahruxun Azərbaycana gəlməsi
 1429-1431-ci illər – Əbu Səidin hakimiyyəti
 1429-cu il – Əbu Səidin Qarabağda və Ermənistanda hökmranlığı
 1434-1444-cü illər – Əli bəyin hakimiyyəti
 1435-ci il 16 yanvar – Əli bəyin Diyarbəkərə daxil olması
 1435-ci ilin yayı – Təbriz yaxınlığında döyüşdə İsgəndərin məğlubiyyəti
 1438-1467-ci illər – Cahansahın hakimiyyəti
 1444-1453-cü illər – Cahangir bəyin hakimiyyəti
 1447-1449-cu illər – Uluq bəyin hakimiyyəti

1447-1460-cı illər – Şeyx Cüneydin hakimiyyəti
 1447-1501-ci illər – Səfəvilər tarixinin ikinci dövrü
 1449-1470-ci illər – Şeyx Cəfərin Ərdəbilin hakimi olması
 1453-1478-ci illər – Uzun Həsənin hakimiyyəti
 1455-1535-ci illər – Kamal əf-din Behzad
 1457-ci il – Cahansahın Curcanı və Xorasanı tutması
 1459-cu ilin yanvarı – Cahansahla Əbu Səid arasında müqavilənin bağlanması
 1460-cı il 3 mart – Cüneydin Dağıstana və Şirvana yürüşü
 1460-1488-ci illər – Şeyx Heydərin hakimiyyəti
 1461-ci il – Yassıçəməndə müqavilənin bağlanması
 1462-1501-ci illər – Fərrux Yasarın hakimiyyəti
 1463-1479-cu illər – Venesiya-Türkiyə müharibələri
 1465-ci il – Təbrizdə «Göy məscid»in tikilməsi
 1465-ci il – Moskvaya səfirin göndərilməsi
 1467-cı ilin mayı – Muş düzündə döyüş
 1468-1496-cı illər – Seyfəddin Qayıtbəyin hakimiyyəti
 1472-ci ilin yazı – Venesiyanın Ağqoyunlu dövləti ilə hərbi ittifaq bağlanması
 1472-1473-cü illər – Ağqoyunlu-Türkiyə müharibələri
 1473-cü il 1 avqust – Malatiya döyüşü
 1473-cü il 11 avqust – Otluqbeli döyüşü
 1474-cü ilin mayı – Şirazda qiyamın başlanması
 1474-1477-ci illər – Uzun Həsənin Gürcüstana yürüşü
 1475-1536-cı illər – Qiyasəddin ibn Hümaməddin əl-Hüseyn
 1477-ci il – Uzun Həsənin VI Baqratla sülh müqaviləsi
 1478-1490-cı illər – Yaqub Mirzənin fəaliyyəti
 1480-cı il – Urfa yaxınlığında döyüş
 1481-1512-ci illər – Türkiyə Sultanı II Bəyazidin hakimiyyəti
 1483-cü il – Təbrizdə «Həşt behişt» saray dəstinin tikilməsi
 1488-ci il 9 iyun – Şahdağın ətəyində Şirvanşahların birləşmiş qüvvələri ilə qızılbaşların döyüşü
 1488-1495-ci illər – Şeyx Sultanəlinin hakimiyyəti
 1494-1495-ci illər – Ağqoyunluların Ərdəbili və Səfəvilərin mülklərini zəbt etməsi
 1499-1500-ci illər – İsmayılın Ərzincan səfəri
 1494-1556-cı illər – Məhəmməd Füzuli
 1500-cü ilin sonu – İsmayılın Fərrux Yasarla döyüşü
 1501-1524-cü illər – Şah İsmayılın hakimiyyəti
 1501-1587-ci illər – Səfəvilər tarixinin ikinci dövrü
 1503-cü il 21 iyun – Ağqoyunlu Muradın məğlubiyyəti
 1504-cü il – Türkiyə sultanı II Bəyazidin Səfəvilər dövlətini tanıması
 1510-cu il 1 dekabr – Mərv qalası yaxınlığında qızılbaşların özbəklərlə döyüşü
 1512-1520-ci illər – Sultan Səlimin hakimiyyəti

- 1514-cü il 23 avqust – Caldıran döyüşü
 1516-cı ilin əvvəli – Qoçhisarda türklərin qələbəsi
 1516-1535-ci illər – Mesxi çarı IV Kvarkvarenin hakimiyyəti
 1520-1566-cı illər – I Süleyman Qanununun hakimiyyəti
 1520-1574-cü illər – Kaxetiya çarı Ləvənd xanın (Levan) hakimiyyəti
 1524-1535-ci illər – II Xəlilullahın Şirvanda hakimiyyəti
 1524-1576-cı illər – I Təhmasibin hakimiyyəti
 1526-cı ilin mayı – Səksəncik və Xərzəvil adlı yerlərdə döyüş.
 1527-ci il 30 iyun – Arpaçay sahilində döyüş
 1527-ci ilin iyunu – Div Sultanın ölümü
 1527-1531-ci illər – Təkəli ayanlarının hökmranlığı
 1534-cü il 27 sentyabr – I Süleymanın Təbrizi tutması
 1534-1612-ci illər – Sadıx bəy Əfşar
 1535-ilin yazı – I Süleymanın ikinci dəfə Təbrizə yürüşü
 1535-1538-ci illər – Şamaxı hakimi Şahruxun hakimiyyəti
 1538-ci ilin yayı – Səfəvi qoşununun Şirvana daxil olması
 1540-cı il – I Təhmasibin Bakını tutması
 1541-ci il – I Təhmasibin Tiflisi tutması
 1547-1549-cu illər – Şirvanda Səfəvilər əleyhinə üsyanlar
 1547-1554-cü illər – Şirvanda üsyanların yatırılması
 1548-ci il – I Süleymanın Azərbaycana üçüncü yürüşü
 1551-ci il – Şəkinin Səfəvi dövlətinə birləşdirilməsi
 1552-1553-cü illər – Səfəvilərin Osmanlı ərazisinə yürüşü
 1554-cü ilin yazı – I Süleymanın Azərbaycana dördüncü yürüşü
 1555-ci il 29 mart – Amasiyada Səfəvi-Osmanlı dövlətlər arasında sülh müqaviləsi
 XVI əsr. 70-80-ci illər – Şirvanda və Talışda feodallara qarşı üsyanlar
 1571-ci il – Təbriz sənətkarları və şəhər yoxsullarının üsyanı
 1574-1595-ci illər – Sultan III Muradın hakimiyyəti
 1577-ci il – Kürd qiyamı
 1577-1584-cü illər – Kırım xanı II Məhəmməd Gərayın hakimiyyəti
 1578-ci il – Çıldır döyüşü
 1578-ci il 24 avqust – Türklərin Tiflisi tutması
 1578-ci il 28 noyabr – Ağsu çayı sahilində Mollahəsən adlı yerdə döyüş.
 Səfəvilərin Şirvanda qələbəsi
 1578-1579-cu illər – Kırım tatarlarının Şirvana və Qarabağa hücumu
 1578-1587-ci illər – Məhəmməd Xudabəndənin hakimiyyəti
 1583-cü ilin yazı – İmamqulu xanın Şirvana daxil olması
 1583-cü ilin yazı – Fərhad paşanın Azərbaycana yürüşü
 1585-ci il – Türkmən və təkəli tayfalarının qiyamı
 1586-1589-cu illər – Azərbaycanın sultan III Muradın ordusu tərəfindən zəbt olunması
 1587-1629-cu illər – Şah Abbasın hakimiyyəti

- 1587-ci il – Şah Abbasın Qəzvini tutması
 1587-1736-cı illər – Səfəvilər tarixinin dördüncü dövrü
 1590-1613-cü illər – Şirvan ipəyinin Venesiyaya aparılması
 1590-cı il – Səfəvi-Türkiyə sülh müqaviləsi
 1590-cı il – Azərbaycanın müstəqilliyinin sonu
 1591-ci il – Təbriz üsyanı
 1593-cü il – «Azərbaycan»ın bəylərbəylik şəklində birləşməsi
 XVI əsrin 90-cı illəri-XVII əsr. – Cəlalilər hərəkatının əvvəli
 XVI əsrin sonu-XVII əsrin əvvəli – Azərbaycanın iqtisadi vəziyyətinin ağırlaşması
 XVI əsrin sonu-XVII əsrin əvvəli – Azərbaycanda kəndli çıxışları
 XVII əsrin əvvəli – Osmanlı imperiyasının tənəzzülü. Səfəvi dövlətinin dirçəlişi -
 XVII əsrin əvvəli – Tərzi Əfşar
 XVII əsr – Azərbaycan şəhərlərinin tənəzzülü
 XVII əsr – Azərbaycanda Yaxın və Orta Şərqi kənd təsərrüfatı məhsullarının
 bütün növlərinin yetişdirilməsi
 XVII əsr – Fars ədəbiyyatının tənəzzülü
 XVII əsr – Azərbaycan mədəniyyətinin zənginləşməsi
 XVII əsr – Sarı Aşıq
 XVII əsr – Aşıq Abbas Tufarqanlı
 1603-cü il 21 oktyabr – I Şah Abbasın Təbrizi tutması
 1603-cü il 16 noyabr – İrəvan qalasının mühasirəyə alınması
 1603-1607-ci illər – Səfəvi-Osmanlı müharibələri
 1604-cü il 8 iyun – I Abbasın İrəvan qalasını tutması
 1605-ci il 7 noyabr – Təbriz yaxınlığında Süfiyan ətrafında döyüş
 1606-cı il – Cəlalilərin Azərbaycan ərazisinə yiyələnməsi
 1606-cı il 5 iyun – Gəncənin tutulması
 1607-ci ilin yanvarı – Bakıda üsyan
 1607-ci ilin martın əvvəli – Narınqalanın tutulması
 1608-ci il – Ərzurum ətrafında osmanlı qoşununun cəlalilər ilə toqquşması
 1610-cu ilin ortaları – Anadolu cəlalilərinin Səfəvi dövlətini tərk etməsi
 1613-cü il 16 oktyabr – I Şah Abbasın Azərbaycanın şimal vilayətlərinə və
 Gürcüstana yürüşü
 1616-cı ilin yazı – Sultan I Əhmədin Səfəvilərlə müharibəsi
 1616-cı il – Səfəvi dövlətində ingilis tacirlərinə ticarət hüququnun verilməsi
 1618-ci ilin sentyabrı – I Şah Abbasla Xəlil paşa arasında Mərənd sülhünün imzalanması
 1623-1640-cı illər – IV Muradın hakimiyyəti
 1624-1626-cı illər – Səfəvi qoşununun Bağdad uğrunda qələbəsi
 1625-ci il 30 iyun – Şah Abbasın gürcülər üzərində qələbəsi
 1628-ci il – Şah Abbasın Ost-Hind kompaniyasının nümayəndə heyətini qəbul etməsi
 1629-1642-ci illər – I Səfəvinin hakimiyyəti
 1631-1632-ci illər – Kazakların Azərbaycana və Bakıya basqını

1634-cü il 10 avqust – Sultan IV Muradın İrəvan qalasını tutması
 1635-ci il 11 aprel – İrəvan qalasının geri alınması
 1638-ci il 25 dekabr – Bağdadın Türkiyənin əlinə keçməsi
 1639-1640-cı illər – Dərviş Rzanın tərəfdarlarının mübarizəsi
 XVII əsr. ortaları – Səfəvi dövlətində iqtisadi dirçəliş
 t. 1684-1760-cı illər – Xəstə Qasım
 XVIII əsr – Azərbaycan poeziyasının Qafqaz xalqlarının poeziyasına təsiri
 XVIII əsr. əvvəli – Səfəvi dövlətinin ağır iqtisadi və siyasi böhranı
 1703-1730-cu illər – III Əhmədin hakimiyyəti
 1707-ci – 1711-ci illər – Car və Balakən camaatının üsyanı
 1709-cu il – Şəki və Şirvanda kəndlilərin üsyanı
 1709 və 1711-ci illər – Təbriz üsyanı
 1709-1715-ci illər – Soucbulağ və Muğanda üsyan
 1720-1721-ci illər – Azərbaycanda və Cənubi Dağıstanda İrana qarşı mübarizə
 1722-ci il 15 iyun – I Pyotrun Azərbaycan dilində «Bəyannamə» nəşr etməsi və Azərbaycan vilayətlərinə göndərilməsi
 1722-1732-ci illər – II Təhmasibin hakimiyyəti
 1722-1758-ci illər – Hüseyinli xanın hakimiyyəti
 1723-cü il 12 iyul – Rus eskadrasının Bakını tutması
 1723-cü il 12 sentyabr – Xəzərsahili vilayətlərin zorla Rusiyaya birləşdirilməsi
 1723-cü ilin yazı – Ərzurum paşasının Gürcüstana daxil olması
 1724-cü il 12 iyul – Rusiya ilə Türkiyə arasında sülh müqaviləsinin imzalanması
 1724-ilin mayı – Abdulla paşanın Xoy qalasını tutması
 1724-cü il – Qarabağın Osmanlı Türkiyəsi tərəfindən tutulması
 1725-ci il iyul-avqustu – Təbrizin qismən tutulması
 1725-ci ilin oktyabrı – Sarı Mustafa paşanın Gəncəni tutması
 1725-ci ilin payızı – Türkiyənin Gürcüstan, Ermənistan və Azərbaycanı ələ keçirməsi
 1726-cı il – Cavad xanlığının Rusiyaya tabe edilməsi
 1726-cı il – Zəngəzurda üsyan
 1731-ci il – Qarabağın bütünlüklə zəbt edilməsi
 1732-ci il 16 yanvar – İranla Türkiyənin sülh müqaviləsi
 1732-ci il 21 yanvar – Rusiya-İran müqaviləsi
 1733-cü il – Bağdad ətrafında türk qoşununun məğlubiyyəti
 1734-cü ilin oktyabrı – Gəncə qalasının mühasirəsi
 1735-ci il 10 mart – Gəncə yaxınlığında Rusiya-İran müqaviləsinin imzalanması
 1735-ci ilin sonu – Türk qoşununun Qafqaziyədən çıxması
 1736-1747-ci illər – Nadir şahın hakimiyyəti
 1738-ci il – Carda üsyan
 1738-ci il – Pənahəli bəyin Qarabağa qayıtması
 1741-ci ilin yazı – Nadir şah ordusunun Azərbaycan və Dağıstanda məğlubiyyəti
 1743-cü ilin oktyabrı – Şirvan üsyançılarının Ağsuyu tutması

1743-1744-cü illər – Şirvan, Şəki, Təbriz, Xoy və Salmasada yeni üsyanlar
 1744-cü il 31 iyul – Nadir şahın Qars istiqamətində yürüşü
 1744-cü il 29 noyabr – Nadir şahın Şəkiyə yürüşü
 1745-ci il 13 fevral – İran qoşununun Şəkiyə ikinci yürüşü
 1745-ci ilin ortaları – Türkiyə-İran arasında hərbi əməliyyat
 1748-ci il – Bayat qalasının tikilməsi
 1748-1763-cü illər – Pənahəli xanın hakimiyyəti
 XVIII əsr. ortaları – Azərbaycanda müstəqil və yarımmüstəqil dövlətlərin meydana gəlməsi
 XVIII əsr. 2-ci yarısı – Azərbaycanda Rusiyaya meylin güclənməsi
 XVIII əsr. 2-ci yarısı – Azərbaycanın iqtisadiyyatında durgunluq
 1752-ci il 21 mart – II İraklinin xəyanəti. Kartli-Kaxet çarlarının xanlarla Gəncə yaxınlığında görüşü
 1755-ci il – Çələbi xanın Şamaxı və Qubanın birləşmiş qüvvələrilə toqquşmada məğlubiyyəti
 1755-ci il – Hacı Çələbinin ölümü
 1755-1757-ci illər – Şuşa qalasının tikilməsi
 1757-ci il – Məhəmməd Həsən xan Qacarın Qarabağa yürüşü
 1757-ci il – Salyan xanlığının Qubaya birləşdirilməsi
 1758-1789-cu illər – Fətəli xan Əfşarın hakimiyyəti
 1759-cu ilin noyabrı – Dərbəndin Qubaya birləşdirilməsi
 VIII əsr. 60-80-ci illəri – Feodal zülmünə qarşı çıxışlar
 1760-cı il – Fətəli xan Əfşarın Qarabağa hücumu
 1762-cı il – Fətəli xan Əfşarın Azərbaycana yürüşü
 1762-ci il – Kərim xan Zəndin Azərbaycana hücumu
 1763-1806-cı illər – İbrahimxəlil xanın hakimiyyəti
 1766-cı il – Bakının Qubaya birləşdirilməsi
 1768-ci ilin avqustu – Fətəli xanın Şamaxını tutması
 1768-ci il – Cavad xanlığının Qubaya birləşdirilməsi
 1768-1774-cü illər – Rusiya-Türkiyə müharibəsi
 1769-cu ilin iyulu – Fətəli xanın Hüseyin xanla müqaviləsi
 1774-cü il – Birləşmiş qüvvələrin Qubaya hücumu
 1774-cü il – II Yekaterinanın Türkiyə ilə müqaviləsi
 1779-cu il – Nuxa qalasının tutulması
 1780-1781-ci illər – Fətəli xanın Qarabağa yürüşləri
 1782-ci il – İbrahimxəlil xanın Peterburqa elçi göndərməsi
 1783-cü il – Gürcüstanın Rusiyanın tabeliyinə keçməsi
 1783-cü il – Tərkinin Rusiyaya birləşdirilməsi
 1783-cü il – Krımın ilhaq edilməsi
 1784-cü il – Fətəli xanın Azərbaycanın cənubuna yürüşü
 1785-ci il – Fətəli xanın Şəkini tutması

1785-ci il – Quba xanlığının Gürcüstan ilə ittifaqı
 1786-1857-ci illər – Qasım bəy Zakir
 1789-cu il – Mərənd yaxınlığında döyüş. Qarabağ qoşununun məğlubiyyəti
 1789-1791-ci illər – Əhməd xanın hakimiyyəti
 1791-1810-cu illər – Şeyxəli xanın hakimiyyəti
 1794-cü il – İran qoşunlarının Əsgəran qalası yaxınlığında məğlubiyyəti
 1794-1852-ci illər – Mirzə Şəfi Vazeh
 1794-1847-ci illər – Abasqulu ağa Bakıxanov
 1795-ci il – Şuşanın mühasirəsi
 1795-ci il – Ağa Məhəmməd xan Qacarı Azərbaycanca yürüşü
 1796-cı il – Rus qoşunlarının Azərbaycanca hərbi yürüşü
 1797-ci il – Ağa Məhəmməd xan Qacarı Azərbaycanca ikinci yürüşü
 1797-ci il – Ağa Məhəmməd xan Qacarı Şuşaya gəlməsi

KAPİTALİZM DÖVRÜ

1801-ci il – 12 sentyabr Şərqi Gürcüstanın, Qazax və Şəmsədilinin Rusiyaya birləşdirilməsi
 1802-1870-ci illər Mirzə Kazım bəy
 1802-ci il 26 dekabr – Georgiyevsk anlaşması
 1803-cü il 29 mart – Rus qoşunlarının Car-Balakəni tutması
 1804-cü il 3 yanvar – Gəncənin rus qoşunları tərəfindən işğalı
 1804-cü ilin əvvəli – Rus qoşunlarının Zaqatala yaxınlığında məğlubiyyəti
 1804-1813-cü illər – Rusiya-İran müharibəsi
 1805-ci il 14 may – Qarabağ xanlığının Rusiyaya ilhaq edilməsi haqqında Kürəkçay müqaviləsinin imzalanması
 1805-ci il 21 may – Şəki xanlığının Rusiyaya birləşdirilməsi haqqında müqavilənin imzalanması
 1805-ci il 25 (27) dekabr – Şirvan xanlığının Rusiyaya qatılması
 1806-cı il 8 fevral – General Sisyanovun Bakı ətrafında öldürülməsi
 1806-cı il – Qarabağ xanı İbrahim xanın ailəsi ilə birlikdə öldürülməsi
 1806-cı il – Şəki xanlığında rus işğalına qarşı üsyan
 1806-cı il 22 iyun – Dərbəndin işğalı
 1806-cı il oktyabr – Bakı və Quba xanlığının işğalı
 1806-cı il 3 oktyabr – Bakı xanlığının ləğv edilib Bakı dairəsinin yaradılması
 1806-1812-ci illər – Rusiya-Türkiyə savaşı
 1807-ci ilin sonu – Şəkidə çar idarə üsulunun bərqərar olması
 1809-1894-cü illər – Mirmehdi Xəzani
 1810-cu il – Əsgəran danışıqları
 1810-cu il – Quba xanlığının ləğv edilib Quba əyalətinin yaradılması
 1810-1811-ci illər – Quzey Azərbaycanda çar ordusuna qarşı çıxışlar
 1812-ci il 16 may – Rusiya və Türkiyə arasında Buxarest barışıq müqaviləsi
 1812-1873-cü illər – Əbülqasim Nəbati
 1812-1878-ci illər – Mirzə Fətəli Axundov
 1813-cü il 1 yanvar – Lənkəran qalasının Rus qoşunları tərəfindən alınması
 1813-cü il 12 oktyabr – Gülüstan sülh müqaviləsi
 1818-ci il 31 mart – Qazax, Şəmsədil və Borçalıda ağa və kəndlilər arasında münasibətləri nizamlayan "Əsasnamə"nin qəbul olunması
 1819-cu il – Şəki xanlığının, Qazax və Şəmsədil sultanlıqlarının ləğv edilməsi
 1819-1820-ci illər – Şəmsədildə rus ağalığına qarşı üsyan
 1820-ci il – Şirvan xanlığının ləğv edilməsi
 1821-ci il – Transqafqazda "İmtiyazlı gömrük" adlanan ticarət qanununun qəbul edilməsi
 1822-ci il – Qarabağ xanlığının ləğv edilməsi

1824-cü il – Quba bəylərinin torpaq hüquqlarını nizamlayan "Əsasnamə"nin qəbul olunması
 1825-1879-cu illər – Mirzə Qədim İrəvani
 1826-cı il – Talış xanlığının ləğv edilməsi
 1826-1828-ci illər – II Rusiya-İran müharibəsi
 1826-cı il – Quzey Azərbaycanda "ümummüsəlman üsyanı"
 1826-cı ilin sentyabrı – Şəmkir və Gəncə yaxınlığında rus ordusunun qələbəsi
 1827-ci il yanvar – Rus qoşunlarının Əhəri işğal etməsi
 1827-ci il 20 aprel – Xudafərin körpüsünün rus qoşunları tərəfindən tutulması
 1827-ci il 26 iyun – Naxçıvanın ruslar tərəfindən tutulması
 1827-ci il 1 oktyabr – İrəvanın ruslar tərəfindən işğalı
 1827-ci il 13 oktyabr – Rusların Təbrizi işğal etməsi
 1827-ci il – Şəkidə ilk ipək emalı fabrikinin təsis olunması
 1828-ci il 28 yanvar – Urmiyanın işğalı
 1828-ci il 8 fevral – Ərdəbilin işğalı
 1828-ci il fevral – Şeyx Səfi məqbərəsindən 166 dəyərli əlyazmanın Sankt-Peterburqa aparılması
 1828-ci il 10 fevral – Türkmənçay müqaviləsi
 1828-ci ilin apreli – Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin kəskinləşməsi
 1828-1830-cu illər – İran və Türkiyə ermənilərinin Qafqaza köçməsinin mütəşəkkil xarakter alması
 1829-cu il – Ədirmədə Rusiya-Türkiyə müqaviləsinin imzalanması
 1829-1897-ci illər – Hacı Mehdi Şükuri
 1830-cu il – Car-Balakən üsyanı
 1837-ci il – Quba üsyanı
 1837-1907-ci illər – Mirzə Əli xan Ləli
 1838-ci il – Şəki üsyanı
 1838-1910-cu illər – Əfhədi Marağayi
 1840-cı il – Komendant üsul-idarəsinin ləğvi
 1840-cı il – İnzibati və aqrar islahatlar
 1842-1907-ci illər – Həsən bəy Zərdabi
 1846-cı il 6 dekabr – Bəylərin hüquqları haqqında fərman
 1848-1852-ci illər – Babilər hərəkatı
 1850-cı il – Zəncanda babilər üsyanı
 XIX əsr. 2-ci yarısı – Kapitalizmin yaranması və inkişafı
 XIX əsr. 2-ci yarısı – Kapitalist sənayesinin inkişafı
 XIX əsr. 2-ci yarısı – Burjua və fəhlə sinfinin meydana çıxması
 1854-1926-cı illər – Nəcəf bəy Vəzirov
 1861-1943-cü illər – Cabbar Qaryağdı
 1862-1911-ci illər – Mirzə Ələkbər Sabir
 1864-1940-cı illər – Əli bəy Hüseynzadə

1865-1934-cü illər – Əlimərdan bəy Topçubaşov
 1866-1932-ci illər – Cəlil Məmmədquluzadə
 1866-1937-ci illər – Sultanməcidi Qənizadə
 1868-1939-cu illər – Əhməd bəy Ağaoğlu
 1870-ci ildən başlayaraq – Fəhlə hərəkatı
 1870-ci il – Kəndli və inzibati islahatlar
 1870-1925-ci illər – Nəriman Nərimanov
 1870-1933-cü illər – Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev
 1871-ci il – Buruq üsulu ilə neft quyusunun qazılması
 1872-ci il – Neft sənayesində iltizam sisteminin ləğvi
 1872-1950-ci illər – Məhəmməd Səid Ordubadi
 1873-cü il 22 mart – «Hacı Qara» komediyasının ilk tamaşası
 1873-1934-cü illər – Mirzə Əli Möcüz Şəbistəri
 1875-ci il – Təbriz dövlət məktəbinin (Təbriz Darülfünunun) açılması
 1875-ci il 22 iyun – «Əkinçi» qəzetinin nəşrinin başlanması
 1875-1939-cu illər – Süleyman Sani Axundov
 1876-cı il – Qori seminariyasının açılması
 1879-cu il – Qori seminariyasının Azərbaycan bölməsi
 1879-cu il – «Ziya» qəzetinin çıxması
 1897-1936-cı illər – İbrahim bəy Musabəyov
 1880-ci il – İlk telefon rabitəsinin yaranması
 1880-1890-cı illər – «Kaspi», «Bakinskiye izvestiya» və «Baku» qəzetləri (rus dilində)
 1880-1891-ci illər – «Kəşkül» qəzeti
 1880-1919-cu illər – Əliqulu Qəmküsar
 1880-1943-cü illər – Əzim Əzimzadə
 1882-1946-cı illər – Əli Nəzmi
 1883-cü il – Qafqazda dəmir yolunun açılması
 1884-1950-ci illər – Zülfüqar Hacıbəyov
 1884-1955-ci illər – Məhəmməd Əmin Rəsulzadə
 1885-1937-ci illər – Müslüm Maqomayev
 1885-1948-ci illər – Üzeyir Hacıbəyov
 1887-1943-cü illər – Yusif Vəzir Cəmənzəminli
 1888-1909-cu illər – Səid Səlmasi
 XIX əsr. son rübü – Qaçaq hərəkatı
 1894-cü il – Bakıda ilk kitabxananın açılması
 1895-ci il – İlk mütəşəkkil tətillər
 1896-cı il – Qaçaq Nəbinin öldürülməsi
 1898-1922-ci illər – Bəhrüz Kəngərli
 1899-cu il – Bakıda 6 sosial-demokrat hərəkatının genişlənməsi
 1900-cü il – Bakı-Vladıqafqaz dəmir yolunun işə düşməsi

AZƏRBAYCAN XX ƏSRDƏ

1900 – Bakı-Petrovsk (Mahaçqala) dəmir yolu xəttinin istifadəyə verilməsi; əlvan metallurgiya sənayesinin inhisarlaşmasının əsasını qoyan müqavilənin bağlanması.

1 may 1900 – "Cənubi Qafqazda dövlət kəndlilərinin torpaq quruluşu haqqında qanun"un verilməsi.

18 mart 1901 – Nazirlər Komitəsinin Rusiyadan Mil və Muğan düzlərinə 40 min nəfərədək kəndli köçürmək haqqında qərar verməsi.

1901 – H.Z. Tağıyevin Bakıda qızlar məktəbi açdırması.

1902 – Bakıda ilk açıq siyasi nümayişin keçirilməsi. M.Ə.Rəsulzadənin rəhbərliyi altında "Müsəlman gənclik təşkilatı"nın yaradılması.

21 aprel 1903 – "Cənubi Qafqazın beş quberniyasında pay torpaqlarını müəyyənləşdirmək və torpaq quruluşu işini aparmaq qaydası haqqında" əsasnamə verilməsi.

1-22 iyul 1903 – Bakıda ilk ümumi siyasi tətilin keçirilməsi.

1904 – Rəşid bəy İsmayılovun "Müxtəsər Qafqaz tarixi" əsərini yazması.

1904-cü ilin payızı – müsəlman sosial-demokrat "Hümmət" təşkilatının yaradılması.

30 dekabr 1904 – Bakı fəhlələrinin ümumi tətilinin qələbə ilə başa çatması. Neft sənayeçiləri ilə fəhlələr arasında "müştərək müqavilə"nin imzalanması.

1904 – "Müsəlman artistləri cəmiyyəti"nin təşkil edilməsi.

6-9 fevral 1905 – Rusiya hakim dairələrinin təhriki ilə ermənilərin Bakıda azərbaycanlı soyqırımını törətmələri.

26 fevral 1905 – Qafqaz canişinliyinin bərpa edilməsi.

1905-ci ilin yaz və yayı – Azərbaycan milli burjuaziyanın Nazirlər Komitəsinə "Ərz-hallar" adlandırılan sənəd təqdim etməsi.

24 may 1905 – ermənilərin İrəvanda azərbaycanlı soyqırımını törətmək cəhdlərinin iflasa uğraması.

İyun 1905 – erməni daşnaklarının Qacar kəndi uğrunda döyüşlərdə darmadağın edilməsi.

İyun 1905 – "Həyat" qəzetinin nəşrə başlaması.

16-21 avqust – Suşa döyüşləri. Erməni quldurlarının ağır məğlubiyyətə düşməsi.

15 avqust 1905 – ümumrusiya müsəlmanlarının I qurultayının keçirilməsi.

25 noyabr 1905 – Bakı fəhlə Deputatları Sovetinin yaradılması.

1905-ci ilin payızı – "Müsəlman cəmiyyəti xeyriyyəsi" və "Müdafiə və müsəlman kübarları və ziyalıların ittifaqı cəmiyyəti" təşkilatının yaradılması.

12 dekabr 1905-1905-1911-ci illər İran inqilabının başlanması.

1905 – "Qeyrət" mətbəəsinin yaradılması.

1905-1913 – Hacı Şeyx Həsən Mollazadə Gəncəvinin "Zübdətüt-tarix" əsərini nəşr etməsi.

1905-ci ilin yazı və payızı – Ə.B.Ağayev "Difai" ("Müdafiə") təşkilatının yaranması.

15-23 yanvar 1906 – ümumrusiya müsəlmanlarının II qurultayının keçirilməsi.

aprel 1906 – "Molla Nəsrəddin" jurnalının nəşrə başlaması.

31 may 1906 – Azərbaycanda I Dumaya seçkilərin keçirilməsi.

5 avqust 1906 – Müzəfərəddin şahın konstitusiyaya haqqında fərman verməsi.

16-23 avqust 1906 – ümumrusiya müsəlmanlarının III qurultayının keçirilməsi.

Avqust 1906 – Azərbaycan müəllimlərinin I qurultayının keçirilməsi.

1906 – "Nəsr maarif" və "Nicat" cəmiyyətlərinin yaradılması.

30 dekabr 1906 – Müzəfərəddin şahın Konstitusiyanın qüvvəyə minməsi haqqında fərman verməsi. 1906-cı ilin sonu – Azərbaycanda II Dumaya seçkilərin keçirilməsi.

1906 – Qalakənd mis zavodunun istehsalı dayandırması.

May 1907 – Gəncədə İ.Ziyadxanov "Müdafiə" təşkilatını yaratması.

1907-ci ilin əvvəli-iyun 1907 – Azərbaycanda III Dumaya seçkilərin keçirilməsi.

12 yanvar 1908 – ilk Azərbaycan operası olan "Leyli və Məcnun"un tamaşaya qoyulması. Yanvar 1908 – Təbrizdə fədai mərkəzlərinin yaradılması.

23 iyun 1908 – Tehranda əksinqilabi çevrilişin baş verməsi. Konstitusiyaya tərəfdarlarına və demokratik qüvvələrə divan tutulması.

18 iyul 1908 – Səttarxanın fədailəri tərəfindən Təbrizin ağ bayraqlardan təmizlənməsi.

19 mart 1910 – Səttarxan və Bağırxanın Tehrana yola salınması.

1910 – Qafur Rəşad Mirzəzadənin "Qafqaz coğrafiyası haqqında" əsərinin çap olunması.

Oktyabr 1911 – "Müsavat" partiyasının əsasının qoyulması.

Dekabr 1911 – Təbrizin rus qoşunları tərəfindən tutulması. İnqilabın məğlubiyyəti.

1912 – Rusiyanın və xarici ölkələrin 7 nəhəng bankı tərəfindən "Oyl" inhisar birliyinin təşkil edilməsi; Bakı və Tiflis şəhərləri arasında birbaşa teleqraf xəttinin çəkilməsi; Təbrizdə alman iş adamlarına məxsus may və sentyabr 1912 – Nuxa ipək sənayesi fəhlələrinin qələbə ilə nəticələnmiş tətillərinin başlanması.

Sentyabr-oktyabr 1912 – Azərbaycanda IV Dövlət Dumasına seçkilərin keçirilməsi. Bütün Cənubi Qafqaz müsəlmanlarından yeganə deputat kimi hüquqşünas Məmmədyusif Cəfərovun deputat seçilməsi.

20 dekabr 1912 – "Cənubi Qafqaz quberniyalarında torpaqların məcburi surətdə satılması haqqında qanun"un verilməsi.

1913-cü ilin əvvəlləri – Azərbaycanın qərbində "Tovuz" portland sementi və digər tikinti materialları istehsalı səhmdar cəmiyyətinin təsis edilməsi.

7 iyul 1913 – Dağıstan və Zaqatala dairəsində feodal-asılı münasibətlərin ləğv edilməsi haqqında qanunun qəbul olunması.

4 dekabr 1914 – Sarıqamış əməliyyatı. Türk ordusunun məğlubiyyətə düşməsi.

15 yanvar 1915 – rus qoşunlarının türk hərbi dəstələrini məğlubiyyətə uğratması.

17-20 yanvar 1915 – rus qoşunlarının Təbrizi işğal etməsi.

Oktyabr 1915 – Gön-dəri sənayesini xammalla təmin etmək üçün xüsusi komitənin təşkil edilməsi.

1913 – toxuculuq fabriklərinin istehsalını tənzim etmək və onları xammalla təchiz etmək üçün dövlət komitəsinin yaradılması.

1915 – “Açıq söz” qəzetinin nəşrə başlaması.

Sentyabr 1916 – ilk azərbaycanlı təyyarəçi Fərrux ağa Qayıbovun Vilnüs üzərində uğurlu döyüş əməliyyatı keçirməsi.

1916 – Azərbaycanın tütün emalı fabriklərinin cəbhə üçün işləyən strateji müəssisələr sırasına daxil edilməsi.

1916 – ilk Azərbaycan filmi olan “Neft və milyonlar səltənətində” filminin ekranlaşdırılması; Təbrizdə ilk teatr binasının tikilməsi.

6 mart 1917 – Bakı Sovetinə seçkilərin keçirilməsi.

17 mart 1917 – müvəqqəti hökumətin Bakıda yerli hakimiyyət orqanı olan “İctimai Təşkilatların İcraiyyə Komitəsi”-nin yaradılması.

27 mart 1917 – Bakıda Müsəlman Milli Şurasının Müvəqqəti İcraiyyə Komitəsinin seçilməsi.

Mart 1917 – Bakıda sosial-demokrat “Ədalət” təşkilatının yaradılması.

15-20 aprel 1917 – Bakıda Qafqaz müsəlmanları qurultayının keçirilməsi.

May 1917 – Moskvada Ümumrusiya müsəlmanlar qurultayının keçirilməsi.

1917-ci il iyunun – “Müsavat” partiyası ilə “Türk Ədəmi Mərkəziyyət” ikinci yarı partiyasının birləşməsi.

Avqust 1917 – “Birlik” təşkilatının yaradılması.

Sentyabr 1917 – “Rusiyada müsəlmançılıq partiyası” və Gəncədə “İttihadi-İslam” partiyasının yaradılması.

26 oktyabr 1917 – “Müsavat” partiyasının I qurultayının keçirilməsi.

1917-ci ilin sonları-1918-ci ilin əvvəlləri – Cənubi Azərbaycanın Xoy, Salmas, Soucbulaq və başqa bölgələrində azərbaycanlılara qarşı erməni-aysor və kürd quldur dəstələrinin soyqırım törətmələri.

10 (23) fevral 1918 – Cənubi Qafqaz Seyminin yaradılması.

30 mart-1 aprel 1918 – “Mart soyqırımı”. Erməni-bolşevik qüvvələrinin Bakıda və ətraf ərazilərdə müsəlman soyqırımını törətmələri.

22 aprel 1918 – Cənubi Qafqaz Demokratik Federativ Respublikasının yaradılması.

25 aprel 1918 – Bakı XKS-nin yaradılması. Sədri daşnak-bolşevik Stepan Şaumyan seçildi.

26 may 1918 – Cənubi Qafqaz Seyminin son iclası. Gürcüstanın öz müstəqilliyini elan etməsi.

28 may 1918 – Tiflisdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin elan edilməsi.

28 may 1918 – F.X.Xoyski başda olmaqla I hökumət kabinetinin təşkili və fəaliyyət göstərməsi.

30 may 1918 – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılması haqqında dünya parlamentlərinə radioqram göndərilməsi.

4 iyun 1918 – Batumda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ilə Osmanlı dövləti arasında “Sülh və dostluq” müqaviləsinin imzalanması.

10 iyun 1918 – Bakı Sovetinin qoşunlarının Gəncə üzərinə yürüşü.

16 iyun 1918 – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin Tiflisdən Gəncəyə köçməsi.

26 iyun 1918 – Azərbaycan Milli ordusunun yaradılması.

27 iyun 1918 -Azərbaycan (türk) dilinin dövlət dili elan edilməsi.

31 iyun 1918 – Bakı XKS-nin istefa verməsi.

1 avqust 1918 – “Sentrokasp” diktaturasının hakimiyyəti ələ alması.

23 avqust 1918 – Azərbaycan vətəndaşlığı haqqında qanun qəbul edilməsi.

28 avqust 1918 – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin xalq maarifinin, orta məktəblərin milliləşdirilməsi haqqında qanun qəbul etməsi.

15 sentyabr 1918 – Azərbaycan-Türk ordularının Bakını azad etməsi.

“Sentrokaspi” diktaturasının devrilməsi.

17 sentyabr 1918 – Azərbaycan hökumətinin Bakıya köçməsi.

9 noyabr 1918 – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağının qəbul edilməsi.

10 noyabr 1918 – Türk ordusunun Bakını tərk etməsi.

17 noyabr 1918 – General Tomsonun komandanlığı altında ingilis ordusunun Bakıya gəlməsi.

7 dekabr 1918 – Azərbaycan parlamentinin fəaliyyətə başlaması.

15 yanvar 1919 – Xosrovpaşa bəy Sultanovun Qarabağ general-qubernatoru təyin edilməsi.

28 may 1919 – Azərbaycan nümayəndə heyətinin Paris sülh konfransında ABŞ prezidenti Vilsonla görüşməsi.

1 sentyabr 1919 – Azərbaycan parlamentinin Bakı Unversitetinin açılması haqqında qanun qəbul etməsi.

15 noyabr 1919 – Bakı Dövlət Unversitetinin fəaliyyətə başlaması.

24 oktyabr 1919 – Naxçıvanda ABŞ general-qubernatorluğunun yaradılması.

7 dekabr 1919 – “İstiqlal” muzeyinin yaradılması.

24 dekabr 1919 – Nəsim bəy Yusifbəylinin rəhbərliyi ilə beşinci hökumət kabinetinin yaradılması. 2 yanvar 1920 – RSFSR xarici işlər komissarı Çiçerinin Azərbaycan xarici işlər naziri F.Xoyskiyə birinci notasının göndərilməsi.

11 yanvar 1920 – Versal sülh konfransının Ali Şurası tərəfindən Kerzonun təklifi ilə Azərbaycanın müstəqilliyini defakto tanınması.

15 yanvar 1920 – Azərbaycan nümayəndələrinə Azərbaycanın müstəqilliyinin defakto tanınması barədə Paris sülh konfransının rəsmi qərarının təqdim olunması.

23 yanvar 1920 – Çiçerinin Azərbaycana təcavüzkar ruhlu ikinci nota göndərməsi.

11-12 fevral 1920 – Azərbaycan K(b) P-nin yaradılması.

17 mart 1920 – Xoyskinin Çiçerinə növbəti nota göndərüb cavab almaması.

17 mart 1920 – V.I.Leninin Qafqaz Cəbhəsi Hərbi İnkilab Şurasına Bakını işğal etmək barədə teleqram göndərməsi.

30 mart 1920 – Nəsim bəy Yusifbəylinin beşinci hökumət kabinetinin istefa verməsi.

15 aprel 1920 – Fətəli xan Xoyskinin Dərbənd rayonuna rus qoşunlarının toplanması səbəbləri barədə məlumat vermək üçün Çiçerinin adına növbəti nota göndərməsi.

22 aprel 1920 – Məhəmmədhəsən Hacınskinin yeni hökumət təşkil etməkdən imtina etməsi.

27 aprel 1920 – XI Qırmızı Ordunun Bakını işğal etməsi.

1920 – Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin süqut etməsi. Azərbaycanın bolşeviklər tərəfindən işğal olunması.

28 aprel 1920 – Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin elan edilməsi. Azərbaycan SSR-nin yaradılması. Bütün hakimiyyətin Müvəqqəti İnkilab Komitəsinə verilməsi.

1920-ci il, mayın ilk günləri – Qırmızı ordunun Azərbaycan Milli Ordusunun müqavimətini qıraraq Gəncəyə daxil olması, Qazaxı zəbt etməsi, Şamaxı, Göyçay, Şəki, Zaqatala və Balakəni ələ keçirməsi; Bakı limanına hərbi donanmanın daxil olması.

3 may 1920 – Rusiyanın hərbi-dəniz donanmasının Lənkərana və Astaraya desant çıxartması; Azərbaycan İnkilab Komitəsinin dekreti ilə yerlərdə qəza, mahal və kənd inkilab komitələrinin yaradılması.

5 may 1920 – bütün xan, bəy və vəqf torpaqlarının müsadirə olunaraq əvəzi ödənilmədən kəndlilərin istifadəsinə verilməsi.

7 may 1920 – ordunun və donanmanın yenidən təşkil edilməsi barədə dekret verilməsi.

12 may 1920 – İnkilab Komitəsinin xalq məhkəməsi yaradılması haqqında dekretinin verilməsi; “əksinqilab və təxribatçılığa qarşı mübarizə üçün Fövqəladə Komissiya və Ali inkilabi tribunal təsis edilməsi; silki və mülki rütbələrin ləğv edilməsi barədə dekret verilməsi.

15 may 1920 – Xalq Maarif Komissarlığının qərarı ilə vicdan azadlığının elan edilməsi; dinin dövlətdən və məktəbdən ayrılması; Azərbaycan ərazisindəki meşələr, sular və yeraltı sərvətlərin milliləşdirilərək dövlət mülkiyyətinə verilməsi.

24 may 1920 – Azərbaycan İnkilab Komitəsinin neft sənayesinin milliləşdirilməsi haqqında dekret verməsi.

25-31 may 1920 – Sovet rejiminə qarşı Gəncədə Cavad bəy Şıxlınskinin, Mirzə Məhəmməd Qacarın və Cahangir Bəy Kazımbəyovun başçılığı altında üsyan baş verməsi və üsyanın qəddarlıqla yatırılması.

1920-ci il iyunun əvvəli – Xəzər ticarət donanmasının milliləşdirilməsi haqqında dekret verilməsi.

6-18 iyun 1920 – Zaqatalada Sovet rejiminin özbaşınalığına qarşı Əhmədiyevin və Molla Nafiz Əfəndinin başçılığı altında xalq üsyanının baş verməsi.

9 iyun 1920 – Bankların milliləşdirilməsi.

15 iyun 1920 – Qarabağda Sovet işğal rejiminə qarşı Azərbaycan Milli Ordusunun hissələrinin üsyan etməsi.

15 iyul 1920 – Balıq sənayesinin milliləşdirilməsi.

İyul 1920 – Şəmkir qəzasının Müşkürü kəndində Namazın başçılığı altında üsyan baş verməsi.

5-9 avqust 1920 – Qırmızı ordu hissələrinin hücumu keçərək Dro və Nijdenin daşnak qüvvələrini Sisiyan, Qafan və Gorusdan qovması.

Avqust 19 – Quba qəzasının Dəvəçi və Quba dairələrində Həmdulla Əfəndinin və Mayılın başçılığı altında kəndli çıxışlarının baş verməsi.

26 avqust 1920 – Təxil ticarətinin inhisara alınması haqqında dekret verilməsi.

23 sentyabr 1920 – Yoxsul komitələrinin yaradılması.

1-7 sentyabr 1920 – Bakıda Şərq xalqlarının I qurultayının keçirilməsi.

30 sentyabr 1920 – RSFSR ilə Azərbaycan SSR arasında Moskva müqaviləsinin bağlanması.

2 dekabr 1920 – Türkiyə ilə Ermənistan arasında Aleksandropol (Gümrü) müqaviləsinin bağlanması.

6 mart 1921 – Azərbaycan SSR-nin I Sovetlər qurultayının keçirilməsi.

16 mart 1921 – Türkiyə ilə RSFSR arasında Moskva müqaviləsinin imzalanması.

17 may 1921 – Azərbaycan İnkilab Komitəsinin dekreti ilə ərzaq saplağının ləğv olunması.

19 may 1921 – Azərbaycan SSR-nin I Konstitusiyasının qəbul edilməsi. Azərbaycan İnkilab Komitəsinin ləğv olunması. Ali qanunverici, sərəncamverici, nəzarətçisi orqan olan Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin yaradılması.

Aprel 1921 – türk qoşunlarının Naxçıvandan çıxarılması.

27 iyun 1921 – Azərbaycan K(b)P MK-nın iclasında Ermənistanın Qarabağın yuxarı hissəsinə olan iddialarının rədd edilməsi.

- 4-5 iyul 1921 – RK(b)P-nın Qafqaz Bürosunun Qarabağın dağlıq hissəsinin Azərbaycan SSR-nin tərkibində saxlanması haqqında qərar qəbul etməsi.
- Sentyabr-oktyabr 1921 – Türkiyə ilə Cənubi Qafqazın Sovet respublikaları arasında Qars müqavilələrinin bağlanması. Naxçıvanın Azərbaycan hüquqlarında ərazi mənsubiyyətinin bir daha təsdiqlənməsi.
- 16 oktyabr 1921 – Azərbaycan Dövlət Bankının yaradılması.
- 12 mart 1922 – Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistan MİK-nin səlahiyyətli nümayəndələrinin ZSFSR-in yaradılması haqqında müqaviləni təsdiq etməsi.
- İyun 1922 – Cənubi Qafqaz respublikalarının xarici siyasətini birləşdirmək haqqında qərar qəbul edilməsi.
- 10 dekabr 1922 – ZSFR MİK-nin yaradılması. Azərbaycan SSR-nin Formal müstəqillikdən məhrum edilməsi.
- 22 dekabr 1922 – ZSFSR-in SSRİ tərkibinə qatılması.
- 1923 – Savadsızlıqla mübarizə üçün Xüsusi Komitənin yaradılması; “Azərbaycanı Öyrənən Cəmiyyət”in yaradılması.
- 7 iyul 1923 – DQMV-nin yaradılması.
- 9 fevral 1924 – Naxçıvan MSSR-in təşkil edilməsi.
- 1924 – Suraxanıda turbobur vasitəsilə ilk quyu qazılması; Azərbaycan Opera və Balet teatrının fəaliyyətə başlanması.
- 1929 – Latin qrafikasına keçidin başa çatdırılması; Qızılağac və Zaqatala qoruqlarının yaradılması.
- 1930 – Şəki-Zaqatala mahalında, Naxçıvanın Keçili kəndində, Şəmkirin Bitdili kəndində və s. antisovet üsyanların baş verməsi.
- 1930-cu ilin yayı – Bərdə və Qasım İsmayilov rayonlarında ilk MTS-lərin təşkil olunması.
- 1931-ci il – SSRİ Elmlər Akademiyası Azərbaycan şöbəsinin açılması; Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının yaradılması; Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının təşkil edilməsi.
- 10 mart 1937 – Azərbaycan SSR-nin yeni Konstitusiyasının qəbul edilməsi; Ü.Hacıbəyovun “Koroğlu” operasının tamaşaya qoyulması.
- 1939 – Azərbaycan SSRİ-də latın qrafikasından kiril qrafikalı əlifbaya keçməsi.
- 1939 – Ə.Bədəlbəylinin ilk Azərbaycan operası olan “Qız qalası”nı tamaşaya qoyması.
- 28 iyun 1941 – Azərbaycan SSR-də bütün işin müharibənin tələblərinə uyğun qurulması.
- Avqust 1941 – 402-ci milli diviziyanın yaradılması.
- Avqust 1941 – SSRİ və Böyük Britaniya qoşunlarının İrana müdaxiləsi.
- Oktyabr 1941 – 223-cü milli diviziyanın yaradılması.
- Oktyabr 1941 – İsrəfil Məmmədovun ilk azərbaycanlı kimi Sovet İttifaqı Qəhrəmanı fəxri adına layiq görülməsi.

- Mart-sentyabr 1942-416-cı (Taqauroq) milli diviziyanın yaradılması.
- May 1942-77-ci diviziyanın yenidən komplektləşdirilməsi.
- Avqust-sentyabr 1942-271-ci milli diviziyanın yaradılması.
- 9 sentyabr 1942 – Azərbaycan SSR-də hərbi vəziyyət elan edilməsi.
- 22 dekabr 1942 – Həzi Aslanovun birinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı fəxri adını alması.
- 1943-cü ilin payızı – Berlində mühacir Azərbaycan Parlamenti və hökuməti seçilməsi. İyun 1944 – H.Aslanovun ikinci dəfə Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adını almaq üçün təqdim edilməsi.
- 27 mart 1945 – Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının yaradılması.
- 1945-ci il – “Arşın malalan” filminin çəkilməsi.
- 1945-1954 – Mingəçevir SES-nin tikilib istifadəyə verilməsi.
- 12 dekabr 1945 – Cənubi Azərbaycanda Pişəvəri başda olmaqla Milli Hökumətin yaranması;
- 6 yanvar 1946 – Cənubi Azərbaycan Dil haqqında qanunun qəbul edilməsi
- 16 fevral 1946- Cənubi Azərbaycanda Milli Hökumətin aqrar məsələ haqqında qanun qəbul etməsi
- 12 may 1946 - Cənubi Azərbaycanda Əmək haqqında qanunun qəbul edilməsi
- İyun 1946 – Təbriz Universitetinin yaranması
- 12 iyun 1947 – Pişəvərinin Sovet Azərbaycanında müəmmalı şəkildə avtomobil qəzasında öldürülməsi
- 1947, 10 mart-1948, 23 dekabr – SSRİ Nazirlər Sovetinin Ermənistan SSRİ-dən azərbaycanlıların deportasiya edilməsi haqqında qərarlar qəbul etməsi.
- 1948 – Xəzər dənizində dünyada ilk dəfə olaraq neft-mədən estakadasının qurulması.
- 1948-1953 – Ermənistan SSR-də yaşayan 150 min azərbaycanlıların öz doğma torpaqlarından zorla çıxarılması
- 1949-cu il – Bakı metropoliteninin tikintisinin başlanması
- 7 noyabr 1949 – Neft Daşlarında (Xəzər dənizində) ilk neft quyusunun fontan vurməsi.
- 1949 – Azərbaycan SSR-də icbari yeddiillik təhsilə keçilməsi.
- 1952-ci il – Sumqayıt boru prokatı və sintetik-kauçuk zavodlarının istifadəyə verilməsi
- 1954-cü il – İmam Mustafayevin Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi təyin edilməsi
- 1955 – M.Ə.Rəsulzadənin Ankarada vəfat etməsi.
- 1955 – Azərbaycan televiziyasının fəaliyyətə başlaması.
- 1956-cı il Məhkəmə quruculuğu, mülki, cinayət və məhkəmə məcəllələrinin Azərbaycan Respublikasının ixtiyarına verilməsi
- 14 fevral 1956-cı il – Azərbaycan televiziyasının fəaliyyətə başlaması
- 1958-ci il-Azərbaycan da maşın-traktor stansiyalarının ləğv edilməsi

1959 – Azərbaycan SSR-də icbari səkkizillik təhsilə keçilməsi.
 1959-cu il - Vəli Axundovun Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi təyin edilməsi
 1962 – Bakı-Krasnovodsk gəmi-bərə yolunun istifadəyə verilməsi.
 1966 – İcbari onillik orta təhsilə keçilməsi.
 1967-ci il – Bakı metropolitenin ilk 6 stansiyanın işə salınması
 1967-ci il – Heydər Əliyevin Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri təyin edilməsi
 İyul 1969 – H.Ə.Əliyevin Azərbaycan KP MK Birinci katibi seçilməsi.
 1971-ci il Naxçıvanda Araz SES-in işə salınması
 1971-ci il – Naxçıvanski adına Respublika ixtisaslaşmış internat məktəbinin yaradılması
 1976 – H.Ə.Əliyevin Azərbaycan İKP MK Siyasi Bürosunun üzvlüyünə namizəd seçilməsi.
 1976-1987-ci illər – İlk Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının çap edilməsi
 1978 – Azərbaycan SSR-nin Yeni Konstitusiyasının qəbul edilməsi.
 1982-ci il – H.Ə.Əliyevin Sov. İKP MK Siyasi Bürosuna üzv seçilməsi və SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin I müavini təyin edilməsi
 1982-ci il – Kamran Bağirovun Azərbaycan KP MK Birinci katibi təyin edilməsi.
 1983-cü il Qroznı-Bakı neft kəmərinin istifadəyə verilməsi ilə Azərbaycanın SSRİ-nin vahid neft kəmərinə qoşulması
 1987 – H.Ə.Əliyevin Moskvada məqsədli şəkildə öz vəzifəsindən istefaya göndərilməsi.
 1987-ci il – SSRİ—də yenidənqurma xəttinin müəyyən edilməsi
 19 fevral 1988 – Bakıda-Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı ilk etiraz mitinqinin keçirilməsi.
 1988-ci il – Əbdürrəhman Vəzirovun Azərbaycan KP MK Birinci katibi təyin edilməsi.
 Fevral-dekabr 1988 – Qərbi Azərbaycanın (indiki Ermənistanın) azərbaycanlılar yaşayan 185 yaşayış məntəqəsindən 230 min nəfərədək azərbaycanlının qovulması, evlərinin və əmlakının talan edilməsi. Bununla da, Qərbi Azərbaycan torpaqlarından azərbaycanlıların zorakı deportasiyasının başa çatdırılması.
 17 noyabr 1988-ci il – Bakıda Azadlıq meydanında kütləvi etiraz mitinqlərinin keçirilməsi Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkatının başlanması.
 12 yanvar 1989 – “Azərbaycan SSR-in DQMV-də xüsusi idarəçilik formasının tətbiqi haqqında” SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin qərar qəbul etməsi. A.Volskinin başçılığı ilə Xüsusi İdarə Komitəsinin (XİK) yaradılması.
 16 iyun 1989 – Bakıda yarımgizli şəraitdə Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin təsis konfransının keçirilməsi. Əbülfəz Əliyevin (Elçibəy) AXC sədri seçilməsi.

23 sentyabr 1989 – Respublika Ali Sovetinin sessiyasının “Azərbaycan SSR-in suverenliyi haqqında” Konstitusiyaya qanununu qəbul etməsi.
 28 noyabr 1989 – DQMV-də XİK ləğv edilməsi. Azərbaycan SSR-in Təşkilat Komitəsinin yaradılması. 30 dekabr 1989 – Gəncə şəhərinin tarixi adının bərpa olunması.
 31 dekabr 1989 – Araz çayı boyunca 137 km-lik Sovet-İran sərhədində qurğuların dağıdılması. Həmin gün hazırda Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik günü kimi qeyd edilir.
 20 yanvar 1990 – Bakıda fəvqəladə vəziyyət elan edilməsi və Sovet qoşunlarının şəhərə hücum edərək dinc əhaliyə qarşı misli görünməmiş qanlı divan tutması.
 19 may 1990 – Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sessiyasında Azərbaycan Respublikasının prezidenti vəzifəsinin təsis edilməsi.
 21 may 1990 – Respublika prezidentinin 28 Mayı Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası günü elan etmək haqqında fərman verməsi.
 28 iyul 1990 – Respublikada demokratik qüvvələrin forumunun keçirilməsi – 20-dən çox ictimai təşkilatın iştirak etdiyi demokratik blokun yaradılması.
 5 fevral 1991 – Respublika Ali Sovetinin sessiyasında dövlətimizin adının Azərbaycan Respublikası adlandırılması haqqında qərar qəbul edilməsi. 1918-1920-ci illərdə fəaliyyət göstərmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağının dövlət bayrağı kimi təsdiq edilməsi.
 30 avqust 1991 – Respublika Ali Sovetinin növbədənkanar sessiyasında “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında bəyanat” qəbul edilməsi.
 5 sentyabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin yaradılması.
 8 sentyabr 1991 – Azərbaycanda ilk prezident seçkilərinin keçirilməsi.
 14 sentyabr 1991 – Azərbaycan Kommunist Partiyasının fəvqəladə XXXIII qurultayının keçirilməsi və partiyanın buraxılması haqqında qərar qəbul edilməsi.
 9 oktyabr 1991 – Respublika Ali Sovetinin “Azərbaycan milli özünümüdafiə qüvvələri haqqında” qanun qəbul etməsi.
 18 oktyabr 1991 – “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya aktının qəbul edilməsi. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsi.
 9 noyabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini ilk dəfə rəsmi olaraq Türkiyə tərəfindən tanınması.
 20 noyabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının bir sıra yüksək vəzifəli şəxslərinin Dağlıq Qarabağda Qarakənd kəndi yaxınlığında vertolyotun vurulması nəticəsində həlak olması.
 26 noyabr 1991 – Respublika Ali Sovetinin 50 deputatından ibarət Milli Şura yaranması.

- 26 noyabr 1991 – Respublika Ali Sovetinin DQMV-nin statusunu ləğv etməsi.
- 9 dekabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının İslam Konfransı Təşkilatına üzv qəbul olunması.
- 11 dekabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyini Rumıniya tərəfindən tanınması.
- 13 dekabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin Pakistan tərəfindən tanınması.
- 25 dekabr 1991-1992-1993-cü tədris ilində Azərbaycan Respublikasının ali və orta ixtisas məktəblərinə qəbul imtahanlarının test üsulu ilə keçirilməsi haqqında qərar qəbul olunması; Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Milli Şurasının hər il dekabrın 31-nin Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü elan olunması haqqında qərar qəbul etməsi; “Latın qrafikalı Azərbaycan əlifbasının bərpası haqqında” Azərbaycan Respublikası qanununun qəbul edilməsi.
- 29 dekabr 1991 – Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya aktına münasibətlə bağlı referendum keçirilməsi və Respublika əhalisinin mütləq əksəriyyətinin Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə tərəfdar çıxması.
- 25-26 fevral 1992 – erməni silahlı birləşmələrinin Rusiyanın Xankəndindəki 366-cı polkunun yardımı ilə Xocalı şəhərini işğal etməsi və azərbaycanlılara qarşı dəhşətli soyqırımını törətməsi (Xocalı Soyqırımı).
- 2 mart 1992 – Azərbaycan Respublikasının BMT-yə üzv qəbul olunması.
- 6 mart 1992 – A.Mütəllibovun prezidentlikdən istefa verməsi.
- 4 aprel 1992 – Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında diplomatik münasibətlər yaradılması haqqında protokol imzalanması.
- 8 may 1992 – Şuşa şəhərinin erməni silahlı birləşmələri tərəfindən işğal edilməsi.
- may 1992 – Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Milli Şurasının Milli Məclisə çevrilməsi.
- 18-19 may 1992 – Laçın rayonunun erməni silahlı birləşmələri tərəfindən işğal edilməsi.
- May 1992-ci il – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin təsdiq edilməsi
- 6 iyun 1992 – Azərbaycan Ordusunun Goranboy və Ağdərə istiqamətində ilk uğurlu hücum əməliyyatına başlaması.
- 7 iyun 1992 – Azərbaycan Respublikası prezidenti seçkilərinin keçirilməsi, Əbülfəz Elçibəyin prezident seçilməsi.
- 25 iyun 1992 – Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı yaradılması.
- 10 iyul 1992 – Azərbaycan Respublikasının Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müqaviləsinə qoşularaq Helsinki Yekun aktını imzalaması, ATƏM-in üzvü olması.

- 15 avqust 1992 – Azərbaycanın milli valyutasının dövriyyəyə buraxılması.
- Oktyabr 1992 – ABŞ konqresinin “Azadlığı müdafiə Aktı”na ədalətsiz 907-ci düzəliş etməsi və Azərbaycanın ABŞ-ın maliyyə yardımından məhrum edilməsi.
- 16 oktyabr 1992 – respublikanın 91 nəfər tanınmış ictimai-siyasi xadiminin H.Əliyevə müraciət edərək təkidlə ölkə rəhbərliyinə dəvət etməsi.
- 3-4 aprel 1993 – Kəlbəcər rayonunun Ermənistandan və Dağlıq Qarabağdan erməni hərbi birləşmələrin hücumu nəticəsində işğal edilməsi.
- 30 aprel 1993 – BMT Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlər məsələsinə dair 822 saylı qətnamə qəbul edilməsi və Kəlbəcərin işğalının pislənilməsi.
- May 1993 – Avropa Birliyinin Qafqaz və Mərkəzi Asiyada nəqliyyatın inkişafına dair TRASEKA proqramını qəbul etməsi. Bu texniki yardım proqramı Avropadan Qərb-Şərq oxu ilə Qara dəniz-Cənubi Qafqaz-Xəzər dənizi Mərkəzi Asiya istiqamətində nəqliyyat dəhlizinin inkişaf etdirilməsinə xidmət edir. 3 Cənubi Qafqaz və 5 Mərkəzi Asiya ölkəsi onun iştirakçısıdır.
- 4 iyun 1993 – Gəncədə S.Hüseynovun başçılığı ilə hərbi müxalifətin qiyam qaldırması.
- 15 iyun 1993 – H.Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Ali Sovetinin sədri seçilməsi. Sonradan həmin günün “Qurtuluş” günü kimi qeyd edilməsi.
- 23 iyul 1993 – Ağdam rayonunun Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması.
- 18 avqust 1993 – Cəbrayıl rayonunun Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması.
- 21-23 avqust 1993 – cənub bölgəsində Ə.Hümbətovun başçılıq etdiyi qiyamın yatırılması.
- 23 avqust 1993 – Ermənistan silahlı qüvvələrinin Füzuli rayonunu işğal etməsi.
- 31 avqust 1993 – Qubadlı rayonunun işğal edilməsi.
- 24 sentyabr 1993 – Azərbaycan Respublikasının MDB-yə daxil olması.
- 3 oktyabr-1993 – H.Əliyevin Respublika Prezidenti seçilməsi.
- 30 oktyabr 1993 – Zəngilan rayonunun Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunması.
- 20 sentyabr 1994 – Qərbin aparıcı neft şirkətləri ilə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (ADNŞ) arasında neft kontraktlarının (“Əsrin müqaviləsi”də adlanır) imzalanması.
- Oktyabr 1994 – dövlət çevrilişinə növbəti cəhdin iflasa uğraması.
- Mart 1995 – Dövlət çevrilişinə cəhdin iflasa uğraması.
- 5 iyun 1995 – H.Əliyevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası layihəsini hazırlayan komissiyanın ilk iclasının keçirilməsi.
- 12 noyabr 1995 – Milli Məclisə ilk seçkilərin keçirilməsi və yeni Konstitusiyanın qəbulu.

- 24 noyabr 1995 – Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin öz işinə başlaması.
- Fevral 1996 – Müstəqil Azərbaycan Gənclərinin I forumunun keçirilməsi.
- 22 aprel 1996 – Azərbaycan Respublikası ilə Avropa birliyi arasında tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanması.
- 3 iyun 1996 – Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan və Rusiya dövlət başçılarının Kislovodsk şəhərində “Qafqazda millətlərarası barışıq, sülh, iqtisadi və mədəni əməkdaşlıq uğrunda” bəyannamə verməsi.
- İyul 1996 – Bakıda yeni televiziya qülləsinin istifadəyə verilməsi.
- Avqust 1996 – “Dədə Qorqud” dəniz qazma qurğusunun istismara verilməsi.
- Noyabr 1996 – Azərbaycanın dahi şairi M.Füzulinin anadan olmasının 500 illiyinə həsr olunmuş yubiley tədbirlərinin keçirilməsi.
- 2-3 dekabr 1996 – ATƏT-in Lissabonda keçirilmiş zirvə toplantısında Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tanınması haqqında təşkilatın 53 üzvü adından bəyanat qəbul edilməsi.
- 10 aprel 1997 – Azərbaycan Respublikasının prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurasının yaradılması.
- 20 aprel 1997 – “Kitabi Dədə Qorqud” dastanının 1300 illiyinin qeyd olunması haqqında prezident fərmanının verilməsi.
- 16 may 1997 – Azərbaycan Respublikasının Avropada adi silahlı qüvvələr haqqında müqaviləyə qoşulması.
- 19 iyun 1997 – Özbəkistanda Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Asiyada ilk səfirliyinin açılması.
- 25 oktyabr 1997 – Azərbaycan neftinin Şimal marşrutu-Bakı-Novorossiysk neft kəməri ilə nəql edilməsinə başlanması.
- 12 noyabr 1997 – ARDNS-lə xarici neft şirkətləri arasında bağlanmış “Əsrin müqaviləsi” əsasında qazılmış ilk neft quyusunun istismara verilməsi.
- 18 dekabr 1997 – Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında” fərman imzalanması.
- 30 yanvar 1998 – Azərbaycan Respublikasının prezidenti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradılmasının 80 illiyinin keçirilməsi haqqında sərəncam verməsi.
- 10 fevral 1998 – Milli Məclisin Azərbaycanda ölüm hökmünün ləğv edilməsi haqqında qanun qəbul etməsi.
- 26 mart 1998 – Azərbaycan Respublikası prezidenti “Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında” fərman imzalaması. Bu fərmanla martın 31-nin azərbaycanlıların soyqırımı günü elan edilməsi.
- 10 aprel 1998 – “Tarixi və mədəniyyət abidələrinin qorunması haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanununun qəbul edilməsi.
- 28 aprel 1998 – Naxçıvan Muxtar Respublikasının yeni Konstitusiyasının qəbul edilməsi.

- 18 iyun 1998 – İnsan hüquqlarının müdafiəsinə dair dövlət proqramının təsdiq edilməsi.
- 8 avqust 1998 – “Azərbaycan Respublikasında söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası prezidentinin fərman imzalaması. Nazirlər Kabineti yanında mətbuatda və digər kütləvi informasiya vasitələrində dövlət sirlərini mühafizə edən baş idarənin-“Qlavlit”in ləğv edilməsi.
- 8 sentyabr 1998 – Bakıda tarixi İpək Yolunun bərpası üzrə beynəlxalq konfrans keçirilməsi. “Avropa-Qafqaz-Asiya” dəhlizinin İnkişafı üzrə beynəlxalq nəqliyyat haqqında əsas çəxtərəfli saziş və Bakı bəyannaməsinin imzalanması.
- 14-15 sentyabr 1998 – Azərbaycan qadınlarının qurultayının keçirilməsi.
- 25 sentyabr 1998 – Azərbaycan müəllimlərinin qurultayının keçirilməsi.
- 11 oktyabr 1998 – Azərbaycan Respublikası prezidenti seçkilərinin keçirilməsi, H.Əliyevin ikinci dəfə prezident seçilməsi.
- 29 dekabr 1998 – Naxçıvan Muxtar Respublikasının yeni Konstitusiyasının Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi tərəfindən təsdiq edilməsi.
- Aprel 1999 – Bakı-Supsa neft kəmərinin işə salınması.
- 22 iyun 1999 – “Milli arxiv fondu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanununun qəbul edilməsi.
- 30 sentyabr 1999 – Bakıda Binə beynəlxalq hava limanının yeni binasının açılması.
- 18 noyabr 1999 – Azərbaycan neftinin Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri vasitəsilə nəql edilməsinə dair Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan və Türkiyə Respublikaları arasında saziş imzalanması.
- 12 dekabr 1999 – Azərbaycanda ilk dəfə bələdiyyə seçkilərinin keçirilməsi.
- Aprel 2000 – “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının 1300 illik yubileyinin təntənə ilə qeyd edilməsi.
- May 2000 – Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri ilə Azərbaycan neftinin nəqlinə dair müqaviləni ratifikasiya etməsi.
- 5 noyabr 2000 – Respublika Milli Məclisinə yeni seçkilərin keçirilməsi.
- Noyabr 2000 – Bakı və Sumqayıt şəhərlərində güclü zəlzələnin baş verməsi.

AZƏRBAYCAN XXI ƏSRDƏ

- 25 yanvar 2001 – Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv qəbul edilməsi
- 20 mart 2001-ci il – “Azərbaycanın Respublikasının dövlət müstəqilliyinin 10-cü ildönümü haqqında” prezidentin fərmanı

18 iyul 2001-ci il – Avqutsun 1-də Azərbaycanda latın əlifbasına keçilməsi, mətbuatın, təhsilin, rəsmi yazışmaların və çıxışların Azərbaycan dilində olması barədə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair prezident fərmanının verilməsi

9 avqust 2001 – Azərbaycan Respublikasının Prezidenti H.Əliyevin fərmanı ilə avqustun 1-nin Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili günü elan edilməsi.

1 sentyabr 2001-ci il Müasir Təhsil Kompleksinin fəaliyyətə başlaması

9-10 noyabr 2001 – Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının keçirilməsi.

24 avqust 2002 – Konstitusiyaya ilk düzəliş və əlavələrin edilməsi.

2002-ci il Prezident yanında Sahibkarlar Şurasının yaradılması

2002-ci 24 avqust – Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına dəyişikliklərin edilməsinə dair referendumun keçirilməsi

2002-ci il 18 sentyabr - Sənqəçal terminalında Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəmərinin Azərbaycan hissəsinin təməlinin qoyulması

2003-cü il yanvar – İlham Əliyevin Avropa Şurasının Parlament Assambleyasının vitse-prezidenti və qurumun büro üzvü seçilməsi

2003-cü il 4 avqust – İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Baş naziri vəzifəsinə təyin edilməsi

2003-cü il 15 oktyabr – İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsi

2003-cü il 12 dekabr – Ümummilli lider Heydər Əliyevin vəfat etməsi

2003-cü ik oktyabr – Rusiya, Belarus, Ermənistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Tacikistan prezidentlərinin iştirakı ilə konkret hərbi-siyasi blok olan Kollektiv Təhlükəsizlik Təşkilatının yaradılması

2004-cü il 12 yanvar – Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən “Azərbaycan Respublikasının Milli Ensiklopediyasının nəşri haqqında” və “Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında” sərəncamlar verilməsi

2004-cü il mart – Prezident İlham Əliyevin Özbəkistan Respublikasına rəsmi səfəri

2004-cü il aprel - Prezident İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasına rəsmi səfəri

2004-cü il - Prezident İlham Əliyevin Rumıniya və Ukrayna respublikalarına rəsmi səfəri

2004-cü il avqust İran Prezidenti Seyid Məhəmməd Xatəminin Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfəri

2005-ci il yanvar – Prezident İlham Əliyevin İrana rəsmi səfəri

2005-ci il yanvar ABŞ Dövlət Departamentinin “ABŞ və Dağlıq Qarabağ” adlı bəyanatında Dağlıq Qarabağın müstəqil qurum kimi qəbul edilməsinin və Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsinin göstərilməsi

2005-ci il mart Prezident İlham Əliyevin Polşaya səfəri

2005-ci aprel – Heydər Əliyev ordenin təsis edilməsi

2005-ci aprel – İlham Əliyevin Pakistana rəsmi səfəri

2005-ci il may 10 – Ümummilli lider Heydər Əliyevin Bakıda heykəlinin açılması

2005-ci il iyun- Prezident İlham Əliyevin Xorvatiyaya səfəri

2005-ci il sentyabr- Finlandiya Respublikasının Prezidentinin ölkəmizə rəsmi səfəri

2006-cı il mart – Şahdəniz qaz ixracı layihəsi üzrə tikilən TPG-500 özüqalxan platformasının inşasının başa çatması

2006-cı il mart – Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının II qurultayının keçirilməsi

2006-cı il mart – İmişlidə şəkər zavodunun fəaliyyətə başlaması

2006-cı il aprel – Prezident İlham Əliyevin ilk dəfə ABŞ-a rəsmi dövlət səfəri.

2011-ci il may – Evrovision mahnı yarışında Azərbaycanın I yeri qazanması

2011-ci il oktyabr – Azərbaycanın BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçilməsi

2012-ci il may 26 – Bakı şəhərində “Avroviziya” müsabiqəsinin finalı keçirilmişdir

2012-ci il dekabr 8 – 2015-ci ildə birinci Avropa Olimpiya Oyunlarının Bakıda keçirilməsi ilə bağlı Avropa Olimpiya Komitəsi qərar vermişdir

2013-cü il fevral 7 – Azərbaycanın ilk süni rəbitə peyki "Azerspace/Afrikasat-1A" Fransız Qvianasında Kuru kosmodromundan kosmosa buraxılmışdır

2015-ci il – I Bakı Avropa oyunları keçirilməsi

COĞRAFIYAYA AİD ÜMUMİ PLAN-KONSPEKT

Ümumi anlayışlar	Məlumat	Əlavə qeyd
------------------	---------	------------

ÜMUMİ FİZİKİ COĞRAFIYAYA AİD

Günəşin diametri	Yerin diametrindən 109 dəfə böyükdür və yerə ən yaxın ulduzdur	
Qalaktikalar	Göy cisimlərinin yığnağıdır	
Qalaktikanın öz oxu ətrafına fırlanma sürəti	250 km/san ilə tam dövrəni 200 milyon ilə başa vurur	
Günəşin temperaturu	Səthində 6000 c mərkəzində 20 milyon dərəcədir	
Günəş sisteminə daxil olan planetlər	(Günəşdən uzaqlıq ardıcılığına görə) Merkuri, Venera, Yer, Mars (Yer qrupu və daxili planetlər), (sıxlıqları 4-5, 6 q/sm) Yupiter, Saturn, Uran, Neptun, Pluton (xarici planetlər), (sıxlığı 0,7-1,7 q/sm)	Ölçüsünə görə yer V planetdir!
Günəşdən yerə məsafə və işığın çatma müddəti	149,6 mln km, 8,3 dəqiqə	
Yerin öz orbiti üzrə sürəti	29,8 km/san,	
Yerin oxu ətrafında fırlanması	23 saat 56 dəq 04 san	
Yaz gecə-gündüz bərabərliyi	21 mart Ekvator üzərində zenitdə olur, həm şimal, həm də cənub yarımkürəsi bərabər işıqlanır.	21 martdan başlayaraq Günəşin zenitdə olması Şimal yarımkürəsinə keçir. Şimal yarımkürəsində gündüz uzanır
Yay gündönümü	22 iyun. Şimal (Xərçəng) tropiki,	Şimalda ən uzun gündüz
Payız gecə-gündüz bərabərliyi	23 sentyabr Ekvator üzərində zenitdə olur, həm şimal, həm də	23 sentyabrdan başlayaraq Günəşin

	cənub yarımkürəsi bərabər işıqlanır	zenitdə olması Cənub yarımkürəsinə keçir. Cənub yarımkürəsində gündüz uzanır
Qış gündönümü	22 dekabr Cənub (oğlaq) tropiki	Cənubda ən uzun gündüz
Yerin Günəş ətrafında fırlanması	365 gün 5 saat 48 dəqiqə 46 san	
Qrinviç meridianı	0-cı qurşaq	1924-cü il

MATERİKLƏRİN VƏ OKEANLARIN FİZİKİ COĞRAFIYASINA AİD

Yerin materikləri	Avrasiya, Şimali Amerika, Cənubi Amerika, Afrika, Antraktida, Avstraliya	
	Avrasiya - 54,5 mln kv. km	
Uc qar nöqtələri	Şimalda Çelyuskin, cənubda Piay, qərbdə Roka, şərqdə Dejnyov	
Materikin əsasını təşkil edir	Avrasiya litosfer tavası	
Qədim hissələri	Şərqi Avropa, Sibir, Çin-Koreya, Cənubi Çin Platformaları	
Okean səviyyəsindən ən aşağı nöqtəsi	Avropada Xəzər dənizinin səviyyəsi -27 m , Asiyada Ölü dənizinin səviyyəsi (Qxor çöşəkliyi) -405 m	
Okean səviyyəsindən ən yuxarı nöqtəsi	Avropada 4807 m (Momban) Asiyada 8848 m (Comolunqma-Everest)	
Ən iri düzənlikləri	Şərqi Avropa, Böyük Çin, Qərbi Sibir, Turan, Xəzərsahili, Hind-Qanq, Mesopotamiya ovalıqları, Ərəbistan, Dekan, Anadolu, Qobi, Tibet, Orta Sibir yaylaları	
Alp-Himalay dağ sistemi	Atlantik sahillərindən Hind-Çin yarımadasınadək materikin cənubunadək uzanır. Pireney, Alp, Apennin, Karpat, Balkan, Krım, Qafqaz, Kiçik Asiya (Anadolu), İran yaylarındakı Pont, Zaqros, Elbrus və s. , Kopetdağ, Hindquş, Pamir, Himalay	
Materikin qədim dağları	Skandinaviya, Ural, Tyna-Şan, Altay, Sayan, Böyük Xinqan, Verxoyansk, Çersk, Sixote Alın dağları, Qobi, Tibet yaylaları,	

	Qazax xırda təpəliyi	
İqlimi mürəkkəbdir	Əsas mülayim qurşaqda yerləşir	Materikin nəhəngliyi, relyefin mürəkkəbliyi, mərkəzinin okeanlardan uzaq olması mürəkkəblik yaradır
Ən çox yağıntı düşən yeri	Himalay	Çerapunca 12000 mm
Ən az yağıntı düşən yeri	Ərəbistan	Rub-Əl-Xali səhrası (10 mm-ə qədər)
Ən yüksək temperatur	Ərəbistan	54 dərəcə
Daha sıx çay şəbəkəsi	Qərbi Avropa, Şərqi və Cənubi Asiyadır	Dörd okeana və (daxili) axarsız hövzəyə aiddir
Avropa iki okeanla sərhəddir		
Avropanın sahəsi	10,5 mln kv. km	
Avropanı əhatə edən dənizlər	Ağ, Brens, Norveç, Şimal, Baltik, Aralıq, Egey, Mərmərə Qara Azov	Aralıq dənizi daxilində Tirren, Liquriya, Adriatik, İon
Ucqr nöqtələri	Roka (qərb), Ural dağlarının şimal-şərq ətəyi (şərq), Nordkin (şimal), Mərakeş (cənub)	
Avropanın boğazları	Skaqerrak, Katteqat, La-Manş, Pa-de-Kale, Cəbbəlütariq, Bosfor, Dardanel, Kerç	
Adaları	Böyük Britaniya, İslandiya, İrlandiya, Yeni Torpaq, Şpitsbergen, Frans-İosif Torpağı, Siciliya, Sardiniya, Korsika, Krit	
Körfəzləri	Botnik, Fin, Rıqa, Biskay	
Yarımadalar	Skandinaviya, Kola, Yutlandiya, Bretan, Pireney, Apennin, Balkan, Krım	
Dağlar	Priney, Alp, Skandinav, Apennin, Karpat, Dinar, Stara-Planina, Krım, Ural	
Düzənlikləri	Şimali Fransa, Şimali Almaniya, Polşa, Orta, Dunay, Padan, (Po) ovalıqları, Şərqi Avropa düzənliyi	
Atlantik okeanı və onun dənizinə axan	Luara, Sena, Rona, Reyn, Elba-Laba, Oder-Odra, Visla, Dauqava-Qərbi Dvina, Dunay, Dnepr, Don və s.	

çayları		
Şimal Buzlu okeanına axan çayları	Peçora, Şimali Dvina	
Ən uzun və böyük hövzəyə malik çayı	Volqa	
Əsas gölləri	Xəzər, Ladoq Oneqa, Venern, Vettern, Balaton, Cenevrə, Boden	Avropanın şimalı dünyanın ən göllü rayonlarındanır
Avropa qədim məskənləşmə arealı və sıx məskunlaşma		
Danışıq dilləri	Roman	İspan, portuqal, fransız, italyan
	German	alman, ingilis, irlnad
	Slavyan	Rus, ukrayna, belorus, polyak, çex, slovak, bolqar, serb
Ən qədim dövlətləri	Yunanıstan, İtaliya, Böyük Britaniya	
Cavan dövlətləri	Litva, Latviya, Estoniya	
Asiya qitəsi - 44 mln kv. km Dörd okeanla sərhəddir – orta hündürlüynə görə ən hündür qitə (950 m)		
Ucqr nöqtələri	Çelyuskin (şimal), Deynyov (Şərq), Piay (cənub), Baba (qərb)	
Asiyanı əhatə edən dənizlər	Kara, Laptevlər, Şərqi Sibir, Çukot	Şimal Buzlu okeanı
	Bering, Oxot, Yapon, Sarı, Şərqi Çin, Filippin, Sulavesi, Sulu, Banda, Yava	Sakit okean
	Andaman, Ərəbistan, Qırmızı	Hind okeanı
	Aralıq, Mərmərə, Egey, Qara, Azov	Atlantik okean
Körfəzlər	Anadır, Şelixov, Siam, Benqal, Oman, İran, Ədən	
Boğazlar	Bering, Tatar, Laperuz, Kunaşir, Koreya, Tayvan, Zond, Malakka, Hörmüz, Bab-əl-Məndəb	
Adalar	Kuril, Saxalin, Yapon, Tayvan, Xaynan, Filippin, Zond, Andaman, Şri-Lanka, Kipr, Şimal torpağı, Novosibir, Vrangel	
Yarımadalar	Yamal, Taymur, Çukot, Kamçatka, Koreya, Hind-Çin, Malakka, Hindistan, Ərəbistan, Sinay, Kiçik Asiya	

Ən hündür Zirvəsi	Everest -8848 m	
Ən alçaq nöqtəsi	Ölü dəniz – 405 m	
Çökəklikləri	Turfan (-154 m) Karagiye (-132 m)	
Dağlar	Pont, Tavr, Elbrus, Kopetdağ, Zaqros, Hindquş, Karaqorum, Pamir, Himalay, Kun-lun, Tyan-Şan, Altay, Sayan, Böyük Xinqan, Verxoyansk, Çersk	
Düzənliklər	Qərbi Sibir, Şimali Sibir, Yana-İndiqirka, Lenaboyu, Turan, Kür-Araz, Mesopotamiya, Hind-Qanq ovalıqları, Böyük Çin düzənliyi, Orta Sibir, Qobi, Təklə-Məkan, Tibet, Dekan, İran, Ərəbistan, Anadolu yaylaları	
Ən uzun çayı	Yansız	
Ən bol sulu çayı	Qanq və Brahmaputra sistemi	
Şimal Buzlu okeanına aid	Ob, Yenisey, Lena, Yana, İndiqirka, Kolıma	
Sakit okeanına aid	Anadır, Xuanxe, Yansız, Mekonq, Amur	
Hind okeanına aid	Saluin, İravadi, Barhmurta, Qanq, Hind, Dəclə, Fərat	
Daxili (axarsız) hövzəyə aid çaylar	Sır-Dərya, Amu-Dərya, İli, Murqab, Pəncab, Kaşqar, Yarkənd, Himənd, Tarim, Kür	
Gölləri	Xəzər, Baykal, Aral, Alxaş, İsik-Kul, Urmıya, Van, Tuz, Göyçə, Ölü dəniz, Tengiz, Lobnor	
Asiyada əhali	Dünya əhalisinin 3/2-ü	45 ölkə
Şimali Amerika -24,2 mln kv. km Bering boğazı onu Avrasiyadan, Panama kanalı isə Cənubi Amerikadan ayırır		
Ucqrar nöqtələri	Şimalda Merçison, cənubda Maryato, şərqdə Sent-Çarlz, qərbdə Uels səhzadəsi	
Əhatə edən okeanlar	Qərbdə Sakit okean, şimalda Şimal Buzlu okean, Şərqdə Atlantik okean	
Əhatə edən dənizlər	Bering, Çukot, Bofort, Sarqass, Karib	
Körfəzləri	Alyaska, Kaliforniya, Meksika, Müqəddəs Lavrenti, Hudzon	
Boğazlar	Bering, Hudzon, Devis	
Adalar	Qrelandiya, Kanada Arktika arxipelağı, Nyufaundlend, Bermud, Baham, Böyük Antil, Vankuer, Aleut.	
Yarımadalar	Alyaska, Kaliforniya, Yukatan, Florida, Labrador	
Öyrənilmə tarixi	X əsrdə - (Skandinaviya sakinləri Eyrik Radinin başçılığı altında), 1492-ci ildə İspan dənizçisi Kolumb	

Ən hündür və alçaq nöqtəsi	Mak-Kinli – 6194 m, ən alçaq – 85 m (Ölüm dərəsi), okean səviyyəsindən orta hündürlüyü– 700 m	
Düzənliklər	Atlantikboyu, Meksikasahili, Missisipi ovalıqları, Mərkəzi və Böyük düzənliklər, Böyük hövzə, Kolorado, Meksika dağlıq yaylaları	
Faydalı qazıntıları	Daş kömür və dəmir (Appalacda), neft, qaz, daş kömür (Mərkəzi və Böyük düzənliklər, Missisipi ovalığı)	
Daxili suları	Makkenzi, Nelson, Çerçil çayları	Şimal buzlu
	Rio-Qrande, Müqəddəs Lavrenti, Missisipi	Atlantik
	Yukon, Kolumbiya, Kolorado	Sakit okean
Ən iri gölləri	Yuxarı (dünyada ən böyük şirinsulu gölü –82.4 min kv. km) Huron, Miçiqan, Böyük ayı, Böyük Kələ, Eri, Ontario, Vinnipeq, Nikaraqua, Atabaska, Böyük duzlu göl.	Niaqara şalaləsi
Əhalinin sıxlığı	Hər kv. km –də 20 nəfər	Ən sıx yer – kv. km-də 200 nəfər, ən az kv.km-də 1 nəfər
Cənubi Amerika - 18 mln kv.km		
Ucqrar nöqtələri	Şimalda Qalinas, cənubda Frouard, şərqdə kabu-Branku, qərbdə Parunyas	
Yaxınlıqda olan adalar	Odlu torpaq, Foklend (Mavlin), Qalapaqos, Trinidad, Kiçik Antil	
Körfəzləri	Şimalda Marakaybo, cənub-şərqdə La-Plata,	
Kəşfi	1498-ci il!	
Materikin öyrənilməsində xidməti olan səyyahlar	Rubtsov, Landsdorf, Vavilov	
Məşhur Vulkanları	Lyulyalyako, San-Pedro, Kotopaxi, Ruis	
Okean səviyyəsindən	Orta hündürlüyü 580 m, maksimal hündürlüyü 6960 m	

hündürlüyü	(Akonkaqua), minimal səviyyəsi - 42m (Valdes yarımadası)	
Düzənlikləri	Amazon (dünyada ən böyük)	
Dağları	And (Uzunluğu 9000 km)	
Çayları	Amazon (dünyada ən sulu) 6400 km, Parana, Orinoko	Atlantik okeanının hövzəsinə aiddir
Şəlalələri	Anhel 1054 m, dünyada ən hündür	
Gölləri	Titikak, Poopo, Marakaybo (okeanla birləşir)	
Əhalinin sıxlığı	1 kv. km 18-20 nəfər, ən yuxarı sıxlıq 100 nəfər, ən azı 1 nəfər (Amazon)	13 dövlət
Afrika-30.3 mln kv. km –Sahəsinə görə 2-ci materikdir		
Sərhədləri	Qərbdə Atlantik, şərqdə Hind, Şimalda Cəbəllütariq boğazı, Aralıq dənizi, şimal şərqdə Süveyş bərzəxi, Qırmızı dəniz, Bab-Əl-Məndəb boğazı	
Ucqar nöqtələri	Şimalda Ben-Sekka, cənuba İynə, qərbdə Almadı, şərqdə Ras-Xafun	
Adaları	Madaqaskar, Kanar, Yaşlı burun, Sokotra, Azor, Komor, Mavrika, Zənzibar, Seyşel, Müqəddəs Yelena	
Okean səviyyəsindən hündürlüyü	Orta hündürlüyü 750 m, ən hündür nöqtəsi 5895 m (Kilimancaro vulkanı), ən alçaq nöqtəsi Assal gölünün səviyyəsidir – 156 m	
Yaylaları	Əhəqqar, Tbesti, Darfur, Efiopiya, Şərqi Afrika,	
Dağları	Atlas, Kap, Əjdaha	
Vulkanları	Kilimancaro, Karisimbi	
İqlimi	Ən isti materik, onun ¼ hissəsində günəş ildə iki dəfə zenitdə olur	Mütləq maksimum temperatur 58 C
Gölləri	Viktoriya, Tanqanika, Nyasa, Çad, Rudolf, Tana	
Çayları	Okovanqa, Şari, Zambezi, Nil,	

	Konqo, Niger, Volta, Sineqal,	
Əhalinin sıxlığı	1 kv. km-də 26-27 nəfər, ən sıx 100-1000 nəfər (Nil çayı sahilində, Atlas dağlarının ətəklərində, Qviniya körfəzi sahillərində), ən az 1-10 nəfər (Kalaxari və Böyük səhra)	50 müstəqil dövlət
Antarktida – 14 mln kv. km		
Sərhədləri	Sakit, Atlantik və Hind okeanları ilə əhatə olunur!	
Dənizləri	Uedel, Bellinshauzen, Amundsen, Ross	
Buzun qalınlığı	Orta- 2000 m ən qalın 4000-4500 m	
Kəşfi	1819-1821-ci illərdə Belinshauzen və Lazarev	
Temperatur	Yayda -30 dərəcə, qışda – 89,2 dərəcə	
Orta illik yağıntı	Mərkəzi hissələrdə 40-100 mm, sahilboyunda 500-600 mm	
Bitkiləri	Mamır, şibyə, ibtidai yosunlar	
Avstraliya və Okeaniya 7,7 mln kv. km (Okeaniya ilə 9 mln kv. km-ə yaxın)		
Sərhədləri	Qərbdən və cənubdan Hind, şərq və şimal- şərqdən Sakit okean və onun dənizləri	
Ucqar nöqtələri	Şimalda York, cənubda Cənub-şərq, şərqdə Bayron, qərbdə Stip-Poynt	
Körfəzləri	Böyük Avstraliya, Karpentariya	
Yarımadaları	Keyp-York Arnevlend	
Dənizləri	Tasman, Mərcan, Fici, Timor, Arafur,	
Boğazlar	Bass, Torres	
Tədqiqi	V.Yanson 1605-ci il, Abel Tasman 1642-ci il, Kuk 1771-ci il.	
Hündürlüyü	Orta- 350 m, maksimal 2228 m (Kostyuşko), ən alçaq 16 m (Eyr gölü)	
Dövləti	Avstraliya İttifaqı	

(Materikdə)		
Sıxlıq	1 kv. km-də 3,5-4 nəfər	
Okeaniya	7000-dən çox ada və arxipelaqlar	
Sakit okean 178.6 mln kv.km (dünyanın 1/3, dünya okeanının 1/2 -i) ən isti okean		
Dənizləri	Filippin (5,7 mln, dərinliyi 7507 m), Mərcan, Banda, Bering, Şərqi Çin, Cənubi Çin, Sarı, Oxot, Yapon, Fici, Tasman, Sulu, Slavesi, Yava	
Körfəzləri	Alyaska, Kaliforniya, Anadır, Şelixov, Siam	
Boğazları	Bering, Tatar, Laperduz, Koreya, Tayvan, Torres, Bass, Kuk	
Adaları	Yeni Qvineya, Zond, Filippin, Xaynan, Tayvan, Yapon, Saxalin, Kuril, Aleut, Vankuver, Qalapaqos, Havay, Yeni Zellandiya	
Yarımadaları	Çukot, Kamçatka, Koreya, Malakka, Keyp-York, Kaliforniya, Alyaska	
Atlantik okean – 93 mln kv. km		
Dərinliyi	7680 m Karib dənizində	
Dənizləri	Karib, Aralıq, (Adriatik, İon, Egey, Tirren, Liquriya dənizlərinə ayrılır), Mərmərə, Qara, Azov, İrland, Baltik, Şimal, Norveç, Uedel, Sahilsiz Sarqass	
Körfəzləri	Qvineya, Biskay, Meksika, Müqəddəs Lavrenti, Fandi, La-Plata	
Boğazları	Dreyk, Magellan, Florida, Devis, Danimarka, Cəbbəlütariq, La-Manş, Pa-da-Kale, Skagerrak, Katteqat, Eresunn	

Adaları	Britaniya, İrlandiya, İslandiya, Nyufaundlend, Böyük Antil, Kiçik Antil, Kanar, Folklend (materik mənşəli), Azor, Müqəddəs Yelena (vulkan mənşəli), Baham (Mərcan mənşəli)	
Yarımadaları	Pireney, Apennin, Balkan, Bretan, Yutlandiya, Skandinaviya, Labrador, Florida, Yukatan	
Maksimal dərinliyi	8742 m (Puerto-Riko çökəkliyi)	
Hind okeanı 76,17 mln kv. km		
Dənizləri	Qırmızı, Ərəbistan, Arafur, And-aman timor	
Körfəzləri	Benqal, İran, Ədən, Oman, Böyük Avstraliya, Karpentariya	
Yarımadaları	Ərəbistan, Hind-Çin, Malakka, Somali	
Adaları	Madaqaskar, Maskaren, Sevşel, Sokorta, Maldiv, Şri-Lanka, Andaman, Kokos, Kergelen	
Boğazları	Mozambik, Bab-əl-Məndəb, Hörmüz, Malakka, Zond	
Duzluluğu	42 promil (Qırmızı dənizdə)	
Şimal Buzlu okean 13 mln kv.km-dən artıq		
Dənizləri	Barens, Ağ, Kara, Laptevlər, Şərqi Sibir, Çukot, Bofort, Baffin, Qreland, Norveç	
Adaları	Kanada Arktik arxipelaqı, Qrelandiya, Şpitsbergen, Frans-İosif torpağı, Novoya Zemlya, Severnaya Zemlya, Novosibir, Vrangel	
Dərinliyi	Orta dərinliyi 1131m, maksimal dərinliyi 5527 m Qrelandiya dənizində	

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ FİZİKİ COĞRAFIYASINA AİD

Azərbaycan Respublikasının təbii şəraiti		
Sahəsi	86,6 min kv. km	
Ucqar nöqtələri	Şimaldan Quton, cənubdan Astaraçay, qərbdə Sədərək, şərqdə Şah dili (Neft daşları)	
Sərhədləri	Ümumi uzunluğu – 3472 km: Şimal Rusiya – 391 km, şimal qərbdə Gürcüstan – 471 km, qərbdə və Naxçıvan sərhədi boyu Ermənistan – 1007 km, cənubda İran - 765 km, Naxçıvan MR Sədərək rayonunda 13 km (ən yeni məlumatlara görə 15)	Xəzər dənizi vasitəsilə sərhədləri: Rusiya, Qazaxıstan, İran, Türkmənistan
Yüksəklik	Orta – 657 m, aşağı – 27 m (Xəzər), yuxarı Bazardüzü – 4466 m,	Ümumi meyillilik şimal-qərbdən cənub şərqədir.
Dağlar		
Böyük Qafqaz		
Sərhədi	Azərbaycan ərazisində Tinov-Rosso (3385 m) zirvəsindən Abşeron yarımadasına qədər	
Ən hündür zirvələri	Bazardüzü – 4466 m, Şahdağ 4243 m, Tufan 4191m, Babadağ 3629	
Dağları	Baş Qafqaz suayırıcı silsiləsi, Qovdağ, Niyaldağ, Yansilsilə	
Düzənlikləri	Şollar, Samur-Dəvəçi ovalığı, Qanıx-Əyriçay vadisi (Bu vadini Kür-Araz ovalığından Ceyrançöl-Acınohur ön dağlığı ayırır)	
Kiçik Qafqaz		
Orfoqrafik vahidləri	Şahdağ, Murovdağ, Şərqi Göyçə, Qarabağ silsilələri, Qarabağ vulkanik laylası	
Zirvələri	Qaraarxac – 3062 m, Şahdağ – 2901 m, (Şahdağ silsiləsi) Hinaldağ – 3367 m, Camışdağ – 3724 m (Murovdağ), Böyük Kirs – 2725 m (Qarabağ silsiləsi)	
Şahdağ silsiləsi	Azərbaycan Ermənistan sərhədi boyunca uzanır. Göyçə gölü və Kür hövzəsi arasında suayırıcı təşkil edir.	
Vulkanları	Böyük işıqlı – 3550 m, Qızılboğaz – 3581 m	Qarabağ vulkanik yaylası. Dəlidağ – 3616m

Naxçıvan MR		
	Dərələyəz (Küküdağ) 3120 m, Zəngəzur (Qapıcıq) 3904 m	
Talış dağ sistemi		
	Talış, Peştəsər, Burovar silsilələri	Ucqar nöqtələri: Kömürgöy 2943 m, Qızıyurdu 2433 m
Kür Araz ovalığı		
	Şimal qərbdən cənub şərqə doğru alçalır, genişlənir, və Xəzərə qədər uzanır	
	Acınohur və Ceyrançöl alçaqdağlığı	Kür çayının sol sahilində
	Şirvan, Cənubi Şirvan düzləri	Kür çayının sol sahilində
	Gəncə-Qazax, Qarabağ, və Mil düzləri	Kür çayının sağ sahilində
	Muğan və Salyan düzləri	Kür Arazla birləşəndən sonra onların sağ sahilərində
Tektonik zonalər		
	Ön Qafqaz çökməsi Qusar maili düzənliyi, Şollar düzü, Samur – Dəvəçi ovalığı	
	Böyük Qafqaz tektonik qalxması	B. Qafqazın şimal-şərq və cənub yamaqları, Abşeron, Qobustan
	Kiçik Qafqaz tektonik qalxması	Şahdağ, Murovdağ, Qarabağ silsilələri, Vulkanik yayla, Dərələyəz, Zəngəzur, Talış silsilələri
	Kür dağarası çökəkliyi	Ceyrançöl-Acınohur alçaqdağlığı, Qanıx-Əyriçay vadisi, Gəncə-Qazax düzü, Kür-Araz və Lənkəran ovalığı

	Araz cavan platforması	Naxçıvan MR-də Arazboyu düzənlik və alçaq dağlıq
Fəal seysmik zonalar	Böyük Qafqazın cənub şərq yamacı, Kiçik Qafqazın Gəncə ətrafı, Zəngəzur dağları (8-9 bal)	
Əsas təbii qaz yataqları	Qaradağ, Xəzərin şelf zonası, Bakı və Abşeron arxipelaqları: Qaz yataqlarının 90 faizindən çoxu 3000 m-dən dərinədir.	
Əsas neft yataqları	Abşeron yarımadası, Xəzərin şelf zonası və daha dərin sahələri, Bakı və Abşeron arxipelaqları, Cənubi-Şərqi Şirvan, Mərkəzi Alan (Muxadxanlı, Mollakənd), Qobustan, Ceyrançöl, Acınohur, Siyəzən, Xəzərdə Çıraq, Azəri, Günəşli	
Yerli əhəmiyyətli yanar şist yataqları	Qobustan və İsmayıllı rayonları	
Dəmir, marmar	Daşkəsən	
Manqan, titan, xromit, mis kobalt, polimetal	Mehmana	
Qızıl, molibden, alunit	Zəylik, Alunitdağ	
Polimetal yataqları	Gümüşlü (Naxçıvan), Filizçay (Balakən)	
Molibden	Parağaçay	
Civə	Kəlbəcər-Şorbulaq, Ağyataq	
Travertin	Naxçıvanda (Şahtaxtı), Kəlbəcər	
İqlimi		
Günəşli saatların miqdarı	1800-2900 saat	
İqlimin mürəkkəbliyinə təsir edən amillər	Günəş radiasiyasının miqdarı, mürəkkəb relyef, atmosferin ümumi sirkulyasiyası (hava kütlələri), Xəzər dənizi	
Hava kütlələri	Kontinental Arktik, Dəniz Arktik, Mülayim dəniz, Mülayim Kontinental, Tropik, Cənub siklonları, Orta Asiya, Yerli	
Yağının miqdarı	Ən az Abşeron yarımadasında (96-00 mm), ən çox Talış dağlarının ətəklərində (1600-1800 mm), (Lənkəran Kəngiran k 1906 m)	
Buxarlanma	Ən çox Kür Araz ovalığı, Abşeron, Arazboyu düzənliklər (1200-1400 mm), ən az Lənkəran ovalığı	

Daxili sular	
Çaylar	8359 çay, 5 km-dən uzunluğunu – 850, 100 km-dən yuxarı -21
Orta illik axım həcmi	30,9 kub. km, 23 kub. km- Respublikadan kənarında formalaşır, 8 kub. km-dən azı Respublika daxilində formalaşır
Coğrafi yerləşməsinə görə çayların qrupları	Böyük Qafqazın şimal şərq yamaqları (birbaşa Xəzərə tökülür), Qobustan-Abşeron, Kür-Araz hövzəsi, Lənkəran (Talış dağları) (birbaşa Xəzərə tökülür)
Daimi axarlı çaylar	Kür, Araz, Tərtər, Əyriçay, Türyançay, Samur, Qusarçay
Quruyan çaylar	Sumqayıtçay, Ceyrankeçməz, İncəçay
Tələfatverici çaylar	Kişçay, Şinçay, Dəmiraparançay, Tikanlıçay, Kürkükçay
Kür çayı	
Mənbəyi	Qızılgədək 2740 m
Uzunluğu	1515 km, Azərbaycan ərazisində 906 m
Qidalanması	52 faizi – qar, yeraltı sular – 30 faizi, yağış suları – 18 faizi
Səviyyə	Maksimal – aprel, minimal – sentyabr
Araz çayı	
Ümumi	Mənbəyi – Bingöl silsiləsi 2990 m, uzunluğu 1072 m, Qidalanması – 46 faizi – yeraltı sular, 38 faizi – qar, 16 faizi – yağış suları
Samur çayı	
Ümumi	Hündürlük – 3600 m, Uzunluğu – 216 km
Böyük Qafqazın şimal-şərqindən axaraq birbaşa Xəzərə tökülən çaylar	Qusarçay, Qudyalçay, Qaraçay, Vəlvələçay, Gilgilçay, Dəvəçiçay, Ataçay
Qobustan Abşeron çayları	Sumqayıtçay, Ceyrankeçməz, Pirsaat
Böyük Qafqazın cənub yamacı çayları	Mazımçay, Balakənçay, Talaçay, Katexçay, Kürmükçay, Şinçay, Kişçay, Daşağılçay, Əyriçay
Şirvan zonası çayları	Əlicançay, Türyançay, Göyçay, Girdimançay, Ağsuçay
Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacı çayları	Ağstafaçay, Həsənsu, Tovuzçay, Əsrikçay, Zəyəmçay, Şəmkirçay, Qoşqarçay, Gəncəçay, Kürəkçay

Kiçik Qafqazın cənub-şərq yamac çayları	Tərtərçay, Xaçınçay, Qarqarçay, Quruçay, Köndələnçay, Həkəri, Bərgüşad, Oxçuçay
Naxçıvan çayları	Arpaçay, Naxçıvançay, Əlinçay, Gilançay, Ordubadçay
Lənkəran çayları	Viləşçay, Lənkərançay, Astarəçay, Bolqarçay, Təngərud
Mənbəyini başqa dövlətlərdən götürən çaylar	Kür, Araz, Qanıx, Qabırri, Bərgüşad, Oxçuçay, Arpaçay, Samur, Ağstafaçay, Tovuzçay,
Sərhəd çayları	Samur, Mazımçay, Qanıx, Qabırri, Araz, Bolqarçay, Astarəçay
Göllər – 250-yə qədərdir	
Tektonik mənşəli	Qobustan Abşeron (Masazır, Böyükşor), Kiçik Qafqazda (Böyük və Kiçik Alagöllər)
Buzlaq mənşəli	Qəbələ rayonunda (Tufangöl)
Uçqun bənd göllər	Kiçik Qafqaz (Göygöl, Maralgöl, Zəligöl, Şamlıgöl, Ördəkgöl, Ceyrançöl, Qaragöl) Naxçıvan (Batabat)
Çay dərə göllər - axmazlar göllər	Sarısu, Ağgöl, Hacıqabul, Mehmangöl
Şirinsulu	Böyük Alagöl, Göygöl, Candargöl, Batabat, Tufangöl
Ən iri göl	Sarısu
Ən dərin göl	Göygöl
Su anbarları	140-ı süni göl, 34-ü su anbarı
Sahəsi	870 min ha, həcmi 18,5 kub km
Su anbarları	Mingəçevir – 605 kv km (Kür), Araz su qovşağı, Sərsəng(Tərtərçay), Xanbulançay (Lənkəran), Nəhurqışlaq (Qəbələ), Aşıq Bayramlı (İsmayılı), Cavanşir (Ağsu), Coğaz (Qazax), Şəmkir (Kür), Ceyranbatan
Kanallar	Samur-Abşeron, Yuxarı Qarabağ, Yuxarı Şirvan, Baş Mil, Baş Muğan, Əzizbəyov, Rəsularz, Həsənəliarx
Buzlaqlar	Bazardüzü, Bazaryurd, Tufandağ, Şahdağ, Qapıcıq
Qafqazın ən iri artezian hövzəsi	Kür-Araz ovalığı

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADI VƏ SOSIAL COĞRAFIYASINA AİD

İnzibati ərazi bölgüsü	66 kənd rayonu, 69 şəhər (11 respublika, 3 muxtar respublika tabeli şəhər), 226 qəsəbə, 4354 kənd	
İCM-in əlverişsiz cəhətləri	Dünya okeanına çıxışının olmaması, Ermənistanla qonşu olması və s.	
İCM-in əlverişli cəhətləri	Xəzər və Qara dənizləri arasında olması, Avropa və Asiyanın qovşağında yerləşməsi, geniş imkanlara malik Rusiya, dostluq münasibətləri olan Türkiyə və İran dövlətləri ilə qonşuluq, subtropik və mülayim iqlimə malik olması	
İqtisadi-coğrafi rayonlar		
	Sahəsi (min km)	Əhalisi (min nəfər)
Abşeron	5,9	2 234,1
Quba-Xaçmaz	7	460,3
Dağlıq Şirvan	6,06	262,9
Şəki-Zaqatala	8,9	533,7
Aran	20,8	1 693,5
Gəncə-Qazax	12,4	1 115,2
Yuxarı Qarabağ	5,8	611,1
Kəlbəcər-Laçın	6,4	203,7
Lənkəran-Astara	6,1	769,4
Naxçıvan	5,5	369,8

DÜNYANIN İQTİSADI VƏ SOSIAL COĞRAFIYASINA AİD

İnkişaf etmiş ölkələr	ABŞ, Kanada, Yaponiya, İsrail, Avstraliya, Yeni Zelandiya, CAR, Norveç, İsveç, Finlandiya, Danimarka, Belçika, Niderland, Lüksemburq, AFR, Fransa, Böyük Britaniya, İrlandiya, İspaniya, İslandiya, Portuqaliya, İsveçrə, Avstriya, İtaliya, Yunanıstan
------------------------------	---

Beynəlxalq təşkilatlar	BMT; Hərbi-siyasi NATO (Şimali Atlantika Müqaviləsi); iqtisadi-siyasi Aİ (Avropa İttifaqı), AZPAK (Asiya-Sakit okean), ASEAN (Cənub-Şərqi asiya), MDB (Müstəqil Dövlətlər Birliyi), ADT (Amerika Dövlətləri Təşkilatı); siyasi ABT (Afrika Birliyi Təşkilatı), ƏÖC (Ərəb ölkələri cəmiyyəti), İKT (İslam Konfransı Təşkilatı), AŞ (Avropa Şurası), ATƏT (Avropa Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı); iqtisadi OPEK (Neft İxrac Edən Ölkələr Birliyi), EKO (İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı), GÜÖAM Gürcüstan-Moldava), Qara Dəniz Əməkdaşlıq Təşkilatı	
-------------------------------	---	--

TÜRK DÜNYASI ÖLKƏLƏRİNİN COĞRAFIYASINA AİD

Türk dünyası anlayışı	Ümumi mənşə, folklor, adət-ənənə dil cəhətdən eyni kökə malik olan türk xalqları Altay dil ailəsinə malikdir. Qədim Çin mənbələri türk tayfalarının b.e.ə. II minillikdə mövcudluğu haqqında məlumat verir. Türklərə aid olan ilk yazılı abidələr b.e.ə. V yüzilliyə və eramızın VII əsrinə aiddir. Türk dünyası dil qohumluğu, tarixi-coğrafi məkan, adət-ənənə baxımından bir-birinə bağlı olan xalqlar və dövlətlər məcmusudur.	
Türk xalqları	Dil və mənşə baxımından türklər 4 qola bölünür:	Oğuz, Qıpçaq, Uyğur, Bulqar
Oğuz türkləri	Türkiyə türkləri, azərbaycanlılar, qaqauzlar, türkmənlər, turkmanlar, Axıska türkləri, Kırım tatarları və s.	
Qıpçaq türkləri	Qazaxlar, qaraqalpaqlar, kumıqlar, qırğızlar, altaylar, noqaylar və s.	
Uyğur türkləri	Özbəklər, salairlər, sarı uyğurlar, tuvalılar, şorlar, komasin-tobollar, Barbara tatarları, çulım tatarları, kumandılar, kızılar, xakaslar və s.	
Bulqar türkləri	Tatarlar, başqırdlar, qaraçaylar, karaimlər və s.	
Türk xalqlarının ümumi oxşar xüsusiyyətləri	Dil ümumiliyi, şifahi xalq ədəbiyyatı, el sənəti, tarixi-coğrafi məkan, adət-ənənə, oxşar toponimlər.	
Türk dövlətləri		
Müstəqil türk dövlətləri	Sahəsi (min km)	Əhalisi (min nəfər)
Azərbaycan	86,6	9,0
Qazaxıstan	2717,3	17,0
Qırğızıstan	198,5	4,8
Özbəkistan	447	24,0
Türkiyə	780,6	70,0
Türkmənistan	488,1	4,5
Türk qurumları		
Altay Respublikası	92,6	202 min
Başqırdıstan Respublikası	143,6	4,1 milyon

Qarçay-Çərkəz Respublikası	14,3	450 min
Kabarda-Balkarıstan Respublikası	12,5	800 min
Saxa-Yakutiya Respublikası	3103,2	1,1 milyon
Sintszyan-Uyğur Muxtar rayonu	1650	17 milyon
Taymur (Dolqan-Nen) Muxtar mahalı	862,1	55 min
Tatarıstan Respublikası	68	3,8 milyon
Tuva Respublikası	170,5	320 min
Xakasiya Respublikası	61,9	600 min
Çuvaş Respublikası	18,3	1,4 milyon
Şimali Kipr Türk Respublikası	3,4	200 min
Dünya elm və mədəniyyətində türk xalqlarının yeri		
Türk dünyasının böyük şəxsiyyətləri	Əbu-Nəsr-Fərabî (filosof), İbn-Sina (filosof, təbib), Əbu-Reyhan-Biruni (təbiətşünas), Mahmud Kaşqari (etnoqraf, filoloq), Bəhmənyar (filoloq), Nizami, N.Tusi (filosof, astronom, riyaziyyatçı, təbiətşünas), Əbdürrəşid Bakuvi (tarixçi coğrafiyaşünas), Uluqbəy (astronom, riyaziyyatçı), Piri Rəis (admiral, coğrafiyaşünas, kartoqraf), H.Z.Şirvani(səyyah, etnoqraf, filoloq), A.A.Bakıxanov (filosof, etnoqraf), H.Zərdabi (təbiətşünas, publisist)	

MÜSAHİBƏ MƏRHƏLƏSİ ZAMANI NAMİZƏDLƏRƏ TƏQDİM EDİLƏN SUALLAR

Müsahibə mərhələlərində namizədlərdən bir çoxu əsasən dünyagörüşü ilə bağlı sualların cavablandırılmasında çətinliklərlə qarşılaşırlar. Dünyagörüşünə aid proqramın olmaması, eləcə də, namizədlərin dünyada və respublikada baş verən hadisələrlə məlumatsızlığı çox zaman müsahibənin nəticələrinə mənfi təsir göstərir. Dövlət qulluqçusunun dünyagörüşü kifayət qədər yüksək olmalı, cəmiyyətdə, ölkədə və dünyada gedən prosesləri daim izləməli, bununla bağlı öz fikir və mülahizələri olmalıdır. Çalışın ki, təkcə müsahibəyə hazırlıq dövrü deyil, bütün vaxtlarda ölkədə və dünyada baş verən proseslər haqqında məlumatlı olun.

Dünyagörüşünə aid edilə biləcək sualları aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

1. Azərbaycan Respublikası. Ərazisi. Əhalisi. Dövlət dili. Dövlət quruluşu. Dövlət rəmzləri. Milli sərvətləri. Ümumi məlumat.
2. Azərbaycan Demokratik Respublikası. Yaranması. Fəaliyyəti. Süqutu.
3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Müstəqilliyi haqqında Konstitusiyaya Aktının qəbul edilməsi.
4. Dağlıq Qarabağ problemi. Tarixi. Hazırkı vəziyyət.
5. Bişkek protokolu. Horadizin işğaldan azad olunması əməliyyatı.
6. İşğal olunmuş ərazilər. İşğal tarixləri. Qaçqınlar və məcburi köçkünlər.
7. Azərbaycan Respublikasının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev. Siyasi fəaliyyəti. 2003-2013-cü illər.
8. Azərbaycan Respublikasının eks prezidentləri.
9. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanları.
10. Azərbaycan Respublikasının qonşu dövlətləri, siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələr.
11. Azərbaycan Respublikasının üzv olduğu Beynəlxalq təşkilatlar. Beynəlxalq öhdəlikləri.
12. 31 mart-Azərbaycanlıların soyqırımını günü.
13. 26 fevral -Xocalı soyqırımını. Ümumi məlumat. Faciənin dünyaya tanıdılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər.
14. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri. Tarixi. Əsas vəzifələri.
15. Azərbaycan Respublikasının hərbi doktrinası.
16. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı olan jurnalistlər.
17. ATƏT-in Minsk Qrupu. Üzv dövlətlər. Onların fəaliyyəti.
18. BMT-nin Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bağlı qəbul etdiyi qətnamələr.
19. Azərbaycan tarixində ən mühüm tarixi hadisələr. Bayram günləri. Azərbaycan-ABŞ münasibətləri. Siyasi-iqtisadi əlaqələr.

20. Dövlət müstəqilliyi illərində görülməyən əsas işlər. Azərbaycan Respublikasının keçdiyi tarixi yol. Demokratik təsisatlar.
21. Demokratiya və insan hüquqları istiqamətində görülməyən işlər.
22. İnsan və vətəndaş hüquq və azadlıqları.
23. Azərbaycanda dövlət quruculuğunun əsas istiqamətləri.
24. Müasir Beynəlxalq münasibətlər.
25. Azərbaycan Respublikası-Qafqazın lider ölkəsi kimi.
26. Azərbaycan Respublikasında elektron hökumət layihəsi.
27. Vətəndaşlıq borcu. Milli mənəvi dəyərlər.
28. "Əsrin müqaviləsi". Müqavilədə təmsil olunan dövlətlər və beynəlxalq şirkətlər. Müqavilənin siyasi və iqtisadi nəticələri.
29. Azərbaycan Respublikasının xarici siyasətində əsas prioritetlər.
30. Bakı-Tbilisi-Ceyhan: iqtisadi-siyasi reallıqlar.
31. Regionda inşa edilmiş və inşası nəzərdə tutulan ixrac boru kəmərləri.
32. BMT və Azərbaycan. Azərbaycan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi fəaliyyəti.
33. Azərbaycan və İslam Konfransı Təşkilatı.
34. Azərbaycanda qədim dövlətlər və xanlıqlar.
35. Qədim Azərbaycan torpaqları.
36. Konstitusiyaya edilən son düzəliş və əlavələrin tarixi və əsas mahiyyəti.
37. Dövlət başçısının son səfər etdiyi ölkələr və iştirak etdiyi tədbirlər.
38. Dağlıq Qarabağla bağlı prezidentlərin son görüşləri və nəticələr.
39. Cari ilin dövlət büdcəsi və müdafiə xərclərinə ayrılmış vəsait.
40. Dağlıq Qarabağ probleminə Azərbaycanın dəyişilməz əsas prinsipləri.
41. SSRİ-nin hərbi əmlakının bölüşdürülməsinə dair müqavilə və vaxt və hansı şəhərdə imzalanıb?
42. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini ilk illəri.
43. Dağlıq Qarabağı işğal etdiyinə görə Ermənistanın dövlət müstəqilliyini bu günə kimi tanımayan dövlət.
44. Azərbaycanın müasir neft strategiyası.
45. Azərbaycan Prezidenti. Ümumi məlumat. Fəaliyyəti
46. Azərbaycanın xarici siyasəti.
47. Bakı-Tehran münasibətləri. Cənubi Azərbaycan.
48. Xəzər dənizi. Sahilyanı ölkələr. Toqquşan və üst-üstə düşən maraqlar.
49. Azərbaycan idmanı. Dövlətin idman siyasəti.
50. Ən böyük (ərazisinə və əhalisinə görə) türkdilli dövlətlər.
51. Azərbaycanın tanınmış sərkərdələri.
52. Səfəvilər dövlətinin Azərbaycan dövlətçilik ənənələrinin yaranmasında yeri.
53. Xəzər dənizinin müasir ekoloji problemləri. Xəzər Sammitləri.
54. 1950-ci illərdə Azərbaycanlıların kütləvi deportasiyası.

55. 1930-cu illərdə repressiyaya uğramış Azərbaycan ziyalıları. Ümumi məlumat.
56. NATO-Azərbaycan əlaqələri. Azərbaycan Sülhməramlıları.
57. Demokratik Cümhuriyyətin yaradıcıları.
58. Böyük Vətən müharibəsi və Azərbaycan. Ümumi məlumat.
59. Gülistan müqaviləsi.
60. Türkmənçay müqaviləsi və bu müqavilədə ermənilərlə bağlı müddəalar.
61. 20 Yanvar faciəsi. Milli azadlıq hərəkatı.
62. Son aylar Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi həyatında baş verən əsas hadisələr.
63. Dünyada baş verən son ictimai-siyasi, sosial iqtisadi əsas hadisələr və bunun Azərbaycana mümkün təsiri.
64. NABUKKO, TAP və TANAP layihələri.
65. Milli Dirçəliş Günü.
66. Qloballaşan dünya və Azərbaycan. Qlobal layihələr. Milli və regional layihələr
67. Azərbaycanın Qərbi inteqrasiyasında iqtisadi əlaqələrin yeri və rolu.
68. Azərbaycan diasporasının fəaliyyətinin ölkəmizin xarici siyasətində, eləcə də Qarabağ münaqişəsinin həllində yeri və rolu.
69. Türkiyə -Azərbaycan münasibətləri.
70. Qarabağ münaqişəsinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll edilməsi istiqamətində hər bir vətəndaşın vəzifəsi və rolu.
71. Qeyri-hökumət təşkilatları. Ümumi məlumat.
72. İctimai siyasi təşkilatlar. Siyasi partiyalar.
73. Azərbaycanın milli mətbuatı. Milli televiziya.
74. Azərbaycanın xalq yazıçıları və xalq şairləri.
75. Azərbaycan mədəniyyəti, incəsəti. Görkəmli elm və mədəniyyət xadimləri.
76. 15 sentyabr-Bakının qurtuluş günü.
77. Əsrin əvvəllərində ermənilərin Azərbaycan ərazisində həyata keçirdikləri qətləmlər.
78. Şərqi dünya və Azərbaycan.
79. Azərbaycan və Qərbi dünya.
80. Azərbaycanın neft-qaz ehtiyatları.
81. Dünyada baş verən son siyasi iqtisadi hadisələr. Milli və dini zəmində münaqişələr.
82. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Mübariz İbrahimov
83. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti. Görüşlər. Səfərlər. Fərmanlar. Sərəncamlar. Tədbirlər.
84. Azərbaycanın Respublikasının Milli Məclisi. Ümumi məlumat.
85. Azərbaycan Respublikasında məhkəmə hakimiyyəti.

86. Azərbaycanın reallaşdırdığı ən böyük layihələr.
87. Bakı 2015 Avropa Yay Olimpiya Oyunları.
88. Azərbaycanın Milli Peykləri
89. Son illərdə açılan və ya açılması gözlənilən idman kompleksləri.
90. Azərbaycanda keçirilən və planlaşdırılan beynəlxalq idman yarışları
91. Azərbaycan Respublikasının ictimai siyasi həyatında baş verən son ictimai-siyasi, sosial və iqtisadi hadisələr.

Əziz və dəyərli oxucular!

Unutmayın ki, dövlət qulluqçusu olmaq həm çətin, həm də olduqca şərəfli peşədir. Buna görə də, dövlət qulluqçusu bir çox müsbət keyfiyyətlərlə yanaşı, yüksək dünyagörüşünə malik olmalıdır. Dünyagörüşü zəif olan şəxsin hər hansı yüksək səviyyəli qərarqəbuletməsi real deyildir.

Bu realığı nəzərə alaraq, müsabiqənin müsahibə mərhələsində namizədlərə bir çox suallarla yanaşı, dünyagörüşünə aid suallar da təqdim edilir. Dünyagörüşünə aid suallar təkcə dövlət qulluğuna qəbul zamanı deyil, əksər müsahibələr zamanı təqdim edilir.

Müşahidələrimiz göstərir ki, təqdim etdiyimiz suallar həmin sualların tam əksəriyyətini əhatə edir. Bu sualların cavablarını siz internet ehtiyatlarından, əsasən də Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə yaradılan mənbələrdən daha rahat əldə edə bilərsiniz.

İnanırıq ki, təqdim edilən suallara cavab tapmaqla Siz müsahibədə uğur əldə etmək imkanı əldə etməklə yanaşı, əsl vətəndaş kimi vətəndaşlıq borcunuzu yerinə yetirmiş olacaqsınız.

SINAQ TESTİ

1. **Neftçi** sözünün fonetik təhlili ilə bağlı **səhvləri** göstərin.

1. 6 səs, 6 hərfdən ibarətdir
 2. 4 samit, 2 sait səs var
 3. Ahəng qanunu pozulmayıb
 4. Saitlərin biri açıq, biri qapalıdır
 5. Vurğu birinci hecaya düşür
- A) 1, 2, 5 B) 2, 4 C) 1, 3 D) 3, 4, 5 E) 2, 3

2. **Düzəltmə fel hansı cərgədə işlənib?**

- A) O, yaxşı oxuyur B) İşləməyən dişləməz C) Biz onlara kömək edirik
D) Sınıf otağı təmizdir E) Müəllim əyani vəsaitdən də istifadə edirdi

3. **İsimləşmiş say hansı cümlədədir?**

- A) Birinci sıra qonaqlar üçün nəzərdə tutulmuşdur
B) Bu il "Molla Nəsrəddin" jurnalının 100 illik yubileyi qeyd olunur
C) Beşincilər çox uğurlu çıxış etdilər
D) O, iki güb bu haqda düşünməli oldu
E) Beş-altı nəfər etiraz etdi

4. **Mənsubiyyət şəkilçisinin iştirakı ilə düzəlmiş mürəkkəb sözləri müəyyənləşdirin.**

- A) Sözübütöv, qəlbəaçıq, stolüstü B) Açıqürəkli, üçtelli, istiqanlı
C) Dadlı-dadlı, tez-tez, kağız-kuğuz D) İstiot, ağsaçlı, istedadlı
E) Bayramqabağı, şirin-şirin, üzügülər

5. **Əsas nitq hissələri kimi verilənlərdən biri səhvdir:**

- A) isim B) sifət C) ədat D) say E) fel

6. **Mübarizə aparmayıb:**

- A) Xürrəmilər ərəblərə qarşı B) Hurufilər Teymurilərə qarşı
C) Qızılbaşlar monqollara qarşı D) Cəlalilər osmanlılara qarşı
E) Məzdəkilər sasanilərə qarşı

7. **Cavanşirin hakimiyyət illəri:**

- A) 654-656 B) 716-718 C) 636-638 D) 740-760 E) 642-681

8. **Səfəvilər dövlətinin adı buraxılan hökmdarını müəyyən edin.**

I İsmayıl - I Təhmasib -? - Məhəmməd Xudabəndə

- A) I Səfi B) II Təhmasib C) II İsmayıl D) I Abbas E) Sultan Həsən

9. “Heydər Əliyev ordeni” ilə ilk dəfə olaraq təltif olunmuşdur:

1. İlham Əliyev 2. İhsan Doğramacı
3. Süleyman Dəmirəl 4. Rəcəb Tayyib Ərdoğan
A) 1, 2 B) 1, 3 C) 1, 4 D) 3, 4 E) 1, 3

10. Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı:

- A) 2002 – ci ilin iyulun 5 – də B) 2001 – ci ilin martın 10 – da
C) 2008 – ci ilin oktyabrın 15 – də D) 2005 – ci ilin dekabrın 12 – də
E) 2006 – ci ilin dekabrın 20 – də

11. Ən rütubətli materik hansıdır?

- A) Avstraliya B) Avrasiya C) Şimali Amerika
D) Cənubi Amerika E) Afrika

12. Quru sahəsi Yer kürəsinin neçə faizini təşkil edir?

- A) 19 B) 39 C) 29 D) 50 E) 51

13. Rusiya sərhədlərimizin uzunluğu neçə km – dir?

- A) 471 km B) 391 km C) 1007 km D) 765 km E) 802 km

14. Azərbaycanla təqribən eyni coğrafi enlikdə yerləşən ölkələr:

- A) Fransa, İran, Türkiyə, İspaniya
B) Fransa, Yaponiya, Portuqaliya, Türkiyə
C) Yaponiya, Türkiyə, Rusiya, İspaniya
D) İspaniya, Portuqaliya, Türkmənistan, Qazaxıstan
E) İspaniya, Yunanıstan, Koreya, Türkiyə

15. Ən yüksək temperatur ekvator boyu deyil, tropiklərdə müşahidə olunur, buna səbəb nədir?

- A) okeanlar B) səhralar C) meşələr D) buludluluq E) dağlar

16. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən bu Konstitusiyada sadalanan insan və vətəndaş hüquqları və azadlıqları nəyə uyğun tətbiq edilir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına;
B) yalnız Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına;
C) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə;
D) beynəlxalq hüquq normalarına.

17. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluğunun prinsiplərinə aid deyil?

- A) yuxarı dövlət orqanlarının və vəzifəli şəxslərin öz səlahiyyətləri həddlərində qəbul etdikləri qərarların aşağı dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər tərəfindən mütləq yerinə yetirilməsi;
B) vətəndaşların öz qabiliyyətlərinə, xidməti nailiyyətlərinə və peşə hazırlığına uyğun olaraq dövlət qulluğunun hər hansı vəzifəsini tutmaqda hüquq bərabərliyi;
C) dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə onların rotasiyası;
D) dövlət orqanında müəyyən edilmiş qulluq reqlamentinə əməl edilməsi.

18. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən aşağıdakı işçilərin hansına ödənişli əsas məzuniyyət 30 təqvim günü müddətində verilmir?

- A) təhsil müəssisələrinin bədən tərbiyəsi rəhbərlərinə;
B) təhsil müəssisələrinin metodistlərinə;
C) əczaçılara;
D) məktəbdənkənar uşaq müəssisələrinin rəhbərlərinə.

19. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən yardıma möhtac olanlara kömək etmək ilk növbədə kimin borcudur?

- A) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının; B) respublikanın;
C) dövlətin; D) onların ailə üzvlərinin.

20. “Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və başqa silahlı birləşmələrinin hərbi hissələrində, onların qərargahlarının binalarında qaldırılır;
B) Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının Ticarət Gəmiçiliyi Məcəlləsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının gəmi reyestrlərindən birində qeydiyyatda alınmış gəmilərin üzərində daimi qaldırılır;
C) Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin və başqa silahlı birləşmələrinin hərbi gəmilərində Hərbi Dəniz Qüvvələrinin gəmi nizamnamələrinə uyğun olaraq qaldırılır;
D) Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan Respublikasının sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqələrinin və sərhəd zastavalarının binaları üzərində daimi qaldırılır.

21. “Dövlət qulluğu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən aşağıdakı orqanlardan hansı 2-ci kateqoriya dövlət orqanıdır?

- A) Müəllif Hüquqları Agentliyi;
- B) Qiymətli Metallara və Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti;
- C) İri Sığortaedənlərlə İş üzrə Departament;
- D) Hərracların Təşkili üzrə Aukzion Mərkəzi.

22. “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanuna əsasən informasiya sahibi informasiya sorğusunun bu sorğuda göstərilən formada icrasından imtina etdiyi hallara aid deyil?

- A) texniki imkanlar olmadıqda;
- B) şifahi sorğu əsasında verilməli olan informasiya böyük vaxt tələb etdiyindən informasiya sahibinin əsas vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə maneələr yaradır;sa;
- C) sorğunun icrasını bir dəfəyə təmin etmək mümkün deyilsə;
- D) informasiya daşıyıcısının növü ilə əlaqədar icrası mümkün deyilsə.

23. “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası Qanununa əsasən aşağıda göstərilənlərdən hansı səhvdir?

- A) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul edilən əsasnamələr, nizamnamələr, qaydalar və norma nəzərdə tutan digər aktlar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarları ilə təsdiq edilir;
- B) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 120-ci maddəsinin I hissəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları əsasında və onların icrası məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktları ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlər üzrə qərarlar formasında normativ hüquqi aktlar qəbul edir;
- C) normativ hüquqi akt Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən qəbul olunduqda bu normativ hüquqi aktın istinad etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının maddəsi və ya Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktı göstərilməli və həmin aktın icrası məqsədi ilə qəbul olunduğu qeyd edilməlidir;
- D) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti habelə yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həll edilə bilməyən məsələlər üzrə normativ hüquqi aktlar qəbul edir.

24. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli tələblərə əməl olunmaması, yəni, məlumatların üzürsüz səbəbdən vaxtında təqdim edilməməsi və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş məlumatların təqdim olunması həmin şəxslərin hansı məsuliyyətinə cəlb olunmasına səbəb ola bilər?

- A) intizam; B) inzibati; C) mülki-hüquq; D) fərdi.

25. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən nəzarət orqanının səlahiyyətlərinə aid deyil?

- A) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə araşdırmalar aparmaq, bu məsələlərlə bağlı tövsiyələr və məruzələr tərtib etmək;
- B) dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər vermək;
- C) etik davranış qaydalarının pozulmasının profilaktikası üzrə tədbirlər görmək;
- D) “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu ilə müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına əməl edilməsi vəziyyətini öyrənmək.

26. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddələrdən hansı səhvdir?

- A) dövlət və cəmiyyət qarşısında hər bir şəxs onun hüquq və azadlıqlarından bilavasitə irəli gələn vəzifələr daşıyır;
- B) hər kəsin üzərinə vəzifələr ancaq Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə qoyula bilər;
- C) hər bir şəxs Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına əməl etməli, başqa şəxslərin hüquq və azadlıqlarına hörmət bəsləməli, qanunla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirməlidir;
- D) qanunu bilməmək məsuliyyətdən azad etmir.

27. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı hallarda müraciətə dərhal, bu mümkün olmadıqda isə, 24 saatdan gec olmayaraq baxılmalıdır?

- A) məlumatın baxılması insan hüquq və azadlıqları ilə bağlı olarsa;
- B) müvafiq dövlət orqanının rəhbərinin bu barədə müvafiq qərarı olarsa;
- C) dövlət sirlərinin yayılması təhlükəsi olduğu hallarda;
- D) göstərilən müddətlərdə baxılması nəticəsində lazım olan məlumat öz əhəmiyyətini itirə bilsə.

28. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən 1-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr yardımçı vəzifələrin neçənci təsnifatına aiddir?

A) 1-ci təsnifatına; B) 2-ci təsnifatına; C) 3-cü təsnifatına; D) 3-cü təsnifatına.

29. "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət mühafizəsi obyektlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasının metodları haqqında məlumatlar hansı sahədə dövlət sirrini təşkil edir?

A) kəşfiyyat, əks-kəşfiyyat və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti sahəsində;
B) hərbi sahədə; C) iqtisadi sahədə; D) xarici siyasət.

30. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları" na əsasən dövlət qulluqçusuna 12 il qulluq stajına görə aylıq vəzifə maaşına nə qədər əlavə haqq ödənilir?

A) 5 faiz; B) 10 faiz; C) 15 faiz; D) 20 faiz.

31. "Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat" a əsasən arayışın və məlumat vərəqəsinin mətni iki hissədən ibarət olmalıdır, ikinci hissədə hansı məlumatlar yazılır?

A) görülməli tədbirlər; B) tərtib edilməsinin əsası; C) nəticələr və təkliflər;
D) hazırlanması üçün əsas götürülmüş faktların və ya hadisələrin təsviri.

32. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi aşağıdakı hansı məsələyə dair ümumi qaydalar müəyyən edir?

A) inzibati ərazi bölgüsü; B) beynəlxalq müqavilələrin təsdiqi və ləğvi;
C) bələdiyyələrin hesabatlarının dinlənilməsi;
D) Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad məsələsinin həll edilməsi.

33. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti yardımçı vəzifələrin neçə təsnifatında müəyyən edilib?

A) 1; B) 2; C) 3; D) 4.

34. "Məlumat azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən hansı məlumatlar müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda alınması məhdudlaşdırılan məlumata aid edilir?

A) ətraf mühitə aid; B) şəxslərin ailə həyatına aid;
C) terror aksiyalarına aid; D) şəxslərin şəxsi həyatına aid.

35. "Azərbaycan Respublikası Dövlət Gerbi haqqında əsasnamə"yə əsasən Azərbaycan Respublikası Dövlət gerbinin qabarıq təsviri vurulduğu yerlərə aid deyil?

A) Azərbaycan Respublikasının ticarət nümayəndəliklərinin binalarına;
B) Azərbaycan Respublikasının Hərbi Məhkəmələrinin sədrlərinin xidməti kabinetlərinə;
C) Azərbaycan Respublikası parlamentinin iclas salonuna;
D) Azərbaycan Respublikasının hərbi tribunallarının binalarına.

36. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən Azərbaycan xalqı qarşısında xüsusi xidmətləri olan işçilərin əmək məzuniyyətinin müddəti nə qədərdir?

A) 42 təqvim günü; B) 46 təqvim günü;
C) 42 təqvim günündən az olmayaraq; D) 46 təqvim günündən az olmayaraq.

37. "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanununa əsasən əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan şəxsi həyata dair məlumatlara aid deyil?

A) irqi mənsubiyyət haqqında məlumatlar;
B) şəxsə qarşı məişət zorakılığının törədilməsinə dair məlumatlar;
C) vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı haqqında məlumatlar;
D) sosial xidmətlər göstərilməsinə dair vəsaitlər barəsində məlumatlar.

38. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozma sayılmır?

A) normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi zamanı fiziki şəxslərə onların təyinatına uyğun olmayan üstünlüklər vermək;
B) vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində qanunsuz olaraq alınmış əmlakdan üçüncü şəxslər üçün mənfəət əldə etmək məqsədi ilə istifadə etmək;
C) statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə onun səlahiyyət dairəsinə daxil olmayan məsələlər üzrə digər dövlət orqanlarının fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilə etmək;
D) hüquqi şəxslərə qanuni mənfəələrinin həyata keçirilməsində süni maneələr yaratmaq.

39. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin üzvlüyünə namizədlərə dair tələblərə aid deyil?

A) ikili vətəndaşlığı olmamalı; B) ali təhsilli olmalı;
C) başqa dövlət qarşısında öhdəliyi olmamalı;
D) seçkilərdə iştirak etmək hüququna malik olmalı.

40. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən attestasiya komissiyasının verdiyi qiymət əsas götürülərək, tövsiyələr nəzərə alınmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən qəbul edilən qərarlara aid deyil?

- A) xidməti fəaliyyətlə bağlı müvafiq istiqamət üzrə əlavə təhsilə cəlb edilməsi;
 B) dövlət qulluqçusunun irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edilməsi;
 C) attestasiyanın nəticələrinə görə tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi aşkara çıxan dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi;
 D) qulluq fəaliyyətinin, işinin nəticələrinin yaxşılaşdırılması.

41. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında Əsasnamə"yə əsasən Azərbaycan Respublikasının Dövlət himninin hökmən ifa olunduğu hallara aid deyil?

- A) dövlət bayramlarına həsr olunmuş təntənəli yığıncaqların və iclasların açılışı və bağlanması zamanı;
 B) dövlət və ictimai orqanlar, müəssisələr, idarələr və təşkilatlar tərəfindən keçirilən mərasimlər və digər təntənəli tədbirlər zamanı Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı qaldırılarkən;
 C) Azərbaycanın hərbi xadimlərinin şərəfinə abidələrin və lövhələrin açılışı zamanı;
 D) Respublika və beynəlxalq idman yarışları keçirilərkən.

42. "Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən etik davranış qaydalarında aşağıdakı müddəalardan hansı nəzərdə tutulmamışdır?

- A) Peşəkarlıq və fərdi məsuliyyətin artırılması; B) Məlumatlardan istifadə;
 C) Qanunvericiliyin tələblərinə dönmədən riayət edilməsi;
 D) Hüquqi şəxslərin işgüzar nüfuzuna hörmət.

43. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul Qaydaları"na əsasən test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxanlar bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş tələb olunan sənədləri hansı müddət ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya təqdim edir və müsahibəyə buraxılırlar?

- A) 3 iş günü; B) 5 iş günü; C) 7 iş günü; D) 10 iş günü.

44. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada kimlər insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi məsələləri ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və qanunlarının şərh edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət edə bilərlər?

- A) Azərbaycan Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları;
 B) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili;
 C) Azərbaycan Respublikasının məhkəmələri;
 D) Azərbaycan Respublikası Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi.

45. "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən Azərbaycan Respublikası məhkəmələrində cinayət mühakimə icraatı dövlət dilində aparılır, Azərbaycan Respublikasının hansı aktı ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada digər dillərdə aparıla bilər?

- A) İnzibati-Prosessual Məcəlləsi Məcəlləsi; B) İnzibati Xətalər Məcəlləsi;
 C) Cinayət-Prosessual Məcəlləsi; D) Mülki-Prosessual Məcəlləsi.

46. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən işçilərin iş yerinin və orta əmək haqqının saxlandığı hallara aid deyil?

- A) fərdi əmək mübahisələrinin həlli zamanı məhkəmə araşdırmalarının aparılmasında iştirak etdikdə;
 B) işəgötürən tərəfindən istehsalatdan ayrılmaqla əlavə təhsil müəssisələrinə göndərildikdə;
 C) işçilərin öz ixtiralarını və səmərələşdirmə təkliflərini əsas iş yerindən kənarında tətbiqi işlərində iştirak etdikdə;
 D) hakim vəzifəsinə namizədlər üçün ixtisasartırma kurslarına göndərildikdə.

47. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət qulluğuna xitam verilməsinin əsaslarına aid deyil?

- A) intizam tənbeh tədbirlərinin tətbiqi ilə əlaqədar dövlət qulluğundan azad edildikdə;
 B) dövlət qulluqçusu pensiya yaşına çatdıqda;
 C) məhkəmənin tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qanuni qüvvəyə minmiş qərar olduqda;
 D) dövlət qulluqçusu məhkəmə tərəfindən xəbərsiz itkin düşmüş hesab edildikdə.

48. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin müəyyən etdiyi ümumi qaydalara aiddir?

- A) Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin işinin təşkili;
 B) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabinetinə etimad;
 C) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti tərkibinin təsdiqi;
 D) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisinə seçkilər.

49. "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununa əsasən hansı hallarda xarici ticarət fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi akt onda nəzərdə tutulmuş müddətdə qüvvəyə minə bilər?

- A) müstəsna hallarda, beynəlxalq təşkilatların dərhal məlumatlandırılması şərti ilə;
 B) müstəsna hallarda, dövlətlərarası müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş müddəaları nəzərə almaq şərti ilə;
 C) müstəsna hallarda, beynəlxalq hüquq normalarında nəzərdə tutulmuş müddəaları nəzərə almaq şərti ilə;
 D) müstəsna hallarda, hökumətlərarası müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş müddəaları nəzərə almaq şərti ilə.

50. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət hakimiyyəti orqanları hesab edilməyən dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarında korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı müraciətlərə neçə gün müddətində baxılmalıdır?

- A) 10 gün; B) 15 iş günü; C) 20 iş günü; D) 30 gün.

51. "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən vəzifəli şəxsin və vətəndaşın dövlət sirri ilə işləməyə buraxılması ilə əlaqədar aşağıdakı müddəalardan hansı nəzərdə tutulmamışdır?

- A) dövlət sirri haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə məsuliyyət nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tanış olması;
 B) onun barəsində səlahiyyətli orqanlar tərəfindən yoxlama tədbirlərinin keçirilməsinə yazılı razılıq verməsi;
 C) dövlət hakimiyyəti orqanının, müəssisə, idarə və təşkilatın rəhbəri tərəfindən dövlət sirri ilə işləməyə buraxılma haqqında qərar qəbul edilməsi;
 D) ona etibar edilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatların yayılmaması barədə dövlət qarşısında rəsmi söz verməsi.

52. "Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat"a əsasən daxil olmuş sənədlərə baxılmanın nəticələri, bir qayda olaraq, harada əks olunur?

- A) titulların yuxarı sağ küncündə; B) mətndən əvvəl yuxarı sol hissədə;
 C) titulların yuxarı sol küncündə; D) mətnə sənəddəki imzadan əvvəl.

53. "İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu"na əsasən inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatına aid deyil?

- A) Naxçıvan Muxtar Respublikasının Prokurorluğunda şöbə müdirləri;
 B) Azərbaycan Respublikası apellyasiya məhkəmələrinin aparatlarında şöbə müdirləri;
 C) Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının köməkçisi;
 D) Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzlərinin rəhbərləri.

54. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən bələdiyyələrin səlahiyyətlərinə aid olan məsələ deyil?

- A) yerli iqtisadi inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
 B) yerli sosial müdafiə proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
 C) yerli sosial təminat proqramlarının qəbul və icra edilməsi;
 D) yerli ekoloji proqramların qəbul və icra edilməsi.

55. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı haqqında" Əsasnaməyə əsasən aşağıdakı müddəalardan hansı səhvdir?

- A) ulduzun daxili dairəsinin diametri isə 1/12-ni təşkil edir;
 B) ayparanın və səkkizguşəli ulduzun təsvirləri tərəflərinin nisbəti 3:4 olan düzbucaqlının içərisində yerləşir;
 C) ayparanın təsviri konsentrik (eyni mərkəzli) olmayan iki dairənin hissələri şəklindədir, böyük dairənin diametri xarici düzbucaqlının eninə, kiçik dairənin diametri isə bayrağın eninin 1/6-ə bərabərdir;
 D) səkkizguşəli ulduzun təsviri ayparadan sağda yerləşir.

56. Alqoritmə Şərt olarsa, hansı alqoritmə aid etmək olar?

- A) budaqlanan B) şərti C) dövri
 D) dövri və budaqlanan E) növbəli

57. "Sinif" sözündə informasiya həcmi nə qədərdir?

- A) 8 bayt B) 9 bayt
 C) 60 bit D) 64 bayt
 E) 40 bit

58. **Tekst redaktorunda istifadə olunan ən minimal obyekt:**

- A) söz B) piksel C) abzas D) simvol E) kursor

59. **Hər hansı proqram təminatının kompüterini açan zaman avtomatik icra olunmasını həyata keçirmək üçün lazım olan pəncərəni hansı keçidlər ilə açmaq olar?**

- A) Start>Run>Regedit B) Start>Run>Msconfig
C) Start>Settings>Control Panel>Add or Remove Programs
D) My Computer>Properties>General
E) My Computer >Properties>Hardware

60. **İnformasiya prosesləri dedikdə nəyi nəzərdə tuturlar?**

- A) İnformasiya ilə aparılan əməliyyatlar
B) İnformasiyanın ancaq göndərilməsi
C) Məlumat
D) Klaviatura ilə daxil edilən informasiya
E) İnformasiyanın qəbul edilməsi

61. **Paint proqramında alətlər qutusu nədir?**

- A) Rəng palitrası B) Mətn yığmaq üçün şriftlər C) Şəkil çəkmək üçün alətlər
D) Musiqi çalmaq üçün alətlər E) Şəkli skan etmək üçün alətlər

62. **(for i:=1 to 100 do k:=i*2;) əməliyyatı sonunda k hansı qiyməti almış olar?**

- A) 2*100! B) 100! C) 2 D) 202 E) 200

63. **Fidan Milli İncəsənət Muzeyində məşhur rəssamların əsərləri ilə tanış oldu. O, informasiyanı necə aldı?**

- A) getməklə B) görməklə C) toxunmaqla D) eşitməklə E) izləməklə

64. **Hansı tətbiqi proqram Microsoft şirkətinə məxsus deyil?**

- A) Power Point B) Outlook Express C) Excel
D) Photoshop E) paint

65. **Mənimsəmə operatoru nəyi dəyişir?**

- A) Dəyişənin qiymətini B) Dəyişənin adını C) Dəyişənin tipini
D) Alqoritmin tipini E) Funksiyanın dəyişənini

66. **Videofilmin həcmi 4 Gbayt-dır. Bir disk 700 Mbayt informasiya tutur. Bu filmi köçürmək üçün ən azı neçə disk lazımdır?**

- A) 8 B) 6 C) 10 D) 2 E) 7

67. **Excel-də A1:E8 xanalar qrupu qeyd olunubsa, cəmi neçə xana qeyd olunub?**

- A) 8 B) 48 C) 40 D) 32 E) 5

68. **MS Dos əməliyyat sistemində Abc adlı papka yaratmaq üçün hansı sətiri daxil etmək lazımdır?**

- A) Rmdir Abc B) Abc C) Dir Abc D) Mkdir Abc
E) create folder Abc

69. **Verilənlər bazası cədvəl şəklindədirsə, hər hansı bir verilən ..**

- A) cədvəldə sütundur B) cədvəldə sətirin adıdır
C) cədvəldə sətirdir D) cədvəldə sütunun adıdır E) cədvəldə xanadır

70. **İnformasiyanın hər hansı kodla göstərilməsinə nə deyilir?**

- A) Kod B) Kodlaşdırma C) Əməliyyat sistemi
D) Say sistemi E) Kriptoqrafiya

71. **“Oxumağı öyrənmək sənətlərin ən Mən bu işə həyatımın səksən ilini verdim, yenə də tam olaraq öyrəndiyimi söyləyə bilmərəm.” Bu parçanın ilk cümləsində boş buraxılan yerə aşağıdakılardan hansının qoyulması fikrin tamamlanması nöqtəyi nəzərindən uyğun olmaz?**

- A) çətin olanıdır B) vaxt alanıdır C) məşğul edənidir
D) zorudur E) gözəlidir

72. **Fərqli olanı tapın.**

- A) Piter B) Gəncə C) İstanbul
D) Paris E) Nyu-York

73. **Metafizika - Fəlsəfə, At başı dumanlığı - ?**

- A) fizika B) coğrafiya C) astronomiya
D) fəlsəfə E) zoologiya

74. **Uyğun gələn söz hərflə dəyişikliklə yazılıb. Onu tapın.**

Bəhs - ?

- A) baməqəsi B) baməruhi C) baməsühi
D) baməhəsb E) baməruhi

75. **Ən qısa adam kimdir?**

Adil Amilla eyni boydadır. Arif Adıldən qısadır. Asimsə Akifdən qısadır. Akiflə Arif eyni boydadır.

- A) 14 B) 16 C) 18 D) 19 E) 21

85. 400 yerlik kvadrat şəkilli zalda sıraların sayını nə qədər azaldıblar ki, yerlər 40% azalıb?

- A)6 B)10 C)8 D)40 E)5

86. AZAD, ALİM, ZAUR, AYAZ sözlərindən hərəsi 1347; 1215; 1612; 2189 ədədlərindən birinə uyğun gəlsə, AZAD sözünü hansı ədəd göstərir?

- A) 1347 B) 1215 C) 1612 D) 2189 E) 2891

87. $2 * 3 = 35$

$4 * 2 = 72$

$5 * 2 = 133$

$1 * 4 = ?$

- A) 26 B) 37 C) 50 D) 65 E) 126

88. 5-liyə daxil olmayan 5-cini tapın.

- A) Qazaxstan B) Türkiyə C) Tacikistan
D) Özbəkistan E) Azərbaycan

89. Fərqli olan rəqəmi tapın.

- A) 13 B) 23 C) 33 D) 43 E) 53

90. 200 manata olan mal əvvəlcə 10% qalxdı, sonra yenə 10% qalxdı, daha sonra 20% düşdü. Mal indi neçəyədir?

- A) 240 manat B) 242 manat 30 qəpik
C) 193 manat 60 qəpik D) 118 manat 80 qəpik E) 200 manat

91. 6 gündə bir növbə tutan bir tibb bacısı ilk növbəni cuma günü tutarsa, 19-cu növbə həftənin hansı gününə düşər?

- A) cümə B) cümə ertəsi C) bazar
D) bazar ertəsi E) çərşənbə axşamı

92. Lycos.com-İt, Firefox-?

- A) Hürümçək B) Tülkü C) İt D) Canavar E) Dovşan

93. Ofisdə 6 nəfər işçi var. Bir nəfərin yaşı 31, digərinin 33, qalanların isə 26 yaşı var. İşçilərin orta yaşı ... -dir.

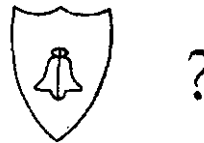
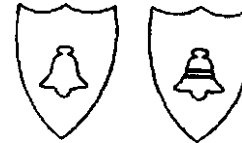
- A) 90 B) 30 C) 27 yaş 6 ay D) 28 yaş E) 31

94. Verilmiş cümlədən çıxan ən doğru nəticəni tapın.

Hava soyuq olsa da, Azər yatağından qalxıb yola düşməyə hazırlaşdı.

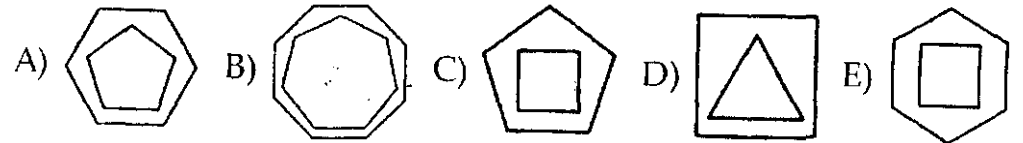
- A) Azərin səfərə getməyinə heç nə mane ola bilməzdi
B) Hadisə qış aylarının birində baş vermişdi
C) Azər şirin yuxudan ayrılmışdı
D) Soyuq ərazidə yaşayan Azər bu cür havaya artıq öyrəşmişdi
E) Yataqdan qalxmaq Azərə çox çətinliklə başa gəlirdi

95. “?” işarəsi əvəzinə hansı fiqur gəlməlidir?

- A) B) C) D) E)

96. Digərlərindən fərqlənən fiquru tapın.

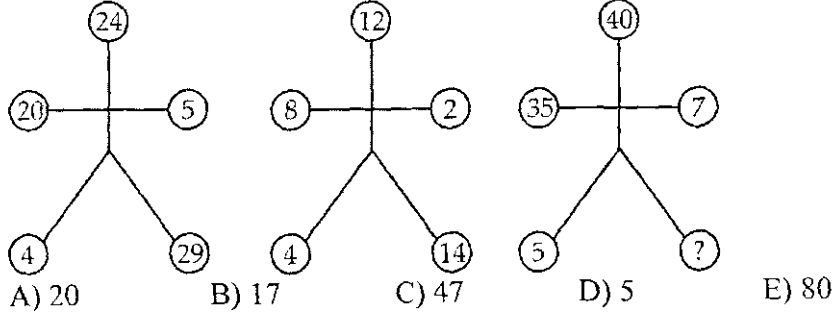

97. “?” işarəsi əvəzinə uyğun gələn variantı seçin.

18	6	15	9
13	11	7	17
519	?	3	
16	8	14	10

- A) 21 B) 22 C) 23 D) 24 E) 25

98. “?” işarəsi əvəzinə hansı rəqəm yazılmalıdır?

99. Verilmiş cədvəldə sətir, sütun və diaqonal ədədlərinin cəmi eyni olan kvadrat cədvəl yerləşdirilmişdir. Həmin cədvəli müəyyən edin və onun sətir, sütun və diaqonal üzrə yerləşmiş rəqəmlərin cəmini hansı ədədə bərabər olduğunu tapın.

	5	1	9	0	5	5
	2	0	4		0	0
	8	3	6	0	5	5
		5	5		3	1
		7	0	5	0	4
	6	2	4	6	2	7
		3	8	1		

A) 40 B) 41 C) 42 D) 43 E) 44

100. “?” işarəsi əvəzinə hansı ədəd yazılmalıdır?

- 316 → 497
- 423 → 675
- 521 → 341
- 842 → 462
- 420 → ...□ → ?

A) 142 B) 242 C) 122 D) 221 E) 320

Vəzifələr, təsnifatlar, kateqoriyalar

Vəzifələrin adları	Təsnifatlar və kateqoriyalar
AR Prezident Administrasiyasında...	Ali kateqoriya
- Administrasiyanın rəhbəri	Ali təsnifat
- Administrasiyanın rəhbər müavini	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Dövlət müşavirlərinin vəzifələri	Ali təsnifat
AR Prezidentinin İşlər İdarəsində...	Ali kateqoriya
- Müdir	1-ci təsnifat
- Müdirin 1-ci müavini	1-ci təsnifat
- Müdirin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Müdirin köməkçisi	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Prezidentinin Xüsusi Tibb Xidmətində...	Ali kateqoriya
- Rəis	1-ci təsnifat
- Rəisin 1-ci müavini	1-ci təsnifat
- Rəisin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Rəisin köməkçisi	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Milli Məclisində...	Ali kateqoriya
- Aparat rəhbəri	Ali təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Milli Məclisinin İşlər İdarəsində...	Ali kateqoriya
- Müdir	1-ci təsnifat
- Müdirin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat

- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Müdirin köməkçisi	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Konstitusiya Məhkəməsinə...	Ali kateqoriya
- Aparat rəhbəri	Ali təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Konstitusiya Məhkəməsinin İşlər İdarəsində	Ali kateqoriya
- Müdir	1-ci təsnifat
- Müdirin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Nazirlər Kabinetində...	Ali kateqoriya
- Aparat rəhbəri	Ali təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsində..	Ali kateqoriya
- Müdir	1-ci təsnifat
- Müdirin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Ali məhkəməsinə...	Ali kateqoriya
- Aparat rəhbəri	Ali təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	2-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	3-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
AR Ali məhkəməsinin İşlər İdarəsində...	Ali kateqoriya
- Müdir	1-ci təsnifat

- Müdirin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 1-ci təsnifat
Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisində..	1-cikateqoriya
- Aparat rəhbəri	1-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 2-ci təsnifat
AR Hesablama Palatasında...	1-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	1-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 2-ci təsnifat
AR Məhkəmə - HüquqŞurasının aparatında...	1-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	1-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	2-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 2-ci təsnifat
AR İnsan Hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmann) aparatında...	1-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	1-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	2-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 2-ci təsnifat
Naxçıvan MR Ali Məhkəməsinə...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	2-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Naxçıvan MR Nazirlər Kabinetində...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	2-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat

- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Naxçıvan MR Ombudsmanın aparatında...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	2-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	5-ci təsnifat
	Yardımcı 3-cü təsnifat
AR Apellyasiya məhkəmələri...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	3-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
AR Mərkəzi Seçki Komissiyasının aparatında...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	3-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
AR Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasında...	2-ci kateqoriya
- Katib	3-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	3-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	5-ci təsnifat
	Yardımcı 3-cü təsnifat
AR Milli Televiziyə və Radio Şurasının Aparatında...	2-ci kateqoriya
- Aparat rəhbəri	3-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	3-cü təsnifat

- Bölmə rəhbəri	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	5-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
MIHO –nın yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətlərində....	3-cü kateqoriya
- Rəhbər	2-ci təsnifat
- Rəhbərin müavini	3-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	5-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	5-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
AR Ombudsmanın regional mərkəzləri...	3-cü kateqoriya
- Rəhbər	4-cü təsnifat
- Rəhbərin müavini	4-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	4-cü təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	6-cı təsnifat
	Yardımcı 3-cü təsnifat
Naxçıvan MR-nin Mərkəzi seçki Komissiyasının Aparatında...	3-cü kateqoriya
- Aparat rəhbəri	4-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	5-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	5-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Naxçıvan MR-nin mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarında...	3-cü kateqoriya
- Aparat rəhbəri	4-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	5-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	5-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Naxçıvan MR-nin Televiziyə və Radio Şurasının aparatında...	3-cü kateqoriya
- Aparat rəhbəri	4-cü təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	5-cü təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	5-cü təsnifat
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Ağır cinayətlər məhkəmələrində...	3-cü kateqoriya
- Aparat rəhbəri	4-cü təsnifat

- Aparat rəhbərinin müavini	4-cü təsnifat
- Bölmə rəhbəri	5-ci təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	5-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
İnzibati-İqtisadi məhkəmələrdə...	3-cü kateqoriya
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Hərbi məhkəmələrdə...	3-cü kateqoriya
- Mütəxəssislər	6-cı təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 3-cü təsnifat
Yerli icra hakimiyyəti orqanlarında...	4-cü kateqoriya
- Başçının müavini	4-cü təsnifat
- Aparat rəhbəri	5-ci təsnifat
- Aparat rəhbərinin müavini	5-ci təsnifat
- Bölmə rəhbəri	6-cı təsnifat
- Bölmə rəhbərinin müavini	6-cı təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
MİHO-nun yerli bölmələrində...	4-cü kateqoriya
- Rəhbər	5-ci təsnifat
- Rəhbərin müavini	6-cı təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
MİHO-nun yanında, tabeliyində olan orqanlarda...	4-cü kateqoriya
- Rəhbər	5-ci təsnifat
- Rəhbərin müavini	6-cı təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
Rayon (Şəhər) məhkəmələrində...	4-cü kateqoriya
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
MİHO-nun yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələrində...	5-ci kateqoriya
- Rəhbər	6-cı təsnifat
- Rəhbərin müavini	6-cı təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
MİHO-nun yanında, tabeliyində olan orqanların yerli bölmələrində...	5-ci kateqoriya
- Rəhbər	6-cı təsnifat

- Rəhbərin müavini	6-cı təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat
Yerli icra hakimiyyəti orqanlarının inzibati ərazi dairələri üzrə nümayəndəliklərində...	5-ci kateqoriya
- Nümayəndə	7-ci təsnifat
- Nümayəndənin müavini	7-ci təsnifat
- Mütəxəssislər	7-ci təsnifat
- Yardımcı vəzifələr	Yardımcı 4-cü təsnifat

QEYD: Mütəxəssislər dedikdə sektor müdiri; baş məsləhətçi; böyük məsləhətçi; aparıcı məsləhətçi; məsləhətçi; baş mühasib; məhkəmə iclasının katibi; hakim köməkçisi vəzifələri nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları dedikdə Nazirliklər, Komitələr, Komissiyalar, Agentliklər (Müəllif hüquqları, AR Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyi) və s. nəzərdə tutulur.

Yardımcı vəzifələr dedikdə baş mütəxəssis, böyük mütəxəssis, aparıcı mütəxəssis, mütəxəssis – inspektor, kargüzar, makinaçı, kuryer, arxiv qeydiyyatçısı, liftçi, sürücü və sair nəzərdə tutulur.

Diqqət: Namizədlər bir çox hallarda dövlət orqanlarının kateqoriyaları və dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcələri ilə bağlı suallarda çətinlik çəkdiklərinə görə bu bölmələri əlavə etdik.

DÖVLƏT QULLUQÇULARININ İXTİSAS DƏRƏCƏLƏRİ

Vəzifələrin təsnifatları üzrə	İxtisas dərəcələri
	İnzibati vəzifələr üzrə
ALI	həqiqi dövlət müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət müşaviri və 2-ci dərəcə dövlət müşaviri;
I	1-ci dərəcə dövlət müşaviri, 2-ci dərəcə dövlət müşaviri və 3-cü dərəcə dövlət müşaviri;
II	2-ci dərəcə dövlət müşaviri, 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və dövlət qulluğunun baş müşaviri;
III	dövlət qulluğunun baş müşaviri, dövlət qulluğunun müşaviri, və dövlət qulluğunun kiçik müşaviri;
IV	dövlət qulluğunun müşaviri, dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, və 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;
V	dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, və 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;
VI	1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu;
VII	2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu və kiçik dövlət qulluqçusu;
	Yardımcı vəzifələr üzrə
I	dövlət qulluğunun baş referenti, dövlət qulluğunun böyük referenti və dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti;
II	dövlət qulluğunun böyük referenti, dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti və dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti;
III	dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti və dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti;
IV	dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti və dövlət qulluğunun kiçik referenti

CAVABLAR

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası

S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C
1	B	26	A	51	C	76	D	101	D
2	C	27	C	52	B	77	D	102	B
3	D	28	C	53	B	78	D	103	C
4	B	29	D	54	C	79	C	104	C
5	B	30	B	55	D	80	B	105	D
6	C	31	C	56	D	81	D	106	B
7	D	32	D	57	B	82	C	107	D
8	B	33	C	58	D	83	B	108	D
9	C	34	B	59	C	84	C	109	D
10	C	35	C	60	A	85	B	110	D
11	D	36	B	61	C	86	A	111	D
12	C	37	C	62	C	87	C	112	C
13	B	38	D	63	C	88	B	113	D
14	B	39	B	64	C	89	C	114	A
15	C	40	A	65	B	90	D	115	A
16	C	41	C	66	B	91	C	116	C
17	D	42	D	67	C	92	C	117	B
18	C	43	D	68	C	93	C	118	C
19	D	44	C	69	D	94	D	119	D
20	A	45	C	70	A	95	D	120	D
21	C	46	D	71	D	96	B	121	D
22	D	47	B	72	C	97	D	122	D
23	A	48	B	73	A	98	C	123	D
24	C	49	B	74	D	99	C	124	B
25	B	50	D	75	B	100	B	125	D

Dövlət qulluğu vəzifələrinə müsabiqə yolu ilə qəbul

S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C
126	C	151	C	176	B	201	B	226	A
127	D	152	C	177	C	202	D	227	C
128	B	153	C	178	B	203	A	228	D
129	B	154	B	179	D	204	B	229	B
130	C	155	C	180	C	205	D	230	B
131	C	156	B	181	C	206	C	231	D
132	B	157	D	182	D	207	D	232	B
133	B	158	D	183	B	208	A	233	C
134	C	159	B	184	B	209	B	234	D
135	B	160	A	185	D	210	D	235	C
136	C	161	C	186	C	211	C	236	B
137	B	162	B	187	D	212	B	237	B
138	D	163	C	188	C	213	B	238	C
139	C	164	B	189	D	214	B	239	D
140	B	165	B	190	B	215	D	240	C
141	D	166	B	191	B	216	D	241	C
142	D	167	D	192	C	217	C	242	D
143	B	168	B	193	D	218	B	243	A
144	B	169	B	194	B	219	B	244	B
145	A	170	D	195	C	220	D	245	C
146	B	171	D	196	D	221	D	246	C
147	B	172	B	197	C	222	B	247	D
148	B	173	C	198	A	223	D	248	A
149	B	174	D	199	B	224	B	249	B
150	D	175	D	200	C	225	A	250	D

Dövlət qulluğu vəzifələrinə müsabiqə yolu ilə qəbul

S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C
251	D	276	B	301	C	326	C	351	D
252	B	277	B	302	B	327	B	352	A
253	C	278	C	303	D	328	A	353	B
254	C	279	D	304	D	329	D	354	D
255	C	280	C	305	C	330	D	355	B
256	C	281	D	306	A	331	B	356	C
257	D	282	C	307	D	332	C	357	C
258	A	283	C	308	B	333	B	358	C
259	C	284	C	309	A	334	C	359	D
260	B	285	C	310	C	335	D	360	C
261	C	286	D	311	B	336	B	361	A
262	D	287	A	312	D	337	D	362	A
263	D	288	B	313	B	338	C	363	D
264	C	289	D	314	D	339	B	364	A
265	D	290	A	315	C	340	C	365	D
266	C	291	C	316	B	341	D	366	C
267	C	292	D	317	A	342	B	367	A
268	A	293	D	318	C	343	B	368	D
269	A	294	B	319	D	344	B	369	B
270	C	295	C	320	B	345	C	370	C
271	B	296	A	321	D	346	D	371	A
272	B	297	C	322	D	347	D	372	C
273	D	298	D	323	C	348	C	373	C
274	B	299	C	324	A	349	B	374	C
275	C	300	A	325	C	350	A	375	D

Dövlət qulluğu vəzifələrinə müsabiqə yolu ilə qəbul

S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C	S/S	D/C
376	A	383	D	390	B	397	C		
378	C	384	B	391	D	398	B		
378	B	385	B	392	A	399	D		
379	D	386	D	393	C	400	D		
380	A	387	C	394	C				
381	A	388	A	395	D				
382	C	389	D	396	C				

2. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu

1.	C	22.	B	43.	A
2.	D	23.	C	44.	D
3.	A	24.	B	45.	C
4.	C	25.	D	46.	C
5.	B	26.	B	47.	A
6.	C	27.	A	48.	D
7.	B	28.	A	49.	B
8.	D	29.	D	50.	D
9.	C	30.	D	51.	A
10.	C	31.	D	52.	B
11.	C	32.	D	53.	A
12.	D	33.	C	54.	B
13.	B	34.	B	55.	D
14.	C	35.	D	56.	D
15.	C	36.	D	57.	C
16.	A	37.	C	58.	B
17.	C	38.	D	59.	D
18.	B	39.	C	60.	C
19.	A	40.	C	61.	A
20.	C	41.	B	62.	D
21.	C	42.	B	63.	D

SINAQ TESTİNİN CAVABLARI	
1.	A
2.	B
3.	C
4.	A
5.	C
6.	C
7.	E
8.	C
9.	A
10.	A
11.	D
12.	C
13.	B
14.	E
15.	D
16.	C
17.	D
18.	A
19.	D
20.	B
21.	A
22.	C
23.	D
24.	A
25.	C
26.	B
27.	D
28.	B
29.	A
30.	D
31.	C
32.	B

33.	B
34.	A
35.	B
36.	D
37.	C
38.	B
39.	A
40.	D
41.	D
42.	C
43.	D
44.	C
45.	D
46.	B
47.	B
48.	D
49.	A
50.	C
51.	D
52.	B
53.	A
54.	C
55.	C
56.	A
57.	E
58.	D
59.	B
60.	A
61.	C
62.	E
63.	B
64.	D
65.	A
66.	B

67.	C
68.	D
69.	E
70.	B
71.	E
72.	D
73.	D
74.	C
75.	C
76.	C
77.	B
78.	D
79.	D
80.	B
81.	E
82.	E
83.	A
84.	D
85.	C
86.	B
87.	D
88.	C
89.	C
90.	C
91.	D
92.	B
93.	D
94.	D
95.	C
96.	E
97.	A
98.	C
99.	C
100.	B

**3. “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında”
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	D	18.	B	35	B
2.	C	19.	A	36	D
3.	B	20.	C	37	C
4.	C	21.	D	38	B
5.	B	22.	B	39	C
6.	C	23.	D	40	C
7.	B	24.	B	41	D
8.	A	25.	C	42	B
9.	B	26.	D	43	A
10.	D	27.	D	44	D
11.	C	28.	C	45	B
12.	B	29.	B	46	C
13.	C	30.	D	47	C
14.	A	31.	C	48	B
15.	C	32.	B	49	C
16.	D	33.	D	50	B
17.	C	34.	A		

**4. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında”
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	C	20.	B	39.	C
2.	D	21.	C	40.	B
3.	B	22.	C	41.	C
4.	B	23.	C	42.	B
5.	B	24.	D	43.	C
6.	D	25.	B	44.	D
7.	C	26.	C	45.	B
8.	D	27.	D	46.	D
9.	B	28.	A	47.	C
10.	C	29.	B	48.	D
11.	B	30.	B	49.	B
12.	D	31.	D	50.	C
13.	B	32.	B	51.	D
14.	C	33.	D	52.	C
15.	C	34.	D	53.	B
16.	B	35.	D	54.	C
17.	C	36.	B	55.	C
18.	B	37.	A	56.	C
19.	A	38.	C	57.	C

**5. "Məlumat azadlığı haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	C	8.	D	15.	D
2.	C	9.	A	16.	D
3.	C	10.	D	17.	C
4.	B	11.	A	18.	B
5.	D	12.	C	19.	C
6.	C	13.	B	20.	B
7.	C	14.	A		

**6. "Vətəndaşların müraciətləri haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	A	18.	C	35.	A
2.	D	19.	C	36.	B
3.	B	20.	C	37.	C
4.	D	21.	C	38.	D
5.	C	22.	D	39.	D
6.	B	23.	B	40.	C
7.	A	24.	A	41.	B
8.	B	25.	D	42.	C
9.	C	26.	C	43.	B
10.	B	27.	B	44.	C
11.	B	28.	C	45.	C
12.	C	29.	B	46.	D
13.	B	30.	D	47.	C
14.	D	31.	D	48.	B
15.	C	32.	D	49.	D
16.	C	33.	B	50.	B
17.	B	34.	A	51.	D

7. "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu

1.	D	8.	A	15.	D
2.	C	9.	D	16.	C
3.	C	10.	C	17.	A
4.	D	11.	C	18.	A
5.	A	12.	B	19.	A
6.	B	13.	A	20.	C
7.	C	14.	D		

**8. "Normativ hüquqi aktlar haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanunu**

1.	C	12.	D	23.	D
2.	A	13.	D	24.	C
3.	B	14.	C	25.	C
4.	C	15.	C	26.	A
5.	D	16.	B	27.	C
6.	D	17.	A	28.	D
7.	D	18.	A	29.	B
8.	C	19.	A	30.	D
9.	C	20.	D	31.	C
10.	B	21.	B	32.	D
11.	A	22.	A		

**9. "Dövlət sirri haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	D	21.	B	41.	B	61.	B	81.	A
2.	C	22.	C	42.	D	62.	A	82.	C
3.	D	23.	A	43.	C	63.	B	83.	D
4.	B	24.	A	44.	B	64.	C	84.	D
5.	A	25.	A	45.	D	65.	A	85.	D
6.	D	26.	C	46.	C	66.	B	86.	A
7.	C	27.	A	47.	B	67.	C	87.	A
8.	B	28.	D	48.	C	68.	C	88.	B
9.	C	29.	B	49.	A	69.	D	89.	C
10.	D	30.	C	50.	C	70.	C	90.	D
11.	C	31.	A	51.	D	71.	D	91.	B
12.	C	32.	B	52.	D	72.	C	92.	C
13.	A	33.	D	53.	A	73.	C	93.	C
14.	C	34.	D	54.	C	74.	C	94.	D
15.	D	35.	D	55.	D	75.	D	95.	B
16.	A	36.	C	56.	D	76.	B	96.	D
17.	C	37.	D	57.	A	77.	C	97.	D
18.	D	38.	A	58.	C	78.	A	98.	C
19.	B	39.	D	59.	D	79.	D	99.	D
20.	A	40.	C	60.	C	80.	B	100.	B

10. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi

1.	B	32.	A	63.	C	94.	D	125.	C
2.	C	33.	B	64.	B	95.	D	126.	C
3.	D	34.	C	65.	B	96.	D	127.	C
4.	B	35.	D	66.	D	97.	B	128.	B
5.	B	36.	B	67.	D	98.	C	129.	C
6.	E	37.	A	68.	A	99.	A	130.	B
7.	D	38.	C	69.	B	100.	B	131.	D
8.	C	39.	A	70.	C	101.	B	132.	A
9.	C	40.	B	71.	D	102.	D	133.	B
10.	C	41.	D	72.	B	103.	A	134.	D
11.	B	42.	A	73.	C	104.	C	135.	A
12.	C	43.	C	74.	D	105.	A	136.	B
13.	B	44.	A	75.	A	106.	C	137.	B
14.	D	45.	D	76.	C	107.	B	138.	B
15.	B	46.	D	77.	B	108.	D	139.	D
16.	C	47.	D	78.	C	109.	D	140.	D
17.	B	48.	D	79.	C	110.	B	141.	C
18.	A	49.	C	80.	A	111.	A		
19.	B	50.	B	81.	B	112.	B		
20.	C	51.	D	82.	C	113.	E		
21.	D	52.	D	83.	D	114.	D		
22.	C	53.	C	84.	C	115.	C		
23.	B	54.	B	85.	C	116.	C		
24.	D	55.	C	86.	D	117.	D		
25.	D	56.	D	87.	D	118.	C		
26.	D	57.	C	88.	A	119.	C		
27.	D	58.	A	89.	D	120.	C		
28.	C	59.	D	90.	B	121.	C		
29.	D	60.	C	91.	D	122.	D		
30.	C	61.	B	92.	B	123.	C		
31.	A	62.	A	93.	A	124.	B		

11. "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu

1.	B	7.	C	13.	C
2.	A	8.	C	14.	D
3.	D	9.	A	15.	D
4.	B	10.	D	16.	C
5.	C	11.	C	17.	A
6.	A	12.	B		

12. "Azərbaycan Respublikasının
Dövlət bayrağı haqqında" Əsasnamə

1.	A	4	C	7	C
2.	B	5	D		
3.	C	6	C		

13. "Azərbaycan Respublikasının
Dövlət himni haqqında" Əsasnamə

1	A	4	B	7	B
2	B	5	D	8	C
3	D	6	A		

14. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında"
Əsasnamə

1	C	5	B	9	D
2	A	6	C	10	C
3	D	7	A		
4	D	8	B		

15. Dövlət orqanlarında, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının
(səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərdə və büdcə
təşkilatlarında kargüzarlığın aparılmasına dair Təlimat

1.	A	9.	B	17.	B
2.	D	10.	C	18.	C
3.	C	11.	D	19.	C
4.	B	12.	A	20.	A
5.	D	13.	A	21.	D
6.	D	14.	D	22.	A
7.	A	15.	A	23.	D
8.	D	16.	B		

16. "Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçusuna dövlət qulluğunda qulluq
stajına görə əlavə haqqın məbləğlərinin müəyyənləşdirilməsi Qaydaları"

1.	B	6.	B	11.	D
2.	B	7.	B	12.	C
3.	A	8.	C	13.	A
4.	C	9.	D	14.	A
5.	D	10.	A	15.	C

**17. Dövlət orqanlarında dövlət qulluğuna müsabiqə vasitəsilə qəbul
Qaydaları**

1.	D	12.	A	23.	C
2.	A	13.	A	24.	B
3.	B	14.	C	25.	A
4.	C	15.	C	26.	D
5.	A	16.	C	27.	B
6.	D	17.	C	28.	C
7.	D	18.	C	29.	D
8.	A	19.	A		
9.	A	20.	B		
10.	D	21.	D		
11.	A	22.	D		

**18. "Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının istifadəsi qaydaları
haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu**

1.	A	8.	D	15.	A
2.	B	9.	C	16.	C
3.	D	10.	B	17.	D
4.	D	11.	D	18.	A
5.	A	12.	C	19.	C
6.	C	13.	A	20.	D
7.	D	14.	C		

19. İnzibati və yardımçı vəzifələrin Təsnifat Toplusu

1.	C	9.	D	17.	D
2.	D	10.	B	18.	D
3.	A	11.	D	19.	C
4.	B	12.	C	20.	D
5.	D	13.	C	21.	A
6.	C	14.	A	22.	D
7.	A	15.	B		
8.	D	16.	C		

20. SINAQ TESTİ

	A
	B
19.	C
20.	A
21.	C
22.	C
23.	E
24.	C
25.	A
26.	A
27.	D
28.	C
29.	B
30.	E
31.	D
32.	C
33.	D
34.	A
35.	D
36.	B
37.	A
38.	C
39.	
40.	
41.	D
42.	A
43.	C
44.	B
45.	D
46.	B
47.	A
48.	D
49.	C
50.	B
51.	B
52.	A
53.	B
54.	D
55.	C
56.	B
57.	A

40.	D
41.	D
42.	C
43.	D
44.	C
45.	D
46.	D
47.	B
48.	D
49.	A
50.	C
51.	D
52.	B
53.	A
54.	C
55.	C
56.	A
57.	E
58.	D
59.	B
60.	A
61.	C
62.	
63.	
64.	E
65.	B
66.	D
67.	A
68.	B
69.	C
70.	D
71.	E
72.	B
73.	E
74.	D
75.	D
76.	C
77.	C
78.	C
79.	B
80.	D

79.	D
80.	B
81.	E
82.	E
83.	A
84.	D
85.	C
86.	B
87.	D
88.	C
89.	C
90.	C
91.	D
92.	B
93.	D
94.	D
95.	C
96.	E
97.	A
98.	C
99.	C
100.	B
101.	
102.	

Əziz və hörmətli oxucular!

Rəy və təkliflərinizi

qubad@list.ru

e-mail ünvanına göndərə bilərsiniz.

Sizin rəy və təklifləriniz bizim üçün

çox önəmlidir.

Qubad Səhrad oğlu Süleymanov

**DÖVLƏT QULLUĞU
VƏZİFƏLƏRİNƏ
MÜSABİQƏ YOLU İLƏ
QƏBUL**

Çapa imzalanmışdır: 05.03.2016.

Kağız formatı 70x100 ¹/₁₆.

Çap vərəqi 36,5 Sifariş 17.

Tiraj 100.